WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

**

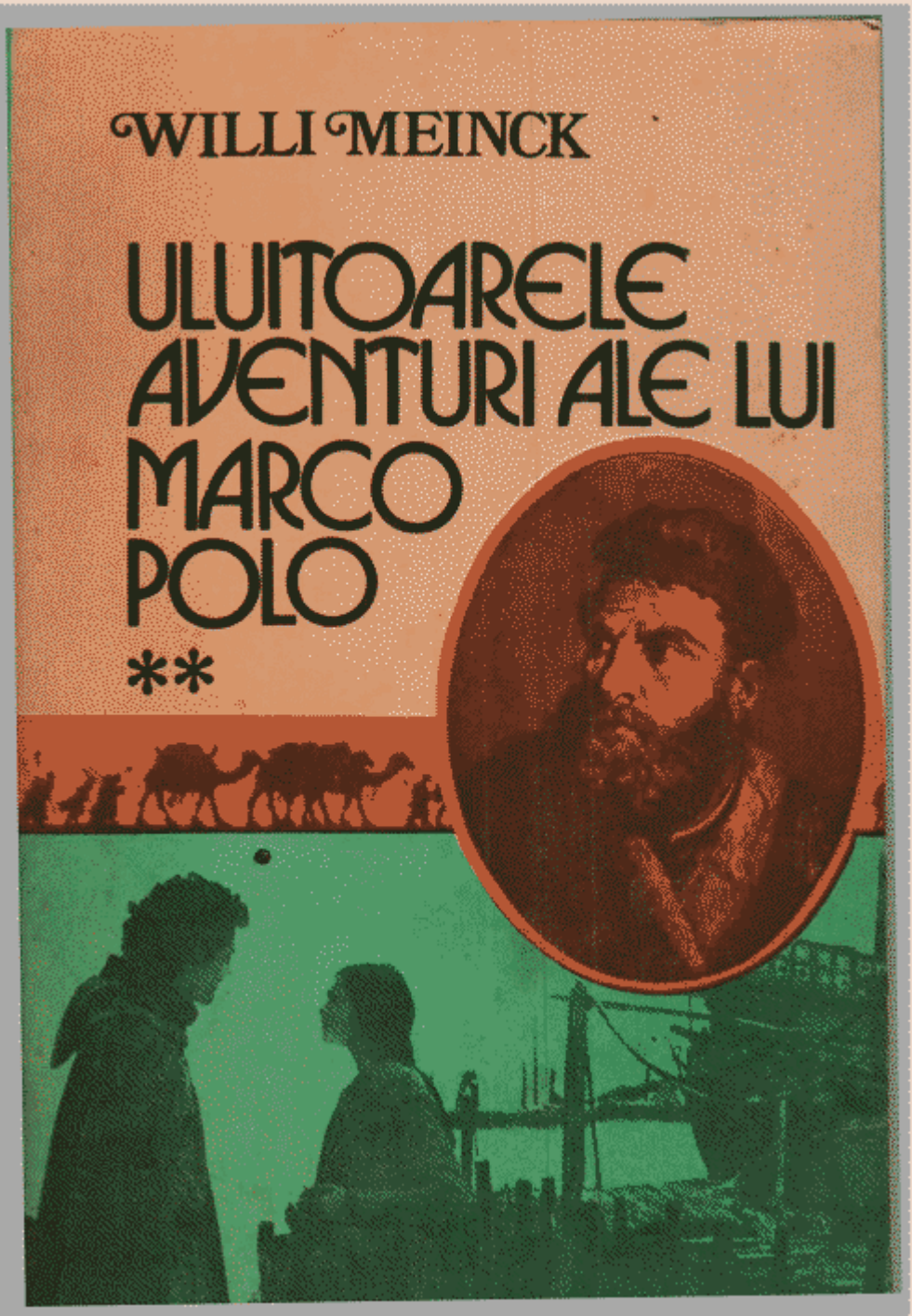

WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

vol. II

Traducere de : ROMULUS GUGA şi ILEANA FOIŞOREANU

Coperta de SÎRBU NICOLAE

WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

**

EDITURA DACIA
1986

WILLI MEINCK
© Kinderbuchverlag, Berlin

Lector : VIORICA MĂRII
Tehnoredactor : L. HLAVATHY

Bun de tipar : 7.X.1985. Apărut : 1986.
Coli de tipar : 22

Comanda nr. 50 250
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

IN LUMEA LARGA

Se plimbau cu paşi rari. Seara era cenuşie şi tăcută.

„Încotro plecăm, frate Guielmo ?

Călugărul nu răspunse, se opri şi privi peste ape. Celălalt se înfăşură înfiorat în rasa-i maronie. Stăteau pe loc. La picioarele lor se întindea marea, ce şoptea cu mii de glasuri.

„Încotro plecăm, mă întrebi ?" Fratele Guielmo arătă cu un gest larg spre cer şi apă. „Acolo ! Dar unde se va sfîrşi ?"

„Domnul să ne aibă în paza lui", murmură fratele Nicolo da Vicenza şi-şi făcu semnul crucii. Aruncă o privire iscoditoare tovarăşului său. „Eşti bătrîn, frate Guielmo, Papa ar fi putut alege pe unul mai tînăr".

Fratele Guielmo răspunse liniştit : „Plano Carpini avea deja şaizeci şi cinci de ani, cînd a călătorit la tătari, din însărcinarea capului creştinătăţii".

„Atunci ştii ce mari sînt greutăţile drumului. Ei dădeau zăpada la o parte cu picioarele, ca să-şi găsească un culcuş, şi cînd se trezeau dimineaţa, vîntul îi acoperise complet cu zăpadă".

„Ştiu, frate Nicolo. Dar acum să ne întoarcem în mănăstire".

Un pescăruş se legăna obosit peste ape. Cer şi mare erau una. Nu erau stele. Vîntul se juca cu rasele singuraticilor călugări.

La aceeaşi oră, Marco părăsi în secret casa. Cînd ajunse în Piazzeta şi văzu la lumina făcliilor şi lămpilor de petrol, oamenii îmbrăcaţi sărbătoreşte şi cînd le auzi glasurile şi strigătele, se linişti. Acolo era corabia, bine fixată de stîlpii

de stejar. Dinspre San Giorgio se zăreau lumini. Un marinar se plimba pe punte, făcîndu-şi de lucru la vele şi înjurînd încet. Marco îl observă.

Îşi luase rămas bun de la prietenii lui Giovanni şi Giannina, de la Murano şi San Michele, de la frumoasele şi totodată dureroasele amintiri din copilărie, acum îşi lua rămas bun de la Veneţia.

Pe apă pluteau bărci şi luminile lor se legănau. Chemări străbăteau prin întunericul înserării. Un zbir gonea, cu înjurături grosolane, un cerşetor care-şi găsise culcuş pentru noapte sub o grămadă de lemne.

Era timpul ca Marco să se întoarcă acasă, dar în acest moment pe corabie se petrecu ceva ciudat : doi oameni se urcaseră pe punte. Unul dintre ei era căpitanul, Marco îl recunoscu după statura lui îndesată şi după barba lungă care-i ajungea pînă pe piept. Dar cine era celălalt care-i vorbea în şoaptă căpitanului ? Marco se apropie de corabie, se ascunse după un stîlp şi observă, cu o privire pătrunzătoare, ce se întîmpla pe punte. Căpitanul îl trimise pe marinar jos.

Dar cine era bărbatul puternic şi lat în umeri ? Marco nu putea să-i vadă faţa, dar statura, forma capului şi gesturile calme şi rare... Încă înainte de a vedea obrazul bărbatului, Marco ştiu că e căpitanul Matteo.

Dar ce căuta Matteo, proprietarul bărcii negre, la bordul corabiei care mîine dimineaţă pornea la drum spre Armenia cu Nicolo, Maffio şi Marco Polo, precum şi cu cei doi călugări la bord ? De ce trimisese căpitanul marinarul de pe punte ? De ce vorbeau aşa de încet, ca nici un al treilea să nu le înţeleagă vorbele ? Marco nu găsea nici un răspuns. O bănuială îl cuprinse. Oare voia Matteo să-l convingă pe căpitan la o contrabandă ?

Acum bărbaţii se apropiau de ascunzişul lui, dar vorbeau aşa de încet, încît el nu înţelese nimic. După gesturile lor îşi dădu seama că se înţeleseseră. Apoi auzi cum Matteo îşi luă, cu glas tare, rămas bun. „A rivederci Antonio. Pe mîine !"

Bărbatul înalt şi puternic sări de pe scară pe chei şi plecă pe ţărm. Marco îl urmărea nehotărît. Dar cînd văzu că Matteo se îndreaptă spre o barcă care stătea lîngă Ponte della Paglia grăbi paşii.

„Buona sera, căpitane Matteo !", zise el tare.

Bărbatul se opri surprins. „Tu ești Marco !“ strigă el cu vocea tunătoare. „Ce cauți tu așa de tîrziu în port ?“ Își puse mîna pe umărul tînărului și-i spuse părintește : „Te înțeleg. Nici eu n-aș avea liniște ! Hai vino, urcă-te în barca mea. Te duc acasă. Mai putem sta puțin de vorbă“.

Marco își uită bănuielile ; își aminti de vizitele din locuința căpitanului, și de promptitudinea cu care i-a ajutat la căutarea lui Paolo.

„Urcă-te !“ îl îndemnă Matteo. „Mai am multe de isprăvit“.

Marco sări în barcă. Căpitanul Matteo o împinse de la mal și vîsli cu puternice lovituri peste canalul San Marco. Marco mai văzu odată peisajul nocturn al Veneției, și presimțea că-și va aminti adesea de acest tablou.

Căpitanul Matteo lăsă vîslele libere : barca plutea domol pe lîngă viața colorată și zgomotoasă din Piazzetta, pînă cînd corpul întunecat al unei corăbii le închise vederea. Auziră un cîntec — răsunînd dureros. Deținuții, de pe galera roșie a răufăcătorilor de pe canalul San Marco, cîntau.

Căpitanul Matteo vîsli mai departe. Pe la Santa Maria della Salute, cotiră în Canal Grande. Circulația pe apă era așa de densă, încît vîslașul trebuia să-și dea silința să nu se ciocnească de alte bărci.

„Ați fost pe corabia noastră“, zise brusc Marco. „V-am văzut împreună cu căpitanul Antonio“.

Matteo îl privi surprins. Trecură, la un fir de păr, pe lîngă un stîlp ce ieșea din apă.

„Așa, ai pîndit ce-am vorbit ?“ întrebă amenințător căpitanul Matteo.

„Nu venisem ca să vă pîndesc“ răspunse Marco. „Nu voiam decît să mai văd o dată corabia, nu aveam liniște acasă“.

„Aha, voiai să mai vezi încă o dată corabia ?“ Matteo rîse. „Purtai grija ca nu cumva să fie furată peste noapte ?“ Apoi deveni serios și întrebă aproape cu căldură : „Deci n-ai auzit ce-am vorbit ?

„Nu. Am auzit doar cînd ați spus : La revedere, pe mîine ! Spuneți-mi, căpitane Matteo, ce înseamnă asta ?“

Părăsiră Canal Grande cu furnicarul său de bărci și luntri cu vîsle și intrară într-un mic curs de apă. Aici era liniște și singurătate. Nici o barcă, nici un glas de om. La dreapta și la stînga urîte, tăcute, ziduri de piatră. În fața lor trecea

pest apă un pod de lemn. În mijlocul lui atîrna de o prăjină lampă de petrol ce ardea tulbure. Lumina ei nu ajungea aici măcar să se oglindească în apă.

Căpitanul Antonio este un vechi prieten al meu", zise Mario, „Am fost marinari pe „Santa Maria" şi am călătorit împreună pînă pe coastele Franţei, Spaniei şi ale Africii". Căpitanul Matteo se aplecă brusc înainte şi zise mînios: „De ce-ţi povestesc eu astea? Sînt eu un hoţ sau un asasin? Sînt un om liber şi pot să-mi pun piciorul pe scîndura oricărei corăbii".

Marco zise împăciuitor: „Nu gîndesc nimic rău despre dumneata, căpitane Matteo!"

Linia lui Matteo se împrăştie surprinzător de repede. Şi Marco observă zîmbetul ascuns din jurul gurii şi din ridurile-i înconjurau ochii afundaţi în orbite.

„Dă-mi mîna, fiule, zise căpitanul Matteo, cine ştie cînd o să ne mai revedem? Nici un om n-ar putea-o spune, dacă o să se întîmple peste cinci zile, peste cinci ani sau poate niciodată. Un marinar bătrîn îţi doreşte vînt favorabil, asta valorează mai mult decît o mie de ducaţi". Rîse apoi, de răsunară zidurile.

Mîna lui Marco dispăru în uriaşul pumn al lui Matteo; suportă strînsoarea fără să i se clintească nici un muşchi de pe obraz.

„La revedere, căpitane Matteo!" strigă el. „Peste cinci zile!"

Sări rîzînd pe mal, împinse barca cu piciorul şi-l părăsi pe bătrînul căpitan.

Dimineaţa era rece şi vîntoasă. Corabia îşi întinsese pînzele şi se îndrepta spre San Nicolo. Senatorii şi starеţul mănăstirii, care veniseră să-şi ia rămas bun, se întoarseră în palatul dogilor. Numai Giovanni şi Giannina rămăseseră pe chei şi făceau semne cu mîna. Marco Polo stătea, cu părul fluturînd, pe punte şi le răspundea la salut, pînă cînd nu-şi mai putut vedea prietenii. Atunci merse la prora corabiei, care în curînd se îndreptă cu toate pînzele umflate spre mare.

Lui el era numai fericire. Se simţea ca un vultur ce pluteşte liber şi mîndru prin aer.

Valurile mării se spărgeau de scîndurile corăbiei, îngusta linie a insulei Lido dispăru, jur împrejur nu era decît cenu-

șiu — verzuia apă mereu în mișcare, cu coama valurilor alb înspumată și care se înălțau și se prăvăleau fără încetare.

Maffio Polo, unchiul, se așează lîngă Marco. Și pe obrazul său se oglindea bucuria, care revine întotdeauna cînd o corabie părăsește portul și alunecă peste valuri cu pînzele umflate.

Se aplecă spre urechea lui Marco **și zise: „Vezi, am plecat!"**

„E așa de frumos, unchiule Maffio!"

Chiar și fratele Guielmo era pe **punte dar el se uita** înapoi, acolo unde se ridicau zidurile **ocrotitoare ale mănăstirii** San Nicolo. **Ea** părea că se **cufundă în mare odată** cu insula Lido.

Fratele Nicolo stătea în **cabină** și păzea prețioasele daruri pe care Papa le dăduse pentru marele Han. Frumoasele vaze de cristal, odăjdiile, cărțile scrise de călugări și alte scumpeturi umpleau jumătate din cabină, așa că rămăsese loc doar pentru două paturi așezate unul deasupra celuilalt, și pentru o măsuță cu două taburete. Fratele Nicolo era un învățat și experimentat luptător pentru credință, dar iubea mai mult comoditatea, din bine ocrotita viață călugărească, decît această plină de cinste însărcinare a papei Gregor al X-lea.

Își împinse scaunul spre pat și se urcă pe el. I se păru că pereții corabiei se mișcau acum, mai puternic. Se ținu bine cu amîndouă mîinile și așteptă pînă cînd peretele cabinei se aplecă în fața ochilor lui. Atunci se rezemă pe marginea patului și imediat după asta se aruncă cu un avînt îndrăzneț și ancoră în pat.

Respiră ușurat. Cum era bine hrănit, între burtă și acoperiș nu rămăsese decît o distanță cam de două laturi de palmă, așa că trebuia să se întoarcă cu cea mai mare atenție. În timp ce privea cuvioasele mișcări ale pereților cabinei și asculta înăbușitul vuiet al mării prin poștele de lemn, se gîndea cu un surîs dureros la liniștita viață dintre zidurile mănăstirii. Agitația ultimilor zile îl obosise. Adormi și-și uită grijile.

În timpul acesta Marco Polo se familiariza cu toate amănuntele conducerii unei corăbii și mai află din conversațiile duse cu marinarii cîte ceva despre oamenii de la bord. I se

părea ciudat că Antonio, căpitanul, nu venea decît arareori pe punte. Se lăsa complet în grija cîrmaciului său şi a experimentatului său echipaj. De la velier află că Antonio nu era în duşmănie cu vinul şi că în cabina lui posedă o rezervă care nu putea fi învinsă vreodată. Dar cînd un altul bea măcar un singur strop se înfuria straşnic. Se mai întîmplase că strînsese echipajul de la cîrmaci pînă la bucătar, şi trecuse din om în om ca să-i miroase. Adesea oamenii se dădeau puţin înapoi cînd căpitanul Antonio îşi apropia nasul de gura lor : pentru că, de obicei, înaintea unor astfel de examene, obişnuia să bea cumsecade în liniştea depozitului său. Dar fiindcă era un excelent navigator, lumea nu-i lua apucăturile prea în nume de rău, ci doar zîmbea cînd îşi amintea de el. Odată, după o puternică furtună din golful Biscaya, căpitanul Antonio i-a chemat pe toţi, pe rînd, în cabina sa şi i-a turnat fiecăruia un păhărel cu vin, bineînţeles nu omisese să bea cu fiecare.

Astfel Marco află tot felul de istorii ba vesele, ba triste. Era frumos să stai pe punte şi să priveşti mereu întinderea schimbătoare a mării şi să simţi vîntul şi să observi jocul schimbător de culori al valurilor sau zborul de săgeată al pescăruşilor.

Dar existau şi zile, care aduceau un sentiment de descurajare şi de melancolie, mai ales cînd vremea era posomorită şi vîntul slab. Atunci corabia parcă se tîra prin deşertul de ape, ce-şi pierduse toată frumuseţea, şi îţi era dor de o bucăţică de pămînt, cu pomi, ogoare de grîu, de oameni ce trec peste o pajişte.

„Asta este boala mării" îl lămuri velierul. „Cînd apare soarele sau se iveşte vreo furtună, trece". Obrazul său bronzat şi zbîrcit, cu ochii mici şi inteligenţi se încreţea tainic. „Cel mai frumos lucru de pe mare e o furtună, atunci simţi într-adevăr că eşti om".

Marco era prea ocupat ca să fie atins de boala mării. Erau de trei zile pe drum şi încă nu reuşise să arunce o ochire în cabina căpitanului. Cînd căpitanul Antonio urca pe punte, nu uita niciodată să-şi încuie uşa. Marco atunci se strecura jos şi-şi lipea urechea de lemnul uşii, dar nu prinsese pînă acum nici un zgomot.

Să se fi înşelat oare ? Nu putea să creadă. Şi fu întărit în bănuiala lui, deoarece gura cheii era întotdeauna acoperită. Cabina căpitanului ascundea un secret, şi el era sin-

gurul, în afară de căpitan, care știa despre el. Dacă se mai putea încrede în simțul lui de pătrundere, atunci a cincea zi trebuia să se întîmple ceva.

Călugării ședeau mai mult în strîmta lor cabină. Marco se întreținuse adesea cu ei. Fratele Nicolo de Vicenza, cu exagerata lui amabilitate și cu vocea plîngăcioasă, nu-i plăcea. În schimb cu fratele Guielmo stătea bucuros de vorbă. Cînd Nicolo de Vicenza se urca gîfîind pe punte, Marco cobora și bătea la ușa cabinei călugărilor.

„Lăudat fie Isus Christos !" salută el.

„În vecii vecilor Amin ! Ia loc fiul meu". Fratele Guielmo îi împingea un taburet. Pe masă se afla o carte.

„Pot să-mi permit să întreb ce carte citiți, frate Guielmo ?" Marco privea rîndurile fine scrise cu mîna. Literele stăteau drepte și regulat înșirate pe hîrtia gălbuie.

„Este darea de seamă a fratelui, Plano Carpini, care în anul 1245 a călătorit ca ambasador al papei la tătari. Mi-am copiat cîteva fragmente. Le vezi aici. Am să le arunc în mare, înainte de a ajunge la țărm". Fratele Guielmo oftă.

„E chiar așa de rău, ceea ce stă scris ?" întrebă mirat Marco.

„Tătarii sînt orgolioși și cruzi. Ambasadorii papei au trebuit să aștepte mult, după călătoria lor plină de greutăți pînă la curtea împăratului Kuiuk, pînă cînd acesta i-a primit. Și atunci i-a tratat foarte de sus".

„Pot citi ce spune fratele Plano Carpini ?" întrebă Marco grăbit.

„Citește tare ca să mai aud încă o dată. Aici, în locul acesta descrie audiența călugărilor și trimișilor la împărat".

Fratele Guielmo îi dădu cartea și Marco începu să citească :

„În acest loc, unde împăratul era așezat pe tron, furăm chemați înaintea împăratului. După ce Dsingai, primul său secretar de stat, ne notase numele noastre și a celorlalți, le strigă cu voce ridicată, după ce le recitise înaintea împăratului și a tuturor prinților. Atunci fiecare din noi își îndoi de patru ori genunchiul stîng și furăm atenționați ca nu cumva să atingem pragul. Și după ce am fost percheziționați, în mod rușinos, dacă nu cumva purtăm la noi vreun cuțit, am intrat înăuntru pe ușa dinspre răsărit : căci pe partea dinspre apus nimeni în afară de împărat nu îndrăznea să intre. Aceasta a fost pentru prima oară cînd am fost intrat în locuința

împăratului, în prezența sa, după ce fusese făcut împărat. Aici primea și pe ceilalți ambasadori, căci în cortul său puteau să intre doar puțini aleși.

Aici i s-au adus și daruri din partea ambasadorilor, adică mătase, catifea, stofe de purpură, materiale pentru baldachine, brîuri de mătase împodobite cu aurituri, blănuri scumpe și încă alte daruri de genul acesta într-o cantitate atît de uimitoare, că era o adevărată minune să vezi toate acestea. Tot în același loc i s-a dat un mic cort sau o umbrelă care se poartă deasupra capului împăratului și care în întregime era acoperită cu pietre scumpe. De asemenea guvernatorul unei provincii îi adusese multe cămile care erau acoperite cu stofe pentru baldachine și deasupra cărora erau așezate șei cu un fel de lectici în care puteau ședea oameni. După aprecierea noastră erau cam patruzeci, cincizeci de cămile. De asemenea s-au adus mulți cai și catîri, cu tot harnașamentul și cu echipamentul pentru piept și cap, parte din piele, parte de fier.

Și noi am fost întrebați dacă vrem să dăruim ceva, dar noi dădusem aproape totul.

La o oarecare depărtare de campamentul oștirii pe un deal se aflau mai mult de cinci sute de căruțe, toate încărcate cu aur, argint, și haine de mătase, și toate aceste căruțe fură împărțite între împărat și prinți ; fiecare prinț împărțea apoi partea lui cu oamenii lui, dar totul după bunul său plac".

Marco uită, pe cînd citea că se află în strîmta cabină de corabie. Vedea aievea lumea de basm în fața ochilor lui, și dorința lui de a vedea aceste țări cu enormele lor bogății, deveni mai tare ca niciodată.

Vocea supărată a fratelui Guielmo îl trezi din visele lui. „Oprește-te, fiul meu. Văd că te copleșește această viață străină, plină de păcate".

Marco puse cartea pe masă. „Da, frate Guielmo", zise, „Mă bucură foarte mult această călătorie. Tatăl meu mi-a povestit multe despre curtea marelui Han. Acum este cu totul altfel decît atunci. Tătarii locuiesc în palate frumoase în îndepărtatul Catai. Abia aștept să ajung acolo".

„Ești tînăr, fiul meu, dumnezeu să te binecuvînteze ! Și-acum du-te, trebuie să mă odihnesc puțin".

Cînd ieși pe coridor, căpitanul Antonio tocmai se urca pe punte. Marco se strecură la ușa cabinei căpitanului, își

lipi urechea de lemnul ei și ascultă : auzi pași grei și o tuse ușoară.

Marco rîse în sinea lui. Bătu cu pumnii în ușă, dar imediat se făcu tăcere.

Vîntul își schimbase direcția și sufla cu putere în pînze. Soarele era cald. Nori mici alburii pluteau pe cer. Coastele Italiei rămăseseră în urmă. Pluteau pe mările Greciei. Călătorii se așezară comod pe punte, și domnea o bună dispoziție, care lumina chiar și obrazul îngîndurat al fratelui Guielmo.

Marco ședea cu tatăl și cu unchiul său în partea din față a corăbiei pe o legătură de frînghii. Erau de cinci zile pe drum, și Marco aștepta cu încordare ceea ce urma să se întîmple. Ca, oarecum, să-și pregătească tatăl și unchiul zise : „Păcat că Paolo n-a venit cu noi". Cum nici unul nu răspunse, adăugă : „Nu ești de aceeași părere, unchiule ?"

Maffio Polo, care era cufundat în contemplarea mării, aprobă distrat.

Nicolo își privi cu atenție fiul. „Cum ți-ai adus aminte de așa ceva ?" îl întrebă.

„Cred că un om de încredere nu ne-ar strica în călătoria noastră".

„Ascultă-l cum vorbește", se amestecă vesel și Maffio, „ca un vechi și experimentat conducător de caravane".

„Are dreptate", zise Nicolo Polo. Și unchiul se grăbi și el să confirme simțul de prevedere al nepotului. Cei doi vîrstnici erau din nou încă o dată într-un prietenesc concurs pentru a cîștiga favoarea lui Marco, și Marco se simțea matur în lege. Priviți, ce om important mai era. Dar tocmai acum sosi căpitanul Antonio și-i făcu semn să vină la el. Marco se ridică încet : „Iertați-mă, dar căpitanul vrea să-mi vorbească".

„O să fiți uimit, cînd o să intrați în cabina mea !" mîrîi căpitanul Antonio.

Marco îl urmă tăcut.

„Voia să vă vorbească numai dumneavoastră".

Cînd intrară în cabină, Matteo stătea în mijlocul ei :

„Buon giorno, căpitane Matteo, zise Marco, „uneori te revezi după cinci zile, uneori abia după cinci ani. Dar se poate întîmpla să nu te mai revezi niciodată".

Matteo prinse tînărul de amîndoi umerii și-l scuturâ bine.

„Uită-te la copilul ăsta al dracului, Antonio, cît de bine mi-a ținut minte vorbele !"

Îi dădu drumul lui Marco și se așeză pe bancă.

„Și-acum ce ne facem, Marco ?" întrebă el.

Însă Marco, după prietenească scuturătură a puternicului uriaș Matteo, avea senzația că toată cabina se clătina, ca pe timp de furtună.

Căpitanul Antonio se repezi la prietenul său Matteo : „Ai găsit ce-ai căutat, acum uite cum stăm ca niște păcătoși prinși cu ocaua mică".

„Taci, Antonio !" Matteo se ridică.

„Te arunc pur și simplu în mare, cu mîna mea !" amenință Antonio și se trase furios de barbă.

Matteo începu să rîdă. Antonio fu și el molipsit de rîsul lui.

Marco se uită de jur împrejur prin cabină. Era aranjată plăcut : o bancă, care noaptea servea drept pat, o masă cu picioare sculptate, patru scăunele, o lampă de aramă și un dulap zidit. Pereții erau acoperiți de covoare. În stînga o ușă ducea în cămară.

„Trebuie să lămurim afacerea", zise Matteo. „Vezi, i-am făcut tot felul de neplăceri prietenului meu".

Căpitanul Antonio aduse o sticlă și trei pahare. Și-apoi le umplu. Marco își aminti istoria velierului, și știu să-i dea onoarea cuvenită.

Băură. Era un vin roșu tare, care-ți intra imediat în sînge. Cînd căpitanul Antonio, turnă a doua oară, Matteo își ridică mîna în semn de avertisment.

„Nu toată lumea este obișnuită ca tine, cu vinul", zise. Iar cu Marco vorbi foarte serios : „Ascultă Marco !" Privi apoi gînditor în gol. Îi venea greu să vorbească, dar apoi ceea ce spunea fu ca un fel de mărturisire a păcatelor. „Cînd am auzit despre lunga voastră călătorie, n-am mai avut pic de liniște. Dintr-o dată s-a trezit ceva în mine. Dracu știe ce zace într-un om. Nu-mi mai plăcea Veneția, brusc găseam nod în papură la orice. Apa din canale mirosea urît, laguna era o băltoacă de gunoi, și noaptea, noaptea visam marea".

Tăcu. Nmieni nu devenise nerăbdător.

„Femeilor, Marco, mamelor, nu le este ușor. Cînd mi-am vîndut barca cea neagră, mi-a spus doar atît : „De acum tu pleci, Matteo". Și doar nu-i spusesem despre asta nici o vorbă, dar știuse înaintea mea."

Matteo își sprijini amîndouă coatele de masă și-și privea fix pumnii. Vinul din pahare se clătina odată cu corabia. „Așa că l-am convins pe Antonio să mă ia în secret și pe mine. Pur și simplu pentru că-mi era teamă că tatăl tău o să zică : „Nu, Matteo, n-avem ce face cu tine". Și-acum, vezi, șed aici și vorbesc despre lucruri pe care n-aș vrea să le spun".

„Da", zise Antonio, „și-afară bate vîntul. De-ar rămîne tot așa !"

Ascultînd vorbele lui Matteo, Marco trebui să-și amintească fără voia lui, de mama sa. Și ea urîse marea, deoarece credea că ea i-a răpit soțul. Dar bărbații iubeau marea. Nu, nu era nici chiar așa. Cei doi călugări mai bine se ascundeau în cabina lor. Fiecare om era altfel. Marco se simți atras de acei oameni care erau ca tatăl său, ca unchiul Maffio și ca Matteo.

„O să vă ajut, căpitane Matteo", zise el. „Trebuie să veniți cu noi. Așteptați puțin, imediat vorbesc cu tata".

Marco se urcă din nou pe punte și se așeză la locul lui.

„Ce fel de secrete ai tu cu căpitanul Antonio ?" întrebă Maffio Polo.

„Aș dori să-ți spun ceva, tată".

„Despre ce e vorba ?"

„Și eu nu pot să știu ?" întrebă Maffio.

„Ba da, cu amîndoi vreau să vorbesc."

Marco povesti, ceea ce tocmai se întîmplase în cabina căpitanului, și-i rugă, cu cuvinte convingătoare, să îndeplinească dorința căpitanului Matteo.

Pentru Nicolo și Maffio Polo, Matteo nu era un străin. Știau despre curajoasele lui drumuri de contrabandist, toată Veneția vorbea despre ele. Se înțeleseră dintr-o privire. Marco îi privea cu o mică strîngere de inimă.

„Să-l vedem pe căpitanul tău Matteo", zise Maffio Polo și se ridică. „Ce zici Nicolo, îl luăm cu noi, dacă ne place ?"

„Să mergem la el, Maffio !"

„O să vă placă, în mod sigur, unchiule", zise plin de rîvnă Marco. „E aproape la fel cu dumneata !"

„Așa, așa ! Ei, atunci !"

Corabia se afla în apropierea unei coaste. În depărtare se ridicau munți întunecați. În fața lor o coastă stîncoasă, spălată de valurile mării. Marco își aștepta nerăbdător tatăl și

unchiul. Lipsiră multă vreme. Coasta nu se mai zărea, nu mai exista decît cer şi apă.

În cele din urmă fraţii se întoarseră. Antonio îi însoţea.

„Ce este, tată ?“ întrebă Marco. „De ce nu l-aţi adus şi pe căpitanul Matteo ?“

„Nu-i chiar aşa de simplu“, răspunse Maffio, „arătă cam ciufulit după arestul lui voluntar. Bravii noştri călugări ar putea să tragă o spaimă serioasă. Mîine căpitanul Antonio o să-l prezinte celorlalţi“.

„Deci vine cu noi ?“, strigă **vesel Marco.**

Nicolo Polo **aprobă** din **cap.**

„Cred că-i omul **ce ne** trebuie“, **zise Maffio.**

Căpitanul Antonio fugea pe punte şi dădea ordine de prisos. Marinarii se mişcau mai cu rîvnă ; corabia avea vînt bun. Calea marină se mai populă. Văzură corăbii cu pînze şi galere. Dacă priveai spre orizont, marea părea compusă din puternice cursuri de apă ce curgeau unul lîngă altul, dar nu exista nici un ţărm ; doar culori diferite de verde şi albastru marin le deosebeau între ele.

Matteo fu fericit cînd putu să-l schimbe pe cîrmaci, Marco nu se mai dezlipea de lîngă el. Într-o dimineaţă zăriră uscatul. La picioarele unui lanţ de munţi se întindea un mic orăşel : case albe şi galbene cu acoperişuri plate, tiveau golful. În faţa lor se întindea coasta Armeniei.

„Am ajuns la capăt“, spuse Matteo. „Păcat ! Marea e aşa de frumoasă“.

RĂZBOI ÎN ARMENIA

Oamenii vorbeau cu glasul înăbuşit şi priveau înspăimîntaţi în jur ca şi cînd le-ar fi fost teamă că grozăvia ar putea izbucni din nou. Războiul trecuse peste oraş, dărîmase case şi scufundase corăbii, iar lăncile şi săgeţile străpunseseră trupuri însîngerate.

Portul Layas se **întindea** pustiit în lumina soarelui **de** toamnă. Palmierii tiveau plaja. Munţi întunecaţi înconjurau golful ce strălucea albastru închis.

Nicolo și Maffio Polo se îndreptară spre colonia negustorilor veneticni. De acolo, cu doi ani înainte, se întorseseră la Veneția. Atunci Layas-ul era un oraș comercial înfloritor : negustătorii din Veneția, Genua, din Bagdad și Ormuz, bărbați din diverse țări și diverse popoare umpleau străzile. Astăzi în dreapta și în stînga numai ruine. Iar mamele își strigau cu spaimă copiii, cînd îi vedeau pe străini trecînd.

Ce se întîmplase ?

Messer Nelli, singurul venețian ce rămăsese în Layas, îi primii cu sinceră bucurie și-i invită în locuința lui. De la el aflară cele ce se petrecuseră cu puține săptămîni în urmă.

Sultanul Baibars al Egiptului năvălise în Armenia cu o numeroasă armată și pustiise mari întinderi de pămînt. Capitala Sis fusese cucerită și jefuită, palatele și grădinile regelui distruse.

Cînd populația din Layas află despre apropierea trupelor dușmane, fugi în munți sau se refugie pe corăbiile din port. Soldații sultanului jefuiră orașul părăsit și-l aprinseră. Puseră mîna și pe corăbii și le scufundară. Două mii de armeni și de franci își găsiră moartea în acest război.

„Și unde v-ați ascuns Messer Nelli ?" întrebă Maffio Polo.

„Am fugit în munți cu negustorii armeni. După ce trupele s-au retras, am găsit colonia jefuită, dar din fericire nedărîmată. Rînd pe rînd oamenii s-au întors din munți".

„Deci e periculos de călătorit acuma ?" întrebă Nicolo Polo.

„Nu sînt un om fricos", răspunse Messer Nelli, „dar nu merg bucuros noaptea pe străzi".

O servitoare aduse vin și aprinse luminările. Messer Nelli își pofti musafirii să rămînă la cină, dar frații nu mai aveau pic de liniște, mulțumiră ospitalierului amfitrion și-și luară rămas bun.

„Ar fi bine să mai așteptăm puțin", zise Maffio Polo.

Prin strada portului adia vîntul. Cîini flămînzi răscoleau printre ruine. Cerul în apus colora marea. Toate nuanțele de roșu și galben tremurau deasupra apei și făceau să strălucească firele de praf din norii de nisip ridicați de vînt.

„Dacă ajungem în mîinile mamelucilor, ne fac de petrecanie".

„Trimiși de-ai papei cu daruri pentru marele Han, este tocmai ce le lipsește".

Se întorceau la corabie, vînjosul Maffio Polo cu obrazul aspru și totuși puțin ironic și zveltul și puternicul Nicolo, cu trăsăturile lui bine acentuate — acești doi frați atît de diferiți ca aspect, și care se înțelegeau totuși fără prea multe vorbe. Acum fiecare aștepta de la celălalt să vorbească primul despre grija lor secretă.

„Am putea să-l trimitem pe Marco, cu căpitanul Antonio, înapoi la Veneția", zise Maffio.

„De fapt, am putea".

Tăcere. Marea strălucea, dar ochii nu mai puteau s-o privească. Dureau. Corabia se ridica întunecată ca o umbră în fața lor.

„Și ce o să facă la Veneția ?" întrebă Nicolo. „Singur în Veneția... ?"

„E mai bine să vină cu noi. De fapt nici n-ar putea suporta să fie trimis înapoi".

Frații se lăsaseră duși de o barcă la corabie și se urcară pe punte. Căpitanul Matteo și cu Marco îi așteptau cu mare nerăbdare. Între timp aflaseră și ei despre război.

„Ce s-a întîmplat, tată ?" întrebă Marco. Stătea în fața lui, abia cu două degete mai scund decît părintele său. Obrazul îngust și încă puțin copilăresc, în care se zugrăveau trăsăturile unei gîndiri cercetătoare, priveau spre tatăl său cu o îngrijorată așteptare. „Plecăm, nu-i așa ? Nu ne lăsăm împiedicați ?"

Și cum nu primi nici un răspuns, se adresă unchiului Maffio : „De ce nu ziceți nimic ?"

Maffio își încreți fruntea, serios. „Nu-i chiar așa de simplu. S-ar putea să ne taie capetele, și asta nu-mi prea place".

Marco supărat, făcu un gest de protest. Maffio nu se lăsă clintit. „O să-l întrebăm pe căpitanul Matteo. El va hotărî. Ce zici Nicolo ?"

Nicolo aprobă.

„Dă-l dracului de sultan !" zise căpitanul Matteo.

Cei doi călugări se duseseră la mănăstire. În dimineața următoare fratele Guielmo se întoarse. Bătrînul călugăr, cu părul alb, era amărît. Le ceru lui Nicolo și Maffio o întrevedere. Frații îl invitară în cabina lor.

Fratele Guielmo se așeză respirînd cu greutate. „Ați auzit despre evenimentele din recentul război ?"

„Da".

„Şi ce intenţionaţi să faceţi ?"

„Ne vom aproviziona cu tot ce este necesar şi ne vom continua călătoria".

Fratele Guielmo îi privi pe cei doi fraţi ! În ochii lui Maffio scînteia ironie, obrazul lui Nicolo rămase neclintit.

„Vă rog să vă întrerupeţi călătoria, pînă cînd se va restabili ordinea în ţară".

„Nu, frate Guielmo", răspunse Maffio Polo. „Dacă noi ezităm deja la începutul călătoriei noastre, nu vom mai ajunge niciodată la capăt. Unde este fratele Nicolo da Vicenza ? E şi el de aceeaşi părere cu dumneata ?"

Obrazul călugărului se înroşi de mînie. „Fratele Nicolo zace bolnav în spital", zise nervos.

„S-a îmbolnăvit aşa de brusc ?" întrebă Nicolo.

Călugărul făcu un gest obosit. Ce rost avea să-l facă pe celălalt răspunzător de decizia lor. Era adevărat că fratele Nicolo căutase să-l convingă să renunţe la călătorie, dar în fond, împotrivirea lui nu fusese prea mare. Ca şi fratele Nicolo, care se îmbolnăvise de frică, nu-i plăceau nici lui primejdiile şi aventurile.

„Plecaţi singuri, domnilor. Dumnezeu să vă aibă în paza lui !" zise fratele Guielmo. „Noi ne întoarcem în Italia. Eu sînt bătrîn şi obosit şi n-aş face decît să vă stînjenesc."

Maffio Polo îl ajută să urce pe punte. Îi era milă de bătrînul călugăr. Şi-i zise :

„Nu sîntem supăraţi pe dumneata, frate Guielmo. Pe noi ne cheamă nostalgia depărtărilor. Noi neguţătorii nu avem linişte, cînd afaceri rentabile ne cheamă, călătorim pînă la marginea pămîntului. Rămîneţi cu bine ! Vă dorim călătorie plăcută la întoarcerea în patrie".

Veneţienii mai rămaseră o lună la Layas. Se interesară de evenimentele războiului şi primiră ştiri favorabile. Comerţul reînvia încetul cu încetul. Corăbii intrară în port. Meseriaşii se întorseseră în oraş ; lucrau în atelierele lor şi rezideau casele distruse.

Într-o ploioasă zi de toamnă, veneţienii părăsiră oraşul portuar. Călătoreau împreună cu mai mulţi neguţători, care voiau şi ei să meargă la Ormuz, în golful Persic, trecînd peste Mossul şi Bagdad. Pe parcursul drumului prin Armenia, li se asociară alţi neguţători, încît formară o caravană impunătoare.

De la început, lui Marco îi plăcu această viață atît de bogată în schimbări. Pămîntul îi părea nemăsurat de mare, cu totul altfel ca Veneția. Drumul caravanelor îi ducea prin munți stîncoși și sălbatici ca și prin cîmpii întinse și roditoare. Dinspre munți bătea un vînt rece, care le sufla în obraz nori de praf. În văi aerul era nemișcat, și pămîntul răcit peste noapte scotea aburi în căldura soarelui dimineții. Zile de-a rîndul nu întîlneau nici o așezare omenească, apoi dintr-o dată un oraș mare.

Vîrfurile înalte ale munților se acoperiră cu zăpadă. În cîmpii ploua fără oprire. Rîurile ieșiră din albii și caravana trebuia să facă ocoluri de mile întregi, dar își continua neabătută drumul.

Dar unde erau oare atîtătoarele aventuri, despre care visase Marco ?

CONVERSAȚIE NOCTURNĂ

În mica încăpere a caravanseraiului ardea o lampă de petrol. Ușa era deschisă. Marco zăcea neliniștit pe patul său. Lîngă el dormea Matteo. Noaptea era foarte întunecoasă, iar stelele scînteiau c-o neobișnuită strălucire. În mijlocul patratei curți pavate, clipocea o fîntînă arteziană.

Uneori, lui Marco i se părea că-i pe drum de mulți ani. Viața exotică din orașe îl captiva așa de mult încît amintirile din copilărie îi păleau, ba chiar i se părea că Veneția cu canalele și insulele ei nu era decît un tablou frumos și apropiat, pe care-l văzuse cîndva în trecutul îndepărtat. Se ridică din culcușul său și aruncă la o parte acoperitoarea din blană de capră. Un gîndac mare și roșu fugi peste pietre și dispăru într-un colț întunecos.

Lîngă fîntîna arteziană ședeau doi bărbați. Într-un mod de neînțeles, noaptea devenise mai luminoasă, ca și cînd stelele s-ar fi apropiat mai tare de pămînt. Undeva, departe, răsună urletul și chelălăitul, ce-ți spărgea urechile, ale unui șacal. Apoi se făcu din nou tăcere.

Marco se încredință de somnul adînc al lui Matteo și ieși în curte. În camera de alături erau culcați Nicolo și Maffio

Polo. Şi ei păreau să doarmă adînc. Marco se duse la fîntîna săritoare şi-şi răcori fruntea.

Conversaţia bărbaţilor amuţi. Unul dintre ei se ridică şi se apropie de fîntînă. Era înalt şi puternic şi purta o manta din brocat greu. Ochii lui negri îl cîntăriră pe Marco. „Dumneata eşti", zise „Credeam că-i vreun spion pe care-l interesează conversaţii străine. Aşează-te lîngă noi, Messer Polo".

Marco recunoscu în înaltul şi brunetul persan pe neguţătorul Hadşi-Muhamed. El vorbea italiana ca un napolitan şi vorbea bucuros limba asta.

„Iertaţi-mă, nu voiam să vă deranjez" răspunse Marco.

„Veniţi, veniţi ! Asta este o noapte în care inimile se deschid. Aşa se spune la noi în Kirman cînd sînt stele pe cer".

Marco merse cu el. După obiceiul persan îşi puse mîna dreaptă pe piept şi se înclină în faţa străinului.

„Hassan-Bek din Samarcad" îl prezentă Hadşi-Muhamed. Călătoreşte la Ormuz".

Străinul, un bărbat de statură mijlocie, dar viguros, se înclină şi el şi murmură un salut.

Între cei doi bărbaţi era întinsă o faţă de masă pe care era un vas de lut cu lapte de oaie rece şi două pocale. Hadşi-Muhamed turnă în pahare şi-i dădu lui Marco să bea.

„Cum v-a plăcut Mossul ?" întrebă neguţătorul.

Marco îl rugă să vorbească persana, fiindcă observase că străinul nu înţelege italiana. În timpul călătoriei Marco învăţase multe căuvinte persane, aşa că putea să se facă înţeles destul de bine.

„Mossul a fost înainte un oraş frumos", zise Hadşi-Muhamed.

Sosiseră ieri la Mossul, iar lui Marco i se părea că oraşul nu se deosebeşte de celelalte oraşe comerciale pe care le cunoscuse. Străduţe înguste cu colibe de pămînt şi case mici, moschee albe cu cupole albastre aurite, cu minarete subţiri şi ascuţite, străzi late cu ziduri fără ferestre, în spatele cărora se înălţau casele şi se întindeau grădinile celor bogaţi. În pieţe ţi se oferea muselinul ţesut din mătase cu fir de aur. Sub bolţi de cărămizi era prăvălie lîngă prăvălie. Pantofarii şedeau în faţa atelierelor lor şi coseau nişte pantofi diafani multicolori, pe care-i decorau cu perle şi fire de argint ; lucrători în aramă ciocăneau oale şi căldări : aurari şi argintari cizelau brăţări şi pocale ; negustori de pietre preţioase le

ofereau bijuterii și tîmplarii sculptau casete din merișor turcesc.

O viață zgomotoasă, înnebunitoare, cu totul altfel decît la Veneția, mai ușoară mai multicoloră și totuși oarecum înrudită. Lipseau numai corăbiile, marile corăbii cu pînze și galerele, marea și lagunele, palatul dogilor și greoaia splendoare a bisericii San Marco.

Bogați îmbrăcații negustători, care făceau afaceri cu cai, nestemate, mătase, lucruri de aur și de argint, mirodenii, blănuri și sclavi, erau stăpînii vieții, la Mossul ca și la Veneția.

„Sînteți așa de îngîndurat, tinere domn", zise Hadși-Muhamed.

„Mossul este un oraș frumos", răspunse Marco. „Aveți dreptate".

Atunci străinul se aplecă înainte și răspunse cu aprindere: „Nu mai există frumusețe în țara noastră, copitele tătarilor au zdrobit-o!"

Hassan-Bek se lăsă din nou pe spate ca și cînd această replică i-ar fi istovit puterile.

În colibele de pămînt, din spatele caravanseraiului, un copil începu să plîngă. Auziră glasul liniștitor al unei femei, apoi noaptea adîncă și tăcută îi cuprinse din nou.

„Hassan-Bek și-a pierdut, la năvălirea tătarilor, casa, banii și familia" zise Hadși-Muhamed încetișor. „Iranul a fost odată o țară puternică. Se vorbea peste tot despre vitejia eroilor iranieni, de atunci puterea noastră a dispărut, Allah este mînios pe noi. Stolurile armatelor străine de călăreți au trecut peste țara noastră lipsită de apărare. Orașele au fost distruse, satele arse pînă la temelii, ogoarele călcate în copitele cailor și transformate în pășuni pentru caii tătarilor. Țara noastră este în mîna străinilor și războaiele nu mai iau sfîrșit".

Hadși-Muhamed vorbise italienește. Hassan-Bek privea neclintit firul argintiu al apei fîntînii arteziene și nu mai acorda nici o atenție conversației.

„Povestiți-mi cîte ceva despre țara voastră", se rugă Marco.

„E tîrziu, tinere domn, și dimineață devreme, la primul răget al măgarului, trebuie să pornim. O să fiți obosit".

„Aș putea să vă ascult toată noaptea", zise Marco.

Negustorul persan, bucuros de atenția venețianului începu să povestească.

„Deci ascultați povestea califului din Bagdad.

Pe vremea aceea nu eram mai în vîrstă decît eşti dumneata astăzi. Bagdadul era capitala unui imperiu puternic. Acolo locuia califul, şeful suprem al tuturor dreptcredincioşilor, într-un palat splendid. Oraşul era centrul comerţului şi al ştiinţei şi artei arabe. Cunosc multe oraşe, însă doar puţine dintre ele se puteau măsura cu Bagdadul. Califul îşi strînsese cele mai mari bogăţii, pe care le-ar fi posedat vreodată un prinţ, dar nu făcea nimic ca să se apere de pericolul care-l ameninţa".

Hadşi-Muhamed îşi estompă glasul aşa că Marco trebuia să asculte foarte atent dacă voia să înţeleagă.

„În acea vreme prinţii tătari au început să-şi extindă puterea. Erau patru fraţi : pe cel mai mare îl chema Mönke. El domnea în scaunul de domnie al familiei şi se intitula stăpînitorul stăpînitorilor. După ce au cucerit ţara Catai, precum şi alte ţări, au rîvnit şi după alte cuceriri, şi mai mari.

Plăsmuiseră să fondeze un imperiu şi-şi propuseseră să împartă lumea între ei. Unul trebuia să se îndrepte către răsărit, celălalt să-şi pornească armatele înspre sud, iar ceilalţi doi să-şi întindă cuceririle în celelalte părţi ale lumii.

Ulagu han, unul dintre puternicii prinţi tătari, îşi strînse o armată puternică şi o porni spre sud. Nu sînt fricos, Messer Polo, dar credeţi-mă, cînd am văzut pentru prima oară tătarii, m-a cuprins o spaimă paralizantă. De-atunci au trecut treisprezece ani. Supuseseră toate ţările în calea lor şi se apropiau de Bagdad, o sută de mii de călăreţi şi de pedestraşi. Prinţul tătar hotărî să-şi înşele adversarul : două treimi din armată rămase ascunsă în pădure, iar prinţul, în fruntea unei mici trupe, se apropie de poarta oraşului.

Califul ieşi cu gărzile lui din oraş şi voi să distrugă mica ceată de duşmani. Astăzi, cînd mă gîndesc la asta, aş vrea să rîd amar. Cum putea cineva cădea într-o cursă aşa de grosolană ? Ulagu han se prefăcu că se retrage. În pădure însă, armata Califului fu înconjurată şi distrusă într-o îngrozitoare bătălie. Califul căzu prizonier şi Bagdadul fu predat cuceritorilor.

Cînd Ulagu intră în oraş, descoperi spre marea lui uimire — un turn care era complet umplut cu aur. Îl chemă la el pe calif şi-i zise : „Văd aici un turn care-i plin cu aur. De ce nu ţi-ai întrebuinţat comorile ca să-ţi pui pe picioare o armată puternică ? Doar ştiai că Eu o să vin. Zgîrcenia ta trebuieşte pedepsită !" Dădu poruncă să fie închis califul în

turn, lipsit de orice mîncare. Așa că acesta muri în mijlocul bogățiilor sale".

Hadși-Muhamed tăcu. Nu se mai auzea nimic în afară de clipocitul fîntînii arteziene, și a zgomotelor pe care le făceau animalele în grajduri. Aerul devenise mai rece. Nu mai era mult pînă la miezul nopții.

Hassan-Bek se trezi din starea lui de amorțeală. Se îndreptă și zise: „E vremea să mergem la culcare, Allah să fie cu voi!" Se ridică în picioare și făcu o plecăciune.

„Vă mulțumesc pentru povestirea voastră, Hadși-Muhamed" zise Marco.

„Noaptea, cînd strălucesc stelele, inimile se deschid, v-am mai spus-o. Noapte bună, Messer Polo!"

Marco intră în camera lui, închise ușa și se culcă. Obosise. Și în timp ce se gîndea la conversația din timpul nopții, adormi.

Cînd se trezi dimineața, în curte domnea o mare animație. Măgarul răgea pătrunzător și strident, ciinii lătrau și oile behăiau încetișor. Printre toate astea răsunau strigătele nervoase ale servitorilor și ale rîndașilor. Matteo era afară și se îngrijea de bagaje.

Dimineața era umedă și cețoasă. Primele raze ale soarelui străpungeau prin neguri și luminau tabloul plin de mișcare, al caravanei care se pregătea de plecare. Mîndre și inaccesibile, trei cămile stăteau într-un colț al curții și priveau de sus în jos la oameni și animale.

Nicolo Polo intră în camera fiului său.

„Bună dimineața, Marco. Am ceva de vorbit cu tine".

Marco își privi cu mirare tatăl.

„Nu este bine să ai relații prea apropiate cu străinii", zise Nicolo Polo. „Te-am văzut astă noapte stînd de vorbă cu oameni străini. Lucrul ăsta nu-mi place".

„Hadși-Muhamed este un negustător ca și noi tată, de ce n-ar trebui să stau de vorbă cu el?" întrebă Marco cu un fel de dîrzenie în glas.

„Și celălalt?"

„Îl cheamă Hassan-Bek. L-am văzut ieri pentru prima oară".

„Așa, îl cheamă Hassan-Bek", zise Nicolo Polo. „Apare brusc un străin și băiatul meu se așează cu el noaptea lîngă fîntînă".

Obrazul lui Marco păli, își stăpîni un răspuns, minios. De cîtăva vreme relațiile lor camaradерești erau tulburate. Și Marco nu putea să-și explice motivul. Tatăl devenise foarte tăcut, iar la întrebări dădea răspunsuri distrate.

„Deci nu mai pot sta de vorbă cu nimeni altul în afară de dumneata, unchiul Maffio și căpitanul Matteo?" întrebă.

Nicolo Polo se uita fix la ușă. „Nu vrei să mă înțelegi!"

„Dar eu aș vrea să cunosc țările și oamenii, tată!" spuse Marco aproape rugător. „Am vorbit despre Bagdad, de cucerirea orașului de către tătari..."

„Le-ai spus, că noi călătorim ca trimiși ai papei la curtea Marelui Han?"

„Nici măcar o vorbă!"

„Să nu vorbești niciodată despre asta", zise Nicolo energic. Glasul îi răsuna mai cald... „În țările astea oamenii sînt neliniștiți. Avem în fața noastră o călătorie lungă și periculoasă. În munți există triburi de bandiți. Ele își trimit spionii să se amestece cu caravanele, de asta nu-i bine să stai noaptea de poveștí la fîntînă, cu străini".

Nicolo Polo se ridică și zise: „Cînd eram numai singuri, eu cu Maffio, era mai simplu, acum ești și tu cu noi..."

„Pentru mine nu trebuie să-ți faci griji, tată", strigă Marco. „Sau poate crezi că n-am să fac față, c-am să mă fac de rîs?"

„Bineînțeles", răspunse Nicolo rîzînd. „Tu faci deja față. Doar că eu sînt de părere că nu strică puțină prudență. E mai bine să taci, cînd lumea îi înjură pe tătari. Noi sîntem negustători și trimiși ai papei. Iar dacă avem noroc și sîntem deștepți ne vom întoarce oameni bogați la Veneția. Gîndește-te-mereu la lucrul ăsta; în primul rînd sîntem negustori".

Soarele se ascunse după o pătură de nori. O ușoară ploicică începu să cadă. Așa era aici în zilele de început de primăvară: nopțile erau blînde, valuri de ceață dimineața devreme și-apoi toată ziua o ploaie monotonă!

În timp ce Marco împreună cu Nicolo și Maffio Polo mîncau lipii de grîu cu supă de fasole fierbinte, căpitanul Matteo supraveghea încărcarea bagajelor. În curte se afla un cuptor în care se făcea foc cu surcele și cu baligă uscată de cămilă. Nori cenușii albaștri de fum se ridicau spre cer, dar erau din nou împinși în jos de ploaia și aerul umed. Cu strigăte puternice catîrgii strîngeau chingile samarelor și a pachete-

lor, mai aruncau puţină mîncare animalelor şi mîncau în mare grabă lipii.

Cincisprezece djigiţi însoţeau caravana. Ei trebuiau să-i apere de orice atac pe neguţători. Stăpînitorii din orient puneau mare accent pe importanţa comerţului între ţinuturile de la marea cea mare şi ţările de la soare apune ; de aceea ordonaseră ca să se pună la dispoziţia caravanelor oameni puternici şi de încredere. Aceşti oameni erau plătiţi în raport cu depărtarea cu cîte doi sau trei Grosi pentru fiecare catîr.

Matteo părea printre servitorii şi argaţii care, în majoritatea lor, erau slabi, ca un uriaş din lumea legendelor persane. Purta un costum de piele care sublinia şi mai mult puternicele lui gesturi şi paşii lui legănaţi. Cu toate că nu ştia nici un cuvînt în persană se făcea extraordinar de bine înţeles, deoarece fiecare îşi dădea toată silinţa să-i înţeleagă sensul gesturilor ce le făcea cu braţele, clipirile din ochi şi toate fineţurile ce se citeau pe trăsăturile mobile ale obrazului său. Atît timp cît Matteo avea pămînt sigur sub picioare, nu-şi dorea un altfel de viaţă.

Dar cu cît se apropia mai mult momentul plecării, dispoziţia lui se înrăutăţea. Vina o purta Giulietta, iapa voinică şi cu picioare lungi care, după îndelungi căutări, fusese găsită drept cel mai potrivit mijloc de transport pentru căpitanul Matteo. Purta cu uşurinţă corpul greu şi nu exista nimeni pe lume, care s-ar fi putut mîndri, c-ar fi scos-o din sărite.

Caravana se puse în mişcare. Caravabaşi tocmai părăsea curtea. Urma în spatele lui un catîr puternic, cafeniu la culoare, care conducea caravana. Clopoţeii de argint de pe harnaşamentul său strălucind de curat, sunau melodic. Animalul acesta conducător purta şi cadourile papei pentru marele han.

Marco dădu drumul frîului armăsarului său focos, ca să-l ajute pe Matteo să se urce în şea. Giulietta stătea ca o stană de piatră. Catîrgii şi argaţii priveau plini de compătimire la Matteo, care-şi încălecă calul, gemînd. Un djigit îşi mîngîie serios barba.

Marco bătu iapa cu palma. Giulietta o luă la trap, şi aveai impresia c-o să meargă în pasul ăsta pînă la capătul lumii.

„Cum vă simţiţi, astăzi ?" întrebă Marco, care călărea alături de Matteo.

Căpitanul Matteo îi aruncă o privire otrăvită.

Ploaia înmuiase pămîntul, și drumul lat era călcat de nenumărate copite, în adîncituri se formaseră bălțoace galbene, noroioase.

Căpitanul Matteo și Marco călăreau în spatele animalului conducător. Le urmau Nicolo și Maffio Polo, care, ca niște călăreți încercați ce erau, își aleseseră două animale superbe. Caii din Persia erau vestiți în lumea întreagă. Costau nu mai puțin de două sute de pfunzi turnesieni și stăteau în mare cinste la prinții din India. În orice caz nu trăiau mult în țara asta fierbinte : clima caldă și umedă le mistuia curînd vitalitatea.

În Persia se găseau, de asemenea, cei mai mari și mai frumoși măgari din lume. Cărau poveri grele și erau ușor de hrănit. Cînd era vorba să treci prin deșerturi întinse sau întinderi nisipoase fără suficiente adăpători și fîntîni, erau de neînlocuit. Ajungeau uneori la prețuri mai ridicate decît caii.

Cea mai mare parte a caravanei era alcătuită din măgari greu încărcați, care-și urmau calea fără să-și ridice ochii. Uneori vreunul aluneca, și-atunci cei din urma lui stăteau pe loc și așteptau cu răbdare, pînă cînd convoiul se punea din nou în mișcare.

Cel mai bine ieșeau pe drumurile rele cămilele. Greu încărcate cu covoare de Kirman, cu stofe de brocat din Mossul, cu mătase sau cu broderii de mătase, treceau peste bălțoacele gloduroase.

Ariergarda caravanei o făceau djigiții care, cu tot terenul impropice, făceau curajoase figuri de călărie.

Marco își apucă plosca de piele și se mai învioră cu o înghițitură de apă. Căpitanul Matteo se ținea bine cu amîndouă mîinile de șea și nu îndrăznea să-i dea drumul. Giulietta lui trecea cu obișnuita indiferență peste toate greutățile.

Vremea se mai lumină. Ici și colo se zăreau printre nori fîșii de albastru. La răsărit se ridicau munți acoperiți de păduri întunecate.

„Nu crezi că merge ceva mai bine ?“ întrebă Matteo, îndreptîndu-se în șea.

„Merge bine căpitane, Matteo“ îl asigură cu însuflețire Marco.

„Știi ce-mi doresc eu acum ?“

„Da ! Ați vrea să fiți la cîrma unei corăbii“.

„Așa-i ! Vezi, marea, pînzele sînt umflate, valurile se sparg de corabie — tu miști cîrma, și simți cum această minu-

năţie de fier şi de lemn te ascultă, se leagănă şi trece printre valuri... Înţelegi tu asta, Marco ? Ce-i o spinare de cal în comparaţie cu aşa ceva ? Poţi să te plimbi pe spinarea unui cal ca pe scîndurile unei corăbii ? Ia încearcă ! Cea mai mică bărcuţă mi-e mai dragă decît Giulietta, deja mă dor toate oasele!"

„Cu o corabie nu poţi străbate deşertul", răspunse Marco.

„Aici ai dreptate ! Nu-mi rămîne nimic altceva de făcut, decît să mă împrietenesc cu Giulietta".

Căpitanul Matteo tăcu din nou. Către amiază se îndreptă spre ei caravana unui înalt demnitar persan. Douăzeci de soldaţi din garda personală, călare pe cai albi şi jucăuşi, formau avangarda.

Caravanbaşi se dădu respectuos la o parte, şi întregul convoi de negustori îi urmă exemplul. Numai Giulietta mergea nepăsătoare înainte. Marco încercă, în zadar, să o împingă cu calul său la o parte.

Doi din garda personală îşi agitară cravaşele şi începură să înjure, Giulietta nu se lăsă impresionată.

Avangărzii îi urmau zece cămile care n-o onorară pe Giulietta nici măcar c-o privire. Apoi veneau patru catîri albi, minunat împodobiţi. Duceau între şeile lor, bătute în argint, două litiere împletite, în formă de cort, purtînd nevestele bogat îmbrăcate ale dregătorului.

Doi soldaţi din garda personală călăreau strigînd cît îi ţinea gura, în jurul Giuliettei, care se împiedică şi căzu într-o băltoacă. Matteo se rostogoli cîţiva paşi pe pămîntul argilos şi moale şi rămase întins lîngă litiera a doua. Cînd se ridică înjurînd, o mînă albă şi mică apropie perdelele şi se auzi un rîs cristalin.

Acest rîs nu era în măsură să schimbe în bine dispoziţia în care se afla Matteo.

Un soldat călări spre el. Îl înjura pe călăreţul trîntit la pămînt cu cuvinte care trădau un serios antrenament, din fericire Matteo nu înţelegea nimic.

Acum însă soldatul îşi înalţă cravaşa ca să lovească bărbatul încă îngenunchiat în noroi, era obişnuit să înlăture prin lovituri toate obstacolele din calea stăpînilor.

Căpitanul Matteo sări în picioare cu o viteză ce-ţi tăia respiraţia şi-şi apucă adversarul de braţ. Cravaşa căzu în mocirlă. Obrazul soldatului se schimonosi de durere. Matteo zmulse călăreţul de pe cal, îl ridică în aer şi-l azvîrli cu un puternic efort în mocirlă. Aceste isprăvi săvîrşite cu viteză

fulgerătoare erau însoțite de tot atîtea înjurături, care dovedeau că limba italiană e cel puțin la egalitate cu persana.

Și-acum se întîmplă ceva ciudat. În timp ce din amîndouă taberele se ridicau strigăte amenințătoare, Giulietta își făcu drum prin cercul oamenilor ieșiți din fire și se îndreptă spre Matteo **a cărui** ținută și expresie erau atît de înfricoșătoare încît nimeni nu îndrăznea să se apropie de el.

Poate Giulietta simțea că ea poartă vina neplăcutului incident, sau poate necazul provocat stăpînului ei îi trezise afecțiunea latentă ? Capul ei mare, cu ochii blînzi și triști, se aplecă peste umărul lui Matteo, și-i linse mîna plină de noroi. Și iată, că această atitudine neașteptată a credinciosului animal îmblînzi inimile. Mînia lui Matteo dispăru și djigiți și ostași din gardă se despărțiră pașnic.

Călărețul care fusese aruncat, cu atît de puțină blîndețe, prin aer, își ridică cravașa din mocirlă, se săltă pe cal, și porni în galop întins făcînd periculoase exibiții.

După acest eveniment trecerea de care se bucura Matteo, în ochii membrilor caravanei, crescu și mai mult. Iar între Giulietta și Matteo se născu un sentiment de mare prietenie.

Marco observa, cum în caravanseraie, Matteo se strecura noaptea în grajd, ca să-i mai dea de mîncare Giuliettei. Paznicul închidea amîndoi ochii, dar cîte un catîr răgea jalnic, cînd Matteo îi lua fînul.

Caravana își urma drumul. Negustătorii se cunoșteau mai bine, în cursul călătoriei. Cînd poposeau de prînz, sau cînd soseau în vreun caravanserai, ședeau împreună și vorbeau despre afacerile lor și despre întîmplări din țări străine. Hassan-Bek se așeza și el lîngă ei și asculta în tăcere. Foarte rar lua parte la conversație.

După opt zile zăriră **casele și** turnurile Bagdadului. **Globul de foc al** soarelui **era** pe cer și-și revărsa lumina. Se legăna pe vîrful vreunui minaret, făcea să joace în culori multicolorele acoperișuri de țigle și scălda în lumina lui valurile de culoarea lutului ale Tigrisului, apoi cobora neobservat pe vîrfurile de marmoră fine și subțiri ca niște ace și se odihnea pentru cîteva clipe pe acoperișul imens al mănăstirii mahomedane. Degetele de amurg ale înserării se întindeau după frumusețea-i purpurie. Cerul se stinse și un văl cenușiu învelì pămîntul.

„Vezi, Giulietta, am sosit la Bagdad", zise căpitanul Matteo.

Marco zîmbi.

TURCOAZE ALBASTRE

În Bagdad găseai ruine și grădini. Somptuosul palat al califului, cu turnul în care odinioară ascunsese comori de aur și argint, zăcea în ruine. Zidurile orașului erau în parte distruse, iar șanțurile de apărare înămolite. Dar moscheele se înălțau neatinse, în zvelta lor frumusețe marmoreană, în mijlocul clădirilor. De pe minarete răsunau strigăte prelungite: „La illa il Allah..." Mahomedanii cădeau la pămînt, pentru rugăciune.

Pe o colină se înălța o biserică cu o cruce de aur.

Cînd soarele trecea printre crengile copacilor se zărea o lucire de verde crud. Și pămîntul galben se acoperea cu verdeață. Primele zile ale primăverii erau fierbinți.

Tigrul curgea prin oraș. Pe malurile lui se întindeau grădini și parcuri, dumbrăvi de curmali și migdali. Pe apă mișunau luntri încărcate cu mărfuri, bărci și rudimentare bărci cu pînze. De la Bagdad pînă la oceanul Indian erau șaptesprezece zile de drum.

Orașul se obișnuise cu stăpînitorii străini, iar stăpînitorii străini se simțeau mai bine în casele bogaților decît pe spatele cailor și în hoarda lor. Nu mai erau adevărați nomazi, nu mai erau războinicii înspăimîntători ca bunicii și părinții lor, de sub conducerea lui Gingishan. Dar mai erau încă suficient de puternici, ca să stăpînească țările cucerite.

Bagdadul se vindecase de furtuna ce-l bîntuise, devenise din nou metropola comerțului.

Din Korasan și Kirman sosiseră turcoaze de o neasemuită frumusețe. Nicolo și Maffio Polo voiau să cumpere aceste nestemate strălucitor albastre. Turcoazele aveau căutare la popoarele din răsărit. Li se atribuiau puteri magice. Cine purta un Abu-Işaki, un turcoaz din Mișapur, era ocolit de nenorociri. Nestemata îți păstrează vederea limpede, îți asigură victoria asupra dușmanilor, și-ți cîștigă favoarea prinților; ea îndepărtează visele rele. Este demnă prin frumusețea ei

să împodobească tezaurele prinților și stăpînitorilor. Învățații obișnuiau să arunce o privire asupra unei Abu-Ișaki, înainte de-a începe să studieze luna nouă.

Așa spunea un vechi manuscris din Nișapur.

Nicolo, Maffio și Marco Polo străbătură străzile zgomotoase ale bazarului. Marco simțea farmecul exotic și totuși oarecum obișnuit al vieții, mai mult decît tatăl sau unchiul său. S-ar fi oprit bucuros din cînd în cînd, dar n-aveau timp.

În curînd ajunseră într-o stradă mai liniștită. Zarafi indieni ședeau în fața prăvăliilor lor și se lăsau bătuți de soare. Lîngă ei se aflau diferite mici greutăți.

Într-un atelier, cinci femei stăteau aplecate deasupra unui gherghef de lemn și decorau, cu mîini răbdătoare, mătasea fină cu figuri de animale lucrate în fir de aur sau argint strălucitor. Alături doi sclavi cu pielea neagră erau ocupați să găurească perle, cu niște unelte ascuțite. Un paznic îi supraveghea. Atelierul era apărat în partea dinspre stradă, de un gard din fier forjat. Aproape toate perlele care veneau din India în Europa, erau găurite și montate în Bagdad.

Veneții își îmbrăcaseră cele mai bune haine, ca să apară, în ochii cercetători ai negustorilor, drept clienți capabili de plată. Se găseau acum în strada aurarilor și a negustorilor de pietre scumpe. Din ateliere se auzea bătaia ușoară a ciocanelor. Un bijutier mai bătrîn le făcu semn negustorilor să se apropie și se interesă ce ar dori. Cînd auzi că ar căuta turcoaze, îi pofti cu gesturi largi să intre în prăvălia lui și își lăudă marfa cu o mulțime de vorbe.

Nicolo și Maffio Polo îi remarcară privirile prin care-i evalua. Bărbatul vioi și puțin înalt își prețăluia clienții cu ochi de cunoscător și se socotea, dacă putea îndrăzni să-i înșele. Într-o pungă avea niște pietre pe care le ținuse cîteva zile în ulcioare de lut pline cu apă. Ele se întunecaseră la culoare și acum păreau strălucitor de albastre ca și cele mai frumoase turcoaze. Peste cîteva săptămîni, însă, pietrele se vor deschide din nou și-și vor pierde strălucirea, și-atunci nu vor valora mai mult decît pietricelele de pe marginea unui rîu.

În cămăruță era o răcoare plăcută. O dungă lată de soare trecea prin fereastra zăbrelită. Bijutierul scoase o pungă din dulapul din perete și îi răsturnă conținutul pe masă. Marco trebui să se stăpînească, ca să nu scoată un strigăt de admi-

rație. Nestemate, dumnezeesc de frumoase scînteiau în lumina soarelui.

Bijutierul jură o mie de jurăminte că acestea erau cele mai frumoase pietre scumpe din minele de turcoaze de la Nisapur.

„Priviți numai, o ! Domnilor", strigă el, „nu sînt oare ele mai frumoase decît stelele ? Trebuie să vă uitați la piatra asta. Curată ca roua dimineții ! Jur pe barba profetului, de douăzeci și cinci de ani fac negoț cu pietre prețioase, dar n-am văzut niciodată ceva asemănător". Își coborî vocea jurînd din nou. „Aveți noroc, prea onorabili domni, de pe vremea lui Solomon, n-au mai existat asemenea pietre". Și șoptind tainic, continuă : „Vă rog să nu mă trădați. Nimeni nu trebuie să afle ce vă spun acum. Aceste turcoaze din fața domniilor voastre, odată au împodobit tezaurul califului. Mi le-a vîndut un prinț tătar". Luă mai multe pietre în mînă și le ținu contra luminii. Pe obrazul său se putea citi expresia unei supreme încîntări. „Strălucesc mai luminos decît soarele și sînt albastru-scînteietoare ca ochii zeilor".

Fețele fraților rămaseseră împietrite în tot timpul acestui discurs presărat cu nenumărate plecăciuni. Maffio caută cea mai mare piatră, o cîntări în mînă și o încălzi la vasul cu jăratic. Apoi o mirosi și zise către Marco :

„Unii negustori încearcă să vîndă fildeș vopsit drept turcoaze veritabile. Pietrele false sînt mai ușoare și dacă le încălzești miros a os".

Bijutierul își pocni palmele și din nou cu o mie de jurăminte îi asigură că este un negustor cinstit de pietre scumpe și că niciodată n-a ținut pietre false în prăvălia lui. Cu o mișcare iute vîrî înapoi turcoazele în pungă și scoase din dulăpiorul din perete altă pungă la vedere.

Nicolo Polo își privi fratele și pe Marco, cu un zîmbet abia schițat, cînd negustorul răsturnă pietrele pe masă. Fără să bage în seamnă discursul înflorit al șiretului negustor, luă cîteva turcoaze în palmă și le examină. Luceau strălucitor albastru fără nici o urmă de verde și suportară și proba vasului cu jăratic.

Tîrguiala pentru preț dură mai mult de o jumătate de ceas. Și cînd în cele din urmă căzură de acord, bijutierul îi asigură că nu cîștigase din afacerea asta nici un dirșem.

Nicolo Polo îi dădu un pumn de bani. Turcoazele fură așezate într-o cutiuță de lemn de palmier, care fu sigilată cu sigilul neguțătorilor. Peste o lună — scurtă vreme înaintea

plecării caravanei — pietrele urmau să fie ridicate, iar restul de plată achitat.

Bijutierul însoți pe veneției pînă înaintea prăvăliei și-și luă rămas bun cu plecăciuni politicoase și cuvinte lingușitoare. Mulțumit de prețul obținut și plin de sinceră admirație privi după ei.

În drum spre caravanserai Hassan-Bek îi ajunse din urmă și-i salută. Nicolo și Maffio Polo îl întîmpinară cu reținere, cînd el se interesă de afacerile lor. El părea astăzi mai comunicativ ca de obicei și părea să-și fi învins indispoziția, dar simți imediat că veneției nu erau încîntați de prezența lui, așa că-și luă rămas bun cu pretextul că vrea să meargă pînă la tîrgul de cai să vadă dacă găsește ceva cai buni.

Nicolo Polo zise gînditor : „Nu-mi place de el. Am impresia că are intenții rele. De ce se interesează așa dintr-o dată de afacerile noastre ?"

„Există asemenea singuratici", fu de **părere Maffio. „Viața** lor nu e prea ușoară".

„Ieri au sosit trei oameni din cîmpia de lîngă Ormuz", zise Nicolo. „Sînt singurii care au putut scăpa. Banditii veneau din munți, lor li se atribuie cunoștințe magice, că ar poseda arte diabolice. Cînd au atacat caravana, lumina zilei s-a întunecat. Nici unul din ei nu-l vedea pe celălalt..."

„O să ne atîrnăm de gît un Abu-Işaki", ironiză Maffio.

„Ar fi mai bine să facem rost de niște arme bune".

Chiar și Maffio deveni acum serios. „Ai dreptate", zise el. „Trebuie să fim foarte cu băgare de seamă. Are ochii fanatici și posomoriți ai Assaninilor și-i urăște pe tătari. Dar pentru asta nu **e** obligatoriu să fie în legătură cu banditii".

Marco urmărise conversația cu mult interes. Compătimirea ce o simțise pentru soarta lui Hassan-Bek se preschimbă în neîncredere. Și-și puse în gînd **să-l** observe cu atenție. Îl umplea **de** bucurie faptul că **drumul lor** devenea **mai** periculos, el **doar** plecase ca **să trăiască** mari aventuri !

„Nu înțeleg, unchiule, **ce** înseamnă cuvintele dumitale : fanaticii și posomoriții ochi **ai** Assaninilor ?" zise Marco.

„Sosim curînd la caravanserai. O să-mi înțelegi vorbele cînd o să cunoști povestea bătrînului de pe munte".

„Dar începe, te rog", îl îmboldi Marco.

Iar Nicolo zise rîzînd : „De-acum nu mai ai pace !"

„O s-o afli după ce mîncăm", promise Maffio.

În spatele zidului de lut înflorea un cais. Aerul era dulce. Razele calde ale soarelui trezeau vegetația. Florile de pe tufișuri se deschideau șovăitoare. În curte se făcuse liniște. Marii negustători se retraseseră în odăile lor, clar obscure, împodobite cu covoare și cu pături de pîslă, să-și petreacă binecuvîntata odihnă de după-masă.

Marco îi aminti unchiului de promisiune. Ieșiră în grădină. Nicolo Polo și Matteo îi urmară. Un servitor aducea rogojinile de pîslă, se așezară, după obiceiul persan, cu picioarele încrucișate sub ei. Între crengile caisului cînta o pasăre multicoloră.

„Am auzit povestea bătrînului de pe munte de la mai multe persoane", începu să povestească Maffio. „Ascultă, acum, cum mi-a fost redată ; Cu multă vreme înainte, apăru în Egipt un partid mohamedan, care se converti la învățătura ismaeliților. Aparțineau de acesta mai multe secte care întrețineau legături secrete cu diferite țări. Hassan ben Ali fondă, în Persia, secta ismaelită a Assaninilor, care obținu în curînd o mare putere. Prin viclenie, trădare, mită, Hassan ajunse în posesia multor orașe și cetăți din nordul Persiei. Alamut, o cetate inexpugnabilă din munți, deveni reședința lui. Adepții sectei îl venerau ca pe un sfînt și-i ziceau Bătrînul de pe munte, îi îndeplineau fără cîrtire absolut orice poruncă.

Urmașii lui Haasan ben Ali își dădeau silința să întărească puterea ordinului. Rokneddin, prințul Assaninilor, ordonă să se planteze într-o frumoasă vale închisă de jur împrejur de munți o grădină minunată, plină de flori și de fructe gustoase. Pe terase erau zidite palate de toate formele, cu acoperișuri de aur și bogat împodobite cu picturi și cu stofe de mătase. În curți vedeai fîntîni arteziene cu apă cristalină. Rîuri de vin, lapte și miere curgeau prin grădină. În pavilioane și palate găseai cele mai frumoase fete, ele cîntau la tot felul de instrumente și dansau pe pajiștile presărate cu flori. Paznicele lor erau închise în camere.

Prințul lăsase să se construiască aceste grădini de o fermecătoare frumusețe nu fără o deosebită intenție. De fapt credința lui Mahomed promite credincioșilor săi, care-i urmează preceptele, bucuriile paradisului. Acum prințul voia să răspîndească credința că el însuși este un profet și că poate să asigure favoriților lui intrarea în paradis. Așa că lăsă să se construiască la intrarea văii o cetate puternică și inexpugnabilă la care nu se putea ajunge decît pe un drum secret. Prin-

ţul ţinea la curtea lui un număr de tineri de la doisprezece la douăzeci de ani, pe care-i alesese dintre cei mai curajoşi şi mai temerari dintre locuitorii munţilor învecinaţi. Lor le povestea zilnic despre profet şi despre puterea sa personală, care îi permitea să-i ducă în paradis.

La un anumit timp dădea la zece sau la doisprezece tineri băuturi narcotice, şi cînd aceştia erau scufundaţi într-un somn de moarte poruncea să fie duşi în diferite camere din palatele acestei grădini. Cînd ei se deşteptau din somnul lor adînc, simţurile lor erau îmbătate de toate aceste frumuseţi. Se vedeau înconjuraţi de fete frumoase, care cîntau şi jucau şi erau hrăniţi cu mîncări gustoase şi vinuri minunate. Tinerii, printre rîurile de lapte şi miere, se credeau în paradis şi nu simţeau nici o dorinţă să-l părăsească.

Dar după ce treceau patru sau cinci zile, erau din nou adormiţi adînc şi scoşi din grădină. Atunci prinţul îi chema la el şi-i întrebă : „Unde aţi fost vitejii mei fraţi ?"

Tinerii răspundeau : „Am fost în Paradis prin graţia Înălţimii Tale !" Şi-atunci povesteau în faţa întregii curţi, care-i asculta cu uimire şi curiozitate, despre nemaipomenitele lor întîmplări.

Prinţul le zicea : Avem asigurarea, Profetului nostru, că acela care-şi apără stăpînul, intră în rai. Pe voi vă aşteaptă această soartă fericită, dacă-mi îndepliniţi cu credinţă ordinele şi-mi ascultaţi poruncile.

Aceste cuvinte trezeau cea mai mare încîntare. Tinerii se considerau fericiţi să primească porunci de la stăpînul lor şi erau gata să moară în serviciul lui. Dacă vreun stăpînitor învecinat, trezea neîncrederea lui Rokneddin, acesta ordona să fie omorît de către ucigaşii lui. Nici unul nu ezita să-şi dea viaţa.

Dominaţia plină de groază a Assaninilor se făcu resimţită din greu în toate ţările învecinate. Prinţul avea doi plenipotenţiari sau guvernatori, dintre care unul îşi avea reşedinţa la Damasc, iar celălalt în Kurdistan. Aceştia îi urmau exemplul şi educau tineretul pentru o ascultare orbească. În felul acesta nici un stăpînitor nu putea scăpa neasasinat, în cazul cînd îşi atrăgea duşmănia bătrînului de pe munte.

Numai cînd tătarii pătrunseseră pînă departe în vest şi cuceriră şi această ţară, auzi şi Ulagu han, fratele Marelui Han Monke despre aceste fapte îngrozitoare : auzi că Rokned-

din îi jefuia pe străinii care călătoreau prin țara sa și trimise în anul 1256 una din armatele sale ca să asedieze pe crudul principe în cetatea sa. Dar cetatea era așa de puternic întărită, încît rezistă trei ani. În cele din urmă prințul fu constrîns prin foamete să se predea. Cetatea lui fu dărîmată și grădinile paradisului său distruse.

Tătarii se răzbunară îngrozitor pentru crimele Assaninilor. Marele Han Monke ordonă ca întreaga sectă, cu femei și copii, să fie ștearsă de pe pămînt, numai foarte puțini au scăpat din măcel".

Maffio Polo tăcu. Marco privea absent o floare care se deschidea și-și întindea petalele în căldura soarelui de amiază. Dincolo înverzea un tufiș și se împodobea cu flori roșii și albe. Un pîrîiaș se strecura prin iarbă. Din spatele peretelui de lut se ridica un fum albastru-cenușiu care vicia mirosul proaspăt al pămîntului.

Căpitanul Matteo zice : „Trebuie să văd de Giulietta. Nu pot avea nici o încredere în grăjdarii ăștia." Trecu prin grădină. Marco îl văzu intrînd în curte prin ușa îngustă.

„Acum înțelegi cuvintele mele referitoare la ochii întunecați ai Assaninilor", zise Maffio Polo.

„Da, acum le înțeleg. Și voi credeți, că Hassan-Bek..." Marco își aduse aminte de conversația nocturnă și continuă : „Hadși-Muhamed mi-a povestit la fîntînă că Hassan-Bek și-a pierdut din cauza tătarilor și casa și banii și familia".

Maffio zise : „Poate îi facem o nedreptate".

„E bine să fii mereu cu ochii în patru", socoti Nicolo Polo.

ÎNTÎLNIRE CU CARAUNII

Căpitanul Matteo călărea la capătul caravanei. Era încins cu o sabie enormă. Drumul urca abrupt. În dumbrăvile de palmieri se înmagazina căldura și radia în toate direcțiile. Cerul părea un imens clopot de bronz înfierbîntat de soare.

„Odată și odată trebuie să se termine", zise căpitanul Matteo. „Fii atentă, Giulietta, cînd ajungem pe vîrf, o să vedem marea. Și-atunci dintr-o dată se face răcoare".

Își șterse sudoarea de pe frunte. Giulietta îl asculta cu răbdare. În fața lor mergeau cincisprezece cămile. Chiar și măgărușii cenușii și neînsemnați își vedeau liniștit de drum.

„Habar n-ai ce frumoasă e Veneția în anotimpul ăsta. Dinspre mare adie un vînt proaspăt. Ai văzut vreodată un oraș în mijlocul apei ? Nu, așa ceva tu nu-ți poți închipui. Și nici nu vreau să mai vorbesc despre palate și despre poduri".

Limba uscată a căpitanului Matteo rostea cu greutate cuvintele. Totuși își continua monologul : îi aducea, oarecum, o ușurare.

„Închipuiește-ți, că ești pretutindeni înconjurat de apă. Și cînd îți înmoi mîna în ea, răceala ei îți cuprinde tot corpul, și te simți ca un peștișor, înainte să fie dus la piața de pește".

Caravana ridica nori de praf, care se reașeza galben și cenușiu pe frunze și ierburi. Papagalii cu penele lor viu-multicolore înviorau verdele uscat al copacilor. Găinușe de munte și fazani stăteau în mijlocul drumului și zburau în ultima clipă de sub copitele Giuliettei, sau săreau în huceag. Căpitanul Matteo lăsă frîul mai liber. Iapa nu se grăbea, erau încă în raza vizuală a caravanei. Convoiul negustătorilor trecea printr-un sat de munte. Colibele sărăcăcioase mărgineau drumul. Erau construite din trunchiuri de curmali și acoperite cu frunze mari. În spatele zidurilor de lut rodeau grădini bogate în care se coceau nuci mari, lămîi, smochine și rodii. Nu se zărea pe stradă nici țipenie de om. Satul părea mort în arșița dogoritoare a amiezii.

Marco călărea alături de tatăl său. Cu statura lui zveltă și vînjoasă ședea drept în șea și stăpînea mișcările calului. Devenise un bun călăreț. Cînd i se ivea ocazia încerca să imite figurile de călărie, ale djigiților. Astăzi însă era mai convenabil să nu facă mișcări inutile. Își înfășurase capul ca să se apere de razele soarelui cu o pînză albă îngustă. Obrazul îi era bronzat, cafeniu închis. Plictisitorul drum îl indispunea.

Fruntea și obrajii îi erau punctați de sudoare și-l făceau să pară mai în vîrstă. Semăna cu un oștean obosit, a cărui energie latentă se poate trezi, în prezența dușmanului, la nebănuite performanțe.

„Unde este, Matteo" ?

Întrebarea tatălui trezi simțurile amorțite ale lui Marco. Se uită în jur. Unchiul Maffio era singur. În spatele lui călărea Hassan-Bek. Drumul se strîmtase ; se apropiau de vîrful muntelui.

Matteo nu se vede nicăieri. „Am să călăresc înapoi".

„Bine, dar rămîi mereu în raza vizuală. Dacă nu-l găsești pe Matteo, spune-le djigiților".

„Da, tată".

Însărcinarea îl învioră pe Marco, ca o băutură răcoritoare. Cu o mișcare din șold își îndreptă calul la o parte. Unchiul se uită în gol și trecu tăcînd pe alături.

„Încotro vrei s-o iei Beg Polo ?" întrebă Hassan-Bek, care examina terenul cu o privire ageră.

„Ce vă interesează ?" murmură neauzit Marco. Iar tare răspunse : „Mă întorc imediat".

„Nu vă îndepărtați de caravană", îi strigă în urmă Hassan-Bek.

Marco supărat, biciui aerul cu cravașa. De ce-și bătea capul Hassan-Bek tocmai cu el ? Era suficient dacă tatăl și unchiul îi dădeau mereu instrucțiuni.

Caii, catîrii, măgarii și cămilele trecură pe lîngă el, mînate de conducătorii lor. Djigiții erau împărțiți pe toată lungimea caravanei. Marco îl întrebă pe unul din ei dacă-l văzuse pe căpitanul Matteo. Djigitul trase din umeri cu părere de rău. Marco așteptă. Muște și țînțari îl înconjurară și el dădea cu cravașa după ele. Calul lui juca neliniștit, îl sili din coapse să stea liniștit.

Tocmai dispăreau ultimele cămile după o cotitură. Trebuia oare să se întoarcă fără să-l fi găsit pe Matteo ? Zgomotul făcut de nenumăratele copite, și strigătele obosite ale catîrgiilor nu se mai auzeau. O liniște neobișnuită îl înconjură brusc. Plantele nu mai creșteau în soarele arzător și nimicitor, florile erau ofilite și lipsite de culoare, iar trunchiurile copacilor stăteau unele lîngă altele ca o pădure de coloane împietrite. Nu era viu decît ceea ce era inutil : muște, țînțari, paianjeni otrăvitori, șerpi.

Dar unde era căpitanul Matteo ?

Se aflau în munții în care trăiau tîlharii caraunaș, la trei zile de drum depărtare de Ormuz. Tatăl îl pusese în gardă. Marco îl strigă cu voce puternică pe Matteo. Aerul sufocant îi înăbuși chemarea. Atunci dădu pinteni calului și o luă în galop spre sat. Obrazul i se întunecă de mînie, cînd îl văzu pe

Matteo înconjurat de trei oameni îmbrăcați în alb și cu piele maron închisă, lîngă fîntînă. Matteo tocmai înmuia o pînză în găleata de piele, se ștergea pe față și apoi cu pînza udă șterse și pe Giulietta pe spate.

Mînia lui Marco se potoli repede. „Vino căpitane, Matteo", strigă el. „Caravana e deja pe munte. Altfel n-o mai ajungi!"

„Bine c-ai venit, Marco" Matteo aruncă încă o dată găleata în fîntînă și o scoase. Ochii lui pătrunzători urmăreau din orbitele adînci, mișcările oamenilor.

„Poți să mă lămurești ce fel de afurisiți corbi sînt ăștia? Rămîi călare, Marco. Aici ceva nu-i în ordine... Hei, mă, tu pielea dracului i-ați degetele tale murdare de pe mine", zise Matteo zîmbind furios. Unul din ei încercase să pună mîna pe frîul lui Marco. Matteo prinse de braț pe omul îmbrăcat în alb și-l trase la sine.

„Vezi măi prietene, numai domol, altfel cazi în fîntînă! Rămîi în șa, Marco!"

Împinse omul în alb pînă la Guilietta. Acesta făcea mari sforțări ca să se elibereze dar nu reușea să-și scoată brațul din strînsoarea puternicului pumn. Vinele gîtului și de pe frunte i se umflau de durere. O lovitură îl făcu să zboare clătinîndu-se. Între timp Matteo nu-i pierdu din ochi pe ceilalți doi.

Aceștia păreau nehotărîți, neștiind ce ar putea întreprinde contra acestui bărbat uriaș.

Matteo sări în șea. Auzi un strigăt poruncitor, după care apărură oameni înarmați ce se îndreptau în fugă spre fîntînă. Scoteau urlete de mînie. O lance zbură aproape, pe lîngă umărul lui Marco, a doua se înfipse în coapsa Giuliettei. Iapa sări în două picioare și se repezi spre bandiți. Sîngele șiroia din rană. Brusc însă i se împiedică picioarele dinainte. Căzu Matteo căzu în față, dar se ridică imediat în picioare și-și scoase sabia.

Ăștia sînt caraunas, gîndi Marco. Numără nouă sau zece bărbați, cu excepția celor neînarmați, care acum intrară în fugă într-o casă. Simțurile lui încordate îl preveneau de pericol, se ghemui instinctiv și se lipi de gîtul calului. O lance zbură aproape de tot peste capul lui. Își întoarse calul și-l repezi peste bandiți. Pe un al doilea îl lovi cu sabia. Hainele i se lipeau de corp, părul îi era ud ca după o baie. Calul încerca săltînd neliniștit să se îndepărteze de cîmpul de luptă

Cei trei bărbați se întoarseră înarmați din casă și se re-

peziră la Matteo, care era înconjurat de ceilalți. Acum exista ocazia ca Marco să poată fugi. Banditii nu-i dădeau nici o atenție. Nu mai exista nici o îndoială că în curînd îl vor copleși pe Matteo, care se apăra ca un scos din minți, cu sabia lui uriașă. Nu era mai bine să-i aducă pe djigiți ?. Ca niște umbre zburau gîndurile prin capul lui Marco.

„Fugi, Marco !" auzi vocea lui Matteo.

În fața lui zăcea o lance. Se ridicau nori de praf, armele se izbeau cu zgomot. Strigătele oamenilor și gemetele chinuitoare ale celor lovite umpleau atmosfera. Patru banditi erau răniți sau morți.

„Adu ajutoare, Marco !" gîfîi Matteo. Toate se întîmplară cu viteză de fulger. Un laț cuprinse gîtul lui Matteo, o zmucitură, o durere care-l făcu să vadă roșu, îl făcură să se prăbușească la pămînt. Sabia zbură în praful drumului. Marco își îndreptă calul spre banditi. Cinci lănci se ridicară spre el. Gîndurile lui lucrau repede și limpede. Înfipse pintenii în trupul calului, care se ridică în două picioare, se întoarse pe cele dinapoi și o luă la goană.

Un singur gînd îl stăpînea pe Marco : ajutor pentru Matteo !

Auzi înjurăturile și blestemele banditilor. Calul zbura printre copaci, tufișuri, costișe. Marco se aplecă înainte și îl silea să-și dezlănțuie toate forțele. Drumul cu multe curbe ducea spre vîrf.

Ajutor pentru Matteo !

Îl durea capul, sîngele îi bătea în urechi, și-i ciocănea în tîmple. În vine simțea vijiitul înăbușit al bătăilor inimii. Simțea o sete nebună. O salivă lipicioasă îi umplea gîtlejul. Soarele nemilos își revărsa razele lui dogoritoare pe pămînt. Drumul spre vîrful muntelui părea că nu mai vrea să se sfîrșească. Pe amîndouă părțile se întindeau cîmpuri cu pepeni.

Brusc, lui Marco i se păru că aude tropot de copite. Se întoarse dar nu văzu nimic altceva decît drumul pustiu. Banditii nu-l urmăreau, probabil se temeau de djigiții care întovărășeau caravana.

Marco trăgea de frîie și-și lovea calul cu cravașa, ca să-l silească la o ultimă sforțare. Se gîndi la tatăl său : Ce-o să zică de modul cum a acționat ?

Atunci văzu spre uimirea lui doi cai înșeuați, fără stăpîn, ce veneau în direcția lui în trap liniștit. În primul moment

crezu că animalele au scăpat în timpul popasului de amiază, însă alungă imediat gîndul, știind că djigiții i-ar fi prins fără nici o greutate.

Cînd animalele se mai apropiară, recunoscu calul tatălui său și îl cuprinse o frică paralizantă. Lăsă frîul mai liber, iar calul lui se opri cu botul plin de spumă. Nu mai exista nici un fel de îndoială, armăsarul murg cu steaua albă de pe frunte era calul de călărie al tatălui său. Marco sări de pe cal și chemă murgul. Cînd armăsarul auzi vocea cunoscută se apropie cu grijă.

Marco întinse mîna după frîu, dar îi dădu drumul. Întîi trebuia să afle ce s-a întîmplat și încerca să îndepărteze toate gîndurile care năvăleau asupra-i. Își legă calul de un pom și fugi pe jos mai departe. Unchiul Maffio era doar cu el, se gîndi, și-apoi djigiții ! Și negustorii ceilalți sînt înarmați, nu este atît de simplu să ataci o caravană.

Marco își făcea reproșuri că-și părăsise tatăl, ar fi putut să-i dea ajutor. Dar cine bănuia că vor fi atacați ? Mai spera să-i vadă înaintea lui poposind pașnic, într-o pădurice de palmieri.

Marco își grăbi pașii. Drumul ducea peste un platou și se pierdea într-un coboriș îngust.

Îl cuprinse un sentiment de părăsire la vederea munților întunecați și tăcuți și a cerului lipsit de nori. Podișul era acoperit cu iarbă de stepă verde cenușie, cu măracini și cu bine mirositoare ierburi argintiu-cenușii.

Un vînt fierbinte mătura vegetația săracă și ridica praf. Marco își duse mîna ca apărătoare la ochi : atunci zări, la marginea cîmpiei, o trupă de călăreți care se apropia de el cu repeziciune. Nu putea să-și dea seama dacă oamenii îmbrăcați în alb îl văzuseră deja. Nu mai era vreme să fugă înapoi la cal. Se aruncă jos și se tîrî prin iarbă și prin tufișurile joase : la cincizeci de pași depărtare de drum rămase culcat.

Își ridică cu grijă capul și privi printre ierburi. Praful îi pișca ochii roșii și inflamați, și șuvițe de păr îi atîrnau pe obraz. Numără doisprezece călăreți înarmați. După aspect aparțineau banditilor din sat. Erau înarmați cu lănci, pe spate le atîrnau arcuri. În tolbe nu mai aveau nici o săgeată.

Inima lui Marco bătea cu lovituri repezi. Călăreții păreau a veni direct spre el. Își scoase sabia din teacă și și-o puse, gata, lîngă el. În mîna stîngă își luă pumnalul. Nu simțea nici

o frică. Ceva irevocabil se îndrepta spre el, şi nu-l puteai nicicum opri : dacă-l descopereau, însemna pentru el moartea.

Asta era aventura !

Oare aşa şi-şi închipuise altădată în Veneţia, cînd privea plin de nostalgie după corăbii şi dispreţuia frumuseţea lagunei strălucitoare sau pe drumul cenuşiu şi ploios al caravanei ?

Era aventura pe care şi-o visase ? Să se lupte cu bandiţii şi cu negustorii de sclavi, să o elibereze pe Zuzika, frumoasa şi îndurerata ţigăncuşă. El, eroul plin de strălucire ! Şi uite, îşi primeşte răsplata ; aur, argint şi aplauzele mulţimii. Şi fata pe deasupra !

Acum, însă zăcea în murdărie, vînt şi arşiţă... printre ierburi bine mirositoare...

Un fazan argintiu îi trecu prin faţa ochilor, iar călăreţii în alb, cu feţele întunecate şi temerare se îndreptau spre el.

Fiecare bătaie de inimă părea că durează ceasuri.

Simţul timpului îi dispăruse. Marco era gata să lupte, cu sabia, cu pumnalul, cu picioarele, cu dinţii. Pumnul strîns înfipse pumnalul în pămînt, el îşi încordă toţi muşchii gata să sară.

Lăncile călăreţilor erau pătate de sînge, hainele le erau zdrenţuite. Trecură pe lîngă Marco. În mijlocul lor, văzu doi prizonieri legaţi pe cai. Unul dintre ei era Hassan-Bek. Zăcea leşinat pe spatele calului, hainele îi erau pline de sînge.

„Există asemenea singuratici. Nu-i uşoară viaţa pentru ei !" zisese Maffio Polo, în Bagdad.

Şi-acum Hassan-Bek era legat, grav rănit, pe cal.

Ce se întmplase ? întrebarea aceasta îl chinuia pe Marco. Celălalt prizonier era un djigit.

Marco se ridică în genunchi. Călăreţii dispăruseră. În curînd vor descoperi caii fără călăreţ şi pe cel legat de un copac. Îşi luă armele şi se îndepărtă de drum. Viţa sălbatică i se încolăcea de picioare, mărăcinii îi zdrenţuiau hainele.

Un nor de praf se ridică la marginea podişului. Marco auzi mugetele tînguitoare ale animalelor şi recunoscu cămilele, catîrii, caii şi măgarii caravanei, mînaţi din urmă de călăreţi îmbrăcaţi în alb, care-şi mînuiau cravaşele înjurînd. Era greu să păstrezi laolaltă animalele înfricoşate. Două cămile o luară la fugă şi ieşiră de pe drum, din nou era pericol pentru Marco să fie văzut. Dar acum era suficient de departe ca să poată fugi ghemuit pînă la un copac pipernicit.

Marco își puse mîna la ochi și așteptă pînă cînd dispăru convoiul. Nu mai văzu alți prizonieri. Ce se întîmplase cu oamenii ? Unde era tatăl său ? Unde era unchiul Maffio ? Îi uciseseră, oare, bandiții ?

Atîtea întrebări !

Asta nu mai era aventură ! Aventura se născuse și murise lîngă căminul în care lemnele ard troznind și înalță flăcări ca niște limbi roșii.

Setea îl chinuia pe Marco.

În spatele înaltului munte curgea un rîu. Apa lui se prelingea prin șanțuri și jgheaburi și umezea pămîntul galben roșcat. Avea un curs repede printr-o vale roditoare. Acolo creșteau curmali și arbori roditori. Pe o pășune verde erau strînși împreună, cai, oi și măgari. O dungă de pădure ascundea colibele caraunașilor de priviri prea curioase.

Se apropia deja seara. Șeful caraunașilor, un bărbat mic și corpolent, inspecta prada ; stofe de mătase, covoare, saci cu grîu și orez, baloturi de bumbac, piei și alte bunuri. Obrazul lui lătăreț și dolofan, cu mustața neagră, strălucea de poftă și mulțumire. Caraunii așteptau tăcuți împărțirea prăzii, numai copiii își permiteau să scoată ușoare strigăte de admirație.

În spatele pădurii, de pe coastă, apunea soarele. În jurul munților plutea un văl de lumină, ca un abur strălucitor colorat. Morții zăceau în colibe. Nevestele morților ședeau lîngă ei cu picioarele încrucișate sub ele, scoțînd strigăte jalnice, prelungi. Un paznic medită asupra ghinionului său, care-l condamnase să păzească prizonierii, în timp ce ceilalți își primeau partea lor de pradă.

„Hei, șacalule, stai liniștit !“ urlă el mînios și vîrî lancea printre zăbrelele de lemn, în groapă, ca să-i lase un semn de amintire prizonierului ce se zbătea furios. O zmucitură îl făcu să cadă cu tot corpul peste zăbrele. Își lovi capul de lanțul și de lacătul de fier și rămase așa, amețit, o clipă.

Prizonierul din groapă îi ținea lancea în mîna însîngerată, i-o zmulsese prinzînd-o de vîrful ascuțit.

„Mă diavol cu piele tuciurie“, urla Matteo cu obrazul schimonosit de durere. „Bagă de seamă că acum am să te gîdil cu propria-ți lance !“

Trecu o vreme pînă cînd Matteo reuși să întoarcă lancea, și-o așeză în palmă și o aruncă în sus, dar lovi numai lemnul.

Paznicul sări în lături și se depărtă de locul periculos, clătinându-se încă. Rîsul triumfător al prizonierului îl urmărea.

Căpitanul Matteo se așeză într-un colț și-și legă mîna cu o bucată de pînză ruptă din haină. Acum avea o armă și își jură să n-o mai lase din mînă.

Paznicul, însă, cînd își veni în fire, se înspăimîntă. Acest uriaș nebun, furios, care și fără armă era mai periculos decît un tigru, îi luase lancea. Va fi expus batjocurii tovarășilor săi cînd aceștia vor afla de ghinionul lui. Deja vedea dispreț zugrăvit pe obrazul căpeteniei lor : o să fie închis în propria-i închisoare, acoperit de ocară și rușine.

Nenorocitul se tîrî în patru labe pînă la zăbrele și încercă să privească, pe furiș, în groapă. Dar abia îi apăru părul peste marginea gropii, că prizonierul dădu cu lancea după el. Paznicul se retrase, apoi se apucă să se roage și promise lapte de iapă, plăcinte de grîu, carne de berbec și Kumis, numai să-și recapete lancea.

Matteo, deși nu înțelegea nici un cuvînt, ghici, totuși, că paznicul îi promitea ceva. Arma din mînă avea asupra lui o influență binefăcătoare. Uită de rușinea că ședea închis, ca un cîine, în groapa împuțită. Adună-ți mințile Matteo, își zise, altfel te prăpădești aici în mod lamentabil. Își făcea griji pentru Marco, care din vina lui ajunsese în pericol.

„Hai, vino prietene", zise el cu voce calmă, „să stăm puțintel de vorbă".

Un obraz negricios cu ochi speriați se ivi peste marginea gropii.

„Apropie-te, fecior de cățea, nu-ți fac nimic", zise Matteo prietenos. „Fugi și adu-mi de mîncare și o băutură răcoritoare !. Așa, un munte de mîncare, înțelegi ? Apoi am să-ți dau lancea și-o să mă poți străpunge în toată liniștea. Uite, lancea ta, o vezi ? Așa că șterge-o micul meu prieten !"

Paznicul privi în toate părțile. Începea, încetul cu încetul, să se înțunece. Tovarășii lui mai erau la împărțirea prăzii. Dădu din cap plin de zel, și-l lămuri prin gesturi pe Matteo, c-o să-i îndeplinească dorința.

Dar abia dispăru, că Matteo se apucă de lucru. Rupse vîrful lancei și începu să sape trepte în peretele de pămînt înțărit. Pe cer apăruseră primele stele.

Dintr-o dată Matteo auzi un geamăt înăbușit. Părea că străbate prin pămînt pînă la el. Se opri și ascultă. Acum auzea strigătele slabe. O voce îl strigă pe nume. Lui Matteo

nu-i era frică nici de oameni nici de diavoli, dar vocea asta ca de strigoi îl băgă în toate spaimele. Era oare moartea, care-l striga din adîncul mormîntului ?

Închisoarea era la marginea satului. Zgomotele zilei se liniştiseră. Nu lătra nici un cîine, nu zbura nici o pasăre prin coroanele copacilor, chiar şi strigătele de jale ale femeilor amuţiseră.

„Cine mă strigă" ? întrebă Matteo. Vocea lui tunătoare se înecă în groapa strîmtă. Ascultă, din nou îşi auzi numele. Răsuflă uşurat cînd auzi şi cuvinte persane. Şi îşi aminti că pe locul închisorii caraunaşilor erau patru gropi. Deci în afară de el mai era încă un prizonier.

„Cine e ?" strigă Matteo. „Spuneţi-vă numele".

„Hassan-Bek".

„Aşteptaţi Hassan-Bek. Încerc să ies din mizeria asta de gaură, poate o să reuşesc să vă ajut".

Şi îşi continuă cu febrilitate munca. Acum nu era vreme pentru conversaţii. Ceea ce bănuise se confirma prin prezenţa lui Hassan-Bek. Caravana fusese atacată de bandiţi. Dar unde erau ceilalţi ? Ce se întîmplase cu Nicolo şi Maffio Polo ? Unde se găsea Marco ?

Încercă să se cţere pe trepte, înfigea adînc vîrful lăncii în perete şi se servea de ea ca suport. Dar în curînd descoperi că toată osteneala ce şi-o dădea era degeaba. Abia reuşea să se cţere cîteva picioare, îşi pierdea echilibrul şi trebuia să sară înapoi. Era imposibil să ajungi pe pereţii care se strîmtau mereu, pînă la zăbrelele de sus. Stătea aici ca într-un mormînt şi singura lui distracţie ar fi fost conversaţia cu Hassan Bek. Dar cum el nu ştia nici un cuvînt persan, iar Hassan Bek de asemenea nu vorbea nici un cuvînt în italiană, orice posibilitate de comunicare era imposibilă. Posomorît Matteo se aşează pe pămînt. Arşiţa înăbuşitoare se mai potolise. Tot corpul îi era ud de sudoare după eforturile ce le făcuse, mîna rănită îl durea. Îi era foame şi sete.

Cînd zări mutra de pungaş a paznicului şi-i auzi glasul şoptit, îşi recăpătă curajul. Cîteva lipii căzură în groapă. Matteo le curăţi de mîntuială şi muşcă din ele. Gura îi era uscată, abia putea să înghită.

Paznicul îşi ceru lancea.

Vitalitatea lui Matteo se trezi din amorţeală. Îşi birui posomorîta-i dispoziţie sufletească. Un gînd îi străfulgeră prin minte, care-l stimulă imediat la o mai mare inventivi-

țate. Dacă paznicul ar deschide zăbrelele și s-ar întinde după lance... Vocea lui Matteo deborda de amabilitate : „Deschide ușița, mă corbule, și dă-mi un ulcior. Eu beau și tu-ți recapeți lancea. Uite-o ! Ce lance frumoasă ! E drept, fără vîrf, dar ce importanță are ? Uite, ți-o dau așa de frumos, că n-ai decît să-i prinzi coada. Deschide doar ușița !"

Matteo își însoțea cuvintele cu gesturi foarte grăitoare.

Împărțirea prăzii părea să se fi terminat. Se auzeau pași și glasuri. Paznicul descuie grătarul de zăbrele, scoase lanțul și îl deschise, răsturnîndu-l. Cu o frînghie coborî ulciorul, și-și ceru lancea.

Matteo bău laptele rece. Nu-și bătea capul cu torentul de vorbe pe care paznicul agitat le revărsa asupra lui. Bău ulciorul pînă la jumătate și avu impresia că niciodată în viața lui nu i-a trecut peste buze o băutură mai divină. „Ești un înger, măi ticălosule", murmură el. Acum, tragi afară ulciorul și îl lași alături în groapa lui Hassan-Bek. Apoi îți dau lancea".

Paznicului nu-i rămînea nimic altceva de făcut decît să asculte indicațiile acestui diavol. Toate gîndurile lui erau îndreptate numai în jurul unui lucru : recăpătarea lăncii. După ce o să o aibă din nou în mînă, se va răzbuna în mod îngrozitor.

Matteo nu mai auzea vocea lui Hassan-Bek decît foarte slab. Grătarul de pe groapa alăturată fu închis din nou. Paznicul veni înapoi și se întinse aplecîndu-se după lancea care-i era întinsă îndatoritor. Dar abia o apucă bine în mînă, că Matteo îl trase în groapă cu o smucitură puternică.

„Așadar, uite, ești aici !" Îl prinse de piept pe paznicul îngrozit de moarte, și-i trase o palmă care-l lipi de perete.

„Asta pentru că vroiai să mă gîdili cu lancea ! Dacă însă vrei să rămîi în viață, așează-te frumos aici, ca să mă pot urca pe umerii tăi. Așa, vezi ! Nu îndrăzni să faci vreo mișcare greșită..." Se urcă pe umerii paznicului, dar nu atinse marginea. Groapa era prea adîncă. Sări dezamăgit pe pămînt.

Acum ședeau doi prizonieri în groapa cea strîmtă.

Și nu vedea nici o posibilitate de evadare.

Marco urmări banditii pînă la satul părăsit, de pe drumul caravanelor. Se ascunse într-un tufiș și observă cum caraunii mînă cămilele, catîrii și măgarii în munți, pe o cărare ascunsă. O parte din ei alese cei mai buni cai ai caravanei și-i urmă,

împreună cu cei doi prizonieri. Djigitului îi legară ochii. Hassan-Bek zăcea inconştient pe spinarea calului. Marco aşteptă pînă cel din urmă călăreţ părăsi satul, şi-şi prinse şi el un cal dintre cei lăsaţi în urmă ; îl duse la fîntînă să-l adape, şi bău şi el o gură din apa călduţă şi cu gust amar. Apoi intră în cîteva case să caute ceva de mîncare. Banditii lăsaseră destule în satul jefuit, ca să-şi poată potoli foamea şi să-şi hrănească calul.

Marco se întreba unde putea fi Matteo ? Bănui că banditii îl transportaseră şi pe el.

Aerul fierbinte tremura deasupra pămîntului. Pe cer se vedeau zburînd în cerc patru perechi de vulturi. Liniştea după-amiezii era de necrezut, după tulburătoarele evenimente. Marco trebui să se hotărască, dacă să caute să afle ascunzătoarea banditilor sau să vadă ce s-a întîmplat cu cei ce scăpaseră din caravană.

Dacă n-ar fi fost şi calul fără stăpîn al tatălui !

Banditii furaseră şi catîrul cu cadourile papei pentru marele han, precum şi toate bunurile familiei Polo. Dacă nu-i urmărea acum, ar fi fost greu să li se mai descopere ascunzătoarea.

Şi căpitanul Matteo ? Şi Hassan-Bek rănit ?

Cu inima grea, Marco se hotărî să-i urmărească pe banditi. Urmele duceau pe cărări pe care puteai să-ţi frîngi gîtul, peste munţi prăpăstioşi şi stîncoşi, peste văi singuratice către un rîu. Era de mirare cît de repede înaintaseră banditii cu animalele furate. Cu toate că Marco călări fără întrerupere în urma lor, nu mai putu să-i ajungă. Călări de-a lungul rîului şi după o bucată de vreme, descoperi locul pe unde convoiul trecuse rîul. Acum nu mai era greu să urmăreşti urmele care duceau la satul caraunaşilor şi la păşunile lor.

În timp ce caraunaşii îşi descărcau prada, se căţără pe o coastă, de acolo putea urmări nestingherit evenimentele. Mai la vale, la o depărtare de cîteva sute de paşi, văzu paznicul cu lancea. Acum împingea printre grilajul de zăbrele, acum cădea ca lovit de trăznet, se scula cu greutate, şi — nu mai avea lance în mînă. Marco uită toată oboseala şi toate gîndurile negre. Cu toate că nu putea să arunce nici o privire în groapă, ştiu că isprava o făcuse Matteo.

Marco aştepta seara cu nerăbdare. Cînd văzu cum Matteo îl trage în groapă pe paznic izbucni în rîs. Caraunii, greu încărcaţi cu pradă, intrară în colibele lor.

Marco coborî atent povîrnișul și se strecură spre închisori.

„Matteo, eu sînt Marco, mă auzi ?"

„La dracu !" strigă Matteo.

„Așteaptă, îți arunc o frînghie !" Fixă frînghia care servise pentru coborîrea ulciorului de grilajul de lemn și o aruncă în groapă.

Matteo îi dădu o lovitură paznicului, care leșină pentru mai multe ceasuri, și se căță afară din groapă.

„Băiete", strigă el încet. „Băiete, cum ai reușit să faci asta ?" Îl îmbrățișă pe Marco. „Vino", zise, „să-l eliberăm și pe Hassan-Bek. Cheia i-am luat-o, deja, banditului ăluia".

Ascultară. Nici un zgomot nu se auzea. Banditii erau încă ocupați cu prada lor. Matteo deschise grilajul de zăbrele și-l dădu de pămînt.

„Hassan-Bek", strigă Marco în întuneric, „ia frînghia". Nici un răspuns.

„Vrem să te eliberăm... Hassan-Bek ?"

„Și-a pierdut cunoștința". O presimțire întunecată îl cuprinse pe Matteo, care coborî în groapă cu frînghia, dar după o vreme se întoarse.

„Nu-l mai putem ajuta. Hassan-Bek a murit... Vino Marco, nu putem pierde timpul !"

Are ochii posomorîți și fanatici ai Assaninilor... Oamenii îl priveau cu neîncredere, pentru că era tăcut și singuratic. Acum era mort, căzuse în lupta contra banditilor.

Întunericul preschimba copacii în uriași și tufișurile de lîngă drum în ființe fantomatice. Animale de pradă se strecurau prin noapte. Un șarpe se strecură fișiind în huceag. Șacalii urlau. Răgi un leu. Cerul întins și înalt era semănat cu punctișoare de lumină.

Matteo și Marco mergeau prin noapte.

Două zile după atacul banditesc, Nicolo și Maffio Polo călăreau cu două sotnii — fiecare cuprinzînd o sută de războinici tătari și cincizeci de djigiți — pe drumul prăfuit. Urcau o pantă domoală. În fața lor în depărtarea cețoasă și tremurînd de arșită, munți întunecați. Dacă întorceau capul vedeau marea de un albastru puternic, respirația ei răcoroasă îi înviora. În cîmpiile Ormuzului se cocea grîul. Vîntul bătea dinspre mare și, încălzit de soare, adia deasupra spicelor de ovăz și secară.

Obrazul lui Nicolo Polo era slăbit și cenușiu. Toată ființa lui părea la fel de împietrită. Gîndurile i se învîrteau în același cerc vicios, neliniștite, necontenit : eu sînt de vină, dacă și-a pierdut viața... Îmboldiți caii, mai repede, mai repede !... Eu sînt de vină ! Mai repede, mai repede... Galop !

Caii mici și păroși ai tătarilor se străduiau cît mai mult. Cal și călăreț păreau o singură ființă. Caii fugeau neobosiți, iar călărețiii atenuau orice zdruncinătură cu mișcări ale corpului, de mii de ori repetate și care, deja, făceau parte din ființa lor, ca și arcul cu săgețile, plosca de piele și hrana. Erau obișnuiți să fie în șa două zile și două nopți într-una. Dormeau călare în timp ce caii pășteau.

Lîngă Nicolo Polo, călărea fratele său, care-și da silința să-și ascundă îngrijorarea. Tăcerea îl apăsa.

„E bine că ne-am preschimbat ducații în turcoaze", zise.

„Nenorocul mă urmărește ! Trebuia să-l las la Veneția !"

„Nu vorbi prostii, Nicolo !" răspunse grăbit Maffio, băiatul trăiește. Banditii vor doar preț de răscumpărare".

Nicolo se trezi din împietrirea lui. „A fugit drept în brațele banditilor, căutîndu-l pe acest afurisit de Matteo".

Spre amiază făcură un scurt popas. Drumul caravanelor ducea printre doi munți, sus în munții înalți. Trecură păraie și rîuri și se răcorîră cu apa rece. Seara, erau la o distanță de o zi de drum de la locul atacului. Nicolo Polo propuse căpitanului sotniei să-și continue drumul și noaptea.

Se aprinseră focuri. Flăcările jucăușe țineau departe animalele sălbatice, fumul împrăștia insectele supărătoare. În timp ce caii pășteau, călărețiii își mîncară cina lor simplă și se întinseră să doarmă pe blănuri sau pe pături de pănură. După două ore urmau să fie treziți de către paznici.

Se făcuse răcoare, și înaintau mai repede, decît în căldura de cuptor a zilei. Nicolo și Maffio Polo priveau încruntați înainte. Întunericul uniform al nopții cu siluetele copacilor, a munților și a tufișurilor, zgomotul făcut de copitele cailor și de zăngănitul harnașamentului, îi adormeau. Călăreau în urma unui grup de zece tătari, în vîrful coloanei. Călărețiii din față se opriră brusc. Prin întuneric se auziră strigătele avertizatoare ce străpungeau tăcerea. Călărețiii se pregătiră de luptă.

Frații auziră o voce amenințătoare de bas : „La dracu, măi diavoli pitici, nu vedeți că noi nu sîntem tîlhari de drumul mare ! ?"

Și-apoi se auzi o voce tînără și limpede : „Unde este conducătorul vostru ? Caravana noastră a fost atacată de banditi !"

Nicolo Polo dădu pinteni calului și, urmat de Maffio, porni înainte. Mai credea că vreun demon nocturn îi păpăcește simțurile. „Marco !" strigă el cu respirația tăiată. „E doar fiul meu ! Nu vedeți ?"

Tătarii le dădură drumul celor doi. Nicolo Polo sări de pe cal și-l îmbrățișă pe Marco. „De unde vii ?" murmură el. Gîndurile negre dispărură ca duse de vînt ; își desfăcu îmbrățișarea și zise cu asprime : „Uite, aici e unchiul tău, Maffio, și-a făcut griji pentru tine. Salută-l" !

Nicolo Polo își dădu calul la o parte. Mîna lui strîngea violent frîul, strînse din dinți, ca să-și poată stăpîni emoția.

„Sîntem iar împreună, unchiule", zise Marco cu o voce aspră. Înțelegea sentimentele care-l potopeau pe tatăl său ; pentru că și el trăia în clipele acestea o multitudine de sentimente necunoscute, un amestec de fericire și tristețe, care-i umpleau ochii de lacrimi.

În timp ce Maffio își îmbrățișa nepotul, Nicolo Polo se apropie de Matteo : Îți mulțumesc, Matteo, îți mulțumesc că l-ai salvat pe Marco."

Matteo, stingherit, îl contrazise. „Vă înșelați, Nicolo Polo, Marco a fost cel care m-a scos pe mine din groapa aia împuțită. N-am să uit lucrul ăsta niciodată, v-o jur, Nicolo Polo, niciodată n-am să uit !"

Nicolo îl privi neîncrezător. Între timp tătarii deveniră nerăbdători : voiau să știe unde se aflau banditii. Prințul tătar din Ormuz, înfuriat de noul atac al unei caravane, poruncise, căpeteniilor sotniilor ca și conducătorului djigiților, să descopere în orice condiții ascunzătoarea tîlharilor. Comerțul între Bagdad și Ormuz era simțitor perturbat de aceste nerușinate atacuri asupra caravanelor.

Tătarii hotărîră să înainteze pînă în valea următoare, ca acolo să asculte cele ce urmau să le povestească Marco și Matteo. Curînd se aprinseseră focurile și Marco povesti ce li se întîmplase.

Cînd Nicolo Polo auzi că Hassan-Bek e mort, își coborî privirile.

„N-am fost drepți cu el. Era un bărbat viteaz", zise el. Zăcea întins pe pămînt, rănit, și tot se mai apăra contra tîl-

harilor. Cinci negustători, caravandașiul și zece djigiți au fost omoriți."

„Ți-am văzut calul, tată, m-am întîlnit cu el, venea fără stăpîn...

„Tatăl tău a căzut, în luptă, de pe cal", zise Maffio Polo. „Am călărit zi și noapte ca să aducem ajutoare."

Se întoarse spre fratele său : „Vezi Nicolo, că planul meu a fost bun. Ar fi fost fără rost să-i urmărim singuri pe caraunași".

„Marco a făcut-o", răspunse, mîndru, Nicolo Polo.

„Cînd mă gîndesc la asta simt un fior rece pe șira spinării", zise Maffio.

Marco își aminti brusc de conversația nocturnă cu Hadși-Muhamed și Hassan-Bek.

„Hadși-Muhamed trăiește ?" întrebă el.

„Trăiește și ne așteaptă cu încordată nerăbdare în Ormuz".

Șase oameni ședeau pe lîngă foc. Lumina jucăușe cădea pe pămînt, se oglindea în ochii oblici și înguști ai căpeteniilor sotniilor și zugrăvea lumini și umbre, roșu cald sau cenușiu închis pe fețele celor din jur.

Marco era epuizat de obositoarele marșuri. Închise ochii, și corpul lui extenuat căzu într-o parte. Nicolo aduse o pătură și-l acoperi. Chiar și Matteo putea să se țină treaz numai printr-o supremă încordare de voință.

„Ar fi mai bine să poposim pînă dimineață", zise Maffio către tătari.

Curînd toți oamenii dormeau adînc ; ardeau numai focurile de veghe și santinelele se plimbau în cerc în jurul taberei.

Ca o furtună se repeziră tătarii și djigiții în seara zilei următoare asupra ascunzișului caraunașilor. Cei ce li se împotriviră cu mîna armată, fură uciși. Prizonierii, strînși în mijlocul satului, trebuiră să scoată de prin case mărfurile prădate. Apoi au fost legați fedeleș și încărcați pe cai.

Între timp venețienii merseră la gropile închisorii și scoaseră mortul. Într-o grădină, între doi pomi înalți, îl îngropară și ca să-l apere de animalele de pradă, îi acoperiră mormîntul cu pietre grele.

„Aici odihnește. Nimeni nu l-a cunoscut, nimeni nu l-a iubit. Dumnezeul lui nu este Dumnezeul nostru. Dar a fost un bărbat viteaz".

„Rămîi cu bine, Hassan-Bek".

O BARCĂ DE TRASPORT MINUNATĂ ȘI DEMNĂ DE RESPECT

Un braț de mare, îngust, despărțea insula stîncoasă de continent. Pe apă se încrucișeau continuu corăbii și bărci cu vîsle încărcate cu cele mai scumpe mărfuri din toate țările : ghimber și piper din India, perle de pe învecinatele insule Bahrain, Jasp de pe îndepărtatul Kașgar, aur și țesături de mătase, săbii și cămăși de zale de la Damasc, cai arabi și persani, colți de elefant...

Marco trecînd prin zgomotosul oraș comercial Ormuz, de pe insula stîncoasă și lipsită de apă, crezu că vede etalate toate comorile lumii. Uneori se trezea în el dorința să ajungă stăpînul tuturor acestor bogății. Se ocupa de afacerile tatălui și unchiului său, care-și regăsiseră aproape toate lucrurile furate, și se bucura de fiecare afacere reușită.

Dar el se interesa și de obiceiurile oamenilor ca și de istoria lor. Strînsese în decursul celor șase luni de călătorie, atîtea impresii, încît nu mai era posibil să le păstreze pe toate numai în memorie. Și cîte trăiri îi mai stăteau în față ? Vor trece ani, pînă cînd pe nesfîrșitul drum al caravanelor, trecînd peste ghețari, munți cu zăpezi veșnice, pustiuri arse de soarele fierbinte, vor ajunge la reședința Marelui Han Kublai, la Kambali.

Marco începu să intuiască imensitatea lumii și varietatea felurilor de viață și dorința de a păstra tot ce a văzut și a auzit crescu puternic în el. Își cumpără, de la un negustor indian, hîrtie de Samarkad și așternu pe hîrtie cele mai importante impresii despre peisaj și locuitori. În curînd observă că vorbele scrise pretind mai multă claritate și precizie decît gîndurile fugare.

Neobosita lui sete de investigație, nu se mai mulțumea cu relatări, în parte exacte, ci căuta să descopere substanța, adevărul intim cuprins de realitate. Era fericit cînd putea să se convingă cu proprii lui ochi asupra lucrurilor.

Ormuz era o imensă piață comercială. Aici se întîlneau negustători arabi, persani și italieni. Nu puteai găsi nici un locșor — cînd treceai prin oraș — unde să nu se încheie vreo tranzacție.

Cu toate că în solul stîncos al insulei nu se găsea apă, în curțile umbroase ale bogaților susurau fîntînile arteziene. Un

nevăzut convoi de hamali cără zilnic în bărci, cu fundul plat, nenumărate burdufuri cu apă. Fără acest permanent trafic cu continentul Ormuzul n-ar fi putut supraviețui.

Vara soarele ardea atît de apăsător, încît oamenii cu stare părăseau orașul ; se mutau în grădinile lor de-a lungul litoralului sau pe insulele fluviului, unde locuiau în colibe împletite deasupra apei, sprijinite pe piloni de lemn. Apărați de razele arzătoare ale soarelui de un acoperiș de frunze, așteptau seara. Cînd bătea însă vîntul fierbinte dinspre cîmpie, pierea orice viață. Oamenii se salvau, stînd în apă pînă la gît, așteptînd ore întregi, pînă cînd suflul lui aducător de moarte înceta.

Hadși-Muhamed care stătea adesea la Ormuz îi povesti lui Marco despre un asemenea vînt fierbinte, care cu un an în urmă provocase moarte a șase mii de oameni. Stăpînitorul Ormuzului nu a putut plăti regelui din Kirman tributul pe care i-l datora și regele a voit să pedepsească orașul și să-și ia tributul cu forța. Cinci mii de soldați pedeștri și o mie șase sute de călăreți au pornit să atace Ormuzul. Trupele își urmau calea prin cîmpiile roditoare ale Kirmanului și marșul se efectua fără greutate. În Ormuz nimeni nu bănuia pericolul ce-i amenința. Marii negustători și dregători părăsiseră orașul și locuiau în casele lor de vară.

Seara, trupele regelui au poposit într-o oază de palmieri, nu departe de Ormuz, și se pregăteau de atac : erau veseli și se așteptau la o pradă bogată. Cînd în dimineața următoare își continuară marșul, îi surprinse un îngrozitor vînt fierbinte. Cai și oameni se prăbușiră și căutau în primejdia de moarte, în care se aflau, să găsească undeva, un adăpost. Caii loveau cu copitele în jurul lor, soldații își făceau gropi în pămînt. Dar vîntul arzător, distruse tot ce era viu. Oameni și animale își găsiră moartea la porțile orașului pe care voiau să-l atace prin surprindere.

Cînd venețienii sosiră la Ormuz, vara tocmai începuse. Arșița îi făcea să sufere, dar totuși nu-și neglijară afacerile. Mîna rănită a lui Matteo se vindecă repede. Și cînd se gîndea la prizonieratul său în mîinile caraunașilor, i se părea c-a visat.

Același lucru se întîmpla și cu Marco. Noile impresii făceau să pălească aventurile trecute, și-i trezeau dorința după noi și noi întîmplări ; dorea să se apropie ceasul continuării călătoriei.

Locuiau în casa lui Hadşi-Muhamed. Era situată pe continent, într-o grădină dumnezeiască de frumoasă, vizavi de Ormuz, şi era atît de splendid aranjată încît Marco se gîndea, fără voia lui, la grădinile de paradis ale Assaninilor cu palatele şi pavilioanele lor.

Într-o zi, Marco, şezînd în sala principală din casa bărbaţilor, se lăsase în voia gîndurilor. Era singur. O lumină estompată trecea prin peretele de sticlă colorată. Camera înaltă era plăcută şi răcoroasă. Auzea muzică şi un cîntec nostalgic, atît de departe, încît nu-şi dădea seama dacă e realitate sau doar amintire.

Femeile de pe plaja din Lido îi primeau pe pescari cu cîntece, cînd se întorceau seara acasă, cu bărcile lor. Barcagii cîntau, şi-şi treceau melodia din gură în gură. Cîntece pe canalele Veneţiei. Bărci care pluteau fără zgomot. Şoptitoare valuri. Giovanni, constructorul de corăbii stă pe treptele de piatră ale dărăpănatei vile romane, şi Giannina, cea cu părul negru, ascultă minunatul cîntec. Cătîrgii se opresc, pescarii lasă să le cadă vîslele, conversaţiile sticlarilor amuţesc. Giovanni cîntă... Veneţia... Amintiri din copilărie, dureroase, frumoase, îndepărtate.

Îi era dor de Veneţia ? Marco se examină pînă în străfundul conştiinţei şi găsi că dorul după depărtări era la fel de puternic ca odinioară, cînd plin de dorinţe copilăreşti privea în urma corăbiilor ce părăseau portul San Nicolo.

Da, îi era dor de castanul înflorit, de piazzetta, de mormîntul mamei, din cimitirul de la San Michele, dar celălalt dor era mai puternic, nostalgia depărtărilor era mai puternică.

Femeile voalate cîntau în grădină, în tactul bătut de-o tamburină.

Hadşi-Muhamed şi Matteo intrară în cameră.

„Allah fie lăudat, că vă găsim", zise marele negustător. „Vă credeam în Ormuz. Pregătesc o călătorie în insulele Bahrain şi m-aş socoti fericit, dacă dumneata şi căpitanul Matteo aţi vrea să mă însoţiţi."

„În insulele Bahrain ? La pescuitorii de perle ?". Marco nu putea să-şi ascundă bucuria. „Vă însoţesc bucuros, dacă tata-mi dă voie".

„Messer Polo este de acord", zise Haşdi-Muhamed. „Dacă vă convine, plecăm mîine, în zorii zilei".

„Va fi o fericire să scăpăm din iadul ăsta încins", mormăi Matteo, care era dornic să mai simtă încă o dată sub picioare puntea unei corăbii.

Cînd Nicolo și Maffio Polo se întoarseră seara din oraș, Marco deja își împachetase lucrurile necesare și le trimisese pe velier.

„Uită-te la el, cum s-a mai grăbit", zise Maffio zîmbind.

„Iar pe Matteo nici măcar nu-l mai poți vedea. Bănuiesc că noaptea asta o să doarmă pe corabie".

Marco n-avea, însă, nici un chef de glumele pline de bunăvoință ale unchiului său.

„Mîine în zori, plecăm, tată", zise el încă îngrijorat că ar mai putea interveni ceva. „Totul este pregătit".

„Bine", zise Nicolo Polo. „Dar gîndește-te, că asta nu este o călătorie de plăcere. Am hotărît, că în viitor, tu trebuie să ne dai o mînă de ajutor în afacerile noastre. Pe insulele Bahrain se găsesc perle ieftine, dar numai atunci, cînd știi să te tîrguiești. Ai încredere în Hadși-Muhamed. El știe cum să trateze cu negustorii și o să-ți dea sfaturi folositoare".

Aceasta era prima însărcinare a lui Marco. Era mîndru că tatăl său îi încredințase o afacere importantă, și-și puse în gînd, să urmeze sfaturile lui Hadși-Muhamed cu exactitate.

În dimineața următoare, înainte de răsăritul soarelui, părăsiră portul. Matteo se uită neîncrezător la velierul cu un singur catarg, și-l compara cu corăbiile încercate de furtuni, construite în șantierele Veneției. Zise clătinînd din cap :

„Asta nu-i corabie, Marco, asta-i o barcă de transport, mare. Uită-te, cum sînt împreunate scîndurile. Nici un singur cui. Și ancora e tot din lemn. E cea mai ciudată ambarcațiune pe care-am văzut-o vreodată. Dacă vine o furtună, se desface în bucăți".

Hadși-Muhamed care auzise ultimele cuvinte, zise zîmbind :

„Nu vă faceți griji, cuiele de lemn în scînduri sînt tot atît de rezistente ca și celelalte. Nu se întrebuințează fierul fiindcă e prea scump".

Matteo trebui să recunoască că echipajul manevra cu o deosebită îndemînare corabia greoaie. Marea era perfidă, se putea schimba de la o clipă la alta : acum se întindea albastră și transparentă, ca un liniștit lac de munte, ca dintr-o dată valuri clocotitoare să se azvîrle, din toate direcțiile, asupra corăbiei. Un vîrtej de vînt prindea pînzele, catargul se

apleca primejdios și pendula înfricoșător dintr-o parte într-alta. Un timp, vasul fu prada puterii vîntului și-a valurilor. Apoi dintr-o dată totul se liniști, valurile se potoliră în unduiri largi și agitate, încît părea că o mînă de mamă încearcă să netezească pînza albastră a mării.

Într-o noapte, își făcură culcușurile pe punte. Apăru luna care se oglindea în dîra argintie lăsată de corabie. Marco admira cerul spuzit de stele. Hadși-Muhamed se mișca neliniștit. Matteo stătea lîngă cîrmaci fără gînduri și nespus de fericit privea marea.

„Cum vă place țara noastră ?" întrebă Hadși-Muhamed.

Marco simți parcă un înțeles tainic, ascuns în spatele întrebării. Răspunse ezitînd : „Țara dumneavoastră e mare și frumoasă".

„Cînd o să vedeți Kirmanul, Messer Polo ! Frumos ca o nestemată ! Pe Allah, că nu-mi pot imagina ceva mai frumos. În apropierea orașului se găsesc izvoare calde, dătătoare de sănătate. Se găsesc în grădini mari și sînt împrejmuite cu marmoră". Hadși-Muhamed se ridică și-l privi rugător pe Marco. Barba lui roșie, vopsită cu henna îi atingea umărul.

„Sînt un om bogat, Messer Polo, în Kirman și în alte orașe am case care sînt demne să adăpostească un rege. Iartă-mă că vorbesc cu atîta lipsă de modestie despre bunurile mele". Făcu o pauză.

Marco se ridică și se întrebă : de ce negustorul lăuda frumusețea Kirmanului și-i povestea despre bogățiile lui ? Privi departe pe lîngă Hadși-Muhamed, marea strălucitoare. Țara asta era plină de taine, cînd credeai c-ai dezlegat una din ele, apărea altă taină. La ce se gîndea Hadși-Muhamed, acest persan înalt, brunatic și cu fața palidă ?

„Tăceți, nu vă plac cuvintele mele ?"

„Nu înțeleg ce vreți să spuneți".

„Sînteți prevăzător, Messer Polo, prevăzător și curajos. Dumitale trebuie să-ți mulțumim, că ne-am putut recăpăta cele jefuite de către caraunași..."

Marco făcu un gest de protest.

„Aș vrea să vă fac o propunere", continuă Hadși-Muhamed. „Rămîneți la mine în Persia, ajutați-mă în afacerile mele și-am să vă primesc ca pe un fiu în familia mea. O să călătorim împreună în India, în Egipt, în Italia, oriunde ne vor conduce afacerile..." Hadși-Muhamed îl privi pe Marco

cu ochii lui negri adînci. „Vă apreciez foarte mult, Messer Polo".

Această noapte înstelată exercita asupra lui Marco un farmec irezistibil. Un văl țesut din lumină părea să-i izoleze simțurile de lumea din afară ca să i le închidă numai în inimă. Marele negustor atît de mîndru și de rezervat îi spunea aceste cuvinte mișcătoare... Își aminti conversația de la fîntînă și de Hassan-Bek care murise.

Hadși-Muhamed îi făcuse o ofertă ispititoare : dacă ar primi, îl aștepta o viață interesantă de negustor, plină de bogăție și străluciri, în schimb drumul spre Katai era plin de pericole și de lipsuri.

Corabia plutea prin noapte. Valurile clipoceau ușor. Lîngă cîrmaci stătea Matteo, un uriaș cu ochi inteligenți, care priveau cu dragoste și gingășie marea.

„Vă mulțumesc, Hadși-Muhamed", zise Marco Polo. „Nu vă supărați pe mine dacă nu vă primesc propunerea. Încă de pe cînd eram copil visam să plec spre țări îndepărtate... Și-apoi cum mi-aș putea părăsi tatăl și unchiul ?"

Hadși-Muhamed își plecă privirile.

„Tatăl dumitale ar fi de acord", zise el. „Vă iubește foarte mult și ar vrea să vă ferească de pericolele unei prea lungi călătorii".

„Așadar propunerea vine din partea lui ?" întrebă Marco. „El a căutat să vă convingă ?"

Marele negustor își ridică mîna, făcînd un gest liniștitor.

„Nu ! A fost dorința mea. Sînteți încă tînăr, Messer Polo, dar sînteți un om neobișnuit. Noi negustorii avem un ochi sigur, credeți-mă, altfel n-am fi în stare să cîștigăm nici măcar un soldo".

Hadși-Muhamed se culcă din nou. Obrazul lui palid părea străin și închis în sine.

Gîndurile lui Marco erau răvășite. Se îndreptă spre balustrada corăbiei și privi peste ape. Cît de mult se bucurase de încrederea ce i-o arătase tatăl său, cînd îi încredințase pentru prima oară o misiune. De fapt dorea ca fiul lui să ajungă ajutor de negustor la Hadși-Muhamed. Nu dovedise oare că poate acționa cu pricepere și cu prudență ? Marco nu-și mai înțelegea părintele.

În a opta zi a călătoriei, cerul se întunecă, era așa ca și cînd cineva ar fi trecut printr-o sală imensă și ar fi stins toate luminările. Marea se întindea inertă, ca plumbul topit.

„Apa lipește", murmură Matteo, pentru sine. „O să fie o furtună groaznică". Își aminti de furtuna de pe coastele Spaniei, care, odinioară, îi izbise corabia de stînci.

Întregul echipaj apăru pe punte. Matteo îi aruncă lui Marco o frînghie. „Leagă-te bine", îi zise.

Cerul era plumburiu. Marea era plumburie. Văzduhul era plumburiu.

Nu se simțea nici o adiere de vînt ; era atît de cald, încît respirai cu greutate. La cea mai mică mișcare prin toți porii năvălea sudoarea.

„Ar fi bine să coborîm sub punte", zise Hadși-Muhamed și coborî în cabina lui.

„Rămîi sus", porunci Matteo și-l legă bine pe Marco, apoi se legă și pe el. „Dedesubt e mormîntul".

Cenușiul uniform se coloră gălbui, marea începu să se învîrtească, o izbitură de vînt arzător de fierbinte zdrențui vela de la capă. Matteo și Marco se aruncară jos, un val mare trecu spălînd puntea, corabia se săltă pe un munte de apă, se prăbuși apoi în vale, și dansă, dansă ca o jucărie. Cîrmaciul se muncea în zadar să stăpînească cîrma. Matteo îi veni în ajutor, apăsînd cu puterea lui de uriaș, dar cîrma nu se mișcă. Puterea furtunii și a apei apăsa cu toată greutatea corpul corabiei ; catargul se aplecă înfricoșător.

Marco se agăță strîns de cabinele de pe punte. Mereu se prăbușeau peste el munți de apă. Frînghia îi strîngea pieptul. Matteo se tîrî pînă la el și-i urlă ceva în ureche, dar Marco nu pricepu nici un cuvînt. Corabia se apleca, se ridica, cădea clătinîndu-se într-o adîncă prăpastie ; apoi era ridicată de un munte de apă învolburată și azvîrlită din nou în adînceuri.

Marco nu mai putea gîndi nimic limpede, avea nevoie de toată forța lui ca să se țină agățat. Corabia devenise o ființă de sine stătătoare. Nu mai asculta de brațele oamenilor. Marco se aștepta ca în fiecare clipă să fie zdrobită de masa de apă bubuitoare. Se gîndi la vorbele lui Matteo : „Dacă vine o furtună, se desface în bucăți". Ce-o să se facă el în cazanul ăsta rotitor, ca de vrăjitoare ? Într-o clipă apa îl va suge în adînceuri.

Un fulger luminos sfîrtecă atmosfera apăsătoare, plumburiu-gălbuie. Aproape imediat răsună un puternic bubuit de tunet, peste urletul nemaipomenit al apei. „Dacă vine ploaia, zbieră Matteo, sîntem salvați. Ține-te bine, Marco.

Nu-ţi da drumul !" Furtuna îi zmulgea cuvintele de pe buze şi le rupea în bucăţi.

Peste mare vuia furtuna. Valuri, vînt, fulgere şi tunete, o titanică luptă a naturii dezlănţuite. Minuscula corabie se clătina prăbuşindu-se de pe valurile înalte ca munţii în prăpăstii sticloase.

Marco se lovi cu capul de lemn, îşi pierdu puterea din braţe şi simţi durerea pătrunzătoare a frînghiei care-i înconjura strîns pieptul. Atunci braţul lui Matteo îl înconjură, trăgîndu-l pe cabina de pe punte. Frînghia se mai lărgi, mîinile lui Marco apucară iarăşi lemnul şi se agăţă strîns de el. Auzi la ureche vocea lui Matteo : „Plouă ! Furtuna se potoleşte !"

Furtuna se mai potoli. Cerul şi marea începură să se despartă. Vuietul se mai linişti. Marinarii îşi strigau vorbe triumfătoare, dansul infernal luase sfîrşit, iar corabia asculta din nou de voinţa oamenilor. O ploaie torenţială, însoţită de tunete din ce în ce mai rare se revărsa asupra mării şi potoli valurile.

O minunată ploaie răcoritoare. Apăru soarele şi o clipă de neuitat, picăturile de ploaie şi valurile mării, părură făcute din aur curat.

Matteo şi Marco se ridicară şi-şi dezlegară frînghiile.

„O veche barcă de transport, minunată şi demnă de respect", strigă Matteo şi privi cu mirare spre catarg. „Nu ţi-am spus imediat ce-am văzut-o ?"

„Nu", răspunse Marco rîzînd. „Ai zis : La prima furtună se desface-n bucăţi !"

În ziua a douăsprezecea sosiră în micul port Samak. Hadşi-Muhamed îi făcu cunoştinţă lui Marco, cu un negustor indian, partener de-a lui de afaceri, care-i invită să locuiască în casa lui de la ţară. Pescuitul de perle de pe insulele Bahrain era în cea mai mare parte în mîinile marilor neguţători indieni. Casa indianului era construită după moda persană, în jurul unei curţi de formă patrată şi părea un mic palat. Cei trei pereţi ai sălii de primire erau pictaţi cu frunziş şi flori în albastru şi aur. Lumina colorată trecea prin peretele de sticlă, care despărţea camera de curte, şi sublinia splendoarea apăsătoare şi întunecată a spaţioasei încăperi.

Marco şi Matteo, conduşi de Hadşi-Muhamed, merseră în dimineaţa următoare pe plaja stîncoasă. Trecură pe lîngă un cătun compus din colibe sărăcăcioase. Copiii slabi, negri şi

cafenii cu burţile umflate, îi înconjurară pe străini, cerşind cu mîinile întinse. Matteo le dădu o pungă cu lipii. Copiii se repeziră lacomi asupra acestor bunătăţi.

„Cine locuieşte în colibele astea ?“ întrebă Marco.

„Pescuitorii de perle. În general, sînt negri. Dar priviţi, acolo se vede marea“.

În faţa lor marea strălucea. În interiorul Insulei, pe lîngă izvoare şi rîuri, erau grădini şi case de vară. O insulă bogată !

Pe plajă erau munţi de moluşte, carnea lor putrezea la căldura soarelui. Negrese îmbrăcate în zdrenţe, spălau carnea alterată şi rău mirositoare şi căutau perle.

Supraveghetorul le urmărea bănuitor. O femeie se ridică să-şi îndrepte spatele şi atunci biciul se abătu asupra ei şi un torent de înjurături o îndemnară să-şi vadă de lucru.

Femeia se plecă şi răscoli mai departe în muntele împuţit.

Golful strălucea albastru diamantin. Stînci întunecate tiveau apa limpede, cristalină. Bărcile pescuitorilor de perle erau trase pe plaja îngustă.

Matteo se apropie cu paşi domoli de supraveghetor. Ochii lui înfundaţi în orbite aruncau scîntei. Urmări bărbatul care se dădea înapoi, pînă la marginea apei. „Măi sepie ! De ce-ai lovit femeia ?

Supraveghetorul nu înţelegea ce vroia uriaşul. Matteo îi luă biciul şi i-l aruncă în mare.

„Ce faci acolo ?“ întrebă Hadşi-Muhamed mînios.

Femeile spălau moluştele fără întrerupere.

Matteo se întoarse la Hadşi-Muhamed şi la Marco. Supraveghetorul scoase, însă, un strigăt puternic. Matteo se întoarse, strigătul scăzu încît ajunse doar un murmur furios.

„Nu vă amestecaţi în treburi care nu vă privesc, Messer Matteo ! Asta ar putea să aibă o influenţă proastă asupra afacerilor noastre. Femeile sînt sclave din Africa şi aparţin partenerului meu de afaceri. Dumneata ce crezi, Messer Polo ?“

„Matteo a avut dreptate !“

„Noi negustătorii nu sîntem apărători de sclavi“, zise Hadşi-Muhamed, aspru. „Cine nu înţelege acest lucru, nu pricepe nimic din negoţ“ ! zise el şi plecă. Marco îl urmă dus pe gînduri.

Marea era transparentă şi razele de soare ajungeau pînă pe fundalul de coral. Pescuitorii de perle stăteau nemişcaţi pe proeminentele stîncilor. Cu stropi de apă scînteind pe

trupurile lor lucioase, negre sau brune, respirau greu, mîinile lor cuprindeau mînerul cuţitelor curbate, cu care deschideau scoicile. Stăteau aşa, cu muşchii destinşi şi priveau fix apa. În jurul trupurilor lor atîrnau plase fin înodate.

Apoi un strigăt al unui supraveghetor îi zmulse din încremenire. „Hai, iai, săriţi ! Hai, iai, săriţi !" Bărbaţii se aruncară cu capul înainte în apă. Înotînd în adînc, ca nişte peşti mari, cam zece pînă la cincisprezece stînjeni adîncime, dezlipiră scoicile de pe bancul de perle. Marco urmărea scena cu respiraţia oprită. Suprafaţa apei se netezi. Trecu nesfîrşit de lungă vreme : era posibil pentru un om să rămînă atîta vreme sub apă ?

O sută de bătăi de inimă !

Supraveghetorul se plimba indiferent în sus şi în jos pe mal, lovindu-şi coapsele cu cravaşa.

Ce se întîmpla acolo în adînc ? Munca la bancurile de perle tulburase apa şi interiorul mării se închisese pentru privirile oamenilor.

„Un mare velier la orizont", zise Hadşi-Muhamed şi arătă cu mîna spre mare.

O sută douăzeci de bătăi de inimă !

Un cap apăru, un al doilea, al treilea...

Scufundătorii înotau spre mal. Oboseala le istovea feţele. O clipă rămaseră îngenunchiaţi, sprijinindu-se în mîini cu privirile înfipte în nisipul galben. Apoi îi duseră scribului punga, răsturnînd conţinutul în faţa lui.

Ali : treizeci de scoici, Abdulah : patruzeci de scoici, Mustafo : treizeci şi cinci de scoici... Scribul nota.

„Hai, iai — la locurile voastre, voi de leneşi !" comandă supraveghetorul.

Pescuitorii de perle se aşezară cu capetele aplecate la locurile lor. Nevestele lor spălau pe plajă, moluştele, iar copiii lor fugeau pe plajă, prin împrejurimi ca nişte cîini flămînzi. Se scufundau zilnic cam de patruzeci, cincizeci de ori, ca să scoată de la o mie pînă la două mii de scoici.

Din nou răsunau strigătele supraveghetorului. Trupurile brune şi negre săriră în apă şi înotară în adînc.

„Hai, iai, Ali de ce nu sari ? Hai-iai, tu cu pielea mai deschisă, sari, altfel o să simţi cravaşa !"

Ali şi cel cu pielea deschisă la culoare, respirară adînc şi săriră.

„Corabia se apropie de ţărm", zise Hadşi-Muhamed.

„De ce țipă feciorul ăsta de cățea ?“ zise Matteo. „Nu vede cît sînt de istoviți bieții oameni“.

„Perlele sînt scumpe“ răspunse Marco și trăsăturile lui se accentuară“.

Părăsiră plaja. Strigătele supraveghetorului îi urmăriră pînă în interiorul insulei. „Hai, iai — săriți ! Hai, iai...“.

Nevestele negustătorului indian trăiau în lumea închisă a casei femeilor. O mică portiță, din zidul alb și înalt, ducea în imperiul lor ; o grădină înfloritoare cu boschete de trandafiri și copaci umbroși, o fîntînă arteziană în curtea pavată și o casă cu două etaje.

Purtau haine de mătase, brodate cu aur și argint. La încheieturile mîinilor și în părul lor străluceau diamante și luceau giuvaiere de perle. Se plimbau prin grădină, dansau, se jucau sau cîntau, și încercau prin viclenii și intrigi să obțină favorurile indianului, se urau și se iubeau și erau triste din cauza vieții lor îmbelșugate, viață inutilă de pasăre închisă în colivie. Strigătele supraveghetorilor și șuieratul loviturilor de cravașă nu pătrundeau pînă în grădină. Inimile lor ajunseseră nesimțitoare.

Indianul îi trată pe Marco și pe Hadși-Muhamed. Pe fața de masă se găseau cupe de argint pentru spălatul degetelor. Servitoarele aduceau orez, pepeni tăiați felii, mai multe feluri de carne și de legume. Musafirii așteptară pînă cînd stăpînul casei începu să mănînce, atunci serviră și ei.

Fără nici un zgomot ființe servile îndepărtau farfuriile goale și aduceau mici farfurioare cu dulciuri.

Hadși-Muhamed povesti despre atacul caraunașilor. Indianul îl cîntări pe Marco cu o privire iute. Băură vin. Stăpînul casei îl asculta politicos pe Hadși-Muhamed ; nici o trăsătură nu se mișca pe obrazul lui brunatic. Cînd persanul vorbi despre perle, indianul își înclină capul și făcu semn unui servitor să se apropie. În curînd în fața oaspeților se află o cutie cu cele mai frumoase perle.

Le răsturnă pe fața de masă.

Hadși-Muhamed vorbi despre vara fierbinte din Ormuz și despre intenția lui de a se întoarce în Kirman.

Perle rotunde și ovale, zăceau în fața lor, exemplare alese, unele mari cît cireșele. Luceau albăstrui sau galben în lumina lumînărilor.

Lui Marco povestea lui Hadși-Muhamed îi părea că nu se mai termină. Acum îi povestea indianului despre o călătorie

de afaceri pe care o făcuseră împreună și îi amintea o sută de amănunte lipsite de importanță. Stăpînul casei zîmbea reținut, rostea cînd și cînd cîte un cuvînt și îi îmbia să bea.

În cele din urmă Hadși-Muhamed luă în mînă cîteva perle și le examină.

Indianul își pierdu politicoasa indiferență. Chipul lui se schimbă. Acum era un artist care privește cu o adîncă fericire o pictură divină.

„Uitați-vă, Messer Polo, la această minunăție a mării" zise el cu vioiciune. Lăuda perlele folosind cuvintele unui poet.

Apoi expresia lui deveni serioasă și dintr-o dată fu un negustor care stă în pragul ruinei. Zise oftînd :

„Toată averea mea e în fața voastră. E greu să mai găsești pescuitori de perle. Nu trăiesc mult. Prețul pentru un negru, cu pieptul bine dezvoltat, e mare".

Din nou obrazul lui luă altă expresie. Acum era prietenul mărinimos, care amintește îndurerat că trebuie să se despartă de un obiect îndrăgit.

„Dacă n-ai fi dumneata Hadși-Muhamed !" Oftă el. „Spuneți un preț acceptabil pentru această comoară împărătească, și o aveți".

Hadși-Muhamed oferi șase sute de pfunzi turnesieni.

Stăpînul casei se ridică. „Du afară cutia !" porunci servitorului. Și către Hadși-Muhamed : „N-ar fi trebuit să faceți cu mine asemenea glume".

Marco urmărea cu interes aprins tîrguiala. Amîndoi negustorii uitaseră de prezența lui. Luptau într-un duel nevăzut. Trăsăturile le rămîneau stăpînite și politicoase, dar în ochi le lucea focul rece după cîștigul de aur. Hadși-Muhamed avea case și pămînturi, indianul era nemăsurat de bogat. Nu se tocmeau ca micii negustorași din bazare, ci se pipăiau, căutau după slăbiciuni bine ascunse, cu toate că știau că nici unul din ei nu-l poate înșela pe celălalt.

În curte murmura fîntîna țîșnitoare. Un val de aer răcoritor adia prin ușa deschisă.

Timpul trecea pe neobservate. O servitoare aduse vin și dulciuri.

Negustătorii căzură de acord la suma de o mie două sute de pfunzi turnesieni.

Marco și Hadși-Muhamed își luară rămas bun. Stăpînul casei îi conduse pînă la ușă și le dori odihnă plăcută pentru noapte.

„O afacere rentabilă, Messer Polo", zise Hadși-Muhamed. „Dacă vă convine, primiți jumătate din perle pentru șase sute de pfunzi. Cred că tatăl dumitale va fi mulțumit", adăugă zîmbind.

Mai rămaseră pe insulă încă trei zile. Apoi corabia lor părăsi portul.

„Hai, iai, săriți !" strigătele se stinseră...

Aerul proaspăt și sărat al mării șterse mirosul puturos al moluștelor putrezite.

CEL MAI SCUMP ȘI FRUMOS LUCRU E APA

Veneții părăsiră Ormuzul pe vremea recoltei curmalelor. Hadși-Muhamed și o ceată de djigiți întovărășeau caravana. Soarele ardea ca un cuptor încins. De zeci de ani nu mai fusese o vară atît de fierbinte. Nicolo și Maffio Polo îndemnau la grabă. Afacerile lor în Ormuz, merseseră bine. Voiau acum, fără mare întîrziere, să călătorească spre Persia și sperau ca peste puține luni să ajungă la marele drum de caravane al răsăritului.

Călăreau printr-o cîmpie roditoare, spre nord, înspre Kirman. Îi conducea Nasr-ed-din, un caravanbași. Negustorul persan îl socotea cel mai de nădejde om din regatul Kirman. Nasr-ed-din era mic la stat și uscățiv, dar era un om cu o imaginație bogată. Cînd povestea, pe fața lui se puneau în mișcare nenumărate riduri și-o făceau cînd veselă sau tristă, cînd înțeleaptă sau prostănacă, iar ochii de sub sprîncenele albe și stufoase îi subliniau expresia.

Marco stătea de vorbă, cu plăcere, cu bătrînul.

Cîmpia, pe cele două laturi ale drumului, era bogată în pomi fructiferi, ogoare și pășuni galben-verzui. Turme de oi și capre, sau cirezile de vite, cămile, cai și măgari, găseau aici suficientă hrană. În multe locuri se găseau și izvoare calde, tămăduitoare.

„O țară roditoare, domnule", zise Nasr-ed-din. „Dar nu v-aș sfătui să gustați din pîinea de grîu".

Marco îl privi întrebător.

„Este tot atît de amară ca și apa de fîntînă".

Nasr-ed-din nu exagerase. Gîtlejurile lor trebuiseră să se obișnuiască cu gustul amar al pîinii, datorat mai ales apei sărate. Caravanbașiul avea pentru acest ciudat fenomen o explicație originală : „Vedeți, pămîntul de-aici este deasupra mării. Oceanul Indian ajunge pe sub pămînt pînă în orașul Kirman. Vă mai minunați acuma că pîinea noastră are gust așa de amar ?"

Nasr-ed-din urmărea, cu ochi șireți, efectul vorbelor sale. Și cînd Marco zîmbi ușor ironic, își puse la bătaie toată vioiciunea.

„Credeți-l pe bătrînul Nasr-ed-din. Noi călărim acuma pe deasupra mării. Într-o zi, scoarța pămîntului o să slăbească și o să se prăbușească în mare și atunci, dintr-o dată, Kirmanul o să fie așezat pe malul mării. Văd deja corăbiile indiene, încărcate cu fildeș și mirodenii, acostînd în Kirman. Și nenumărate caravane..." Nasr-ed-din descria cu multe vorbe orașul port Kirman, care tocmai atunci răsărise din imaginația lui. Marco îl asculta cu răbdare, deoarece monotonia călătoriei prin arșița soarelui, părea să se mai scurteze grație poveștilor bătrînului. Lăsa ca tot ceea ce i se părea fără sens să-i treacă doar pe la ureche și reținea numai ce era înțelept și bun.

Lui Nasr-ed-din îi plăcea să pună întrebări la care dădea singur răspuns.

„Ce e mai scump și mai frumos în viață ? Vă gîndiți la aur ? Cu aur poți cumpăra orice : flori, cai, palate, pietre scumpe, sclave și sclavi. Dar apa sărată se va îndulci dacă arunci flori în ea ? O să mă înțelegeți cînd vom călători prin deșert. Cu aur cumpăr oameni și animale. Animalele lipsite de glas trudesc pentru mine. Bine ! Dar apoi, spiritele rele mă ispitesc să ies de pe drumul bun, și nu mai văd nimic altceva decît nisip galben, sau crusta sărată a Deșertului Negru... Și cel mai îngrozitor chin al oamenilor se apropie : Setea ! Știți, ce e setea, tinere domn ? Oh ! Să vă păzească Allah ! să n-o cunoașteți vreodată ! Setea este sare presărată pe inima care abia mai bate, setea este foc în măruntaie, setea e praf în sînge, setea e geamătul cleios". Glasul lui coborî.

„Setea e mai grozavă decît năvălirea tătarilor de pe vremea lui Gingis han. Animalele cad în nisipul fierbinte al deșertului. Oamenii slăbesc în puteri și se fac răi : înfig pumnalul în trupul animalelor ca să bea sîngele încălzit de febră. Și eu șed aici cu bucata mea de aur. Ce pot să fac cu ea ? Nimic ! Ei, acum știți ce e mai scump și mai frumos pe lume ?" Nasr-ed-din făcu o pauză, apoi cu o voce solemnă enunță înțelepciunea scoasă din viața lui de caravanier : „Vă spun : cel mai scump și mai frumos lucru pe lume e apa ! Acum rîdeți, dar într-o zi veți înțelege adevărul spuselor mele".

Mînia prefăcută a lui Nasr-ed-din dispăru repede. Dădu o lovitură ușoară de cravașă măgarului pe care-l călărea. Măgărușul își mișcă mirat urechile, dar nu se gîndi deloc să-și grăbească pașii.

Marco rămase puțin în urmă, avea timp suficient să se gîndească. Pîndea neîncrezător conversațiile confidențiale ale tatălui și unchiului său cu neguțătorul persan. Între cei trei bărbați se înfiripase un sentiment de prietenie. Marco se ferea să rămînă singur cu tatăl său, de aceea se ținea pe lîngă Matteo și Nasr-ed-din, ruga pe djigiți să-l învețe arta armelor și a călăritului, iar seara ședea, mai mult tăcînd, lîngă focul de tabără.

Gîndurile lui se învîrteau mereu în jurul conversației ce o avuse cu Hadși-Muhamed pe puntea corabiei. Căuta să-și înțeleagă părintele. Vorbele negustorului persan îi veniră în minte : „Tatăl vostru vrea să vă scutească de pericolele și lipsurile unei călătorii așa de lungi". Și-apoi își amintea de mama care murise. O vedea cu ochii închiși, zăcînd sub plapuma de mătase. Inima nu-i mai bătea. Lîngă mîna ei, lipsită de viață, era micul elefant sculptat în fildeș, pe care i-l dăruise Nicolo Polo, înainte de plecare. Fusese singură toată viața. O auzea spunînd : „Ei spun că Veneția este regina mărilor. Nu-i crede, e sclava mărilor..." Cuvinte rostite pe patul de moarte care erau sortite să-i înfrîneze dorul de depărtări. Înțelegea teama mamei, ea voia să-l păzească de viața aventuroasă și plină de pericole a negustorilor, care-i furase bărbatul.

Îl înțelegea chiar și pe unchiul Pietro Bocco, care odinioară voia să-l închidă într-o mănăstire, ca să-i poată lua

averea familiei Polo, dar pe tatăl său nu-l putea înțelege. De ce nu pricepea el, dorul său după evenimente și trăiri noi, setea lui de cunoaștere, nostalgia țărilor îndepărtate, despre care îi vorbise atît de mult în Veneția ?

Se apropiau de Kirman, domiciliul negustătorului persan. Acolo se va hotărî dacă tatăl își va menține intențiile. Ce-o să facă el dacă Nicolo și Maffio Polo împreună cu Matteo își vor continua singuri călătoria ? Cînd se gîndea la asta îl cuprindea furia și o mare durere. Era mai ușor să lupți cu spada în mînă contra bandiților, decît să suporți aceste gînduri insinuante.

Mîndria și sfiala îl opreau pe Marco să vorbească, despre aceasta, cu tatăl lui. Era ceva nelămurit între ei, dar se părea că tatăl nu-și dădea seama de asta. Tot timpul călătoriei fusese bine dispus, rîdea și glumea cu Matteo și cu negustătorul persan, iar replicile ironice ale fratelui său le primea cu un zîmbet larg. De foarte multă vreme nu mai fusese atît de bine dispus.

Marco, în schimb, devenea pe zi ce trece tot mai posomorît. Citeodată i se părea că bărbații s-au coalizat împotriva lui. Uită cu totul, că el era acela care se ferea de compania lor. Cînd turnurile orașului Kirman apărură la orizont, luă hotărîrea de nezdruncinat să continuie călătoria chiar contra voinței tatălui său.

Locuiau în casa negustorului persan, care îi găzduia cu multă amabilitate. Marco vedea bine că Hadși-Muhamed nu exagerase cînd vorbise despre bogăția lui : servitoare și servitori le îndeplineau orice dorință, iar camerele erau aranjate regește.

Pregătirile de călătorie fură făcute în grabă, deoarece peste cîteva zile o caravană, mai mare, condusă de Nasr-ed-din, trebuia să părăsească Kirmanul. Ținta lor era orașul Balch, situat pe marele drum al caravanelor ce mergeau spre răsărit. În seara din ajunul plecării, tatăl veni în camera lui Marco. „Sîntem gata, Marco", zise și se așeză, istovit, de oboselile zilei, pe o pătură de pănură. Un servitor îi întrebă dacă doresc ceva.

„Adu-ne pepeni proaspeți și un ulcior de lapte", zise Nicolo Polo.

Marco își simțea bătăile inimii. Acum urma deznodămîntul. Ședea în fața tatălui său cu obrazul posomorît.

Nicolo Polo îl privi examinator. „Ce s-a întîmplat cu tine Marco ? Ai devenit atît de tăcut, nu-ţi mai place călătoria noastră ? Mi se pare că ai vrea mai mult să rămîi aici la Hadşi-Muhamed ?"

Marco nu percepu tonul întrebător. Căuta să se convingă că tatăl său îşi bate joc de el. Florile şi păsările brodate de pe acoperitoarea de divan dispărură din ochii lui ; îşi pierdu obişnuita stăpînire de sine, atît de greu dobîndită :

„Sigur că aţi fi fost mai mulţumit dacă aş fi rămas la Veneţia", zise el cu foc. „Dar pe mine nu mă va opri nimeni ! Nici chiar aici în Kirman !" Nu observă că servitorul punea, pe masă, felii de pepene, cu miros aromat. Fruntea i se înroşise, iar sprîncenele i se încruntau mînios.

Peste trăsăturile severe ale lui Nicolo Polo flutură un zîmbet.

„Aşa vorbeşti tu cu mine ?" zise el.

Marco tăcu zăpăcit.

Nicolo Polo se gîndea. Ce ştia el de bucuriile şi grijile fiului său ? De două decenii călătorea prin lume, privise în multe inimi omeneşti şi le văzuse frumuseţile şi adîncurile. Simţea în această clipă că Marco nu mai era copilul cu gîndurile rătăcite în jurul viselor sale copilăreşti, ci un om matur, un bărbat tînăr, copt prematur, cu voinţă puternică şi cu o gîndire independentă. Marco de-acum făcea parte din sfatul bărbaţilor. Obrazul lui Nicolo Polo se lumină. Da, trebuia să i se dea de înţeles că aparţinea de-acum sfatului bărbaţilor.

„De asta ai fost aşa de posomorît în ultima vreme ?" zise el. „Cine ţi-a povestit că nu vrem să te luăm cu noi ?"

„Dumneata singur m-ai întrebat dacă nu vreau mai bucuros să rămîn la Hadşi-Muhamed, nu-ţi mai aminteşti tată ?"

„Negustorul persan este prietenul nostru. Te-ar fi păstrat bucuros pe lîngă el. I-am spus : Vorbeşte cu Marco, este un om matur, cum hotărăşte el, aşa se va întîmpla". După o pauză continuă : „Bineînţeles nu ne-am fi bucurat, dacă ai fi rămas aici... Dar să nu uităm să gustăm pepenii, sînt dulci ca mierea, nu aşa de amari ca pîinea de grîu".

Gîndurile negre ale lui Marco dispărură. O bucurie, puternică şi luminoasă îi umplea toată fiinţa. Se răcori cu pepenii şi le lăudă gustul deosebit prin cuvinte pline de exaltare. Hadşi-Muhamed şi Matteo se minunară la cina de adio

din seara aceea, de limbuția lui. Nicolo și Maffio Polo îi cerură în mai multe rînduri sfatul în chestiuni importante, iar Marco își dădea toată silința să dea răspunsuri pline de înțelepciune.

În dimineața următoare părăsiră Kirmanul. Hadși-Muhamed îi însoți pînă la poarta orașului. Ultimele sale cuvinte le adresă lui Marco : „Modesta mea casă vă stă la dispoziție, oricînd deschisă, Messer Polo. Nu uitați, să intrați pe la mine, cînd la întoarcere veți trece prin Kirman".

Marco își luă un cald rămas bun, dar nu se gîndea la întoarcere. Gîndurile lui erau îndreptate înainte.

Caravana făcu patru zile pînă la marginea pustiului. Lăsară animalelor o zi de odihnă, cumpărară hrană și apă, pregătindu-se pentru continuarea drumului. Nasr-ed-din vorbea cu dispreț despre deșert. „Nu este mai mare decît o palmă, dacă îl comparați cu deșertul Nisipului negru", îi spuse lui Marco. „În șapte zile l-am trecut".

Caravana nu văzu timp de trei zile suflet de om, nici un tufiș, nici un copac, totul era uscat și pustiu. Pămîntul sărat era acoperit în unele locuri cu o crustă de sare, ce amintea, prin culoare, de zăpada murdară. Nici o pasăre nu pluteă în văzduh, nici un șoarece nu se furișa pe pămînt. Aerul era nemișcat, nicăieri nu se găsea vreun adăpost împotriva soarelui arzător. Cîteodată treceau pe lîngă un loc cu apă : în mocirle împuțite vedeai apă verde ca iarba și cu un gust așa de scîrbos încît nu se putea nici măcar gusta. Trebuiau să îndepărteze cu forța, de apa nesănătoasă, animalele însetate.

Matteo călărea un catîr puternic și se gîndea cu nostalgie la drumurile lui tomnatice, în plină furtună, cu barca lui cea neagră. Abia se obișnuise cu mersul săltăreț pe spatele unui animal, că deja i se oferea o nouă surpriză, deșertul pustiu și plictisitor. Nu rostea pe zi mai mult de zece propoziții, condimentate, însă, cu înjurături suculente.

Nasr-ed-din îi conduse, după patru zile de drum, la un fluviu ce curgea pe sub pămînt și care avea apă bună de băut. În unele locuri scoarța pămîntului se prăbușise sub puterea curentului. Animale și oameni se înviorară cu apa răcoroasă. Rămaseră o noapte acolo, își reînoiră rezerva de apă, iar în dimineața următoare porniră cu puteri proaspete. După încă trei zile, părăsiră deșertul și poposiră într-un mic orășel.

Merseră apoi săptămini și săptămini. Soarele și praful le tăbăcise fețele. Ogoarele din apropierea satelor și a orașelor erau culese, și fructele coapte cădeau din copaci. Pe coline erau cetăți sau mănăstiri, prin păduri se furișau lei și leoparzi, iar în tufișuri veverițe și șerpi șuierau ușor. Seara țînțarii zburau peste stufărișul de pe malurile mocirloase ale micilor lacuri.

Caravana mergea încet, iar oamenii deveneau din ce în ce mai tăcuți. Se trezeau la viață cînd pe neașteptate cădea vreo burniță sau vreun vînt răcoros, venind dinspre munți, împrospăta aerul. O coapsă de berbece friptă la frigare și un ulcior de apă făceau parte din fericirile existenței. Bagdad, Ormuz, Kirman și furtuna de pe marea Persiei, rămăseseră mult în urmă.

Nasr-ed-din îi povestea lui Marco despre orașul Sibirkan. „Este așezat pe un mic rîu, în vale. Acolo găsești tot ce-ți dorește inima ; curmale, rodii, tot felul de fructe. Nicăieri nu se găsesc pepeni mai dulci. Ați mîncat vreodată felii uscate de pepeni de Sibirkan ? Sînt ca mierea". Bătrînul privea amărît înaintea lui. „Între noi și Sibirkan se întinde pustiul. Asta am vrut să v-o spun tinere domn". Dar adăugă cu mîndrie : „N-aveți nici o grijă, bătrînul Nasr-ed-din vă va conduce pe drumul cel mai bun și cel mai scurt".

Drumul prin pustiu părea să nu mai aibă sfîrșit. Marco uită să mai numere zilele și nopțile. Marea moartă de nisip galben obosea ochii. Beau apa caldă din burdufurile de piele și înghițeau cu greutate hrana. Nici o fîntînă, nici un curs de apă, nici măcar o mocirlă împuțită. Într-o zi se porni vîntul și învîrteji în fața lor firele de nisip. Pe cer se iviră norii plumburii. Ploua. Oameni și animale își ridicară capetele să lingă apa. „Binecuvîntat fie Allah", murmură Nasr-ed-din.

„Un dar divin", strigă încîntat Matteo.

Servitorii și conducătorii animalelor așezară pe nisip tot felul de vase, ca să nu piardă nici o picătură de ploaie.

Ploaia răcoritoare care durase un ceas, făcu subiectul multor convorbiri pînă cînd în cele din urmă apărură la orizont munții întunecați. „Simt mirosul apei din vale", zise Nasr-ed-din. „Nu simțiți cum se schimbă aerul ? Mîine sîntem în Sibirkan".

FATA CU OCHI LUMINOȘI

La frontiera nord-estică a Persiei este așezat orașul Balch. Se numea odată „Amu al Bulad", mama tuturor orașelor. Iar bătrînașii povesteau că, în acest oraș, înainte cu sute de ani, Alexandru cel Mare se căsătorise cu fiica regelui Persiei, Darius. Moscheea fusese frumoasă ca un basm. În fața porților se aflau grădini și livezi cu pomi fructiferi. Pe munte se înălța o puternică citadelă. Zidul orașului înconjura palate de marmoră, grădini și case, ateliere și cocioabe, moschee și bazare.

Și-apoi venise anul întunecat, anul 1220. Cîțiva bărbați și femei bătrîne își mai aminteau, dar cînd vorbeau despre asta, se uitau în jur cu frică, nici un al treilea, nu trebuia să audă.

Populația ieșise cu daruri înaintea lui Gingis han fiorosul stăpînitor al tătarilor. Voiau să scape de la distrugere mama tuturor orașelor, iar ei tremurau pentru viața lor. Dar Gingis han nu cunoscu mila. Porunci ca orașul să fie distrus iar oamenii uciși.

De atunci trecuseră cinci decenii, moscheea zăcea în ruine, și încă multe alte ruine aminteau de distrugere.

Într-o mică piață, lîngă un zid părăginit ședeau cam cincizeci de bărbați, femei și copii. Priveau indiferenți în gol, șoptmoneau în boccelele lor sărăcăcioase, sau se rezemau de zid, pînă cînd chemarea stăpînului sau o lovitură de băț îi trezeau.

Ziua era posomorîtă ; dinspre munți bătea un vînt tomnatic. Erau doar puțini cumpărători, iar negustorii de sclavi erau prost dispuși. O fetiță slabă ședea cu genunchii la gură, pe pămînt. Picioarele ei murdare și goale erau pline de răni făcute de loviturile de baston ale negustorilor. O cără a cincea oară la tîrg și era furibund că nu găsea nici un cumpărător. Ochii luminoși ai fetiței erau lipsiți de strălucire. Își dădu părul înapoi de pe față cu un gest obosit, iar o femeie îi dădu o bucată de pîine.

„Mănîncă, Așima", îi zise. „Bagă de seamă, te vede stăpînul tău !" Așima ascunse pîinea la spate.

„Ce șopotiți acolo ?" strigă negustorul.

Așima se ghemui și mai strîns.

„Nimic, stăpîne".

Aştepta loviturile de baston. Loviturile nu erau cel mai rău lucru. Puteai să te obişnuieşti cu ele. Dureau în prima clipă, mai ales cînd atingeau vechile răni, nevindecate. Durerea fizică era trecătoare, mai rea era foamea şi setea, însoţitorii eterni ai tinereţi ei vieţi de sclavă.

Aşima îşi aminti de fluviul galben.

Se afla jos, adînc în vale, iar bărcile nu păreau cu nimic mai mari decît frunzele de bambus. Drumul cobora abrupt pînă la mal. Soarele arde spinările aplecate şi transpirate ale hamalilor. Ei cărau saci, ţevi de lut, fier, baloturi de bumbac. Toate mărfurile imaginabile sînt descărcate de pe bărcile de transport şi de pe corăbii, de la răsăritul soarelui pînă la apusul lui. Fetiţa simte cum o lasă puterile ; se reazămă de un stîlp şi se gîndeşte la o farfurie cu orez şi la un ulcior cu apă. Strigătele supraveghetorilor şi cîntecul hamalilor amuţesc. Aşima cade. Dar durerea scormonitoare a foamei din măruntaiele ei e prea puternică. Se ridică cu greutate, îşi ia povara şi se înşiruie clătinîndu-se în lanţul hamalilor.

Cînd a fost asta ? Aşima îşi pierduse simţul trecerii timpului. Nu se mai gîndeşte, căci odată cu gîndurile apare şi disperarea care e mai rea decît loviturile, foamea şi setea. Ea omoară visele, şi-atunci nu-ţi mai rămîne nimic altceva, decît o mînă care se întinde lacomă după fiecare oscior pe care ţi-l întinde cineva.

„Aşima, trezeşte-te !" şopti femeia. „Ascunde pîinea !"

Fetiţa îşi îndreptă spatele încovoiat şi privi uimită în jur. Mîna pipăia după pîine. Cum de n-o lovise ? Auzi o voce prietenoasă : „Scoală-te, porumbiţa mea, domnul se interesează de tine".

„Scoală-te odată, tu proasto", zise femeia.

Trecătorii se opriră pe loc.

Negustorii bănuiau o afacere bună Îşi sculară sclavii : „Ridicaţi-vă, măi leneşilor ! Nu vedeţi, c-a venit un domn !"

Fiecare vroia să strige mai puternic decît celălalt.

„Pe acesta trebuie să-l vedeţi, nobile domn ! Uitaţi-vă ce muşchi minunaţi are !"

„O femeie harnică ca un măgar de povară !"

„O sută cincizeci de ducaţi, acest tînăr puternic".

Bărbatul uriaş, care trezise agitaţie printre negustori şi curiozitatea plină de respect a celor din jur, nu fu scos din liniştea lui de strigătele şi gesturile laudative. Examina cu atenţie fetiţa cea slabă şi se întreţinea într-o limbă străină cu

negustorul. În prima clipă statura lui puternică o sperie pe Aşima şi nu ştiu dacă este un noroc sau un ghinion pentru ea, că se interesa tocmai de dînsa.

Voia s-o cumpere ? Îi văzu obrazul. Favoriţii negri îi dădeau un aspect temerar. O lovitură cu mîna şi te omoară, se gîndi ea. Era distins îmbrăcat. Un mare negustor dintr-o ţară îndepărtată. Dar ochii lui aveau o privire blîndă, i se păru c-o priveşte cu milă. Ea urmări cu mare atenţie conversaţia care se ducea în persană, amestecată cu multe cuvinte străine, şi o speranţă timidă se trezi în ea.

Străinul arătă spre rănile de pe picioare. Negustorul de sclavi găsi scuze elocvente, cuvintele lui abundau în amabilităţi : o numi pe Aşima o mică prinţesă, care are doar nevoie de puţină îngrijire.

Străinul se gîndi mult timp, apoi îşi puse mîna pe umărul ei. Fetiţa se dădu înapoi. Acum simte cît eşti de slabă, socoti ea. N-o să te cumpere. Mica flăcăruie de speranţă se stinse. Străinul o privi, se întoarse şi plecă mai departe.

Negustorul o împinse furios înapoi. „Ah ! tu netrebnico, nimeni nu te vrea".

Aşima se aşeză din nou pe pămînt, îşi încrucişă picioarele sub ea, şi privi indiferentă în gol.

„Trebuie să zîmbeşti cînd vine un domn", zise femeia de lîngă ea. „Ai stat ca o piatră. Mănîncă-ţi pîinea !"

Fetiţa îşi scoase dintre zdrenţe pîinea şi muşcă din ea.

Ziua posomorîtă se lumină. Orele treceau. Spatele Aşimei era rece ca ghiaţa. Şedea nemişcată, jos pe pămînt. Veni înserarea.

„Scoală-te !" zise negustorul. „Am plătit pentru tine douăzeci de ducaţi" se jelui el, „şi nimeni nu te vrea. O, ce nebun am fost !"

N-o lovi, atît de mare îi era disprețul.

Noaptea era fără stele. Îi dădu puţină pîine şi un ulcior de lut plin cu apă apoi îi legă lanţul ruginit de gleznă.

Aşima era singură în şopronul de lemn de lîngă casă. Vîntul bătea prin crăpături. Se cuibări în paiele foşnitoare şi-şi strînse braţele pe lîngă corp. Acum se apropiau de ea voci şi peisaje.

„Pe munte florile de ceai sînt cele mai frumoase, dar cea mai frumoasă din lume, e Aşima", murmura o voce, adîncă, maternă.

Aşima e culcată în pat. Mama dă perdeluţele albe de mătase la o parte.

„De ce nu dormi ? Să-ţi povestesc basmul frumoasei Aşima ?"

Mica fetiţă vrea. „Povesteşte-mi-l mămico !"

Şi ea ascultă vocea caldă, alintătoare, care-i povesteşte cea mai frumoasă legendă a poporului ei.

„Înainte cu multă, multă vreme, locuia într-un sat o familie de ţărani. În luna mai, cînd înfloreau rodiile şi spicele de orez se înălţau verzi întunecate, familiei i se născu o fetiţă. O botezară Aşima. Auzi, o chema Aşima ca şi pe tine...".

Mîinile mamei mîngîiau obrăjorul fierbinte.

„Povesteşte mai departe, mămico".

„Cînd Aşima avea trei luni, ştia să zîmbească cu gurita ei rotundă, iar ochii ei negri, migdalaţi, îi priveau pe mama şi pe tatăl ei, ca şi cînd ar fi înţeles totul.

După cinci luni Aşima se mişca singură prin odaie, şi în curînd învăţă să umble. La opt luni ştia deja să vorbească. Şi Aşima crescu. Era frumoasă şi harnică. Cînd avea nouă ani ţesea la război cele mai frumoase lucruri.

Cînd planta dimineaţa orezul, după-masa se transforma într-un buchet bine făcut. La lucru cînta, şi vocea ei răsuna aşa de luminos ca şi clopoţeii de argint de pe o pagodă. Aşima era şi cea mai bună dansatoare din cele patru zări. Cînd în serile de vară se ducea la palmierii cenuşii de pe malul Fluviului cu nisip de aur, se strîngea tot satul s-o vadă. Iar oamenii erau veseli şi trişti în acelaşi timp, atît de frumos era dansul ei. Mă auzi, Aşima ?"

Vocea mamei amuţi. Vîntul bătea prin şopronul de lemn. Sclava se mişcă oftînd. Lanţul de la piciorul ei zăngăni.

„Povesteşte mai departe, mămico !" şopti Aşima.

Lupta cu toate gîndurile să păstreze amintirile luminoase ale trecutului. Zadarnic ! Vis şi realitate se contopiră. Focurile din fierării ardeau, în satul lor, iar bărbaţii îşi pregăteau armele. O armată de călăreţi se apropie dinspre nord. Fugarii povestesc fapte înfiorătoare : sate şi oraşe arse pînă în temelii, oameni ucişi, sînge şi moarte şi sclavie... Femeile şi copiii fug în munţi şi se ascund în labirintul pădurii de stînci...

Trupul slab al Aşinei se încordă, ridicîndu-se. Lanţul se lovi de picior şi o durere arzătoare o trînti înapoi, pe culcuşul ei.

„Lăsați-mă în pace !" șopti ea cu ochii larg deschiși.

Paiele foșniră, un șobolan fugi peste trupul ei. Vîntul urla, și nimeni nu-i auzi strigătele disperate. Imaginile de groază ale trecutului ei o năpădiră din nou.

„Așima, îi auzi ?" întrebă mama cu voce slabă. „Lasă-mă să zac aici". Nu mai pot. Fugi în sat și ascunde-te. Poate mai este cineva în viață. Îi auzi, Așima ? Ah, soarele se stinge... Acum !" Mama își întinde brațele înainte, cu un gest de apărare. În ochii ei citești o spaimă nebună. „Fugi, A-și-ma !"

O trupă călare năvălește. Fetița nu se mai poate mișca. groaza îi paralizează membrele. Aude strigăte sălbatice. O lovitură de lance o ucide pe mamă. Primul călăreț apucă fetița, o pune înaintea lui pe șea, și călărește mai departe...

Sclava țipă. Era trează sau visase ?

Mămico, povestește-mi basmul frumoasei Așima. De ce nu mă ajuți tu, străinule înalt ? Dă-mi orez. Ajută-mă, totuși, străinule...

Fetița adoarme. Capul i se odihnește pe braț. Buzele îi erau strînse. Curentul de aer îi mișcau pletele negre.

Obrazul copilăresc nu mai cunoștea ce înseamnă zîmbetul.

Veneției locuiau într-un caravanserai bine amenajat. Se refăcuseră după osteneala călătoriei obositoare ; nu peste multă vreme urmau să plece din nou. Nasr-ed-din voia să-i mai conducă pînă la Badakșan, apoi cu următoarea caravană să se întoarcă la Kirman.

Matteo îl aștepta pe Marco cu nerăbdare, acesta plecase în oraș cu Nicolo și Maffio Polo. Își deșertă conținutul pungii pe masă și-și numără ducații. Pînă acum nu luase parte la afacerile negustorilor, cu toate că aceștia îi atrăseseră atenția în mai multe rînduri asupra unor ocazii favorabile. Acum îi părea rău. O sută de ducați ! Ce putea face cu ei ? Își aruncă punga pe pat.

Servitorul veni cu o făclie, aprinse lampa de petrol și-l întrebă ce dorește. Matteo făcu un gest de refuz. „De ducați am nevoie, fiule", mîrîi el.

Cînd auzi că veneții s-au întors din oraș, îl chemă pe Marco la el.

„Ce s-a întîmplat Matteo ? Ești așa de serios..."

„Șezi, fiul meu. Ce țară mai e și asta ? Am abia o nenorocită sută de ducați în pungă". Matteo îl privi pe Marco examinator.

„Ai nevoie de bani ?" întrebă Marco. „Spune-mi de cît ai nevoie, Matteo".

„O sută de ducați nenorociți. Și pentru ei poți cumpăra o inimă vie de om... E slabă ca un ieduț". Matteo privi pe lîngă Marco. „Picioarele ei sînt pline de răni, făcute de lovituri de baston de tîlharul ăla cu piele neagră". Își strînse pumnii. „Îl omor", zise minios.

„Ce s-a întîmplat, Matteo ?"

„Nu pot să-i uit ochii. Marinarii blonzi au asemenea ochi de culoare luminoasă, cum e marea. Și-i slabă ca un ieduț !" Matteo dădu din cap cu milă. „Trebuie să mă ajuți, Marco", zise apoi. „Vreau să cumpăr fetița. Altfel diavolul ăla o omoară. Cere o sută douăzeci de ducați". Matteo se aplecă înainte. „Trebuie s-o luăm cu noi, Marco. Auzi" ! La ce-i folosește dacă-i cumpăr libertatea ? Cade iar în mîna primului negustor de sclavi, și nenorocirea începe din nou.

Marco sări enervat în picioare.

„Dar noi n-avem ce face c-o fetiță", strigă el. „Avem înaintea noastră ghețari și deșerturi".

„Așa, vrei s-o las s-o omoare în bătăi ?" întrebă Matteo cu răceală.

Marco se opri și căzu pe gînduri. Rațiunea îl avertiza : nu te lăsa convins.

„Niciodată o fată n-ar suporta atîta oboseală", zise el nesigur.

„Îți închipui că a venit pînă aici în lectică ? Bine, să nu mai vorbim de asta".

Marco simți tonul disprețuitor din cuvintele lui Matteo, care-l determină să ia o hotărîre.

„Bine, Matteo" zise el cu voce fermă. „Am să te ajut".

Pe obrazul lui Matteo străluci din nou vechiul lui zîmbet plin de căldură.

„Ei, deci", zise el mulțumit. „Acum hai să ținem consiliu de război : Ce-o să zică tatăl tău ? Și Maffio Polo ?

„Tata n-o să fie de acord. Pe unchiul Maffio s-ar putea să-l cîștig de partea noastră".

„Trebuie să-i luăm prin surprindere", zise Matteo gînditor.

Dimineața următoare, Marco și Matteo se duseră la tîrgul de sclavi. Așima cu obrazul ei palid și slăbit ședea ca și

ieri pe pămînt. Își stringea tremurînd hainele pe lîngă trup. Aerul era curat și dulce, iar frunzele copacilor începeau să se coloreze încet.

Prost dispus, negustorul de sclavi se rezema de perete. Cînd îl văzu pe Matteo îi sări înainte.

„Scoală-te tu ! zise șuierător. „Ah ! te omor !" Făcu o adîncă plecăciune. „Fiți salutați nobili domni ! Uitați-vă cum zîmbește mica Așima. V-a recunoscut imediat. O sută douăzeci de ducați domnule ! Un preț de batjocoră".

Matteo nu luă în seamă torentul de vorbe.

„Asta e", zise el.

Marco privi ființa slabă, îmbrăcată în zdrențe. Își ascunse dezamăgirea.

„Dar zîmbește odată", șopti negustorul de sclavi și o împinse. Obrazul Așimei încercă un zîmbet.

„Așadar asta e", zise Marco.

„Probabil te-ai așteptat la o frumusețe ? întrebă Matteo. Atunci n-ar fi fost aici, în tîrgul ăsta nenorocit".

Marco îi văzu ochii : un albastru luminos cu pupila neagră. Ochii ciudați, febrili, strălucitori, îi amintiră de Giovanni.

„Poate te-ai răzgîndit ?" întrebă nerăbdător Matteo. Și către fetiță : „Nu trebuie să-ți fie frică, fetița mea".

Așima se uită în sus, la uriaș. Expresia chinuită dispăru de pe obrazul ce zîmbea jalnic. Cine ar îndrăzni să-i facă rău în apropierea acestui uriaș ? În ochii ei răsări o afecțiune timidă.

Marco se tîrgui cu negustorul de sclavi și îi numără o sută de ducați.

„O chiamă Așima", zise negustorul. „Du-te micuța mea. Ah ! îmi vine așa de greu să mă despart de ea". Obrazul lui, luă expresia unei dureri adînci.

Așima mergea ca în vis între cei doi străini. Lumea stătea pe loc și se uita după ei, dădeau din cap. Un copil de cerșetor, învești mîntat în zdrențe între doi domni distinși ?

„Sînt curios ce o să zică cei doi Polo", mîrîi Matteo, și-și stăpîni un sentiment neplăcut.

Chiar și Marco avea îndoieli serioase. Se gîndea la replica lui Hadși-Muhamed, pe insula perlelor : „Noi sîntem negustători și nu ocrotitori de sclavi. Cine nu pricepe atîta lucru, nu pricepe nimic din comerț !"

Cumpărară haine pentru Așima și o duseră la o baie. Apoi se întoarseră la caravanserai. Fetița îi urma lipsită de voință.

Nimeni nu-i spunea nici un cuvînt rău, nimeni n-o lovea ! Nu putea înțelege, ce se întîmpla, dacă era vis sau realitate. Un servitor aduse de mîncare.

„Așa", zise Matteo gata de luptă, „acum să stăm de vorbă cu ei. Hai, Marco ! Tu aștepți aici, fetița mea".

Cînd Matteo și Marco intrară, cei doi Polo tocmai discutau despre pregătirile de călătorie.

„Bine c-ați venit", zise Maffio.

Mai așteptați, gîndi Matteo, în curînd o să vorbiți altfel. Și-și adună toate mințile.

„Am cumpărat o fetiță", zise. „Acum sîntem cinci".

Nicolo își ridică privirea, surprins.

„Nu face glume, Matteo, vorbim aici despre lucruri serioase. În fața noastră urmează cea mai grea parte a călătoriei noastre".

Un început prost, își zise Marco.

Matteo răspunse : „Nu vorbesc vorbe goale. Veniți în camera mea și convingeți-vă. Ați fi făcut la fel dacă ați fi văzut-o în tîrgul de sclavi."

„Vorbește ca un popă", zise mirat Maffio.

„Ce fel de nebunie e asta, Marco ?" întrebă sever Nicolo.

„Noi am cumpărat o fetiță, o să ne fie de folos pe drum".

„Noi ! noi !" strigă enervat Nicolo. „La dracu, Matteo, duci fetița imediat înapoi !"

Acum se înfurie Matteo. „Cum vorbiți cu mine Messer Polo ? ! Eu nu sînt servitorul dumneavoastră, gîndiți-vă la asta ! Fetița vine cu noi, sau vă părăsesc".

Maffio Polo voi să intervină ca mijlocitor, dar Matteo părăsi furios camera.

Cînd Marco dori să-l urmeze, tatăl său îl strigă înapoi. „Tu stai aici ! Cînd ai să înțelegi în cele din urmă, că sîntem negustori și nu filantropi ?"

Așima se ghemui cînd Matteo năvăli în cameră. Acum te lovește de te omoară, se gîndi, își încovoie spatele și-și ascunse obrazul cu brațele : aștepta loviturile tremurînd de spaimă.

Mîna mare o mîngîie pe păr, și auzi vocea lui adîncă, cuvinte într-o limbă străină.

„N-ai nici o frică, fetița mea. Ce crezi tu despre căpitanul Matteo ? Am fost soldat la regele Spaniei. Cînd mă vedeau dușmanii o luau la fugă. Dar de ce mă mîndresc eu înaintea ta, micuța mea ? Tu și-așa nu mă înțelegi. Ia-ți numai

brațele de pe față. Sînt furios pe spiritul ăsta mercantil. Nu se gîndesc la altceva decît la spurcații lor de ducați galbeni. Dacă nu-și vin în fire, ne întoarcem amîndoi la Veneția". Se opri gînditor și privi spre fetița ghemuită. „Dar n-o să fie simplu, fără bani să călătorești peste Persia. Da, dacă s-ar putea călători, cu o corabie! Nu, fetița mea, n-o să fie simplu".

Se așeză lîngă Așima și se socoti. Se părea c-au trecut ore întregi pînă cînd în cele din urmă veni Marco. Obrazul îi era rumenit de o fericită exaltare.

„Fata vine cu noi, Matteo", strigă el. „Nu-ți mai face griji".

„Cum ai scos-o la capăt?" întrebă surprins Matteo.

„Dau ei ceva și pe cuvîntul meu", răspunse Marco mîndru. „Unchiul Maffio a fost de partea noastră".

„Acum m-ai scos pentru a doua oară din groapă, Marco, și încă și pe fetiță".

Așima simți că toate-s bune, străinul înalt rîdea din nou. Se sculă în picioare și făcu o plecăciune.

ÎN VALEA ÎNGERULUI MORȚII

Călăreau prin regatul Badakșan. Nicolo Polo se uita din cînd în cînd îngrijorat spre cer: „În curînd o să ningă", zise către fratele său.

„O să trebuiască să așteptăm primăvara", răspunse Maffio Polo.

Și amîndoi se gîndiră la drumul peste țara ghețarilor tăcuți Bam-i-Duniah, acoperișul lumii, cum îi ziceau băștinașii.

Vîntul bătea pe deasupra munților înalți, adia prin văi și pe șesuri aducînd cu sine suflul înghețat al înălțimilor. Frunzișul copacilor era ofilit, iar pe pămînt se întindea un covor foșnitor de frunze moarte. Ulii, ereții și șoimii pluteau pe cerul plumburiu, acoperit cu nori.

Marco călărea lîngă caravanbași. Drumul bătătorit de mulțimea copitelor urma cursul unui fluviu mare și limpede. Într-un mic golfuleț plutea o luntre. Un pescar urmă-

rea cu sulița ridicată prada ce se zărea prin transparența apei. Pe coasta muntelui înalt păștea o turmă de oi. Marco observă cum animalele își ridicară capetele adulmecînd. Din spatele lor zbură o săgeată. Cel mai mare animal, de la marginea turmei, făcu un salt în aer apoi căzu. Dădu din picioare, își înălță capul, apoi rămase întins pe pămînt, țeapăn. Turma zbură ca vîntul în munți. Vînătorul, un bărbat înalt, îmbrăcat în piele de animal ieși din tufiș și fără a da nici o atenție caravanei care trecea, începu să jupoaie de piele, cu mîini îndemînatice, oaia căzută.

„Badakșanul este o țară bogată", zise Nasr-ed-din. „Trebuie să călăriți pînă la muntele Sikinan. Acolo se găsesc cele mai scumpe rubine din lume. Hanii tătarilor le poartă ferecate în aur, ca nasturi pe țșapanele lor. Dar mai bine nu treceți pe acolo, Beg Polo". Obrazul încrețit al lui Nasr-ed-din părea mîhnit. „Regele a interzis cu pedeapsa cu moartea să se mai sape după rubine. Un stăpînitor șiret, credeți-mă. El știe că pietrele își vor pierde curînd valoarea cînd fiecare și le va putea procura după cum îi place. Rubinele îmi aparțin mie, zice el. Și este foarte chibzuit cu ele. Unele le trimite cadou la regi și prinți, altele le dă ca tribut seniorului său, împăratul mongolilor, iar altele le schimbă cu aur. Un stăpînitor șiret... Uneori le dăruiește și străinilor care călătoresc prin țară".

Caii alergau în trap susținut pe drumul pietros. Copitele lor erau așa de tari, încît nu trebuiau să fie potcoviți. Puteau să galopeze pe cele mai înguste cărări stîncoase, pînă pe vîrful munților celor mai abrupți. Băștinașii te asigurau, că nu cu multă vreme în urmă, în țară mai trăiau armăsari, ce se trăgeau din vestitul Bucefal, al lui Alexandru cel Mare. Caii aștia aveau din naștere un semn pe frunte. Pe vremea aceea creșcătoria de cai aparținea unui unchi al regelui, și fiindcă a refuzat că i-o cedeze regelui, a fost executat. Văduva lui însă, în deznădejdea ei, a dat ordin ca toți caii să fie sugrumați. Așa a dispărut această rasă de cai de pe lume.

Nasr-ed-din strînse frîul calului. Se aflau pe marginea unui platou stîncos. În fața ochilor o cascadă cădea vuind într-o prăpastie adîncă. Vîntul le aducea în obraz o bură de mici picături de ploaie.

„Privește, tinere domn, acolo se află Sikinanul", zise Nasr-ed-din și îi arătă un munte, care se înălța deasupra celorlalți, la două zile de drum depărtare de noi".

„N-am nici un chef să-mi pierd capul", zise Marco.

Nars-ed-din își ridică implorator brațele. „Să vă ferească Allah de așa ceva", șopti el.

Așima călărea cu Matteo în urma caravanei. De opt zile părăsise Balchul. Amintirea tîrgului de sclavi, a loviturilor de baston, a culcușului mizerabil pentru noapte, și a lanțului de fier o apăsa încă. Nimeni n-o văzuse pînă acum zîmbind. Obrazul ei fraged și copilăresc mai purta încă trăsăturile împietrite ale durerii. Se lupta împotriva irezistibilului sentiment de fericire care izbucnea adînc în ființa ei, și pîndea tremurătoare vocea neîncrederii, așteptînd să audă glasuri rău voitoare ale oamenilor.

Buzele ei șopteau abia auzit un nume : „Matteo !" Un cuvînt străin, plin de bunătate.

Dar cineva parcă îi șoptea : „Mai așteaptă. Te-a cumpărat cu o sută de ducați... Nimeni nu-și aruncă banii pe drum... Nu știi că oamenii sînt răi ? Adu-ți aminte cum strigă : te omor tu broască rîioasă ! Ah ! neisprăvito !"

Dar femeia de lîngă tine, o sclavă ca și tine ți-a dat pîine, și Matteo ți-a cumpărat un cal și un halat de mătase căptușit cu blană...

Cine era străinul cel înalt ? Un vrăjitor bun, un zeu care a eliberat-o ? Așa i se învîrteau gîndurile în cap, se ridicau pe înălțimi și-apoi se prăbușeau în prăpastii întunecate.

Cînd n-o vedea nimeni, mîngîia calul lui Matteo și-i vorbea în limba ei.

Ca să-i arate recunoștința, s-ar fi aruncat cu drag la pămînt în fața lui Matteo. Cînd vorbea cu ea căuta să-și întipărească în minte cuvintele străine, și apoi și le repeta necontenit în gînd.

Seara liniștită cobora de pe munți, pe șesuri și în văi. Ajunseră într-un oraș. Așima îl învălui pe Matteo c-o privire sfioasă. Simțea că-l apasă o grijă. Blana moale îi mîngîia trupul slăbuț. Rănile i se vindecaseră, doar cea de la gleznă mai durea cînd o atingeau scările de la șea.

În caravanserai sări prima de pe cal. Se îngriji de adăpostirea animalelor, aduse perne și covoare în camerele negustătorilor și încerca pe orice cale să fie de folos.

„Așează-te, Așima" mormăi Matteo, și-i arătă o pernă. „Mai ești încă slăbuță ca un ieduț, dar o să te punem noi pe picioare".

Cu ochii ei luminați fetița îl pîndea cu frică și îngrijorare. Fruntea lui lată era încruntată, îi observă privirile înspăimîntate.

„Nu-ți fie frică, Așima!" Își căuta puținele vorbe persane pe care le învățase în timpul călătoriei. „Nu-ți fie frică, tu rămîi cu noi". Îi zîmbi prietenos. „Culcă-te, ieduțule. Eu mă duc să iau o gură de aer."

Zgomotele zilei se potoliseră, se auzea doar vuietul fluviului din apropiere. Un servitor coborî găleata în fîntînă și lanțul zăngăni. În camere, luminările se stingeau pe rînd.

O grijă îl chinuia pe Matteo: Polo îi dăduse două sute de ducați, cu care îi cumpărase un cal și halatul de mătase. Acum se gîndea la călătoria ce le stătea înainte prin înspăimîntătoarea țară a ghețurilor, de deasupra norilor. De ce oare nu se întovărășise și el la afacerile negustorilor?

Deschise ușa camerei lui Marco. „Tu nu dormi încă?".

„Șezi, Matteo", zise Marco vesel. „Transcriu ce mi-a povestit astăzi Nasr-ed-din, despre Badakșan".

Proasta dispoziție a lui Matteo parcă se mai risipi.

„O să ajungi pînă la urmă un adevărat cărturar", zise. „Dar nu ai de ce să-l auzi așa de mult pe bătrîn, ăsta minte fără rușine. Ce se poate găsi aici în afară de munți, de fluvii și de oile pe care le-am văzut?" Matteo își rezemă capul în mîini. „Ce zici de fetița mea? Nu arată ca o prințesă în halatul ei de mătase? Ai putea s-o înveți puțin italienește".

„Nici nu îndrăznește să stea de vorbă cu mine. Cînd mă apropiu, privește în pămînt".

Matteo aprobă. „Trebuie să avem răbdare. Nu-ți mai amintești cum stătea înaintea noastră? O floare aruncată în praf, călcată în picioare, de abia acum începe, cumva, să se ridice".

Marco își puse pana de gîscă la o parte. Lumina slabă a luminării cădea peste litere. „La două zile de drum, de aici, se găsește muntele Sikinan", zise el gînditor... acolo se găsesc cele mai frumoase rubine. Nu trebuie decît să le iei".

Matteo își ciuli urechile. „Ce vorbești?" Obrazul i se înroși și-l privi pe Marco cu ochi scînteietori.

„Așa e, Matteo, doar că în afacerea asta poți să-ți pierzi capul". Și-i povesti ce aflase de la Nasr-ed-din.

„Sikinan îi zice muntelui", murmură Matteo. „Și e la o distanță de două zile de drum departe de aici". Apoi zise tare : „Scrie toate astea, Marco. Un căpitan trebuie să noteze în fiecare zi ce s-a întîmplat, acum nu te mai deranjez. Noapte bună !"

Înainte să iasă, se mai întoarse o dată.

„Trebuie să te mai îngrijești și tu puțin de Așima. Promite-mi. Rămînem doar mai multă vreme aici..." Ezită, apoi zise : „Nu pot fi mereu cu ea".

Marco nu simți că s-ar ascunde ceva în dosul vorbelor lui Matteo. Îl cuprinse brusc o fierbințeală ; tot corpul părea că-i arde. Voia să se culce puțin, după asta o să-i treacă. Marco se sili să zîmbească.

„Da, da, am să mă îngrijesc de-acum de Așima. Noapte bună !"

Ușa se închise. Marco stinse luminările. Se culcă și se acoperi pînă la bărbie cu două blănuri. Acum îl străbătu prin tot corpul un fior rece. Îi clănțăneau dinții, dar trecu repede și asta.

Matteo intră încet în camera lui. Fetița era întinsă în patul ei, cu ochii închiși. Luminările mai ardeau. Îi observa mișcările printre pleoapele pe jumătate deschise. De ce nu se culca ? Inima începu să-i bată repede și neregulat. El cotrobăia prin bagajele lui, scoase diferite pungi și săculețe, își luă blana grea din cuier și și-o așeză lîngă lucruri.

Așima nu se clinti de spaimă. Acum străinul cel înalt se întinse după spadă. Părea și mai uriaș. Își opri în gît un strigăt de groază. Spaimele de pe timpul sclaviei îi sugrumau inima. Acum se apropia de patul ei. Ea strînse pleoapele. El o să ridice sabia... Îi dăruise un halat de mătase căptușit cu blană... De ce vroia s-o omoare ?... Lovește, vrăjitor ticălos... Străinul cel înalt e bun, o să vină în curînd și o să mă scape.

„Matteo !" țipă ea. Pentru prima oară îi pronunța numele cu voce tare. Își deschise ochii și groaza dispăru dintr-o dată. Vrăjitorul ticălos dispăruse. Ea vedea doar obrazul blajin al străinului înalt, și-i auzea cuvintele liniștitoare.

Se lăsă în genunchi lîngă pat și-i dădu la o parte părul de pe față. „Ai visat, nu-i așa, iedule ? Acuma dormi ! Deja știi să-mi spui numele ? Asta-i frumos ! Acum Matteo mai

pleacă puțin. Să nu-ți faci griji dacă mîine n-o să fiu aici. Vin eu înapoi..."

Matteo stinse lumînările și părăsi camera.

Închise ușa ușor. Așima rămase culcată cu ochii deschiși. Întunericul n-o mai speria. În mintea ei răsuna glasul liniștitor. Încercă să repete cuvintele : „Ai visat, nu-i așa ieduțule ?", dar nu le pricepea sensul.

Timpul trecea încet. Pași grei se auziră trecînd prin curte, apoi se făcu din nou liniște. Fetița mîngîie pătura moale de lînă de oaie. Unde era străinul înalt ? Se neliniști. De ce a plecat, așa de tîrziu ? Trupul îi era obosit după călăritul epuizant, dar nu putea să adoarmă. Pîndea fiecare zgomot, dar nu auzea nimic ce i-ar fi putut vesti întoarcerea.

Așima își dădu pătura la o parte și se ridică. Își luă halatul de mătase, deschise ușa și privi afară : Cerul era plin de stele și luna răsărea plină. Curtea părea părăsită în lumina palidă a lumii. În spatele ușilor dormeau oamenii. Acolo se afla camera tînărului domn. Să meargă la el ? Știa că-i un prieten al străinului înalt. El i-ar înțelege îngrijorarea, cu el ar putea să vorbească.

Noaptea era rece. Fetița tremura. Cum ar putea îndrăzni să intre în camera tînărului domn ? Se întoarse în cameră, se așeză pe pat și privi în întuneric. Ceasuri după ceasuri trecură și Așima se împotrivea somnului. Nenumărate gînduri și imagini îi treceau prin minte, bune și rele. Căzu pe pătură. „Ai visat, nu-i așa ieduțule ?" se întorsese oare ? Obrazul Așimei zîmbea fericit. O furase somnul.

Așima, cînd se crăpă de ziuă, se trezi și văzu patul străinului înalt, gol. Auzi glasuri în curte : grăjdarii scoteau caii și-i duceau la rîu, să-i adape. Fetița se spălă la fîntînă și fugi la ușa tînărului domn. Ciocăni ușor, își lipi urechea de lemn și ascultă. Grija pentru Matteo îi alunga orice sfială. Ciocăni încă o dată și-l strigă pe tînărul domn pe nume. Și-atunci i se păru că aude ceva, ca un geamăt. Deschise ușa cu grijă, gata, în orice clipă s-o ia la goană.

Cînd ochii i se obișnuiră cu lumina slabă, îl zări pe Marco ce se agita, în somn, gemea. Fugi la el și îngenunchie lîngă pat. „Ce s-a întîmplat, tinere domn ?"

El n-o putea înțelege, căci în prima emoție vorbise în limba ei :

„Ce s-a întîmplat, tinere domn ? Sînteţi bolnav ?“ întrebă ea în persană. Îşi puse mîna pe fruntea lui înfierbîntată. „Să vă aduc apă ?“

Fetiţa fugi afară şi se întoarse cu un pahar cu apă. Udă un prosop şi i-l puse pe frunte. Marco deschise ochii, dar n-o recunoscu. Murmura cuvinte pe care ea nu le înţelegea. Îşi puse braţul în jurul umerilor lui şi încercă să-l ridice ca să poată să-i dea să bea, dar imediat ce-i slăbea strînsoarea, el cădea înapoi, pe spate.

„Aşteaptă tinere domn“, zise ea. „Mă întorc imediat“.

Se grăbi să iasă şi bătu la uşa celor doi mari negustori. O voce puternică o pofti să intre.

Încă nu-şi venise complet în fire, vorbele îi veneau, însă, de la sine pe buze.

„Străinul înalt — Matteo — a dispărut... Tînărul domn e bolnav“, bîlbîi ea.

„Ce vorbeşti tu, Aşima ?“ strigă Nicolo Polo. „E bolnav Marco ?“

„Da, domnule, bolnav. Faţa lui arde“.

„Ai auzit, Maffio ?“

Fraţii îşi azvîrliră păturile de pe ei şi se repeziră împreună cu Aşima în camera lui Marco. Se aplecară asupra bolnavului. Nicolo Polo ridică cu grijă capul lui Marco şi îi turnă în gură puţină apă.

„Mă auzi, Marco ? Sînt eu tatăl tău ! Nu mă înţelege, Maffio“, zise el uluit. „Şi totuşi are ochii deschişi. Ce spune ?“.

Marco murmura fraze fără înţeles, cuvintele se repetau.

Maffio Polo îşi apropie urechea de buzele bolnavului. Dădu din cap.

„Absurdităţi, numai absurdităţi, asta murmură el“. Maffio se ridică hotărît. „Trebuie să aducem un doctor. Rămîi cu el, Aşima, pînă cînd ne întoarcem !

Fetiţa dădu din cap.

„Matteo a dispărut“, zise ea încetişor. Şi fiindcă nimeni nu-i răspunse, îl prinse pe Maffio de mînecă.

„Ce vrei tu, Aşima ?“

„Matteo a plecat, domnule, de aseară“.

Maffio făcu un gest cu mîna. „Vine el înapoi ! Ai grijă de tînărul domn !“

Așima se așeză lîngă Marco, pe covor. Gemetele bolnavului n-o preocupau. Obrazul ei avea din nou expresia unei dureri împietrite. Se uita indiferentă la bolnav. Durerile lui nu-i atingeau inima. În mod mecanic îi răcorea fruntea înfierbîntată și îi aranja păturile. Străinul cel înalt, părintele ei crotitor, dispăruse. El o mîntuise de mizerie, dar cînd sufletul ei începu să se trezească, a plecat. Afară în noapte, închis cu spada.

Nicolo și Maffio Polo se întoarseră cu medicul și cu servitorul lui. Medicul era un bătrîn înalt și demn ; o barbă albă ca zăpada îi acoperea obrazul întunecat. Cu un gest de mînă împrăștie curioșii care se strînseseră în jurul ușii.

„Lăsați-mă singur cu bolnavul", zise el aspru.

Ceilalți se priviră nehotărîți, apoi ieșiră, cu fețele îngrijorate. Așima îi urmă.

„Cel mai bine e să-i îndeplinim dorințele", zise Maffio.

Așteptară. Nicolo Polo se plimba neliniștit în sus și în jos. Un negustător din Badakșan, care călătorise cu ei, îi agră

„Puteți avea încredere în el, a vindecat mulți bolnavi. Se vorbește că ar fi fost în India și că a cîștigat acolo cunoștințe în arta magiei".

Cuvintele nu puteau risipi neliniștea lui Nicolo.

După o vreme, ușa se deschise, și servitorul doctorului le făcu semn să intre.

Bolnavul zăcea mai liniștit, și se părea că febra îi scăzuse. Medicul murmura vorbe neînțelese, iar cu mîna făcea semne tainice, apoi se înclină de trei ori și părăsi camera, cu fața îndreptată înspre bolnav.

„Lăsați ușa deschisă porunci !"

Servitorul aduse o ladă mare și-i deschise capacul. Cei din jur priveau într-o tăcere plină de respect, cum bătrînul aprinse lemne și bețișoare aromate, și cu picioarele încrucișate sub el ședea pe un covor ce i se pregătise, uitîndu-se țintă la fumul ce se ridica. Șezu așa multă vreme. Un curent de aer făcu să intre un nor de fum prin ușa deschisă. Atunci servitorul întinse, bătrînului cu pletele albe, un evantai din pene viu colorate. Scoțînd niște strigăte ce-ți înghețau sîngele în vine, bătrînul fugi în cameră și împrăștie fumul.

Doctorul scoase din lada lui un praf albastru şi ordonă să i se dea bolnavului la fiecare ceas cîte puţin din el, turnat într-o ceaşcă de lapte de capră.

„O să se însănătoşească ?" întrebă Nicolo Polo.

„Îngerul morţii fură sufletele călătorilor", murmură bătrînul. Apoi deveni brusc mai vioi. „Sînteţi în valea îngerului morţii ! Fiul vostru are febra neagră. Cu voia lui Allah se va însănătoşi. Cînd îşi va reveni în puteri, trimiteţi-l sus în munţi, aerul curat al cerului, goneşte spiritele bolii".

Îşi întinse mîna, ca şi cînd ar fi vrut să citească în liniile ei soarta bolnavului. O mînă mică şi moale care apucă repede cei cinci ducaţi pe care Nicolo Polo i-i mai adăugă la onorar.

Aşima aduse o ceaşcă cu lapte de capră şi scuturâ o priză de pulbere albastră în ea. Cu ajutorul lui Nicolo Polo îl făcură pe bolnav să bea doctoria.

Marco stătea în faţa lor cu ochii închişi şi respira liniştit.

„Doarme", zise Nicolo. „Rămîi cu el, Aşima. Îngrijeşte-l să se facă sănătos !" Trăsăturile lui aspre se înmuiaseră, mîinile i se mişcau neajutorate.

La uşă se mai întoarse o dată, gînditor :

„Ziceai că Matteo a dispărut ?"

Aşima aprobă.

„Nu-ţi face griji pentru el. O să se întoarcă !"

Fraţii părăsiră camera bolnavului cu paşi uşori.

Marco se întoarse ca şi cînd l-ar fi deranjat curentul de aer care venea de la uşă.

„Ai visat, nu-i aşa, ieduţule", şopti Aşima.

Cînd Matteo părăsi caravanseraiul îşi zise că planul lui, fără nici o îndoială, e lipsit de judecată. Şi în primul moment fu tentat să-şi întoarcă calul şi să se înapoieze. Apoi se gîndi iar la echipamentul care-i lipsea încă Aşimei pentru continuarea călătoriei, şi-şi stăpîni gîndurile care încercau să-l oprească. Îşi urmase de atîtea ori îndemnurile şi scăpase întotdeauna cu pielea întreagă, aşa că trecu călare pe strada pustie spre poarta oraşului şi se certă cu paznicul într-o italiană amestecată cu cuvinte persane, pînă cînd acesta îi deschise, înjurînd, poarta.

Luna scălda în lumină drumul atît de bătătorit. Un vînt rece sufla peste mirişti. Călăritul prin noapte, pe spatele armăsarului rezistent, dădea aripi imaginaţiei lui Matteo.

Se simțea acum în șaua persană, comodă, aproape tot așa de bine ca și pe puntea unei corăbii, avea aceeași senzație ca și atunci cînd, stînd la cîrma bărcii lui negre, scăpase de zbiri pe laguna răscolită de furtună, într-o fugă învăluită de valuri spumate.

Merse pînă cînd se înviră zorile, și apăru soarele deasupra pădurilor întunecate. Se odihni trei ore și sări din nou în șa. Ori pe unde trecea statura lui masivă trezea interes. În sate oamenii se opreau pe loc și se uitau uimiți după el. Întîlni vînători și pescari. Măgarii sălbatici o luau la goană cînd auzeau zgomotul de copite. Pe costișe pășteau turme de oi, fazani și găinușe de munte înviorau cu penajul lor colorat peisajul tomnatic.

Tîrziu, după-masă, sosi la poalele muntelui Sikinan. O ceată de călăreți îi apăru în față : soldați ai regelui din Badakșan, care asigurau paza regiunii miniere. În clipa aceea Matteo își dădu seama ce nesocotit fusese : crezuse oare că-i necesar doar să călărească pînă la Sikinan și să culeagă cele mai prețioase rubine ? Nu, îi fusese limpede cît de grea era treaba asta, dar s-a încrezut în steaua lui, care pînă la urmă o să aranjeze lucrurile în favoarea lui. Viața îl învățase să încerce întotdeauna lucrurile ieșite din comun, de aceea nici acum nu considera cauza pierdută.

Călărețiipurtau cămăși din zale de argint și coifuri negre, își scoseseră săbiile și-l înconjurară pe Matteo, cu fețe amenințătoare. Comandantul îl somă să coboare de pe cal. Matteo, cu obrazul împietrit, rămase în șa și aștepta. Ochii pîndeau în orbitele adînci.

„Ciine ticălos, descalecă", zbieră comandantul.

Matteo înțelese înjurătura. Sprîncenele lui se încruntară. Ridică mîna.

„Nu zbiera, măi cioară mică !" zise liniștit.

Comandantul rămase uluit cînd auzi cuvintele străine. Matteo își coborî mîna și apucă mînerul sabiei. După multe discuții ajunseră la concluzia că Matteo trebuia să-i urmeze pe călăreți. Matteo, prizonier, călărea în mijlocul lor și aștepta curios evenimentele viitoare.

Era aproape vesel. Observa cu priviri de cunoscător caii nobili și armele bogat împodobite. Aștia nu erau soldați obișnuiți. Galopau atît de repede încît trebuia să-și dea silința să țină pasul. Platoșele lor de zale străluceau în lumina soarelui ce apunea.

Pe un munte, ce se ridica în mijlocul cîmpiei, ca o uriaşă pastetă, se înălţa un castel de vînătoare. În drumul lor întîlniră soldaţi călăre şi pedestraşi. Un convoi de bărbaţi cu beţe, tobe şi cornuri de vînătoare se dădu respectuos la o parte, cînd călăreţii trecură în goană pe lîngă ei. Matteo bănuia că se întorceau de la o vînătoare cu hăitaşi.

Poarta de la castel se deschise. Traversară călare curtea şi descălecară înainte ca Matteo să fi avut timp să vadă ce mai e prin jur, doi bărbaţi înarmaţi îl conduseră într-o cameră sărăcăcioasă, şi zăvorîră uşa grea. Acum şedea aici şi avea timp să se gîndească la situaţia lui. Era întuneric beznă ; camera n-avea nici o fereastră. Matteo pipăi să găsească ceva pe ce să poată şedea, şi găsi un butuc pe care se aşeză.

N-o să fie rău Matteo, se mîngîie singur, nici măcar armele nu ţi le-au luat. Doar n-ai căzut în mîinile tîlharilor.

Auzi paşi şi glasuri. Zăvorul fu dat în lături şi patru războinici înarmaţi îi scoaseră afară şi îl somară, să-şi predea sabia. Le-o dădu ezitînd.

Îl conduseră într-o sală de aşteptare aranjată cu mult fast. Într-un candelabru enorm, făcut din coarne de cerb, ardeau nenumărate lumînări. În jurul lui Matteo lucea marmoră roşiatică şi străluceau oglinzi de bronz. În faţa unei uşi înalte, din fildeş, stăteau nemişcaţi doi războinici foarte bogat îmbrăcaţi şi înarmaţi cu lănci lungi. Matteo nu mai avu timp să se gîndească ; un servitor îi făcu semn să se apropie.

Matteo intră într-o sală mare şi rămase pe loc fascinat, orbit de lumina lămpilor şi a lumînărilor. Îi ajunseră la urechi vocile unei mulţimi de oameni, care abia îndrăzneau să facă unele observaţii cu voce scăzută. Înainte cu cîteva ceasuri călărea pe drumul plin de praf, acum se vedea înconjurat de domni nobili, ce purtau haine de brocat şi mătase şi-l priveau cu uimire.

Trecu ca prin vis calea, ce se tăia în mulţime, spre un tron de aur şi se înclină. Cine locuia în acest palat ? Un prinţ sau un rege ?

Matteo se lăsă în genunchi. În faţa lui şedea un suveran tînăr şi grăsuţ. Matteo îi auzi vocea puternică, care-i spunea ceva.

„Nu vă înţeleg, prea nobil domn !" zise şi se ridică. Suveranul îl privi sever, apoi dădu o poruncă ; doi domni părăsiră sala.

Matteo nu se simțea prea bine în pielea lui, nu era deloc plăcut să fii privit din toate părțile ca un animal exotic. Suveranul stătea de vorbă cu trei domni, ce-i stăteau în apropiere și care-l ascultau respectuos. După o vreme fu adus în sală un bărbat mai în vîrstă : se aruncă jos, la picioarele suveranului, se ridică apoi și îi vorbi lui Matteo în diferite limbi. Matteo respiră ușurat cînd în cele din urmă auzi cunoscutele sunete italienești.

„Da, da !" strigă el vesel. „Acum vă înțeleg !"

Vocea lui tunătoare pătrunse pînă în cele mai îndepărtate colțuri.

Tîlmaciul își ridică mîna avertizator :

„Nu așa de tare, domnule ! Vă aflați în fața Maiestății sale, a celui mai măreț rege al Badakșanului. Răspundeți la întrebările lui !"

Matteo aprobă din cap. Sentimentul de spaimă îi dispăru, acum, cel puțin, se putea face înțeles. Gîndurile lui erau treze și clare.

Tîlmaciul traduse : Maiestatea sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, ar vrea să știe cum vă cheamă, și de unde veniți !"

„Eu sînt vestitul căpitan Matteo și vin de la Veneția, perla mării Adriatice".

„Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, ar vrea să știe dacă în țara voastră toți oamenii sînt așa de înalți ca dumneata".

„Sînt și mari și mici, dar în toată Veneția sînt doar cîțiva care sînt așa de înalți ca și mine, vestitul căpitan Matteo proprietarul bărcii negre".

„Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, ar vrea să știe de ce vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, a venit în regatul său Badakșan".

Matteo examină pe ascuns trăsăturile suveranului. Erau viclene și prefăcute și un zîmbet abia perceptibil i se ivea în colțul buzelor. Curtenii abia îndrăzneau să șoptească.

„Călătoresc împreună cu trei vestiți mari negustori din Veneția spre Katai, la curtea marelui Han. Pe drum am aflat despre marile bogății și marea generozitate a Maiestății Sale cel mai măreț rege al Badakșanului. Se vorbește că în munțele Sikinan se găsesc rubine mari cît un ou de porumbel, și care nu sînt întrecute, în frumusețe, de nimic ce se află pe lume".

Zîmbetul regelui se accentuă.

„Maiestatea Sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, ar vrea să ştie unde a învăţat vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, şarlatania ? Maiestatea Sa, cel mai măreţ rege al Badakşanului, vă face atent, că peste cinci minute o să vă pierdeţi capul".

Matteo îl privi indiferent şi nu răspunse la întrebare. Regele se juca cu un căţel de aur, ce-i atîrna de pînza de purpură. Rubinele de pe haina lui străluceau.

După o vreme, regele puse altă întrebare. Tîlmaciul o traduse : „Maiestatea Sa, cel mai măreţ rege al Badakşanului, ar vrea să ştie, de ce nu răspunzi ?"

„Meditez, cum aş putea călători fără cap la curtea Marelui Han ?"

După acest răspuns, se făcu auzit un murmur de consternare. Regele însă izbucni într-un hohot de rîs şi se bătea peste coapsele grase, iar societatea fu şi ea cuprinsă dintr-o dată de aceeaşi veselie. Atunci faţa monarhului luă o înfăţişare ameninţătoare, şi rîsul întregii adunări se stinse. Numai un băieţandru dintr-un colţ, mai dădu drumul unui întîrziat, sărman „ha-ha-ha". Toate capetele se întoarseră scandalizate înspre el.

„Maiestatea sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, porunceşte vestitului căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, ca înainte de execuţie, să ia parte la un banchet al Maiestăţii Sale, a celui mai vestit rege al Badakşanului".

Regele bătu din palme. Patru sclavi negri aduseră o litieră căptuşită cu catifea roşie şi decorată cu rubine.

Maiestatea sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, se sculă de pe tron şi se urcă în litieră. Sclavii îl duceau, iar curtenii în frunte cu uluitul Matteo veneau în urma litierei.

„Ar fi mai bine dacă ai merge pe picioarele tale grăsunule", murmură Matteo „ai fi atunci un rege foarte manierat".

Trecură prin mai multe camere pînă într-o sală mare, care era deja pregătită pentru banchet. Regele îi porunci lui Matteo să ia loc pe o pernă, la dreapta lui. Servitorii adu-

seră mîncăruri și băuturi în cantități enorme. Mirosul fripturilor, a mirodeniilor rare se amesteca cu aroma vinurilor de calitate.

Regele mînca cantități imense. De pe buzele lui picura untura. Apoi își ridică pocalul de aur, rigii cu mare plăcere, și bău.

„Ai fi un Rege foarte manierat, dacă n-ai hali și n-ai trage atîta la măsea", murmură Matteo, și se servi serios.

Tălmaciul zise : „Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, îl invită pe vestitul căpitan Matteo, ca înaintea execuției, să mănînce și să bea bine".

Matteo rigii atît de tare, încît vecinul lui din dreapta își scăpă pulpa de fazan din mînă, apoi sorbi dintr-o înghițitură un mare pocal de vin. Pe obrazul regelui apăru un zîmbet binevoitor.

„Ai fi un rege cu totul manierat, dacă mi-ai lăsa capul pe umeri", murmură Matteo.

Cînd regele bea, și curtenii trebuiau să-și golească paharele. Matteo admira rezistența la băutură a Majestății Sale, și ar fi dorit ca și prietenul său Benedetto din Murano să fi putut lua parte la acest chef. Un demnitar după celălalt cădea lălăind, ceea ce, de fiecare dată, îl făcea pe cel mai vestit rege să izbucnească într-un hohot de rîs puternic. Cîțiva servitori apucau de ceafă pe nenorociți și-i tîrîiau, ca pe niște saci inerți, afară din sală.

Matteo era într-o foarte bună dispoziție. Pierduse orice simț al timpului, și chiar și în ce privea situația periculoasă în care se găsea, Tîlmaciul, zăcea beat lîngă el. Tocmai fuseseră cărați afară ultimii meseni. Majestatea Sa cînta un cîntec sălbatic și stropea covoarele cu vin.

„Ești un băiat de viață, grăsanule", urlă Matteo, „asta ți-o spune vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre".

Ridică pocalul, proaspăt umplut, și-l goli dintr-o înghițitură. Obrazul Majestății sale începu să-i joace înaintea ochilor și i se păru uriaș. Auzi un rîs puternic. Lumînări și rubine străluceau. Toată sala părea scăldată în lumină roșie. Matteo se ridică clătinîndu-se, apoi se prăbuși în brațele unor servitori puternici.

Cînd Matteo se trezi, nu mai știa dacă e zi sau noapte. Capul care-i vuia îi aminti de monstruosul chef. Era din nou în cămăruța întunecoasă și fără ferestre și se gîndea, cu vie

părere de rău, la drumul său nesocotit spre muntele Sikinan. Flăcăruia vieții mai pîlpîia în el, tulbure și lipsită de strălucire. Rămîi cu bine micuță Așima, atașează-te de Marco, el o să te ocrotească dacă Matteo nu se va mai întoarce.

„Vestitule căpitan Matteo", își zise el cu un rîs amar, „proprietarul bărcii negre, acum ți s-au încurcat iețele".

Trecură ore. În cele din urmă auzi pași. Doi soldați înarmați și tîlmaciul, palid ca brînza de capră, intrară, Matteo respiră adînc aerul proaspăt și examină cu priviri repezi împrejurările. În curte un grup de soldați stăteau lîngă caii lor. Uimit își recunoscu armăsarul, și el înșeuat. Ce însemna asta ? Voiau să-i taie capul pe undeva prin pădure ? Uimirea lui deveni și mai mare, cînd un soldat îi dădu înapoi sabia.

Tîlmaciul îi spuse c-o voce răgușită : „Majestatea sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, a poruncit să predau vestitului căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, această pungă cu rubine, drept cadou din partea Majestății Sale, cel mai măreț rege al Badakșanului. Dacă te mai arăți vreodată în apropierea muntelui Sikinan, așa poruncește Majestatea Sa, ți se vor smulge unghiile, apoi ți se vor tăia degetele, apoi brațele ți se vor toca, ți se vor tăia nasul și urechile, ți se vor scoate ochii și la sfîrșit, așa spune Majestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakșanului, ți se va despărți capul de trup, cu o sabie tocită și ruginită".

„Ți-ai învățat bine lecția", mormăi, Matteo, uimit.

Tîlmaciul îi întinse punga cu rubine și-i făcu o plecăciune.

„Rămîi cu bine, străine", șopti el „și nu te mai întoarce niciodată prin părțile astea. Sînteți primul care scapă de moarte. Allah să vă ocrotească".

Matteo sări pe cal și-l îmboldi cu pintenii:

„Repede s-o ștergem de-aici, vestit căpitan Matteo, proprietar al bărcii negre, înainte ca împelițatul ăstuia să-i mai dea prin cap să-ți taie degetele, mîna, nasul, urechile și capul".

Ieși în galop pe poartă. În urma lui rămaseră muntele Sikinan, dealul cu castelul ce arăta ca o enormă pastetă, și amintirea ca de vis a rîsului tunător al unui bărbat gras și puternic, și nenorocitul „ha-ha-ha" al băiețandrului din colț.

Marco simți pătrunzîndu-i în conștiință, de undeva departe, ceva luminos.

Un licăr de lumină plutește pe deasupra lagunei întunecate. Se apropie încet. Strălucirea ei alunecă peste apă ca în vis. O fată poartă o lampă roșie strălucitoare. Obrazul ei e în umbră. Marco vrea să strige : „Giannina !" dar nu-și poate mișca buzele. Limba îi pare de plumb, în gură... Se aprinde un soare mare și luminos. Obrazul bătrîn și încreștit al lui Nasr-ed-din groaznic schimonosit, îi șoptește scrîșnind cu răutate : „Setea e foc în măruntaie, setea e horcăit lipicios !" Marco vrea să-și ridice mîna, să se apere de soarele necruțător, dar brațul îi atîrnă ca paralizat din încheietura umărului, iar nisipul galben al deșertului frige. Prin vine sîngele îi curge ca un fluviu de foc, apoi se face întuneric, răcoare și liniște. Multă, multă vreme... Un strop de apă, cade pe o piatră. La intervale regulate ciocanul de argint lovește piatra. Inima bate. Marco pîndește ce se întîmplă înlăuntrul lui. Inima bate.

Acum îi ajunge la ureche un glas îndepărtat :

„Acum zace foarte liniștit, Maffio".

Marco își poruncește să regîndească propoziția : „Acum — zace —..." E greu. Oricît încercă nu mai regăsi ultimele cuvinte, căzuseră în nesfîrșitul întuneric.

O mînă i se așează pe frunte, ușoară și răcoroasă. Marco deschise ochii și zări un obraz străin de fată.

„O, domnilor, priviți !" strigă fetița.

Și apoi tatăl său se aplecă asupra lui.

„S-a trezit, Maffio, har domnului ! Marco mă vezi ? Mă recunoști ? A dat din cap" zise Nicolo Polo și-și șterse pe furiș ochii. „Ai văzut, Maffio ? M-a recunoscut. Adu-i laptele și praful albastru, Așima !"

Marco își mișcă buzele. Îi era sete și era foarte obosit. Tată, ar fi vrut să spună, dă-mi să beau, dar nu putu.

Nicolo Polo îl ridică și Așima îi dădu să bea laptele cu praful albastru.

Marco, căzu într-un somn adînc din care se trezi tîrziu. Gîndurile lui lucrau. Era culcat în camera sa și lampa de petrol ardea. Trebuie să fie seară, sau noapte. Își întoarse cu grijă capul. În colț ședea Așima pe o pernă. Dormea oare ? Nu, în ochii ei luminoși, cu pupila neagră, se oglindeau razele de lumină galbene și calde. Oare la ce se gîndea ? Era tristă. Marco privi, pentru prima oară, trăsăturile

frumoase ale obrazului ei copilăros. Orbitele ochilor cu sprîncenele frumos arcuite păreau să susțină fruntea albă și valurile de păr negru și strălucitor. Se credea singură numai cu ea însăși. Nu i se mișca nici o trăsătură de pe față.

„Așima", zise Marco încet, „de ce ești tristă ?"

Ea se apropie cu pași ușori de patul lui.

„V-ați trezit, tinere domn. Cum vă simțiți ?" Timp de o secundă pe fața ei apăru o expresie de bucurie. „Să vă aduc ceva de mîncat sau de băut ? Cum se vor mai bucura stăpînii !"

Marco nu răspunse. Așima se apleca îngrijorată asupra lui : oare spiritul lui va recădea din nou în marele întuneric ?

Atunci el întrebă încet : „Ce s-a întîmplat, Așima ?"

„Ai fost foarte bolnav, tinere domn. Patru zile demonii febrei negre v-au ținut prizonier sufletul, dar acum i-ați învins".

„Patru zile ?" Marco își aminti de seara cînd îl cuprinsese febra. Matteo fusese la el, după plecarea lui el se culcase, apoi se făcuse întuneric în gîndurile lui ce vagabondaseră prin întinderi nesfîrșite, fără nici o ordine și fără nici un țel, și-apoi se prăbușiseră în înfiorătorul hău, plin de glasuri ce șopteau ceva de neînțeles.

Marco privi obiectele din cameră. Umbra Așimei se distingea pe perete.

„E tîrziu, Așima ?"

„Foarte tîrziu, tinere domn, aproape miezul nopții. Vă aduc mîncarea, apoi am să-i trezesc pe stăpîni. Au poruncit, să-i chem imediat, ce tînărul domn se trezește".

„Adu-l și pe Matteo, pe prietenul meu Matteo, auzi ! El n-a zis nimic ?"

„Acum vă aduc mîncarea", îi răspunse ea cu o voce lipsită de orice sonoritate.

Lumina lămpii pîlpăia. Nu auzea nici un zgomot. Degetele lui se jucau cu acoperitoarea albă, își ridică brațul drept și-l lăsă să cadă din nou, își mișcă picioarele și încercă să se ridice, dar nu reuși.

Așima aduse o supă deasă de pasăre și îi ajută să mănînce. Epuizat, se lăsă din nou pe spate, dar simțea, cum în ciuda plăcutei slăbiciuni, îi reînvia în toate membrele puterea de viață.

„De ce ești tristă, Așima ?“ își repetă el întrebarea.

Fetița puse castronul de lemn pe podea.

„Acum îi trezesc pe stăpîni. Dacă sînteți obosit, trebuie să dormiți, tinere domn“.

Închise ușa în urma ei. El căută să-i audă pașii ușori. Era ca în vis : noapte, lumină tremurătoare, lătrat îndepărtat de cîini, pași, și un murmur ușor. Se gîndi : Dacă acum închid ochii, adorm. Și se împotrivi, fiindu-i frică să nu fie aruncat iarăși de către demonii febrei în prăpastia înfiorătoare.

Nicolo și Maffio Polo sosiră imediat.

„Marco ! Cum te simți ? Ai mîncat ? De acum te faci sănătos“.

Marco citi, pe obrazul tatălui său, bucurie și înfrigurată așteptare.

„Merge cumva, tată. Așima mi-a dat supă“.

„Ți-am cumpărat lucruri frumoase. Ai să rămîi uimit, cînd ai să le vezi“.

Marco zîmbi obosit. Dar unde era Matteo ? se întrebă el. Auzi cum tatăl său spune : „Acum lasă-l să doarmă, Maffio“.

Dimineața veni însorită, deși bătea vîntul. În curtea caravanseraiului o caravană se pregătea de plecare. Animalele se întorceau de la rîu și așteptau răbdătoare să fie încărcate cu poverile grele.

Nicolo și Maffio Polo plecaseră în oraș. Bolnavul mai dormea. Așima, puțin obosită după noaptea prea scurtă, își terminase lucrul și aștepta ca tînărul domn să se trezească. În cameră zgomotele și sunetul glasurilor se auzea înăbușit. Prin fereastra micuță pătrundeau razele soarelui. Un vas cu cărbuni împrăștia căldură.

Așima împietri. Adormise ? Visa ? Auzea un glas binecunoscut, care le domina pe toate celelalte. Își încrucișă brațele pe piept și se dădu un pas înapoi, obrazul ei de fildeș se împurpură. Atunci ușa se deschise și lumina strălucitoare pătrunse în cameră. Statura străinului înalt umplea rama ușii.

„Iată-mă-s aici“, strigă el. „Te uiți la mine ca la un strigoi, ieduțule. De ce mai doarme încă Marco ? Pare așa de slab la față“. Matteo își coborî vocea. „E bolnav“ ?

Marco se trezi. Se simțea mai în puteri, după somnul adînc.

„Dumneata ești, Matteo ? M-am mirat că astă noapte n-ai venit la mine. Ai dormit lemn, nu-i așa ?" Gîndurile îi erau limpezi. Cînd îl văzu pe Matteo că stă oarecum nehotărît, își dădu seama că se întîmplase ceva în timpul cît el fusese bolnav. Privirile lui se îndreptară spre Așima, care stătea nemișcată în lumina soarelui.

„Uită-te, Matteo", zise el în italiană, „ochii Așimei plîng, dar fața îi e veselă, zîmbește".

„Mă duc să aduc apă", zise Așima.

Marco și Matteo erau singuri. Matteo își scoase punga din buzunar, și răsturnă rubinele în palmă.

„Nicole și Maffio, o să-mi tragă o săpuneală", zise Matteo rîzînd. „Dar uite ici"... Își închise palmele una peste alta și scuturâ pietrele prețioase, care zăngăniră ca niște bucăți de sticlă. „Rubine Marco, din mina Majestății Sale, cel mai măreț rege al Badakșanului. Unde este fetița mea ? Pe cel mai frumos am să i-l dăruiesc ei, drept podoabă".

Marco ascultă uimit povestea lui Matteo. Uită de boala lui și de cîteva ori rîse cu hohote. Dar cînd voi să se ridice puțin, își dădu seama cît de slăbit era încă.

Mîinile mari ale lui Matteo atinseră fruntea lui Marco.

„Acum nu mai spun nici o vorbă. Dormi și fă-te sănătos, fiul meu".

Abia după o lună Marco se sculă din pat, și merse cîțiva pași prin curte. Privi vîrfurile acoperite cu zăpadă ale munților care înconjurau de jur împrejur valea. Fîntîna i se părea ciudat de mică. De fapt toate lucrurile păreau să aibă altă înfățișare. În amintire le păstrase cu mult mai mari Nasr-ed-din, care încă tot mai aștepta o caravană pe care să o conducă la Kirman, i se păreă un pitic stafidit. Chiar și Matteo i se părea mai mic. Marco se simțea ca un uriaș, dar această senzație de putere nu dură mult timp. În curînd picioarele nu-și mai făcură datoria, și el fu fericit cînd putu să se ducă să se odihnească.

O săptămînă mai tîrziu, doi servitori zdraveni îl cărau cu o litieră pe muntele înalt. Matteo și Așima îl însoțeau. Doi catîri, încărcați cu provizii și cu cele necesare, pășeau în spatele litierei. Frații Polo stăteau în fața caravanseraiului făcîndu-le semne cu mîna, pînă cînd micul convoi dispăru.

Aveai un sentiment ciudat să șezi în litieră. Un drum la început lat, și care se îngusta încet, urca muntele, în nume-

roase serpentine. Trecură prin păduri întunecate, și ajunseră pe un podiș stîncos. Un pod de lemn, ce se clătina, trecea peste un rîu. Jos în adînc curgeau apele clare și verzui în albia lor stîncoasă.

Spre seară ajunseră la țintă ; o vale mică scutită de vînturi, acoperită pe ici-colo cu copaci, cu un rîu de munte cu ape limpezi și cu o peșteră în stîncă. Își înălțară corturile și pregătiră pentru Marco un culcuș cald și comod. Noaptea vîntul de pe înălțimi mătura în vale fulgii de zăpadă. În dimineața următoare, pe pămînt se întindea o pătură albă și strălucitoare.

Valea era ca o insulă liniștită, înălțată deasupra lumii agitate și pusă pe tirguială. Marco se înzdrăveni repede în aerul curat al munților. În curînd putu să-l însoțească pe Matteo la vînătoare sau la pescuit de păstrăvi. Seara, cînd vremea era favorabilă, ședeau afară la focul de tabără. Dacă vîntul bătea prea tare, ședeau în peșteră și priveau jocul învîrtejit al fulgilor de zăpadă.

Cînd Matteo și Marco vorbeau în italiană, Așima asculta fiecare cuvînt. Și cînd Marco o întrebă, dacă vrea să învețe limba, aprobă bucuroasă. Chiar și în somn șoptea cuvintele străine.

Încetul cu încetul umbrele trecutului se estompau. În ochii ei strălucea o copilărească afecțiune pentru Matteo. Cînd se simțea neobservată, fugea jos la rîu, se așeza pe un trunchi de copac și repeta frazele învățate. Dacă era mulțumită de ea, strîngea pietricele mici și le arunca în apă.

Săptămînile trecură repede în munți. Marco era complet restabilit. Într-o dimineață însorită de iarnă, își strînseră corturile și se pregătiră de întoarcere.

„Te bucuri, Așima ? întrebă Marco.

„Nu știu, tinere domn".

Simțea o tristețe nelămurită.

LO-BZANG BLAJINUL

„Lumea-i imensă și destinele oamenilor sînt ciudate, în vremurile acestea".

Vulturi pluteau deasupra înalților munți stîncoși. Potecile făcute de cerbi și măgari sălbatici nu mai erau acoperite cu zăpadă. Lumina aurie a soarelui pătrundea în prăpăstiile întunecate. Vremea moale umpluse albia stîncoasă a fluviului cu o apă învolburată și rece ca ghiața. Caii și iacii dădeau **la o** parte zăpada îngălbenită și păsteau mușchiul înghețat. Urșii, ca niște oameni ai munților, grași și păroși treceau prin pădurile tăcute. Turme de oi sălbatice și de țapi sălbatici păsteau în văi. Pantera pătată se strecura pîndind prin tufărișuri. Găinușele sălbatice se ridicau în zbor și scoteau țipete șuierătoare de alarmă. Bufnița, așezată pe o cracă, privea fix în lumină cu ochii ei chihlimbarii și uimiți.

Micile poiene din pădure erau acoperite de lalele roșii, galbene și liliachii.

La umbră era foarte frig. Adierea ghețarilor uriași era mai puternică decît soarele călduț, primăvăratic. Iar cînd umbrele serii coborau peste lumea munților, viața părea că încremenește.

Atunci se aprindeau focurile vînătorilor singuratici și a călătorilor din văi, în peșteri și pe munți, iar cuceritorii Pamirului, al acoperișului lumii, visau palate aurite.

„Lumea-i imensă, iar destinele oamenilor sînt ciudate, în vremurile acestea", zise Lo-bzang, blajinul. Aruncă o creangă groasă în foc. Flăcările își înălțară limbile, și se întindeau și după mîinile bătătorite ale căpeteniei. El ședea lîngă foc, ca o piatră brună, veche de cînd lumea.

Așima stătea lîngă ceaunul mare de aramă, în care fierbea o ciozvîrtă de țap sălbatic.

Lîngă Lo-bzang ședea Marco și-i asculta spusele. Era ceasul dintre amurg și seară. Luminile reci ale stelelor începeau să strălucească, iar peste ghețari se întinse o fantomatică podoabă albastră.

Cu voce monotonă **Lo-bzang recita cîntecul** tibetan, despre facerea **lumii.**

„Care dintre toate lumile a fost cea dintîi ? Care dintre ființii a fost întîia ?

Ascultați cîntecul despre facerea lumii."

Își unduia corpul în ritmul poveștii. Pielea de pe obrazul lui era ca spatele zbîrcit al unui Yac. Ochii își pierduseră privirea de vultur a păstorilor la pîndă.

„Dintre toate lumile, cea gîndită a fost cea dintîi. Dintre toate lucrurile create, cauza genezei a fost cea dintîi. La început a apărut puterea memoriei, a raţiunii, a sufletului rege. Această putere s-a născut din ea însăşi ; se numeşte Sang gyas şi este fără început şi fără sfîrşit. Apoi a fost creat hazardul, şi în cele din urmă umezeala şi vîntul.

După ce umezeala şi vîntul au fost create au apărut cinci ouă. Primul era un ou roşu închis, de sardonix, al doilea un ou roşu, de aramă, al treilea un ou albastru, de fier, al patrulea un ou galben, de aur, iar al cincilea un ou alb, de scoică.

Din interiorul oului roşu închis, de sardonix, a ieşit vîntul asemenea unui munte negru. Din interiorul oului roşu de aramă spart, se înălţă focul asemenea unui munte roşu. Din interiorul oului de fier, năvăli apa cea albastră. Din interiorul oului de aur apăru pămîntul cel galben. Din interiorul oului alb, de scoică, căzu pe cer limpezimea ca un curcubeu.

Peste aceste cinci ouă fu creată o rază de lumină..."

Matrîna căpetenie tăcu. Flăcările care pîlpîiau, mirosul pătrunzător al cărnii care fierbea, uşorul nechezat al armăsarului alb, treziră în el amintirea curselor de cai, a sărbătorilor populare şi a petrecerilor de la nunţile tribului său, care erau întotdeauna însoţite de poveştile pline de fantezie ale celor mai buni povestitori.

Cuvintele lui veneau de undeva de departe.

„Cînd oamenii s-au înmulţit şi au apărut triburi nenumărate, erau stăpîniţi în răsărit de către regele Katailor ; în sud de către regele soldat, Ge-sar ; în vest de către regele învăţător al Indiei ; în nord de către regele persan al bogăţiei ; în Nord-est de regele Uigurilor, Thelmo Hor şi în mijloc de către victoriosul rege al Tibetului.

Legile regilor se aseamănă cu un jug de aur. Unde se aşează acesta, acolo apasă greu. Acolo unde loveşte biciuşca repezită cu putere, acolo doare. Unde se arată mînioasa armă şerpuitoare, acolo domneşte spaima..."

Mîinile lui Lo-bzang i se odihneau pe genunchi. Căciula mare şi roşie din blană de vulpe îi acoperea fruntea. Blana albă de capră îi înconjura gîtul vînjos. Fulgi de zăpadă cădeau în foc.

Era singuratic ca un pin pipernicit, dar de neclintit, care, crescut pe povîrnişul unei stînci, sfidează furtunile. Neamul

său fusese ucis sau împrăștiat în toate vînturile, turmele lui de vite furate. Lo-bzang blajinul, bătrîn ca vremea, pradă amintirilor, ședea lîngă focul de tabără. În inima lui chiar și ura murise. Nu mai era altceva decît un povestitor, un păstrător ale marilor și groaznicelor fapte ale „stăpînitorului lumii", Gingis Han, care unise triburile din stepă și subjugase toate popoarele, de la Marele Zid pînă pe malurile mării abisiniene.

„Povestește mai departe, Lo-bzang", zise Marco.

Bătrîna căpetenie spuse : „Frica de rege se aseamănă cu un jug de aur. Sunetul plin al tobelor de război, acoperite cu membrane din piele de taur, din Ordus-ul mongolilor trezește spaima de moarte. În anul iepurelui (1219), călărețli galbeni își încălecară fugarii negri, își îmbrăcară armurile tari, luară în mîni lăncile puternice, își ascuțiră săgețile cu coajă de piersici și desfăcură steagul lor cu nouă cozi, care se vedea de departe. Bătură tobele acoperite cu piele de vită. Își încălecară cai cu dungă neagră pe spate, își puseră platoșele îmbrăcate în piele, prinseră în mînă mînerul săbiei încovoiate, își ascuțiră ascuțitele săgeți și spuseră : „Vrem să luptăm pe viață și pe moarte cu poporul mahomedanilor..." de patru ori o sută de mii de copite tropotiră peste stepă. Cerul era negru de praf, au venit atît de repede, încît n-am avut timp să fugim.

Cortul lui Gingis han se afla la poalele muntelui înzăpezit. El zise către soldații lui : „Puteți să vă luați prizonieri dintre femeile și copiii pe care i-ați găsit fiecare. Pe oamenii capabili de luptă omorîți-i, ca să nu ne trădeze șahului lor Mahomed. Dar dacă Tumanele voastre au lipsă de îngrijitori la cai sau de păstori, atunci puteți să vă alegeți cîțiva". Așa porunci stăpînitorul stăpînitorilor, cel lat în șolduri. Și eu am mers cu ei ca îngrijitor la cai pînă în țara regelui bogățiilor, pînă am putut fugi...

Marco asculta povestea bătrînei căpetenii ce-și pierduse tribul și țara și acum îi conducea pe negustătorii care călătoreau, pe drumul plin de pericole peste acoperișul pămîntului, pînă în Kașgaria. Înainte cu patru săptămîni, în luna Martie a anului 1272, părăsiseră regatul Badakșan. Primăvara venise cu două luni mai devreme decît era de așteptat. Călătoriră pe malul fluviului Panș, trecură pe lîngă multe orașe și așezări, care aparțineau fratelui regelui Badakșanului. După trei zile de drum sosiră în ținutul Vakan și de acolo urcară,

timp de patrusprezece zile, în munții tăcuți, care sînt atît de înalți încît nici o pasăre nu poate zbura în apropierea vîrfurilor lor.

Lo-bzang se sculă și făcu cîțiva pași mai departe de foc. Pîndea unele semne îndepărtate.

„Demonii vîntului urlă în jurul ghețarilor", zise el. „Trebuie să adăpostim animalele în peșteră". Cu pași ușori ca de pisică intră în întuneric.

Lui Marco i se păru ca și cînd o ființă străină, de basm, s-ar fi topit în nimic.

O pală de vînt înghețat luă toată căldura ce se strînsese în timpul zilei. Fulgii ușori de zăpadă cădeau oblic peste raza de lumină, ca un val alb și unduitor. Marco se așeză cu spatele la foc. Călătoreau de optsprezece luni și făcuseră jumătate din drum. Cuvintele lui Lo-bzang îl sileau să gîndească mai departe. Cît de întins era pămîntul înconjurat de ocean ? Va fi oare posibil vreodată unui om să cucerească acești ghețari reci, care se ridicau la cer, pe deasupra norilor ?

Gînduri ciudate prindeau contur. Își imagina ce s-ar întîmpla dacă, brusc, două mîini uriașe ar lua orașul Veneția cu insulele și canalele sale, cu copacii înfloriți și cu sticlăriile ei, cu lacurile înconjurate de păpuriș, cu palatele ei de marmoră, cu podurile și turnurile, cu bărcile și corăbiile ei cu pînze, cu cimitirele și piețele, și le-ar muta aici, în această țară a ghețurilor, rece și bătută de furtuni, aici pe acoperișul pămîntului.

Lupi urlă în piazzetta, apa înghează, iar bărcile și corăbiile sînt înțepenite în ea ca prinse de vrajă ; florile cad de pe pomi, mîndri senatori, cu mantalele lor de purpură, se ghemuiesc pe lîngă cămine, pantere și lei de munte omoară oameni care fug să se ascundă, clopotele de furtună răsună pînă cînd mîinile înțepenite ale clopotarilor nu mai pot ține frînghiile.

Ciudate gînduri nocturne !

Obrazul Așimei ardea în lumina focului. Odihna din Badakșan îi făcuse bine. Obrajii ei se rotunjiseră, iar ochii nu mai aveau privirea de animal hăituit. Fața ei începea să prindă viață, din trăsăturile ei dispărea disperarea mută. Cînd zîmbea era frumoasă.

Ar trebui să vadă Veneția, se gîndi Marco.

Matteo îi ajută să pună ceaunul pe pămînt.

Lo-bzang se întoarse din peșterile în care adăpostise caii, catîrii și cămila.

„Ajutați-mă să duc proviziile în peștera noastră", zise. „Iarna se întoarce. O să fie furtună și viscol de zăpadă".

Căpetenia Lo-bzang cel blajin, pronunța cuvintele ca pe o poruncă. Visele și amintirile se șterseseră. În ochii lui se reîntorsese privirea de vultur. Urechile lui auzeau semne, nasul îi presimțea pericolul alb, instinctul lui de vînător îl punea în gardă.

„Ațițați focul și duceți crengile aprinse în peșteră ! La dreapta și la stînga intrării trebuie să ardă toată noaptea două focuri". Aceste ultime cuvinte și le spuse mai mult lui însuși.

Așima pregătea mîncarea. Bărbații cărară proviziile, păturile și blănurile. Ninsoarea deveni din ce în ce mai deasă, vîntul sufla din ce în ce mai tare. Zăpada se așternea în micile poieni, peste lalelele roșii, albe și liliachii.

Oamenii se înveliră în păturile și blănurile lor. Furtuna urla. Frigul pătrundea prin crăpăturile stîncilor. Lo-bzang, Marco și Matteo doborîră doi arbori și-i cărară în peșteră. Văzură focul ce ardea în orbitele animalelor speriate, și fețele indiferente ale rîndașilor. Lo-bzang întreținea focul. Fumul îngreuna respirația, fulgi de zăpadă se învolburau nebunește la intrarea în peșteră și erau măturați înlăuntru de cîte o pală de vînt. Marco simțea cum frigul tăios pătrundea prin pături și blănuri și îi înțepenea trupul. Își mișcă mîinile și picioarele, degetele de la mîini și de la picioare, își frecă fața și-și șterse ochii înlăcrimați de fum. Apoi osteni. O oboseală plăcută, părea să fi îndepărtat și frigul și înțepeneala. Visa foc și raze de soare calde, pînă cînd mîna aspră a bătrînei căpetenii îl trezi.

„Trezește-te și mișcă-te, tinere domn, și ajută-mă să-i trezesc și pe ceilalți, altfel ne ia cu ea moartea înghețată".

Așa trecu noaptea între somn și trezie. Dură multă, multă vreme pînă cînd se lumină de ziuă. Se încălzeau la flăcările focului și înjurau fumul. În ceaun clocotea apa pentru ceai. Așima azvîrli în el frunzele amestecate cu flori de iasmin.

Mîncară pesmeți și felii de pastramă. Marco mătură zăpada de la intrare, Lo-bzang și Matteo ieșiră în viscolul de afară în mîini cu securi cu coada lungă, și aduseră lemne de foc. Nicolo și Maffio Polo inspectară adăpostirea și hrana animalelor.

Furtuna nu se potolea. Trecură zile și nopți. Marii negustători deveniră nervoși și-și spuneau vorbe pline de enervare. Matteo se îngrijea de Așima, care ședea indiferentă lîngă foc. Frigul o chinuia, ea era din Kunming, orașul luminii strălucitoare. Acolo era întotdeauna primăvară; tot timpul anului înfloreau florile și copacii. Acum se coceau merele dulci ca mierea, cu coaja aspră, roșu-maronie, iar soarele fierbinte de vară, bătea întinderile cîmpurilor de orez ce luceau verzui.

Mai îngrozitoare decît urletul furtunii erau urletele lupilor. Umbrele lor întunecate se strecurau pe lîngă intrarea peșterii. Proviziile de carne se apropiau de sfîrșit. Ceaiul se terminase. Aruncară opt pumni de făină de mălai în apa clocotită și băură terciul fierbinte. Foamea îi sili să taie cămila.

„Tu ai vrut să plecăm în Martie! Scrîșnea Maffio, cel atît de calm, și eu ți-am urmat sfatul".

„Nu vorbi prostii!" răspundea Nicolo posomorît.

Furtuna urla, stîncile păreau a fi blocuri de ghiață, iar marii negustători își spuneau cuvinte pline de mînie.

„Dă-i Așimei și pătura asta", zise Marco către prietenul său, Matteo. „Eu nu am nevoie de ea."

Caii și catîrii slăbiseră. Li se vedeau prin piele oasele colțuroase. Argații trebuiau să-și dea osteneala să-i țină departe de depozitul de mărăciniș, în curînd se vor termina și proviziile lor de hrană.

„De cîte zile durează blestemata asta de furtună a diavolului?" întrebă Matteo cu voce înăbușită.

„De cincisprezece zile", răspunse Marco.

Hrana le era compusă din carne și terci. Uneori mai primeau și cîte o farfurie plină cu orez.

„Dacă așa merge, va trebui să tăiem și celelalte animale". dăduse unul glas, la ceea ce se gîndeau cu toții.

Era zi sau noapte? Stăteau ghemuiți, cu ochii inflamați, lîngă foc și-și țineau mîinile pe ceaunul de aramă. O jumătate de trunchi de copac mai era într-un colț, și cîteva vreascuri.

Căpetenia ieși în viforniță de afară. După o vreme se întoarse, se așeză pe păturile lui și privi în flăcări. Apoi spuse: „Nu trebuie să tăiem animalele. Furtuna se potolește". Nici un mușchi nu i se mișca pe obrazul bătrîn.

Ziua următoare apărură primele timide raze de soare, în peşteri. Armăsarul cel alb necheză uşor. Vuietul furtunii se îndepărtase. Nu mai ningea. În jurul gheţarilor pluteau nori albi. Petecele de culoarea turcoazelor creşteau mereu pe cer. Soarele strălucitor împrăştie norii, gheţarii scînteiau ca nişte enorme diamante montane, care, asemenea unor coloane, susţineau bolta cerului.

Oamenii, epuizaţi, măturau zăpada ca să elibereze locuri de păscut pentru animale. Respirau adînc aerul curat. Aşima stătea chircită într-un colţişor însorit şi-şi încălzea membrele înţepenite.

Zăpada se topea. Cînd bătea vîntul, aducea cu el nisip galben. Munţii mai puţin înalţi părcau pătaţi cu alb, maron şi galben. Caii şi catîrii găsiră rădăcini, muşchi şi ceva iarbă săracă. Îşi reveniră cu încetul.

Lo-bzang zise : „E vremea să mergem în munţii stîncoşi. Însoţeşte-mă, tinere domn. Munţii stîncoşi uscaţi sînt patria caprelor sălbatice". Argaţilor de la cai le porunci : „Strîngeţi rădăcini de tămîioasă, uscaţi-le la soare şi sfărîmaţi-le între pietre".

Marco şi Lo-bzang urcară în munţi, înarmaţi cu lănci de vînătoare, arcuri cu săgeţi şi cu spade scurte şi încovoiate. Bătrîna căpetenie urma o cărare făcută de animale. Urme proaspete în zăpadă şi în pămîntul umed indicau în apropiere o turmă. Micii munţi stîncoşi, patria caprelor sălbatice, se înălţau ca nişte morminte regale, pe un platou acoperit cu tufişuri şi copaci singuratici.

La-bzang se căţără cu grijă pe un perete de stîncă oblic, îi aruncă lui Marco frînghia şi aşteptă, pînă cînd ajunse lîngă el. Auziră un zgomot ca de tunet ce se apropie din ce în ce mai mult şi cu o iuţeală ameţitoare o lavină se prăbuşi deasupra lor.

Lo-bzang se căţără cu grijă pe un perete de stîncă oblic, se lipiră de perete. Pămîntul tremura, aerul era plin de bubuituri. Îi acoperi un nor alb şi îngheţat de zăpadă. Marco avea impresia că este lipit de peretele de stîncă de o mînă puternică. Se lupta pentru aer ; un bloc enorm de zăpadă se rostogoli pe peretele oblic şi căzu la vale, distrugînd totul în cădere. Ecoul răspundea din munţi. Apoi se făcu linişte.

Părăsiră acoperişul de stînci care-i apărase. Costişa pietroasă pe care tocmai o urcaseră, devenise o suprafaţă netedă şi albă, iar poteca de sălbăticiuni care ducea în sus era aco-

perită cu zăpadă afinată, adîncă pînă la glezne. Stătură o vreme pe loc și priviră mulți costișa albă.

Ne-ar fi măturat ca pe niște insecte supărătoare, gîndi Marco.

„O lovitură, tinere domn", zise Lo-bzang.

Cei doi vînători urcară mai sus, din ce în ce mai sus. Adînc sub ei, un fluviu se încolăcea printre munți și prăpăstii. Tăcuții ghețari ardeau în lumina rece, galbeni, albaștri, roz și albi.

Marco își simțea bătăile pulsului în tot corpul. Cu o sută de pași mai sus, deasupra lui era marginea platoului înalt. Brusc îl apucă o frică de adîncul amețitor. Se lipi de peretele de stîncă și se agăță cu amîndouă mîinile de un colț ieșit în afară. Cu ochii închiși își asculta ciocăniturile inimii care-i bătea în toate vinele. Stătu așa minute în șir. Se rușina de slăbiciunea lui, dar cînd își deschise ochii și slăbi puțin strînsoarea mîinilor, din nou îl cuprinse spaima că la cea mai mică mișcare se rostogolește în abis. Auzi vocea lui Lo-bzang, care se întorsese, ca și cînd ar fi venit de undeva dintr-o nebuloasă depărtare.

„Demonii muntelui v-au zăpăcit mintea, tinere domn. Veniți cu mine să coborîm cincizeci de pași".

Lipsit de voință, Marco se lăsă condus, în jos. Inima îi bătea mai liniștit, frica și sentimentul de amețeală dispărură și el privi mirat în jur.

„Ce-a fost asta Lo-bzang ?" întrebă uimit.

„Djinii mînioși, v-au zăpăcit simțurile", zise Lo-bzang. „Trebuie să-i înșeli. Cîntă un cîntec sau îndepărtează-i prin strigăte puternice sau rîzi".

Marco urmă sfatul căpeteniei și depăși bariera invizibilă, dar după optzeci de pași îl năpădi a doua oară aceeași frică inexplicabilă. Inima îi bătea, ca și cînd ar fi vrut să-i crape pînele. Marco se tîrî în patru labe mai departe, apoi se opri și-și acoperi capul cu brațele. Numai să nu privească în adînc! Se simțea atras irezistibil spre marginea potecii stîncoase și își imagina căderea în toate îngrozitoarele ei detalii. Rămase nemișcat pînă cînd inima începu să-i bată mai liniștit și îi dispărură toate imaginile de groază.

Bătrîna căpetenie stătea, cu douăzeci de pași mai sus, pe marginea platoului înalt. Îi aruncă frînghia, dar Marco o ignoră. Să se lase legat pe această scurtă porțiune de drum

lipsită de pericole ? Nu-şi înţelegea slăbiciunea şi-i era ruşine de Lo-bzang, dar în acelaşi timp spaima se ghemuia în gîndurile lui, gata să-l împiedice.

Izbucni într-un hohot de rîs şi strigă : „Vin, acum, Lobzang !"

Vocea lui răsuna ciudat de estompată în aerul rarefiat. Mergînd şi tîrîindu-se făcu cei douăzeci de paşi. Mîinile îi sîngerau rănite de pietrele ascuţite.

„Toţi păţesc la fel, cînd trec pentru prima oară peste bariera norilor", zise Lo-bzang, văzîndu-l pe Marco lîngă el respirînd greu, dar cu o faţă fericită. „Astăzi, orizontul e limpede".

Ochii lui cu privirile agere examinară împrejurimile, pe multe porţiuni se mai găsea zăpadă. Urmele se răspîndeau şi duceau mai departe printre doi munţi plini de bolovăniş, unde se găseau tufe şi o iarbă verde-gălbuie. Vîntul le bătea din faţă. Se luară după urme. Soarele se ridicase şi încălzea pămîntul rece. Apa din zăpada topită se scurgea prin nenumărate canalicule, săpate în stîncă sau în pămînt. Marco se gîndi cu groază la ce s-ar întîmpla dacă acum ar veni o furtună. Peisajul luă altă înfăţişare. Acum treceau printr-o dungă de pădure şi priveau într-o mică vale înconjurată de munţi ce se ridicau ca în trepte.

Lo-bzang se opri şi-l prinse pe Marco, bine, de mînecă. Arătă spre o pajişte. Capre de munte, cu blana neagră strălucitoare şi o turmă de oi sălbatice păşteau, paşnic unele lîngă altele.

Oile erau mai mari decît văzuse Marco vreodată : coarnele lor măsurau, trei, patru, sau chiar şase palme. La capătul văii strălucea un lac înconjurat de stuf. Gîşte şi raţe sălbatice stăteau pe mal sau înotau pe apa cu vălurele înelate. Înfloreau flori galbene şi albe. Flori de primăvară, punctişoare vesele şi colorate în valea verde ! un zîmbet în mijlocul uriaşilor de ghiaţă, neaştepiat şi frumos !

Vînătorii stătură pe loc pînă cînd cuprinseră în inimă frumuseţea peisajului şi se trezi în ei pasiunea pentru vînătoare. Marco simţea o agitaţie febrilă. Se strecurară, contra vîntului, de-a lungul marginii pădurii. Lo-bzang, arătă fără să rostească un cuvînt, un grup de copaci, cam la o depărtare de o sută de paşi, şi-i făcu semn lui Marco să rămînă pe loc.

Bătrînul merse cu paşi mari, dar fără să facă nici un zgomot, mai departe. Marco îngenunchie şi-şi fixă săgeata pe coarda arcului. Vîntul foşnea în păpurişul uscat şi se juca în frunzişul rămas din toamnă pe copaci.

Lo-bzang ajunsese la grupul de arbori. Un stol de gişte sălbatice zbură peste apă. Oile şi caprele îşi ridicară capetele adulmecînd. Marco întinse coarda, ochi o puternică oaie sălbatică şi dădu drumul săgeţii. Picioarele din faţă ale animalului se frînseră, căzu apoi se ridică iar şi fugi cu paşi nesiguri pe coastă în jos.

Un ţap de stîncă, atins de săgeata bătrînului vînător, după o săritură, căzu dînd din picioare.

Amîndouă cîrdurile fugiră spre malul lacului şi dispărură după o movilă. Marco îşi urmări prada îngrijorat că ar putea să-i scape. Oaia se împiedică şi căzu peste tulpina unui copac răsturnat de vînt şi rămase întinsă, pe jos, pînă cînd o atinse cuţitul vînătorului.

Lo-bzang jupui animalele de piele şi le scoase mărunţaiele. Luă coapsele şi bucăţile de carne mai bună şi le legă în piele. Cu ajutorul lui Marco legă aceşti saci de crengile unui copac.

Vînătorii uciseră în două zile patru oi sălbatice şi doi ţapi de stîncă. Cînd coborîră la tabără lor fiecare căra pe spate un sac de blană, plin cu carne. Fură primiţi cu zgomotoasă bucurie de către cei ce-i aşteptau cu nerăbdare. În curînd ardeau focurile şi carnea fierbea în cazane.

În ziua următoare Matteo şi doi argaţi de la cai porniră sub conducerea lui Lo-bzang ca să aducă şi restul de vînat. Marco rămase cu tatăl şi cu unchiul său în campament.

Soarele şi hrana întăritoare aduseră înapoi voia bună şi spiritul de iniţiativă, Nicolo şi Maffio Polo îşi scoaseră armele de vînătoare. Voiau să încerce să găsească vînat în apropiere, prin împrejurimi.

Aşima scoase păturile din peşteri şi le aşeză pe pietrele încălzite de soare. Scoase din bagaj o bucată de pînză şi o cutie de aramă cu o alifie făcută din plante.

Marco şedea cu ochii închişi pe stîncă şi-şi lăsă obrazul să se bronzeze la soare. Era mulţumit cu el însuşi şi cu viaţa de pe drumurile îndepărtate. Drumul lung peste munţi nu-l mai speria. Visa o vînătoare de pantere şi de tigri albi. Cu o lance

iese înaintea animalului sălbatic şi-i înfige arma ascuţită în gîtlej. El, marele vînător ! Uitate sînt, furtunile de zăpadă, săptămînile petrecute în peştera rece şi plină de fum, gîndurile posomorîte şi frica de înălţimi. „Uite aici e pielea tigrului alb" îi spune lui Matteo. „Dă-i-o Aşimei, să nu-i fie frig noaptea".

Nu mai sufla vîntul în valea adăpostită, în apropiere păşteau caii şi catîrii, păziţi de un argat.

Aşima rupse pînza în fîşii subţiri. Se apropie cu paşi sfioşi de Marco. Marele vînător de tigri, clipi în soare şi observă umbra fetiţei.

„Mîinile voastre sînt umflate, tinere domn", zise Aşima.

Marco îşi privi mîinile.

„Da", zise el mîndru, „de la vînătoare ! N-are nici o importanţă".

Aşima unse rănile cu alifia răcoritoare şi le legă.

Mirosul lemnului de pin şi a acelor, verzi închise, parfumau aerul. Un cîrd de potîrnichi zbura peste tufişuri. Printre pietre răsăreau lujerele tămîioaselor de munte. Peste lumea munţilor şi a zăpezilor veşnice se arcuia cerul înalt şi întins.

După opt zile de odihnă caravana porni mai departe. Animalele aveau mult de cărat. Într-o mică aşezare de vînători, formată din opt colibe de pămînt, cumpărară un yac şi hrană pentru patruzeci de zile de drum.

Mergeau înspre răsărit. Coarne şi oase erau semnele de recunoaştere ale drumului caravanelor, care ducea peste munţi şi văi într-un schimb continuu. Trecură fluvii şi rîuri, fîşii de pajişti, păduri şi munţi pleşuvi. Patruzeci de zile nu zăriră nici o aşezare omenească.

Apoi coborîră din munţii înalţi în deşertul ars de soare Markan — Sui, care desparte acoperişul pămîntului de cîmpia roditoare Kasgar-Daria.

Feţele lor erau înroşite de vîntul de zăpadă şi înegrite de soare, iar nisipul zburător le intrase în crăpăturile pielii tăbăcite. Priveau înapoi cu mîndrie în inimi şi cu un sentiment puternic de certitudine privind continuarea călătoriei. În urmă rămăseseră munţii stîncoşi, uriaşi, cu conturele estompate în zarea tremurătoare.

Oameni şi animale rezistau tăcuţi.

Umbrele lungi ale cailor şi călăreţilor cădeau pe nisipul galben.

Marco trecea călare pe armăsarul lui alb, cu pieptul puternic, pe strada principală din Kaşgar. Privea cu puţină aroganţă, în jos, spre negustorii gălăgioşi care ofereau fructe proaspete, pînzeturi de bumbac, obiecte necesare echipamentului unei caravane : fringhii de cînepă, vin de struguri, mătase şi alte nenumărate mărfuri. Bazarele şi tîrgurile de animale din Kaşgar nu se deosebeau deloc de cele din Persia, doar că erau mai puţin bogate în mărfuri scumpe, cum ar fi stofele de brocat, sculpturile de fildeş, aurituri şi nestemate, cum erau bazarele din Bagdad, Ormuz sau Kirman, metropolele comerţului dintre India şi Europa. În Kaşgar predominau articolele necesare trebuinţelor zilnice.

Multe priviri admirative îl urmăreau pe tînărul venetian. Obrazul lui subţire, cu nasul proeminent şi fruntea înaltă, avea pielea albă cu urme de roşeaţă sănătoasă. Sprîncenele stufoase şi privirea cercetătoare a ochilor lui mari, cenuşii, trădau curaj şi imaginaţie în gîndire.

Era un sentiment plăcut să treci călare, bine îmbrăcat, prin străzile pline de animaţie ale oraşului. Drumul plin de pericole peste ăcoperişul lumii nu-i întărise numai încrederea în el însuşi, ci consolidase şi noile raporturi, începute în Kirman, între el şi tatăl său. Nu mai era tînărul necopt, care trebuia înconjurat de o grijă specială, fusese primit în prietenescul cerc al bărbaţilor şi îşi dădea seama că independenţa lui este luată în consideraţie. Sfaturile lui erau băgate în seamă ca şi cele ale unchiului sau ale lui Matteo.

Marco purta, după moda haniior tătari, un tşapan albastru de mătase, împodobit cu un rubin scînteietor legat în aur, un cadou din partea prietenului său, Matteo. În picioare purta cizme din piele moale de cămilă. După ce ieşi pe poarta oraşului, dădu pinteni calului şi galopă în direcţia soarelui, a cărui glob era roşu ca sîngele, pe lîngă vii, grădini, pajişti verzi şi lanuri aurii de cereale. Îl anima un nestăpînit sentiment de libertate. Căruţe trase de măgăruşi şi încărcate cu in, crengi de copaci, cărbuni şi legume, hamali, o turmă de porci, cămile — un nesfîrşit convoi de căruţe, oameni şi animale, treceau prin faţa ochilor lui. Armăsarul galopa în salturi largi peste pămîntul uscat şi bătătorit, pielea lui strălucitoare se întindea strîns peste jocul puternic al muşchilor.

Torsul lui Marco îi atingea coama ce flutura în vînt. Strînse frîul. Armăsarul trecu într-un trap grăbit.

Marco văzu înaintea lui un nor de praf, parcă poleit de lumina roşie a soarelui în apus. Se apropia şi recunoscu, întîi fantomatic, apoi din ce în ce mai clar, un grup de călăreţi şi de războinici tătari. În frunte călărea stegarul, îi urma sotnicul, îmbrăcat cu-n ţşapan brodat cu fire aurite, apoi cei cinci comandanţi de companii şi în urma lor, în perfectă ordine pe caii lor mici, repezi şi cu coame lungi, soldaţii. Erau înarmaţi cu arcuri şi săgeţi şi cu săbiile încovoiate vîrîte în teci împodobite.

Căruţele trecură pe marginea drumului, bărbaţii îşi mînară cămilele şi măgarii pe pajişte, privind indiferenţi peste pîlcul de călăreţi.

Războinicii galbeni trecură cu obrazele împietrite, nemişcate. Copitele loveau pămîntul, praful se învolbura deasupra drumului, iar în aer se răspîndise un miros de piele şi de sudoare de cai.

Nepoţii nomazilor din stepă, trecură călare, străini şi distanţi, temuţi şi urîţi de către popoarele subjugate. Peste tot în oraşele cucerite, de la Bagdad şi Novgorod, pînă în depărtatul Kambali reşedinţa Marelui Han Kublai, sotniile, grupurile de cîte o mie şi Tumanele războinicilor galbeni stăteau gata să înăbuşe orice răscoală şi să pedepsească orice nesupunere după legile Iassah.

Întîlnirea cu războinicii tătari, îl puse pe gînduri pe Marco. Simţea duşmănia ascunsă care-i înconjura. Niciodată n-o să uite cuvintele nenorocosului Hassan-Bek : „În ţara noastră nu mai există frumuseţe. Copitele tătarilor au călcat-o în picioare". Chiar şi Hadşi-Muhamed îi dăduse de înţeles, cu o atentă reţinere, că nu-i de acord cu dominaţia tătară, deşi el nu suferise absolut nici o pagubă în ceea ce priveşte bunurile pămînteşti. Iar bătrîna căpetenie, Lobzang, îi povestise istoria distrugerii tribului său ca pe o străină şi îndepărtată întîmplare. Era el deja prea bătrîn şi focul urii se stinsese. Dar unde şi l-ar fi putut întreţine ? În preajma vetrelor străine devii cu timpul un oaspete nepoftit.

Dorinţa lui Marco, de a cunoaşte istoria tătarilor, care înainte cu cincizeci de ani, sub domnia lui Gingis han, cuceriseră jumătate pămîntul, devenea din ce în ce mai puternică. În taină, admira marile fapte de arme ale călăreţilor

galbeni. Nu se înflăcărase el, copil fiind, pentru bătrînul doge al Veneţiei, Enrico Dandolo, care în fruntea unei armate de cruciaţi, cucerise în anul 1204, Bizanţul, capitala imperiului roman de răsărit, apărată de jur împrejur de puternice ziduri ? Nu era oare dreptul celor înţelepţi şi puternici, să-i subjuge pe ceilalţi ?

Tătarii o omoriseră pe mama Aşimei, iar pe fetiţă o vînduseră unui negustor de sclavi. Gingis han, în cortul său de aur de la picioarele muntelui înzăpezit, zisese : „Luaţi pentru voi femeile şi copiii, aşa cum i-aţi luat prizonieri. Dar pe bărbaţii capabili de luptă ucideţi-i. Dacă Tumanele duc lipsă de argaţi la cai şi de păstori, atunci căutaţi-vă ciţiva".

Gîndurile lui Marco erau împărţite. Nu era deloc mulţumit cu sine însuşi, fiindcă nu putea găsi răspuns la întrebările pe care i le trezise întîlnirea cu tătarii.

Tatăl şi unchiul său, practicii şi pricepuţii mari negustori, îl respectau pe marele han Kublai, nepotul lui Gingis han, care supusese ţara Katailor şi se ridicase la rangul de împărat. Nicolo Polo îi spusese în Balch : „Cînd o să pricepi în cele din urmă că noi sîntem negustori şi nu binefăcători". Însă prietenul său Matteo luase fetiţa de mînă şi o readuse într-o viaţă omenească, mai mult, îşi pusese capul în joc ca să-i poată cumpăra haine şi podoabe.

Marco strînse frîiele şi sări din şa. La dreapta drumului, curgea printre coline verzi Kaşgar — Daria. Puse piedica armăsarului alb şi-l lăsă să pască în luncile de pe mal. La răsărit se înălţau casele din Kaşgar. Strălucirea apusului peleia acoperişurile. Minaretele moscheelor şi două turnuri de biserică cu cruci aurite întreceau înălţimea zidului. În Kaşgar trăiau sub oblăduirea Marelui han, mahomedani şi creştini, în bună înţelegere.

Marco merse de-a lungul malului fluviului. Drumul ducea pe lîngă o grădină îngrădită. Copacii erau încărcaţi de caise galben-aurii, piersici, pere şi mere. Un tufiş de trandafiri cu flori roşii şi galben-palid se revărsa peste gardul de lemn. În mijlocul grădinii se afla o casă albă. Poarta de la intrare era împodobită cu sculpturi şi ornamente pictate. Marco se uită în toate părţile, dacă nu văzu nici suflet de om. Îşi culese repede un buchet de trandafiri.

Aşima iubea florile.

În tăcerea serii răsună un hohot de rîs. Un domn distins îmbrăcat, şi de-o respectabilă corpolenţă şedea pe o bancă ascunsă în tufiş, şi strigă înveselit :

„Intră străine şi ia-ţi cîte flori vrei. Vă găsiţi pe proprietatea judecătorului din Kaşgar. Mi se spune Beg Baiander, cel generos. Deci luaţi cîte vreţi".

Ochii lui strălucind de ironie, examinau pe străinul îmbrăcat bogat.

Marco stătea nehotărît în faţa porţii grădinii, cu florile în mînă.

„Scuzaţi furtul, Beg Baiander" zise el jenat. „Numele meu e Marco Polo, şi vin de la Veneţia".

„Intraţi şi răcoriţi-vă puţin, înainte de a vă întoarce la Kaşgar !"

Marco intră pe poartă în grădina scăldată în liniştea serii. Beg Baiander îl însoţi într-un mic pavilion, complet îmbrăcat în verdeaţă. O servitoare aduse felii de pepene, caise şi vin. În spatele plantelor care-l înveleau şi a pomilor, cerul strălucea într-o puternică lumină roşie şi în tonalităţi de galben, care deveneau din ce în ce mai şterse ca să treacă apoi într-un cenuşiu uniform. Aerul era cald şi florile, din straturile bine îngrijite, îşi răspîndeau mirosul.

Beg Baiander îl copleşi pe Marco, cu întrebările. Întîlnea pentru prima oară un mare negutător venetian.

„Trebuie să mă iertţi, Beg Polo" zise, „dar numai arareori am ocazia să vorbesc cu străini. Slujba îmi răpeşte tot timpul. Nici nu bănuţi cîţi hoţi, cerşetori şi instigatori la răscoală există. Allah să-i pedepsească. Cu stăpînitorii tătari stau bine. Ei doresc disciplină şi ordine". Obrazul grăsun se întinse într-un zîmbet vanitos. „În săptămîna trecută am judecat la moarte doi ţărani fiindcă voiau să asmută populaţia păşnică contra stăpînilor tătari. Serviţi-vă, Beg Polo, gustaţi caisele astea, sînt dulci ca mierea". Beg Baiander cel generos oftă sub sarcina slujbei lui grele. Făcu cu degetul arătător un gest elocvent în jurul gîtului. „Capul tăiat, acesta este cel mai bun mijloc ca să aduci la ordine lepădăturile astea. Hanii tătari sînt foarte mulţumiţi de mine. Priviţi-mi reşedinţa. Cîmpiile pînă jos la fluviu, viile, atît cît vedeţi cu ochii, sînt ale mele. Ah ! nu-i deloc uşor să le păstrezi pe toate".

Se duse cu Marco la gard şi-i arătă, cu mîna împodobită de inele, proprictatea.

Marco își aminti de întîlnirea cu sotnia tătară și pentru o clipă i se păru că zărește în dosul obrazului grăsuliu și vorbăreț al lui Beg Baiander, fețele împietrite și nemișcate ale războinicilor galbeni.

„Sînteți un cetățean al Kașgarului, Beg Baiander?" întrebă.

„Din timpuri imemoriabile, Beg Polo", răspunse judecătorul de pace mîndru.

„Vă mulțumesc pentru ospitalitate", zise Marco rece și făcu o plecăciune. „Dar acum trebuie să mă grăbesc, ca să pot ajunge la vreme la porțile orașului".

„Așteaptă încă o clipă, Beg Polo", strigă judecătorul de pace. Cu pași mici fugi spre straturile de flori și culese un buchet mare. „Luați aceste flori. Și vizitați-mă cît mai curînd în modesta mea căsuță. Allah să fie cu voi!"

Marco scoase piedica armăsarului și călări în galop întins pe drumul spre Kașgar. Abia ieși din raza vizuală a lui Beg Baiander și aruncă, în praf, înaintea lui marele buchet de flori și-l lăsă călcat în picioare de calul său. Își puse, însă, la cingătoare micul mănunchi de flori furate.

Era deja întuneric, cînd Marco călărea pe străzile orașului. Paznicul tătar anunța printr-un anumit număr de bătăi, ora, ca toată lumea să se retragă în locuințele sau culcușurile lor. Cine era găsit pe stradă după acest semnal, trebuia să plătească o amendă considerabilă. Marco dădu pinteni calului, nu avea deloc dorința, ca mîine, să-i fie înfățișat lui Beg Baiander cel generos.

În spatele întunecatului pom de magnolia era hanul. Ochii pătrunzători ai lui Marco descoperiră o siluetă subțire în fața zidului alb. Cînd ea îl observă, fugi repede la poartă și o deschise. El sări de pe cal și-l duse de căpăstru.

„Tu ești, Așima!" strigă el bucuros.

„Din întîmplare mă uitam afară, tinere domn", răspunse fetița. „E tîrziu deja".

O ramură de magnolia trecea peste zid. Două flori albe luceau printre frunzele de un verde întunecat. Apărea luna.

Așima vorbise italienește. Cuvintele sunau pe buzele ei, ca o muzică străină.

El își scoase cu grijă buchetul de trandafiri de la cingătoare.

Atunci Așima zise încet: „Trebuie să mă grăbesc. Messer Matteo mă așteaptă".

Îl adoră ca pe un zeu, se gîndi Marco.

„Aici ai cîteva flori, ia-le pentru Messer Matteo !" zise el scurt.

Ea luă, ezitînd, florile : „Mulțumesc, tinere domn".

Într-o caldă dimineață de vară, imediat după răsăritul soarelui, părăsiră Kașgarul. Se atașaseră unei caravane care călătorea spre răsărit pe drumul de la sud. Bătrînul Lo-bzang îi întovărășea. După opt zile ajunseră la Jarkent, un oraș la marginea deșertului Takla Mahan. Nu rămaseră aici mai mult de o săptămînă ; căci apa, din lacurile rău mirositoare ale orașului, abia se putea bea.

Marco observă la băștinași o umflătură la gît, mare cît un pumn, adesea cît un cap de om. Se spunea că boala asta scîrboasă se trăgea de la apă.

Veneții erau mulțumiți că plecau așa de repede din aceste locuri. Pe drumul spre Chotau, ce ducea de-a lungul a nenumărate rîuri și fluvii, trecură prin sate, orașe și locuri întărite. Negustorii îi aprovizionară cu fructe proaspete, apă, pîine, ceai și cu diferite alte lucruri necesare unei călătorii. Pe ogoare creșteau cereale, bumbac, in și cînepă. Între sate și orașe era o vie circulație. Întîlniră multe caravane : veneau din Katai și călătoreau spre Kașgar.

Orașul Chotau era înconjurat de un zid vechi, acoperit, pe alocuri, cu tufișuri verzi. Și aici, caravana poposi doar cîteva zile. Lo-bzang se îngriji de hrană, hrană pentru animale și apă, pentru că aveau în față o călătorie mai lungă prin deșertul de nisip Takla-Mahan, unde, totuși, se găseau mai multe locuri cu apă și fluvii : ele coborau în vale din munții Kuen-Lun, aflați în apropiere, și apoi se înecau pe rînd în dunele de nisip.

Caravana mergea de-a lungul marginii deșertului. Marco avea impresia că erau priviți bănuitor de către locuitorii micilor orașe și sate. Bătrîna căpetenie îi povesti că prin această regiune trecuseră adesea trupe tătărăști care jefuiseră așezările omenești. Localnicii, cînd auzeau vești despre vreun marș al trupelor străine, fugeau cu familiile și animalele lor la o distanță de două zile de drum, în deșert, spre un loc unde găseau apă proaspătă, și unde rămîneau pînă cînd soldații dispăreau. Nimeni n-ar fi putut să-i găsească prea ușor, pentru că vîntul le ștergea aproape în aceeași clipă urmele pașilor pe solul nisipos. Proviziile lor, provenite din

recoltă, le ascundeau sub nisip, şi-şi scoteau în fiecare lună numai atît cît aveau nevoie să trăiască.

Frica permanentă de soldaţii tătari, ce treceau prin regiune, îi făcuseră bănuitori faţă de orice străin.

Drumul prin soarele arzător era de-a dreptul greu şi obositor. Lui Marco îi era adesea dor de aerul rece şi aspru al zăpezilor, din zona gheţarilor. Un grup de copaci sau un rîu cu maluri înverzite, erau singurele şi rarele modificări în peisaj. În faţa lui călăreau Matteo şi Aşima. Îşi îmboldi armăsarul, strîngîndu-l între coapse, la un pas mai grăbit, pînă cînd, ajunse să călărească lîngă cei doi.

Aşima trase frîul, care atîrna moale, mai strîns şi se îndreptă în şa. Obrazul ei gălbui se îmbujoră uşor.

„Ai venit ?", zise Matteo posomorît. „Ai putea să-mi spui, cît timp o să mai călărim prin marea asta galbenă şi a dracului ?"

„Încă două zile, zice Lo-bzang. Apoi ajungem în Tşertşen". Cădea înserarea, dar aducea prea puţină răcoare. Călăreau alături tăcuţi.

Pustiul alunga ideea că ar mai exista pe lume grădini şi flori, ci doar nisip şi spatele legănat al cailor.

VOCI ÎN PUSTIU

Cînd veneţienii ajunseră în micul oraş Lop, punctul de întîlnire al multor caravane, aveau exact doi ani de drum. Oraşul se afla situat la începutul vestitului deşert Lop. Un vînt puternic şi fierbinte bătea dinspre răsărit şi aşternea nisipul pustiului pe străduţe, bazare şi căsuţele sărăcăcioase. Dervişii urlători îi înconjurară pe noii sosiţi întinzînd spre ei tablele lor de lemn cu insistente gesturi prin care cerşeau bani şi mîncare. Oraşul arăta ca o tabără de război. Veneţienii îşi găsiră cu greu nişte adăposturi sărăcăcioase, în două case, pe care le închiriară de la locuitori, pentru patru săptămîni. Casele erau, oarecum, ferite de gălăgia străzii principale.

Într-o după-masă Marco se duse la prietenul său Matteo. Îl văzu stînd la fereastră şi privind afară, în mica grădiniţă.

Pe fața lui se zărea o trăsătură străină, de tristețe grea. Arătă spre grădină :

„În grădină înflorește o floare mare galbenă. Citeodată îți vine a crede că nu mai există altceva pe pământ decît ghetari și pustiuri și-apoi, bruse, vezi în fața ta o floare galbenă..."

Ochii lui Matteo se îndreptară din plin asupra tînărului său prieten și căutau în expresia lui un ecou al simțămintelor ce-l cuprinseseră.

„Îți mai aduci aminte ? Într-o zi ai venit la mine cu prietenii tăi și m-ai întrebat : Unde este Paolo ? Giannina plîngea. Giovanni îmi aștepta nerăbdător răspunsul. Și tu încercai să-ți ascunzi neliniștea în dosul atitudinii tale țepene. Așa și acum stăteam la fereastră. Și în grădina din fața casei mele înflorea o floare galbenă cu tulpinărul lung. În spatele ei se legăna catargul bărcii mele negre. Cîtă vreme a trecut de atunci, Marco ?" Matteo se îndreptă de spate și zise cu voce tare : „Un marinar nu trebuie să devină un înghițitor de praf !" Vorbi apoi cu glas domol : „Înțelegi tu asta ? Dar ce s-ar fi ales din fetița mea dacă n-aș fi scos-o din mîinile ticălosului ăluia ? Oare am să mă mai întorc vreodată la Veneția ? Citeodată mă gîndesc că n-am s-o mai revăd niciodată..." Urmă o lungă tăcere, apoi : „Am s-o duc în țara ei. Acolo o să fie fericită".

„Așima ?" întrebă Marco.

„Da. Țara ei se află la sud de Katai, la granița cu India. Cînd se simte neobservată, se gîndește la munții roșii din țara ei. Numai de n-ar mai fi blestemata asta de arșiță și praf și oamenii ăștia care toată vremea se tîrguiesc".

„Ți-e dor de casă, Matteo ?"

„Dor de casă ? Mă tînguiesc oare ca o femeie bătrînă ? Ieri a venit un om în grădina noastră. Așima m-a strigat și stătea tremurînd de frică în fața individului ăluia. Ce s-a întîmplat Așima ? o întreb și vreau să-l apuc de gler. Lasă-l, Messer Matteo, zice ea, nu vrea nimic rău. Individul își întinde mutra de lup, a rînjet și mi se adresează mie. Ce vrea ăsta Așima ? o întreb. „Zice că sînteți mai puternic decît demonii din pustiu care păzesc comoara de aur. Ar trebui să mergeți cu el și să luați comoara". Asta îndrăznea să-mi propună nenorocitul de șarlatan. Și nu știu, de fapt, ce plan ascuns are. Cînd l-am aruncat pe ușă afară, amenința cu

pumnul și înjura cu obrazul schimonosit de ură... De ce e Așima așa de fricoasă ? Nu-i înțeleg deloc pe oamenii de-aici..."

„Ți-e dor de casă, Matteo, asta e", Marco își privi prietenul, cu simpatie.

„Și tu ?" întrebă Matteo.

Marco se examină, conștiincios, așa cum obișnuia : bineînțeles că-i era dor de Veneția. Dorul părea adormit în inima lui, pînă cînd o amintire, un peisaj, o floare din grădină sau ceva invizibil, un mic gînd furiș, îl trezea. Era puternic, sau mai slab, dureros sau mîngîietor, chinuitor sau alinător, dar nu fusese încă niciodată așa de puternic așa de dureros, de chinuitor încît să se gîndească să se întoarcă la Veneția, înainte să studieze această lume străină. Și pentru asta socotea că nu-i e dor de casă.

„Te miri că Așimei îi era frică ? Eu o înțeleg. Era îngrijorată, că tu ai să pleci cu omul acela să cauți comoara de aur".

Expresia gînditoare dispăru de pe obrazul lui Matteo. Zîmbi în interiorul lui.

„Asta trebuie să fie, probabil a crezut c-am să mă las amăgit de ticălosul ăla... Deci ție nu ți-e dor de casă... Praful ăsta intră prin toate crăpăturile." Bătu cu mîna peste pături. „Ce nevoie am eu să caut în pustiu aur ?"

Patru săptămîni mai tîrziu, împreună cu o caravană mai mare, începură drumul prin pustiul Lop. Bătrîna căpetenie închiriase două cămile și trei măgari solizi, ca animale de povară pentru alimentele care erau suficiente, cel puțin pentru o lună. El atrase atenția călătorilor, să nu se îndepărteze de caravană mai mult de cinci pași, pentru că deșertul era reședința unor spirite rele, care momeau pe călători prin tot felul de năluciri și-i duceau la pieire.

Fiecare animal purta la gît un clopoțel. Clinchetul lor monoton adormea gîndirea. Cît puteai cuprinde cu ochii nu se vedeau decît dune de nisip. Vîntul le vălurise ca și suprafața unei ape. Nisip galben, fierbinte, în care nu putea trăi nici o vietate.

Seara ajungeau la locuri unde exista apă, care abia ajungea pentru animalele lor de povară. Înainte de a se culca, caravanbașiul fixa un par înalt, pe care lega bucăți de pînză,

cam la o sută de paşi înaintea lor, pe drumul din pustiu, ca în dimineaţa următoare să nu cumva să greşească direcţia.

Marco călărea prost dispus pe măgarul său. Nici Nicolo şi Maffio Polo nu scoteau o vorbă. Nu bătea vîntul. Un obiect alb, pe o dună de nisip, în stînga drumului, trezi atenţia lui Marco. Călări spre el. Nimeni nu-i strigă să se întoarcă. Călăreţii şedeau pe măgarii sau cămilele lor toropiţi de o oboseală ciudată.

Brusc se iscă vîntul. Lui Marco i se păru că aude în depărtare o muzică. Prin aerul ce tremura de arşiţă răsuna un sunet deosebit, ca un cîntec, care se apropie repede şi apoi se preschimbă într-un vuiet de furtună. Îl potopi un aer încins ca din gura unui cuptor deschis dintr-o dată. Cerul se întunecă, un zid de nisip negru se abătu asupra lui Marco şi îl învălui.

Îşi ţinu o pînză în faţa gurii şi sări jos de pe măgar. Om şi animal căzură în nisipul fierbinte. Marco îşi lipi obrazul de trupul animalului, apărîndu-l cu braţele. Nisipul îi intra printre pleoape, printre buzele închise şi-i intra în nas şi în urechi.

Furtuna din deşert urla dezlănţuită.

Marco stătea nemişcat în spatele trupului cald al animalului şi respira cu greutate. Încercă, din răsputeri, să-şi stăpînească tusea şi greaţa. Îşi imagina că este acoperit de o movilă de nisip fierbinte, care creşte din ce în ce mai mult şi ameninţă să-l înăbuşe. Nisipul îi scîrţîia între dinţi. Vinele de la gît i se umflară. Apăsarea din gîtlej deveni atît de puternică încît trebui să deschidă gura. Tusea îi scutură tot trupul, mîinile i se crispară în pielea animalului. Trupul lui Marco se destinse, moale, fără vlagă.

Movila de nisip nu putea să crească, fiindcă puterea violentă a vîntului o împrăştia mereu. Inima lui Marco bătea slab, plămînii i se umplură de praf, dar organele lui ascultau de instinctul de autoconservare şi funcţionau mecanic în continuare. Sîngele mai circula prin vine.

Sunetul melodios şi şuierător, ca bîziitul unei coarde foarte întinse, se atenuă. Pe neobservate furtuna scăzu în intensitate. Movila ce se formase peste om şi animal creşcu : căci puterea vîntului nu mai era în stare să împrăştie firele de nisip.

Cînd după furia furtunii de nisip se lăsă această linişte de necrezut, cînd norii de praf care se învolburaseră în at-

mosferă se așezară și pe cer apăru un soare roșu închis, ce ardea ca un cuptor încins, tot peisajul se schimbase. Unde înainte fusese o movilă, acum se întindea o suprafață plană și acolo unde suprafețele plane obosiseră ochii se ridica un munte înalt de nisip. Suprafața galbenă și vălurită era netedă și părea mai pustie ca înainte.

Sub mica moviliță nu se mișca nimic. Un picior îmbrăcat cu un pantalon alb de bumbac apărea de sub grămada de nisip.

Soarele apuse, coborînd între pămînt și cer. Înserarea învălui peisajul dezolant. În marea de dune, împietrite și cenușii, bătea slab o inimă omenească.

Pe cerul nopții apăru secera lunii și luminițele multor stele.

Mica movilă începu să se miște : apăru, mai întîi, spatele unui animal, apoi, patru copite începură să dea nisipul la o parte, întîi fără putere, apoi din ce în ce cu mai multă putere, căutîndu-și un punct de sprijin. După multă osteneală, în cele din urmă, animalul reuși să se ridice în picioare. Se clătină, recăzu în nisip, se ridică din nou și fugi cu pași nesiguri în pustiu. Deodată se opri, își scutură capul și coama și scoase un răget răgușit, abia auzibil. Acoperit peste tot cu praf măgarul stătea în mijlocul nisipului ca o făptură de basm.

Marco zăcea ghemuit pe pămînt. Piciorul stîng îi era întins, brațele îi apărau fața. Trezit din starea de inconștiență, se întoarse pe spate și-și întinse brațele. Cînd, eliberat de stratul de nisip, voi să respire adînc, simți praful din nas și din gură. Se ridică încet și încercă să îndepărteze firele de nisip.

Măgarul rămase în picioare lîngă Marco. Prezența unei ființe vii îi dădu lui Marco putere : se prinse de piciorul din spate al animalului și se ridică în picioare, căută în Kurdshum burduful cu apă. Marco își clăti gura și bău cu înghițituri mari apa călduță. Ascultă, dar întunericul îl înconjura cu o tăcere de moarte. Acolo era obiectul alb care-l ispitise să iasă de pe drum.

Dar unde era caravana ? Apăsătoarea pustietate îi strivea inima, ca o greutate de plumb. Măgarul își frecă botul de umărul lui.

„Sîntem singuri, surule", murmură Marco. „Așteaptă puțin, imediat îți dau apă".

Cerul gurii şi limba îl dureau cînd vorbea. Scoase un vas de aramă din Kurdshum, turnă cu grijă în el apă şi i-l întinse animalului.

„Cel mai scump lucru şi cel mai frumos e apa... Nu bea aşa de mult, cenuşiule!"

Obiectul alb, din nisipul deşertului, era un schelet omenesc, curăţit de nisip, de furtună. Marco stătea tăcut în faţa lui. Nu avea în el nimic înspăimîntător. Un om, sfîrşit de foame şi de sete, se aşezase în nisip şi murise. În timp ce Marco privea oasele înălbite şi se simţea cuprins de sufletul morţii, auzi tropotul de copite al unei grupe mai mari de călăreţi. Aruncă o ultimă privire scheletului. Capul de mort rînjea cu dinţii lui galbeni.

„Vino, cenuşiule!" zise Marco. „Tu nu auzi? Prietenii noştri ne caută".

Se azvîrli în şea, ascultă şi auzi foarte clar zgomotul mai multor copite, în spatele movilei cele mari. Dădu animalului o uşoară lovitură şi măgarul o luă, încet, în direcţia indicată.

„Grăbeşte-te, cenuşiule!" strigă Marco şi supărat, înfipse pintenii şi trase de frîu.

Cînd fu pe înălţime, se opri şi privi în jur. Dar nu văzu decît movilele de nisip netezite şi lipsite de viaţă, în lumina palidă a lumii. Zgomotele amuţiseră. Orice urmă de viaţă părea a fi dispărut. Nu se găseau nici măcar hiene sau vulturi negri, în această infinită singurătate, nici un firicel verde, numai oase înălbite, de oameni şi animale, nisip şi munţi pleşuvi.

Marco îşi aminti de vorbele avertizatoare ale lui Lo-bzang: „Spiritele rele zăpăcesc mintea. Nu vă îndepărtaţi mai mult de cinci paşi de caravană".

Disperat se uită în jur şi încercă să se orienteze, în ce parte ar trebui să caute caravana. În spatele lui era scheletul, aşa că el ar trebui s-o ia la stînga, ori poate ar fi mai bine să aştepte un grup care să-l caute? Ei o să-l caute imediat ce-i vor băga de seamă dispariţia. Brusc îl năpădi o puternică nelinişte. Ce s-a întîmplat cu ceilalţi? Teribila furtună, cu respiraţia ei fierbinte, nu putea omorî oamenii? Craniul dansa în faţa ochilor lui. Îndepărtă vedenia cu o mişcare bruscă.

Stăpîneşte-te, Marco! îşi zise.

Dar nu putea să-şi izgonească neliniştea. Rezistase oare

Aşima, furtunii ? Goneşte, cenuşiule !

Măgarul o luase la trap cu urechile posomorît pleoştite, în direcţia ce i se poruncise.

Marco căută îndelung, dar nu găsi nicăieri vreun semn că ar fi oameni prin apropiere. Pierduse orice reper de orientare. Ochii inflamaţi îl ardeau deşi se mai răcorise puţin. Epuizat de sforţările făcute, Marco hotărî să se odihnească pînă în zori. Abia se întinse, că şi adormi. Om şi animal se lipiră unul de celălalt căutînd ocrotire.

Cînd Marco se trezi, soarele apărea pe cerul lipsit de nori. Cenuşia disperare din noaptea cu lună nu-l mai apăsa. Odată cu lumina zilei îi reveni şi încrederea în el însuşi. Luă Kurdsumul de pe spatele măgarului şi-i răsturnă conţinutul pe o pătură, carne uscată, felii de pepene uscate, lipii de grîu şi două bidoane de piele cu apă. Alimentele erau prăfuite. Le curăţă cum putu mai bine, şi le împărţi pentru el şi pentru măgăruş.

Mîncarea şi apa nu ajungeau, cu cea mai mare economie, decît pentru două zile. Măgarul primi o lipie şi un vas de aramă plin cu apă. După ce şi Marco înghiţi un prînz sărăcăcios, călări spre soare răsare.

Deseori îşi oprea surul, ca să privească în depărtare. Deznădejdea alterna cu încrederea, dar cu cît timpul trecea, cu atît mai mult i se posomorau gîndurile. Ochii lui nu vedeau decît nisipul lipsit de viaţă. Un vînt cald vălurea în joacă dunele. Foamea şi setea se făcură simţite. Trebuia să te stăpîneşti ca să păstrezi severa raţionalizare a alimentelor şi a apei.

Cînd se apropie seara, Marco încă nu descoperise nici o urmă a drumului caravanelor. Ştia că deşertul se întindea încă spre răsărit, cale de patruzprezece zile.

Îl năpădiră gînduri negre ; unde rămăseseră ei ? Te-au părăsit în nenorocirea ta, fiecare îşi scăpă propria piele. Ce le pasă lor dacă oasele tale le va înălbi deşertul ? Tata şi unchiul Maffio se gîndesc la afacerile lor. Matteo e fericit dacă o trece cu bine pe mica Aşima peste deşert. Şi fetiţa ? Ce-ar zice, dacă el s-ar întoarse ?

Da, tinere domn ! Da, tinere domn !
Hai, plecaţi voi gînduri urite !

„Da, tinere domn !" strigă el.

Scoase cu disperare apa din Kurdshum şi bău. Ce vorba,

dacă el crapă mîine sau peste trei zile ? Măgarul își ascuți urechile lungi, își ridică adulmecînd capul și răgi.

„Ai dreptate, surule", murmură el, „ești mai deștept ca mine".

O vreme stătu pe loc nehotărît, i se părea că nu făcuse nici un pas mai departe de azi dimineață. Îl înconjura același peisaj amenințător, luminat în roșu și galben de soarele care apunea. Îl durea capul de atîta încordare.

Atunci auzi o voce bine cunoscută care îl striga pe nume, foarte clar : „Marco !"" și încă o dată : „Marco !"

Era vocea tatălui său. Îl inundă o nestăpînită bucurie.

„Da, vin !" strigă el. „Sînt aici tată !"

De unde venise vocea ? Acum era din nou liniște de moarte. În ce direcție s-o ia ?

„Hai, fugi, surule ! Acolo sus pe dună, înainte să se întunece"

Lovea măgarul cu cravașa și striga : „Tată ! Sînt aici ! Tată !"

Se opri pe dună. Nu se vedea suflet de om, nu se auzea nici un glas.

Îl înebunise mirajul.

Cu ochii obosiți se uită fix, minute în șir, peste dune și și văi.

„Înainte, surule ! Vreau să trăim !"

Din nou străluciră stelele pe cer, din nou căzu lumina rece și strălucitoare a lunii pe călărețul singuratic. Se sili să gîndească limpede : am călărit mereu spre răsărit. Soarele și stelele mi-au arătat drumul... Călăresc pe lîngă ei... Poate sînt la dreapta sau la stînga mea. Setea. Gura mi-e uscată, buzele sîngerează. Simt gustul sîngelui.. Mîna pipăia după Kurdshum.

„Înainte, surule ! Vreau să trăim !"

Stomacul îi era gol. Două lipii și o bucată de carne uscată, nu mai mare decît un sfert de palmă, ce însemna atîta ?

Îl chinuiau gînduri ciudate : „Ți-e dor de casă, Matteo, asta e ! Azvîrle omul cu mutră de lup în drum. Nu vezi cum tremură Așima ? Ce vrea de la ea ? Dacă mie mi-e dor de casă ? Nu ! Vreau să ajung în Katai. Palatele aurite. Am să beau apă cu pocalul cel mare. Apă rece de fîntînă. În ceaun fierbe coapsa țapului sălbatic. Ce miros divin. Și flori atîrnă peste zid, roșii și galbene. Ia-le Așima, sînt pentru tine sau dă-le lui Matteo, dacă tu n-ai nevoie de ele. Auzi muzica ?

Figura lui Matteo și a Așimei apăreau ca oameni în carne și oase printre dune, se apropiau de el și stăteau cu el de vorbă. Auzea muzică, sunete frumoase, argintii. Așima plîngea și unde-i cădeau lacrimile, în nisip, se făcea un lac cristalin.

Frîiele scăpară din mîinile lui Marco și măgarul se opri. Marco se trezi din visele lui. Scoase apa și bău.

„Numai o înghițitură, surule !"

Se culcară în nisip, prea obosiți ca să mai întindă o pătură.

Ziua a treia începu cu un soare fierbinte și un vînt fierbinte care-ți azvîrlea nisipul în obraz. Marco înjumătăți rațiile, ca să le mai ajungă pentru încă o zi. Surul rămase încăpățînat pe loc. Marco îl lovi cu cravașa.

„Ia-o înainte, diavole !" strigă el cu glas răgușit.

Apoi își aruncă biciușca în nisip și îmbrățișă gîtul animalului. Surul își linse dinții și încercă să-l muște. Marco sări înapoi și-și scoase pumnalul. În ochi îi lucea o furie animalică, să sară pe el, să-i străpungă gîtul cu fierul și să-i bea sîngele cald ?

Stătură așa, față în față, privindu-se în ochi. Măgarul își coborî capul, lăsîndu-l să atîrne, împăcat cu soarta. Mîna lui Marco căzu moale.

Își desfăcu centura și o aruncă jos împreună cu sabia, scoase din Kurdshum și din buzunarele șeii tot ce nu mai era necesar și păstră numai apa, vasul de aramă și sărăcăcioasele resturi de alimente.

Ziua a patra.

Trupurile li se deshidratau. Marco bău apa ce mai rămăsese. Supse lacom pînă cînd nu mai rămase nici un strop, apoi tăie pielea și linse cu limba uscată interiorul umed. Friul îl înfășură pe braț și merse mai departe.

„Ai să mori, în curînd, surule, ca eu să mai pot trăi o zi".

Ziua a cincea !

Degetele îi cuprinseră mînerul pumnalului. Cu ochii roșii, înjecțați de sînge, Marco privea dunele. Pașii îi erau nesiguri. Foamea îi scormonea măruntaiele, dar mai rău îl chinuia setea. Limba în gură, umflată, diform, o simțea ca pe o piele. Buzele îi erau crăpate și lipsite de sînge.

Măgarul trăgea slăbit de frîu, ca și cînd ar fi bănuit pericolul ce-l amenință.

„Setea e sare pe inima care abia se zbate, setea e foc în intestine, setea e praf în vine, setea e un horcăit lipicios... Chinul omenirii : setea !"

Degetele lui Marco cuprindeau din ce în ce mai bine mînerul pumnalului. În măgar se trezi ancestralul instinct al strămoşilor lui : Voia să-şi atace duşmanul şi să-l zdrobească cu copitele. O zmucitură a frîului îl supuse din nou voinţei omului.

„Încă nu, surule ! Culcă-te, e deja întuneric ! Mîine o să vină, Vin acum, nu auzi tropotul de copite ?"

Om şi animal căzură într-un somn neliniştit, plin de vise aduse de febră şi de spaimă.

„Unde se întinde marea tăcere a dunelor de nisip, domneşte moartea. Unde nici o apă nu udă pămîntul, nu există verdeaţă. Unde nu este apă şi verdeaţă, nu există vieţuitoare. Unde nu există vieţuitoare, acolo hălăduiesc demonii deşertului : ei n-au trup şi nu duc lipsă nici de apă, nici de verdeaţă. Demonii deşertului sînt ajutoarele morţii. Ei l-au momit din drum pe tînărul domn".

Lo-bzang lovi cu bătul în pielea bine întinsă pe tobă. De patru ori răsunară loviturile ca un ecou. Acolo călăreau, împrăştiaţi la distanţă, Nicolo Polo, Matteo, Maffio Polo şi un conducător de cămile.

„Ar fi trebuit să rămîi cu caravana, fiica mea", zise bătrîna căpetenie către Aşima.

„Unde se aud tobele şi strigătele oamenilor, acolo este viaţă", răspunse Aşima. „Trebuie să-l găsim pe tînărul stăpîn !"

Lo-bzang bătu în tobă. Ochii lui iscoditori inspectau peisajul tăcut şi înfierbîntat de soare.

„Eşti obosită, fiica mea".

„O să-l găsim, Lo-bzang ?"

„Dacă o să auzi de trei ori bătaia tobei..."

„Cît de mare e pustiul ?"

„De la sud la nord, trei sute de zile de drum. De la răsărit la apus, douăzeci şi opt de zile de drum.

Fetiţa şopti : „Trei sute de zile de drum". Apoi sfioasa sclavă îşi ridică glasul : „Trebuie să-l găsim !" strigă ea, „auzi Lo-bzang !"

Privirile ei imploratoare se îndreptau spre faţa neclintită a bătrînei căpetenii.

„Dacă auzi de trei ori bătaia tobei !"

Cînd se lăsă înserarea, grupul celor ce căutau se întoarseră la caravană. Mîncară şi băură. Conducătorii siliră cămilele să îngenunchieze şi le scoaseră poverile, apoi duseră animalele la adăpători. Bărbaţii îşi umpleau sticlele de piele. Strigăte puternice şi conversaţii în şoaptă, răgetul unui măgar... lumină de lună şi sclipiri de stele... Şi curînd se auzi respiraţia adîncă şi regulată a celor ce dormeau.

Bărbaţii, din grupul celor ce căutau şi Aşima şedeau încă împreună.

„Ziua a cincea", zise Matteo cu voce înăbuşită. „Unde poate fi ?"

„N-am să-i fac nici o mustrare" zise Nicolo Polo. „Numai de s-ar întoarce !" Creţuri adînci îi brăzdau fruntea. „Mai este vreo speranţă Lo-bzang ?"

Toţi ochii se îndreptară spre bătrîna căpetenie. Aşteptau sentinţa cu feţele împietrite.

„Este curajos", zise Lo-bzang.

Înainte de răsăritul soarelui grupul celor ce căutau plecă din nou ; erau distribuiţi într-un şir larg, distanţat în lărgime, şi călăreau în stînga caravanei. La intervale regulate răsunau bătăile tobei. Aşima număra loviturile. Odată îl prinse strîns pe Lo-bzang de mînecă şi zise :

„Ascultă Lo-bzang, n-a răsunat de trei ori ?"

„Nu, fiica mea".

În arşiţa soarelui de amiază, prin lovituri, fără nici o pauză între ele, Matteo chema grupul laolaltă, după cum se înţeleseseră. Mîncară şi băură în grabă şi apoi călăriră, pe partea cealaltă a caravanei, drumul înapoi.

Un vînt uşor ridică praful în faţa lor. Animalele epuizate, după de cîteva zile făceau drumul dublu în comparaţie cu caravana, mergeau obosite prin nisipul fierbinte. Dunele pleşuve păreau să nu aibă nici început nici sfîrşit. Bătăile tobei sunau înăbuşit.

Aşima le număra. Fiecare lovitură durea. De cîtă vreme călăreau deja ? Umbrele lor se scurtaseră. Cum dureau de rău ochii după atîta încordare ! Închise pleoapele şi căzu într-o stare de amorţeală, bîntuită de vise.

Atunci auzi trei lovituri. Sîngele i se ridică la cap, iar inima începu să-i bată năvalnic. Toate simţurile i se treziră.

„Ascultă, Lo-bzang !"

Trei lovituri : Tom-tom-tom.

Și iarăși : Tom-tom-tom.

Și încă o dată : Tom-tom-tom.

„Vino, fiica mea", zise liniștit bătrîna căpetenie. „Toba ne cheamă".

Zăcea în nisip într-o scobitură ce și-o săpase cu mîini obosite. Șaua era pe o înălțime, două ștergare, unul alb și altul roșu erau legate de ea și fluturau în vînt. La piciorul delușorului, la douăzeci de pași depărtare de corpul nemișcat al omului, zăcea măgarul cu picioarele din față strînse pe burtă, și cele din spate întinse.

Grupul nemișcat părea atins de suflarea morții.

Tom-tom-tom răsunau puternicile lovituri de tobă. Din cinci direcții călăreții se repeziră. Nicolo Polo aruncă toba în nisip și se aplecă deasupra lui.

Ceilalți îngenunchiară făcînd un cerc în jurul tatălui și a copilului său. Buzele crăpate ale lui Marco, nasul, bărbia, obrajii scofîlciți, erau acoperite de sînge uscat, întunecat la culoare.

Așima udă o cîrpă albă și șterse obrazul lui Marco. Sîngele se spăla ușor, nu avea nici o rană pe față.

„Inima îi bate !" Nicolo se ridică. „Dă-i să bea, Așima".

„E curajos", zise Lo-bzang.

„Dar cum i-a ajuns sîngele pe față ?" întrebă Maffio Polo.

„I-a deschis o arteră măgarului și i-a băut sîngele".

Așima îi dădu să bea. Apa caldă îi udă limba și gîtlejul uscat și trecu în stomacul gol, iritîndu-l, provocîndu-i, în prima clipă, o mare durere, care-l arse ca un foc și-l trezi pe Marco.

Deschise ochii și văzu obrazul înconjurat de valuri de păr al Așimei, trăsăturile severe și îngrijorate ale tatălui său, firele albe din barba lui și de la tîmple. Cu toată durerea arzătoare pe care o simțea, înregistră acest tablou, cu cea mai mare claritate. Își dădu imediat seama că nu visează, că nu-i un miraj al deșertului care-i înșeală simțurile.

Peste obrazul slăbit trecu o rază de bucurie cînd își văzu credincioșii prieteni în jurul său.

„Ar trebui să fii bătut", zise Maffio, cu o mînie jucată, „ne faci la griji..."

„Lasă-l în pace, nu vezi cît e de slab", îl opri Nicolo Polo, supărat.

Marco zise : „Dați-i să bea apă. surului, poate mai trăiește".

Lo-bzang și îngrijitorul de cămile se munciră cu măgarul îi dădură apă și orz, și încetul cu încetul își reveni în puteri și surul.

După ce mîncă și bău, Marco simți o oboseală de plumb. Bărbații întinseră o pînză și-l culcară la umbră. Așima îi făcea vînt cu evantaiul împletit din paie.

„Ai fost îngrijorată pentru mine, Așima ?" întrebă Marco, pe jumătate adormit.

„Da, tinere domn... Dar acum trebuie să dormiți".

„Da, tinere domn" murmură Marco și închise, mulțumit, ochii.

ÎN UMBRA MARELUI CALARET

Călătorii treceau prin imperiul Tanguților, supus de Gingis han, cu puțină vreme înainte de moartea lui. Drumul conducea pe sub lanțul de munți Nan-San, urca spre mari înălțimi, apoi cobora șerpuitor ca un fluviu galben și înghețat în văile roditoare. Pe costișe, în rînduri lungi, se aflau corturile negre ale Kara-Tanguților. Prin deschizăturile rotunde ale acoperișurilor, nori de fum se ridicau drept în sus și în bătaia vîntului fluturau asemenea unor lungi steaguri pe deasupra corturilor. Pe pajiști pășteau mari turme de vite ; păstorii, niște bărbați înalți și puternici, cîntau din flaute de os, sculptate. Ogoarele, la vreme de toamnă, acoperite cu miriști sau cu un verde tîrziu, anunțau apropierea satelor și a orașelor. Sus în munți, mănăstirile și domeniile preoților erau înconjurate cu ziduri puternice, lor le aparțineau întinderile bogate de pămînt, ce dominau împrejurimile. După toamna, caldă ca și vara, își începu domnia iarna, pe care călătorii și-o petrecură în frumoasa capitală a imperiului Tangut, Kautșu. Rămaseră aici mai mult de un an și făcură mai multe călătorii de afaceri în interiorul țării. Marco avu, astfel, ocazia să studieze religia și obiceiurile populației.

Își dădea, de asemenea, silința să învețe limba cataiilor precum și pe cea mongolă, căci nu mai era departe ziua

cînd, el cu tatăl şi cu unchiul său, vor trebui să apară înaintea Marelui Han Kublai, împărat al giganticului imperiu Katai, ca să-i predea darurile şi scrisorile din partea Papei.

Ca şi în Armenia, Bagdad, Ormuz, Badaksan, Kaşgaria şi alte ţinuturi prin care-i condusese călătoria lor, Marco simţea şi aici cum umbra marelui călăreţ se întindea ameninţătoare asupra popoarelor subjugate. Zidurile oraşelor, fortăreţele şi podurile erau păzite de soldaţi tătari sau străini. Observă că şi aici toate funcţiile înalte de stat se găseau în mîinile funcţionarilor tătari.

Întrucît Nicolo şi Maffio Polo erau în posesia unei tăbliţe de aur cu sigilul Marelui Han, lor toate porţile le erau deschise. Guvernatorul din Kantşu le acordă chiar şi o audienţă şi le promise că-l va anunţa pe Kublai Han de sosirea lor şi de data cînd îşi vor continua călătoria. Le oferi o casă, cu servitori cu tot, într-un loc frumos aşezat şi trimise, de mai multe ori, soli să se intereseze de dorinţele lor.

În bazarul principal din Kautşu, pe care Marco şi Matteo îl vizitau într-o luminoasă zi de primăvară, Matteo văzu a doua oară omul cu figură de lup. Sau era doar o asemănare, care-l inducea în eroare ? Mutra de lup, cu fruntea lată şi cu barba de-o formă ciudată, apăru în mulţimea de oameni, dar cînd observă privirile uriaşului Matteo, dispăru fulgerător. N-avea nici un rost să-l urmăreşti în învălmăşeala uliţelor cu prăvălii şi în dughenele deschise. Matteo îşi aminti pumnul ridicat şi ochii scînteind de ură ai omului, pe cînd, în Lop, îl aruncase pe uşă afară.

Matteo încerca să-şi stăpînească un sentiment neplăcut, şi fără a da vreo atenţie ofertelor negustorilor, urmărea cu priviri cercetătoare şuvoiul mulţimii.

„Eşti aşa de distrat, Matteo", zise Marco. „Cum îţi plac zeităţile de aici ?" şi-i arătă o mică figurină sculptată în fildeş, care reprezenta un zeu, cu picioarele încrucişate sub el şi cu mîinile împreună pe burta grasă.

Negustorul îşi etală imediat obiectele de artă şi îi năpădi cu un potop de vorbe. Matteo se uita peste capul lui. Îl cuprinsese subit o neliniştе puternică ! Oare ar trebui să-i spună lui Marco, cea ce văzuse ? Sau era pur şi simplu de rîs să vorbească de asta ? Cine ar fi putut să-l împiedice pe omul acesta să călătorească ca şi ei, de la Lop la Kautsu ? La dracu, cu atîtea gînduri fără rost !

„Vino, zdenţărosul meu frate", zise el către un bătrîn cerşetor, care-şi întindea implorator mîna, şi-i dădu un pumn de dirhemi de aramă. Bătrînul murmură o mie de binecuvîntări şi dispăru, cu numeroase plecăciuni, după o maghernită.

Zgomotul atîtor glasuri, aerul blînd de primăvară, schimbul de lumină şi umbră, cînd ieşiră din umbra halelor în piaţa liberă şi bătută de soare, ca şi hoinăreala lipsită de orice ţintă, îi obosiseră pe Marco şi Matteo. Dar cum pînă la cină mai aveau timp. Marco îşi convinse prietenul să facă o vizită în marele templu, al oraşului, care, aşezat pe un deal înalt, domina peste grădini şi case.

„O să te faci păgîn şi o să începi să te închini la zeii străini", glumi Matteo.

„Cum poţi vorbi aşa, Matteo", zise Marco necăjit, noi am venit aici ca să le vestim adevărata credinţă, cea a creştinismului".

„Şi ca să facem afaceri rentabile, dar las-o", zise Matteo blajin, „altfel îmi mai ţii o predică, ca şi călugărul de pe corabie care-şi băgase în cap să mă dezobişnuiască să înjur".

Îşi scoaseră caii din grajduri şi călăriră spre „Muntele înţelepciunii". Ca şi în celelalte oraşe existau şi în Kautşu case distruse, ce aminteau de cucerirea tătară, dar templul nu fusese atins.

Bărbaţi, femei şi copii se întîlneau pe drumul pietros ce ducea spre poarta din zidul mănăstirii. Cei doi călăreţi depăşiră o familie. Două fete mai mărişoare şi un băieţel cam de cinci ani mergeau cuvincioşi unul lîngă altul ; în braţele mamei dormea un sugaci cu obrajii dolofani, iar tatăl mîna înaintea lui un berbec negru. Toţi erau îmbrăcaţi de sărbătoare. Un cîrd de rubedenii şi prieteni urma micul grup.

Veneţienii îşi legară caii de un pom şi intrară în curtea tăcută. Oamenii se mişcau cu timiditate şi reţinere, văzîndu-i pe cei doi străini, schimbau observaţii în şoaptă, dar feţelor lor nu erau duşmănoase.

Prin curte curgea un rîu cu malurile ţărmurite cu pietre, şi peste care treceau trei poduri de marmoră. Tufişuri şi pomi împodobiţi cu verdeaţă, accentuau grandioasa linişte şi frumuseţe a curţii înconjurate cu un coridor sprijinit de coloane. Pe pereţi, în tablouri viu colorate, era înfăţişată viaţa fondatorului acestei religii, Gauthama Budha. Legenda spune că

el s-ar fi născut cu multe secole înainte, în India, ca fiu al unui rege și ar fi pus bazele acestei sfinte învățături.

Mateo și Marco urmară și ei convoiul condus de bărbatul cu berbecele negru, trecînd printr-o a doua poartă într-un parc îngrijit. Aici, pe un loc mai ridicat, se înălța templul principal înconjurat de temple mai mici. Patru călugări îmbrăcați în haine negre, mergeau cu pași măsurați și cu fețele pline de evlavie spre intrare. Oamenii se dădeau respectuoși la o parte. Berbecele se opri încăpățînat pe loc și începu să behăie.

Pe veneții îi impresionă frumusețea parcului, unde creșteau flori primăvaratice, alături copaci foarte, foarte bătrîni, cu tulpinile groase și cu coroanele larg desfăcute; îi impresionă tăcerea plină de evlavie a mulțimii, îmbrăcate pestriț, precum și templul, cu acoperișul lui strălucind în soare și cu intrarea scăldată într-o umbră întunecată.

Fără să vrea Marco trebui să recunoască că era stăpînit de un sentiment solemn, plin de emoție, cînd intră în întunericul crepuscular ce domnea în imensa sală a templului.

Nici chiar Matteo nu se putu sustrage farmecului straniu, dar în același timp se trezi în el și neliniștea. Rezemat de o coloană lăcuită în roșu privea cu obrazul întunecat zeitatea culcată în mijlocul templului și care cu o mînă își sprijinea capul, iar pe cealaltă și-o odihnea pe coapsă.

Statuia era lungă, cam de cincizeci de picioare și era complet poleită cu aur. În spatele ei se aflau figurile aurite ale preoților, care păreau atît de naturale, încît îți puteai imagina, cu groază, că în fiecare clipă se pot trezi, din încremenirea lor, ca să săvîrșească vreo faptă bună sau cu fețe pline de mînie să pedepsească pe cei păcătoși.

Lumina pilpîitoare a lumînărilor aluneca peste statuile aurite, bețișoare de lemn aromat umpleau încăperea cu miros sfînt. Oameni se aruncară la pămînt în fața statuii și-și plecară capetele murmurînd rugăciuni. Marco și Matteo căzură și ei în genunchi, ca să nu aducă vreo jignire acestor obiceiuri străine.

Zeul, cu ochii lui auriți și lipsiți de viață, părea că îi urmărește pe fiecare în parte, batjocoritor. În Matteo sentimentul de neliniște se accentuă. Așima era singură acasă cu servitorii. Marii negustători erau plecați într-o călătorie de afaceri, care-i ținea departe încă mai mult de-o săptămînă. Ar fi dorit să se ridice și să plece fără întîrziere la ea; îi

era frică totuși să tulbure liniștea solemnă, și simțea și o teamă neînțeleasă față de puterea zeului străin.

Marco, bănuind gîndurile prietenului său, observa jertfirea berbecului negru. Patru servitori puternici, ai călugărilor, prinseră animalul, îl aruncară în fața statuii și-l înjunghiară pe altarul de jertfă. Cu toate că această jertfă păgînă, îi răni adînc simțămintele, urmă, totuși, mulțimea de oameni care ieșeau din templu, sub conducerea călugărilor.

În spatele templului lîngă zidul mănăstirii se afla un cuptor. Într-un cazan, apa clocotea. Servitorii mănăstirii jupuiră berbecele, îi scoaseră măruntaiele și-l tăiară în bucăți.

În timp ce carnea fierbea în cazan, oamenii, conduși de călugări, se întoarseră în templu, se aruncară iarăși la pămînt în fața zeității și, într-o lungă rugăciune, cerură sănătate pentru sugaci, care prin țipete ascuțite, deranja evlavioasa rugăciune. Oamenii credeau că, prin intervenția zeului, sugarul încorpora în el cele mai sănătoase sucuri ale cărnii.

Preoții păstrară pentru servicile lor, capul, picioarele, inima, ficatul, plămînii, blana berbecelui negru și cîteva bucăți de carne.

Tatăl copilului, în timpul acesta, împachetă carnea fiartă în șervete curate de in, ca să o poată duce acasă. Rubedeniile și prietenii se alipiră rîzînd și glumind, de familie, deoarece se bucurau de sărbătorirea ce avea să urmeze și în gînd, deja, se ospătau cu carnea fragedă a berbecelui de un an.

Venețienii răsuflară ușurați cînd, ieșind pe poarta mănăstirii, ajunseră iar afară. Veselia oamenilor, care cu cîteva clipe mai înainte zăcuseră în praf înaintea statuii de aur, a zeului, îi uluia. Femei și fete culegeau de pe marginea drumului flori primăvaratice, copiii fugeau strigînd cît îi ținea gura pe pajiști, iar bărbații, discutînd cu înfocare, coborau muntele. Peste tot negustorii, își instalaseră tarabele și ofereau prăjituri, mici figurine sculptate, de zeități, ceapă verde și picioare de găină prăjite.

„Nu-i înțeleg", zise Marco, gînditor.

„Trebuie să mergem repede acasă !"

Marco sări în șea și călări alături de Matteo spre oraș. Cum era posibil că nu toți oamenii îl recunoșteau pe unicul și adevăratul dumnezeu al creștinilor ? Mahomedanii îl cinsteau pe Allah, alte popoare credeau chiar în mai mulți zei, tătarii credeau într-o ființă supremă și un mare număr de spirite puternice, pe care le numeau Ongot, se ocupau cu

prorocirile, cu zborul păsărilor, vrăjitorii și formule magice; agățau în iurtele lor o imagine a zeului Natigay cu nevasta și copiii lui și nu uitau niciodată, înainte să mănince, să ia o bucată grasă de carne cu care ungeau gura zeului, a nevestei și a copiilor săi. Apoi mai vărsau și afară, pe ușă, zeamă de carne, ca jertfă pentru celelalte spirite. În imperiul lui Kublai han erau îngăduite toate religiile. Mahomedani, creștini, adepți ai lui Budda și a altor religii păgîne, trăiau la curtea Marelui Han și-și dădeau toată silința să-l convingă de adevărul învățăturilor lor. Nu se dădeau înapoi, pentru a-i obține favorurile, nici de la mijloacele diabolice ale vrăjitoriei.

„Sînt îngrijorat pentru Așima", zise Matteo.

Marco se sperie.

„De ce ? Doar Așima a rămas acasă. Ce ar putea să i se întîmple ?" întrebă Marco mirat.

Matteo mormăi ceva neînțeles.

„Spune ce s-a întîmplat".

Matteo îi povesti întîmplarea din bazar.

„În Veneția aș fi aruncat individul în apă, dar aici... Tu vezi doar ce fac. Cine poate să știe cît sînt de puternici zeii lor ?"

Figura enormă a zeului aurit făcuse mare impresie asupra lui Matteo.

Marco își stăpîni mînia ce i-o provocă credința lui Matteo în puterea zeilor străini, dar gîndul că pe Așima ar putea s-o amenințe vreun pericol îl făcu să se grăbească.

Ultima bucată de drum, o parcurseră în galop întins. Negustorii și meseriașii, care își aveau tarabele și atelierele la marginea drumului, priveau uimiți în urma străinilor.

Așima stătea în fața casei și îi aștepta.

„Așa, deci aici ești fetița mea !" strigă Matteo, care-și recăpătă imediat buna dispoziție. „Cîteodată ești fricos ca o muiere superstițioasă, Matteo", murmură el, pentru sine.

Dar ca să îndepărteze orice îndoială întrebă :

„Nu te-a vizitat nimeni ?"

„Cine era să mă viziteze, Messer Matteo ?" Așima îl privea uimită.

„Cine știe, cine știe ?" zise Matteo zîmbind pe sub mustață. „Ești doar cea mai frumoasă fată ce se poate găsi în Kautșu".

Așima se întoarse intimidată și puțin îmbujorată.

„Cîte mai trăncăneşti astăzi!“ zise Marco supărat.

„Ai auzit, Aşima? El nu crede că tu eşti cea mai frumoasă fată din Kautşu... Poate ai văzut una mai frumoasă?“ glumi el.

Amîndoi se molipsiră de buna dispoziţie a lui Matteo. După mîncare, Matteo îşi invită prietenul şi pe Aşima în camera lui. Se aşezară în jurul lighianului cu cărbuni aprinşi. Lumina crepusculară a înserării arunca prin fereastră, prin hîrtia unsă cu ulei, umbra coroanei unui pom, cu multe crăci şi mici frunzuliţe. Mobila de culoare închisă, dădea naştere unui sentiment de frig.

Aşima purta o haină din mătase roşie, brodată cu figuri colorate de animale. Marco simţi ceea ce era deosebit în fiinţa ei şi avu dorinţa să privească în adîncul ascuns al gîndirii ei. Seara liniştită, cu cîntecul adormitor al păsărilor şi cu jocul de umbre tăcut al micilor frunzuliţe aducea la suprafaţă cuvinte niciodată spuse.

Şezură aşa duşi pe gînduri, pînă cînd întrebarea lui Marco rupse tăcerea.

„Cîţi ani ai Aşima?“

Mîna ei cu încheieturi fine, mîngîie mătasea. Lanţul ruginit era rupt. Din rana de la gleznă rămăsese doar o urmă roşiatică, o abia vizibilă umbră roşiatică.

„Nu ştiu, tinere domn“...

„Nu ştie“, zise Matteo.

„Nu-mi mai spune, tinere domn“, o rugă Marco. „Astă seară, nu“.

În lumina crepusculară fizicul dispărea. Nebăgată în seamă o umbră uşoară alunecă prin faţa ferestrei. Un om trecu şi se chirci să nu fie văzut.

„Tu doar nu eşti servitoarea noastră“.

„Nu, asta nu eşti fetiţa mea“.

„Astă seară nu, nici mîine... niciodată!“

În faţa ferestrei se ridică un om.

Matteo văzu în faţa lui ochii morţi, de aur, ai zeului străin.

„Tu trebuie să ne spui tot Aşima“, zise el. „Povesteşte-ne ceva despre munţii cei roşii. Eu mă gîndesc uneori la Veneţia. Acolo nu sînt munţi roşii, doar chiparoşi şi un castan. El înfloreşte acum, în curte...“

„Poate am șaisprezece ani", zise Așima. „Așa cred. Mama mea îmi povestea, cu mulți ani în urmă, multe legende frumoase. Cîteva dintre ele le mai știu și astăzi".

„Povestește-ne una, Așima !"

Fețele deveniseră acum, trei pete lumnioase. În afară de cărbunii care străluceau stins, totul era scăldat în întuneric. Sufletul ei se eliberă de umbrele trecutului, anii întunecoși fură șterși de lumina strălucitoare a amintirilor din copilărie.

„Vorbește, fetița mea", se auzi glasul înăbușit al lui Matteo.

Și fiindcă povestea ce i-o spusese mama ei și-o repetase de sute de ori, o avea clară în memorie, așa încît putea să repete fiecare frază și fiecare cuvînt, fără nici o ezitare.

Ea începu : „Înainte cu două sute de ani, trăia în India un rege, el avea trei feciori pe care-i iubea foarte mult. Tezaurul lui era plin de comori nemăsurate, dar ceea ce avea mai scump era un cal, cu o piele albă, mătăsoasă. Acest cal fugea mai repede ca vîntul, așa încît îți părea că picioarele lui nici nu ating pămîntul. Dacă îi spuneai, la ureche, un cuvînt fermecat, putea să se ridice pînă la nori și să-și ducă călărețul cu iuțeala săgeții dintr-o parte a țării, în cealaltă. Lunga lui coamă ardea ca focul în bătaia razelor soarelui.

Regele se gîndi, multe nopți în șir, căruia dintre băieți să-i lase calul. În cele din urmă găsi o soluție. Lăsă calul liber, și chemă la el pe cei trei feciori. Apoi le spuse : „Plecați și căutați calul cel alb. El va aparține aceluia care-l va prinde. Dar nu vă certați pentru el".

Cei trei feciori, care trăiau în frățească armonie, se închinară pînă la pămînt în fața tatălui lor. Erau mulțumiți de hotărîrea lui și plecară imediat, împreună, ca să-l caute.

De două ori se schimbă luna, pînă cînd ajunseră la Kunming, orașul strălucitoarei splendori, dincolo de granița de nord a imperiului indian. Aici domnea eterna primăvară, și pe pămîntul roșu și roditor florile înfloreau în tot timpul anului.

Un pescar bătrîn le povesti, c-a văzut în munți un cal alb, dar cînd a vrut să-l prindă s-a ridicat în aer și a zburat de-acolo pe un nor roșu ca focul.

După descrierea pescarului, frații recunoscură că acesta era calul lor fermecat, și plecară să-l caute în trei direcții.

Al doilea fecior plecă spre răsăritul soarelui. După o zi de drum ajunse pe o pajiște mănoasă și văzu calul cel alb.

Acesta se lăsă ușor prins. Și fiindcă știa în ce parte o luaseră frații lui trimise soli după ei ca să le spună să se întoarcă.

Băiatul cel mai mare călătorise spre apus. În seara celei de-a doua zi de drum, cînd luna apăru deasupra munților dinspre apus și se oglindea în lacul Kunming, îi apăru pasărea Phönix și îi dădu de veste că roibul a fost găsit. Întîi s-a întristat, apoi se resemnă, căci ținutul era de-o fermecătoare frumusețe, așa încît își uită gîndurile posomorîte. Munții din fața lui, scăldați în lumina blîndă a lunii, îi botează Munții cu coaste verzi.

Al treilea fecior călătorise spre un alt oraș. Acolo află, că fratele său găsise calul fermecat. După un timp, cei trei frați se întîlniră în locul în care se înțeleseseră dinainte, și al doilea, cel care găsise calul, zise : „Calul ne va aparține la toți trei".

Dar ceilalți socoteau că dorința tatălui lor trebuie respectată. În timp ce ei se certau, calul își rupse frînghia, cu care era legat de un copac, și dispăru în aer, în fața ochilor celor trei frați. Cerul se coloră auriu, de parcă ar fi răsărit soarele, și-și aruncă lumina pe munții din răsărit. Al doilea fecior zise : „Priviți, ăștia sînt munții calului de aur. Nu trebuie să ne întristăm. Calul ne-a condus într-o țară minunată".

Frații se stabiliră la poalele munților calului de aur, și nu li se făcea niciodată dor de India.

După două sute optzeci de zile sosi un trimis al regelui și le aduse porunca să se întoarcă în patrie, dar ei nu se putură despărți de noua lor țară.

Cînd regele auzi acest lucru, își chemă fratele și-i spuse : „O vrajă rea îmi ține legați feciorii în afara granițelor regatului nostru. Pleacă cu trei mii de soldați în această țară străină și adu-mi feciorii înapoi".

Fratele regelui îi promise că va îndeplini porunca. Își alese trei mii de soldați cu armuri de argint și plecă, cu elefanți și cămile, spre orașul strălucitoarei splendori. Își găsi curînd nepoții, fiindcă ei nu se ascundeau de el, ci îl întîmpinară cu respect.

Dar simțămintele unchiului se schimbară la vederea lacului strălucitor din Kunming cu stîncile lui abrupte și cu munții înverziți. El își zise : „Dacă o vrajă leagă pe oameni de acest loc, atunci este o vrajă fericită". Așa că se hotărî

să rămînă și el în țara cu pămîntul roșu și roditor, și nu se mai gîndi la însărcinarea dată de rege.

Chiar și celor trei mii de soldați le plăcu așa de mult, încît nu se mai întoarseră în India ; își zidiră case de lut și colibe de bambus, și plantară orez pe ogoare. Natura le răsplătea munca cu daruri nesecate, încît trăiră mulțumiți pînă la sfîrșitul vieții lor..."

Dinspre fereastră se auzi un zgomot tîrșăit, apoi foșni ca și cînd o veveriță s-ar fi furișat prin frunziș uscat, apoi ca și cînd cineva ar fi tușit ușor.

Păsările nu mai cîntau. Vîntul adormise, dar sevele tainice ale primăverii urcau în muguri și flori, se revărsau aducînd viață, prin lemn și prin frunzele de un verde deschis.

Așima își ridică umerii pătrunsă de un fior de frig.

„Da", zise gînditor Matteo.

Cărbunii erau arși, mirosul lor se simțea în aer, iar în ligheanul de metal era numai cenușă albă.

„Așadar, Kunmingul este patria ta... Dar granița Indiei e mare. Poți merge de-a lungul ei cinci sute de zile. Nimeni nu știe precis cît de lungă e..."

„Dar ce contează cinci sute de zile de drum", își dădu cu părerea Marco.

Așima zise : „Dacă merg mereu spre miazăzi, ajung în Kunming. Peste munți și fluvii. Peste păduri. Dar în păduri sînt spirite rele și animale sălbatice, șerpi groși cît trunchiurile copacilor, bolovani care varsă foc. Și tigri albi".

„De unde știi tu lucrurile astea Așima ?"

„Mi le-a povestit un hamal, Messer Polo".

Marco rise puțin. „Un hamal !" zise. Și după o pauză : „Ar trebui să ai un cal fermecat, atunci ai putea să zbori dintr-o dată de lîngă noi".

Afară, lipit strîns de perete, respira cineva. Nu-l vedea nimeni. Nimeni nu-i auzea respirația. Nimeni nu-i bănuia prezența. Cei trei din cameră erau ocupați numai cu ei înșiși. În cele din urmă Matteo zise : „Se face răcoare. Ție ți-e frig fetița mea".

„Am să te duc la Kunming, Așima" zise Marco cu hotărîre. „Să ajungem mai întîi la curtea Marelui Han. Am să-l rog să-mi dea autorizația să călătoresc prin Catai. O să călătorim împreună, Matteo, tu și cu mine".

Matteo lăsă să se audă un mormăit de încuviințare.

„În Kunming înfloresc florile tot anul", zise Așima.

Camerele de dormit ale bărbaților se aflau la primul etaj. Marco ieși puțin în grădină. Ziua fusese bogată în evenimente. Era plăcut să mai gîndești și să mai visezi în noaptea răcoroasă de primăvară. Mirosul florilor și al verdelui fraged se amestecau cu al pămîntului umed. Petalele florilor albe luceau stins, puncte luminoase, răspîndite neregulat în întunerie. Pietricelele făcură un ușor zgomot cînd tălpile lui Marco pășiră pe drum.

În camera Așimei ardea o luminare. Acum își aprindea și Matteo lumina. Crengi și frunze îl atingeau pe Marco, pe cînd se îndrepta spre poartă.

„Messer Polo", zisese ea. E vremea să-i zică pur și simplu Marco, altfel s-ar putea întîmpla ca eu să-i fac o plecăciune și să-i vorbesc cu „Signorina Așima". Rise înveselit, pentru el însuși.

Pe cerul catifelat străluceau stele singuratice. Cenușiul-argintiu al nopții de primăvară înconjura mîngîietor copacii și tufișurile și-i făcea, într-un mod ciudat, să prindă viață. Lipsită de umbră, o făptură întunecată se strecura în urma lui Marco. Într-o mînă ținea pumnalul, gata pentru lovitura ucigătoare. La doi pași de Marco brațul se ridică și se încordă gata să lovească.

Un pas trecu de pe pămîntul moale al grădinii pe drumul plin de pietricele. Marco auzi ușorul zgomot, se întoarse și observă conturul întunecat al unui bărbat îmbrăcat în negru. Ca și gura unui șarpe cu limba ascuțită și veninoasă, pumnalul se îndreptă spre el. Marco se ghemui. Fierul lovi pe deasupra lui și se înfipse în stîlpul porții grădinii.

Marco își îndreptă fulgerător spinarea, simți rezistența unui corp în cădere și auzi o respirație gîfîitoare și fierbinte. Bărbatul căzu pe gard, dar sări imediat în picioare și fugi, urmărit de Marco, spre fundul grădinii.

În spatele a două ferestre, la parter și în etajul superior străluceau vesel raze de lumină.

Așima îngîna cu vocea ei plăcută, de păsărică, un cîntec. Stinse luminarea și se culcă.

Matteo se plimba în sus și în jos prin cameră, mulțumit.

Marco se întoarse din întunericul grădinii, respirînd greu. Merse încet și cu mușchii destinși spre poartă, scoase pumnalul din lemn și-și trecu mîna înfiorat peste lama rece. Obosit, se rezemă o clipă de poartă, ca și cînd lupta tăcută i-ar fi epuizat toate puterile.

Brusc își aduse aminte de vizita în templu, văzu oamenii zăcînd, în praf, în fața uriașului zeu aurit cu ochii morți, auzi rugăciunile murmurate. Cuțitul se înfipsese în gîtul berbecului negru, iar sîngele roșu închis, curgea într-un vas.

Oare ofensase zeitatea străină ? Voia zeul să se răzbune ? Marco își învinse spaima superstițioasă. Fusese un bărbat în carne și sînge acela care-l atacase cu perfidie.

Se întoarse pe drumul din grădină și se opri la fereastra Așimei. Sigur, ea dormea deja. Deschise ușor ușa și urcă scările.

Matteo se opri uimit din plimbarea lui.

„Nu dormi încă ?"

Marco îi arătă pumnalul și-i povesti atacul perfid.

Matteo își încleștă furios pumnii puternici.

„Banditii și ucigașii !" scrîșni el printre dinți. „Dacă-l prind îi zdrobesc mutra de lup."

„Te gîndești la omul din Lop ?" întrebă Marco.

Matteo își întinse brațele cu un gest nehotărît.

„Ar fi bine să nu-i spunem nimic Așimei".

„Da ! Poate să fi fost numai un hoț obișnuit ?"

Marco deschise fereastra. Noaptea tăcută adie ușor peste el. Crengi negre se întindeau spre lumină cu ramurile lor ca niște degete întinse.

CURIERUL CU PANĂ DE ȘOIM

Munți de nori albi, poleiți de lumină, pluteau pe cer. Doi cocori zburau pe deasupra vîrfurilor înalte ale copacilor și-apoi se lăsară în jos, așezîndu-se pe ramuri. Printre frunze se strecurau razele soarelui pe tulpinile netede, cenușii-argintii, pînă jos, pe pajiștea ce sclipea diamantin. De pe stradă pătrundeau în tăcerea verde chemări vesele. Mirosea a iarbă proaspătă și a floare.

O alee lată, mărginită de două șiruri drepte de copaci, ducea spre palatul guvernatorului.

Un bărbat mergea cu pași șovăitori prin parc. Buza inferioară, groasă, îi atîrna și pe mutra lui șireată de lup, cu fruntea lată și teșită, se citea spaimă. Drumul spre poartă

părea că nu se mai sfîrșește. Era singur cu tufișurile și cu copacii.

Afară, oamenii glumeau și-și spuneau : „Ce frumos e după ploaie", sau : „Cînd mai plouă încă pe coada măgarului, pe cap deja îi strălucește soarele". Iar copiii săreau rizînd și strigînd, prin bălțoace.

Bărbatul își ridică umerii și-și încovoie puțin spatele.

„Cine ești tu ?" întrebă santinela cu pielea galbenă, de la poartă.

„Asta e Said ! Lasă-l să treacă" zise cealaltă santinelă și deschise cu piciorul o mică trecere prin poartă.

Said fu condus la guvernatorul Abaka. Acesta ședea pe un scaun întuntecat și sculptat, la dreapta și la stînga erau figuri de animale, un cocor și o broască țestoasă. Abaka își mîngîie barba neagră și bogată. Purta un veșmînt de mătase cu broderii bogate. Said stătea în genunchi în fața scaunului, cu obrazul aplecat spre pămînt. Nu îndrăznea să-și ridice privirea. Cînd era vorba să săvîrșească un omor era ca un tigru care stă la pîndă și se repede asupra prăzii, cînd însă se afla în fața unui potentat era laș ca un șacal.

Guvernatorul îl chemase. Ceasurile de ieri și pînă astăzi fuseseră îngrozitoare. Ar fi trebuit oare să fugă ? Dar cuvîntul lui Abaka ajungea pînă departe. Din Kașgar pînă la Kambali, din Tșahannor pînă în Tali. Era numai o unealtă a lui Ahmed, cel rău, care domnea în capitala imensului imperiu și care se bucura de încrederea nețărmurită a Marelui Han. Cine trezea nemulțumirea lui Ahmed, sfîrșea pe eșafod și era aruncat hrană cîinilor. Peste tot în orașe existau partizani ai lui Ahmed și întreținea în birourile pentru afaceri secrete, și în alte posturi, o armată întreagă de spioni.

Fruntea lui Said atinse pămîntul. Razele calde ale soarelui îi cădeau pe spate.

Vocea rece, obișnuită să dea porunci, a lui Abaka, rosti : „Uită-te la mine !"

Said își ridică obrazul, privirile lui rătăcite erau fascinate de ochii lui Abaka în a căror adîncuri întunecate ardea un foc. Înspăimîntat își lăsă capul în jos.

„Trebuie să te uiți la mine ! îl amenință Abaka.

Said privi obrazul îngust, acceptîndu-și soarta, dar speranța trezită brusc fu stinsă ca o flăcăruie de o pală de vînt, de primele cuvinte ale lui Abaka.

„Nu ți-ai îndeplinit misiunea !"

„Nu, stăpîne".

„Trebuie să te uiţi la mine!" Obrazul lui Abaka se crispă, ochii îi ardeau, dungi de mînie îi brăzdau fruntea. „Cîine!" Mîna, cu degete scurte, se încleştă pe braţele scaunului, degetele se deschiseră şi se încleştară din nou, apoi rămaseră nemişcate pe lemnul întunecat.

Said tremura aşteptînd temutul cuvînt al lui Abaka: „O sută şapte lovituri!". O sută şapte lovituri, cu ciomagul cel greu, însemnau moartea. Dorinţa lui de viaţă se trezi: îşi aruncă trupul înainte, lovi cu fruntea dalele de piatră şi se tîngui deznădăjduit: „Iartă-mă stăpîne! O, iertaţi-mă! Uriaşul e în legătură cu Satana, m-a vrăjit, încît n-am putut să mă mişc..."

Peste faţa lui Abaka zbură un zîmbet dispreţuitor, care aproape imediat făcu loc unei expresii de automulţumire. Îşi gusta puterea asupra creaturii ce zăcea pe pămînt. Abaka, guvernatorul din Kautşu! Oamenii tremurau cînd îl vedeau. Cine cădea în dizgraţia lui îşi pierdea viaţa. Nu era el oare tot atît de puternic ca şi Ahmed în Kambali? Aici el era alesul lui Allah!

„Iertaţi-mă, prea nobile stăpîn! O, iertaţi!"

„Taci", zise Abaka aspru „şi uită-te la mine!"

Said se îndreptă.

Mîinile guvernatorului se rezemau liniştite pe braţele scaunului.

„Beg Baiander ţi-a poruncit să-l momeşti pe uriaş în deşert, n-ai făcut-o... Eu ţi-am poruncit să-l omori pe tînărul diavol cu pielea netedă, nu ai făcut-o..." Vocea i se ridică cu mînie: „Cîtă vreme vor mai împuţi aceşti cîini necredincioşi ţara, cu putoarea lor?"

Abaka se sili să se liniştească. Trebuia să lase să fie omorît Said, sau va mai avea nevoie de el?

Afară în parc străluceau pajişti şi frunze, cocori pluteau pe deasupra copacilor cu gîturile întinse şi cu ciocuri lungi şi ascuţite, păsărele mici şi multicolore cîntau. Doi bărbaţi, unul zvelt, înalt, şi unul mai lat în umeri şi cu două degete mai scund se apropiară de poartă. Două lănci încrucişate le opriră intrarea. Atunci, cel zvelt scoase tăbliţa de aur cu sigiliul lui Kublai han. Lăncile lăsară intrarea liberă, şi cel cu pielea galbenă deschise serviabil poarta.

În camera lui Abaka pătrundeau razele soarelui, se oglindeau în luciul mobilelor, săltau peste covoarele de mătase

şi însufleţeau broasca ţestoasă, cocoşul şi dragonii sculptaţi, lii şi şerpii înaripaţi de pe peretele de lemn.

Uşa fu deschisă uşor, secretarul guvernatorului intră şi s aruncă la pămînt :

„Ce este ?" întrebă Abaka scîrbit.

„Iertaţi, stăpîne", zise grăbit secretarul. „Cei doi străini c tăbliţa de aur vor să vă vorbească. Mi-am închipuit..."

Guvernatorul făcu un semn cu mîna să se ridice. Said se ţi ca un ciine bătut, la o parte, ca să lase drumul liber. Abaka rămase un timp nemişcat, apoi zise arătîndu-l pe Said : „Du-l în curte, Selim să-i tragă douăzeci şi şapte... Timite pe domni la mine !"

„Mulţumesc stăpîne ! Să trăiţi zece mii de ani" murmură Said şi-i sărută veşmîntul. Abaka îi împinse fruntea cu picio rul.

„Mulţumesc, o stăpîne !" şopti Said şi părăsi încăperea mergînd cu spatele înainte, făcînd nenumărate plecăciuni.

Guvernatorul Abaka se aşeză şi-i aşteptă pe străini cu un obraz de nepătruns.

Nicolo şi Maffio Polo îngenunchiară, îşi aplecară capetele, iar la un semn al guvernatorului se ridicară în picioare. Privirile lui Abaka alunecară scîrbite peste turcoaza legată în aur, pe care Nicolo Polo o purta la gît, la capătul unui lăţişor subţire.

„Iertaţi că vă deranjăm în importantele voastre afaceri de conducător de stat, dar daţi-ne voie să vă aducem un mic dar".

Nicolo Polo scoase o pungă cu perle, ce străluceau stins, şi o puse în mîna întinsă a lui Abaka.

„Bunătatea voastră este nespusă, şi peste tot oamenii vorbesc despre faptele voastre glorioase în serviciul Împăratului", continuă Nicolo Polo. „Am trimis o scrisoare la curtea domnitorului domnitorilor, cel mai puternic stăpîn de pe pămînt, care conduce cu o mînă înţeleaptă popoarele, şi am lăudat bunătatea şi bunăvoinţa voastră pe care voi, nobile doam, ne-aţi arătat-o nouă, smeriţi servitori ai Maiestăţii Sale împăratului. Am călătorit, cu îngăduinţa Voastră, prin întreaga ţară strălucită a Tanguţilor şi am auzit că oamenii pronunţă numele Vostru cu dragoste şi respect, am văzut multe oraşe şi palate, şi am făcut afaceri bune. Am dobîndit stofe de camelot, ţesute din păr de cămilă amestecat cu lînă albă, care sînt cele mai frumoase din lumea întreagă...

Vă mulțumim, o domnule, pentru infinita voastră bunătate și bunăvoință..."

Marii negustători făcură o adîncă plecăciune.

Pe obrazul lui Abaka nu se mișcă nici un mușchi, doar în ochi i se aprinse o scînteie perfidă. Acești cîini albi voiau să-i dea planurile peste cap, le ghicise jocul, dar cuvintele lor înțelept alese, îl obligară să întrebe cu un glas indiferent, care totuși suna ironic : „Ați trimis o scrisoare Marelui Han ? Puteați să vă scutiți oboseala, el a fost deja anunțat de sosirea voastră".

„Iertați-ne, dacă nu v-am cerut sfatul, dar n-am îndrăznit să vă plictisim cu această treabă lipsită de importanță... Astăzi, însă, apelăm la marele și binevoitorul vostru ajutor : Sîntem foarte îngrijorați și neliniștiți..."

Abaka își păstră calmul ; aruncă, jucîndu-se, punga cu perle și o cîntări din nou în mînă.

„Vorbiți, deci", zise, „dar gîndiți-vă că am afaceri importante de rezolvat".

Nicolo Polo închise puțin ochii.

„Îmi vine greu nobile domn să vorbesc despre acest lucru... Știți că fiul meu ne însoțește. În timp ce noi, cu binevoitoarea Voastră îngăduință, călătoream prin țara Voastră, cineva a încercat să-mi ucidă fiul..."

„Aveți halucinații", zise Abaka.

„Cu acest pumnal, domnule !" Nicolo scoase de la brîu pumnalul. „A fost atacat noaptea, în grădină".

Sprîncenele lui Abaka se încruntară amenințător, privirile lui căutau pe obrazul lui Nicolo Polo, dacă știa ceva despre motivele ascunse ale atentatului, dar nu citi nimic altceva decît grija tatălui pentru fiul său, și cererea lui insistentă după ajutor.

„Dați-mi, arma", zise el tărăgănat. „Am să pun să fie căutat făptașul. Soldații mei vă vor apăra".

„Vă mulțumim, nobile domn !" zise Nicolo Polo. Frații îngenunchiară, se înclinară de trei ori, și plecară.

Abia închiseră ușa în urma lor, că intră secretarul așteptînd tăcut, poruncile lui Abaka.

„Said și-a primit pedeapsa ?

„Încă nu, stăpîne !"

Furia lui Abaka se trezi brusc. „Adu un servitor", strigă el, „nu mai pot respira aerul de aici !"

Servitorul legănă un fel de cădelniță cu fum de mirodenii, pînă cînd Abaka îi făcu semn să părăsească încăperea.

„Să vină Said !"

Secretarul se înclină și se grăbi să aducă la îndeplinire porunca stăpînului.

Said intră cu genunchii tremurînd și se aruncă la pămînt în fața lui Abaka.

„Uite, tîmpitule, aici ți-e pumnalul !"

Said nu îndrăznea să-l ia, pînă cînd vocea tăioasă a lui Abaka îi porunci : „Ia-l !"

Privirile speriate ale lui Said căutau să citească ceva pe obrazul lui Abaka. Luă pumnalul și și-l puse în cingătoare.

„Astă seară pleci ! O să călărești zi și noapte ! Îți dau tăbliță cu pană de șoimi, ca să ți se pună la dispoziție caii cei mai iuți. Noaptea îți vor lumina drumul purtători de făclii...

Vocea poruncitoare a lui Abaka suna ca un cîntec luminos în urechile lui Said.

„Vei duce o veste importantă. Nimeni nu trebuie s-o vadă, nimeni nu trebuie s-o găsească. Auzi ! Ar însemna moartea ta... Călărești zi și noapte. Ești un curier cu pana de șoim. Nimeni nu trebuie să te oprească pînă cînd nu pui scrisoarea în mîinile prea cinstitului domn Ahmed". Glasul își recăpătă din nou tonul obișnuit, cînd Abaka continuă : „ai înțeles ?"

„Pînă cînd nu pun scrisoarea în mîinile preacinstitului domn Ahmed", zise respectuos Said.

„Selim îl așteaptă", zise secretarul din ușă. „Mai trebuie să-și primească pedeapsa ?"

„Dați-i șaptesprezece lovituri", zise Abaka, „cu ciomagul cel ușor, ca să poată călări diseară".

„Selim, măi cîine, ai lovit cu toată puterea", scrîșni Said furios, și-și pipăi spatele dureros. „Așteaptă numai pînă cînd mă întorc".

Selim cel puternic rîse. „Șterge-o Said", strigă el. „altfel îți mai joacă odată pe spate ciomagul".

Seara, cînd secretarul îi dădu scrisoarea sigilată și tăbliță cu pană de șoim, Said uită durerile. Ascunse scrisoarea pe piele, își agăță tăbliță de gît și plecă în fugă. În grajduri, se aflau patru sute de cai buni, gata în fiecare clipă, așa încît curierii și trimișii împăratului să-și poată înlocui, la orice oră din zi sau din noapte, caii obosiți cu alții odihniți. În imperiul Marelui Han se găseau mai mult de zece mii de case de

poștă, avînd, în total, două sute de mii de cai. Chiar și în ținuturile muntoase, departe de marele drum, unde nu existau sate, iar orașele erau foarte depărtate unul de altul, Kublai han porunci să se înființeze stații de poștă. Ordinul lui obligase multe familii să-și părăsească satele și orașele natale și să se mute în aceste ținuturi ca să fie gata pentru serviciul poștei imperiale. Astfel apărură sate noi, mari, cu ogoare lucrate și cu mari pășuni verzi.

Din Kambali porneau toate drumurile principale spre provinciile imperiului, unde, la distanțe de douăzeci și cinci sau treizeci de mile, existau case de poștă. Pe distanța dintre o stație și alta treceai pe lîngă multe sate mici, compuse din treizeci, patruzeci de colibe, aici locuiau curierii aflați în serviciul împăratului.

Cînd trebuiau transmise vești urgente despre rebeliuni în vreo provincie, sau răzvrătirea vreunui prinț, atunci curierii făceau pe zi două sute sau chiar două sute cincizeci de mile. Imediat ce se apropiau de vreo stație de poștă, scoteau dintr-un corn sunete puternice, ca un cal odihnit să fie gata de plecare.

Curierii și curierii rapizi, se bucurau de mare cinste.

„Lăsați-mă să trec, sînt un curier al guvernatorului!" strigă Said abia trăgîndu-și suflarea. „Nu vedeți tăbliță cu pana de șoim ? !"

Santinelele speriate îi dădură drumul.

Un scrib înscrise ziua și ora și porunci să i se dea lui Said unul dintre cei mai buni cai. „Vrei și purtători de făclii care să-ți arate drumul pînă la stația următoare ?" întrebă el politicos.

Said își înfipse o pană de șoim în turban, își legă o cingătoare cu clopoței în jurul trupului și-și agăță cornul, de poștă, la gît. Spatele zdrobit îl durea.

Obrazul îngust al lui Abaka, cu buzele strînse și cu sprîncenele încruntate amenințător, îl urmărea : „O să călărești zi și noapte ! Auzi ! Duci o veste importantă. Nimeni nu trebuie să o vadă, nimeni nu trebuie s-o găsească. Ar însemna moartea pentru tine... Ești un curier cu pană de șoim..."

Aceste cuvinte îl îmboldeau pe Said la cea mai mare grabă.

„Cunosc drumul", zise el scurt, sări, cu fața crispată de durere, în șa, și călări prin noapte, întrebuințînd fără milă biciușca.

„Așteaptă numai, Selime să mă întorc...", murmura el. Clopoțeii de la cingătoare răsunau. Pana de șoim și tăblița îi netezeau toate căile. Dacă era zi sau noapte, dacă bătea soarele sau ceața se tîra peste șesuri sau costișe de munte, întotdeauna îl întîmpinau fețe serviabile, mîncăruri excelente îi stăteau la dispoziție, iar spinările scribilor se încovoiau în fața curierului lui Abaka.

Umilințele erau uitate. Orgoliul umflă sufletul lui de tîrîtoare. Era un trimis cu pană de șoim ! Nu uitați, voi ! Cai focoși, albi, negri, cu mușchi încordați și coame ce fluturau în vînt, îl duceau înspre răsărit. Copitele lor galopau pe drumurile pietroase. O caravană se dădu la o parte, să lase trecerea liberă călărețului.

Said nu cunoștea odihna. Epuizat de continua încordare, dormea doar puține ceasuri, se trezea în mijlocul nopții, chinuit de vise neliniștite, și cerea zgomotos purtători de făclii, care să-l însoțească pînă la stația următoare.

Mai avea încă două sute de mile pînă la Kambali. Călărea un cal alb, cu pielea mătăsoasă.

Apăru soarele. Calul zbura ca o săgeată. Bivoli trăgeau pluguri de lemn prin noroiul cîmpurilor de orez, vîrfurile verzi ale ogoarelor de grîne se legănau în valuri largi, ca vara : cerul înalt avea o culoare albastru stins, care spre orizont se topea într-un cenușiu albicios. O turmă de porci negri, condusă de un bătrîn păstor mic, ca un pitic, scurma prin șanțuri, adulmecînd cu rîturile lor.

Clopoțeii de pe centura curierului răsunau. Hamalii își așezau cu grije poverile pe drum și respirau o clipă, ca să privească după curierul cu pană de șoim. Said nu mai simțea nici o durere în spate, doar un sentiment de epuizare și o mare nevoie de somn.

„Călăresc zi și noapte ! Vezi stăpîne, cît de repede îți aduc la îndeplinire porunca. Allah să-i distrugă pe diavolii străini... Dar Selim este un trădător. El vă amenință viața..."

Mutra lui de lup se întindea de plăcere, cînd se gîndea la răspunsul lui Abaka. „Tu ești servitorul meu cel credincios, Said. Uite, ai aici cinci sute de liang în bani de mătase... Ce ziceai de feciorul ăla de cățea, de Selim ? Am să-l omor."

Said zări înaintea lui, într-o mică vale, prelungirea îngustă a unui lac. Drumul cobora în pantă lină spre malul nisipos. Duse cornul la gură și trîmbiță, ca să cheme luntrașul. O barcă lată stătea pe apă, între doi stîlpi. Cu pași rari,

și cu o undiță în mînă, ieși din stufăriș un bărbat tînăr și vînjos.

„Grăbește-te !" strigă Said. „Sînt un mesager cu pană de șoim și am o veste importantă pentru domnul Ministru Almed, din Kambali !"

„Pentru Ahmed !", zise luntrașul întunecat și scoase o înjurătură, numai vag prinsă de urechea lui Said.

„Trebuie să te grăbești !" repetă Said furibund și îi azvîrli frîiele calului, „altfel o spun stăpînului tău !"

„Urcă-te, tu mesager cu pană de șoim..."

Luntrașul vîslea tăcut peste apă. Coama calului strălucea în lumina soarelui ca mii de fire de argint.

„Lacul este adînc", zise luntrașul și se opri din vîslit.

De pe celălalt mal se apropia, de rîu, o caravană de cămile. Animalele cărau colivii pătrate de lemn, și înaintau cu pași plini de mîndrie și cu capetele orgolios ridicate, spre malul lacului. Se auzeau strigătele obosite ale gonacilor.

„Grăbește-te !" porunci Said.

O expresie de tristețe îmblînzi flăcările posomorîte din ochii luntrașului. Apucă vîslele și le trecu, leneș, prin apă.

„În colivii sînt fazani, rațe sălbatice și potîrnichi... și prepelițe. Vezi tu, mesager cu pană de șoim ?"

Barca scîrțîi peste nisip.

„Sînt pentru vînătoarea Împăratului".

Said luă în seamă cuvintele ciudatului luntraș. El călărea așa cum poruncise Abaka, zi și noapte, și păzea scrisoarea către Ahmed ca pe o comoară scumpă.

În ziua a cincea se găsea pe un munte pleșuv, de acolo văzu, la picioarele lui, mahalalele orașului Kambali, cu furnicarul lor de oameni, cu răsunătoarele carillioane a reparatorilor de oale, bărbieri, ascuțitori de cuțite, ce umblau încoace și încolo ; cu bătăile ritmice în toba, care nu era mai mare decît o jumătate de palmă, a strîngătorului de zdrențe ; cu grădinile, casele, colibele dominate de palatele de marmoră a reședinței Împăratului, înconjurate de puternice ziduri, în orașul nou construit Taidu.

Said nu văzu meseriașii, care lucrau în atelierele lor deschise, pe dreapta și pe stînga străzii principale, nu dădu atenție nici comercianților și negustătorilor, care în fața gheretelor și prăvăliilor lor îi mărgineau la infinit drumul, se hotărî să nu simtă tentația mirosului de prăjituri și ale rotiseriilor ; el sufla în corn și-și lăsa clopoțeii să răsune.

Întîlnirea apropiată cu puternicul ministru de finanțe, îi șterse oboseala. Emoția și un sentiment de respectuoasă așteptare, amestecate cu o neliniștită spaimă de sclav îl cuprinseră pe cînd călărea în curtea palatului lui Ahmed. Se pipăi la piept, unde avea ascunsă scrisoarea lui Abaka,

„O veste pentru prea cinstitul stăpîn Ahmed", zise el către servitorul care-i luă calul și-i arată o poartă.

„Va trebui să așteptați puțin", zise servitorul, „stăpînul este la Dșambuik-Hatun, prea nobila noastră împărătească".

„Trebuie să mă prezint imediat nobilului stăpîn Ahmed!" Servitorul zîmbi condescendent.

„Du-te la cancelarie și anunță-te... O să fii chemat..."

Ahmed se întoarse după-masa de la Împărătească, într-o foarte bună dispoziție. De ani de zile se bucura de favorurile ei și știa s-o facă să fie de acord cu planurile lui. Ei trebuia să-i mulțumească că ajunsese cel mai puternic ministru al statului.

El își mai amintea de vremea cînd sosise la curtea prințului Itși Noyan, venind din orașul său natal, Feuaket, de pe malul Sihunului, sosise plin de planuri ambițioase la curtea prințului. Acolo a văzut-o prima oară pe Dșambuik, frumoasa fată a prințului și simțise pe obraz privirea ochilor ei întunecați.

Într-o zi a venit la el o servitoare a lui Dșambuik și l-a rugat să ducă o tainică veste și s-o predea în mîinile tînărului prinț tătar Kublai. În primul moment voise să refuze această rugăminte, doar visa și el, în tăcere, să cucerească dragostea frumoasei fete. Dar vocea rece a rațiunii birui, și el îndeplini dorința fiicei prințului și o servi cu un devotament calculat.

Ahmed se lăsa cu plăcere pradă amintirilor, despre ascensiunea lui, băiat de negustor fără sînge de nobil, pînă la rangul de guvernator principal și stăpîn peste finanțele uriașului imperiu al lui Kublai han.

Dșambuik Hatun nu-i uitase credincioasele servicii.

În colțul gurii lui Ahmed se ivi un zîmbet crud. Împărăteasa se îngrășase, dragostea lui murise. Dar atunci cînd mergea la ea, se purta așa ca și cînd ar fi rămas tot frumoasa fiică din casa tatălui său, prințul Itși Noyan.

Ahmed era șiret și ambițios.

El împărțea dregătoriile statului și posturile oficiale, el îi judeca pe toți cei ce-i erau dușmani sau într-un fel, oarecare, îi stăteau în drum. Cînd voia să înlăture pe cineva, mergea la împărat și-i spunea : „Generalul Yaug s-a făcut culpabil de les-majestate. Îndrăznește să vorbească de rău pe preacinstitul său stăpîn, în fața soldaților lui. Yang merită moartea". Iar împăratul răspundea : „Faceți cum credeți că e mai bine !" Atunci Ahmed nu întîrzia să ordone să fie adusă la îndeplinire pedeapsa cu moartea.

Puterea lui devenise, în cinci ani, formidabilă, iar încrederea Marelui han și împărat Kublai în el era așa de mare, încît nimeni nu mai îndrăznea să-l contrazică. Cine era învinovățit de el, nu găsea nici un mijloc să se apere de acuzațiile ce i se aduceau, pentru că nu se găsea nimeni care să îndrăznească să-l apere.

Cînd afla de la spionii lui că un om avea o fată frumoasă, trimitea la el pe unul din servitorii lui credincioși. Iar acesta spunea : „Tu ai o fată frumoasă. Cui vrei să i-o dai ? Nu poți face nimic mai bun decît să i-o dai de nevastă lui Ahmed guvernatorul general. El te va numi pentru trei ani șef de serviciu la oficiul arderii banilor de hîrtie".

Cine putea rezista unei asemenea ispite ?

Onorabilul domn Ministru Ahmed, în față, i se zîmbea prietenos, dar poporul murmura și gemea sub greutatea impozitelor pe care le întreise. În schimb, Ahmed acumulase comori uriașe ; căci cel ce dobîndea o funcție, trebuia să-i facă un cadou important.

Guvernatorul general observa cu priviri severe oamenii, care stăteau pe marginea drumului în genunchi și-și încovoiau spinările. Ei tăceau pînă el trecea cu suita.

Patru servitori, pe cai albi, țineau o umbrelă deasupra capului lui și-și dădeau silința să țină pasul cu calul lui Ahmed. Armele gărzii de onoare zăngăneau, clopoțeii de argint de pe harnașament sunau în tactul pașilor cailor.

„Un curier cu pană de șoim vă așteaptă cu o veste importantă, preacinstite stăpîne".

„De unde vine ?"

„Din partea lui Abaka, guvernatorul din Kautșu".

„Adu-mi-l".

Said intră cu pași sfioși și se aruncă la pămînt.

„Dă-mi scrisoarea !"

Said o întinse. O clipă privirile măsurătoare ale lui Ahmed se opriră asupra lui. Curierul cu pană de șoim își înclină capul. Emoția îl făcu să-și uite oboseala. În capul lui se amestecau gînduri, fără nici o legătură, îl copleșea fastul rece și greu din marea încăpere în mijlocul căreia trona, asemenea unui zeu, un bărbat.

Îndrăzni să arunce o privire : Ahmed rupsese sigilul și citea scrisoarea. Fruntea lui netedă rămase nemișcată. Said, brusc, nu mai simți nici o frică, i se părea că îl pîndește un noroc deosebit.

Se simțea dintr-o dată copil : tovarășii de joacă îl chinuiau. „Obraz de cîine, obraz de cîine" îi strigau ei. El așteaptă liniștit lîngă un tufiș pînă cînd ei se apropie, atunci își apucă bastonul, de care este legat un șobolan mort și împuțit, și-l lovește pe primul în obraz și rîde în urma copiilor care fug îngroziți...

Said simțea o inexplicabilă apropiere față de Ahmed, sentiment pe care nu-l încercase niciodată în fața lui Abaka.

Guvernatorul general puse scrisoarea în poală, își rezema bărbia în palmă și cu vîrful degetelor, își lovea buza superioară. Pe obrazul lui, nimic nu trăda dacă era bine sau prost dispus. Lunga tăcere, în timp ce el zăcea la picioarele puternicului bărbat, amorțiră gîndurile jucăușe ale lui Said.

Atunci Ahmed zise : „Fața ta îmi place. Cum te cheamă ?"

„Said".

„Ești un ucigaș ?"

„Nu, stăpîne !" bîlbîi Said.

Ahmed nu-i luă în seamă răspunsul.

„Am nevoie de ucigași", vorbi ca pentru el.

Said înțelese abia rostitele cuvinte, și își înghiți justificările care-i stăteau pe buze.

„Povestește-mi ce se vorbește despre Abaka !"

„Am călărit zi și noapte", zise Said nedumerit.

„Trebuie să-mi povestești ce se vorbește despre Abaka !"

Said își aminti de loviturile primite și de izbitura cu piciorul în frunte.

„Oamenii îl iubesc, prea cinstite stăpîne", zise el cu vocea gîtuită. Obrazul alb al lui Ahmed cu ochii lui cerniți, îi inspira acum o frică paralizantă. Ce voia acest bărbat înspăimîntător de la el ?

„Ești un mincinos", zise Ahmed.

Said tăcu.

„Asta e bine". Dar brusc vocea lui Ahmed se înnăspri: „Dar pe mine nu trebuie să mă minți!"

Said auzi amenințarea și se înfioră.

Ahmed întrebă indiferent: „I-ai văzut pe marii negustători străini?"

„Da, stăpîne! Este cu ei un bărbat mare ca un uriaș, el poate să facă vrăji... Și o frumoasă sclavă..."

Tăcu zăpăcit. Ce s-apucase să povestească? Prea cinstitul stăpîn o să cheme imediat garda personală.

„Tu intri în serviciul meu", zise Ahmed. „Și acum pleacă!"

TSAD NAIMAN SUME KHOTAN

Kublai han, regele regilor, stăpînitor ales de către Kuriltai-ul prinților tătari, peste toate popoarele subjugate, împărat al imensului imperiu Katai, ședea pe tron, în mijlocul sălii de recepție, cu obrazul îndreptat spre miazăzi.

Canaturile porților de intrare erau larg deschise și în interiorul sălii de onoare, susținută de coloane înalte de marmură, se revărsau patru fluvii de lumină. La fiecare ușă cîte doi paznici uriași băgau de seamă, ca nici unul dintre cei care intrau să nu atingă un semn de rău augur. Afară, șambelanii umblau roată și atrăgeau atenția ambasadorilor și marilor negustători străini, asupra acestei ciudățenii, care avea loc cu ocazia recepțiilor împăratului.

Cine avea totuși ghinionul să atingă pragul înalt, era fără zăbavă înhățat de paznici și i se lua veșmîntul de deasupra. Trebuia, atunci, să și-l răscumpere cu o mare sumă de bani. Dacă un om mai de rînd, se făcea vinovat de această scăpare, era pedepsit cu lovituri de baston.

Tsad-naiman-sume-khotan, orașul celor o sută opt temple, după cum era denumit de tătari, sau Sangtu, cum se numea în limba catailor reședința de vară a stăpînitorului, se întindea cu casele și grădinile sale de pe costișele domole, pînă pe cîmpie ca pătrățelele unei table de șah, în lumina fierbinte a soarelui de vară.

Pe dealurile verzi, adumbrite de înalți copaci tăcuți, găseai temple și pavilioane, ale căror acoperișuri arcuite, erau împodobite cu dragoni și cu alte figuri de animale ciudate. Largi bulevarde duceau de la o poartă a orașului la alta. Meseriași din toate țările lumii erau colonizați în Sangtu ; fabricanți de hîrtie din Samarkad, țesători de mătase din provinciile de sud ale Chinei, aurari din Buchara, Bagdad și Sis, fringhieri din Balch și Kirman, armurieri din Jesd și blănari din Novgorod... Un mare număr de mari negustători și învățați, aventurieri, călugări, comedianți, saltimbanci, șamani, cititori în stele și vrăjitori se strămutau la Sangtu în lunile Iunie, Iulie și August, timp pe care Kublai han îl petrecea la reședința lui de vară.

Palatul, zidit din marmoră și alte pietre de valoare, trezea prin minunata sa așezare ca și prin construcția lui artistică admirația tuturor oamenilor care aveau norocul să-l vadă. În timp ce o fațadă împodobită cu splendide porți și bazoreliefuri era orientată spre interiorul orașului, alta cu nimic mai puțin bogat ornamentată privea spre zidul înconjurător al orașului.

Palatul era situat în mijlocul unui parc înconjurat de un zid care avea o lungime de 16 mile. Pe pajiștele verzi păsteau zece mii de armăsari și iepe albe, ca zăpada ; ele aparțineau grajdurilor Împăratului. Cel care ar fi îndrăznit să-i împiedice în mișcările lor, era pedepsit ca un criminal de rînd. Din laptele iepelor aveau voie să bea — cu excepția unei singure familii ai cărei membri săvîrșiseră în prezența lui Kublai han, mari fapte de vitejie — doar urmașii lui Gingis han. Cititorii în stele, din serviciul marelui Han, erau foarte pricepuți în demoni, ca artă a magiei, ei jertfeau laptele, o dată pe an, la 28 August, în prezența împăratului, ca să obțină bunăvoința zeilor și a spiritelor ; zeii ce urmau să ferească cu puterea lor poporul, bărbați și femei, vitele și păsările, grîul și celelalte fructe ale pămîntului.

În parcul împăratului se întindeau multe livezi frumoase și bogate, udate de numeroase rîuri. Cerbi, căprioare și țapi săltau ușor prin plantații, iar la vremea cînd trebuiau să-și primească hrana se apropiau, blînzi, de îngrijitorii lor. Mai mulți de două sute de șoimi, de vînătoare, erau închiși în colivii pe care împăratul le vizita cel puțin o dată pe săptămînă. Găseai în parcul împăratului chiar și leoparzi și alte animale dresate pentru vînătoare.

Anul acesta, în mijlocul grădinilor și dumbrăvilor, Kublai han construise o vilă regală, ea se sprijinea pe coloane pictate și aurite. Jur împrejurul fiecărei coloane se încolăcea un dragon înaripat, care era de asemenea aurit. Capetele lor sprijineau proeminențele acoperișului, iar ghiarele lor îndepărtate se întindeau în dreapta și în stînga pe lambriuri. Acoperișul era făcut din tulpini de bambus aurit. Două sute de frînghii de mătase asigurau rezistența clădirii contra forței vîntului. Era construită cu un asemenea meșteșug încît putea fi descompusă, transportată și reconstruită, în orice loc ți-ar fi plăcut.

Kublai han stăpînul tuturor acestor bogății ședea pe tron. Privirile lui alunecau peste prinții, cavalerii, astrologii, funcționarii și căpeteniile oștirii, șoimarii, medicii și ambasadorii care corespunzător rangului lor, erau mai mult sau mai puțin somptuos îmbrăcați, se opriră o clipă asupra paznicilor de la porți și se pierdură apoi în albastrul cerului. Curtenii se mișcau cu demnă seriozitate, apoi căzură într-o tăcere plină de așteptare, cînd canaturile porților fură închise.

Împăratul observă în valul de lumină care se îngusta, un grup de patru oameni, care prin fețele și îmbrăcămintea lor, se deosebeau de ceilalți. Se aplecă spre Hiu-Heng, ce stătea în stînga lui, și zise : „Au sosit !"

Bătrînul învățat din Katai, se înclină ușor, se jucă cu mînecile largi ale veșmîntului său, și tăcu. O ultimă rază de lumină, strălumină obrazul lui inteligent, cu sprîncene albe stufoase și cu bărbuța săracă, pe față avea o vagă expresie de înstrăinare.

Vocea puternică a unui mare demnitar răsună în încăperea crepusculară : „Plecați-vă capetele și închinați-vă".

Curtea căzu în genunchi și se aplecă pînă la pămînt.

„Prea Înalt Cer, tu care toate le acoperi ! Pămînt care te odihnești sub ocrotirea cerului. Vă strigăm și vă implorăm, îngrămădiți binecuvîntări asupra capului Împăratului ! Faceți ca el să trăiască zece mii, o sută de mii de ani".

Un al doilea orator, cu voce răsunătoare interveni : „Binevoiască eternul cer să păstreze măreția și fericirea Imperiului său, facă să aibă binecuvîntarea păcii și a fericirii toți cei ce sînt supuși împăratului, să domnească belșugul !"

Curtenii murmurară : „Eternul cer să ni-l țină pe Împărat !"

Demnitarii atinseră de patru ori pămîntul cu fruntea. Kublai han privea îngîndurat peste spinările încovoiate. La un semn al mai marelui şamberlanilor, paznicii deschiseră din nou porţile şi lăsară să intre lumina. Curtenii se ridicară şi formară un larg semicerc în jurul tronului. De la intrarea din mijloc se formă în mulţime o cale pe care cu paşi elastici, fugi un leu îmblînzit, se întinse la picioarele împăratului şi-şi culcă capul puternic pe labele dinainte.

Kublai han i se juca în coamă. Leul căscă şi-şi arătă dinţii ascuţiţi.

Împăratul zise : „Am crampe".

Pe obrazul mai marelui samberlanilor apărură cute de îngrijorare. Zise aspru către un paj : „N-ai auzit ? Maiestatea sa împăratul are crampe. Adu medicul arab !"

„Cine zice că vreau un medic ? Duceţi leul afară... Să vină bătrînul Kuhnan !"

Mai repede decît o săgeată pornită din arc îşi atinge ţinta, se împrăştie vestea că maiestatea sa împăratul are crampe. Şi în timp ce leul, ascultînd chemarea paznicului, fugea prin sală spre uşă, peste tot se porniră conversaţii în şoaptă.

„Maiestatea Sa, într-adevăr, astăzi, nu arată bine".

„Dar unde e medicul ? Trebuie doar să se aducă un medic".

„Împăratul nu vrea nici un medic".

„Nu de mult am avut şi eu crampe, priviţi, aici în locul ăsta, ca şi cînd în maţele mele ar fi fost un şoarece care roade. Dar credeţi că medicul a putut să mă ajute ?... Atunci m-am dus pur şi simplu în pădure..."

Vorbăreţul şi binehrănitul demnitar îşi întrerupse fraza şi se dădu palid înapoi, leul se oprise în faţa lui.

Ochii animalului de pradă urmăreau pe cel ce se dădea înapoi şi întindea braţele înainte, în chip de apărare.

„Duceţi dihania de-aici", zise el cu voce stinsă.

Cînd leul auzi chemarea poruncitoare a paznicului şi simţi puternica lovitură a biciuştii, se scutură, scoase un răget indignat şi-şi continuă drumul spre uşă.

Peste trăsăturile obosite ale împăratului flutură un zîmbet. Hiu-Heng, învăţatul chinez îşi încrucişă braţele în mînecile-i largi.

Sprijinit de doi servitori, intră în sală Khunan, un bătrîn războinic tătar, care luptase încă sub Gingis han şi sub gene-

ralul său Subutai-Bahadur. Se așează pe un covor pus pentru el lîngă împărat și zise : „M-ai chemat, sînt aici. Deci spune-mi ce vrei. Dar de ce ședi tu pe un tron de aur și-ți petreci vremea printre pietre moarte, pe care nu le poți muta dintr-un loc într-altul ?"

„Taci, Khunan", zise Kublai han.

„Atunci de ce-ai poruncit să fiu adus aici, dacă trebuie să tac ? Peste tot văd numai sfetnici străini în jurul tău. Nepoții mei nu mai vor să mai locuiască în iurte".

Bătrînul războinic murmura cuvinte neînțelese pînă cînd vocea poruncitoare a împăratului îi ajunse la ureche : „Khunan, mă auzi ? Povestește cum ne-a poruncit Gingis han să cucerim pămîntul !"

„Te aud, Kublai han !" Bătrînul se ridică. În ochii lui strălucea focul amintirilor, uitînd că se găsea în sala de onoare a palatului imperial. Brațele lui deveniseră prea slabe ca să mai mînuiască armele, dar gîndurile lui erau frumoase și repezi ca o herghelie de cai sălbatici care năvălește peste stepă, ca o furtună, în lumina rece a dimineții.

Khunan povestea : „Înainte cu mulți ani, cînd atotputernicul aurar a acoperit marele fluviu cu plăci de argint și blănarul iarnă îmbrăcă dealurile și cîmpiile în hermelină, cînd Omonul era înghețat ca piatra pe o adîncime de lungimea unei suliți, Gingis han l-a chemat pe comandantul de oști Subatai Badahur în cortul lui de aur, de pe vîrful muntelui, și i-a zis : „Acum trebuie să-i subjugi pe sarazini. Ia-ți o sută de mii de călăreți și pleacă la război. Kublai cel tînăr să te însoțească, ca să facă fapte de vitejie !"

Însuflețiți de flacăra arzătoare a mîniei au pornit contra sarazinilor și îl urmam pe eroul Subutai cel cu un ochi, și pe viteazul tînăr Kublai. Oastea noastră era numeroasă ca picăturile de ploaie. Săgețile noastre întunecau cerul. Uruitul căruțelor noastre și zgomotul pe care-l făceau copitele cailor era ca tunetul și ca fulgerul. Cu iuțimea vîntului îi urmăream pe dușmanii puși pe fugă..."

Kublai han asculta cu ochii închiși. Curtenii plictisiți de acest intermezzo, schimbau în șoaptă observații.

„Îmi sîngerează inima, Khunan", zise Kublai han abia auzit. „Nu povesti mai departe. Ah ! De-aș mai putea să mă întorc în stepă !"

Numai Hiu-Heng, învățatul și sfetnicul împăratului, auzi cuvintele, fu foarte mulțumit, dar obrazul său rămase nemișcat.

„Ambasadorii străini așteaptă", zise. „E timpul să fie primiți".

În timp ce servitorii îl conduceau pe bătrînul tătar, Kublai han porunci să-i fie înfățișați ambasadorii. Înguștii săi ochi apropiați își pierdură expresia gînditoare și fața lui cu oasele obrazului proeminente și cu obrajii plini, se aplecă cu interes.

Venețienii se aruncară la pămînt în fața împăratului.

„Sculați-vă !" zise împăratul. „Vedeți că nu v-am uitat. Călăreții mei v-au escortat în siguranță de la Kautșu pînă aici ?"

„Vă mulțumim, eternă maiestate, pentru marea favoare pe care ne-ați acordat-o", zise Nicolo Polo. „Încă mai mari și mai înfloritoare au devenit țările voastre, în timpul cît am lipsit. Am fost tratați cu respect de către cavalerii și funcționarii voștri..."

Kublain han ascultă vorbele binecumpănite ale venețianului cu vădită plăcere. Privirile lui trecură de la Nicolo Polo, la Marco care stătea cu o jumătate de pas în spatele tatălui său.

„Spuneți-mi acum, cu ce v-a însărcinat stăpînul vostru Papa ?"

În timp ce Nicolo Polo povestea, Marco avu ocazia să-l observe pe împărat și tot ceea ce îl înconjura. Cu toate că tatăl și unchiul său îi povestiseră multe despre viața de la curtea puternicului stăpînitor, era, totuși, din cale-afară de uimit de bogățiile de basm din interiorul palatului și de întîmplările din timpul recepției, și se întreba dacă nu cumva imaginația lui îi înfățișează un miraj.

Erau la capătul călătoriei lor ; după zile și nopți pline de primejdii, au dus la capăt, ceva de neînchipuit.

Marco Polo stătea în fața împăratului din Katai și privea cum sprîncenele negre și pictate, de deasupra ochilor oblici și înguști ale stăpînitorului, se mișcau abia perceptibil ; descoperi ridurile ce plecau de la nas și treceau pe lîngă colțurile gurii, urmări privirile repezi care porneau bănuitoare de sub pleoape și apoi se reîntorceau în pupilele întunecate, încărcate de o lenevă mulțumire.

Visele copilăriei lui, să plece în lumea largă pe căi pline de aventură, se îndepliniseră și, totuși, simțea, mai clar ca oricînd, că era abia la început și că dorul său de aventură nu se va stinge niciodată, și niciodată nu se va simți mulțumit cu ceea ce va dobîndi.

Un leu intrase în sală și se culcase în fața tronului, împăratul s-a jucat cu coama animalului de pradă, iar curtenii importanți, sau mai puțin importanți, miniștri, conducători de oști, comandanți, învățați, s-au întreținut cu toată seriozitatea despre crampele împăratului.

Gîndurile lui Marco făceau curioase salturi, în timp ce asculta atent raportul tatălui său. Prinții și sfetnicii din jurul împăratului ascultau interesați, și căutau pe obrazul lui Kublai han semne dacă aprobă sau dezaprobă cele auzite. Se produse o ușoară mișcare și se auziră voci admirative, cînd Matteo, în fruntea unui șir de servitori care aduceau darurile Papei, trecu de-a lungul sălii și ordonă să fie depuse la picioarele împăratului. Uimirea era determinată mai puțin de daruri cît de statura uriașă a lui Matteo. Chiar și privirile împăratului se oprirá timp de o clipă asupra lui. Apoi zise către Nicolo Polo :

„Credința și osteneala voastră sînt demne de laudă. Pentru asta meritați daruri. Am să vă dau pocale de aur și veșminte de gală, țesute cu fir. Uleiul de la mormîntul Dumnezeului vostru am să-l păstrez cu cinste. Dacă o să mă întrebați de puteți călători prin țările mele, am să vă răspund : Călătoriți ! Cine ridică mîna asupra voastră este dușmanul meu. Așa am să spun. Dar cine este tînărul din suita voastră ? Nu-l cunosc."

„Este fiul meu și servitorul maiestății voastre".

Ochii împăratului îl cîntăriră pe Marco.

„Fiul vostru are strălucire în obraz și foc în privire", zise Kublai han. „Stă de-acum sub protecția mea specială și va fi însoțitorul meu de cinste". Împăratul se întoarse spre cataiul Hiu-Heng și zise : „Ai auzit vorbele mele !"

Bătrînul învățat răspunse : „Să citești în inimile oamenilor este cea mai mare artă. Cînd nu poți deosebi un diamant fals de unul veritabil, îți pierzi banii. Cînd te încrezi într-un om rău, ar putea să te coste viața, dar atunci cînd cîștigi inima unui om puternic, ai cîștigat o bătălie".

Împărăteasa Dșambuik Hatun, rămăsese în Kambali. Era una dintre cele patru soții principale ale lui Kublai han și avea o mare influență în afacerile de guvernămînt. Trei sute de fecioare o serveau. Paji și doamne de onoare îi citeau din ochi orice dorință, tremurau în fața acceselor de furie ale împărătesei, plîngeau cu lacrimi false cînd vedeau tristețea zugrăvindu-se pe obrazul stăpînei lor și lăudau cu vorbe lingușitoare frumusețea ei. Zece mii de persoane erau afectate pentru întreținerea curții împărătesei în palatul din Kambali, care era situat în mijlocul unui parc uriaș. Îl înconjurau și îl apărau patru ziduri și distanța de la un zid pînă la celălalt, era așa de mare, încît o săgeată trasă cu putere abia o atingea.

Coloanele și dalele din palatul imperial erau făcute din piatră și marmoră cioplită. Dragoni sculptați și auriți, statui de războinici, păsări și animale, scene de lupte, împodobeau pereții sălilor și ai camerelor ; suprafețele inferioare ale acoperișurilor arcuite și proeminente erau atît de bogat împodobite, încît nu ofereau ochilor altceva, decît aur și picturi. Grandioasele clădiri erau înconjurate de un zid de marmoră. O scară exterioară urca, cu trepte late alb-strălucitoare, de pe iarba verde, spre palat.

Camerele cu tezaurele lui Kublai han și iatacele soțiilor lui erau situate la o aruncătură de piatră depărtare de palatul principal, și constituiau în sine un mic orășel liniștit. În această singurătate obișnuia împăratul să-și rezolve afacerile de guvernămînt ; pentru că acolo era ferit de intruși.

Dșambuik Hatun îl aștepta pe ministrul Ahmed. Fiecare întîlnire cu el îi amintea de tinerețea ei, pe care și-o petrecuse în aerul proaspăt al stepei. Citeodată se trezea în ea nostalgia după viața petrecută în corturi, după o cursă călare pe spatele unui cal de rasă și se simțea în splendidul palat mai nefericită ca o femeie de pe malul unui fluviu și care aruncă, în ceaunul prins deasupra focului, ultimul pumn de orez.

Împărăteasa trecea prin parc plictisită de atîta inactivitate. Obrazul ei devenise, sub stratul de fard, un chip mort cu un zîmbet studiat, care nu ajungea decît pînă în colțul buzelor.

Patru servitoare o urmau în tăcere.

Ziua era înăbuşitor de fierbinte, iar vîntul părea că vine de-a dreptul din iad. Dşambuik Hatun se opri pe malul unui bazin şi privi, cu gîndul dus departe, care se pierdea în aura ceţoasă a trecutului, la jocul peştişorilor roşii ca arama. Peştii se adunau într-un colţ adumbrit, şi-apoi se repezeau ca dînd ascultare unei comenzi neauzite, în soare, şi căutau să prindă cu boturile lor năroade, mici frunze boltite, ce pluteau pe apă, ca nişte soli grăbiţi ai toamnei, apoi alunecau cu mişcări abia vizibile prin apa limpede ca de cristal.

Zîmbetul lui Dşambuik îi cuprinse tot obrazul şi chipul mort, cu obrajii pictaţi în culoarea piersicilor, căpătă viaţă.

Cinci tineri viteji o ceruseră de soţie, ea, însă, îi refuzase, unul după altul ; sărea ca o pisică sălbatică prin iarba înaltă a stepi, îşi călărea murgul focos, cu dungă neagră pe spinare, dădea drumul săgeţilor din arcul încordat, cu mînă sigură, ca un vînător sau un războinic cu experienţă. Cînd iarba era udă de rouă şi pămîntul galben, ţi se lipea de tălpi, cînd soarele îşi trimitea primele săgeţi de lumină peste pădurile întunecate ale munţilor, iar femeile din corturi îşi frecau cu nisip oalele sau mergeau cu ulcioarele după apă la fluviu, cînd bărbaţii plecau călare la vînătoare scoţînd strigăte de veselie, şi totul în jurul ei era aşa de larg, de liber şi de întins, cît eternul cer albastru, atunci o cuprindea un dor neînţeles şi deschizîndu-şi braţele trecea prin iarbă, cu statura ei zveltă şi mîndră, cu paşi legănaţi de dans.

„Priviţi, pe-acolo trece Dşambuik, fata lui Itşi Noyan..."

Împărăteasa se aşează pe marginea bazinului şi căută să-şi vadă imaginea oglindită în apă. Zîmbetul îi îngheţă pe obraz şi se cuibări iarăşi în colţul gurii.

O servitoare, tînără şi subţire ca un crin, se apropie cu paşi unduitori şi aduse o pernă.

„Pleacă !" strigă împărăteasa, furioasă şi o lovi peste obrazul tînăr. „Plecaţi toate ! Nu mai vreau să vă văd în ochi!"

Servitoarele dispărură printre copaci şi aşteptau acolo, ascunse de privirile stăpînei lor, alte porunci.

Dşambuik Hatun stătea nemişcată. Zidurile şi clădirile opreau suflarea vîntului. În timp ce vîrfurile copacilor înalţi se zbăteau ca de furtună, în iarbă se legănau tulpinile galbene-verzui ale florilor sub povara corolelor bogat înflorite, dar parcă totul începuse să se ofilească. Un fluture întîrziat

rătăci pe deasupra pajiştei şi se aşează pe mîneca veşmîntului împărătesc.

Oraşul era afară ; ardea în el. viaţa răsunătoare, zgomotoasă, veselă sau nefericită. Mîinile cu încheieturi fine ale catailor sculptau zeităţi, ţărani sau fete, animale ciudate, din lemn sau fildeş, tăiau jad şi nefrit ca să facă vase scumpe, ciocăneau argintul şi aurul, brodau mătasea cu flori şi păsări strălucitor colorate, împleteau coşuri din bambus sau paie de mei, pictau în tuş, cu diferite pensule, tablouri diafane ca o adiere, pe hîrtie albă de orez sau pe mătase pală... Pumni grei ţineau plugul de lemn în pămîntul mocirlos, sau prin pămîntul zgrunţuros şi galben, sprinări se încovoiau în faţa obrazelor orgolioase a stăpînitorilor străini.

Said trecea, bine îmbrăcat şi sătul, prin străzile şi străduţele pline de viaţă. Se simţea bine în serviciul lui Ahmed. Avea un devotament nemărginit faţă de stăpînul lui. Îşi amintea cu mîndrie de drumul său călare de la Kautşu, la Kambali, care-i schimbase viaţa în mod atît de miraculos.

Se opri în faţa unui cofetar slab şi foarte bronzat, care prăjea în ulei mici figurine, făcute din aluat.

„Ce vinzi ?" întrebă el condescendent ca un domn mare. Obrajii lui se rotunjiseră, din cauza bunului trai din ultimile luni.

Cofetarul examină străinul cu o privire iute. Puse figurinele crocante pe o tablă şi le întinse sub nasul lui Said.

„Asta vînd. Mici Ahmezi, prăjiţi în ulei ! Gustaţi-i ! Zece weni cei mici, douăzeci de weni cei mijlocii ! Un preţ de batjocură, v-o spun ! Cumpăraţi-i şi mîncaţi ! Fripţi în ulei de calitate. Mici Ahmezi, ah ! Uite-i ce bine se frig, diavolii, priviţi !"

În Said se trezi o furie surdă. Acest catai scîrbos îndrăznea să-l batjocorească, pe Ahmed, pe stăpînul lui.

„De ce le zici mici Ahmezi ?" întrebă el. Dîndu-şi silinţa să-şi ascundă în glas tonul prefăcut şi pînditor.

„Ce vorbeşti ?" strigă cofetarul presimţind pericolul. „Vrei să mă jigneşti ?" şi îi strigă pe ceilalţi negustori şi meseriaşi aflaţi în apropiere : „Li vino încoace ! Wang, te rog adu-ţi şi ciocanul. Yang şi Wu, n-auziţi, aici e un străin care vrea să nenorocească un negustori catai cinstit."

Cei strigaţi îl înconjurară pe Said cu feţe ameninţătoare.

„Ce vrea acest dovleac de lemn de la tine ?"

„Dispari de-aici, măi, fecior de broască țestoasă !"

„Dați-i una peste botul lui de cîine, diavolului cu nas lung !"

Wang cel voinic, cu șorțul de piele dinainte, ieși în față și-l întrebă pe cofetar : „Ce-a zis ?"

„Că aș avea de vînzare mici Ahmezi. Vă rog, eu n-am zis niciodată așa ceva", răspunse cofetarul și-și privi prietenii cu ochi șireți : „El a spus-o ! El însuși a folosit acest fel de-a vorbi. Zece mii de ani să trăiască bunul nostru stăpîn preacinstitul Ahmed. De s-ar prăji în iad, preacinstitul Ahmed ! Astea sînt propriile lui cuvinte, credeți-mă".

Oamenii rîseră de îndrăzneala vicleană a cofetarului.

Said însă își pierdu stăpînirea.

„El a spus-o. El l-a calomniat pe preacinstitul domn Ahmed !" strigă el furios. „Am să aduc poliția. În carceră cu el, cu șobolanii !"

Negustorii și meseriașii se priviră neliniștiți. Unii plecară pe neobservate. Cofetarul se albi la față și își aminti de soție și de cei trei copii. Atunci Wang îl apucă pe Said de ceafă și-l împinse spre zid.

„Pleacă de-aici !" îi porunci.

„Așteptați voi numai !" scrîșni Said și se îndepărtă repede.

Cofetarul își împachetă uneltele ; puse cuptorul pe placa pătrată, le legă pe toate bine, laolaltă, cu o frînghie, de lemnul de purtat greutățile. Își puse povara pe umăr și plecă în altă parte a suprapopulatului oraș.

Fierarul Wang fu însă arestat, cam pe la amiază de către soldați și aruncat în temniță.

„Ești un servitor de încredere", îi spuse Ahmed lui Said și-i dădu un pocal de argint. „Bagă de seamă, însă, că într-o zi, cîinii ăștia galbeni îți vor suci gîtul".

Ahmed avea în Kambali o locuință tainică, cunoscută numai puținor oameni de încredere. În fiecare lună schimba servitorii, bucătarii, grădinarii și celălalt personal și îi muta în ținuturi îndepărtate ale marelui imperiu. În timp ce împăratul își schimba reședința la Sangtu, iar Tșingkim, prințul cel mai în vîrstă, își petrecea timpul la vînătoare, Ahmed era stăpînul atotputernic în Kamblai. Soli și curieri soseau și plecau. Ei îl țineau la curent cu cele mai importante evenimente, de la el primeau poruncile.

Sosirea marilor negustători creştini, care veniseră în calitate de ambasadori ai papei, îl neliniştea foarte mult. Se temea că străinii îi vor atenua influenţa asupra împăratului. Ahmed îşi rezemă bărbia în palmă şi îşi bătu nervos buzele cu vîrfurile degetelor.

Ei posedă o tăbliţă de aur... Dacă i-ai fi făcut dispăruţi — Abaka, în Kaşgar sau în Lop, nimeni nu s-ar fi sinchisit, acum, însă, e prea tîrziu. Împăratul i-a primit cu cinste... „Ziceai că aduc cu ei o fată frumoasă ?"

Degetele subţiri băteau mai repede tactul pe buze. Se sculă şi ieşi din camera umbroasă în grădina plină de soare. Said îl urma ca o umbră, urmărind încordat orice mişcare a stăpînului său.

„S-ar putea să li se întîmple un accident, domnilor", murmură Ahmed. „Catai este o ţară plină de pericole... Dar asta ar fi prea stîngaci, nu aşa lucrează Ahmed, el îşi ţese firele cu mai multă fineţe !" „Said !" strigă el.

„Da, stăpîne !"

„Mă aştepţi aici. Plec la împărăteasa".

Vîntul de apus sufla praful deşertului pe coroanele dese ale copacilor. Dşambuik Hatun arunca firimituri de prăjituri în lacul cu peştişori aurii. Gurile căscate ale peştilor ieşeau la suprafaţa apei limpezi ca sticla şi făceau cerculeţe de vălurele neliniştite. O servitoare se apropie ezitînd.

„A sosit prea cinstitul domn ministru Ahmed".

Împărăteasa îşi ridică privirea. Cu un gest mătură toate firimiturile în apă.

„Îl aştept".

Ahmed făcu o adîncă plecăciune şi rămase pe loc în faţa împărătesei. Pe obrazul lui oacheş, cu barba îngrijită, se zugrăvi o admiraţie respectuoasă.

„Dumneata eşti Ahmed", zise Aşambuik Hatun cu o voce obosită. „Trebuie să plec la Sangtu, să iau parte la vînătoarea cu şoimi... Nici nu vă puteţi închipui cît de plictisitoare e viaţa între zidurile astea !"

„Aş fi fost nemîngîiat majestate", răspunse Ahmed. „Sînt atîtea lucruri pe care trebuie să le discut cu domnia voastră. Cum aş putea oare fără înţeleptele voastre sfaturi să conduc afacerile de guvernămînt ale majestăţii sale împăratului ?" Şi adăugă cu voce mai scăzută : „Cînd sînt la Domnia voastră uit grijile care mă apasă".

Strălucirea vorbelor lui și privirile lui tăcute, pe împărăteasă o delectau.

„Ascultați cum vîjîie vîntul în copaci", zise.

Frunze, deja îngălbenite pe la margini, se legănau în aer.

Merseră pe drumurile îngrijite ale parcului spre muntele verde. Fazani, păuni și mîndre găinușe de munte se mișcau pe pajiștile pline de flori. Muntele verde era artificial. Măsura în circumferință o milă și era înalt de o sută de pași. Acolo de unde fusese cărat pămîntul se afla acum un lac liniștit plin de lebede. Pe vîrful muntelui se afla un pavilion diafan. Copaci cu frunza mereu verde și cu largi coroane apărau, pe cei ce se plimbau, de razele fierbinți ale soarelui. Copacii proveneau din toate regiunile imperiului. Cînd Kublai han afla că undeva crește un copac rar, poruncea să fie dezgropat cu toate rădăcinile lui, și indiferent cît era de mare sau de greu, poruncea să fie adus cu elefanți, pe muntele verde.

„Uite-i cum merg amîndoi" zise servitoarea cea zveltă care mai resimțea palma de pe obraz. „Uitați-vă la bătrîna, cum umblă ca o rață !"

La mijlocul drumului spre vîrful muntelui, Dșambuik se opri. Își dădea silința să-și ascundă respirația gîfîitoare. Un copac cioturos își întindea larg crengile încolăcite. Ace de pin cenușiu-argintiu opreau praful și razele soarelui. Împărăteasa se așeză pe o bancă și-l pofti pe Ahmed să ia loc lîngă ea.

„Vorbiți despre grijile care vă apasă, pot să te ajut Ahmed ?"

Peste trăsăturile lui Ahmed trecu un zîmbet mulțumit. Era tentat să-și sprijine, cu gestul lui obișnuit, bărbia în palmă și să-și bată cu vîrful degetelor buzele, dar își aduse aminte că se afla în fața împărătesei, și-și zugrăvi pe obraz cu artistică pricepere, o expresie de gînditoare îngrijorare :

„Cataii sînt un popor rebel și nu știu să apreciez nesfîrșita bunătate a guvernării maiestății sale împăratului".

Dșambuik Hatun făcu un gest de neplăcere, și mlădiosul Ahmed zise cu o voce stinsă abia auzibilă : „Cel mai fericit timp al vieții mele nu se mai întoarce niciodată..."

Împărăteasa își mîngîie veșmîntul de mătase. În ochii ei apăru o lucire caldă, care-i înfrumusețâ obrazul înghețat.

Ahmed se aplecă și-i examină cu atenție profilul. Învățase să aibă răbdare și să-și pregătească cu migală planu-

rile lui ambiţioase : era mai bine să tacă, cînd florile îşi răspîndeau mirosul, iar amintirile veneau şi plecau ca norii pe cer.

„Deci nu te simţi bine în serviciul nostru ?" întrebă împărăteasa.

„Ce înseamnă modestele mele servicii ?" răspunse Ahmed. „Sînt îngrijorat că vorbele mele pline de bune intenţii, într-o zi, nu vor mai ajunge pînă la inima maiestăţii sale."

Privirile lui Ahmed urmăreau o pasăre, ce stătea nemişcată deasupra copacilor, apoi căzu brusc, ca o piatră, la pămînt şi se ridică apoi într-o curbă îndrăzneaţă, cu un mic animal, care se zbătea, în ghiare.

„Nu vă înţeleg, Ahmed".

„La Sangtu au sosit ambasadori străini, şi s-au priceput să-şi cîştige prin linguşiri favorurile maiestăţii sale împăratul".

Ahmed aştepta cu respiraţia oprită, efectul vorbelor sale.

Dşambuik Hatun, cea plină de neprevăzut, întrebă ironic : „Ţi-e frică de ei, ministre Ahmed ?"

„Nu mă gîndesc decît la binele imperiului."

„Împăratul e mai deştept ca dumneata", zise împărăteasa cu seriozitate.

Ministrul Ahemd îşi înclină capul, îşi înăbuşi dezamăgirea şi zise : „Iertaţi majestate".

ZI DE IARNĂ ÎN KAMBALI

Cădeau fulgi albi şi pufoşi. Învolburîndu-se acopereau acoperişurile multicolor emailate ale palatelor, a porţilor oraşului şi a pavilioanelor, se agăţau de crăcile desfrunzite sau de acele cenuşiu-argintii, netezeau drumurile umblate, şi se învîrtejeau în jurul unei pălării galbene şi ascuţite, şi cădeau uşori ca o pană pe blana maronie a unui urs dresat — fulgi de zăpadă, fără miros, albi şi nepărtinitori ca moartea, care trece tăcută peste palate şi colibe, şi eliberează pe cei flămînzi de foame, iar pe cei sătui de atîta sătietate.

Albul, la catai, este culoarea doliului. Cînd le moare o rudă, sau un prieten, se îmbracă în alb.

Albul, la stăpînitorii tătari, este culoarea fericirii ; în prima zi, a noului an, se îmbracă în haine albe.

Un tigru zăcea posomorît, închis în cuşcă, cu capul culcat pe labele lui puternice şi privea înaintea lui cu ochii lui îngheţaţi şi lipsiţi de luciu. În faţa lui era o bucată mare de carne însîngerată. Un cîine mic şi negru rupea din ea cu dinţii lui mici şi ascuţiţi şi-şi dădea aere mai fioroase decît marele lui prieten, cu care era închis la un loc, din copilărie.

Marco se opri în faţa cuştii, nesinchisindu-se de fulgii de zăpadă. Veşmîntul său, căptuşit cu hermelină şi tivit cu samur, îl apăra de frig şi umezeală. Simţi mirosul tăios de sălbătăciune. Marco încercă să prindă privirea animalului de pradă şi să trezească o simţire în ochii nemiloşi.

„Nu mă mai cunoşti, Turgo ?"

Cîinele cel negru lătră furios şi sări pe gratii. Marco zîmbi, privind străduinţele zadarnice, ale cîinelui, ca să-i ajungă, sărind, mîna cu care ţinea zăbreaua.

Turgo, tigrul, se sculă încet, îşi înalţă capul şi începu să umble neliniştit prin cuşcă, de la zid la zăbrele, de la zăbrele la zid. Muşchii lui puternici se încordau sub blana mătăsoasă şi dungată.

„Nu mă mai cunoşti, Turgo ?"

Marco se dădu un pas înapoi : tigrul se azvîrli, răgind, asupra zăbrelelor şi lovi cu labele lui puternice drugii de fier, care vibrară. Cîinele lătra furibund.

„N-are nici un rost, Turgo !"

Tigrul sări înapoi şi fugi prin cuşcă, de la perete la zăbrele, de la zăbrele la perete. Iar fulgii albi şi pufoşi de zăpadă continuau să cadă.

Rîndul trecut bătea soarele, îţi aminteşti, Turgo ?

Era la sfîrşitul lui Aprilie : în cîmpia întinsă de lîngă Kambali, înverzeau semănăturile şi pomii înfloreau. Împăratul părăsise oraşul cu o uriaşă suită. Trei soţii îl însoţeau în trăsuri aurite. Dşambuik Hatun, care nu mai găsea nici o plăcere într-o vînătoare, rămăsese în Kambali.

Împăratul călătorea împreună cu doisprezece domni într-un pavilion construit din lemn şi purtat de patru elefanţi. În afară, pavilionul era îmbrăcat în piei de tigru, iar înăuntru cu pături întreţesute cu fire de aur. Marco împărtăşi marea cinste de a face parte dintre însoţitorii din pavilion ai împăratului.

Zece mii de şoimari, păzeau şoimii preţioşi, ulii şi vulturii, dresaţi pentru vînătoare. Chiar şi împăratul avea în pavilionul lui, doisprezece dintre cei mai buni vulturi bărboşi.

Timp de două zile, expediţia vînătorească, care număra şaptesprezece mii de oameni, se deplasă spre nord-est. În imediata apropiere a împăratului se legănau cuştile leoparzilor, tigrilor şi rîşilor, legate de spinările cămilelor şi a catîrilor. Lui Kublai han îi plăcea să privească dintr-un loc sigur, cum animalele dresate se aruncau asupra cerbilor, căprioarelor şi a măgarilor sălbatici, cum îi sfîşiau cu ghiarele şi îşi înfigeau colţii fioroşi în cafea lor. Într-una din cuşti era Turgo, tigrul alb, pe care i-l trimisese din sud, un prinţ tătar.

Drumurile erau asigurate de zece mii de paznici, repartizaţi în mici grupe, de cîte doi sau trei oameni, fiecare grup fiind în raza vizuală a celuilalt, toţi erau înzestraţi cu fluierici, capişoane pentru şoimi, ca să poată chema şi păstra şoimii de vînătoare. Păsările împăratului şi a dregătorilor, purtau la picioare cîte o tăbliţă de argint cu numele proprietarului şi a şoimarului său, aşa încît li se putea stabili uşor proprietarii.

Dacă proprietarul nu putea fi găsit imediat, atunci toate lucrurile pierdute la vînătoare, arme, şoimi, vase sau podoabe, se duceau în cortul Bungalazi, înălţat pe vîrful unui deal. Proprietarii veneau la el cînd voiau să-şi ridice lucrurile pierdute.

Totul era foarte bine pus la punct.

Pe malul fluviului lat, care nu departe de aici se vărsa în ocean, în mijlocul bogatului teren de vînătoare înconjurat de şoimari şi hăitaşi, îşi înălţa împăratul, împreună cu suita, tabăra. Marco nu crezuse niciodată că aşa ceva ar fi posibil. În cîteva ore pe cîmpia verde creştea un adevărat oraş cu străzi şi străduţe, cu standuri de mărfuri, cu ateliere. Pavilioane şi corturi somptuoase, pentru fii, curtenii şi soţiile împăratului, înconjurate de mici corturi ale gărzilor personale şi ale şoimarilor, se înălţau într-o perfectă ordine, unele lîngă altele.

Corturile erau acoperite cu piei de tigru, vărgate cu alb, negru sau roşu, şi căptuşite cu blăni de hermelină sau samur. Marco, care privea uimit acest tablou se credea într-un oraş bogat populat.

Cortul, unde Kublai han dădea audienţe, era aşa de mare încît în el ar fi putut să campeze zece mii de soldaţi. În spatele cortului se găseau camerele şi iatacul de dormit al împăratului, fiecare sprijinindu-se pe trei coloane de lemn aurite.

Pe malul fluviului se aflau cuştile animalelor de pradă. Turgo, nervos din cauza zgomotului şi a foamei, îşi înălţă capul puternic şi scoase un urlet mînios care-ţi îngheţa măduva în oase. Simţea mirosul de plante tinere, de pe malul fluviului şi bănuia apropierea vînatului în păduri şi pe şesuri.

Pe cînd era încă numai cît o pisică şi stătea neajutorat lîngă mama lui ucisă, miini, apărate de mănuşi de piele, îl apucaseră de ceafă şi-l băgaseră în cuşcă alături de cătelul cel negru, care pe atunci nu era mai mare decît un pumn. Turgo crescu repede şi în comparaţie cu el cătelul părea din ce în ce mai mic. Dar se obişnuiseră unul cu celălalt : Turgo, animalul regal, cu cătelandrul negru care chelălăia necontenit şi avea ochi veninoşi.

O experienţă repetată de sute de ori îl învăţaseră pe Turgo că după o călătorie în cuşca ce se clătina, după neobişnuita gălăgie făcută de oameni, după mirosul de pămînt străin, de plante şi de animale cu exaltaţiile lor diverse, după foamea chinuitoare, îi urma curînd clipa unei libertăţi întotdeauna aţiţătoare. Atunci uşa se deschidea şi ieşea cu paşi şovăitori în teritoriul de vînătoare, vedea prada cafenie, tremurînd de frică, şi sărea cu sîngele înebunit după animalul pus pe fugă...

Foamea îl îmboldea, cu o lovitură perfidă zdrobi coada unei lănci pe care un turgan neatent o vîrîse printre gratii, şi dădu drumul unui urlet care te paraliza de groază.

Marco se opri pe deal lîngă steguleţele lui Budăngazi. Soarele apunînd lumina corturile multicolore şi coloanele aurite ; un mare număr de cai, catîri, cămile păşteau pe pajiştile verzi ; fluviul îşi urma cursul mai larg şi strălucitor, la poalele dealului treceau patru elefanţi. Între corturi, clădiri şi pavilioane se mişca o mulţime de oameni în veşmintele lor de mătasă, sclipeau armele Turgandi-lor, o lectică plutea peste mulţimea de capete, umeri şi braţe ca o barcă ciudat construită.

Patru servitori duseră lectica pe deal şi o puseră jos, lîngă Marco Polo.

O mină subțire dădu perdeaua la o parte.

„V-am văzut stînd singur Beg Polo", zise o voce plină de amabilitate. „Permiteți-mi să vă țin companie".

„Cu plăcere stimate domn", răspunse Marco bucuros.

Ministrul Ahmed coborî și se înclină ușor.

„Luați pentru prima oară parte la vînătoarea Maiestății Sale ?" întrebă Ahmed.

„Pentru prima oară".

Murmurul glasurilor omenești fu depășit de semnale de corn și de răgetele furioase ale animalelor de pradă, flămînde. Tipsia soarelui își stinse culorile de foc de pe cer, și-și strînse ultimele raze estompate, de pe fluvii, pajiști și păduri, ca să se scufunde împreună cu ele în cealaltă lume.

„Nu eram mai în vîrstă decît dumneata cînd am venit la curtea maiestății sale", zise Ahmed.

Cum Marco îl aprecia pe acest om deștept și cu voința puternică, tăcu așteptînd. Lumina ce se stingea făcea ca strigătele și conversațiile ce ajungeau pînă în deal, să pară mai înăbușite.

„Citeodată doresc, să devin din nou un simplu negustător... Dar dumneata ești încă tînăr și plin de viață, Beg Polo... Mă gîndesc, adesea la orașul meu natal, este situat într-o vale roditoare. Casa noastră era în apropierea unui fluviu ; ședeam pe mal și mă uitam după bărci și după corăbii cu pînze". În glasul lui Ahmed se amestecă o tentă de glumă. „Dar ce vă mai povestesc eu, Beg Polo ? Sînt sigur că dumneata nu plănuiești să te întorci în frumosul dumnitale oraș natal... Rideți, de mine și de dorințele mele mici și prostești. Ce v-ați putea dori mai mult ? Vă bucurați de favorurile Maiestății sale împăratul..."

Negurile înserării se ridicau pe pajiști, pe fluviu se zăreau valuri cenușii ca plumbul.

„Pe mine puteți să contați oricînd, aduceți-vă aminte de acest lucru cînd vă apasă vreo grijă".

Ahmed făcu semn servitorilor.

Marco simți parcă un sentiment de prietenie pentru bărbatul puternic și temut.

„Vă mulțumesc, prea onorate domn", zise el.

Ministrul se aplecă din lectică și zise cu obrazul apropiat de urechea lui Marco : „Trebuie să vă păziți de Hiu-Heng. Dar nu vorbiți cu nimeni despre acest lucru".

Cu picioarele scăldate pînă la pulpe în negură, servitorii plecară cu lectica. Amurgul stinsese toate culorile.

Rămaseră în urmă doar cuvintele : „Trebuie să vă păziți de Hiu-Heng".

„Să citești în inimile oamenilor este cea mai mare artă. Cînd nu poți deosebi un diamant fals, de unul veritabil, îți pierzi banii. Cînd te încrezi într-un om rău, ar putea să te coste viața. Dar atunci cînd cîștigi inima unui om puternic, ai cîștigat o bătălie".

„Fiul vostru are strălucire în obraz și foc în privire".

Gînduri veneau și plecau. Marco își aminti de o întîmplare din palatul din Kambali.

Împăratul stă întins pe canapeaua lui, înconjurat de însoțitorii de onoare și de miniștri, și poruncește să i se dea paharul de aur cu lapte de iapă.

Hiu-Heng zice : „Au trecut trei ani. Eterna voastră maiestate a poruncit, ca, în fiecare al treilea an, să se deschidă temnițele și să fie amnistiați cei închiși pentru vini mai puțin importante".

Împăratul se întinde pe spate și privește gînditor spre plafon. „Nu există băutură mai gustoasă decît laptele rece de iapă. Ce părere ai despre propunerea lui Hiu-Heng, ministre Ahmed ?"

„E nevoie de o mînă puternică. Cine grăiește cuvinte rele despre maiestatea voastră, trebuie să stea la închisoare".

Sprîncenele albe ale lui Hiu-Heng, tresăriră.

„Poate că ai dreptate, Ahmed" zice Kublai han.

Ministrul se plecă mulțumit.

„Hiu-Heng ! vreau să am o listă a celor închiși !"

La întîmplarea asta se gîndea Marco, în timp ce stătea lîngă stegulețul Budangaziului. „Trebuie să vă păziți le Hiu-Heng !" Cuvintele se agățau strîns de memoria lui. I se părea că peste mulțimea de oameni se așează o plasă, nevăzută, țesută cu îndemînare, dar cine ținea în mînă firele ? Kublai han ? Ahmed ? Hiu-Heng ?

Turgo răgi pentru ultima oară. Focurile de pază începură să ardă. Semnale de corn chemau paznicii de noapte la locurile lor.

În dimineața următoare, începu vînătoarea ; un spectacol de o înfiorătoare frumusețe. Călăreții anunțară că în apropiere se găsesc cocori, bitlani și alte păsări. Servitorii traseră

perdelele, iar împăratul, de pe canapeaua lui, porunci să se dea drumul la şoimi.

Ei se avîntară spre cerul albastru cenuşiu, se ridicară în zbor vertical, deasupra prăzilor, apoi se repeziră în jos asupra ei, înfigîndu-şi ghearele aducătoare de moarte şi lovindu-le cu ciocul. Cocorii şi bîtlanii luptau cu disperare pentru viaţa lor, încercau să se ridice mai sus decît urmăritorii lor, îşi întindeau ciocurile contra lor, să-i străpungă sau să-i rănească. De cele mai multe ori, însă, învingeau şoimii cei repezi, care coborau apoi în zbor, chemaţi de fluierături, înapoi la şoimarii lor, aducîndu-le prada, iar aceştia ca răsplată le ţineau gata pregătite bucăţi de carne.

Marco urmărea emoţionat luptele date în văzduh. Ca o pală de vînt treceau păsările de vînătoare pe lîngă pavilion, se ridicau în slavă, pîndeau, aproape stînd pe loc, prada, care era scoasă de ciinii de vînătoare şi de vînători din păpurişul din jurul micilor lacuri şi din tufişuri, şi se pregăteau de luptă.

Împăratul se ridicase şi urmărea vînătoarea cu ochi strălucitori. Un gest al lui dădu încuviinţarea că şi ceilalţi domni pot să-şi trimită păsările, la vînătoare. Şoimarii le scoteau glugile de pe cap şi aruncau şoimii în aer, cu o mişcare avîntată a pumnului sting.

În ziua următoare, Kublai han dori să vîneze vînat mai mare. Înainte de mijirea zorilor, hăitaşii şi vînătorii încercuiseră ţinutul bogat în vînat : oi sălbatice, capre de munte, cerbi şi căprioare fură gonite din culcuşurile lor şi mînate înspre vînători.

Împăratul se rezema de o colană a pavilionului. Elefanţii se opriseră pe loc. Se auzeau răgetele înfiorătoare ale tigrului şi ale leoparzilor ce-şi adulmecau prada. Paznicii se pregătiră să deschidă zăbrelele cuştilor. Peste poiană căzdeau, lungi, umbrele arborilor. Era încă devreme, stropii de rouă scînteiau în iarbă. Hăituit de vînători, din pădure în poiană, sări un minunat cerb dama, cu coarne puternice.

„Daţi drumul la tigru !" porunci împăratul.

Turgo sări dintr-un singur salt în iarba umedă, îşi lipi trupul de pămînt şi contra vîntului se furişă spre marginea pădurii. Ciinele cel negru fugea spre el lătrînd.

Marco îşi simţea bătăile inimii. Strigătele hăitaşilor amuţiră, era o tăcere de moarte.

Micul cățeluș scheunînd încet, făcu un cerc în jurul lui Turgo, și se întoarse în cușca deschisă. Paznicii și soldații urmăreau cu respirația oprită tigrul. Spinările cenușii, ca stîncile, ale elefanților stăteau nemișcate.

O arzătoare neliniște puse stăpînire pe Marco. Nervii lui tremurau de încordarea. Lucrurile și oamenii din apropierea lui erau înregistrați de conștiința lui cu o extraordinară limpezime : Ahmed, cu fața palidă, în umbra unei coloane ; Van-Ku, colonelul gărzilor de la porți, privirea lui plină de ură, fățișă, îl urmărea pe Ahmed ; căruntul Hiu-Heng, își mișca doar mîinile jucîndu-se cu mătasea netedă și răcoroasă a largilor lui mîneci, ce cădeau pînă la pămînt ; Împăratul stătea cu spinarea încovoiată, gata parcă pentru o săritură ; lăncile erau rezemate de coloane și ținute laolaltă de o curea de piele ; lumini și umbre ; fețe albe, galbene, arămii, scăldate într-o lumină pătrunzătoare sau întunecate de o umbră cenușiu-neagră ; veșminte de mătase, întrețesută cu fire de aur și argint ; coloane aurite : canapeaua acoperită cu blănuri... Văzu scara de frînghie, făcută din funii albe, rulată și agățată de balustrada sculptată.

Văzu și uită în aceeași clipă, și, totuși, tabloul i se întipări în minte ca o ștampilă roșie, ca cinabrul, imprimată pe fond negru.

Cerbul adulmeca cu capul ridicat. Coastele îi tremurau, peste trupul lui trecu un fior. Își răsuci grumazul, fugi, ca urmărit, în umbra unui copac, se opri brusc, apoi porni în direcția opusă, trecînd în diagonală peste poiană.

Spatele vărgat al tigrului aluneca prin iarba înaltă. Acum cerbul își simțise dușmanul, care era mai de temut decît ființele gălăgioase și cu două picioare, care l-au scos din pădurea ocrotitoare și l-au gonit în poiană. Fuga lui deveni o zbatere fără nici un sens, fugă în cerc sau unghiuri.

Fugi înapoi, în pădure ! voia să-i strige Marco și tremură la gîndul că vreo posibilitate de scăpare, ceva neprevăzut ar putea împiedica lupta inegală.

Foamea cotropitoare din măruntaiele lui Turgo fu mai puternică, decît plăcerea de a se juca cu prada. Trupul lui destins, în săritura ce-o făcu peste iarba înaltă, căzu pe labele lui elastice de animal de pradă, se înalță din nou, făcu o uimitoare întoarcere, ca să-și poată ataca prada din flanc.

Marele cerb cafeniu, încolțit și strîmtorat, se întoarse, în disperarea lui, și-și îndreptă coarnele contra tigrului. Ele se

rupseră sub izbitura corpului greu. Turgo urlă de durere, lovi cu ghearele în blana maronie și îi sări cerbului în spinare. Sub greutatea lui cerbul se prăbuși ; Turgo rupse vertebra cervicală, cerbul se sfîrși horcăind.

Lupta avu loc cam la cincizeci de pași depărtare de pavilion. Elefanții se mișcau neliniștiți și paznicii, înarmați cu cîrlige de fier, trebuiră să le amintească de datoria lor de coloane vii pentru casa împăratului.

Kublai han ridică mîna.

„Închideți-l în cușcă", porunci el.

Cățelușul negru sărea lătrînd furios în jurul cerbului. Paznicii se apropiară de tigrul care-și sfîșia prada îmboldit de durerea cauzată de rănile făcute de coarnele acestuia ; își înfigea ghearele și dinții în carnea caldă a animalului.

„Înapoi, Turgo !"

„N-auzi, Turgo, înapoi !"

Tigrul își înălță capul și mîrîi furios. Sîngele roșu coloră în negru firele de iarbă și se înfiltră în pămînt. Soarele fu acoperit de un nor. Umbrele copacilor, ale elefanților, ale cuștilor, ale oamenilor se șterseră.

„Trebuie să-l închideți în cușcă !"

Îl îmbrînceau cu lăncile. O frînghie i se încolăci în jurul gîtului. Cățelul mușcă adînc mîna unui paznic și fu aruncat la o parte.

O lovitură de lance atinse rana de sub blana pătată de sînge. Turgo se ridică pe labele dinapoi, înebunit de durere, și doborî un paznic.

Elefanții mugeau cu trompele ridicate. Pavilionul se clătină. Kubali han se ținea bine cu amîndouă mîinile de balustradă. Colonelul Van-Ku dezlegă cu o singură mișcare scara de frînghie și coborî sprinten la pămînt.

Atunci apăru din nou soarele. Oamenii, animalele și umbrele se mișcau agitați. Cerbul mort zăcea nebăgat în seamă, în iarbă.

Un gînd iute și insinuant puse stăpînire pe Marco, născut din dorința de a-și dovedi curajul și de a se distinge în fața împăratului.

Mîna lui Hiu-Heng ce așeză pe umărul lui Marco. „Rămîneți", șopti învățatul chinez.

Dar Marco pusese deja mîna pe lance și sărise peste balustradă.

Turgo, încolțit de vîrfurile lăncilor, rupse cercul. Brusc îl văzu pe Marco în fața lui. Tigrul se dădu înapoi surprins din fața dușmanului căzut ca din cer. O a doua frînghie zbură în jurul grumazului său.

Vocea cunoscută a paznicului răsună : „Înapoi, Turgo !"

Cățelușul negru, îmboldit de lovituri de picior și de strigăte mînioase, fugi pe aleea formată de oamenii cu lăncile întinse. Turgo fugi și el, cu capul plecat, spre cușcă.

Grilajul de fier se închise cu zgomot.

„Mă mai cunoști, Turgo ?" întrebă Marco.

Între cele două întrebări nu trecuse mai mult decît timpul pentru șaizeci de bătăi ale inimii.

Fulgii albi și pufoși se învolburau în aer. Cît de minunat este alcătuit spiritul uman. Plutește liber peste văile amintirii și-ți aduce ca prin farmec, în mijlocul iernii, în fața ochilor minții, peisaje din trecut.

O căruță trasă de măgari, încărcată cu pietre de marmoră cioplită, trecu pe lîngă el. Doi lăncieri mergeau la dreapta și la stînga înfofolitului vizitiu.

Turgo fugea neliniștit prin cușcă. Cățelușul negru ședea într-un colț și urmărea tăcut jocul neastîmpărat al fulgilor de zăpadă.

Pe nesimțite fulgii se răriră. Marco trecu prin marea poartă, spre Taidu. Santinelele îl salutară. Lîngă turnul cu clopote, în mijlocul orașului, zări un bărbat bătrîn cu o pălărie galbenă și ascuțită. Omul stătea cu spinarea cocîrjată, în fața unui atelier de frînghii și ținea, legat cu o funie, un urs cafeniu.

Marco își opri pașii nevenindu-i să-și creadă ochilor și-și trecu cu un gest iute, mîna peste frunte. Dar pălăria ascuțită și galbenă, cu pana jumulită, și dedesupt obrazul bronzat și sfrijit, și ursul cu ochii triști... În Kambali trăiau mulți saltimbanci, veniți cu miile din toate părțile lumii. Marco tocmai voia să treacă mai departe, cînd bătrînul se apropie de el, plecîndu-și spinarea cu umilință :

„O mică pomană nobile domn, nu pentru mine. Am nevoie de hrană pentru Herkules al meu, altfel piere".

Vocea devenise bătrînă și spartă. Ursul se ridică cu greutate și începu să se legene.

Nu mai ningea. Urmele trecătorilor se imprimau în zăpadă. Meseriași și negustori își deschideau dughenele. O com-

panie de soldați ieși din turnul clopotelor și trecu în pas de marș pe stradă.

„O mică pomană, nobile domn".

Două javre trecură cu coada între picioare pe lîngă urs.

Unde era copilăria ? Ieri, încă, zăcea într-o depărtare ce se pierdea în neguri, azi tot ce făcea sau la ce se gîndea avea legătură numai cu prezentul. Era un favorit al împăratului din Katai. Visele lui se îndepliniseră.

Și, deodată, în fața lui stă bătrînul țigan cu ursul și-i întinde rugător farfuria de lemn ca și cînd ar fi călătorit pe nesfîrșitele drumuri cu singurul țel, de a-i aminti, distinsului domn, de o fată cu părul negru, care ședea pe treptele de piatră ale vilei de pe malul mării și asculta vocea lui Giovanni răsunînd limpede pe deasupra lagunei. Unde era Pippino ? Se gîndi Marco. Nu poate fi el, nu-l are pe Pippino.

De pe tarabele negustorilor se ridicau, în aerul limpede, coloane de fum albastre și transparente. Vizitii mergeau cu pași repezi pe lîngă măgari, își pocneau vesel bicele și plescăiau cu limba. Era o zi senină de iarnă, acoperită de-un cer înalt.

„Cine ești tu, bătrîne ?" întrebă Marco.

Țiganul auzi cunoscutele vorbe italiene. Capul, cu nasul îndrăzneț încovoiat, i se ridică. Privi la distinsul străin. Umilința din ținuta lui dispăru. Își presimți norocul, luă tamburina și începu s-o lovească. Unde îl mai văzuse oare pe domnul acesta ? Degeaba își răscolea memoria, în care erau înmormîntate multe mii de întîmplări și de întîlniri. Nu găsea urma care ducea, peste încîlcite poteci, fluvii, mări, pustiuri și țări cu munți înalți, spre drumul plin de soare și de praf ce se întindea între Mestre și Aquilea.

„Oh ! vă cunosc nobile domn !" strigă el. „Cine ar putea să nu vă cunoască ? Orice copil vă pronunță numele cu respect. Sînteți bunătatea întruchipată. Privește Herkules. Acesta este domnul care ne aruncă în farfurie dirhemi de argint".

Marco își băgă rîzînd mîna în pungă și-i dădu bătrînului țigan un ducat de aur.

„Unde l-ai lăsat pe Pippino ?" îl întrebă.

Bătrînul privea moneda de aur cu ochi plini de încîntare. Aici, în mîna lui neagră, se găsea metalul galben și strălucitor, averea, patruzeci și zece zile sătule.

„Oh, Herkules", oftă el. „Mulțumesc, domnule, de un milion de ori mulțumesc. O să ajungeți în paradis. Privește, Herkules, ni s-a arătat un înger. Ah, dacă mica noastră Zuzika, ar fi trăit-o și pe asta ! Dar cine sînteți dumneavoastră, domnule ? Iertați-i întrebarea. Mica mea Zuzika era frumoasă ca un înger. Oamenii răi mi-au furat-o în Bagdad. Ați vrea să știți unde e Pippino ? Pippino a murit. Credinciosul animal avea mereu pureci. I-am săpat cu mîinile mele un mic mormînt. Acum sînt bătrîn, nobile domn... Vă mulțumesc".

Patrusprezece zile, de mîncat pe săturate, zăpăceau mintea celui venit de departe. Privi îngrijorat în toate părțile și-și apăsa mîna, în care ținea banul de aur, pe piept. S-ar putea ca generosul străin să se răzgîndească și să-și reclame banii înapoi ? Oh, cunoscuse glume groaznice în lunga lui viață de cerșetor.

„Vino, Herkules" șopti și trase de frînghie. Se îndepărtă, cu multe plecăciuni, din fața străinului și în cele din urmă fugi cu pași mărunți și cu obrazul fericit pe lîngă ursul năpîrlit, ținînd în pumn moneda de aur.

Marco privi gînditor în urma lui.

„Rămîi cu bine, bătrîne !"

Soarta țigăncușei Zuzika trecuse prin visele copilăriei lui și făcea parte din nostalgia lui după depărtări.

Pălăria galbenă și ascuțită sălta în tactul pașilor mărunți. Marco o văzu dispărînd în mulțime, apărînd din nou pe altă parte pînă cînd dispăru definitiv.

Cînd cu mulți, mulți ani înainte de-a părăsi Veneția, crezuse că într-o zi o va găsi pe Zuzika și că o va elibera, ca un prinț din basme, de cei ce o chinuiau. Între Katai și Veneția se întindeau depărtări nemăsurate, în mijlocul cărora se înălțau puternicii ghețari ai acoperișului pămîntului, dar simpla vedere a unei pălării galbene și ascuțite, cu o pană jumulită, și a unui urs slăbit și cafeniu, părea să îndepărteze toate piedicile. Marco fugi cu pași repezi după țigan, spre mirarea tuturor negustorilor, meseriașilor și a celor ce treceau pe stradă.

„Așteaptă-mă, bătrîne !"

Și Ferko atinse blana tovarășului său, fiindcă-și închipuia că nobilul domn vrea să-și ceară înapoi ducatul. În spaima lui, lovi în tamburină și strigă : „Dansează Herkules ! No-

bilul domn vrea ca tu să dansezi. Nu-mi luați ducatul, vă rog..."

Se opriseră deja curioși, ce se interesau de micul grup.

„Taci o dată, bătrîne", zise Marco supărat. „Nu mă mai cunoști ?

Dar cum ar fi putut țiganul să-și amintească de el ? Atunci demult, Marco era un băiat subțiratic de cincisprezece ani, astăzi în fața bătrînului stătea un bărbat înalt, cu o barbă moale castanie, ce încadra un obraz inteligent.

„Ești Ferko, țiganul. Amintește-ți odată : o căutam pe prietena noastră Giannina, pe drumul spre Aquilea".

Spaima chinuitoare a lui Ferko dispăru. Își îndreptă statura cocîrjită și zise cu solemnitate : „Știam că vă voi mai întîlni stimate domn. Ah ! ce mică e lumea, Herkules. Dar pe mica noastră Zuzika, n-am văzut-o nicăieri..."

În timp ce bătrînul povestea, simțurile lui Marco se închiseră pentru lumea din afară, și privea înăuntrul lui.

Merge cu prietenul său Giovanni și cu credinciosul său servitor Paolo de la Veneția, trecînd prin Mestre, spre Aquilea. Inimile lor grele, căci Giannina dispăruse. Unde este Giannina ? Străzile și drumurile sînt nesfîrșite. Soarele apune, căi late de lumină aurie duc de la pămînt înspre norii pestriți, galbeni roșii, portocalii și violet-deschis. În cele din urmă, în depărtare zăresc oameni. O ciudată societate se apropie : un bărbat bătrîn cu o pălărie galbenă și o fetiță. În urma lor, pe un cărucior, cu două roate, e cușca cu ursul cafeniu, Herkules, și maimuțica Pippino. Fetița e Giannina. Bătrînul țigan lovește tamburina. „Hai, Hercules, dansează ! Dansează pentru mica prietenă ! În curînd o să dansezi la curțile împăraților și a regilor !" Hercules dansează, și ochii lui melancolici o privesc fix pe Giannina. „Dansează, Herkules ! Zuzika noastră e din nou cu noi. O vezi ? Părul ei e ca nisipul palid al pustiului, dar cînd bate soarele este din aur curat. Ea e tristă. Obrajii ei sînt ca laptele. Obrazul plînge. Dansează, Herkules !"

Gîndurile lui Marco se întoarseră din copilărie în realitatea prezentă. Își scoase punga, luă doi ducați și-i puse pe farfuria de lemn pe care Ferko, buimăcit, i-o întindea.

„A rivederci, bătrîne. Salută din parte-mi Veneția, dacă o mai revezi vreodată".

„Doi ducați de aur", șopti bătrînul. Și strigă tare după generosul domn : „Mîine mă voi întoarce la Veneția. Aveți

încredere, onorate domn ! Bunul Dumnezeu să vă răsplătească fapta bună ce aţi făcut-o !“ Îşi scoase pălăria din cap şi o flutură pînă cînd Marco dispăru în mulţime.

Pe cerul cenuşiu albicios apărură culori de albastru deschis. Stratul de zăpadă de pe strada principală era călcat de nenumărate urme de cizme, sandale de paie, pantofi de pînză şi de copite, căci şirul de măgari de povară, care, căruţe, cai şi cămile, era nesfîrşit. Tot ce era preţios pe lume lua drumul spre Kambali. Nu mai puţin de o mie de căruţe încărcate cu mătase brută, treceau zilnic prin poarta oraşului. O zecime din lînă, mătase şi alte mărfuri, produse în provincii, aparţineau împăratului, căci fiecare meseriaş trebuia să lucreze o zi pe săptămînă pentru curtea imperială a lui Kublai han.

Said, care-l urmărea din umbră, pas cu pas, pe Marco, se ascunsese după un pom. Se îngrăşase. Obrajii plini, cu buzele groase şi cu fruntea lată şi teşită îi dădeau un aer de binevoitoare blîndeţe. Nici chiar Matteo n-ar fi descoperit în el pe bărbatul uscăţiv cu **mutră** de lup, care-l neliniştise atît de mult în Lop şi Kautşu.

Se produse brusc o stagnare în convoiul de căruţe, oameni şi animale de povară care treceau. Vizitii strînseră frîiele şi siliră animalele să se oprească. Lăsară bicele să cadă. Pe zăpadă zăceau spicele negre de piele, ca nişte şerpi subţiri. cîrlige se ciocneau între ele. Feţele vizitiilor şi ale argaţilor, de la vite, împietriră. Vorbăria încetă : negustorii îşi părăsiră tarabele şi se aşezară pe marginea drumului ; meseriaşii îşi părăsiră atelierele şi se postară pe marginea drumului ; hoţii de buzunare îşi băgară mîinile în propriile buzunare şi se postară pe marginea drumului ; Said ucigaşul îşi strînse umerii apăsat de o neagră presimţire şi se amestecă în mulţime. Marco Polo privi uimit.

O tăcere împietrită... Curentul vieţii părea înţepenit sub o pojghiţă de gheaţă.

Veneau cu paşi şovăitori şi cu ochii stinşi, adînc înfundaţi în orbitele osoase. Pe obrajii lor supţi ardeau pe dreapta şi pe stînga două semne însîngerate, care-i stigmatizau pentru vecie drept criminali.

În frunte mergea Wang, fierarul. Said nu l-ar fi recunoscut dacă cofetarul n-ar fi mers pe lîngă el susţinîndu-l

cu grijă. Zdrențele fluturau la fiecare mișcare a trupului slab ca un schelet. Ochii arzînd de febră clipeau ferindu-se de lumina de care se dezobișnuiseră.

„O, tu stăpîne al cerului !" O femeie plîngea. Doi copii înghemuiți se agățau de rochia ei.

Said se ascunse în mulțimea de oameni tăcuți, dar brusc se opri.

Marco Polo se apropie, trecînd printre căruțele și animalele care sforăiau, de aceste făpturi nenorocite.

„Cine sînt oamenii ăștia ?" îl întrebă pe cofetar.

O privire sălbatică îl privi pe domnul elegant îmbrăcat.

„Sînt deținuții, care prin infinita bunătate a maiestății sale împăratul, au fost eliberați" zise Li. Apoi își pierdu controlul și strigă : „Să trăiască o sută de mii de ani... Noroc și belșug !"

Mîna scheletică a lui Wang i se așeză pe umăr liniștitoare. Un unic strigăt se ridică din mulțimea care plîngea cu sughițuri.

„O sută de mii de ani !" răsună, cu înfiorătoare ironie.

O companie de polițiști trecu călare pe cai repezi. Vizitii își ridicară bicele și traseră de hățuri. Roțile treceau huruind pe stradă, clopoțeii răsunară, negustori și meseriași se întoarseră privind posomorîți la gheretele și atelierele lor.

Marco începu să înțeleagă liniștita măreție a învățatului chinez, care-l servea pe împărat pentru a putea ameliora soarta poporului său împilat.

„Eterna sa maiestate a ordonat ca, în fiecare al treilea an, să se deschidă închisorile și să amnistieze pe deținuții cu delicte mai mici".

Dar atunci de ce Ahmed, l-a pus în gardă contra lui Hiu Heng ?

Viața la curtea lui Kublai han era plină de taine și de lupte subterane pentru putere, care erau duse cu fețe numai zîmbet.

Said uită repede neplăcuta întîlnire. Nici nu se mai gîndea să se răzbune pe cofetarul care, odinioară, vorbise cu atît de puțin respect despre Ahmed. Acum disprețuia micile servicii de informator. Existau destui alții care spionau poporul de jos. El devenise un domn, și poate nu va trece multă vreme pînă cînd prea onoratul domn Ahmed, o să-i dea, ca răsplată pentru serviciile lui credincioase, o mică

funcție aducătoare de venituri. Era modest în pretențiile lui : o casă, o grădină frumoasă, servitori și servitoare și puțină putere asupra oamenilor. În tainic secret spera ca, într-o zi, să devină, ca Beg Baiander în Kașgar, judecător regional.

Dungi de culoare roz se amestecau și se topeau în albastrul rece al cerului. Cuptoarele și sobele scoteau fum. Arome de mîncare și friptură se făceau simțite în aerul limpede al iernii. Picioare grăbite treceau prin zăpadă. În camera sărăcăcioasă a lui Wang se îngrămădeau tot felul de mîncăruri. Pentru ulcioarele cu vin de orez abia dacă se mai găsea loc.

Un copil orb ședea în curte și cînta dintr-un fluier de bambus.

CĂPITANUL MATTEO

Zilele la curtea marelui han semănau cu niște fluturi multicolori, care zburătăceau mereu prin grădini și printre flori. Serviciul la curte îi lua tot timpul, lui Marco, așa că petrecea foarte puțin timp în frumoasa lui reședință. Trei curți separau clădirea principală de gălăgia străzii. O boltă de verdeață, umbroasă și verde, era locul preferat al Așimei.

Acolo ședea și priviea peștii aurii, cînd Marco, fără să o observe, trecu grăbit spre casă. Ei îi plăceau ceasurile liniștite, grele de amintiri ; atunci se simțea fericită, dar simțea și o durere ușoară și plină de nostalgie, ca muzica îndepărtată a unei viori ehru.

Ușa pocni. Intrase în casă, fără să o vadă. Albine galbene zumzăiau și se așezau pe florile, a căror corole se legănau. Așima trecu spre bazinul cu pești aurii, din mijlocul curții. Lîngă apă creștea un tufiș de iasomie. De ce nu și-ar pune niște flori în păr ? Se răsuci puțin alintată, ca să-și zărească făptura oglindită în apă. Apoi îngenunche pe margine și se aplecă înainte. Chipul ce se oglindea în apă purta în păr două flori albe. Prin mijlocul veșmîntului de mătase ce i se mișca, în vînt, înota un pește de aur.

Un foşnet o sperie. Sări iute în picioare şi fugi uşor în umbra bolţii de verdeaţă. Inima îi bătea, ca şi cînd ar fi fost prinsă asupra unui fapt nepermis. Auzi paşi şi se retrase cît mai în umbră. O abia perceptibilă rază de soare îi mîngîia umărul. Stătu aşa o vreme respirînd uşor şi repede. „Mica bijuterie", camerista ei subţirică, trecu în fugă pe lîngă boltă şi dispăru printr-o uşiţă în curtea a doua. Aşima era din nou singură cu albinele zumzăitoare, cu peştii aurii şi cu pereţii albi ca neaua, care înconjurau grădiniţa.

Soarele după-amiezii ardea. Nu adia nici cel mai uşor vînt, care să fi putut aduce puţină răcoare. În casă, însă, după ferestrele închise, apărate cu hîrtie subţire de pergament era umbră şi răcoare. Dar era mai bine sub bolta verde, aici era numai cu ea însăşi şi nu deranja pe nimeni.

Marco nici nu băgase de seamă că ea nu-i în casă, trecuse repede prin curte, cine ştie pe unde-i umblau gîndurile ? Obrazul lui păruse străin, toată făptura lui părea cuprinsă de o neliniştită preocupare. Ei i se părea cu totul schimbat.

Sărbătoare după sărbătoare se desfăşurau la curtea marelui han. Împăratul îi dăruise lui Marco un veşmînt, împodobit cu perle şi cu pietre preţioase. Preţuieşte cincisprezece mii de ducaţi bizantini de aur, o lămurise el. „Priveşte Aşima, nici măcar dogele Veneţiei nu poartă un asemenea veşmînt. Poţi cumpăra cu preţul lui o corabie !" Fastul de la curtea împăratului îl orbea. Două flori albe de iasomie în părul ei negru ca pana corbului — nici n-o să le bage de seamă.

Ierburile aveau nuanţe diferite, unele de un verde plin de sevă, dar cele mai multe bătînd în galben. Aşteptau noaptea. Albinele harnice, însă, zburau în jurul tufişului parfumat de iasomie, se împingeau în caliciul florilor, pline de miere şi cărau, pe picioarele lor păroase, polenul, de la o floare la alta. O veveriţă, nu mai mare decît degetul arătător al Aşimei, sări peste intrarea în boltă. Peste tot în iarbă, găseai o viaţă care mişuna pretutindeni : furnici, gîndaci, muşte. Şi şoareci, care priveau scoţîndu-şi capetele ascuţite din găurile lor.

Bineînţeles, acum şedea în camera lui şi scria, ce s-a întîmplat sau ce a auzit la curtea împăratului. Sau stă aplecat deasupra cărţilor şi învaţă limba tătară sau uigură. Se spunea că o mie de fecioare din neamul Kungurat, dintre cele

mai frumoase, au intrat în serviciul împăratului. Erau fete de prinţi şi de alţi mari nobili. Cînd un curtean simţea dorinţa să-şi ia o nevastă, atunci se înfăţişa înaintea împăratului. Dacă împăratul îl simpatiza, îi dădea de nevastă pe una din aceste fete, dîndu-i şi o bogată zestre. În felul acesta le purta de grijă Maiestatea sa, curtenilor lui.

În casă şi în camerele servitorimii era o linişte atît de mare, de parcă ar fi dormit cu toţii. Şi mărul cu fructele lui galben-roşietice stătea nemişcat în faţa zidului alb. Aşima socotea că ea nu-i cu nimic mai urîtă decît fecioarele poporului Kungurat. Îşi trecu degetele peste frunte, nas, şi buzele frumos formate.

Odată îi dăduse o pătură. „Dă-i-o Aşimei, eu n-am nevoie de ea". Dar asta a fost cu multă vreme înainte. Pe atunci se gîndea că frigul necruţător şi furtuna de zăpadă au s-o omoare. Apoi au coborît, din munţii aspri, în deşert, şi cînd a simţit razele fierbinţi ale soarelui, a ştiut c-o să trăiască.

Tom-tom-tom ! Trei lovituri de tobă răsună înăbuşit în aerul deşertului. „Auzi Lo-bzang ? Trei lovituri. L-au găsit..." Zace cu obrajii supţi în covata de pămînt. Ea îi dă să bea apă. El bea cu înghiţituri lacome şi îi zîmbeşte recunoscător. După cinci zile şi cinci nopţi de chinuitoare căutări, ei i se pare că revine viaţa în trupul pînă atunci lipsit de simţire.

Acum şedea sub bolta de verdeaţă şi visa puţinel. Dar dacă ar veni acum cineva la ea şi ar întrebat-o : „Care a fost cel mai frumos lucru din viaţa ta ?" ar şti ce să răspundă. Nu era ceva prea mare, ceva prea deosebit, nu era o bijuterie cu perle. Ea nu ştia că în seara aceea de primăvară, din Kautşu, Marco a fost în pericol de moarte. Nimic nu-i tulbura frumoasa amintire, legată de conversaţia nocturnă cu Marco şi Matteo. În timp ce le povestea basmul cu calul fermecat şi cu feciorii împăratului Indiei se simţise pentru întîia oară complet eliberată de umbrele întunecate ale trecutului.

Îşi aducea aminte de fiecare cuvînt. În cameră fusese întuneric. Cărbunii arseseră, în ligheanul de metal era doar cenuşe albă. „Ar trebui să ai un cal fermecat", zisese Marco. „Atunci ai putea să zbori dintr-o dată de la noi, şi să ne laşi".

„Se face frig. Tu tremuri fetița mea. Ședem aici de multă vreme", răsună prin întuneric vocea îngrijorată a lui Matteo.

Dar Marco zice brusc : „Am să te duc în Kumning, Așima. Cînd o să fim la curtea marelui han, am să-i cer permisiunea să călătorim prin Katai. O să călătorim împreună, Matteo, tu și cu mine".

Sigur că era dorul de țară, cel care o făcea să simtă durerea ușoară și plină de nostalgie. Acum trăiau de mulți ani în orașul mare și zgomotos, și nu i-a vorbit niciodată de drumul la Kumning. Ah ! De fapt nici nu știa, ce ar fi vrut. Acum ar putea trece prin fața casei și să fredoneze un cîntec, sau să culeagă un buchet de floricele de pe pajiște. Dar cel mai bine era, totuși, să rămînă mai departe sub bolta de frunziș. Cîntecul ei, sau chiar și numai vederea ei ar putea să-l deranjeze, și asta nu voia cu nici un preț. Probabil se pregătea din nou pentru vreo sărbătoare sau o recepție la curtea imperială.

S-ar putea ca el să-i poarte pe ascuns pică pentru că n-a luat parte la sărbătoarea albă. Fusese o splendidă sărbătoare, sărbătoarea de Anul Nou. Atît de mare era considerația, de care se bucurau nobilii venețieni încît ministrul Ahmed venise în casa venețienilor și le transmisese personal urările de Anul Nou : „Fie ca norocul să vă fie tot anul tovarăș, și tot ce întreprindeți să vă reușească, așa cum doriți".

Toată casa fusese emoționată de neobișnuita vizită. Toți purtau veșminte albe. Ea însă își purta obișnuita ei haină de mătase ; deoarece albul era culoarea de doliu, pentru poporul său. De aceea n-a putut îndeplini dorința lui Marco, să ia și ea parte la sărbătoarea albă a tătarilor.

„Cine este fata aceasta frumoasă ?" întrebase Ahmed. Ea n-o să uite niciodată privirea cu care a învăluit-o temutul bărbat, deși el părea prietenul lui Marco.

„O servitoare ?"

„Ea aparține familiei, stimate domn", răspunsese Marco.

Ea se ascunsese în spatele lui Matteo, a cărui statură masivă, în hainele albe și înfoiate, părea și mai enormă. După-masă se dusese în oraș. Era un sentiment ciudat, să vezi veselia gălăgioasă a mulțimii îmbrăcată în albe haine de doliu. Cei mai mulți băștinași, catai, purtau ca și ea veșmintele obișnuite. Dar tătarii, mulțimea de străini și cataii bogați,

care şedeau lîngă ieslea aurită, îmbrăcaseră în cinstea împăratului veşminte albe.

Animale de povară greu încărcate, treceau prin oraş; căci în ziua asta prinţii şi deregătorii din toate provinciile şi regatele supuse marelui han, trimiteau aur, argint, diamante, mătase şi pînzeturi albe. Într-un nesfîrşit convoi, ţinut în ordine de către călăreţi, intrau cai albi, ca zăpada, pe poarta palatului imperial. Erau animale superbe, cu frîie şi şei de argint şi aur. Provinciile trimiteau, aşa era obiceiul, de fiecare dată, de cîte nouă ori, nouă cai. Împăratul primea, cu ocazia acestei sărbători, nu mai puţin de o sută de mii de cai albi.

Ningea uşor : fulgi diafani pluteau prin aerul rece. Aşima stătea, înfofolită în blana ei, la marginea drumului. „Mica bijuterie" o trage de mînecă şi strigă foarte emoţionată : „Vin. Uitaţi-vă acolo !"

Capetele mulţimii înghesuite se întoarseră în direcţia porţii.

Veneau elefanţii. Acoperitori aurii, de mătase, brodate cu figuri de animale şi păsări erau puse pe spinările lor cenuşii şi atîrnau aproape pînă jos, de ambele părţi. Fiecare elefant purta două dulăpioare cu vase de aur şi de argint şi alte tacîmuri, pentru sărbătoarea din palatul imperial. Vederea enormelor animale, care păşeau gînditoare, făcu să amuţească toate conversaţiile. Cinci mii de elefanţi trecură prin faţa ochilor uimiţi ai mulţimii. Apoi urmară cămilele, încărcate în acelaşi fel, cu obiecte preţioase.

Aşima nu putea uita această desfăşurare de bogăţii, dar ea nu uita nici ceea ce Marco îi povestise despre serbare, în ziua imediat următoare, şi cînd ea fusese fericită că nu îmbrăcase un veşmînt alb.

Seara cînd, la lumina nenumăratelor făclii şi lumînări, nobilimea aranjată după rangul ce-l avea, cavalerii, astrologii, medicii şi şoimarii, ofiţerii armatei, guvernatorii, miniştri şi alţi mari dregători intrară în marea sală de recepţie, ca să-şi ocupe locurile cuvenite la masă, se iscă o rumoare, şoapte tainice, exclamaţii răutăcioase sau mînioase printre curtenii îmbrăcaţi în alb ; pentru că unul dintre ei purta un veşmînt roşu, de mătase, brodat, cu mîneci căzînd largi spre pămînt şi se apropie cu obrazul neclintit de împărat : era Hiu-Heng, învăţatul chinez.

Se făcu o liniște de moarte, cînd îngenunche în fața împăratului și se înclină de trei ori.

Ahmed abia putu să-și ascundă zîmbetul triumfător.

Obrazul lui Kublai han se întunecă ; se gîndi mult, apoi se lăsă domol spre spate în fotoliu, își rezămă bărbia în mînă, și privi peste adunarea tăcută și albă. Nimeni nu îndrăznea să spună vreun cuvînt. Făcliile își revărsau lumina peste colonade și peste fețele celor prezenți, vasele scînteiau, iar figurile sculptate sau pictate de pe pereți și de pe plafon se trezeau la o tainică viață.

La ce se gîndea Sutu-Bogdo, trimisul zeilor ? Ochii lui scrutau obrazul bătrînului său învățător Hiu-Heng. Dar rămase pentru el de nepătruns, așa cum de nepătruns îi rămăsese și sufletul poporului, pe care-l supusese cu puterea armelor, oricîtă silință își dăduse. Hiu-Heng era singurul care-i vorbea sincer și pentru acest motiv îl prețuia. Dar cum putea să îndrăznească, să-i încalce ordinul în forma asta și în mod atît de public ?

Kublai han se îndreptă în scaun. În ochii lui ardea un foc mocnit cînd zise cu o voce stăpînită : „Hiu-Heng, trebuie să știi că ți-e capul în joc. De ce nu porți veșminte albe, cînd EU, împăratul, v-am poruncit să purtați ?"

Luminărarii și făclierii se opriră pe loc. Ahmed își mîngîia, într-o nervoasă încordare, barba. Lucrurile stăteau prost pentru Hiu-Heng. O mie de perechi de ochi se îndreptară spre obrazul învățatului chinez.

Hiu-Heng zise : „Am avut un fiu, maiestate. A căzut, cînd trupele voastre au cucerit Kambali. După moartea lui am purtat un an întreg un veșmînt alb din cînepă groasă. Cum aș putea deci să îmbrac la marea voastră serbare un veșmînt alb ? Roșu este culoarea fericirii la poporul meu. În cinstea Maiestății voastre port astăzi un veșmînt roșu".

Se auzi un murmur de glasuri. Dșambuik Hatun, care ședea la stînga împăratului, se aplecă spre el și îi spuse cîteva cuvinte la ureche. Fruntea îi era roșie de mînie.

Kublai han ridică mîna. Imediat se făcu iarăși liniște în sală „Oare nu are dreptate să poarte un veșmînt roșu ? Roșu este culoarea fericirii la catai. Așadar poruncesc ca toți cataii să poarte în ziua aceasta un veșmînt roșu. Ceilalți însă vor trebui să poarte unul alb. Aceasta e porunca mea".

Ahmed îl învălui pe Hiu-Heng cu o privire plină de ură,

La sărbătoarea albă se gîndea Aşima, acum cînd şedea în bolta de verdeaţă şi desena cu vîrful piciorului contururile unei pete de soare, pe nisip. În fond, nici nu şi-ar putea dori o viaţă mai bună. O avea pe „Mica bijuterie" micuţa şi vesela cameristă, care îi ţinea de urît, cînd era singură. Bineînţeles că nu putea să cînte toată ziua sau să exerseze la harfa cu şapte corzi... Ce tăcere era în casă. Poate că el s-a culcat, să fie odihnit pentru diseară, la cine ştie ce serbare.

Intrarea în bolta de verdeaţă încadra un peisaj admirabil, luminat de soare ; în faţă, înfloreau nenumărate flori pe pajiştile îngrijite ; la dreapta, tufişul de iasomie se oglindea în apă, iar în spate era un măr încărcat cu fructe coapte. Bucata de cer, era de un albastru transparent. Nu se mişca nici o creangă, ici şi colo se legăna cîte o tulpină de floare pe care se aşeza sau de pe care-şi lua zborul vreo gîză.

Atunci auzi vocea lui Marco : „Aşima, unde eşti ?"

Şi ei i se păru că suna oarecum îngrijorat, rămase în umbră şi aşteptă. Cum ar fi şi putut să iasă aşa brusc, în lumina aşa de vie a soarelui ? Nu era oare obosită ? Aproape i se închideau ochii. Acum el stătea, bineînţeles, în faţa uşii şi devenea nerăbdător, nici nu trebuia să-şi închidă ochii ca să-i vadă în minte fiecare trăsătură a obrazului.

„Aşima !"

El se apropia cu paşi grăbiţi de boltă, iar ea se aşeză pe bancă şi-şi întinse braţele.

Silueta lui acoperi lumina.

„Ai flori în păr, Aşima. Ce frumos arată !"

„Ah, am adormit puţin. Eşti de multă vreme acasă, Marco ?"

Emoţionată, privea pe alături de el. Părul ei greu şi negru îi apăsa pe gît. Văzuse florile. O bucurie fierbinte îi coloră obrajii, dar cînd îi văzu faţa, simţi că el se îndepărtase deja de tăcuta boltă.

De fapt nu era vina lui, dacă avea aşa de puţin timp, îl înţelegea, dar ar fi putut şedea puţin lîngă ea. Nu era felul lui, poate s-ar plictisi doar lîngă ea. Mişcările lui repezi, trădau, că se grăbeşte.

„Vino repede în casă, Matteo trebuie să vină cu mine la împărat. Împăratul ne aşteaptă, Aşima".

Plecă cu el, prin grădină, spre casă. Îşi scoase florile din păr, şi le lăsă să cadă în apă. Nu era curioasă, ce căutau,

Matteo și Marco, la împărat : căci nu bănuia cît de mult va fi influențată soarta ei de această convorbire.

Marco lua parte pentru prima oară la o ședință a Tai-ului. Tai-ul era curtea superioară de judecată care conducea afacerile armatei. Din el făceau parte doisprezece prinți tătari. Ei prezentau împăratului propunerile de avansare sau de destituire a conducătorilor de trupe, decorații, mutărilor de trupe dintr-o provincie a imperiului în alta, și îl sfătuiau cu ocazia războaielor. În afară de membrii Tai-ului mai veniseră și Ahmed, Hiu-Heng, un astrolog, un sotnic, Marco și Matteo. Kublai han permise domnilor să ia loc pe perne.

Prinții tătari se așezară în semicerc strîns în jurul împăratului și întorceau spatele celorlalți. Servitorii treceau tăcuți și serveau cumis, lapte și vin de orez. Marele han făcu semn sotnicului, un tătar lat în umeri, chel, făcînd parte din tribul Kereiților.

„Acum povestește-ne, ce ai văzut și ai auzit în Tipangu. Nu uita nimic, trebuie să ne spui tot."

„Eternă maiestate, voi cel mai puternic stăpînitor de pe întreg pămîntul, stăpîn peste țările de la răsărit pînă la apusul soarelui, împărat al uriașului imperiu catai, i-ați trimis pe Onghan și Yeke Tșeren spre insula Tipangu. Ea se află în oceanul cel mare. Am plecat cu corabia, eu, Onghan și Yeke Tșeren, un tîlmaci și o sută de războinici, așa cum ați poruncit, ca să cerem domnitorului străin supunere și tribut.

După nouăsprezece zile am ajuns pe o insulă și am spus. „Vrem să vorbim cu regele vostru. El trebuie să se supună celui mai puternic stăpînitor de pe pămînt, Marelui han Kublai, și să-i plătească tribut". Ei au spus : „Vîsliți atunci mai departe spre răsărit. Atunci veți ajunge la insula cea mare unde domnește regele nostru".

Așa că am mai vîslit cîteva zile pînă cînd am acostat în Tipangu. Onghan și Yeke Tșeren au plecat cu doi războinici și cu tîlmaciul la palatul domnitorului. Acoperișul palatului este acoperit cu plăci groase de aur și plafoanele dinăuntru sînt tot de aur. Asta am văzut-o.

Am trecut prin multe săli și camere. În ele se găseau mese micuțe făcute din aur curat.

Onghan a zis către Yeke Tşeren : „Astea trebuie să i le povestim lui Kublai han, stăpînul stăpînilor. Niciodată n-am văzut asemenea bogăţii".

Regele din Tipangu însă nu a voit să-i primească pe Onghan şi pe Yeke Tşeren. „Ei trebuie să meargă la Tokimune. Ce vor ăştia de la mine ?" Aşa că am mers în alt palat, la Tokimune. Acesta era ministru preşedinte. Onghan şi Yeke Tşeren îi predară scrisoarea maiestăţii Voastre. Tokimune o citi imediat. „Cine sînteţi voi, de aveţi asemenea pretenţii nerușinate ?" zise el. Onghan îi răspunse : „Sîntem trimişi ai celui mai puternic stăpînitor al pămîntului, Marele han Kublai, împăratul cataiului. Dacă îi îndepliniţi cererile, o să vă fie binevoitor, altfel o să ocupe ţara voastră prin luptă".

Atunci Tokimune se înfurie. „Luaţi pe cei doi şi tăiaţi-le capetele ! Pe cel chel şi pe ceilaţi lăsaţi-i să plece. Trebuie să se întoarcă şi să aducă la cunoştinţa marelui han, răspunsul nostru". Aşa a spus el. Onghan şi Yeke Tşeren au fost imediat executaţi, iar noi am fugit repede la corabia noastră şi am părăsit portul. Acesta e tot adevărul".

Chelul se aruncă la pămînt în faţa împăratului.

Kublai han îl ascultase fără să-şi trădeze gîndurile. Cei doisprezece miniştri ai Tai-ului şedeau cu feţele pline de mîndrie pe pernele lor, cu ochii lor oblici şi înguşti nemişcat îndreptaţi spre marele han.

„Tot acoperişul e din aur, ziceai ?" întrebă împăratul după o lungă gîndire.

„Am văzut cu proprii mei ochi, maiestate".

Kublai han se întoarse brusc înspre învăţatul catai : „Ce spui Hiu-Heng ?"

„Tipangu este situat în mijlocul oceanului. Armatele maiestăţii voastre sunt obişnuite să lupte pe uscat".

„Ahmed, spune-mi părerea ta".

„Moartea lui Onghan şi a lui Yeketşeren, cei doi viteji, trebuie răzbunată".

„Bine", zise împăratul. „Acum ieşiţi afară şi aşteptaţi ce voi hotărî EU".

Kublai han rămase împreună cu miniştri Tai-ului în sală, ceilalţi se retraseră în anticameră şi discutau încet.

Matteo care înţelegea binişor limba străină, pricepuse cuprinsul raportului. Viaţa în oraş şi călătoriile în ţinuturile învecinate făcute împreună cu Nicolo şi Maffio Polo, de multă vreme nu-i mai plăceau. Acum întrevedea posibilitatea să

ajungă în sfîrşit din nou pe mare, să stea la cîrma unui vas, sau, de ce nu, să plece chiar în calitate de căpitan. Nu era făcut pentru negustătorie, cu aşa ceva trebuiau să se ocupe Nicolo şi Maffio Polo, care strînseseră, deja, o importantă avere.

Lui îi erau dragi cerul înalt şi aerul sărat al mării, vîntul şi velele bine umflate, această minunată viaţă de marinar, strîmtă şi totodată vastă. Kambali era prea zgomotos pentru el. Casa în spatele celor trei ziduri îi părea prea liniştită. Lunga vară fierbinte, cu vînturile fierbinţi venind din est de unde aduceau cu ele nisipul marelui deşert, nu îi schimbau dispoziţia. El nu era făcut să stea toată ziua în cameră şi să bea vin de orez din ceşcuţe diafane.

Oceanul nu era la o depărtare mai mare de Kambali de patru zile de drum, dar Matteo, în toţi anii aceştia, nu fusese decît o singură dată pe coastă şi văzuse golful cu valurile-i învolburate şi cu corăbiile lui cu pînze. Ce lucru divin era marea ! Strălucea pretutindeni în splendide culori, se revărsa în valuri sclipitoare peste plajele nisipoase, înconjura insule înverzite, pe care încă nu le văzuse ochi de om, şi pe care le păzea ca pe nişte nepreţuite daruri pentru marinarii curajoşi.

Dacă nu s-ar fi gîndit la Aşima şi la Marco, care-l aşteptau în Kambali, ar fi plecat de mult, ca simplu marinar, cu prima corabie.

Veneţia era atît de departe, încît pur şi simplu te durea, cînd te gîndeai la asta. În vise, însă, era aproape: întîi apărea ca un peisaj, cu colonade colorate, case, poduri şi canale, şi-apoi începea să prindă viaţă ; corăbiile pluteau pe canalul San Marco spre portul care conducea spre mare ; nenumărate bărci şi luntrii de pescari pluteau pe lagună, sunetele clopotelor căzeau ca nişte lovituri argintii de ciocan peste străduţe, iar o barcă neagră cu vele roşii se lupta cu valurile într-o noapte furtunoasă. Vise !

Dar ce-l reţinea în Kambali ? Ar putea să-şi cumpere la Veneţia o corabie, şi încă multe alte lucruri : pentru că îşi cîştigase, cu ajutorul marilor negustători, o avere bunicică.

Îl reţineau insulele înverzite, speranţa unei călătorii plină de aventuri, care cerea curaj şi îndrăzneală, nostalgia după trăiri deosebite... Şi toate astea se găseau acum aşa de aproape că le puteai atinge cu mîna, dar totul atîrna de hotărîrea mîndrului prinţ tătar.

„I-ai spus că sînt un bun marinar ?" întrebă Matteo pentru a treia oară.

„I-am spus că eşti vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, cel mai bun marinar care există pe pămîntul ăsta, al lui Dumnezeu", răspunse Marco zîmbind.

Hiu-Heng stătea drept, în faţa peretelui sculptat. Nimeni n-ar fi putut să spună cît e de bătrîn. Marco simţea respect faţă de învăţatul chinez, dar o ciudată timiditate îl reţinea să se apropie de învăţat, cu toate că ar fi dorit-o.

Sotnicul chel, şedea într-o posomorîtă aşteptare pe un scaun, şi privea îngîndurat în gol. Trupa lui se găsea la cîteva mile depărtare de Kambali. Soldaţii trăiau în corturi şi, în afară de serviciul lor militar, se mai ocupau şi cu creşterea animalelor, ceea ce le aducea un venit apreciabil. Laptele, carnea şi pieile, le aduceau în oraşele din apropiere şi le schimbau pentru mărfuri de tot felul. În afară de asta primeau din partea împăratului o soldă acceptabilă. Dacă vreun chinez îndrăznea să se revolte, cînd le cereau grîu, carne sau alte lucruri, îl aranjau în aşa fel încît nu mai uita toată viaţa.

Chelul era fericit că scăpase cu pielea întreagă din insula Tipangu şi nu dorea nimic altceva, cu mai multă ardoare, decît să-şi poată continua viaţa tihnită din campamentul de corturi. Strănepoţii lui Gingishan nu mai erau însufleţiţi de acelaşi spirit războinic, ca înaintaşii lor, însă puterea lor era încă mare, ca să înăbuşe prin iuţimea cailor lor şi prin forţa armelor răscoalele chinezilor, ce se aprindeau ici şi colo.

Ministrul Ahmed se alătură lui Marco şi Matteo. Reuşise să cîştige simpatia lui Marco. Marco îl socotea un credincios servitor al împăratului şi om de stat priceput, de aceea îi părea rău de tensiunea dintre Ahmed şi Hiu-Heng. Considera c-ar fi mai bine, dacă ei ar fi de acord în afacerile statului.

„Împăratul o să-mi urmeze sfatul", zise ministrul Ahmed. „Şi dumneata Beg Matteo o să-ţi cîştigi o faimă nemuritoare".

„Sfatul durează mult", zise Matteo.

Ahmed se întoarse spre Marco : „Nu v-ar face plăcere să luaţi parte la expediţie ? O, am uitat că dumneata rămîi mai cu plăcere în preajma maiestăţii sale".

Marco îl examină pe Ahmed cu o privire iute.

„Am să fac ceea ce doreşte maiestatea sa", zise.

Ahmed aprobă din cap.

„Mi-ar părea rău să vă văd părăsind Kambali, Beg Polo".

Astrologul împăratului şedea, plin de importanţă, în faţa astrobalului său, pe care erau notate planetele şi orele cînd treceau meridianele, şi diferitele lor aspecte, pentru tot anul în curs. Îşi aranjă tăbliţa pătrată şi căută să citească de pe căile şi poziţiile planetelor, care ar fi timpul cel mai favorabil pentru plănuita expediţie. Era un astrolog renumit, nu se putea nega că unele epidemii, cutremure, conspiraţii, furtuni, inundaţii şi alte evenimente crîncene sau fericite, pe care le prezisese, prin cuvinte vagi şi confuze, se îndepliniseră, cîteodată. Şi asta îi mărise faima.

Cuvintele lui Ahmed îi răpiseră lui Marco liniştea. Bineînţeles că-l tenta această expediţie plină de aventură, tot aşa ca şi pe Matteo, dar erau şi alte lucruri ce trebuiau luate în consideraţie. Tatăl şi unchiul său erau adesea plecaţi. Şi-apoi îşi aduse aminte că îi comandase lui Monsieur Guillaume Boucher, bijutierul curţii lui Kublai han, o bijuterie... Kambali era un oraş interesant. Nici un alt oraş nu i-ar oferi atîtea lucruri care meritau să fie cunoscute. Putea să se lase zăpăcit de acoperişuri şi mese de aur ?

Într-o zi o să-i spună Aşimei : „Acum te duc la Kunming, oraşul strălucitoarei splendori". Probabil ea se gîndea că el îşi uitase promisiunea, dar el îşi amintea, adesea, de seara cînd ea îi spusese : „În Kunming florile înfloresc tot anul"

Sigur ei îi era dor de ţară, dar nu venise încă vremea pentru călătoria în sudul ţării. Generalul Bayan, pe care-l porecliseră, cel cu o sută de ochi, cucerise, după ani întregi de lupte, bogata şi splendida provincie Manji, din sudul Chinei. Împăratul Sung fusese răsturnat. Manji se afla acum în mîinile lui Kublaihan. Chiar şi Kunming aparţinea acum stăpînirii sale. Dar era mai înţelept să aştepţi pînă cînd ţara îşi va reveni după pustiirile aduse de război.

Două flori de iasomie în păr, erau mai scumpe decît acoperişurile de aur.

Monsieur Boucher, maestrul bijutier de la Paris, îi promisese să-i facă cea mai frumoasă brăţară, care ar fi ieşit vreodată pe uşa atelierului său.

„Frumoasa fată din casa voastră o să fie mîhnită dacă părăsiţi Kambali", zise Ahmed către Matteo. „Am auzit că o iubiţi ca pe fiica voastră".

Matteo se îndreptă şi îl privi pe puternicul ministru, fără sfială. Ahmed era un bărbat zvelt, de statură mijlocie, capul îi ajungea pînă la umărul lui Matteo.

„Este întocmai cum spuneţi, domnule ministru".

Peste trăsăturile lui Ahmed se zugrăvi un zîmbet cuceritor.

„Vă înţeleg. Dorul de mare nu vă lasă nici o clipă de linişte. Şi eu doresc uneori să fiu departe de Kambali".

Îşi duse mîinile la spate şi merse în celălalt capăt al anticamerei. Stătea acolo în lumină şi nimeni nu bănuia ce gînduri îl frămîntă.

În spatele uşilor înalte şi întunecate, Tai-ul îşi ţinea sfatul şi hotăra asupra vieţii şi morţii a zeci de mii de oameni.

Un soldat din gardă îl strigă pe Hiu-Heng, Ahmed şi pe astrolog. Prinţii tătari se plimbau, discutînd în surdină, prin anticameră. Chelul sări în picioare şi-şi aplecă spinarea. Se înclinară şi Marco şi Matteo.

După o chinuitoare aşteptare apăru în sfîrşit Ahmed.

„Maiestatea Sa împăratul v-a numit căpitan al unei corăbii, Beg Matteo", zise el cu o rezervată amabilitate. „Norocul să vă fie alături în serviciul puternicului nostru stăpîn, marele han Kublai."

Marco şi Matteo părăsiră palatul cu sentimente împărţite. Lungile umbre ale serii cădeau pe aleile parcului. N-aveau poftă să se urce în lectici, şi făcură semn purtătorilor, care-i aşteptaseră, să se întoarcă singuri. Voiau să se mai plimbe puţin pe străzi.

„Pentru Aşima, să nu-ţi faci griji", zise Marco.

Prietenul tăcu. Soarele îi bătea din spate. Peste tot pe marginea drumului stăteau turgaunzii împăratului, înarmaţi cu arc şi săgeţi şi cu lănci ascuţite.

„Cu mulţi ani înainte am fost soldat al regelui Spaniei", zise Matteo. „Am dezertat fiindcă nu-mi plăcea să mă tîrîi pe drumuri îmbrăcat într-o uniformă tărcată... Aşa, că mă înţelegi, Marco ? întrebă el. Şi fără să mai aştepte răspunsul, continuă : „Nu-s eu un marinar cum nu se poate mai bun ? Dar republica San Marco nu mi-a încredinţat niciodată o corabie, căci nu eram copilaşul unui patrician. Acum însă împăratul ăsta galben mi-a încredinţat una. Părul meu deja e cărunt, Marco". Îl cuprinse brusc, fericit, pe Marco pe după umeri. „Uită-te la mine, acum sînt cu adevărat căpitanul Matteo. Auzi : Căpitanul Matteo. Zi şi tu o dată".

„Căpitan Matteo !"

„Dar nu te bucuri deloc, Marco".

„Ba da", zise Marco.

Umbrele lor li se întindeau înainte, cea lată a lui Matteo și cea zveltă cu o jumătate de cap mai scundă, a lui Marco. Țiglele glazurate ale acoperișurilor străluceau verzi, glabene, cafenii. Litiere, cu perdelele trase, treceau pe lîngă ei.

De acum Matteo o să plece. Dar cînd se va întoarce oare?

Un bărbier rădea capul unui bărbat. Un frînghier împletea în fața atelierului său. Într-o fierărie plină de fum, ardea un foc liber, iar ciocanele băteau fierul fierbinte. Rădăcini de viață lungă, ierburi, oase de tigru în vin roșu și alte medicamente de soiul ăsta ți se ofereau într-o farmacie. Suna și răsuna, se auzeau strigăte și murmurul a mii de conversații. Pe deasupra mulțimii imense, de necuprins cu privirea, plutea un nor de praf.

„Muncesc de dimineața pînă seara", zise Marco. „Harnici oameni !"

„Mă întorc, curînd, înapoi", zise Matteo.

Apoi trecură prin curți și grădină, pe lîngă bazinul cu pești aurii, și intrară în casă.

„Ne-am întors, Așima", zise căpitanul Matteo.

Nu se mai simțea nimic din marea lui bucurie.

NOPȚI TĂCUTE CA MORMÎNTUL

Focul din fierărie ardea. Flăcărui albastre săltau pe deasupra bucăților de cărbune. Cînd curentul de aer, din foale, trecea printre cărbuni, se ridica o flacără galben-roșiatică, ca lumina atelierul înegrit de fum, fața fierarului și a tînărului său ajutor Sü-lien-tsang. Fierarul purta peste bustul lui gol și vînjos un șorț de piele. Două răni cicatrizate, asemenea semnelor care înfierau criminalii, îl marcau obrajii.

Șü-lien-tsang mînuia foalele, iar fierarul ținea, cu un clește, o bucată de fier în foc. Atelierul era deschis înspre stradă. Soarele de seară zugrăvea pe pavaj umbrele caselor de lemn cu etaj, ale gheretelor și ale copacilor.

Din țeava unei fîntîni curgea un fir de apă, și cînd razele întîlneau suprafața apei strălucitoare o făcea să tremure. Femei și fete veneau cu ulcioare, le așezau sub firicelul subțire și stăteau de vorbă. Un bărbat își aduse măgărușul de povară la jgheabul de piatră și așteptă răbdător pînă cînd animalul își potoli setea.

Fierarul scoase din foc fierul încălzit pînă la alb, îl puse pe nicovală și începu să-l modeleze, lovindu-l puternic cu ciocanul pînă-i dădu forma dorită. Atunci îl aruncă peste celelalte bucăți de fier de lîngă nicovală, își șterse sudoarea de pe față și privi afară pe stradă. Priveliștea peisajului cunoscut și familiar, îi încălzi inima și totodată îl întristă. Oamenii treceau prin fața lui, ca pe o scenă, în veșminte multicolore unii, însoțiți de servitoare și servitori, care le deschideau drum prin mulțime, alții în haine cîrpite cărînd greutăți pe umăr, atîrnate în cumpănă, oferindu-și mărfurile sau serviciile cu voci puternice sau cu răsunătoare clinchete de clopoței, și în cele din urmă nenumăratii cerșetori îmbrăcați în zdrențe, scotocind prin gunoaiele din spatele gheretelor negustorilor, în nesfîrșit război cu ciinii flămînzi.

Pe prăvăliile și dughenele negustorilor, a ghicitorilor, a cititorilor în stele și a scribilor, atrînau pînze roșii cu inscripții mari albe, care dădeau peisajului multicolor un aer oarecum impozant și strălucitor de viață.

Șü-lien-tsang se opri din lucru și își întinse capul pentru a percepe prin auz ceea ce ochilor lui stinși nu-i fusese dat niciodată să vadă. Lumea se construia în el, bazată pe datele auzului și ale pipăitului, pe ale mirosului și ale amintirii unei lumini, care era atît de frumoasă încît și acum se înfiora cînd și-o amintea. Era așa de departe în urmă, încît nu știa dacă provine din primele zile ale copilăriei lui sau dintr-o lume dinaintea existenței lui pămîntești. Uneori se așeza în curtea din spatele atelierului și cînta dintr-un fluier de bambus.

Focul din fierărie dogorea.

„Vine seara, Șü", zise Wang fierarul, „du-te la prietenii tăi".

„Merg în curte, tată Wang".

Șü găsi cu pași siguri portița. Și în curînd Wang auzi sunetele dulci ale fluierului de bambus.

„Tu nu vezi, Şü, dacă e zi sau noapte, dar cînd cînţi la fluierul tău de bambus, intră regele jadului în fierăria mea şi stă de vorbă cu mine".

Bucăţile de fier de lîngă nicovală, aveau formă de vîrfuri de lănci şi de săbii. Pe cînd Wang era copil şi se juca în faţa fierăriei tatălui său, Kambali se mai numea Yen-King şi era reşedinţa „Fiului Cerului". Atelierul era situat lîngă o apă ; cînd Wang avea timp se aşeza în iarba verde şi arunca mici pietricele în apă sau sculpta corăbioare din lemn de bambus. Apoi Kublai han cuceri oraşul şi se numi pe el „fiu al cerului".

La început nu se schimbară multe. Într-o zi însă zbură din gură în gură o veste de neconceput : toţi chinezii trebuiau să părăsească Kambali, ca să fie strămutaţi pe celălalt mal al fluviului, acolo unde se găsea palatul împăratului. Zeci de mii de meseriaşi şi muncitori au fost strînşi din Kambali şi din împrejurimi şi, în jurul palatului imperial, apăru oraşul Taidu.

Oraşul cel nou căpătă forma unui pătrat şi măsura în perimetrul douăzeci şi patru de mile, fiecare latură fiind lungă de cîte şase mile. Fu înconjurat de ziduri albe şi groase, cu cîte trei porţi pe fiecare latură. Peste fiecare poartă şi între porţi apărură clădiri frumoase, unde erau păstrate armele oraşului. Douăsprezece mii de soldaţi îi păzeau zidurile puternice.

Străzile largi erau drepte şi legau între ele porţile oraşului. Pe cele două părţi ale ei se găseau dughene şi prăvălii. Toate terenurile erau pătrate şi stăteau aliniate unul lîngă altul. Oraşul cel nou semăna, prin regularitatea lui, cu o mare tablă de şah. În centru, pe o clădire înaltă atîrna un clopot, care o dată cu căderea întunericului, era tras la anumite intervale de timp. După a treia bătaie a clopotului nimeni, fără o anumită aprobare, nu mai avea voie să se afle pe străzi sau ulicioare, afară de cazul cînd un bolnav grav avea nevoie de ajutor. Atunci un servitor cu o lampă aprinsă, trebuie să-i meargă înainte.

Odată cu întunericul cobora peste oraşul uriaş, care ziua semăna cu un furnicar în plină activitate, o linişte de mormînt. Paza, formată din treizeci, patruzeci de bărbaţi, trecea prin străzile părăsite şi căutau persoanele care ar fi îndrăznit să nesocotească severa interdicţie. Cel ce era prins era dus imediat la închisoare, iar a doua zi trebuia să răs-

pundă în fața judecătorului. Cum toți funcționarii erau ca și judecătorii, mongoli sau străini din țările dinspre apus, călcarea legilor de către chinezi era pedespită cu cea mai mare asprime. Vagabondajul prin noapte era de cele mai multe ori pedepsit cu lovituri de baston, ce duceau, uneori, la moartea pedepsitului.

Tatăl lui Wang trebuise, atunci, să-și părăsească fierăria și să-și preia locuința sub severa pază a gărzilor și a soldaților, în nou clăditul Taidu. Numai puțini catai bogați, care se bucurau de încrederea stăpînitorilor mongoli, putură să rămînă în orașul vechi. Dar în curînd Taidu crescîndu-i mereu populația, trecu peste porțile orașului, în fața fiecărei porți apăru cîte o suburbie, care crescu repede și se uni cu suburbiile învecinate, așa că în jurul zidurilor apăru un nou oraș, mai mare decît cel dinlăuntrul lor.

În suburbii locuiau negustorii străini și meseriașii. Ei se mutau odată cu curtea lui Kublai han de la Kambali la Sangtu și de la Șangtu, din nou la Kambali. Ei veneau din toate provinciile, din Katai sau din țările vestului îndepărtat, ispitiți de bogățiile de basm ale lui Kublai han și în speranța că, grație unor afaceri bune, vor face în scurt timp avere.

Ospătării, hanuri și caravanseraie mărgineau drumul cam pe o lungime de o milă ; pentru fiecare popor stătea la dispoziție o clădire sau mai multe. Cînd veneau la Marele Han, ambasadori sau mari negustători din țări străine, obiceiul era să fie găzduiți pe socoteala împăratului. Ahmed, ministrul de finanțe, se îngrijea mereu de noi surse de venituri pentru a acoperi cheltuielile mereu în creștere ale curții. Impozitele pe care trebuia să le plătească populația catai, pentru drojdia albă, grîu, lemn, porțelan, dude, cărbuni, mătase și lînă, fructe uleioase, impozitele pe terenuri și ale meseriașilor se dublaseră de mai multe ori, iar prețurile pentru mărfurile de uz zilnic creșteau din lună în lună ; o greutate de sare ajunsese la nemaiauzitul preț de 15 liang.

Focul din fierărie se stinsese. Wang își scoase șorțul de piele, își îmbrăcă haina de bumbac și se așeză în fața atelierului. Începea să se înserege. Încă mai strălucea firul subțire de apă, iar pe oglinda mișcătoare a apei dansau luminițe aurii. Vînzătorii ambulanți își împachetau mărfuile, iar negustorii își încuiau prăvăliile. Trecu un cîntăreț bătrîn și distins. Wang îl salută cu respect.

Şi deodată seara abia presimţită, fu prezentă ; un dangăt greu de clopot răsună peste zgomotul înăbuşit al străzii. Cîntecul dulce al fluierului de bambus amuţi. Isteţul cofetar veni şi-i aduse prietenului prăjituri.

„Mănîncă, Wang", zise el. Privi în jur şi apoi şopti : „La noapte... Nu uita ! Trebuie să mă grăbesc. Somn uşor Wang".

Se întunecă. Un domn străin, elegant îmbrăcat, mergea aproape de zid. Îşi grăbi paşii, cînd zări semnele de pe faţa fierarului.

„Ce voia Li, cofetarul ? întrebă Şü cel orb. „I-am auzit vocea".

Wang tăcu. Simţea încă privirile străinului. Atunci clopotul cel mare bătu a doua oară. Fierarul rise amar.

„Păziţi-vă, sînt un criminal !" zise către un bărbat care-şi bătea măgarul încăpăţînat.

„Ce-ai păţit, tată Wang ?" întrebă copilul mîhnit.

„Li ne-a adus nişte prăjituri bune. Mănîncă. A trecut un străin, altceva nimic".

„Îţi mulţumesc, tată Wang."

Clopotul bătu a treia oară. Străzile marelui oraş se întindeau părăsite în amurgul întunecat. Ardeau lămpi cu lumină tulbure. Nu bătea vîntul, iar liniştea accentua impresia unei nemărginite pustietăţi. Doi arcaşi tătari stăteau de gardă în faţa turnului unde era clopotul. Gîndurile lor rătăceau. Prin ferestrele de hîrtie şi crăpăturile din lemnul caselor străbăteau slabe raze de lumină, o companie de poliţişti trecu în şiruri desfăşurate pe strada principală. „Mergeţi la culcare, măi broaşte ţestoase leneşe !" strigă unul din ei cu obrăznicie şi lovi cu coada lăncii într-o poartă de lemn, ceilalţi rîseră.

Un bărbat aşteptă, într-o stradă lăturalnică, pînă cînd trecu patrula. Statura lui înaltă cu umerii înguşti şi aplecaţi înainte părea oarecum şubredă. Obrazul îi era în întuneric. Mergea în umbra zidurilor, păşind cu grijă. Acolo unde străduţa dădea în larga stradă principală, se opri. O clipă, cît o bătaie de inimă, lampa de petrol lumină capul necunoscutului. O mască neagră îi acoperea fruntea, tîmplele şi nasul. El aşteptă pînă cînd strigătele patrulei nu se mai auziră, se uită în dreapta şi stînga şi fugi pe partea cealaltă a străzii.

Atelierul lui Wang zăcea în întuneric. În spatele uşii, ce dădea de-a dreptul în stradă, respira orbul Şü. El auzea, ceea ce nimeni afară de el nu putea auzi. Un şobolan ieşi din

gaura lui, se repezi la o frunză de varză din grădină și începu s-o roadă. Doi bărbați se cățărară peste zid, își opriră pașii în curte, iar unul șopti respirînd greu : „Am sosit". Ușa scîrțîi. Acum intrau înăuntru.

Acestea erau zgomotele apropiate. Dar Șü auzea de asemenea, ceea ce se întîmpla cu mult mai departe. Auzul lui era atît de ascuțit, încît putea aprecia cu precizie depărtarea de la care se auzeau zgomotele. Acum patrula se afla la turnul cu clopote.

Șü auzi pașii ușori, în același timp cu lătratul cîinelui din grădina din vecini. Deschise ușa și necunoscutul cu mască intră în atelierul întunecat.

„Condu-mă la Wang", porunci el.

„Veniți, stăpîne".

Fierarul, cofetarul Li, pantofarul Wu și purtătorul de litiere Yang stăteau chirciți în jurul unei lămpi de petrol. Lumina nu ajungea mai departe de fețele și genunchii lor. Celelalte obiecte din cameră erau în întuneric. În fața ferestrei era o scîndură.

„Eu sînt curierul cunoscut", spuse bărbatul. „Nu vă sculați și ascultați-mă". Se uită spre orbul Șü. După o scurtă ezitare zise : „Băiatul trebuie să plece".

Șü ascultător voi să deschidă ușa, să iasă.

„Lăsați-l aici. Șü nu trădează nimic, stăpîne. Chiar dacă l-ar omorî, Șü nu spune nimic", zise Wang.

„Bine", răspunse curierul necunoscut, „poate să rămînă".

Șü se așeză fericit într-un colț și ascultă conversația bărbaților.

„Cînd se vor aprinde focurile de pe munți ?" întrebă nerăbdător Li.

Wang își aminti de celula întunecoasă și puturoasă în care-l închiseseră trei ani. Cicatricile îi ardeau obrajii. „Sugrumați pe toți cei ce poartă bărbi !" murmură el cu ură.

Purtătorul de lectici Yang și pantofarul Wu tăceau.

„N-a sosit încă vremea", zise curierul necunoscută. „Dar stăpînul meu, vă trimite poruncă să fiți gata".

„Un tigru care mănîncă prea mulți oameni, cade pînă în cele din urmă în capcană", zise purtătorul de lectici. „Ahmed a fost astăzi iarăși la împărătească..."

„N-a sosit încă vremea", repetă curierul necunoscut. „Capcana nu este suficient de adîncă".

„Cînd stăpînul vostru o să spună : „Omoară-l", atunci îl sugrum cu mîinile mele", zise Wang cu obrazul întunecat.

„E mai bine dacă faci vîrfuri de lănci şi săbii".

Curierul necunoscut examină feţele încordate. Fitilul plutea pe ulei şi ardea cu o flăcăruie albastră. El zise : „Ahmed le-a luată ţăranilor plantaţiile de bambus şi se îmbogăţeşte vînzînd lemn de bambus. A interzis bieţilor oameni să prindă peşti în fluviu şi rîuri, dar familiile lor trebuie să dea de mîncare şi de băut curierilor militari. Ei le iau tot meiul pe care îl mai au în ladă. Şi cînd oamenii înjură, sînt bătuţi. Ştiţi voi că mulţi bărbaţi, din regiunea Kiang-huai, au trebuit să-şi vîndă nevestele şi copiii, pentru că nu mai puteau plăti arenzile şi impozitele necinstiţilor funcţionari ai lui Ahmed ?"

„Şi sarea pentru aluatul meu !" se amestecă şi cofetarul. „Credeţi că pot cumpăra sarea ? «Pfui Li», zice lumea «păstrează-ţi pentru tine plăcintele astea fără gust. Cine poate să le mănînce?» Aşa zic. Şi dacă aş cumpăra sarea, care-i aşa de scumpă, atunci ei n-ar mai putea plăti ce le pregătesc."

„Şi preţul cailor s-a ridicat", zise purtătorul de lectici.

„În curînd, la tîrguri, vor fi mai mulţi cerşetori decît negustori şi cumpărători".

„Prea cinstitul domn Ahmed şi funcţionarii lui străini se îmbogăţesc cu fiecare zi tot mai mult, şi noi flămînzim..."

Glasurile agitate deveneau tot mai puternice. Curierul necunoscut ridică mîna, cerînd linişte.

„Hoang Dşin a ieşit în curte" zise orbul Şü. „Îi cunosc paşii".

Bărbaţii îşi opriră răsuflarea şi ascultară cu urechea la pîndă. Nu auzeau nimic.

Hoang Dşin era cîrciumar. El vindea rachiu prost cu preţuri mari. Soldaţii se îmbătau la el.

„Acum a intrat din nou în casă".

„Du-te în faţa uşii Şü, şi fi atent, ca să nu ne audă nimeni. Dacă auzi ceva suspect, bate în fereastră".

Şü părăsi camera. O vreme fu tăcere. Şedeau chirciţi năpădiţi de gînduri grele, în jurul lămpi ce pîlpîia.

„Nu despre preţul cailor vrem să vorbim acum", socoti Wang.

„Vorbeşte încet, Wang. Ascultaţi ce vă spun : Ahmed a născocit o nouă diabolică faptă. Ca să facă plăcere împărătesei, vrea să execute un om nevinovat".

„Ah, acest diavol !“ suspină Wang.

„Dșambuik Hatun cea grasă, e tot așa de rea ca și Ahmed !“

„Mîine am să vînd Dșambuik Hatun“ amenință cofetarul.

„Fără sare !“ adăugă purtătorul de lectici.

Wang însă îl privi mînios pe cofetar. „Ar fi mai bine dacă ți-ai ține gura aia flecară. Ai uitat că am ajuns la închisoare, fiindcă vindeai „mici Ahmezi“ ?

Li își plecă vinovat capul.

„Povestiți-ne noua faptă drăcească a lui Ahmed“, se rugă Wang.

Bărbații își strînseră cercul. Glasul șoptit povesti : „Ieri împărăteasa stătea în „baia florilor multicolore și a apei cristaline“, și a poruncit unei servitoare să-i aducă mere dulci. După o vreme servitoare se întoarse plîngînd și spuse că nu poate aduce mere dulci, fiindcă un catîr cu povara lui s-a prăbușit în munți. Știți doar că în fiecare zi o ștafetă aduce aceste prețioase fructe din provincia Hanii. Drumul trece pe lîngă prăpăstii periculoase, peste poduri care se clatină, și pe poteci stîncoase, care uneori nu sînt mai late decît umerii hamalului. Dșambuik Hatun, însă, roșie de furie, pentru că nu-și putea primi merele dulci, chemă doi turganzi și porunci ca servitoarea să fie dusă la carceră.“

„Ar trebui omorîtă cu pietre !“ zise Wang cu voce stăpînită.

Curierul necunoscut povesti mai departe : „Cînd după-masa, preacinstitul domn Ahmed, fu primit de împărăteasă, ea îi spuse : «Cînd stăpînul meu Kublai, este la Sangtu, nu-mi primesc nici măcar merele dulci. Ar trebui să vă îngrijiți mai bine de ordinea din Kambali, ministre Ahmed». O servitoare i-a auzit vorbele, ea spune că Ahmed a pălit de tot. El a poruncit ca hamalul să fie aruncat imediat în închisoare, mîine, în zori, nenorocitul trebuie să fie executat“.

Ochii arzători din dosul măștii, aruncară o privire fugară peste fețele ascultătorilor.

Wang scîrșnea din dinți.

Cofetarul își ascunse obrazul în mîini.

„Este un diavol !“ zise purtătorul de litiere. „Toți îl urăsc !“

„Viața unui chinez nu-i este cu nimc mai de preț decît a unui cîine“.

Curierul necunoscut zise : „Toți trebuie să afle despre crimele lui Ahmed. Aveți grijă de asta, dar fiți prevăzători".

„În curînd se luminează", zise Wang înăbușit. „Îl vom auzi cum strigă cînd securea călăului va cădea asupra lui..." Glasul i se ridică. „Și dumneata zici : «N-a sosit încă vremea !»".

„Ascultați acum ce vă spun : Hamalul nu va fi executat, înainte să se lumineze, va fi liber".

Bărbații răsuflară ușurați, se aplecară puțin spre spate iar fețele lor intrară în întuneric. De acolo priveau cu o sfială aproape superstițioasă silueta cu umerii înguști și mîinile de intelectaul. În spatele vorbelor lui se simțea puterea, iar ei aveau încredere în el.

„Cine sînteți dumneavoastră ?" întrebă cofetarul și se înspăimîntă imediat de limbuția lui.

Wang mormăi o înjurătură.

„Un catai, ca și voi", răspunse curierul necunoscut.

Umblă noaptea prin oraș, se gîndea purtătorul de lectici.

Clopotul bătu de cinci ori.

„De-acum sosește, trebuie să-l ascundeți la voi, Wang. Băgați de seamă să nu-l vadă vecinul".

„Vine aici ?" întrebă Wang uimit.

„Ți-e frică ?"

Obrazul lui Wang trecu din umbră în lumină. „Nu vă înțeleg stăpîne..."

„Rămîne trei zile la tine, apoi îl scoatem din Kambali și-l ducem în siguranță... Dar acum ascultați ce vă trimite stăpînul meu : Mîine vin două căruțe și vă aduc fier. Fă săbii și vîrfuri de lance. Li, Wu și Yang trebuie să le împartă la alți prieteni și să le spună : «Ascuțiți armele și păstrați-le gata. Asta este ce vă poruncește stăpînul»".

Șü ciocăni la fereastră.

„Așteptați puțin aici", zise curierul necunoscut. „Mă întorc imediat".

„Aud pași ușori, stăpîne", șopti Șü emoționat, „s-au oprit... acum merge mai departe, stăpîne..."

Curierul necunoscut puse mîna pe umărul copilului orb. „Nici o frică Șü, sînt prietenii noștri, lasă-i să intre !"

În atelierul întunecat intrară doi bărbați. Unul zise: „Aici e stăpîne. Se va observa abia în zori, că nu mai e acolo. Acum plec".

„Așteaptă !"

Și către Șü : „Auzi ceva Sü?"

„Nu, stăpîne."

„Atunci pleacă. Îți mulțumesc. Spune tuturor care au dat o mînă de ajutor că le mulțumesc".

Bărbatul se strecură, pe ușa îngustă, în stradă. O clipă se zări silueta hamalului eliberat ; avea aceeași înălțime ca și curierul necunoscut, doar mai lat în umeri. Ușa se închise ușor. Șü asculta cu capul aplecat înainte.

Bărbații ședeau în jurul lămpii, cînd curierul necunoscut se întoarse cu cel eliberat.

„Asta este".

Wang îl îmbrățișă pe hamal. Ceilalți se înclinară tăcuți.

„Eu sînt Han El-Kang", zise bărbatul. Apoi se chirci brusc la pămînt, își ascunse obrazul în mîini și hohoti.

„Nu plînge, Han" zise milosul Li. „Acum ești liber".

Bărbatul se ridică.

„Cînd se vor aprinde semnalele pe munți ?" întrebă vocea aspră a lui Wang.

„Fă arme, fierarule. Cînd vom avea arme, se vor aprinde și semnalele de pe munți. Moarte criminalului Ahmed !"

„Moarte criminalului Ahmed !" murmurară bărbații.

Curierul necunoscut ieși în noaptea tăcută ca mormîntul.

Said zîmbi în sinea lui. Auzea conversațiile lenește ale patrulei. Polițiștii veneau direct spre el. Tocmai bătea clopotul și răsuna pînă departe, peste acoperișurile plane și cenușii. Acum comandanții gărzii de noapte îl zăriră pe trecător. Strigătele lor îl siliră să se oprească, Polițiștii îl înconjurară. Fețele lor se înviorară. În fine, o diversiune în monotonia serviciului lor de noapte. Said scoase fără grabă tăblița de argint a „Biroului pentru afaceri secrete" și o arătă comandantului gărzii.

„Citește", zise el cu aroganță.

Comandantul cercetă sigilul, salută militărește și înapoie tăblița. Garda plecă mai departe. Said se uită după ei. Noaptea era de o blîndă frumusețe. Cîteva stele străluceau pe cerul înnourat. Contururile caselor aplecate și zidite înghesuit, una lîngă alta, nu se mai distingeau. Said era prietenul nopților întunecoase. Ce sentiment plăcut să scoți tăblița de argint și s-o poți arăta soldaților !

Said îl ura din toată inima pe Marco Polo, pe care-l urmărea de ani întregi, din însărcinarea preacinstitului stăpîn

Ahmed. Dacă ar fi fost după el, l-ar fi înlăturat de mult din drum. Se simți foarte ușurat cînd află că urlașul, față de care, după întîlnirea din Lop simțea o frică nestăpînită, părăsise Kambali. Acum plutea pe o corabie pe marea cea mare și veștile te făceau să bănuiești că niciodată nu se va mai întoarce la Kambali.

Spionul simțea contra lui Marco aceeași ură ca și stăpînul său, și nu aștepta cu mai puțină nerăbdare ca în cele din urmă să găsească un pretext, care să-i poată permite lui Ahmed să-l îndepărteze pe favoritul împăratului. Admira răbdarea lui Ahmed, dar simțea cu precizie, că ea va ajunge în curînd la capăt. Instinctul îi spunea că hotărîrea se apropie. Preacinstitul stăpîn era nervos și iritabil și cu ocazia ultimei întîlniri îi venise greu să-și păstreze masca lui binevoitoare. Înțelegerea lui Said nu ajungea atît de departe, încît să priceapă cît de strîns era legată soarta lui de a venețianului. El credea că atunci cînd își va îndeplini însărcinarea, Ahmed îi va înlesni o viață liniștită de mic stăpîn.

Se strecura pe lîngă zidurile albe și aștepta să se întîmple ceva. Cîteodată se prindea cu mîinile de zid și se ridica să privească peste el. În bolta îmbrăcată în verdeață ardea lumina. Cunoștea orice colțișor și știa cine este în casă, cum erau situate camerele fiecăruia, deosebea după zgomotul pașilor dacă prin curte trecea tînărul stăpîn sau altcineva și cunoștea bine toate amănuntele din proprietatea străină. Viața lui era legată de a dușmanului său într-un fel înfricoșător.

O pisică sări fără zgomot peste cărare. Un cîine urla, altul îi răspundea, apoi se făcu din nou tăcere. Said auzi pași ce se strecurau. Surprins se lipi de zid și puse mîna pe pumnal, dar înainte de a putea lua o hotărîre, o ființă înaltă și subțire alunecă pe lîngă el. O clipă Said zări un obraz acoperit cu o mască neagră. Trebuia să alarmeze poliția ? Cîteva strigăte ar fi fost de ajuns ca să cheme santinelele de la apropiatul turn cu clopote. Sau ar fi mai bine să prindă el pe omul cu mască ?

Umbra întunecată îi dispăru din vedere. Said merse pe urmele ei : unde dispăruse străinul ? Nu-l mai vedea. Uitînd de orice prevedere, Said își grăbi pașii. Omul cu mască stătea în spatele unui copac și privea mulțumit cum urmăritorul lui fuge. Cînd îl crezu suficient de departe fugi ale-

cat pe cealaltă parte a străzii și o coti într-o străduță. Întunericul îl cuprinse ocrotitor.

Said se opri. Respira repede. Zadarnic căuta să străpungă cu privirea împrejurimile moarte și întunecate. Putea vedea doar la cîțiva pași depărtare. Trunchiul de copac de lîngă el îl înfricoșa. Rise de spaima lui și înfipse furios lama ascuțită a pumnalului în coaja copacului. Străinul dispăruse sau stătea ascuns pe undeva în umbră și îl pîndea? Said merse înapoi pe mijlocul străzii largi, uitîndu-se din cînd în cînd să vadă dacă nu-l urmărește cineva, și-și luă apoi din nou în primire postul de observație de lîngă zid.

În boltă mai ardea lumina.

N-avea rost să mai aștepte. Urechile îl înșelau cu zgomote, iar ochii vedeau umbre care se strecurau. Cînd prin peretele subțire de lemn de la locuința servitorilor se auzi o tuse, Said tresări.

Era prietenul nopților întunecate și tăcute, ca mormîntul, atîta vremea cît ele nu ascundeau nici un pericol pentru el. Acum însă, socoti el, era mai bine să meargă acasă.

Marco Polo ședea în bolta de verdeață și copia după un manuscris, pe care-l împrumutase de la bibliotecă, istoria campaniei lui Kublai han, contra provinciilor chineze. Admira literele atît de exact desenate și se bucura că poate să le descifreze. Avusese nevoie de ani întregi de studiu, pînă cînd în cele din urmă descoperise secretul acestui scris străin. Notele lui, despre țările străine pe care le cunoscuse în cursul călătoriilor, umpleau deja o carte întreagă.

Manuscrisul lăuda faptele lui Kublai han. Marco reciti însă o dată frazele introducerii: „Kublai han și-a dobîndit domnia prin neintrecuta lui vitejie, prin virtute și înțelepciune, contra pretențiilor fratelui său mai tînăr Arik-Buka — care era sprijinit de către mulți prinți tătari. Înainte de urcarea lui pe tron, a servit voluntar în armată și a căutat să ia parte la fiecare campanie. Era în faptele sale întotdeauna viteaz și cutezător, iar în ceea ce privește arta militară și priceperea într-ale războiului, era socotit drept cel mai înțelept și mai priceput conducător de oști, care vreodată au condus soldații la luptă..."

O ușoară pală de vînt adia printre frunze și crengi, răcorindu-l pe singuratic. Lumina celor două lumînări pîlpîia.

Marco își adună foile și închise cu închizătoarea de fildeș, cartea legată în mătase.

Era pentru prima oară, de cînd trăia la curtea Marelui han că nu plecase la reședința de vară. Împăratul îl însărcinase să studieze, în Kambali, afacerile financiare. Iar Marco, în felul lui temeinic, încerca să descopere secretul monezii din Kambali. Tot mai des îl umplea de mirare faptul că negustorii puteau cumpăra toate mărfurile de care aveau nevoie pentru moneda de hîrtie imprimată cu sigiliul roșu ca și cinabrul, ca și cînd aceste bucăți de hîrtie ar fi din aur sau argint curat.

În fiecare an soseau la curtea lui Kublai han mari caravane de negustori, din multe țări, și ofereau perle, bijuterii, stofe întrețăsute cu fir de aur, brîie bătute în diamante, veșminte de mătase și brocat, sculpturi de fildeș și alte mărfuri valoroase. Atunci împăratul poruncea ca doisprezece negustori pricepuți din jurul său, să examineze mărfurile și să le stabilească valoarea. Permitea negustorilor străini un anumit cîștig asupra sumei evaluate, și poruncea ca prețul astfel stabilit să le fie plătit cu bani de hîrtie.

Cîteodată lui Marco i se părea că împăratul poseda secretul alchimiștilor ; căci nu era oare așa, în realitate, el făcea aur din hîrtie ? Nu se putea oare cumpăra de la toți supuși imperiului lui aur și argint și orice alte mărfuri pe care ți le-ai dori, pentru hîrtii ștampilate ?

Cu cîteva zile mai înainte Marco fusese la atelierele monetăriei și observase cum se pregătea hîrtia pentru fabricarea banilor. Se scotea coaja subțire, interioară, a duzilor, se înmuia cîtva timp și-apoi se pisa într-o piuliță pînă devenea ca un terci. Din acesta se fabrica hîrtia, care semăna cu cea fabricată din bumbac, dar era complet neagră. Apoi era tipărită cu ajutorul unor plăci de aramă și tăiată în dreptunghiuri de diferite mărimi. Funcționari demni de încredere le ștampilau cu sigiliul lor, iar în cele din urmă șeful suprem al monetăriei le ștampila cu sigiliul roșu al împăratului.

În felul acesta își dobîndeau deplina valabilitate și nimeni, din toate țările împăratului, nu îndrăznea să refuze drept plată banii de hîrtie, tipăriți în mari cantități. Dacă banii se deteriorau în urma unei lungi întrebuințări, erau duși la monetărie unde erau schimbați contra unor bani noi. Se reținea trei procente pentru cheltuielile de tipărire.

Cea mai mică hîrtie, avea valoarea unui ban, cele mai mărișoare a unei parale venețiene de argint, apoi existau hîrtii de cinci sau zece parale de argint și în sfîrșit de doi, trei, pînă la zece bizantini de aur. Cine încerca să falsifice banii de hîrtie sau să pună bani falși în circulație, trebuia să se aștepte la cele mai grele pedepse.

Într-una „Edict împărătesc al strălucitului stăpînitor care stă sub protecția cerului" se spunea : „Cînd o persoană este denunțată că ar avea intenția să falsifice bani, adică sculptează plăci, fabrică hîrtie, cumpără culori roșii, umple semne și numere și tipărește pe ascuns bani, și cînd aceasta mărturisește faptul, va fi pedepsită cu moartea. În afară de asta îi va fi confiscată averea personală. De ar veni vreo amnestie, el nu va beneficia de ea.

Cine taie bani de hîrtie și îi schimbă în așa fel ca să facă din bani buni, bani falși, la prima abatere va fi pedepsit cu 107 lovituri și cu deportarea pe un an, în caz de recidivă cu trimiterea lui pe viață, într-un ținut îndepărtat.

Cine achiziționează bani falși și îi pune în circulație, va fi pedepsit la prima abatere cu 107 lovituri, în caz de recidivă cu aceeași pedeapsă plus deportarea pe un an de zile... Dacă dintre doi vecini, unul are cunoștință că celălalt tipărește bani falși și nu denunță faptul, primește 77 de lovituri. Dacă conducătorii circumscripției denunță că șefii colectivităților sau soldații poliției au neglijat supravegherea, fiecare dintre cei vinovați va fi condamnat la 47 de lovituri. Toți angajații de la jandarmerie însărcinați cu paza și prinderea criminalilor vor primi cîte 37 de lovituri.

Dacă cineva denunță sau prinde pe unul care a tipărit bani falși, va fi răsplătit cu 5 ting de argint. În afară de asta mai primește și averea personală a făptașului. Dacă arestarea se face pe cale oficială, recompensa se reduce la jumătate. Dacă cineva denunță sau arestează pe cineva care a falsificat bani, primește ca recompensă 10 ting de bani tșungtung, care se vor lua de la făptaș.

Dacă un caz de falsificare nu este încă descoperit și făptașul mărturisește singur de bună voie, i se iartă pedeapsa. Dacă cineva reușește să aresteze pe vreunul din complici, recompensa pentru prinderea falsificatorilor se reduce la jumătate."

Afacerile financiare din uriașul imperiu i se păreau lui Marco, mulțumită talentului de conducător al ministrului

Ahmed, într-o desăvîrșită ordine. Aceasta i-o confirmaseră funcționarii din serviciile financiare ale monetăriei cu o politicoasă curtoazie, și chiar și Ministrul Ahmed îi dăduse orice informație dorită.

Vîntul ușor adia prin liniștea adîncă a nopții, mîngîia ierburile și florile și mișca, în joacă, frunzele foșnitoare. Bolta era o căsuță cu pereții verzi, deschisă tuturor vocilor imateriale. O lumină jucăușă căzu pe capul și pe umerii lui Marco. Brațele și mîinile se topeau în întuneric. Încercă un sentiment de dureroasă singurătate. Se obișnuise cu serbările strălucite și zgomotoase și-acum ședea singur în mijlocul orașului uriaș, cu bătăile lui de inimă, cu dorințele și amintirile lui. Oamenii respirau, dormeau, visau. Clopotul bătu de cinci ori. În măr, o pasăre, beată de somn, își scutură penele, ciripi de cîteva ori și-și ascunse din nou capul între pene. Peste pajiște se lăsă o boare umedă, micile floricele își deschideau abia simțit corolele. Un suflu dătător de viață împrăștie oboseala. Fruntea lui Marco însă se lăsă pe brațe. În timp ce jur împrejur natura își revenea, din ascunzișuri adînci se trezeau gînduri, ce se transformau în imagini și vise...

Curierul necunoscut își scoase masca neagră și și-o vîrî în buzunar. Mersul lui neauzit se preschimbă în pași energici, spatele i se îndreptă, cînd în fața lui apăru poarta orașului și postul de pază. Sentinelele își puseră săgețile în arcuri. Atunci îl recunoscură pe Van-Ku.

„Respect și ascultare!" strigă una din ele, și dădu cu voce tare raportul.

Colonelul Van-Ku mulțumi prietenos și intră în corpul de gardă.

„Ce va fi căutînd noaptea pe străzi?" întrebă una din santinele.

„Lasă-l în pace", răspunse cealaltă. „Cu Van-Ku te poți înțelege".

Sentinele erau catai dintr-o provincie îndepărtată a imperiului. Brusc, din întunericul nopții, apăru în fața lor, Said, își scoase tăblița de argint și întrebă: „Cui i-ați dat acum drumul să intre?"

„Ce te interesează?" zise santinela încruntată și-i înapoie tăblița. „Du-te acasă și te culcă!"

„Dar spune-mi prietene, pe cine, ai lăsat să intre ?" își repetă Said întrebarea. Și cum nu primi nici un răspuns : Vorbește, mă ! N-ai văzut sigiliul de pe tăbliţa mea ?"

„Bagă lancea în el", își dădu cu părerea cealaltă sentinelă. Scuipă pe pămînt în faţa lui Said și căscă.

Said plecă furios.

„Aşteptaţi c-am să vă aranjez eu !" strigă el de la o distanţă care-l punea în siguranţă.

Cerul devenise negru ca smoala, se împodobea cu stele îndepărtate, sus; deasupra munţilor celor mai înalţi. Timpul trecea liniștit. Cofetarul Li, purtătorul de lectice, Yang și pantofarul Wu se strecurau prin grădini și curţi spre casele lor. O pisică urmărea un șobolan în goană. La colţurile străzilor ardeau lămpile.

Aşima se trezi ţipînd. Se ridică și privi îngrozită în jur. Asculta cu respiraţia oprită, dar nu auzea nimic decît bătăile propriei inimi. Era singură. Ţipase oare în vis, și o trezise ţipătul ei ? De cînd Matteo nu mai era acasă, o cuprindea o spaimă nelămurită. Lucruri pe care le credea demult uitate se reîntorceau în visele ei ; lanţul ruginit de la încheietura piciorului, vorbele urîte și loviturile stăpînului ei. „Ah ! tu netrebnico ! Nimeni nu vrea să te cumpere" I se părea că aude glasul aspru și răguşit.

Dar fusese doar un vis...

Se întinse între perne și plăpumi, mîngîie mătasea netedă, simţi mirosul proaspăt de iarbă, care pătrundea pe fereastră. Afară aştepta noaptea blîndă și înstelată. Ce frumoasă era viaţa ! Dacă n-ar fi grijile pentru Matteo ! El plutea pe marea cea mare, cu o corabie, aluneca peste munţi subpămînteni, peşti, demoni ai apelor, temple și palate de cristal, și nu voia să știe nimic de pericolele care-l pîndeau. Ea nu văzuse niciodată marea, dar Marco și Matteo îi povestiseră despre nesfîrșita ei întindere și despre frumuseţea ei strălucitoare. De ce nu venea nici o veste de la marinarii care plecaseră spre insula Tipangu, s-o cucerească ? Vara și iarna trecuseră, primăvara împodobise pajiștile cu un verde crud și coroanele arborilor cu diferite culori, vîntul adiase peste lanurile unduitoare și aurii, nopţile întunecoase ale verii prevesteau din nou toamna, dar de la Matteo nu venise nici o veste.

Aşima se duse la fereastră şi văzu lumina din boltă. Părea atît de neverosimilă, aşa cum tremura printre frunze şi sclipea liniştită printre umbrele ce se mişcau uşor, încît se înfioră şi-şi aminti de ţipătul care o trezise. Se retrase tremurînd în întunericul ocrotitor. Avu brusc impresia că ţipătul venise din bolta de verdeaţă. În imaginaţia ei înspăimîntată îl văzu pe Marco cum zace, cu obrazul lipsit de sînge, pe pămînt şi dintr-o rană îi curge sîngele. Lumina fantomatică strălucea batjocoritor. Ţipătul îi răsuna în urechi. Gîndul că ar fi putut să i se întîmple ceva, îi dădu putere să-şi înăbuşe îngrozitorul sentiment de spaimă. Îşi îmbrăcă veşmîntul şi se strecură în grădină. Cu picioarele goale fugi peste covorul cald şi umed de iarbă, spre intrarea în boltă şi rămase acolo cu inima bătînd. Trupul i se destinse, respiră adînc şi-şi lăsă braţele să-i cadă de-a lungul trupului.

Marco adormise peste cărţile lui. Pe masă erau două lumînări. Liniştea insuflată de paşnica imagine îi goniră spaima prostească. Capul lui zăcea pe scîndura tare de lemn ; obrazul, cu barba neagră şi moale, era îndreptat spre ea. Lumînările erau arse aproape în întregime. Aşima simţi nisipul sub tălpi şi-şi îndoi degetele de la picioare.

Se aşeză uşor pe bancă. Oare nu se putea întîmpla ca o pală de vînt să răstoarne un sfeşnic şi flăcările să rănească obrazul celui adormit ? Se retrase pînă în cel mai îndepărtat capăt al băncii şi strigă încetinel : „Marco ! Trezeşte-te !"

Îi observa obrazul cu priviri temătoare. Pleoapele rămîneau închise, respira adînc şi regulat. Aşima se apropie de el şi-l scutură de umăr. El se trezi imediat, îşi înălţă capul şi privi silueta luminoasă ca pe o apariţie de vis.

„Aşima, tu eşti" strigă el.

Acum, deci o recunoscuse. Ce-i mai rămînea de făcut decît să se întoarcă în cameră ?

„Dar tu eşti desculţă Aşima" zise el îngrijorat. „O să răceşti. Aşează-te, Aşima." O conduse la bancă. Zise apoi zîmbind :

„Am adormit aici şi tu m-ai trezit".

„Ieşisem puţin în grădină. E aşa de frumos noaptea".

Aşima îşi întinse picioarele lovindu-şi-le unul de altul.

„Toţi dorm", zise Marco. „Doar noi doi nu dormim".

Stătură tăcuţi unul lîngă celălalt. Aşima examina lumînarea din stînga. Fitilul căzu în ceara topită, arse mai departe cu o lumină albăstruie pînă cînd o pală de vînt o stinse.

Frunzele își cîntau cîntecul lor nocturn. În spatele intrării se întindea un întuneric de smoală și învăluia frunzele și fructele mărului. Cerul era țintuit cu stele. Ce ciudat, cele din apropiere erau ascunse vederii, iar cerul era așa de aproape încît părea că-l poți atinge cu mîna. Noaptea de vară era o fîntînă adîncă, liniștită, și plină de taine.

„Dacă aș ști de unde vin visele".

„Ai visat, Așima ?"

„Am auzit un țipăt. Cînd m-am trezit mi-a fost frică".

„Visele vin și se duc, ca stelele".

Conversația lor curgea ca un rîu într-o albie liniștită. Vorbeau despre vise și stele și nu se uitau unul la celălalt.

Marco zise : „E mai frumos decît o serbare cu pocale de aur. Dar nu poți visa mereu".

„Nu !" cuvîntul zbură ca o săgeată, spre Marco.

Acum fața ei se posomorî. El știu că imediat o să se ridice și o să spună încetișor : „Acum trebuie să merg să mă culc".

El zise : „Împăratul vrea să mă trimită la Manji, Așima. L-am rugat. Dar trebuie, totuși, să așteptăm pînă se întoarce Matteo... Nu-ți mai place la Kambali ?" Și cum nu primi multă vreme răspus, continuă : „Am putea pleca chiar și mîine".

Așima își încrucișă mîinile în mînecile largi ale veșmîntului. „Nu mai știu nimic", zise ea. „Mi-e frică pentru Matteo... Ah, nu mai știu, dacă mai vreau să merg la Kunming, Marco. Nimeni nu mă mai cunoaște acolo... Nu mai știu... Dar acum trebuie să merg să mă culc. Noapte bună, Marco".

„Buona notte" îi strigă el din urmă.

„Buona notte" răsună răspunsul din întuneric.

Ușa se deschise încet. O pală de vînt stinse lumina palidă a luminărilor.

INTRIGI LA CURTE

Kublai han se întorsese de la Sangtu la Kambali. Serbările și banchetele pe care le oferi curtenilor și ambasadorilor săi durară trei zile. Mai mult de optzeci de mii de per-

soane luară parte la ele. Stăpînitorul şedea, cu obrazul îndreptat spre miazăzi, pe tronul său înalt, alături erau curtenii care-l serveau pe împărat cu mîncăruri şi băuturi. Erau legaţi la nas şi la gură cu bucăţi de mătase, astfel ca respiraţia lor să nu atingă vinul şi felurile de mîncare. Un paj îi întindea împăratului pocalul cu vin se retrăgea trei paşi şi îngenunchia. Toţi curtenii şi toate persoanele prezente în sala de recepţie cădeau în genunchi şi se închinau de trei ori pînă la pămînt.

Cel prea înalt îşi duse pocalul la buze şi bău cu înghiţituri lacome. Atunci cîntăreţii la harfă începură să cînte : interveneau ţimbale, tobe şi instrumente de suflat.

Prea înaltul bea. Obrazul lui galben-cenuşiu şi plin de riduri se împurpurase cînd puse jos pocalul. Instrumentele tăcură, iar doamnele şi domnii se ridicară şi-şi ocupară locurile. La dreapta lui Kublai han şedeau feciorii lui, nepoţii şi rudele de viţă împărătească. Scaunul fiului mai-mare Tşing Kim era ceva mai ridicat decît al celorlalţi fii. Prinţii străini şi curtenii şedeau conform rangurilor lor la alte mese mai joase. În aceeaşi ordine luau loc la stînga împăratului soţiile fiilor, a nepoţilor, a celorlalte rude, şi soţiile curtenilor. Cea mai mare parte a cavalerilor şi a curtenilor trebuiau însă să şadă pe covoare.

În faţa sălii de recepţie se strînsese o mulţime multicoloră : mari neguţători şi ambasadori din diferite ţări, care aduceau multe obiecte ciudate şi rare ; arendaşi care voiau să-şi reînnoiască arenzile ; comedianţi, cîntăreţi şi muzicanţi, saltimbanci şi vrăjitori, care voiau să-şi arate pricepearea şi arta lor Marelui han.

Marele han Kublai şedea pe tronul lui înalt împodobit cu dragoni şi privea peste adunarea curtenilor. Veşmintele lor de mătase întreţăsute cu fire de aur şi argint şi brodate cu flori şi figuri de animale, înfăţişau un tablou mai minunat colorat decît şi-ar fi putut imagina orice pictor. Se servea carne, zarzavaturi şi fructe, iar servitoarele aşezau pe masă pocale de aur şi argint cu lapte de iapă, de cămilă, vin de orez şi vin de struguri. Curtenii treceau printre invitaţi şi-i întrebau dacă erau bine serviţi.

Împăratul făcu un semn unui curtean şi-l chemă la el. Respiraţia lui mirosea a vin şi a mîncăruri rău digerate. Curteanul îşi reţinu respiraţia, cît timp împăratul îi vorbea la ureche. Kublai dorea să vorbească cu Marco Polo. Obrazul

lui avea o expresie de şiretenie, care dispăru însă imediat ce însoţitorul lui de onoare se înclină înaintea lui. Ministrul Ahmed îşi făcu loc şi se apropie de tron. Hiu-Heng stătea ca întotdeauna cu braţele încrucişate la stînga împăratului.

Kublai zise : „Aţi studiat finanţele în Kambali, spuneţi-mi dacă sînt bine orînduite".

Marco Polo ştiă că împăratului îi plac răspunsurile scurte. Fără nici o ezitare răspunse : „Admir înţeleapta politică financiară a maiestăţii voastre."

Kublai simţi în stomac o durere ascuţită şi sfredelitoare. Buna lui dispoziţie dispăru. Pajul trebui să aducă vin. Din nou răsunară instrumentele, şi din nou curtea se închină, pînă cînd împăratul aruncă pocalul de aur, pe pămînt. Prin vinele stăpînitorului de şaizeci şi şase de ani pulsa viaţă roşie. Domnii care stăteau în apropierea lui văzură cum îl înviorează vinul. Marco Polo îl privea liniştit pe împărat.

„Ahmed vrea să urce impozitele", zise Marele han. „Am nevoie de bani pentru soldaţii mei. N-ar trebui atunci să ridice impozitele ?"

Marco Polo căzu pe gînduri. Conversaţiile deveniră mai puţin zgomotoase, ca şi cînd oamenii din cele mai îndepărtate colţuri ar fi simţit că se discută o importantă chestiune de stat. Tşing Kim, prinţul cel mai în vîrstă, îşi aşeza cu zgomot pocalul pe masă şi se şterse pe gura plină de grăsime.

Marco simţi privirile lui Hiu-Heng, care mărturiseau o disimulată îngrijorare. Pentru prima oară putu citi în trăsăturile învăţatului catai. Apoi ochii lui îl căutară pe Ahmed, care-i făcea un semn din cap, zîmbind.

„Nu ar fi bine, Majestate, să mai împovăraţi poporul cu sarcini mai mari", zise Marco.

Împăratul se întoarse spre Hiu-Heng : „Ce socoteşti dumneata Hiu-Heng ?"

Învăţatul păşi înaintea stăpînului său, se înclină uşor şi zise : „Păstorul îşi tunde oile sale de două ori pe an. Dacă păstorul şi-ar tunde zilnic oile el se va bucura în mod sigur de cantitatea obţinută, dar oile nu vor mai avea apărare contra arşiţei şi a frigului, şi se vor prăpădi. Poţi oare să le tunzi complet şi de ultima lînă ? Averea poporului are o limită. Dacă ministrul Ahmed vrea să le-o ia pe toată, nu-i oare asta aceeaşi greşeală ca şi tunsul în fiecare zi ?"

Ridurile adînci, de pe obrazul lui Kublai, care coborau de la nas şi treceau pe lîngă colţurile gurii se adîncirâ şi mai

tare. Conversațiile din sala imensă scăzură pînă la șoaptă. Se auzeau glasuri puternice de afară. Prințul moștenitor Tșing Kim, puțin înfierbîntat de vin, bău în sănătatea vecinului de masă. În fața tronului, Hiu-Heng, Ahmed și Marco Polo erau ținta multor priviri curioase, ironice și invidioase.

Kublai însă se gîndea la știrea secretă pe care o primise cu cîteva zile înainte. Expediția contra insulei Tipangu dăduse greș, cu mari pierderi. Aproape toată flota fusese nimicită. Avea nevoie de bani ca să-și construiască noi corăbii și ca să-și întărească armata, căci Kaidu, nepotul lui Oktaihan, vechiul său rival, se mișca în țările lui de pe malurile fluviului Imil și încerca să-i convingă pe prinții din nordul Kataiului, Noyan, Kadan și Singtu la o alianță contra lui. Tot atît de supărătoare erau și veșnicele rebeliuni ale catailor din provinciile din regatul de sud, Sung, cucerite numai cu cîțiva ani în urmă, și aici avea nevoie de întărirea trupelor de ocupație.

Împăratul se lăsă pe spate în tronul său. Gîndurile îi încrețeau fruntea. Ochii îi ardeau mocnit. Îl apucă o scîrbă de societatea de la curte, ușuratică și strălucitoare care nu se gîndea la altceva decît la plăcerile ei. Asemui domnii și doamnele de la curte cu fazanii minunat colorați care, cu capetele lor mici și proaste, ciuguleau lacom viermii de pe pajiștile sale.

Privirile lui trecură de la Marco Polo, la Hiu-Heng și la Ahmed. Cine erau ăștia ? Prietenii sau dușmanii lui ? Kublai zîmbi superior. Cine ar putea îndrăzni să fie dușmanul lui ? Cu un gest al mîinii poate distruge orice dușman. Dar puterea trebuia cucerită în fiecare zi, și pentru asta avea nevoie de Hiu-Heng, Ahmed și Marco Polo, și de alții o mie, care-l ajutau să domnească peste popoarele străine. Le aprecia inteligența, dar nu-l iubea pe nici unul. Atît timp cît îi erau folositori, le dăruia diamante, veșminte și pocale de aur, iar cînd nu mai avea nevoie de ei, îi lăsa să cadă și se bucura cînd haita invidioșilor se repezea asupra foștilor favoriți ca niște vulturi și corbi flămînzi.

După o lungă tăcere împăratul se adresă lui Ahmed : „Sînteți ministru de finanțe, ați auzit ce-au spus cei doi ? Acum să aud sfatul vostru".

Ahmed își mască mulțumirea. El înțelesese sensul întrebării lui Kublai : Tu, Ahmed, trebuie să-mi faci rost de bani. Asta gîndea împăratul. Venise ocazia să-i dea o lovitură lui

Hiu-Heng pe care-l ura. Cu Marco Polo, această tînără vulpe care se strecurase în favorurile lui Kublai han se va răfui mai tîrziu. Cu respectul cuvenit păşi înaintea domnitorului său.

„Supusul vostru servitor Vă roagă maiestate să-i acordaţi ascultare cîteva clipe. Eu nevrednicul, îndrăznesc, în nepriceperea mea, să asemuiesc impozitele statului cu un cîmp de o întindere de mai multe zeci de mii de king. Înainte, nu exista nimeni care să-l lucreze şi peste tot creştea numai iarbă. Am luat, din însărcinarea maiestăţii voastre, sarcina desţelenirii lui. Există pămînt lucrat, dar mai există şi pămînt nearat. Sînt unele bucăţi unde tocmai a fost semănat, iar pe altele încolţesc deja semănăturile. Să ceri ca semănăturile să fie călcate în picioare nu se poate".

Ministrul Ahmed făcu o pauză bine socotită, şi aruncă o privire iute spre Kublai han, care-i urmărea cuvintele cu vizibil interes. Şoaptele celor din jur îi alunecau pe lîngă urechi. Ahmed continuă ceva mai tare :

„Acum cancelarul Hiu-Heng este cel care-mi inspectează acţiunile. El este de fapt paznicul ogoarelor. Dar dacă el nu dovedeşte suficientă energie, atunci acel care conduce cîmpul, n-are decît osteneală pierdută ! Şi chiar dacă el ar avea suficientă energie, şi cerul n-ar trimite suficientă ploaie, nu poţi strînge nici o recoltă. Ceea ce numesc ploaia cerului, asta ar fi, dacă maiestatea voastră mi-ar da puteri sporite. Pentru aceasta rog pe Majestatea Voastră să se milostivească de mine".

Kublai han îl onoră pe Ahmed cu un zîmbet mulţumit. „Vulpile nu iubesc cîinii repezi de picior. Dar cum s-ar putea ca să nu-i placă stăpînului lui ? Poruncesc cancelarului Hiu-Heng să-l lase să conducă liber în toate chestiunile financiare. Kogotai trebuie să se îngrijească, ca paza personală a lui Ahmed să fie mărită".

Ahmed învinsese. În timp ce paharele erau duse la buze, iar mirosul mîncărurilor se răspîndise în sala de recepţie, se răspîndi şi vestea, dusă din gură în gură, că Kublai han mărise puterea ministrului de finanţe. Multe priviri îl căutau pe Hiu-Heng, care trecu liniştit printre şirurile de oameni, spre masă. Obrazul lui era, ca întotdeauna, de nepătruns ; mîncă şi bău foarte puţin, iar cînd masa fu ridicată şi comedianţii şi saltimbancii îşi începură reprezentaţiile, părăsi sala plină de conversaţii aţîţate şi de rîsete de oameni băuţi.

Cîntăreții la harfă își cordară strunele, suflătorii suflară în cornurile lor și în instrumentele lor din lemn, tobele răsunau și arcușurile treceau peste strune bine întinse. Prea înaltul bău. Spinările încovoiate ale curtenilor păreau un covor multicolor și plin de strălucire.

Marco Polo văzu silueta lui Hiu-Heng trecînd, peste arcada îndrăzneț boltită a podului de jad, spre palatul prințului moștenitor Tșing Kim.

Zilele se scurtară. Prin Kambali treceau încărcături de cărbuni. Chiar și în fața reședinței veneției opri o căruță și descărcă pietrele negre. Minierii le scoteau la lumina zilei din adîncurile pămîntului. În Veneția, Marco nu s-ar fi gîndit niciodată că există pietre care pot să ardă și să fie mult mai bune decît cărbunii de lemn, și care să răspîndească toată noaptea căldura cu jarul lor arzător. Dar văzuse deja atîtea lucruri de mirare, încît după o obișnuință de ani întregi, nu se mai minuna, cînd își încălzea mîinile deasupra pietrelor dădătoare de căldură.

Toamna trecea pe străzile și ulicioarele din Kambali ; vînt de furtună mătura mirișt ile, scutura gardurile din tulei de mei, încovoia tulpinile copacilor din parcul împăratului, zmulgîndu-le frunzișul de pe ramuri. Praful se așeza, rece, pe acoperișuri. Păsările uitau să mai cînte. Rîndunelele zburau în jurul clădirilor, peste porțile orașului, și cădeau ca o săgeată pe larga stradă principală, zburau aproape de pămînt și se ridicau apoi vertical spre cerul acoperit cu nori albi.

În zilele însorite și liniștite pluteau funigeii ca niște fire de argint, printre acele pururi verzi ale arborilor vieții. Dar razele soarelui își pierduseră puterea, cerul avea o culoare rece, alb-albăstruie.

Cînd se lăsa seara, cerșetorii își scoteau din sac ultimele zdrențe, atîrnîndu-și-le, tremurînd, pe trup. Wang făcea vîrfuri de lănci și săbii. Fluierul de bambus al lui Sü-zăcea prăfuit într-un colț. Cofetarul alerga cu marfa lui din străduță în străduță și atița prin cuvinte viclene, sentimentele de ură care pîlpîiau ca niște flăcărui albastre. Pantofarul Wu închisese atelierul și părăsise locuința, fiindcă nu mai putea să plătească impozitele. Se mutase la țară, la un frate. Purtătorul de lectici Yang căra stăpînii pe umerii săi puternici, și în fiecare seară mărturisea, unui prieten de încredere al

curierului necunoscut, toate conversațiile importante pe care le auzise.

Meseriașii roboteau în atelierele lor. În fața băncilor de schimb stăteau numeroși mari negustori și comercianți, ca să-și schimbe banii uzați pentru alții noi. Caseriile erau deschise puține ceasuri pe zi, nu existau destui bani. Unii hangii, proprietari de case de ceai, sau de băi, își plăteau angajații sau pe cei ce-i aprovizionau cu mici plăcuțe de bambus, pe care treceau suma datorată și semnătura lor. Acești bani de bambus nu puteau fi schimbați decît în casele hangiilor și proprietarilor care-i semnaseră.

În a douăzeci și opta zi a lunii septembrie fu serbată ziua de naștere a Împăratului, cu neasemuit fast. Douăzeci de mii de prinți, ofițeri, dregători și alți curteni, primiră veșminte țesute cu aur și argint, cizme albe și brîie, bogat împodobite, de culoare galben. Chiar și Marco primi de la împărat un nou veșmînt. Cînd curtenii se adunară în marea sală a palatului, ți se părea că nu vezi altceva în fața ochilor decît regi.

În ziua aceasta, însă, cerul avea o culoare galbenă ca pucioasa, iar împăratul era din nou chinuit de durerile lui de stomac. Creștinii, sarazirii, budiștii și reprezentanții altor religii și popoare, ce trăiau la curtea Marelui han, își implorară zeii să-l binecuvînteze pe împărat și să-i dea o viață lungă, sănătate și fericire. Supușii tătari și chiar și popoarele regatelor și a provinciilor supuse trimiseră cadouri bogate.

Negustorii mahomedani îi aduseseră împăratului, care iubea cu pasiune vînătoarea, șoimi și vulturi din țara Kirghizilor și din Kuris. Ca semn al deosebitei sale mulțumiri, Kublai han le trimise mîncăruri de la masa lui. Negustorii, însă, ședeau cu fețe întunecate în fața felurilor de mîncare cu carne și nu se atingeau de ele. Kublai han observă acest lucru și trimise să-i întrebe, de ce nu mănîncă din mîncărurile lui. Cel mai bătrîn dintre negustori, un bărbat înalt și drept, cu o barbă lungă și albă, îndrăzni să spună că ei socotesc carnea spurcată, fiindcă provine de la animale care n-au fost sacrificate după legile lor. Obrazul lui Ahmed păli cînd auzi vocea mînioasă a Împăratului. Kublai han porunci ca negustorii mahomedani să fie aduși în fața tronului.

„Dacă mîncările mele nu sînt suficient de bune pentru voi", zise el cu un obraz morocănos, „luați-vă lucrurile și căutați-vă de aici."

Atunci colonelul Van-Ku se aruncă la picioarele împăratului şi-i ceru ascultare.

„Ce vrei ?" întrebă împăratul surprins. „Spune repede".

Van-Ku spuse cu o voce care se putea auzi pînă departe.

„Iertaţi-mă majestate, dar trebuie să vă spun ce am citit în cartea sfîntă a sarazinilor, pentru că acolo scrie : „omoriţi pe toţi cei ce se închină la mai mulţi zei !"

O tăcere de gheaţă se făcu în urma acestor cuvinte. Colonelul Van-Ku, un catai din nord, cunoscut ca un viteaz conducător de oşti, îndrăznea să ia în mod public poziţie contra mahomedanilor. Toţi ştiau că atacul lui îl vizează în primul rînd pe Ahmed, care-şi plasase coreligionarii în cele mai importante posturi. Pe unele feţe se putea zări un zîmbet răutăcios, căci aici la curte o clică o combătea pe cealaltă.

Negustorii mahomedani rămăseseră în picioare. Kublai han îi chemă la el.

„Aţi auzit ce-a zis Van-Ku ?"

Bătrînul neguţător se uită zăpăcit în jur. Atunci înaintă Ahmed în faţa tronului, se aruncă la pămînt şi ceru ascultare, dar Kublai han îi porunci să tacă şi îl întrebă pe cel mai respectat dintre ei :

„Stă scris în cartea voastră sfîntă : «Omoriţi pe toţi cei ce se închină la mai mulţi dumnezei ?»

Învăţatul se întoarse încurcat, dar nu putu să scape de întrebarea împăratului.

„Da, aşa stă scris, majestate", răspunse totuşi.

„Şi voi credeţi că legile voastre sfinte vin de la dumnezeu ?" Acum împăratul vorbea cu o voce neutră ca şi cînd ar fi vrut să dea curaj bărbatului încurcat, din faţa lui.

„Fără îndoială, maiestate !" zise învăţatul cu o voce sigură.

La pîndă, cel prea înalt, întrebă :

„Dar dacă dumnezeu vă porunceşte să omoriţi pe necredincioşi, de ce nu-i daţi ascultare ?"

Întrebarea zăpăcitoare adormi prudenţa din capul mahomedanului şi el răspunse :

„Încă nu putem, n-a sosit timpul".

Un murmur se făcu auzit. Ahmed îşi frîngea mîinile cotropit de furie şi spaimă.

„Dar EU pot să vă omor !" strigă Kublai ham. „Prindeţi-l şi tăiaţi-i capul ! Pe ceilalţi aruncaţi-i în temniţă."

Turgaunzii îi tîrîră pe nenorociții care, fără să se împotrivească, se lăsau împinși înainte prin sală. Van-Ku dispăru în mulțimea curtenilor. Prietenul său Tșu-Yin, șef de secție de stînga în cancelaria centrală, îi puse tăcut mîna pe umăr.

Ministrul Ahmed era din cale afară de agitat, părea că o mînă îi sugrumă grumazul. Proștii ăștia amenințau să distrugă tot ce făcuse. Din partea lui puteau să-i taie capul lui Mulla și pe ceilalți să-i lase să putrezească în închisoare. Asta nu-l deranja. Dar știa foarte bine că mînia lui Kublai han, ațițată de mîinile cîinilor de necredincioși, se va întoarce contra tuturor mahomedanilor.

Îl urmări pe Van-Ku, care acum stătea de vorbă cu Tșu-Yin. În timp ce medita în ce fel ar putea să îndepărteze nenorocirea, în capul său se și cocea planul de răzbunare contra lui Van-Ku. Imediat ce-și va restabili puterea, o să-l distrugă pe Tșu-Yin, prietenul colonelului Van-Ku, care lucra în cancelaria centrală.

Ahmed își stăpîni învolburatele sentimente de ură și-l rugă din nou pe cel prea înalt să-l asculte. „Vorbește deci Ahmed", zise Kublai han. Tonul lui devenise ceva mai blînd.

Ministrul îl rugă pe împărat să mai amîne executarea ordinului. El propuse ca să se dea ocazia altor doi învățați să vorbească despre acest pasaj din Coran. Spre mirarea tuturor curtenilor de față, Kublai han fu de acord.

Cine putea bănui ce-l determina pe împărat să ia o hotărîre sau alta ? Era cu toane ca și viermele bolii, care-i rodea după plac intestinele sau se ținea liniștit. Cerul în dosul ușilor deschise era galben ca pucioasa. Putea oare el să ațițe mînia dumnezeilor străini ?

Obrazul lui Kublai han pustiit de pasiuni și de sete de putere era de nepătruns, ca o piatră cenușie. El înhămase la carul său oameni și dumnezei străini. Cu oamenii se juca ca și cu niște păpuși, dar de zei simțea o frică superstițioasă. Erau patru profeți cinstiți și adorați de diferitele popoare : creștinii îl venerau pe Isus Christos ca pe dumnezeul lor, sarazinii pe Mahomed, evreii pe Moise și chinezii pe Sogomombarhan. El însă îi cinstea și venera pe toți patru și le implora ajutorul.

În timp ce împăratul rezemat pe spate, de tron, aștepta sosirea înțelepților, își aduse aminte cu mulțumire de răspunsul pe care-l dăduse lui Marco Polo. Venețianul îl între-

base într-o împrejurare de ce nu trece la religia creștină, iar el, cel prea înalt, îi răspunsese cu un zîmbet înțelept :

„De ce să mă fac creștin ? Vedeți doar singuri că creștinii nu știu și nu fac nimic nemaipomenit, ceilalți, însă, pot să facă ce vor. Vrăjitorii lor au putere asupra vremii rele și pot s-o izgonească în cine știe ce colț al cerului. Și pe cînd eu stau la masă ei îmi aduc pocale pline cu lapte și cu vin, ca să pot bea din ele. Ele zboară prin văzduh, și nu le atinge nici o mînă. Ești martor că preoții lor au darul profețiilor, și pot să-ți răspundă la ce-i întrebi. Dacă eu m-aș converti la religia Dumnezeului vostru și aș deveni un creștin, ce o să spună prinții curții mele și ceilalți oameni, care nu au aplecare pentru această religie ? Nu m-ar întreba ce m-a determinat să trec la religia creștină ? Ce fel de puteri extraordinare au dovedit preoții ei, ce minuni au făcut ? Asta o să mă întrebe. Și la asta eu nu le pot răspunde nimic. Și atunci au să mă socotească un om asupra căruia o nebunie are mare putere, în timp ce ceilalți preoți, grație artei lor, fac minuni așa de mari, și ar putea chiar să-mi ia și viața".

Se făcu o mișcare printre curteni cînd cei doi doctori musulmani se îndreptară spre tron. Kublai han îi măsură în tăcere și le porunci să șadă. Ei încercau să-și ascundă emoția. Unul dintre ei era scund și cu plete albe. Ochii i se mișcau mereu în orbite, peste fruntea înaltă, de la colțurile ochilor pînă la timple, se întindea o plasă de zbîrcituri. Celălalt era un bărbat uscățiv cu o față osoasă și cu mîini mari. Prinse privirea lui Ahmed și o clipă își coborî pleoapele. O liniște adîncă și concentrată îi era zugrăvită pe obraz.

„În cartea voastră sfîntă vi se poruncește să-i omorîți pe cei ce sînt de altă credință".

Toți tăcură. Toți ochii erau îndreptați asupra doctorilor musulmani. Obrazul lui Ahmed era nefiresc de palid. Un calm rece îi șterse nervozitatea. Cîntărea în această clipă toate posibilitățile, și jură lui Van-Ku și prietenului său o îngrozitoare răzbunare, dacă va reuși ca Împăratul să fie abătut de la planul lui nesăbuit. Nu era chiar așa de simplu să-l distrugă și pe el, chiar dacă mahomedanii ar cădea în disgrație.

Și-acum se întîmplă ceva neprevăzut. Cortina galbenă ca pucioasa a cerului se dădu la o parte și raze de soare vii și ascuțite străbătură ziua cenușie de toamnă. Țiglele acoperișurilor, pînă acum atît de mohorîte, străluciră ca aurul. Trupa

de comedianți, ce aștepta în fața ușii cu fețe pofticioase și viclene, fu învăluită de o lumină limpede. O mișcare tăcută trecu prin mulțimea de oameni. Aur, argint, diamante, mătase colorată și colonade roșii străluceau pe fondul întunecat al sculpturilor în lemn. Soarele apăru. Se făcu lumină.

„Este adevărat", își începu Mulla cel înalt și vînjos discursul, „că Allah ne poruncește să-i omorîm pe aceia care se închină la mai mulți zei. Dar numai pe aceia care nu recunosc existența unei entități superioare. Deoarece majestatea voastră pune numele lui Dumnezeu la începutul oricărui ordin al măriei Voastre, nu puteți fi socotit că faceți parte din această categorie."

Kublai han, care nu văzuse altceva în brusca revărsare de lumină decît un semn divin, fu foarte mulțumit cu răspunsul lui Mulla. Dădu ordin ca negustorii arestați să fie imediat puși în libertate, celor doi doctori le dărui bogate cadouri.

Cea de-a șaizeci și șasea aniversare a zilei de naștere a stăpînitorului decurse, după acest incident, în modul obișnuit. Domnii și doamnele mîncară atît încît burțile lor amenințau să pleznească și băură din amețitoarele băuturi atît încît seara, cînd părăsiră sala de recepție, mulți dintre ei în beția lor, atinseră pragul ușii.

Lunile de iarnă aduseră zăpadă și un frig uscat. Într-o zi, orbul Șü intră în fierărie și zise înspăimîntat : „Tată Wang, cofetarul a fost arestat. Soldații caută prin case, după arme. Yang zice că trebuie să fugiți imediat".

Copilul căuta pipăind mîna aspră a fierarului. „Spune ceva, tată Wang" se rugă el cu obrazul îndreptat spre fierar, și pe care se zugrăvea spaima.

Wang trase copilul spre el.

„Dar încotro să mergem, Șü ? Obrajii mei sînt înfierați cu semnul criminalilor. Aici toată lumea știe cine sînt. Cine-mi va da de lucru în alt oraș ? Toți vor crede că sînt un hoț sau un ucigaș".

„Am să cînt la fluierul de bambus. N-o să murim de foame. Grăbește-te, tată, Wang. Am auzit țipetele femeilor, cînd au venit. Sparg ușile cu securile". Și-apoi Șü imploră încet de tot : „Mi-e frică. Vino, tată Wang".

Fierarul simți tremurul copilului din brațele sale. Își aduse aminte de timpul petrecut la închisoare, care aproape

că-l costase viața. Acum plăcintarul Li, prietenul lui întotdeauna bine dispus, era cel arestat. Din nou soldații treceau prin oraș să-i constrîngă la ascultare pe cataii gata oricînd de răscoală. Wang își aminti de noaptea cînd fusese la el curierul necunoscut. Atunci speranțele fuseseră mari, se adusese fier, iar el făcea săbii și vîrfuri de lănci. Credeau că în curînd se vor aprinde focurile pe munți, și așteptau nerăbdători, dar așteptaseră degeaba. Priveau cu ochii arzători spre munții întunecați din vest, care înconjurau Kambali. Cunoșteau fiecare pisc, își făceau socotelile pe care dintre ele se va aprinde primul foc, și așteptau, așteptau...

Acum speranța muri în inima lui Wang. „Am să cînt la fluierul de bambus", zisese Sü cel orb. El nu vedea lumina zilei, dar avea un suflet viteaz și atunci cînd cînta, îți puteai uita grijile. Focul din fierărie se stinse. În atelier se făcu un frig tăios.

„Mergem Șü", zise Wang. „Tu ai să cînți la fluier, iar eu o să cerșesc după pomană. E frumoasă viața în Katai, Șü".

„Îi aud, tată Wang, sparg ușile, în curînd o să ajungă la noi. Trebuie să ne grăbim !"

Wang încărcă puținele lui bunuri sărăcăcioase pe spatele măgarului și ieși, pe poarta din dos, în ulicioară. În poartă, se auzeau lovituri cînd el zise încetișor : „Înainte, cenușiule !"

Șü se ținea bine de frîu. Fața lui de copil era întunecată de jale.

„Poate ne vom întoarce vreodată", murmură Wang.

Drumurile argiloase erau bătătorite de pași și de copite. În fața caselor se găseau grămezi de zăpadă murdară. Multe prăvălii și ateliere erau închise. Prin poarta de la sud trecea un fluviu de oameni. Santinele îi lăsau să treacă, pentru că comandantul lor, Van-Ku le poruncise să lase pe oricine să treacă nestînjenit. Însă la celelalte porți, care stăteau sub comanda tătarului Kogotai, fuseseră arestați mulți suspecți. Temnițele se umpleau cu chinezi.

Ministrul Ahmed însă, după incidentul petrecut de ziua de naștere a împăratului, mai puternic decît oricînd, își țesea intrigile. Poporul flămînzea : fiindcă el îi storcea de ultimul bănuț. Tezaurul statului se umplu și Împăratul nu întrebă de unde veneau banii. El îl lăuda pe Ahmed în mod public, și cînd acesta îl acuză pe Tșu-Yin, șeful de secție de stînga din cancelaria centrală, că nu dă urmare edictelor împărătești și ceru să fie condamnat la o sută șapte lovituri de baston și apoi

să fie decapitat, Kublai han fu de acord. Tşu-Yin, trebui să-şi piardă viaţa, fiindcă-şi pusese mîna pe umărul prietenului său, Van-Ku.

Van-Ku îmbrăcă un veşmînt alb, peste uniformă, şi se duse la locul unde fuseseră înmormîntate rămăşiţele pămînteşti ale prietenului. Stătu multă vreme în faţa movilei de pămînt. Santinele de la închisoare nu îndrăzniră să gonească pe bărbatul care stătea acolo ca împietrit, deşi era interzis să se apropie de acel loc. Fulgii de nea cădeau din cerul cenuşiu şi acopereau mormîntul. Corbii se ridicau în zbor croncănind. Cerul era îndoliat ca şi el.

Buzele strînse ale lui Van-Ku se deschiseră. „Te-a ucis, Tşu-Yin, dar am să te răzbun ! Nu am să-mi găsesc liniştea pînă cînd trupul lui nu va fi aruncat drept hrană cîinilor şi viperelor ! Asta îţi jur... îţi jur !"

Obrazul lui era ca oţelul, cînd plecă.

La curte domnea cutremur şi spaimă sub stăpînirea arbitrară a lui Ahmed. Dşambuik Hatun, grăsana, dărui favoritului ei, ca semn de apreciere, nouă sclave frumoase.

Kublai han îi dărui un cal alb din grajdurile împărăteşti, împreună cu un harnaşament preţios.

Ahmed se scălda în favorurile împăratului. El considera dregătoria lui Hiu-Heng numai ca un post de cinste, lipsit de conţinut, şi nu lua în consideraţie nici o opreliştе.

Într-o zi geroasă şi clară de ianuarie, a anului 1282, Marco află că expediţia contra insulei Tipangu, eşuase. Matteo părăsise Kambali mai mult de un an de zile. Stătuse în faţa lui, puternic şi vesel zicînd : „Acum plec, Marco. Nici nu poţi să-ţi închipui cît de mult mă bucur că ajung iar pe mare. Acum simt din nou că toate au un rost. Pe Aşima o las în grija ta. Tu te pricepi s-o aperi cînd cineva vrea să se apropie prea mult de ea". Şi-apoi : „Stai de vorbă cu ea. Cine ştie dacă-i mai este dor de Kunming ? Poate într-o zi, vine cu noi la Veneţia. Ah ! Veneţia ! Ceea ce aici e de aur, la Veneţia e de fier. Mi-e drag fierul, Marco, e mai de încredere decît aurul. Rămîi cu bine, frate ! La revedere ! În curînd mă întorc acoperit de glorie. Şi nu uita : poate vine cu noi la Veneţia".

Aşa îşi păstra Marco în amintire prietenul : vesel şi încrezător.

Ministrul Ahmed îi adusese la cunoştinţă vestea nenorocită şi-şi exprimase sincere regrete. Se gîndise chiar şi la Aşima, care acum, după cum se exprimase, rămînea orfană.

Marco trecea absent prin obişnuitul aspect al străzii şi nu băga de seamă oamenii îmbrăcaţi sărăcăcios, care-şi cărau boccelele cu priviri speriate, nu auzi înjurăturile soldaţilor ce împingeau înaintea lor bărbaţi cu priviri întunecate, tresări cînd o femeie fugi strigînd pe lîngă ceata soldaţilor, dar uită acest tablou al nenorocirii, imediat ce coti în strada unde se afla locuinţa.

Două mii de djunci chinezeşti porniseră spre Tipangu, cu mai mult de o sută de mii de soldaţi la bord. Debarcaseră pe coasta bogatei insule Tipangu şi într-o primă bătălie învinseră armata duşmană, distrugînd-o. Dar Tokimune veni apoi cu o puternică armată, strînsă din toate regiunile ţării, şi-i respinse pe tătari şi catai, pe corăbiile lor. Corăbiile fuseseră surprinse de un îngrozitor vînt ce bătea dinspre nord şi cea mai mare parte dintre ele fuseseră distruse.

„Veneţia, ah ! Veneţia !" Acum prietenul meu n-o să mai revadă niciodată Veneţia ; pentru că Marco nu-şi ascundea faptul că îndrăzneţul Matteo luptase în primele rînduri şi că nu credea în posibilitatea să se găsească printre puţinii supravieţuitori. Dar cu cît se apropia mai mult de casă, cu atît mai mult se agăţă de firicelul de speranţă ce-i mai rămăsese. Îşi compuse o faţă veselă, cînd trecu grăbit prin curte, dar se feri s-o întîlnească pe Aşima, pe tatăl sau pe unchiul său.

Marco îşi scoase mantaua şi se aşeză la masă. Îşi propti capul în mîini şi privi adînc îngîndurat în gol. Era oare posibil ca un om ca Matteo, pur şi simplu să nu se mai întoarcă ? În timpul lungii şi periculoasei lor călătorii se născuse între ei prietenia, crescînd mereu hrănită de întîmplări mai importante, sau mai puţin importante şi pînă la urmă îi făcuse să-şi fie indispensabili unul altuia. Zi de zi Matteo fusese cu el şi-l ajutase cu puterea lui de judecată, înţeleaptă şi neinfluenţabilă, să-şi păstreze drumul drept pe cărările încîlcite ale intrigilor de la curte.

Gîndurile lui Marco se întoarseră în trecut. Amintirile se perindau prin faţa ochilor lui, ca nişte nori purtaţi de vînt : Matteo luptă cu sabia lui enormă contra caraunaşilor, lanţul i se încolăceşte în jurul grumazului şi cade. „Fugi, Marco", mai poate zice el în cădere... Matteo e închis în

hrubă şi zmulge paznicului lancea din mînă... „Hassan-Bek e mort. Vino, Marco, nu mai avem vreme..." Fuga prin noaptea înstelată. Umbre fantomatice apăreau pe drum, animale de pradă se strecurau prin pădure, şacalii urlau în cîmpie... „Crezi c-a venit cu lectica ? Bine, să nu mai vorbim de asta. Noapte bună. E slabă ca un ieduţ". „Acum m-ai scos pentru a doua oară din hrubă, Marco, şi pe deasupra şi pe fetiţă !" „În grădină înfloreşte o floare mare galbenă... Oare am să mă mai întorc vreodată la Veneţia ?"

Lui Marco i se părea că aude glasul şoptit al prietenului său şi cu fiecare frază, în faţa lui învia un tablou : „Mai trăieşti, Matteo ?" puse el ca un copil întrebarea şi pîndi adînc în el însuşi ca şi cînd de acolo i-ar fi putut veni un răspuns. Nu veni nici un răspuns. Tăcerea din casă îl apăsa.

„Nu plînge, ieduţule" îi spusese Matteo Aşimei. „Doar Marco rămîne cu tine". Şi-apoi plecase.

Acum trebuia să-i dea Aşimei vestea tristă. Ea, bineînţeles, era în camera ei, cu mica bijuterie. Iarna în Kambali, nu-i făcea bine. Frigul aspru îi accentua starea proastă. Mîinile ei erau reci şi insensibile. Odată cînd intrase pe neaşteptate în camera ei, o găsise, cu obrazul alb, şezînd pe cuptorul stins şi cînd el o întrebă îngrijorat dacă nu se simte bine, cuvintele ei veniră ca de la o mare depărtare : „Mi-e frică de zăpada asta albă".

Marco se ridică şi începu să se plimbe cu paşi uşori în lung şi-n lat prin cameră. N-avea rost să se lase copleşit de descurajare. Cine spune că Matteo n-ar fi în viaţă ? Cuvintele Ministrului Ahmed nu sunaseră prea încurajator, dar ce ştia Ahmed despre Matteo ? Matteo ştia să-şi apere pielea ca nimeni altul. Marea şi furtuna erau elementele vieţii lui. Dacă din o mie de djunci, nouă sute nouăzeci şi nouă s-au scufundat, atunci sigur căpitanul Matteo a cîrmuit-o pe a o mia în siguranţă, prin toate greutăţile drumului. Matteo trăia. Nu putea să fie altfel. Marco se certă singur că **se** gîndise ca o femeie bătrînă, la tot ce e mai rău. Aşima **nu** trebuia să afle nimic de spaimele lui. Avea oare vreun rost să-i rupă inima, pînă cînd nu primea vreo veste mai sigură ?

Simţi brusc dorinţa de a-i vizita în camera lor pe cei doi bătrîni, ce abia sosiseră dintr-o lungă călătorie. Se gîndea, mişcat, la ocupaţia lor, care fără pic de linişte, îi ducea dintr-un capăt al ţării în celălalt, mereu la pîndă după afaceri bune. Îşi exercitau meseria de negustori, cu deplină dă-

ruire şi îndurau cu răbdare toate ostenelile. Aproape că se ruşina puţin, că el, cu excepţia scurtelor călătorii la Sangtu, sau la terenurile de vînătoare din nord, ale Împăratului, îşi petrecuse toţi anii aceştia în Kambali.

În orice caz serviciul său, ca însoţitor de onoare al lui Kublai han, îi adusese o răsplată mai mare decît toate întreprinderile negustoreşti ale tatălui şi ale unchiului său. Cînd îşi pierduse răbdarea, chiar ei l-au sfătuit să rămînă la curtea Marelui han. Atîta timp cît se bucura de favorurile împăratului, era mai simplu, şi pentru ei, să ajungă în posesia mai multor înlesniri comerciale.

Cînd îşi aducea aminte că petrecea a opta iarnă în Kambali şi cînd mai adăuga la asta şi cei trei ani şi jumătate cît durase călătoria lor de la Veneţia pînă în Katai, i se părea că-l desparte o viaţă de om, de copilăria şi tinereţea lui.

Cînd plecase avea şaptesprezece ani, un tinerel cu planuri măreţe. Felul lui de viaţă şi sîngele neliniştit pe care-l moştenise de la înaintaşii lui, treziseră devreme în el dorinţe stăruitoare ce-l îmboldeau la acţiune. Împreună cu Giovanni şi cu Giannina, în vechea barcă pescărească erau foarte preocupaţi de piratul ce furase un diamant mare cît un ou de porumbel ca şi o mie de alte lucruri care nu făceau parte din viaţa de toate zilele. Apoi veniseră marile şi micile evenimente care-l siliseră să ia hotărîri şi să acţioneze. Iar cînd tatăl său se întorsese, luîndu-l prin surprindere, găsise un copil în vîrstă de cincisprezece ani, mult mai copt şi mai independent decît ceilalţi de aceeaşi vîrstă.

Dar copilăria era tot atît de departe, ca şi oraşul natal Veneţia, de Kambali. Cînd în puţinele lui ceasuri liniştite încerca să şi-l amintească pe Giovanni, tînărul constructor de nave cu voce minunată, sau de vioaia tovarăşă de copilărie, Giannina, cea cu pletele negre, sau de credinciosul său servitor Paolo, feţele lor rămîneau scăldate în umbra cenuşie a uitării. Culorile străluceau mult mai puternic, cînd se gîndea la mormîntul mamei sale, din cimitirul tăcut de pe San Michele, sau la bătrînul ţigan cu pălăria galbenă şi ascuţită, care cu poveştile sale despre nepoata sa Zuzika răpită în Damasc sau Bagdad îi preocupase imaginaţia ani de zile, şi pe care îl revăzuse în mod atît de miraculos în mijlocul aglomeratului oraş Kambali.

Înaltă și strălucitoare apărea în gîndurile lui statura prietenului Matteo. Cum ar putea admite că Matteo nu mai trăiește ?

Se duse cu inima îndoită și cu tainica grijă, la Nicolo și Maffio Polo.

Așa cum bănuise Marco, cei doi bătrîni stăteau la masă, aplecați asupra unor liste de mărfuri, socoteli și teancuri de bancnote, prinși într-o ceartă de toată frumusețea. Zărindu-l pe Marco își întrerupseră duelul de cuvinte. Maffio Polo zise glumind cu bunătate : „Vine domnul fiul tău, Nicolo. Cărui fapt datorim deosebita cinste, de a vă putea saluta Messer Polo ?"

Marco se așează la masă în fața lor și simți, brusc, că-și recîștigă toată încrederea. Cei doi bărbați, abia întorși dintr-o lungă călătorie, puneau tocmai la cale o nouă afacere : erau îndrăzneți și întreprinzători, toată viața lor era comerțul. Erau cu totul monopolizați de planurile lor și-i cerură imediat sfatul și ajutorul. Funcționarii înaltului comisariat pentru comerțul exterior, armau corăbii și puneau la dispoziție capital pentru o călătorie mai lungă spre sud. Cu toate că statul lua din totalul venitului realizat, șapte zecimi și lăsa negustătorilor însărcinați de ei numai trei zecimi, se găseau mulți pretendenți. Marco le promise că va interveni la funcționarii înaltului comisariat pentru comerțul exterior, ca Nicolo și Maffio Polo să primească corăbiile și mărfurile dorite.

În timpul conversației, Marco avu timp suficient să studieze neobservat fețele celor doi : rămăseseră tineri cu toată viața periculoasă și incomodă pe care o duceau din tinerețe. Le admira din ce în ce mai mult capacitatea lor de efort. Nimeni n-ar fi crezut că Nicolo Polo, deși avea fire argintii în barbă și pe la tîmple, peste puține săptămîni va împlini cincizeci de ani. Mersul lui era alert, ținuta dreaptă, iar gesturile îi erau măsurate și sigure. Chiar și unchiul Maffio, care număra cincizeci și doi de ani, își păstrase nealterat umorul și nu se plîngea niciodată de slăbiciuni fizice. Erau mari negustători venețieni, de care Veneția, metropola comerțului apusean putea cu tot dreptul să fie mîndră. Dar ce știau domnii din Republica San Marco despre acești fii ai orașului lor, ce știau ei despre Katai, despre această frumoasă și bogată țară de basm ?

Marco își puse întrebarea, oare cînd cei doi bătrîni — așa îi porecliseră el și Matteo în discuțiile lor confidențiale — își vor aduce, în sfîrșit, aminte să ancoreze în portul natal al Veneției, ca să înceapă un capitol mai liniștit al vieții lor, cu nenumăratele lor comori strînse ? În secret îi era frică să nu plece spre casă înainte ca el să fi avut posibilitatea să cunoască imensul imperiu. El spera să primească permisiunea împăratului să facă, în viitorul apropiat, o lungă călătorie spre sud.

Privirea lui Marco se pironi în ochii tatălui. Își zîmbiră într-o tăcută înțelegere, mulțumiți unul de celălalt. Nicolo Polo își amintea plin de mîndrie de vorbele lui Kublai han, la sosirea lor în Sangtu : „Fiul vostru are foc în privire și strălucire în obraz". Nu trebuia să-și facă nici o grijă pentru Marco. El devenise, prin înțeleapta lui reținere, un bărbat respectat la curtea marelui Han.

În conversația lui interveni o tăcere grea, care părea că întinde o punte de trecere de la afaceri la chestiunile personale. Maffio Polo fu primul care o trecu.

„Uită-te la el, Nicolo" zise el zîmbind, „cu doisprezece ani în urmă era un copil care mergea la San Nicolo, la balestra. Iar noi ne certam, care dintre noi va avea onoarea să ducă arcul „nobilului domn". Îți mai aduci aminte cum într-o seară a intrat în cămașă de noapte în camera noastră și a întrebat", Maffio imită vocea copilărească, „Iartă-mă, tată, trebuie să-l întreb ceva pe unchiul... Ați zis unchiule, că oricine care se apropie de marele han, sărută pămîntul. Ați făcut și voi asta ?" Maffio Polo rîse din toată inima și vorbi mai departe : „Acum e el însuși la curte și a zăcut în praf în fața prea înaltului, cel puțin de cîteva sute de ori, dar Marco al nostru a rămas la fel. Nu-și găsește liniștea pînă cînd nu știe sigur, cît aur și cîtă aramă se ascund într-o pungă. Ai găsit desigur mai multă aramă decît aur printre toți acești prea distinși domni !"

„Mai rău decît atît, răspunse Marco cu serioziiate. „Există mai mulți bani falși la curte decît o aramă cinstită. Fețele lor sînt măști goale. Nu știi ce se găsește în dosul lor".

„Ce e nou la curte ?" întrebă Nicolo Polo.

„Kublai han are dureri de burtă", interveni Maffio, „și curtenii fug împrejur cu oale de noapte de aur".

„Tşu-Yin, şeful de secţie, din stînga a fost executat", răspunse Marco Polo. „Lumea spune că a fost o răzbunare a ministrului Ahmed".

„Şi ce crezi tu despre asta ?" întrebă Nicolo Polo.

„Nu ştiu. Ahmed a fost întotdeauna amabil cu mine. La curte se vorbesc multe".

„În Kambali a fost descoperită o conspiraţie a catailor", zise Maffio Polo, pe gînduri. „Mîna lui Ahmed apasă greu asupra populaţiei. Ea îl urăşte".

„Asta nu înseamnă nimic", socoti Nicolo Polo, „şi pe noi ne urăsc, nu le plac străinii. Eu nu m-aş pune rău cu Ahmed, el se bucură de încrederea împăratului".

Unul dintre ei lipsea. „Ar trebui să fie aici şi Matteo", zise Maffio. Nicolo Polo se gîndi : Eram mulţumit cînd Matteo era cu el. Iar tare zise : „N-ar fi trebuit să plece".

„Acum ar fi putut veni cu noi".

Frazele cădeau ca nişte stropi grei.

„Flota a fost distrusă la Tipangu", zise Marco fără să-şi ridice ochii.

Apoi se făcu linişte multă vreme, pînă cînd în cele din urmă Maffio, zise ca pentru sine : „Ai aflat şi tu ?"

Nu se priveau în ochi. Nicolo şi Maffio Polo aflaseră vestea mai demult decît Marco, dar tăcuseră.

„Eu cred că mai e în viaţă, tată ".

„Există speranţe", zise Nicolo Polo.

Marii negustători mai rămaseră şase săptămîni în Kambali. Marco se îngriji ca să li se pună la dispoziţie două corăbii. Cînd Kublai han se pregătea să plece, cu enorma lui suită, spre ţinuturile de vînătoare din nord, plecară şi ei cu o caravană spre mare.

Primăvara întîrzie mult să spargă drumul alb al iernii, dar într-o noapte îşi instală domnia. Crengile lungi ale platanilor măreţi se înconjurară de o boare roşiatică, mugurii plesneau. În curţi vedeai scaune şi litiere vopsite proaspăt ; femeile şedeau în faţa caselor şi confecţionau flori artificiale ; ciocane băteau în metale nobile ; doamnele de la curte se fardau şi se parfumau, se împodobeau cu brăţări de aur, ace cu turcoaze, brîie colorate şi cu pantofi brodaţi, şi plecau, învăluite de o boare parfumată, să se plimbe prin grădinile împărăteşti.

Un cîntăreţ bătrîn trecea cu harfa lui cu şapte coarde pe străzi şi străduţe şi cînta în pieţele publice :

„*Yen-King* (Kambali în limba chineză) *frumos ca luna argintiu-strălucitoare !*
La dreapta te-nconjoară marea răsăritului şi cerul te încinge ca un brîu,
La stînga îşi întind spre tine nenumăratele braţe şi ziduri de pază, munţii Tai-hing ;
În valea aurie se revarsă mereu hrana strălucitoare a soarelui.
Din toate părţile pîndesc săbii şi lănci. Un tigru le ţine strîns în ghearele lui.
O, mătură străinii jefuitori şi reînvie din nou imperiul împăratului.
Să domnească din nou o pace generală, spre fericirea poporului, se apropie o glorioasă epocă,
Yen-King, frumos ca luna argintiu strălucitoare".

Arborii şi arbuştii înfloreau. Pe cînd dimineaţa oraşul mai dormea încă, păsările ciripeau deja. Soarele se ridica pe înălţimile cerului albastru. Kublai han părăsi cu uriaşa lui suită Kambali.

CINE EŞTI TU, FRATE ?

Bătea vîntul şi arborii de pe marginea latei şosele îşi aplecau vîrfurile înfrunzite. Cerul se întuneca. Nori negri cenuşii se îmbulzeau în faţa soarelui şi strînseră lumina de pe cîmpie. Ogoarele de orez uşor înverzite, care urcau muntele în chip de terase, începînd din valea fluviului, îşi pierdură strălucirea. Pădurile din depărtare ce urcau şi coborau costişe se pierdură într-un abur albastru închis. Cînd copitele cailor şi ale măgarilor atingeau pămîntul, ridicau un praf uşor ca o pulbere. Peste cîmpie, arşiţa era apăsătoare. Vîntul era fierbinte. Plantele simţeau nevoia de apă. Iar şoseaua se căţăra ostenită, din vale spre munţi. Hamalii îşi cărau poverile cu paşi legănaţi, cărucioare cu cîte două roţi, trase de măgăruşi, încărcate din plin, se clătinau, peste drumul umblat ; la piciorul muntelui se întîlniră două caravane.

Căpitanul Matteo strînse frîiele calului şi-i zise tovarăşului său :

„Tu vrei deci să călătoreşti cu mine, mai departe prietenuţule". Îşi întrerupse şirul gîndurilor şi-şi şterse cu stînga sudoarea de pe frunte. „Arşiţa asta blestemată şi-a dracului te moaie de tot", mîrîi el.

Matteo îşi avea braţul drept învelit într-o pînză murdară. Luă iar frîul în mînă şi strigă : „Acum ia-o la goană roibule, pînă nu vine ploaia".

Pe lîngă şosea curgea fluviul galben. Celălalt mal se vedea cu greu prin ceaţă. Iar munţii din depărtare păreau o îngrămădire de nori.

Tovarăşul lui Matteo călărea pe un catîr. Purta o haină simplă, ţărănească. Peste şa, atîrna de fiecare parte o acoperitoare de mătase albastră, a cărei model din flori brodate dispărea sub nenumăratele pete de grăsime. Animalul mergea răbdător, era încărcat cu fel de fel de obiecte ciudate. Două oale se ciocneau una de alta, o enormă pălărie de paie era aşezată pe capul animalului şi alte două îi erau legate pe crupă, în faţă şi în spate se legănau pungulite de pînză, sticle de piele şi mici săculeţe. În mijlocul acestor minunăţii, destul de mare ca să poată vedea peste pălăria de paie aşezată pe capul animalului stătea căţărat călăreţul, un catai din sud, cu mişcări iuţi. Acoperitoarea de mătase albastră, împrumuta acestui ciudat aranjament o umbră de bună stare. Hamalii, care în aşteptarea ploii, îşi puseseră nişte mantii din ţesut de palmier, examinau catîrul şi pe călăreţul lui cu priviri invidioase.

Fluviul galben îşi pierdu culoarea, o rafală de vînt, mătură peste apă şi peste cîmpie. Corăbiile îşi strînseră în grabă pînzele. Acum joncile late, cu acoperişuri semirotunde, împletite, pluteau uşor peste valuri sau îşi tăiau drum cu obositoare lovituri de vîsle, contra curentului.

Matteo şi tovarăşul său de drum îşi îndemnară animalele. Cînd căzură primele picături grele, de ploaie, ajunseseră la intrarea verde-închis, a pădurii. Se opriră sub acoperişul de frunze, care-i apăra de ploaie şi-şi legară bine animalele de călărie de nişte rădăcini ce ieşeau din pămînt. Ploaia turnă peste coroanele copacilor, picura printre crengi şi frunze şi curgea pe tulpinile copacilor. O pală de aer proaspăt făcea să intre aerul cald şi umed cu miros de putregai în pămîntul

acoperit cu muşchi al pădurii. Mirosea puternic a flori şi a plante aromatice.

Matteo îşi dădu părul spre spate şi se putu vedea că lobul urechii stîngi, îi lipsea.

„Aşadar vrei să vii cu mine mai departe", îşi continuă el gîndurile. „Bine prietenuţule, îmi placi. Dar să nu-mi faci vreun necaz, asta ca să nu te mai bage încă o dată în butuc... Am să-ţi zic şefuleţul, înţelegi : şefuleţul : Eu sînt şeful şi tu eşti şefuleţul... Dacă ai chef, vino cu mine la Kambali. Prietenul meu Marco, o să-ţi găsească undeva vreun loc".

„Vă mulţumesc mult prea onorate" zise şefuleţul. Obrazul lui cu ochi isteţi luă o expresie de pişicher, încît Matteo trebui să-şi amintească, fără voie, de scena din piaţa micului oraş.

Sosise de pe coastă păstrînd încă în nări mirosul sărat al mării. Antebraţul umflat şi durerea ascuţită de la ureche, îi îndreptau gîndurile, mai des decît ar fi dorit-o, la bătălia pierdută şi la aventuroasa călătorie printre valurile furioase ale mării, care-i purtaseră corabia pînă în periculoasa apropiere a stîncilor submarine. Încercase să-şi alunge gîndurile neplăcute, privind atent la toate amănuntele din apropierea drumului şi din depărtare. După trei zile ajunseseră în oraşelul „Muntele familiei petrificate". Îngusta stradă principală se întindea de-a lungul malului unui afluient al fluviului galben. Trecu călare prin poarta oraşului şi trebui ca să se aplece ca să nu se lovească. Negustorii şi meseriaşii de pe marginile străzii făceau remarci glumeţe sau pline de apreciere, referitor la statura uriaşă a străinului. Matteo se obişnuise deja cu astea şi nu-i păsa. Începuse să-i placă populaţia asta harnică, şi cu toată sărăcia ei gata oricînd să rîdă din toată inima şi să dea o mînă de ajutor, aşa că nu-i lua glumele în nume de rău.

Cam în mijlocul oraşului strada se lărgea pe dreapta şi pe stînga şi forma o piaţă dreptunghiulară. Aici zări obrazul şefuleţului pentru prima oară, foarte curăţel împodobit cu un guler de lemn. Îl înveseli şi îl impresionă în acelaşi timp, aşa că nu-l lăsă inima să treacă pur şi simplu mai departe. În clipa aceea şefuleţul arăta oricum altfel, numai pişicher nu, ceea ce se poate uşor explica prin situaţia nu prea plăcută în care se găsea. De pe scena înaltă, cam de un stat de om, scuipa deasupra celorlalţi otravă şi fiere în mulţimea ce-l copleşea cu observaţii, batjocoritoare. În furia lui ne-

putincioasă — mîinile și gîtul îi erau prinse în butuc — uită de orice și scoate niște înjurături groaznice. Totul i se păru lui Matteo ca o veselă reprezentație teatrală. Un bufon își făcea numărul prefăcîndu-se furios și făcînd tot felul de figuri aiurite, ca să-i facă pe privitori să rîdă.

Dar aparențele erau înșelătoare, înjurăturile nechibzuite enervară mulțimea, care la început glumise fără răutate. Deja se puteau auzi strigăte mînioase : „Să ne lăsăm înjurați de acest cap de lemn ?"

„Ține-ți gura, mă !"

Un negustor culese din coșul său niște fructe putrezite și strigă : „Haideți, luați-le și înfundați-i rîtul de porc !"

Ochii vii ai „șefulețului" aproape că ieșiră din orbite, cînd observă că doi băietani își făceau de lucru cu catîrul lui care se afla lîngă eșafodul de lemn ; îl loveau, rîzînd, în pălăriile de paie și zăngăneau oalele.

„Are un catîr cu trei capete, priviți. Pe fiecare cap are o pălărie !"

„De unde ai furat acoperitoarea de mătase ?"

„Zici c-a furat-o ? Asta e un domn care a plecat într-o călătorie. În curînd o să vină preacinstitul domn guvernator, ca să-și ceară scuze, că l-a pus în butuc".

Zburau observațiile mulțimii vesele și batjocoritoare spre lipsitul de apărare de pe eșafod și voiau să-și continue glumele lipsite de răutate, cînd șefulețul strigă cu o voce stridentă : „Plecați de-acolo ! Mai, c... de cîine ! Măi, ouă verzi! Așteptați numai să fiu din nou liber..." Vocea lui se înecă scoțînd amenințări îngrozitoare. Își încleștă pumnii și apoi își îndepărta degetele, își răni încheieturile de lemnul tare și își răsucea gîtul ca găina în mîna brutală a celui care o sacrifică. Cînd își deschise gura pentru un nou val de înjurături, îi zbură în ea o caisă putredă, o a doua lovitură îi plezni pe frunte, la dreapta și la stînga, fructele putrede îi pocniră gulerul de lemn. Copilandrii băteau cu bețe de bambus în oalele de gătit de pe spatele catîrului și strigau de încîntare.

Pe fața bărbatului din butuc se produse o schimbare uimitoare. Scuipă fructul din gură și-și răsuci cu grijă gîtul și privi tăcut, capetele, brațele și umerii celor de la picioarele lui. Mîinile lui se îndoiau din încheieturi ca niște flori rupte cu răutate, și în ochii lui se putea citi tristețea. Nu era nici

urmă de frică pe trăsăturile lui, doar această apăsătoare mutenie.

Soarele contura umbrele bine dinstincte ale eşafodajului de lemn pe pavajul plin de gropi. Găinile ciuguleau grăbite resturile de fructe, printre picioarele vînzătorilor, ale meseriaşilor şi pescarilor. Un copilaş căzu pe poponeţu-i gol pe pietre şi începu să plîngă.

„Acuma-i mut ca o broască" strigă cu o voce ascuţită negustorul de fructe, care împărţise caisele putrede. „Mai daţi-i ! Sau aţi uitat că ne-a jignit pe toţi ?"

Matteo coborî, gemînd, de pe cal şi-şi croi drum, pînă ajunse în mijlocul mulţimii.

„Tacă-ţi gura", zise către negustor un bărbat puternic şi cu o înfăţişare serioasă. „Lăsaţi-l, în pace !"

Unii rîseră jenaţi şi-şi aruncară pe ascuns, pe pavaj, fructele cu care voiau să lovească. Se vedeau pe ei înşuşi în chipul fratelui lor, care era pe eşafod, şi li se făcu ruşine. Dar cei mai puţin sensibili nu voiau să renunţe la distracţia lor şi-şi ridicară mîinile, gata să arunce din nou.

Omul din butuc îşi dădu seama de pericol şi obrazul lui îşi schimbă a doua oară, în mod uimitor, expresia. Sprîncenele lui formară sub fruntea-i ridată. o linie aproape orizontală, ochii vicleni priveau printr-o îngustă deschizătură, gura îi zîmbea şiret, şi toată faţa îi luă expresia unei mărinimoase iertări, ca şi cînd ar fi vrut să spun : „Nu vă port pică, frăţiorilor. Uitaţi-vă la mine, am uitat tot ce mi-aţi făcut. Dar acum duceţi-vă liniştiţi acasă şi gîndiţi-vă puţin !

Îşi îndepărtă implorator mîinile şi zise cu o voce ce răsuna pînă departe : „Ştiţi voi pentru ce prea cinstitul vostru judecător de pace m-a băgat în butuc ?... Sînt oare un hoţ sau un asasin ?"

Brusc în piaţa micului orăşel se făcu linişte. O pînză mare de corabie plutea încet pe fluviu. Digul şi parapetul de deasupra, înalt cam de cincizeci de centimetrii ascundea jonca vederii. Mama îşi ridică copilul de pe pietre şi îl legăna în braţe murmurîndu-i cuvinte liniştitoare. Franjurile de pe enorma umbrelă a negustorului de peşte se legănau. Mirosea a fructe stricate, a legume proaspete, a ceapă şi a peşte. „Pagoda preţioasă" se ridica, înconjurată de o lumină clară, pe deal. Cerul albastru aproape o atingea.

„A zis că sîntem nişte c... de cîine", scrîşni negustorul. Feţele tinere şi bătrîne, vesele şi serioase se întoarseră spre

el. Brusc se găsi în centrul privirilor. Îl cuprinse un sentiment neplăcut şi zise, trăgîndu-şi pe seamă : „De fapt cine-i ăsta ? Întîi ne înjură şi-apoi se miră... Doar prea cinstitul nostru judecător de pace nu l-a băgat degeaba în butuc ? Ce-a făcut ?"

Privirea omului de pe eşafod se îndreptă fix spre cel ce întreba. Colţurile gurii i se întinseră puţin pe cînd răspunse :

„Vrei să ştii ce-am făcut ? Oh ! sînt un mare hoţ. Imediat o să aruncaţi din nou în mine cu caise putrede, cînd o să vă povestesc. Sînt un mare hoţ. Am furat statul ! Prea cinstitul vostru judecător mi-a zis : „Tu l-ai furat pe prea înălţatul nostru împărat. Nu ştii că Înălţimea sa a interzis jocul de zaruri ? El va supus pe voi cataii cu puterea săbiei sale, în consecinţă lui îi aparţine tot ce posedaţi. Aşa că atunci cînd joci, tu joci averea prea Înaltului împărat, iar eu trebuie să te pedepsesc".

Bărbatul îşi împreună mîinile, dar faţa îşi păstra expresia de pisicher.

„Acum ştiţi ce fel de crimă enormă am săvîrşit. O crimă de stat. Şaptesprezece lovituri de nuia şi în butuc cu el !... Şi-acum stau aici în arşiţă... Ah, cinstită măicuţă", zise el către o femeie bătrînă cu părul alb şi cu un aer blînd şi matern „curăţă-mă puţin. Nu mai pot suporta putoarea asta..."

Femeia strigă copilandrul care bătuse toba în oale şi-i zise cu asprime : „Fugi acasă şi adu un lighean cu apă ! Du-te la vecina şi împrumută un ştergar curat. Vezi că trebuie să fie spălat. Nu uita să aduci şi un ulcior cu lapte".

Copilul o luă la fugă, dar înainte să se fi întors, sacagiul turnă, din putina lui de lemn, apă limpede într-un vas, măcelarul îşi scoase şorţul nu din afară de curat şi i-l dădu femeii, negustorul de fructe aduse un coşuleţ cu nişte caise aurii, cel care frigea peştii căută cîţiva peştişori bine prăjiţi şi-i puse pe o frunză, negustorul de legume dădu ceva ceapă verde, iar ţăranul ce venise din satul vecin scoase din coşul lui un picior de găină şi-i zise unui copil : „Caţără-te sus şi dă-i-l !"

„Totuşi n-ar fi trebuit să spună că sîntem c... de cîine" murmură negustorul încă neîmpăcat.

Ah, era primăvară. Pomii erau înfloriţi sau îşi purtau primele fructe. O pisică sări pe eşafod şi se aşeză la soare la picioarele bărbatului prins în butuc, ca şi cînd ar fi fost numai ea singură pe lume. Bărbatul vedea de la înălţimea

unde era şezat, ceea ce ceilalţi nu puteau să vadă : vălurelele mici ale fluviului, arcada înaltă a podului de piatră, o tînără femeie la prova unei jonci care trecea — ea îşi ţinea capul puţin aplecat spre spate şi privea în lumina clară a soarelui — colibele de bambus căţărate pe malul înălţat artificial, al fluviului, cîmpia verde uşor vălurită cu ogoare de cereale şi de orez, şi cu grădini unde înfloreau arbori albi sau roz. Şi i se părea ca şi cînd ar auzi sunetele duioase scoase de o mulţime de viori — erhu, accompaniate de sunetele perlate ale harfei cu şapte coarde, ridicîndu-se spre cer pe aripile melodiilor instrumentelor de suflat, şi-apoi readuse spre pămînt de loviturile puternice şi ameninţătoare ale ţimbalului.

Îi spălară faţa cu apă rece, îi dădură să mănînce şi să bea. Îi întinseră, apoi, vin de orez, ca să-şi uite chinul. În spatele colibelor de bambus se înălţau, pe un deal, clădirile Yamen-ului cu acoperişurile arcuite aşezate unele peste altele, dar inima micului orăşel bătea în piaţă, acolo unde un catai stătea băgat în butuc.

Matteo rîse : „Lasă-te bine hrănit, prietenuţule".

„Nu vezi străine că-i flămînd şi că-i e sete ?" zise scandalizată o femeie. „Dacă nu-ţi place, vezi-ţi de drum".

„Mie-mi place aici măicuţă", zise Matteo împăciuitor. Îşi leagă calul de un stîlp şi intră în han să mănînce de amiaz. Braţul rănit îl durea rău, aşa că se hotărî să rămînă peste noapte în orăşel. Seara observă cînd un gardian posomorît îl eliberă pe bărbatul din butuc.

„Ei, acum ai terminat, fiule", murmură el şi merse mulţumit la culcare.

Cînd mijeau zorile şi soarele apărea deasupra orizontului, sări pe cal şi călări mai departe. Se grăbea spre Kambali la Marco şi la Aşima, spre Nicolo Polo cel chibzuit şi veselul Maffio. Îşi imagina cît de neliniştiţi trebuie să fie pentru el, şi îşi imagina totodată primirea ce-o să i-o facă cînd va apărea în faţa lor, cu urechea lui tăiată. Se gîndea cu oarecare mîhnire la corabia lui şi la viteazul său echipaj. Fusese mai mult de un an căpitan, şi-acum vagabonda din nou pe şoselele pline de praf. Nu lipsise mult ca marea verde şi învolburată să-i servească drept mormînt, şi lipsise doar un fir de păr ca sabia unui războinic galben, să nu-i crape capul în două. Dar valurile mării îl aduseseră la mal pe cînd înota pe jumătate inconştient, şi o fulgerătoare mişcare a capului l-a

scăpat de lovitura de sabie. Ce conta urechea însingerată ce-i căzuse la picioare ?

Dădu pinteni calului. Kambali se afla încă la o depărtare de opt sute de Li, şi trebuia să se grăbească. Şoseaua, la ora asta timpurie, era neumblată. Doar ţăranii munceau pe ogoarele stăpînilor lor sau pe îngustele fîşii de teren arendat, pe care le mai putuseră păstra în vremurile acestea de foamete şi de scumpire a arenzilor. Bivoli puternici trăgeau plugurile de lemn prin pămîntul mlăştinos. Femei şi copii cu feţe lipsite de expresie întorceau roţile pentru apă, sau, pînă la genunchi în noroi, plantau în pămînt răsadurile verzi de orez.

Matteo zări contururile întunecate ale unui călăreţ. Două pălării de paie se legănau pe crupa unui catîr şi o a treia acoperea capul animalului. Călăreţul şedea mîndru în şa, printre pungile şi săculeţele lui, pe acoperitoarea de mătase albastră.

„Te-ai urcat devreme în şa", zise Matteo.

„Te salut, Măria Ta", răspunse cel agrăit solemn.

„Încotro mergeţi ?"

„La Kambali, fiule".

„Daţi-mi voie să vă întovărăşesc puţin".

Aşa începu cunoştinţa lui Matteo cu omul pe care-l botează mai apoi, în adîncul pădurii „şefuleţul". Călătoreau de cîteva zile în doi, şi se dovedi că se potriveau, uriaşul veneţian şi chinezul pirpiriu din provincia sudică Manji — „şeful" şi „şefuleţul". Matteo iubea marea iar „şefuleţul" şoselele, cîmpurile, grădinile, pe locuitorii ţării sale, basmale şi legendele lor. Aşa cum Matteo se simţea ca acasă pe nesfîrşita întindere a oceanului, tot aşa „şefuleţul" se simţea în siguranţă în raitele nocturne pe care le dădea prin grădinile şi grajdurile străine ; după cum Matteo, cînd cu drumurile lui de contrabandist, nu prea lua în serios legile, tot aşa nici „şefuleţul" nu le prea lua în serios, cînd se găsea în preajma vreunui conac sau a unui campament tatar, sau întîlnea vreo oaie, vreo găină sau vreo raţă singuratică. „Şefuleţul" era un tovarăş plăcut de drum, dar din cînd în cînd, pe Matteo, îl bătea gîndul că pînă la Kambali „şefuleţul" ar putea să-l bage în vreun necaz.

Şedeau adăpostiţi în umbra copacilor înalţi. Respiraţia proaspătă înviora plantele. Stropii cădeau de pe frunze pe pămîntul pădurii. Şefuleţul desfăcu bandajul de pe braţul lui Matteo, scoase dintr-o punguliţă o unsoare şi unse rana

lungă. Matteo își întoarse cu grijă antebrațul, îl durea foarte tare.

„Nu te mișca, măria ta" porunci „șefulețul".

„Măi, tu faci o mie de ducați" zise Matteo. „Dar dacă-mi mai zici o dată Maria ta, să știi că-mi pun în cap una din pălăriile tale".

Se întinse în glumă după pălăria care era bine legată pe crupa catîrului și trase de sfoară. Sfoara se rupse, și în fața lui Matteo căzu la pămînt o găină. „Șefulețul" o ridică grăbit, o înfășură în ștergarul de pînză și o ascunse din nou în interiorul pălăriei. Se uită în toate părțile, dar nu se vedea suflet de om.

„Ce-a fost asta, șefulețule ?" întrebă Matteo încă uimit de mișcările iuți ale celuilalt.

„O puicuță, Măria Ta. Am cumpărat o puicuță".

Matteo clătină din cap. Cu cea mai mare bunăvoință nu-și putea aminti cînd putuse șefulețul să „cumpere" puicuța, călăriseră alături din zori pînă la amiază.

„Cînd ai cumpărat-o ?" întrebă.

„Ați adormit puțin călare ; atunci a venit un țăran și mi-a oferit-o", minți „șefulețul".

„Parcă ne văd, într-o zi, în butuc pe amîndoi", mîrîi Matteo, „frumos tablou..."

Ploaia susura. Vîntul căzuse. Lumina cenușiu verzuie se țesea fantomatic printre tulpini, cărări și frunze. Aerul era blînd.

„Șefulețul" o să frigă astă seară o „găină de milog", anunță tovarășul său de drum.

Totuși Matteo uită imediat vorbele : fiindcă soarele străbătu printre acoperișul format din coroanele verzi, de frunze ale copacilor și umplu ceața cenușiu verzuie de strălucire. Raze de soare, ascuțite ca niște săgeți, se strecurau prin coroanele copacilor, se furișau prin mușchi și plante aromatice și tremurau neliniștite în milioanele de picături strălucitoare de pe ierburi și frunze. Peste pămîntul pădurii se ridicau aburi alburii, firele subțiri ale plaselor paianjenilor, dintre crengi, sclipeau ca argintul pur. Pădurea era scăldată în lumină, iar schimbarea era atît de copleșitoare, încît cei doi oameni se opriră ca vrăjiți.

După o vreme de emoționantă tăcere, Matteo zise :

„Frate, țara ta e frumoasă..." Și o spuse nu numai fiindcă bătea soarele, iar natura după ploaie era limpede ca roua de

pe o floare, ci fiindcă simţea o adîncă dragoste pentru ţara asta şi pentru harnicii ei locuitori.

Ei sculptau din rădăcini şi fildeş opere inimitabile, pictau pe mătase flori şi păsări multicolore, pictau în tuş cu pensule uşoare peisagii fine ca un suflu, ziceau pe dealuri şi stînci, ce se ridicau înalte deasupra lacurilor liniştite, palate şi pavilioane. Poeţii scriau poezii atît de fin cizelate ca şi volutele încolăcite, decorative, de pe vasele de bronz, din vechi timpuri, ţăranii şi grădinarii preschimbau ţara într-o mare grădină înfloritoare... Erau nemărginit de bogaţi şi nemărginit de săraci. Munceau pentru strălucirea stăpînitorului, şi priveau cu tristeţe şi mînie în suflet, cum ogoarele şi cîmpurile lor de orez erau preschimbate în păşuni pentru caii războinicilor tătari. Trăiau în propria lor ţară ca şerbi ai stăpînitorilor străini, îşi ascundeau armele şi visau aşteptînd ziua cînd se vor aprinde pe munţi semnalele luminoase.

„Din toate părţile pîndesc săbii şi lănci. Un tigru te ţine strîns, în ghiarele lui.

O, măturâ jefuitorii străini şi reînvie din nou imperiul împărătesc.

Să domnească din nou o pace generală, spre fericirea poporului".

Matteo resimţi jalea şi speranţa catailor. Mintea lui nu era orbită de pompa de la curtea marelui Han. Repetă din toată inima : „Frate, ţara ta e frumoasă". Şi ceva mai tîrziu zise zîmbind : „Ce importanţă are dacă-mi lipseşte o ureche ! Te obişnuieşti şi cu asta... Hai să plecăm mai departe, pînă cînd cineva de pe-aici nu observă că i-a dispărut o găină".

Trecură călare prin pădure, respirînd adînc aerul curat. Nu dură mult pînă cînd ajunseră din nou în cîmp deschis. Lui Matteo îi era foame şi fu fericit cînd tovarăşul lui de drum îi propuse să facă popas. La malul unui rîu, legară piedici la picioarele animalelor şi-i lăsară să pască.

Cerul era senin, lumina strălucitoare îi furase culoarea. Soarele sorbea lacom umiditatea. Un copac cu ramuri întinse, dădea umbră.

„Şefuleţul" începu imediat pregătirile pentru amiază. Scoase găina, o spintecă, îi scoase maţele şi o spălă în apa limpede a rîului. Apoi o îmbrăcă într-o crustă groasă de două degete de lut. Într-o adîncitură a solului, aprinse din crenguţe şi vreascuri un foc care şi începu să trosnească, puse găina,

împachetată în lut, cu grijă, în mijlocul focului. Cufind deasupra flăcărilor clocotea un ceaun cu apă.

Rezervele de orez ale „șefuleţului" păreau să fie inepuizabile. Matteo avea uneori impresia că săculeţele şi oalele de pe spatele catîrului se umpleau de la sine. Săculeţul cu orez, ieri dimineaţă aproape gol, astăzi era din nou plin să pocnească. Din fericire de data asta mersese pe cale cinstită. Într-un sat „şefuleţul" tratase nişte bolnavi, îi bandajase şi le dăduse ierburi de leac, în schimb primise orez.

Deci Matteo putea privi cu liniştită plăcere, cum tovarăşul său vărsă orezul în apă.

După ce focul trecu „şefuleţul" scoase bucata de lut din cenuşa fierbinte şi aşteptă puţin, pînă se răci. Sparse cu o piatră crusta uscată, penele se prinseseră bine în lut, şi rămase doar carnea albă şi bine friptă a găinii. Cum „şefuleţul" umpluse găina cu ceapă şi condimente, ea răspîndea un miros apetisant. Aranjă farfuriile cu orez şi puse apoi găina aburindă pe o pînză albă, apoi umplu două căni cu un vin de orez gălbui.

„Găină de milog" şi „zăpadă mirositoare, şefule" zise el mîndru, „poftă bună".

Matteo începu să mănînce, dar nu precupeţi cuvintele de laudă pentru talentul culinar al şefuleţului. Vinul de orez sau „zăpada mirositoare" după cum îi zicea tovarăşul lui de călătorie, dezlegă limbile. Mîncau în umbra unui copac, şi masa lor pe iarbă verde fu preschimbată prin talentul şefuleţului într-un eveniment ieşit din comun. Un ştergar verde întins pe iarbă, murmurul unui rîu, două beţişoare de bambus în degetele îndemînatice ale şefuleţului, cu care-şi ducea la gură orezul şi carnea. Lui Matteo i se părea că-i un barbar cu cuţitul şi cu lingura lui de lemn, dar, cu toate astea, îi căzu bine şi nu-l deranjă deloc că zăpada nu era mirositoare. Zăpadă bine mirositoare — în limba asta cuvintele căpătau o rezonanţă nouă, erau aşa de ciudate şi într-un deosebit fel, frumoase, emoţionante ca muzica, pe care abia atunci începi s-o înţelegi, cînd ai ascultat-o de multe ori.

Şefuleţul umplu cănile, cu vin de orez, şi băură. Gîndurile deveniră mai uşoare şi se transformară în întrebări şi imagini, care veneau din adîncul inimii.

„Cine eşti tu, frate ? întrebă Matteo.

Tovarăşul de drum văzu ţăranul care-şi ducea plugul prin arşiţa amiezii. În ochii lui apăru din nou enigmatica tristeţe.

În spatele țăranului se zăreau colibele de lut ale unui mic sătuleț. Satul părea o insulă înconjurată de pînzele de apă ale lanurilor de orez. Doi bivoli trăgeau la plug. Spatele lor erau de un cenușiu murdar, ca pămîntul uscat. Acoperișurile colibelor erau din stuf.

Chinezul își aminti o legendă. „Țăranul ară, iar noi ședem la umbră ca poeții în grădinile împărătești."

Dar legenda era asta : Un tînăr găsi o perlă roșie mare, cît o cireașă. Cînd moșierul vru să i-o ieie, pentru că fusese găsită pe moșia lui, tînărul se preschimbă într-un dragon. Din gîtlejul lui izbucni un șuvoi de apă și umplu valea prefăcînd-o într-un lac. Moșierul se înecă. Dragonul gonea prin văi și strîmtori. În urma lui curgea un puternic fluviu, iar dragonul înotă în valurile lui pînă la mare. Soarele se oglindea în platoșa de solzi argintii a dragonului. Apoi se scufundă. Dar în nopțile tăcute de vară, cînd luna plină strălucește pe cer, apare din nou în diverse locuri.

„Odată am avut o bucată de pămînt", zise cataiul. „Nevasta mea era harnică și blîndă ca o pisicuță. Am avut o fetiță. Moșierul mi-a zis : „trebuie să-ți ridic arenda, căci vremurile sînt grele. Trebuie să-ți plătești și datoriile. Nu ți-am împrumutat pînă acum cinci baniță de orez ?"

Riul înecă totul, recolta fu proastă... Dar moșierul era un stăpîn bun : „trimite-mi fata ta la mine, și-atunci îți mai împrumut ceva". Nevasta mea plîngea..."

Șefuleț luă cana cu vin de orez și bău. Ochii lui priveau departe, era ca și cînd ar fi povestit o poveste străină.

„El a bătut-o. Trebuia să facă lucrurile cele mai grele. Moșierul îi interzise să mai stea de vorbă cu noi. Obrajii ei deveneau din ce în ce mai palizi. Cînd mica noastră floare de lotus muri am împrumutat bani pentru un sicriu. N-am putut să ne cumpărăm veșminte albe, dar am jelit mult... În coliba noastră era întotdeauna curat. Toate stăteau la locul lor. Ne merse puțin mai bine. Munceam din zori pînă tîrziu pe ogorul nostru și nu mai aveam atîtea datorii. Într-o zi veni proprietarul și zise : „Ticăloșii de tătari au atacat țara noastră. Trebuie să lupți contra lor du-te și prezintă-te la oraș". Am ajuns soldat. Dar armata noastră nu era puternică. În retragere am furat un catîr, dar am ajuns prea tîrziu acasă. Casa noastră era distrusă. Nevasta mea era moartă, iar pe ogoare păștеau caii tătarilor".

Chinezul tăcu. În crengile de deasupra lor ciripeau păsărelele. Pe ştergarul alb rămăseseră oasele găinii. Şedeau întinşi la umbră. Rîul părea să curgă mai încet. Un vultur se lăsă pe pajişte, apucă în ghiare o găină şi se ridică cu prada spre cerul albastru palid. Gîndurile celor doi bărbaţi erau simple şi grele.

„Asta s-a întîmplat demult", zise cataiul. „Acum umblu cu catîrul prin ţară. Ei rîd de pălăriile mele : una e a mea, pe cealaltă a purtat-o nevasta mea cînd muncea alături de mine pe cîmp. Şi pălăria mică cu florile pictate, pe care abia poţi să le mai recunoşti, a purtat-o fetiţa noastră. Toate îşi au locul şi rînduiala lor. Găina am furat-o de la un moşier. Acum merg cu tine la Kambali sau indiferent unde. În bagajele mele am un vîrf de lance".

Matteo respiră adînc şi-şi netezi părul.

„Vino, cu mine", zise cu glasul înecat. „N-am să-ţi mai spun „şefuleţule"... E bine că ai un vîrf de lance în bagaje".

„Mă chiamă Fan-Kung-do" zise chinezul.

RĂPIREA

De-acum asta mi-e viaţa, gîndi Aşima. Mica bijuterie rîdea în grădină, păsărelele ciripeau insistent, iar găinile cotcodăceau. Mica bijuterie de ce nu mergea pe vîrful picioarelor ? Aşima era gata să se supere, dar mînia i se stinse, nu avea chef s-o certe. Zgomotele dimineţii o deranjau. Curtea a treia era destul de îndepărtată de stradă ca să ţină la distanţă strigătele şi zarva făcută de muncitori. Dar la ce mai servea asta, cînd păsărelele cîntau cît puteau de tare şi cînd fiecare pas şi hohot de rîs o supăra ? Tînărul domn plecase devreme de-acasă.

„Astăzi aş fi vrut să rămîn toată ziua acasă, dar ministrul Ahmed a trimis un curier după mine". Zîmbise puţin încurcat. „„Iartă-mă, te rog, Aşima". Apoi îşi luase în grabă rămas bun.

Ea nu reprezenta mai mult pentru el decît o piatră strălucitoare, care-i ornamentează grădina.

Poate ar fi trebuit să-i spună : „De ce vă scuzați față de mine ? Nu vă înțeleg, Messer Polo. Ce există oare mai important decît afacerile voastre la curte ?"

Și-apoi ar fi putut adăuga și cuvintele înțepătoare : „Doar știți, că eu mă simt cel mai bine singură".

Descoperi și alte multe răspunsuri, unul mai plin de înțelesuri decît celălalt și toate pline de ironie. Obrazul ei frumos se învioră, iar ochii îi străluceau ca niște peșteri de jad. Își luă oglinda de argint cu mîner de fildeș și o lustrui pînă o făcu strălucitoare. Oare nu era frumoasă ? Se examină în oglindă. Vîntul se juca cu batanele ferestrelor deschise. Frunzele salciei plîngătoare tremurau, cîntînd o ușoară melodie, acompaniate de tăcutele și neliniștitele lor umbre.

Mica bijuterie aduse ceaiul. Pășea neauzit pe covor cu micii ei pași. Mișcările îi erau grațioase ca ale unei dansatoare. Așima puse oglinda deoparte și se întoarse de la fereastră.

„Ești așa de veselă mică bijuterie" zise, „tu rîzi mereu".

Fata aruncă o privire repede stăpînei. Simți o mică spaimă prin tot corpul. Oare o mîniase pe stăpînă ? Dar Așima nu părea supărată, poate puțin tristă. Oare ea nu auzea cum cîntă păsărelele ?

„Am aruncat o pietricică în bazin", zise mica bijuterie „peștii s-au repezit din toate părțile, a fost așa de caraghios".

Arătă cu mînuțele ei mici, cît de repede se repeziseră peștișorii de aur. Și gura ei vorbăreață imită cu buzele răsucite felul cum ei încercau să o înșface. Era așa de caraghios încît Așima izbucni în hohote de rîs.

„Oprește-te, mică bijuterie", zise ea redevenind serioasă, „eu nu vreau să rîd deloc".

Mica bijuterie se opri imediat. Dar veselia rămase întipărită pe obrazul ei. Și nu exista nici o îndoială că la cea mai mică ocazie rîsul ei va izbucni din nou.

„E așa de frumos aici", îndrăzni ea să spună. „Sînteți foarte bună cu mine. Nimeni nu mă bate, și pot să mănînc pînă cînd mă satur".

N-o bate nimeni și de asta e veselă, gîndi Așima. Simți cu o ușoară rușine cît de nerecunoscătoare fusese ea. Cum putuse uita, că stătuse odată pe cea mai joasă treaptă a vieții, înainte ca Matteo și Marco să o elibereze ? Foame, bătăi ! Și zdrențe în loc de haine, un culcuș murdar de paie în locul unui pat. Își încolăci brațele în jurul gîtului cameristei sale

şi zise : „Ah ! mică bijuterie !“ Şi nu ştia dacă trebuie să rîdă sau să plîngă.

După o vreme zise : „Trebuie să te întreb ceva“.

Camerista îşi aplecă curioasă capul înainte, şi cu vîrful roşu al limbii îşi linse repede buzele. Făcea impresia că se aştepta să audă imediat, un mare secret.

Obrajii Aşimei se îmbujorară. Mai ezită puţin, dar totuşi nu putu să-şi stăpînească întrebarea : „Spune mică bijuterie, sînt frumoasă ?“

Acum se înroşise toată, şi nu mai ştia de emoţie încotro să-şi întoarcă capul.

Mica bijuterie răspunse cu cinstită admiraţie :

„Cum puteţi întreba aşa ceva ? Sînteţi frumoasă ca o zînă. Cine vă vede este robit de frumuseţea voastră, dar asta o ştiţi şi singură, de ce mă întrebaţi pe mine ?“ Şi-apoi adăugă visătoare : „Sînteţi la fel de frumoasă şi de bună, ca regina cerului“.

Aşima zăpăcită se juca cu colierul de perle.

„Întreb prostească „mică bijuterie“, zise. Nimeni nu trebuie să ştie ce te-am întrebat. „Nimeni“ promise solemn mica bijuterie, „nici măcar peştii din bazinul cu peşti aurii“. Şi ea era convinsă, că de data asta va reuşi să-şi ţină gura.

Aşima auzi paşi. Se ridică.

„Vine cineva“, zise. „Ieşi, mică bijuterie, poate s-a întors stăpînul“.

Uşa se deschise uşor. Inima Aşimei bătea mai repede. Îşi aşeză mai bine ăcele cu turcoaze şi-şi netezi cu mîini nervoase veşmîntul. Vîntul aducea sunetul unei voci străine, de bărbat, pînă la urechile ei. Se reaşeză dezamăgită. Cînd „mica bijuterie“ se întoarse, faţa ei era rece şi indiferentă.

„Ce s-a întîmplat ?“ întrebă.

„Un curier de la stăpînul Marco Polo. Stăpînul vă aşteaptă într-o casă de vară de pe malul fluviului. A trimis şi o litieră“.

„Marco — tînărul stăpîn mă aşteaptă ? Nu s-a dus la ministrul Ahmed ?“

Aşima o privea pe mica bijuterie fără să înţeleagă, dar îi uită apoi toate bănuielile şi o cuprinse o bucurie plină de zel. Bătu din palme şi zise cu zburdălnicie : „Atunci trebuie să mă schimb, mică bijuterie. Grăbeşte-te. Doar tu singură ai spus : Stăpînul mă aşteaptă într-o casă de vară de pe fluviu, şi-acum stai şi te uiţi. Ce s-a întîmplat ? Oare i s-a întîmplat ceva,

mică bijuterie ?" Se opri speriată. „Încă niciodată n-a trimis după mine. De ce nu vine acasă ? Spune-mi ce poate însemna asta ?"

Mica bijuterie îi ajută cu mîini îndemînatice să-şi îmbrace veşmîntul cel nou. „Nu s-a întîmplat nimic", îşi linişti ea stăpîna, „stăpînul vrea să vă vorbească. Asta-i tot". Şi rise în sinea ei.

„Sînt neliniştită, mică bijuterie".

Nu era nimeni în casă de la cine să ceară un sfat. Unde era uriaşul şi bunul Matteo ? El i-ar fi împrăştiat îngrijorările cu rîsul lui zgomotos. Cîteodată se gîndea că el n-o să se mai întoarcă niciodată. Ar fi vrut să vorbească despre acest lucru, cu Marco. Dar se părea că nu-i face plăcere să audă rostit numele prietenului său. Chiar şi marii neguţători se fereau să vorbească în faţa ei despre Matteo.

Aşima părăsi casa cu sentimente împărţite. Dar cînd se află pe stradă, în lumina soarelui, îndoielile sale dispărură. Purtătorii lecticei, care se odihniseră puţin la umbră, săriră serviabili în picioare. Un măcelar îşi oferea marfa cu glas tare. Trecători ocupaţi sau pierzînd vremea populau mica străduţă. Meseriaşii şedeau în faţa caselor şi-şi vedeau de lucru, patru muncitori se odihneau în umbra unei ceainării. Un domn bătrîn trecea cu paşi măsuraţi strada. Ducea la plimbare, într-o colivie, un papagal. Purtătorul de lectici dădu la o parte perdeaua de mătase şi-i ajută Aşimei să urce.

„Unde mă duceţi ? întrebă Aşima.

„Nu departe, stăpînă" răspunse monosilabic purătorul de lectici.

Ea se lăsă pe pernele moi. Mătasea avea un miros plăcut. Legănatul lecticii şi lumina crepusculară colorată o adormeau. Lovituri de ciocan şi diferite voci îi treceau pe la urechi. Nu era atentă la drum şi începu să viseze. Îşi uită frica. El o aştepta într-o casă de vară pe malul fluviului. Sigur voia s-o prezinte prietenilor lui. Simţi o mare bucurie. Singurătatea şi toate gîndurile proasteşti nu mai existau. Zîmbi cînd îşi aminti de întrebarea pe care i-o pusese micii bijuterii. „Sînteţi frumoasă ca o zînă" — oare „mica bijuterie" era sinceră sau voia doar s-o linguşească ? Numai „mica bijuterie" să nu povestească nimănui cît de prosteşte o întrebase... Sigur că fusese sinceră.

Litiera se legăna uşor. Aşima se ridică şi dădu perdeaua înapoi. Trecu o trăsură cu roţi mari, cu rafuri de aramă. Cerul

era înorat, munții din vest se puteau vedea bine. Aproape nu bătea deloc vîntul. Așima observă cîțiva hamali. Cărau legume proaspete, coșulețe cu greieri, putini de apă și acvarii cu pești aurii pe cumpenele de pe umerii lor. La marginea străzii colibele de lut se ascundeau după garduri și după tufe de mei. Purtătorii de lectică își vedeau neobosiți de drum. În curînd porțile și mahalalele orașului fură lăsate în urmă.

Platani înalți, împodobiți cu o primăvaratică boare roșiatică, stăteau pe marginea străzii. Un rîu curgea printre pajiști, pe malul lui creșteau sălcii pletoase. Așima lăsă perdeaua să cadă și se culcă din nou pe perne. Simți cum o cuprinde o ușoară neliniște, și încercă să se apere de ea, dar nu reuși. Brusc își aminti de Matteo. Și văzu cu înspăimîntătoare claritate o imagine care o zgudui pînă în străfundurile ființei ei. Chipul palid ca moartea al lui Matteo o privea cu ochii arzînd de febră. Buzele lui o strigau pe nume. Apoi imaginea fantomatică dispăru și nu se mai vedea decît mătasea galbenă. Dar frica nemăsurată rămase și-și auzea în tot corpul bătăile inimii. „Duceți-mă înapoi", ar fi voit să strige, dar nu mai era în stare nici să se miște. Se lăsă fără voie pradă mișcărilor legănate ale litierei.

Yang ducea bara stîngă pe umărul lui. Mergea îngîndurat, acomodîndu-și mecanic pașii în tactul vecinului său. Nu băga în seamă peisajul. Greutatea nu era mare. Cînd ședea Dșambuik Hatun în litieră, barele apăsau mai greu.

„O duci în casa de pe fluviu" zisese Said. „Dacă îți duci bine la îndeplinire sarcina o să fii răsplătit. N-ai voie să spui nimănui nici un cuvînt, altfel îți pierzi capul."

Wang și orbul Sü, fugiseră din Kambali. Cofetarul Li era în închisoare... Purtătorul de lectici făcea pas după pas. Mîna lui dreaptă cuprindea stinghia, vinele i se desenau pe dosul mîinii. Gîndurile îi lucrau : De ce poruncise ministrul Ahmed ca fata să fie dusă în izolata casă de vară ? Era o chinezoaică, îi văzuse obrazul, cînd îl întrebase : „Unde mă duceți ?" și el nu putea să uite.

Frunzele tinere ale platanilor atîrnau tăcute pe ramuri. Yang zări casa. Era pe un deal. Acoperișurile arcuite cu dragonii și cu demonii vîntului se zăreau printre copaci. Pe cer se strîngeau nori albi. Aici era singuratic și frumos. Grădini cu pomi înfloriți și arbuști, un înalt zid alb înconjura această lume tăcută, iar la poalele dealului, sclipind ca o nestemată, fluviul.

Poarta se deschise. Un servitor arătă purtătorilor de lectici drumul. Aşima auzi voci. Se trezi din nemişcarea ei. Gîndurile rele dispărură. Acum ajunsese la capăt. Imediat o să apară Marco s-o primească zîmbind.

Litiera fu aşezată pe pămînt, Yang dădu la o parte perdeaua şi-i ajută să coboare.

Aşima privi în jur, în grădină. Un servitor bogat îmbrăcat stătea în faţa ei înclinîndu-se.

„Unde este domnul Marco Polo ?" întrebă Aşima.

Servitorul trase din umeri abia vizibil. Ochii înspăimîntaţi ai Aşimei se îndreptară întrebători spre Yang.

„Unde m-aţi adus ?"

Yang privi pe lîngă ea. Ce-ar fi putut răspunde ? Ridicară litiera pe umeri şi plecară.

Aşima stătu o vreme nemişcată pe aleie.

„Sînteţi aşteptată, stăpînă", zise servitorul. El arătă, cu un gest de invitaţie, spre casă. O scară mîncată de vreme ducea spre o uşă întunecată. La dreapta şi la stînga ei, pe nişte postamente înconjurate de verdeaţă erau aşezaţi doi lei înaripaţi, de bronz. Aşima făcu o mişcare ca şi cînd ar fi vrut să fugă spre litieră. Servitorul i se puse în cale, şi repetă apăsat : „Sînteţi aşteptată, stăpînă. Vă rog"...

Atunci se deschise uşa şi un bărbat ieşi pe aleea albă. Strigă mînios : „De ce eziţi ? Dacă nu vrea, adu-o cu forţa".

La auzul vocii Aşima înmărmuri. Bărbatul venea spre ea ; îi văzu obrazul rînjind batjocoritor. Se apropie şi ea îi recunoscu fruntea teşită, barba ciudată şi buzele groase ieşite în afară. Era bărbatul cu mutra de lup, era Said.

Scoase un ţipăt şi se întoarse. Servitorul o înşfăcă. Aşima îi zgîrîie cu unghiile obrazul. Se apăra cu mîinile şi cu picioarele. Strigătele ei de ajutor răsunară în liniştea însorită.

Yang auzi strigătele. O mînie întunecată îl cuprinse. Îşi încetini paşii.

„Ce se-ntîmplă cu ea ?" îl întrebă pe purtătorul care fugea alături de el.

„Ce ne pasă nouă ?" răspunse celălalt. Casa de pe deal şi zidurile-i albe dispărură din vedere. Pe pajişte murmura rîul. Sălciile se înclinau înaintea lui precum curtenii împăratului în faţa strălucitorului tron împodobit cu dragoni.

Yang nu putea uita ţipetele.

Marco Polo stătea nerăbdător în anticamera Palatului. Plecase de-acasă fără plăcere. Dar curierul spusese că minis-

trul Ahmed vroia să-i vorbească urgent. Curteni cunoscuți și necunoscuți veneau și plecau. În toată casa domnea o activitate febrilă. Santinelele stăteau cu fețe încremenite lîngă uși. Negustători străini, funcționari mahomedani și deregători treceau discutînd încet prin sală. Marco Polo le simțea privirile mirate și i se părea că le citește gîndurile : O fi căzut în disgrație la Ahmed, că-l lasă să aștepte ? Ca un petiționar stă aici mîndrul venețian.

Marco Polo se ridică și privi peste gloata, colorat învesmîntată, de curteni și negustori. Își stăpîni mînia care începea să-i copleșească și trecu cu pași rari prin sală. Domnul Ministru Ahmed, îl chemase la el, iar el urmase porunca fără întîrziere și acum îl lăsau să aștepte. Mînia i se preschimbă în furie.

Cînd ușa se deschise și secretarul strigă un nume, Marco Polo zise cu voce tare : „Spuneți Ministrului Ahmed că nu mai aștept mult. Grăbește-te ! Afară mă așteaptă litiera".

Domnii se priviră cu ochiade care spuneau multe. Marco Polo era un favorit al împăratului. Un cuvînt din partea lui putea să le aducă noroc sau nefericire. Așa că își ascundea râutăcioasa bucurie și așteptau ; dacă marele domn căzuse în disgrație, mai era timp să-și dea frîu liber sentimentelor.

Secretarul se înclină în fața lui Marco Polo.

„Iertare, prea onorate domn" zise el zăpăcit. „Vă rog mai așteptați o clipă. Domnul Ministru Ahmed..."

„Pleacă și anunță ceea ce ți-am spus", porunci Marco Polo.

Santinelele priveau incidentul cu vizibilă plăcere. În fine, se mai întîmpla ceva deosebit în monotonul lor serviciu. Peste fețele lor se zugrăvi mulțumirea.

În jurul lui Marco Polo se făcu un cerc larg, căci nici unul nu dorea ca distinsul domn să-i adreseze acum vreun cuvînt.

Marco Polo își puse mîinile la spate și se plimba gînditor, prin sală în sus și în jos. Nimeni nu-i observa încordarea, cu care aștepta răspunsul. Împăratul plecase cu puține săptămîni înainte cu întreaga curte la reședința lui de vară din Sangtu. Marco Polo își amintea de unele mici întîmplări, cărora nu le dăduse nici o importanță, și care astăzi îi apăreau în cu totul altă lumină. După plecarea împăratului Ahmed îi spusese cu un zîmbet amabil : „Prea înălțatul ne-a părăsit. Acum ați rămas cu totul în mîna mea, Beg Polo. Unora le este frică de mine, dar dumneata nu te temi de mine, nu-i așa ?"

„De ce m-aș teme ?" răspunsese Marco mirat.

„Nu credeți ce vorbește lumea, sînteți doar prietenul meu". Ministrul își pusese mîna pe umărul lui Marco și-i făcu un semn prietenos cu capul.

O altă amintire îl încolți pe Marco Polo. Înainte cu cîteva zile luase parte la o consfătuire. Era vorba despre ocuparea unor locuri în serviciul arderii banilor de hîrtie, deteriorați. Ministrul Ahmed propusese să fie schimbați cîțiva șefi de secție. Fiecare știa că funcționarii trebuiau să fie schimbați numai pentru faptul că Ahmed promisese aceste posturi favoriților săi. Dar nimeni nu îndrăznea să se opună. Numai Marco Polo întrebase : „De ce îi licențiați Ministre Ahmed, au săvîrșit delapidări ?"

Ministrul răspunse scurt : „Presupuneți că ar fi delapidat". Apoi după felul său iscusit, trecu la un alt subiect.

Timpul trecea. Cînd Marco se apropia de vreun grup, conversațiile încetau. Se gîndi la cuvintele tatălui său : „Eu nu mi-aș strica relațiile cu Ahmed, se bucură de încrederea împăratului". Mîndria lui se revolta. I se părea că așteaptă de-o veșnicie. În cele din urmă, se deschiseră batantele ușii înalte, secretarul privi prin sală.

„Prea cinstitul ministru Ahmed, vă așteaptă", zise el către Marco Polo. „Iertați c-ați trebuit să așteptați. O greșeală, prea cinstite domn".

Încordarea dispăru. Marco Polo îl urmă pe secretar. Ministrul Ahmed se ridică de pe tronul său de argint și-i ieși înainte.

„Ce-am auzit, Beg Polo ?" zise „A trebuit să așteptați ? Scuzați. a fost o neînțelegere de neiertat. Am să-l trag la răspundere pe secretarul meu. Dar ce vă aduce la mine ? Vorbiți fără grijă. Sigur e vorba despre o chestiune importantă, pe care vreți să mi-o aduceți la cunoștință".

„Ați trimis după mine un curier", răspunse Marco Polo. „Nu vă mai reamintiți, stimate domn ? El mi-a spus că doriți să-mi vorbiți într-o chestiune foarte importantă".

Ministrul Ahmed se uită cu o privire fixă, pe lîngă Marco Polo Fruntea lui se încreți. Obrazul pînă atunci strălucind de o prietenoasă amabilitate, păru brusc rece și distant.

„Am trimis eu un curier ? N-am nevoie astăzi de dumneata, Beg Polo. De ce aș fi trimis un curier, nu vă înțeleg ?".

Marco Polo își înfipse unghiile în palme. Ministrul nu vorbise niciodată în felul acesta cu el. Își îndreptă ochii poso-

morîți spre subțiraticul bărbat. Nici un mușchi nu i se clinti pe obraz, cînd răspunse vorbelor jignitoare ale ministrului : „Nu aveți astăzi nevoie de mine, domnule ministru ? Permiteți-mi să mă retrag. Nu mai e necesar să mai trimiteți și altădată vreun curier, n-am să mai vin".

Răspunsul fu pentru orgoliosul bărbat ca o palmă trasă pe obraz, își păstră numai cu greutate stăpînirea de sine. Trăsăturile lui se crispară și ochii negri îi ardeau, cînd Marco Polo se întoarse și se îndreptă spre ușă. Acest venețian era croit din alt lemn, decît curtenii care-l înconjurau. Cum de putuse uita asta ? Nu era recomandabil să-l jignești. Kublai han îl favoriza încă, mai mult decît pe alții, și-i asculta sfaturile. Marco nu era așa de ușor de dat la o parte ca Tșu-Yin, șeful de secție de stînga din cancelaria centrală. El stătea cu o înțeleaptă reținere, între partidele care luptau pentru putere la curte. Ahmed încercase zadarnic să-l atragă de partea lui. De cînd cu marea confruntare cu Hiu-Heng, îl urmărea pe venețian cu ura lui perseverentă, care uneori devenea mai puternică decît prudența recomandabilă. Nu uitase nici o clipă vorbele lui Marco Polo : „Nu ar fi bine maiestate să impuneți sarcini mai grele poporului".

Astăzi pusese la cale o lovitură hotărîtoare contra venețianului : răpirea Așimei îl va constrînge la fapte necugetate.

Pașii lui Marco Polo se îndepărtau. Deja pusese mîna pe clanța ușii, ca să iasă din cameră, cînd vocea ministrului îl strigă :

„Rămîi, Beg Polo", zise el. „Ce fel de încurcătură idioată mai e și asta ? Nu vă puteți da seama cît de ocupat sînt cu afacerile de guvernămînt ? Vă rog să uitați ce-am spus, nervos fiind".

Marco Polo își luă mîna de pe clanță și se întoarse. Examină obrazul ministrului cu priviri cercetătoare : era stăpînit și prietenos.

„Luați loc, Beg Polo" zise Ahmed cu un gest care-l invita. „Poate e bine să-mi mai uit puțin grijile".

Marco Polo luă loc, tăcut. Îl supăra că nu putea ghici gîndurile bărbatului din fața lui.

„Nu vreau să vă răpesc timpul, domnule ministru", zise el și își rezemă mîinile pe lemnul întunecat.

Ahmed răspunse zîmbind : „Încă nu sînteți complet împăcat." Zîmbetul îi dispăru de pe obraz. „Trebuie să mă înțelegeți, vreau să vorbesc deschis cu dumneavoastră, Beg

Polo. Nu este pentru prima oară cînd vine cineva și-mi spune că l-a chemat un curier de-al meu. Știți că am dușmani, ei nu aprobă politica mea financiară pe care o duc în interesul Maiestăți sale împăratul. Credeți-mă că n-am trimis nici un curier după dumneavoastră. Nu știu ce poate însemna asta, și-mi fac griji. Dacă doriți pot să-mi chem secretarul, el vă va dovedi spusele mele".

Marco Polo făcu un gest de refuz.

„Vă cred, domnule ministru. Scuzați că am fost atît de violent".

Ministrul Ahmed îl conduse la ușă și-și luă amabil rămas bun. Domnii din sala de așteptare se dădură respectuos la o parte. Marco Polo părăsi palatul cu un sentiment de neliniște și nemulțumire. Pe stradă trecu pe lîngă el o litieră galbenă. N-o băgă în seamă. Soarele strălucea, iar viața de pe stradă era ca și în celelalte zile. Îi devenise familiară ca și peisajele de-acasă, din copilăria lui.

Își concedie purtătorii lecticii și merse acasă pe jos. De cînd îl părăsise Matteo, iar tatăl și unchiul Maffio își începuseră lunga lor călătorie, se simțea de-a dreptul singur printre curtenii de la curtea imperială. Față de Așima simțea un sentiment de vinovăție, pentru că nu îndrăznise pînă acum să-i povestească despre nenorocitul deznodămînt al campaniei contra insulei Tipangu. Astăzi voia să stea de vorbă cu ea; aflase că din cele două mii de jonci cataie se întorseseră pe coastele Chinei abia douăzeci și cinci, dar spera ca Matteo să se numere printre cei ce se întorseseră.

Servitorul îl întîmpină pe Marco Polo cu vizibilă jenă. Mica bijuterie îi spusese că stăpînul n-o să se întoarcă așa de curînd, și plecase în oraș.

„Ce s-a întîmplat ?" întrebă Marco enervat. „Te uiți la mine ca la un strigoi".

„Iertați-mă, cinstite stăpîne", bîlbîi servitorul.

Marco Polo se uită sub bolta de verdeață. Spera s-o găsească acolo pe Așima. Razele soarelui treceau prin verdeața proaspăt. Trebuie să fie în camera ei, se gîndi Marco, mai avea deci timp să-și găsească vorbele. Își reaminti conversația cu ministrul Ahmed. Degeaba își bătea capul cine ar fi putut să-i joace festa tîmpită, și să-i trimită un curier fals. Cuvintele lui Ahmed : „N-am astăzi nevoie de dumneata, Beg Polo" și expresia rece și distantă a obrazului ministrului îi răniseră prea adînc mîndria și-i întăriseră neîncrederea care

deja de multă vreme mocnea în el. Tocmai voia să strige servitorul, ca să se intereseze de aspectul curierului, cînd acesta apăru, emoționat, și-i aduse la cunoștință o veste aproape de necrezut. Vocea lui tremură, iar gesturile lui de obicei atît de măsurate, acum erau foarte agitate. Cu o privire de admirativă uimire se uita la stăpînul său în timp ce zicea : „Hiu-Heng, stăpîne... Prea cinstitul domn Hiu-Heng a venit la voi, vrea să vă vorbească".

Învățatul Hiu-Heng era pentru servitor, ca și pentru oricare catai simplu, o ființă supranaturală. Pe mii de căi nestiute cuvintele și faptele lui de la Palatul împăratului ajungeau în atelierele meseriașilor, **la** locurile de muncă **ale** zidarilor și hamalilor și în **colibele țăranilor.**

„Hiu-Heng este un nemuritor", vorbeau chinezii. „Nu știți ce i-a spus împăratului : „Dacă poruncești chinezilor să poarte haine albe la sărbătoarea ta, atunci nenorocirea se va abate asupra capului tău. Culoarea bucuriei la poporul meu este roșu !" Și ce-a răspuns împăratul ? „Dacă zici Hiu-Heng, că roșu este culoarea fericirii, atunci cataii să poarte haine roșii". Așa a răspuns împăratul ; fiindcă el știe că Hiu-Heng este un nemuritor."

Și-acum Hiu-Heng venise la Marco Polo. Sta lîngă bazin și privea jocul peștișorilor sacri, aurii. Obrazul lui cu bărbuța săracă și cu sprîncenele dese și albe răspîndea o adîncă liniște. Purtătorii de lectică se retraseră din curte cu pași neauziți. Hiu-Heng era fără gardă. Soarele strălucea pe veșmîntu-i de mătase.

„Vă rog, prea onorate domn" zise Marco Polo, „Fiți binevenit în nevrednica noastră casă".

Hiu-Heng se înclină mulțumind și intră în cameră. Servitorul aduse ceaiul.

Hiu-Heng zise : „Am venit fiindcă n-am uitat vorbele voastre. A sosit timpul să acționăm, domnule Marco Polo. Ministrul Ahmed nu înțelege cînd îi spun : „Renunță la arganța Ta și la dorințele tale murdare, la aparenta ta activitate și la planurile tale ambițioase".

Marco Polo asculta ca vrăjit discursul învățatului catai care ajungea la țintă fără nici un ocoliș. Simțea că o decizie e pe aproape.

„Ați spus împăratului, că nu trebuiesc impuse sarcini mai mari poporului" continuă Hiu-Heng. „Ahmed însă îi ia ultima îmbucătură. Este crud și impune biruri aspre. Dacă pri-

viți poporul o să-l găsiți ofilit și secătuit, iar imperiul este gol și pustiit. Ahmed a defraudat în ultimul an 29.000 ting în bancnote de hîrtie, 26 ting aur, 180 ting argint, 1200 încărcături de ceai, 110 cai, 20 de arme de vînătoare și multe altele. Toate acestea le știm. Ahmed l-a executat pe nevinovatul Tșu-Yin. Este un ucigaș. Am venit la voi ca să v-o spun, domnule Polo".

Hiu-Heng se lăsă pe spate. Obrazul nu-i mai era în bătaia soarelui. În jurul candelabrului zburau muște. Marco le auzea zumzetul ușor.

O întîmplare petrecută cu ani în urmă, îi răsări în amintire. Tigrul Turgo, urlă în cușca lui. În străzile și străduțele strălucitorului oraș de corturi se plimbă societatea de vînători. Discul roșu aprins al soarelui dispare în spatele pădurii. El stă lîngă cortul Bulangaziului. Ministrul Ahmed coboară din litiera lui și se apropie de el. „Păzește-te de Hiu-Heng, Beg Polo".

I se părea că aude vocea avertizatoare chiar în ureche, dar ea își pierduse cuceritoarea-i putere. Cuvintele învățatului catai aveau mai multă putere : „A sosit timpul să acționăm. Ahmed este un ucigaș".

Hiu-Heng îi lăsă lui Marco Polo timp de gîndire. Privirea lui se pierdu în depărtări. Muștele bîziiau. Ceaiul strălucea verzui. Nici un zgomot nu pătrundea din afară în liniștea încărcată de încordare.

Hiu-Heng zise : „Cînd cel nobil își dă seama că i-a venit vremea să plivească, plivește, cînd nu-și dă seama trece, și lasă să se îngrămădească bălăriile. Am ajuns acolo, încît este necesar ca bălăriile să fie smulse".

Apoi se făcu din nou liniște. Nu exista posibilitatea de a ocoli chestiunea. Nuanța pasionată a vocii întotdeauna stăpînite, răsuna în urechile lui Marco, își dădu seama, cu toată certitudinea, de energia învățatului, acum hotărît la orice. Hiu-Heng ședea drept pe scaun și aștepta răspunsul.

Marco Polo revăzu anii și evenimentele petrecute la curtea marelui han. Compară pe cei doi bărbați influenți din preajma lui Kublai han și le cîntări faptele. Cu ani în urmă crezuse în cinstea lui Ahmed, se lăsase înșelat de amabilitatea ministrului și-i părea rău de dușmănia ce domnea între el și Hiu-Heng. Apoi apărură îndoielile, căci Ahmed, după eliminarea cancelarului Hiu-Heng, devenise din ce în ce mai necruțător.

Învățatul catai făcu un gest care-i trădă emoția ascunsă : „Dacă aveți nevoie de dovezi, întrebați-l pe colonelul Van-Ku. El și-a pierdut prietenul grație securii călăului lui Ahmed. Sau puneți să vi se povestească povestea generalului Tșen. Ahmed i-a răpit nevasta și fata, iar pe general l-a ponegrit în fața împăratului". Vocea lui Hiu-Heng căpătă un sunet amenințător, iar cuvintele pe care le rosti căzură grele, în tăcerea ce domnea : „Ahmed trebuie să moară !"

Marco Polo se retrase puțintel. Obrazul lui Hiu-Heng era acum în fața lui, în plin soare, acest obraz care acum își recăpătase din nou expresia de nedefinită înstrăinare. În jurul gurii plutea o expresie de veche durere.

„Hotărîrea pe care trebuie s-o luați este grea", zise el. „Eu ies în grădină... Am venit într-o litieră închisă. Purtătorii mei sînt de încredere. Nimeni nu știe că sînt aici".

Marco Polo sări în picioare și-și ridică amîndouă brațele cu un gest rugător.

„Rămîneți, prea stimate domn".

Nu voia să rămînă singur, ar fi putut să se retragă cu cîteva fraze care în fond n-ar fi spus nimic și să lase altora judecata asupra lui Ahmed. Împăratul era în Sangtu. Prințul moștenitor Tșing Kin se afla în partea de nord a țării, la vînătoare, iar garda personală a lui Ahmed fusese întărită în ultima vreme. Era o întreprindere periculoasă să răstorni pe acest bărbat puternic. Ce o să zică Kublai han despre această acțiune arbitrară din Kambali ? Hiu-Heng avea dreptate ; hotărîrea era greu de luat. Dar nu voia să se dea la o parte. Marco recunoscu, cu un vag sentiment de rușine, că era nedemn să stai așa, între bine și rău. Dar Hiu-Heng era un catai. O ultimă întrebare îl chinuia pe Marco Polo. Cataii nu fuseseră oare subjugați de către tătari ?

„De ce îl serviți pe împărat ?"

„Pentru că vreau să-mi ajut poporul", răspunse Hiu-Heng.

Marco Polo îl înțelegea. Sosise ceasul celei mai importante hotărîri din viața lui. Nu-l găsi slab și șovăitor ; deoarece multe alte hotărîri îl formaseră deja. Și i se părea că vede în fața ochilor obrazul sever al tatălui său care părea să spună : „Marii negustători nu sînt filantropi, cînd o să înțelegi asta în cele din urmă ?" Apoi îi apăru fața blajină și rîzătoare a prietenului său Matteo. „Trebuie s-o luăm cu noi Marco auzi, altfel diavolul ăsta o bate de o omoară... Se gîndesc numai la ducații lor galbeni..."

Trebuie să vorbesc cu Aşima, se gîndi Marco. Obrazul lui palid parcă era cioplit în piatră cînd zise : „Merg cu voi, Hiu-Heng".

Îşi jucă viaţa cu acest răspuns.

Marco Polo repetă : „Merg cu voi, Hiu-Heng". Obrajii lui prinseră viaţă, îmbujorîndu-se uşor.

Servitorul, în grădină, în spatele unui tufiş, se găsea într-un îngrozitor conflict de conştiinţă : „Nemuritorul" stătea de vorbă cu stăpînul lui. Feţele lor erau serioase. În faţa lor erau ceştile. Ah, el simţea clar : Ceaiul se răcise. Şi dacă se întind după ceşti ca să bea ? „Nu spui la nimeni c-am fost la stăpînul tău", zisese „nemuritorul" către el. Ar putea să-i zmulgă limba, şi nimeni n-o să afle acest lucru, nici măcar mica bijutierie, nesocotita, care pur şi simplu fugise în oraş. Dar ceaiul sigur se răcise. Putea îndrăzni să-l deranjeze pe „nemuritor" din gîndurile lui, prin simpla lui apariţie ? Stătu multă vreme în spatele tufişului, tremurînd la fiecare mişcare a stăpînilor. Dar astăzi era o zi norocoasă pentru el. În cele din urmă stăpînii se ridicară în picioare. Hiu-Heng îşi lua rămas bun. Ceştile de ceai rămaseră neatinse. Pe cînd litiera închisă era purtată afară, pe poartă se strecură iute, ca o veveriţă în curte, „mica bijuterie".

Purtătorul de litiere Yang văzuse obrazul Aşimei, şi nu-l mai putea uita. „Unde m-aţi adus ?"

Tatăl lui Yang era un ţăran de la periferia oraşului Kambali. Se înhăma cu nevasta înaintea plugului de lemn. Înotau prin mocirla micului ogor de orez. Picioarele lor erau ca nişte rădăcini noduroase. Aveau două capre negre şi cîteva găini. Yang mergea rar la părinţii săi. Cînd apunea soarele cădeau pe culcuşurile lor de paie şi dormeau. Cînd se lumina de ziuă, cărau deja apă pe ogorul lor. Surorile lui Yang nu mai erau acasă. Cea mai mare dispăruse într-o zi. Cu cîteva ceasuri înainte de a fi fost vîndută bogătaşului Li. Cea mai tînără se resemnase cu soarta ei. Aparţinea familiei Li.

Litiera galbenă stătea lîngă celelalte în sala cea mare. Era la amiaz. Yang trecu prin curte. Se gîndea la surorile lui. Vedea ochii înspăimîntaţi ai străinei îndreptaţi asupra lui, şi-şi închipuia că vede ochii surorilor lui. Plecaseră cu litiera goală. Străina se uitase după ei cu tăcută disperare.

„De ce eziţi ? Adu-o cu forţa dacă nu vrea".

Asta fusese vocea lui Said.

Yang părăsi palatul ministrului.

„Încotro Yang ?“ strigă rîzînd un soldat. „Vrei să faci o vizită logodnicei tale în orele amiezii ?“

Apoi ea strigase după ajutor, iar ei merseseră mai departe cu litiera lor galbenă ; căci doar Said spusese : „Nu trebuie să spuneţi nimănui nici un cuvînt, altfel vă pierdeţi capetele“.

Viaţa era grea în Catai. Yang nu mai iubea viaţa. Cără ziua şi noaptea pe nobilii domni şi doamne pe umerii lui, şi căpăta o farfurie plină de orez, mai plină decît a celorlalţi. Toate aveau un rost, atîta vreme cît se puteau întîlni în fierăria prietenului său Wang, atîta vreme cît speranţa mai trăia, că într-o noapte semnalele de foc de pe munte se vor aprinde. Acum în Kambali era o tăcere de moarte. Oamenii umblau cu feţele posomorîte şi nu îndrăzneau să vorbească despre nedreptăţile ce se petreceau în fiecare zi.

Doi bărbaţi îl depăşiră pe Yang. Unul rîdea în hohote. Rizi, rîzi, gîndi Yang. Era numai la cîţiva paşi departe de casă.

De ce lăsase diavolul ca fata să poată fi răpită ? Nu fusese arogantă ca şi celelalte cucoane, care nu-l onorau nici măcar cu o privire. El dăduse la o parte perdeaua de mătase, ea urcînd întrebase oarecum temătoare : „Unde mă duceţi ?“

Yang stătea înaintea porţii. Trebuia oare să intre şi să spună : „Ministrul Ahmed vă ţine stăpîna prizonieră într-o casă de vară de pe fluviu“. Se rezemă de leul de piatră şi-şi propti mîinile de fundament. Peste tot în faţa caselor se găseau aceşti paznici de piatră, ca să împiedice intrarea spiritelor rele. În timp ce Yang se gîndea nehotărît, ce să facă, poarta se deschise. Se dădu repede la o parte, ca să lase să treacă o litieră bine închisă. Purtătorii se îndepărtară cu repeziciune.

Privirile lui Yang o urmăreau gînditoare. Purtătorul înalt şi vînjos de la bara dreaptă era în serviciul cancelarului Hiu-Heng. Yang îl cunoştea.

Ziua era fierbinte ca o zi de vară. Dealurile împădurite opreau vîntul rece din vest. Căldura verii domnea peste enorma depresiune plină de case, poduri, palate, grădini şi ogoare ale oraşului Kambali.

Marco Polo şedea în semiobscuritatea răcoroasă a camerei lui. Era într-o ciudată bună dispoziţie, tot ce era nehotărît, ambiguu în poziţia lui la curte, lucru care uneori îl indispunea, dispăruse. Îşi dădea seama de greutăţile periculoasei întreprinderi, dar nu-i era frică de pericol. Servitorul trebui

să-i aducă cerneală și hîrtie. Scrise trei scrisori : prima Așimei, a doua lui Nicolo și Maffio Polo iar a treia prietenului Matteo. Apoi o strigă pe mica bijuterie. Era atît de cufundat în gîndurile lui încît nu observă purtarea înspăimîntată a cameristei nici obrazul ei scăldat în lacrimi.

„Dacă mîine seară nu mă întorc, dă această scrisoare stăpînei tale", zise el. „Dar nu înainte de mîine seară, nu uita. Și jură-mi că n-o să vorbești cu nimeni despre asta".

Puse scrisoarea într-un pupitru al mesei sale.

„O găsești aici", zise el fără să-și ridice privirea. „De ce nu răspunzi ?"

Atunci mica bijuterie izbucni în suspine și se aruncă la picioarele lui.

„Bate-mă stăpîne... Sînt așa de nefericită", strigă ea deznădăjduită. „Unde este stăpîna ? N-o găsesc nicăieri... Am fost în oraș. Dar nu știam..." Își puse capul pe brațe și plînse cu disperare.

„Scoală-te", zise aspru Marco Polo. „Ce tot povestești ? Spune-mi imediat ce s-a întîmplat ! N-auzi mică bijuterie ? Scoală-te".

Camerista se ridică și zise :

„Ați trimis doar un curier, cinstite stăpîne și o litieră galbenă. Au dus-o pe stăpînă într-o casă de vară de pe fluviu". Și din nou lacrimile i se porniră șuvoi peste obraz. „Era așa de fericită. Grăbește-te, mică bijuterie, mi-a spus, trebuie să mă schimb, stăpînul mă așteaptă într-o casă de vară de pe fluviu" și-acum Dumneavoastră sînteți acasă cinstite stăpîne. Și stăpîna e plecată... Mi-e frică..."

Marco Polo întrerupse șuvoiul de vorbe al fetei : „Taci acum !" porunci. „Povestește-mi exact ce s-a întîmplat".

Asculta întunecat relatarea prolixă a micii bijuterii. Ea nu uita nimic. Cum ar fi putut să nu spună că Așima o întrebase dacă e frumoasă ? „Sînteți frumoasă și bună ca regina cerului. Cine vă vede este răpit de frumusețea voastră. Sînteți frumoasă ca o zînă". Așa i-a răspuns. Aproape că-și uita durerea cu descrierea asta incitantă.

„Zici că a fost o litieră galbenă ?"

Mica bijuterie îndrăzni să arunce o privire furioasă. Cuvintele lui sunau ca și cînd ar fi spus ceva cu totul indiferent.

„Ieși afară, nesocotito", izbucni el. „Nu te mai pot vedea în ochi".

Multe se întîmplaseră în ziua asta. În timp ce el se afla la Ahmed, Aşima fusese răpită. Ce zisese Hiu-Heng ? „Dacă vrei dovezi, lasă să ţi se povestească istoria generalului Tşen. Ahmed i-a răpit soţia şi fiica, iar pe el l-a ponegrit în faţa împăratului". Auzea vocea batjocoritoare a lui Ahmed : „N-am nevoie de dumneata astăzi, Beg Polo. De ce să fi trimis un curier după dumneata ?"

Îl cuprinse o mînie îngrozitoare. Mîinile lui se cramponau de braţele scaunului. Acum nu mai avea nici o îndoială că Ahmed era instigatorul acestui fapt ruşinos.

După o bucată de vreme, pînă cînd putu să-şi elibereze gîndurile din lanţurile furiei. Ce era de făcut ? Să iasă pe stradă şi să întrebe dacă au văzut vreo litieră galbenă ? Învălmăşeala străzilor şi străduţelor din Kambali era enormă, şi existau, desigur, mai mult de o mie de litiere galbene. Nehotărît mergea prin cameră în sus şi în jos. Dacă n-ar fi venit Hiu-Heng, l-ar fi provocat pe Ahmed cu sabia, aşa, nu-i rămînea altceva de făcut decît să aştepte pînă cînd judecata va cădea asupra capului lui Ahmed. Dar nu putea rămîne în cameră fără să facă nimic. Strigă servitorul : „Adu-mi sabia şi înşeuiază calul !" porunci.

„Afară este un om care vrea să vă vorbească", zise servitorul, aruncînd o privire iute pe obrazul palid al stăpînului.

Marco Polo deveni atent. Ce se mai întîmpla iarăşi ? Sprîncenele lui se arcuiră ameninţătoare.

„Adu-l la mine", zise el scurt.

Yang intră. Se înclină şi aşteptă pînă cînd stăpînul va întreba ce doreşte.

După îmbrăcăminte Marco Polo recunoscu că este vorba de un purtător de lectici. În el se trezi o vagă speranţă :

„Ce vrei ?" întrebă.

Yang se întoarse şi se uită la servitor care rămăsese în picioare lîngă uşă. Marco Polo îi făcu semn să iasă şi repetă întrebarea.

„Said a poruncit să ducem pe stăpîna acestei case într-o casă de vară singuratică", zise Yang.

„Cine este Said ?"

„Un spion al lui Ahmed", răspunse Yang plin de ură. „Mi-a spus c-o să-mi pierd capul dacă am să vorbesc despre răpire"

„Tu ştii unde e Aşima ?" întrebă repede Marco Polo.

„Da stăpîne. Eu am dus-o în casa de pe fluviu".

„Așează-te", zise Marco Polo. „Cum te cheamă ? O să fii răsplătit".

Gîndurile lui lucrau ca în febră, nu auzi răspunsul lui Yang și strigă servitorul.

„Adu-i să mănînce și să bea".

Yang ședea la masă și mînca cu poftă. De multă vreme nu mai mîncase lucruri așa de bune, aproape că uitase pericolul în care se băgase. Abia după ce se sătură își reaminti și zise : „Dacă află Said, că l-am trădat, îmi pierd capul".

Dar Marco Polo îl liniști.

„De-acum Said nu va mai fi periculos pentru nimeni", zise el hotărît. „Am să te apăr, pentru că ai făcut o faptă bună".

Calul era afară. Era ora fierbinte a după mesii. Gîndurile lui Marco se învălmășiră, cînd își imagină că Așima era demult în puterea mizerabilului.

„Te pricepi să umbli cu arme, Yang".

„Da, stăpîne", zise purtătorul de lectici.

Mica bijuterie care strîngea vasele, rămase nemișcată. Ochii ei plini de curiozitate erau larg deschiși.

„Nu sta aici", o repezi Marco Polo. „Ieși afară și spune că avem nevoie și de un al doilea cal și de arme".

În singuratica casă de pe fluviu domnea o liniște înfricoșătoare. Servitorii treceau fără zgomot prin camere. Ușile se închideau și se deschideau fără să se audă. Nu se auzeau voci ridicate. Așima stătea la fereastră și privea prin verdele copacilor spre fluviul lucind în soare. Treceau bărci cu vîsle și corăbii cu pînze. Pînzele atîrnau dezumflate pe catarge. Așima vedea peisajul liniștitor, dar avea inima plină de jale. Se ținea de zăbrelele de aramă, artistic lucrate, și-și apăsa obrazul de ele. Pe pajiște înfloreau florile. Semănau cu niște colibe de cultivatori de orez, albe și galbene. Pe malul fluviului creșteau platani subțiri. Sub fereastră înflorea un cireș. Își scoase brațul printre zăbrele și făcu semn oamenilor, care păreau ca niște pitici, pe bărcile lor. Fluviul era prea departe.

Prinse din nou zăbrelele cu amîndouă mîinile și strigă cu sălbatică disperare : „Ajutor ! Mă țin prizonieră. Ajutați-mă !"

Strigătele ei nu răzbăteau mai departe de grădină.

Auzi o voce batjocoritoare sub fereastra ei : „Stai liniștită, porumbițo, altfel o să trebuiască să te închid în pivniță. Acolo poți să strigi și să faci cîtă larmă vrei".

Era Said. Dar Așima nu tăcu, pînă cînd Said furios intră în cameră și o smulse de la fereastră. Așima fugi în cel mai întunecat colț al camerei.

„Nu mă atinge !" zise și își întinse brațele a apărare, gata să-l zgîrîie cu unghiile pe obraz.

Said se stăpîni, căci văzuse urmele roșii de pe fața servitorului.

Rămase în spatele mesei și zise amenințător : „În pivniță ajungi, dacă nu te liniștești. În Lop erai blîndă. Acum ești ca o pisică sălbatică. Așteaptă numai, stăpînul o să te domolească".

Așima își sfărma zădarnic capul de ce bărbatul cu mură de lup o urmărește cu ura lui. Își aminti cum în Lop Matteo îl aruncase pe ușă afară. Îl recunoscuse de la prima privire, deși nu-l mai văzuse niciodată de-atunci. Apariția lui neașteptată era înspăimîntătoare. Ce voia cu ea ? Din însărcinarea cui o ținea prizonieră ?

În fața ei, pe masă, erau prăjituri și ceai. Un servitor încît adusese masa de prînz, apoi după o vreme o strînsese din nou. Ea nu voia să se atingă nici de ceai, nici de prăjituri. Nu voia să mănînce nimic în casa asta, chiar dacă ar trebui să moară de foame.

Fereastra era zăbrelită. Nimeni nu-i auzea țipetele. Ușa grea de stejar era încuiată. Nu exista nici o posibilitate de fugă. Căutase în toate dulăpioarele și pupitrele după ceva obiecte care i-ar fi putut servi ca arme sau ca unelte de fugă, dar nu găsi nimic altceva decît lengerie fină, pudră și uleiuri de flori. Acum ședea obosită la masă, dar numai trupul ei era obosit, gîndurile îi erau limpezi.

Sări în picioare și fugi din nou la fereastră. Ar trebui să strige pînă cînd n-ar mai avea glas ? Azi dimineață, în camera ei, era nemulțumită de ciripitul păsărilor și mica bijuterie rîdea în grădină. Cît de repede se îmbrăcase cînd a auzit că stăpînul vrea să stea de vorbă cu ea. Și-acum era prizonieră în casa asta. Dar unde era Marco Polo ? Ce însemna asta ? Brusc o cuprinse un sentiment paralizant de groază, care-i amorți trupul. Simți dintr-o dată că pe Marco îl amenință un pericol și asta era mai rău ca orice. Cu pași nesiguri se apropie din nou de masă și căzu pe scaun, dar își

stăpîni repede slăbiciunea. Fugi la uşă şi bătu cu pumnii în ea :

„Deschide-ţi !" strigă. „Sar pe fereastră dacă nu deschideţi !"

„N-ai decît să sari" murmură Said, care stătea în dosul uşii, apoi rîse în hohote şi părăsi încăperea.

Peisajul primăvăratic era frumos. Pe cer munţi de nori albi stăteau nemişcaţi. Umbrele zidurilor şi ale copacilor se lungiră. Un hamal se aşeză în umbra zidului şi se odihni puţin. Pe pajiştile ce coborau spre ţărm păşteau vaci tărcate cu maron.

Opt călăreţi înarmaţi galopau pe drum. Înaintea lor călăreau Marco Polo şi Yang. Ceilalţi şase făceau parte din garda personală a lui Hiu-Heng.

„Acolo este, domnule", zise Yang şi arătă cu mîna întinsă casa.

Îşi lăsară caii în trap uşor. În faţa porţii săriră din şea. Hamalul se sculă, îşi luă lemnul de pe umeri cu greutatea şi plecă. Feţele mînioase ale călăreţilor nu-i plăcură ; el îi mai auzi cum băteau la poartă.

Marco Polo şi Yang stăteau cu săbiile scoase în faţa porţii. Soldaţii din gardă luară poziţie în umbra zidului. Ascultau cu simţurile încordate. Marco auzi cum îi vîjîiau urechile. Inima îi bătea cu putere. Mîna lui cuprinse mînerul săbiei. În spatele zidului o ţineau prizonieră pe Aşima. Nu se auzea nici un glas de om. Păsările cîntau pe ramuri. O privighetoare cînta în adîncul grădinii tăcute. Era de nesuportat.

„Mai ciocăneşte o dată !" zise Marco Polo către Yang.

Purtătorul de lectici bătu cu piciorul în poartă. Atunci auziră paşi. Marco Polo îi făcu lui Yang semne din ochi. Soldaţii din garda personală îşi cuprinseră mai bine lăncile şi erau gata să sară.

„Deschideţi poarta ! strigă Yang. Venim de la prea cinstitul domn Ahmed".

Nu primi nici un răspuns. Zgomotul uşor al paşilor amuţise, dar simţurile excitate la maximum ale lui Marco simţeau apropierea unui om în spatele porţii. Acum nu mai era timp de pierdut. Lovi cu mînerul săbiei în lemn.

„În numele împăratului, deschide-ţi poarta !"

Auziră paşi grăbiţi care se îndepărtau şi apoi strigătele Aşimei, foarte departe, dar foarte clare : „Ajutor ! Sînt aici ! Daţi-mi ajutor..."

Marco Polo îşi băgă sabia în teacă şi ajunse sărind marginea de sus a zidului. Yang şi cei din gardă îl urmară. Fugiră prin grădină spre casă. Nimeni nu le ieşi în cale, să li se opună. Uşa casei era descuiată.

„Rămîneţi afară !" porunci Marco soldaţilor din gardă. „Nimeni nu trebuie să scape".

El intră cu Yang în casă, trecură prin mai multe camere pînă în bucătărie unde găsiră strîns tot personalul : doi servitori, o servitoare şi o bucătăreasă grasă care se tînguia tot timpul. „Nu ne faceţi nimic, domnilor, n-am făcut nimic rău".

Marco înşfăcă un servitor şi-l scoase din grupul înspăimîntat. „Unde o ţineţi prizonieră ?" întrebă el. „Mergi înainte !"

Servitorul, un bărbat înalt şi puternic, îl conduse în sus pe scări. Ajunseră într-un coridor lung. Said stătea ascuns după o coloană. Ochii i se obişnuiseră cu întunericul. Îl văzu pe Marco Polo, omul pe care-l pîndise aproape opt ani, pentru că aşa-i poruncise stăpînul lui. Îl ura mai mult ca niciodată căci îşi dădea seama că visul lui despre o mică viaţă liniştită, de stăpîn se prăbuşise. Ahmed nu i-o va ierta niciodată. Se simţise aşa de sigur în casa singuratică şi-acum diavolul ăsta, era aici, la cinci paşi depărtare.

„Sosesc, Aşima. Mă auzi ?"

Prin uşi răzbătu vocea încărcată de nebună bucurie a fetei : „Marco ? Ai sosit !"

Servitorul întoarse cheia în broască.

Said nu era înarmat. Năvălitorii sosiseră atît de pe neaşteptate, încît îşi pierduse capul. Viaţa leneşă şi lipsită de evenimente, de spion, îi adormise prudenţa. Era din nou lupul hăituit, ce se strecura printre oameni. În faţa ochilor îi jucau scîntei. Îşi văzu duşmanul într-o lumină puternică, înalt şi strălucitor. Sabia lui Marco căzu, cu un zgomot înăbuşit, pe pămînt.

Uşa fusese deschisă. Marco stătea în faţa Aşimei. Ea făcu, ezitînd, un pas spre el. I se părea că trebuie să urce un munte. Iubitul stătea pe vîrf şi în spatele lui cerul strălucea în culorile roşu puternic ale aurorei.

Muşchii lui Said se încordară, gata să sară. Sabia era pe duşumea : strălucea ca argintul.

„Aşima", zise Marco încet. „Vino".

Atunci ea fugi spre el şi-şi ascunse obrazul la pieptul lui. El o cuprinse puternic cu braţele.

Yang auzi paşii uşori. Îşi întoarse capul şi văzu conturul de umbră al unei persoane. Ridică sabia, dar înainte să poată lovi, Said fugise pe lîngă el. În două sărituri fu pe scări.

Trei soldaţi din gardă stăteau în semicerc la poarta casei. Said fugi ca un lup în capcană. Se apără ca un nebun, muşcă şi zgîrie şi scoase înjurături furioase.

Îl uciseră fără milă.

SUB VELA CEA MARE

Şoseaua cobora din munţi. De opt zile nu mai plouase. Ierburile şi plantele erau prăfuite. În faţa porţii dărăpănate, de piatră, creşteau doi copaci cioturoşi. Munţii erau galbeni şi pleşuvi. Ici şi colo se aflau copaci şi tufişuri nu mai înalte decît pînă la pieptul unui om. Chiar şi printre verdeaţa de pe sărăcăcioasele pajişti se zărea pămîntul galben. Ţăranii îşi săpaseră locuinţele în munte. Zidurile ridicate, din piatra stîncilor şi care înconjurau curţile, nu erau mai înalte decît înălţimea grîului pe vremea recoltei. Fluviul lat, binecuvînta satul cu apele lui verzui. Nu seca nici în verile cele mai fierbinţi, iar primăvara cînd se umplea pînă la maluri cu apele lui învolburate nu ieşea niciodată peste malul abrupt.

Matteo zăcea în umbra răcoroasă a unei locuinţe de peşteră. O femeie bătrînă şedea lîngă el. Din timp în timp muia o cîrpă în apă şi o punea pe fruntea bolnavului. Capul îi ardea, iar sîngele îi curgea fierbinte prin vine. Simţea în tîmple bătaia a mii de ciocănaşe. Braţul bolnav i se umflase şi-l durea atît de tare încît lui Matteo îi venea să înebunească. Acum zăcea fără să-l mai simtă, ca şi cînd nu i-ar mai fi aparţinut. În jurul pieptului i se părea că un cerc de fier se strînge din ce în ce mai mult.

Matteo respira cu greutate.

„Ridică-mi capul puţin mai sus, măicuţă", îi spuse femeii. Dar ea nu putea să-l înţeleagă, fiindcă vorbise într-o limbă străină. Se aplecă deasupra lui şi el privi în ochii bătrînei.

„Ridică-mi puțin capul", se rugă el încă o dată.

Atunci îl înțelese. Aduse o plasă de pescuit și i-o băgă sub pernă. Mișcarea capului îl epuizase. Închise ochii și-și ascultă bătăile din urechi. Fața lui își pierduse culoarea : fruntea și obrajii îi erau alb-gălbui. Barba crescută sălbatic, era presărată cu multe fire cărunte. Femeia îi șterse sudoarea de pe frunte. Atunci își deschise ochii din nou și zise cu o voce limpede : „Măicuță, am să mor curînd. Cheamă-l pe Fan-Kung-do".

Femeia se ridică și ieși. Rămase singur. Vedea prin deschizătura ușii moara de orez. Cilindrul de piatră zăcea pe piatra de moară. O găină intră, gravă, în peșteră, își vîrî ciocul într-un vas, apoi își dădu capul pe spate și lăsă apa să-i curgă pe gîtlej în jos. Bea apă fără să se sinchisească de Matteo. Un zîmbet abia schițat i se zugrăvi pe buze : o găină îi ținea companie.

De cealaltă parte a fluviului se înălțau munții. Se vedeau contururile domoale. Peisajul era străin, totul în jurul lui era străin, nimic nu-i amintea de patrie. Trebuia să moară într-un sat pierdut din Catai ? Era de neconceput. O găină bea apă... Soarele scălda totul în lumina lui nemiloasă, desena umbre puternice.

Fan-Kung-do, tovarășul de drum intră vesel :

„Da ce-ți închipui ?" zise el. „Mai așteaptă cîteva zile și te faci sănătos. Pînă la Kambali mai sînt o sută douăzeci de Li, patru zile de drum și am ajuns".

Îngrozitoarea durere chinuia corpul uriaș, din vîrful degetelor de la picioare pînă la rădăcinile părului. Ochii, cufundați adînc în orbite, străluceau de febră.

„Ascultă ce-ți spun, Fan", zise Matteo. „Intri prin poarta din Sud a orașului. Din strada celor zece mii de fericiri, a treia stradă perpendiculară. Întreabă de Marco Polo. Așima moștenește tot ce am. Bani, rubine — totul. Rămîi pe lîngă ea și pe lîngă Marco. O vreau. Ia pentru tine de ce ai nevoie".

Fan-Kung-do îi puse cîrpa udă pe frunte.

„Dă-mi să beau, frate".

Fan-Kung-do aduse ulciorul. Stătu multă vreme în colțul întunecos. Lacrimile îi curgeau pe obraz.

„Fă-te sănătos", implora el. „Am să-ți frig „găină de milog", sau ce vrei".

„Nu pot să mor", zise Matteo atît de tare încît Fan se sperie. „Du-mă pe o barcă. Vreau să mor pe apă".

„Bea, Matteo. Fac orice pentru tine. Fug la țărm și opresc o jonca".

Bolnavul bău apa cu înghițituri lacome. Epuizat își culcă din nou capul pe pernă. Apoi zise : „Fugi Fan ! Nu mai am prea multă vreme".

Femeia se așeză din nou lîngă patul bolnavului. Intrase fără să facă cel mai mic zgomot. Matteo nici nu băgă de seamă. Pe lîngă durerile-i mari, visurile erau prezente. Granițele dintre vis și realitate se estompară. Privirea ochilor lui părăsi lumea din afară ; cele adînc închise în inima lui ieșiră la suprafață.

Afară bate soarele. El ședea în camera lui întunecoasă pe pat. În timpul nopții fusese cu barca lui neagră pe lagună. Acum se odihnește după încordarea și ostenelile nopții, dar nu poate dormi ; se răsucește neliniștit în patul său. Lucia curăță, ca oglinda, vasul de aramă. O vede. Fața ei e tristă... Pe Riva della Schiavoni e corabia în amurg. „Așadar mă iei cu tine, Antonio ? Înțelege-mă, nu mai suport să trăiesc aici la Veneția". Valurile bat coastele corăbiei. El stă la cîrmă. „Vezi tu, Marco, asta e marea. N-are țărmuri, dar are multe culori. Îi simți mirosul ? Valurile și vîntul și cerul și soarele și stelele — toate fac parte din ea. Dar toate au rost doar atunci cînd stai sub pînze. Asta e fericirea, Marco ! Vreau să mor sub vela cea mare..."

Bolnavul deveni neliniștit.

Bătrîna femeie reînnoi compresa și zise : „Stai liniștit și nu te mișca".

O văzu.

„Unde e Fan ?"

„S-a dus pe țărm. Vine curînd înapoi. Dormi acum, străine".

Lăsă perdeaua să cadă. Prin împletitura de paie pătrundea o lumină ștearsă. Bolnavul recăzu din nou pradă amintirilor.

E un frig înghețat. „Demonii vîntului urlă din jurul ghețarilor, zise bătrîna căpetenie. În peșteră arde un foc. Fumul ustură ochii. Lo-bzang aruncă un pumn de făină în apa clocotită. Ei stau, cu ochii injectați, pe lîngă foc și-și țin mîinile pe ceaunul de aramă..." Pentru femei, Marco, pentru mame nu-i ușor. Lucia a știut mai curînd decît mine. „Ești un neliniștit", a zis ea „în curînd vei pleca din nou".

Matteo își uită durerea. Totul i se părea foarte ușor. Gîndurile lui învingeau spațiu și timp. Retrăia trecutul în tablouri bine conturate. Din ce în ce mai puternic apărea peisajul venețian plin de soare.

El în fața prea măriei sale a celui mai mărit rege al Badakșanului și-i spune în cuvinte pline de fală : „Eu sînt căpitanul Matteo, proprietarul bărcii negre și vin de la Veneția, perla mării Adriatice. Uite, ai aici capul meu, dar dă-mi rubine în schimb".

În grădina din fața casei înflorește o floare galbenă cu lujer înalt. Casa este înconjurată de înguste cursuri de apă. Stă, cu brațele încrucișate la fereastră, și vede puntea și catargul unei bărci negre. Ea e acolo. Valurile mici cîntă. Pe canale trec bogat împodobite gondole, cu covoare și perdele multicolore, nefăcînd nici un zgomot. Cerul albastru se bolțește peste insula Rialto și se oglindește în canalul San Marco. Crucile de aur de pe cupolele bisericii celei mari, din spatele Piazzettei scînteiază în lumina soarelui... Doi senatori în mantale roșii de catifea ies pe poarta palatului dogilor și privesc peste mulțimea multicoloră din mica piață. Unul din ei este înalt și vînjos. Vine la Matteo și-i zice : „Să bem căpitane". Ține paharul contra luminii. Bule de aur ușoare și transparente se ridică. Pe masă e o acoperitoare întrețăsută cu fire de aur. „Cîți saci sînt ?" întreabă Matteo. „O sută de ducați", răspunde celălalt. Atunci Matteo rîde răsunător și zice : „Ești un zgîrcit, Messer Bocco, ține-ți banii. Uite aici, regele din Badakșan, mi-a dat o pungă plină cu rubine..." Pe canal Grande sînt palate de marmoră. Cei care fierb tăiței, negustori de fructe și legume, cei ce frig castane și vînzători de pești își oferă mărfurile pe bărci late. O fată dă drumul unui coș cu mere spre canal. Ea stă pe balcon și-i face semne lui Matteo. „Tu ești, Așima ?" strigă uimit. „Ce cauți tu la Veneția ?"

Bolnavul trăia o viață ciudată, în timp ce zăcea liniștit pe patul său. Anii erau ușori. Obrazul lui era destins, durerea nu mai avea putere asupra lui. Atunci vocea lui Fan îl readuse la realitate. „Matteo ! Eu sînt, „șefulețul". La mal a tras o joncă mare și ne așteaptă".

„O joncă zici ? Ah, da... Ajută-mă, Fan".

Matteo se ridică cu greutate. Se propti în brațul sănătos și-și coborî picioarele.

„Numai pînă în curte, Matteo" zise Fan-Kung-do, „de acolo te cărăm noi... Vino înăuntru și ajută-mă", strigă.

Corăbierul și Fan îl duseră pe Matteo pînă la sulul de piatră al morii de orez și-l ajutară să se așeze pe targa făcută din pari și plase de pescuit.

„A fost o idee bună, Matteo. Acum nu mai trebuie să mergi și totuși înaintăm. Simți vîntul ? Bagă de seamă, pe apă ai să te faci mai repede sănătos !"

„Grăbiți-vă", zise Matteo.

Corăbierul privi cu uimire uriașul corp al străinului.

„Hai să pornim !" îi șopti Fan. „Nu-ți fie frică, o să fii bine plătit".

Îl cărară pe Matteo la mal. Deplin conștient înregistra totul. Doi copii, goi pușcă, stăteau în fața intrării unei curți și urmăreau bărbații cu priviri speriate. Cel mai mic își băgă degetul în gură și începu să plîngă. În stînga se înălța zidul galben al muntelui, rotunjit la vîrf părea un val încremenit în fața unui alt zid galben, găurit de ochii negri ai peșterilor ce serveau ca locuințe. Un țăran ducea un măgar de căpăstru. Matteo simți mirosul fînului. Țăranul se opri și se înclină tăcut, crezînd că ei cărau un mort. Cînd văzu însă ochii mari arzînd de febră îndreptați asupra lui, se înspăimîntă.

Cei ce-l purtau trebuiră să-l pună de cîteva ori jos, pînă cînd ajunseră la fluviu. Ridicară bolnavul pe bordul joncei și-l așezară, jos, lîngă catarg. Apa murmura iar vîntul umflă ușor pînza, jonca se dezlipi de mal și o luă spre mijlocul fluviului. Fan-Kung-do se chirci lîngă Matteo și privea îngrijorat obrajii căzuți, cu nasul ce se ascuțise. Nu putea înțelege, că uriașul zăcea neputincios și bolnav înaintea lui. Recunoștea că Matteo era deja însemnat de moarte, dar tot mai spera că printr-o minune ar putea interveni brusc o ameliorare.

Matteo zăcea sub vela cea mare. Catargul se apleca puțin, proptele de bambus împărțeau frînghiile în chip de evantaie, jonca străbătea valurile strălucind verzui.

Străbătuse multe oceane și iubise viața de marinar. Fusese periculos și frumos. Aurul era galben și scump și domnii îl plăteau la lumina lumînărilor. Acum ar putea pentru cît avea să-și cumpere la Veneția o corabie... Ar fi vrut bucuros să mai trăiască puțin, ca să-l ajute pe Fan Kung-do să-și uite necazurile. Era un om care avea nevoie de el. Pentru Așima nu-și mai făcea griji, era în mîini bune lîngă prietenul

lui, Marco Polo. Dar acest amărît de chinez cu cele trei pălării de paie ale lui... Fără să ezite și-a lăsat catîrul în at, ca să îndeplinească ultima dorință a tovarășului său de călătorie.

Nevasta corăbierului ședea sub acoperișul împletit de paie și frigea pești. Se ridica un fum albastru. Fluviul era ăvit pe ambele maluri de munți. În golfuri și în scobiturile malului erau bărci. Pescarii își scufundau plasele atîrnate de pari și așteptau. Jonci și bărci cu vîsle treceau pe alături.

„Simți mirosul peștelui fript, Matteo? Poate ți-e foame?" întrebă Fan Kung-do. „Am să-ți aduc un peștișor.

„Rămîi", îl rugă Matteo.

Fan se reașeză nenorocit. Albia fluviului se strîmta. Apa devenise neliniștită. Jonca se ridica și se lăsa. Matteo asculta cu un zîmbet fericit vuietul valurilor. Văzu o stîncă abruptă țșind din valuri. Trecură cu iuțeală prin strîmtoare. Malurile se îndepărtară iar, și valurile se liniștiră. Matteo avea impresia că acostau, după o lungă călătorie agitată, într-un port. O durere înfiorătoare îl tăie ca un cuțit, prin piept. Corpul său puternic se ridică. Apoi simți că devine din ce în ce mai ușor. Deschise ochii neobișnuit de tare, ca și cînd ar fi vrut să cuprindă cu această ultimă privire tot universul.

Matteo recăzu pe spate.

Fan Kung-do se uita pierdut în ochii fără vedere. Soarele apăru, vîntul adia obosit peste apă, iar jonca se apropia încet de mal.

Matteo zăcea însă întins și mut sub pînza cea mare. Moartea e grandioasă și ireversibilă.

Se întîmplase ceva deosebit : murise un om cu un suflet mare.

ÎN PALATUL PRINȚULUI MOȘTENITOR

Părea c-ar fi călărit de-a dreptul în cerul învăpăiat de culorile de foc ale înserării. Siluetele lor erau scăldate într-o lumină roșie. Așima ședea pe cal, în fața lui Marco. Ei călăreau în fruntea micului grup. Imediat în urma lor sforăia calul lui Yang, apoi urmau cei patru soldați din garda

personală a lui Hiu-Heng. Seara — fără pic de vînt — era mai liniştită decît fusese ziua. Tropotul copitelor cailor răsuna pînă departe. Aşima se înfioră.

„Încă ţi-e frică, Aşima ? întrebă Marco **îngrijorat.**

„Nu ştiu.“

Copacii de pe marginea şoselei treceau în fugă prin faţa ochilor lor. Peste vîrfurile verzi şi ascuţite ale ogoarelor de cereale strălucea lumina aurie. Două libelule se jucau peste pajiştea de pe malul fluviului. Apropierea marelui oraş, întins pînă departe sub cerul aprins al înserării, se făcea deja simţită : Case şi colibe, răspîndite fără alegere peste cîmpia netedă, monumente funerare şi altare de jertfă pentru spiritele bune şi rele, care aduceau roade ogoarelor, sau trebuiau să le păzească de secetă şi grindină.

Călăreau pe lîngă un convoi de căruţe. Vizitii mergeau pe jos pe lîngă măgarii lor şi pocneau obosiţi din bice. Feţele lor erau înegrite de praful de cărbune ; ei cărau la Kambali mult căutatele pietre negre scoase din munţi. Ziua lor de muncă fusese grea. Căruţele mari, cu două roţi săltau peste drumul stricat de atîta circulaţie. Doi călugări cu capetele rase, îmbrăcaţi cu rase ponosite veneau spre călăreţi. Din ce în ce mai mulţi oameni şi animale populau şoseaua. Sosiră în cartierul mărginaş şi le fu greu să-şi taie drum prin învălmăşeală. Priviri mirate urmăreau micul grup ; pentru că era cu totul neobişnuit ca un domn distins îmbrăcat să ducă o fată, în faţa lui, pe şa.

Marco Polo se nelinişti. Lumina devenea mai ştearsă şi nu le mai putea desena umbrele. Aproape uitase, din cauza multor evenimente din ultimele ore, misiunea grea, care acum apărea în faţa lui în toată ameninţătoarea ei importanţă.

Promisese că o să-l întîlnească pe Hiu-Heng la căderea nopţii, şi aştepta, în fiecare clipă, primul dangăt al clopotului, ce amintea, întîrzieţilor, că porţile oraşului vor fi în curînd închise. În mulţimea de oameni, care se îndreptau spre oraş, se observă o grabă neliniştită.

„Nu-mi mai e frică, Marco“, zise Aşima şi se rezemă fericită de braţul lui. „Ah ! l-aş fi omorît !“

Micuţă Aşima, se gîndi Marco plin de gingăşie, dar în acelaşi timp în el crescu un sentiment de ură rece şi nestăpînită contra lui Ahmed, care aproape-i opri respiraţia. I se părea ca o hotărîre divină faptul că purtătorul de lectici

Yang venise la el să-i spună locul unde fusese închisă Aşima. În zadar îşi bătea capul să descopere ce îl determinase pe Yang să-i aducă la cunoştinţă planul lui Ahmed. Îşi puse în gînd să-l răsplătească regeşte pe purtătorul de lectici. Amintindu-şi de cele trei scrisori scrise după plecarea lui Hiu-Heng, îşi spuse că ar fi bine, ca imediat după sosire, să-l mulţumească pe Yang pentru faptul că-l prevenise şi pentru ajutorul dat. Mîine s-ar putea ca toate să fie altfel. Dar ce se va întîmpla atunci cu Aşima ?

Calul lui Yang se lipi de-al lui.

„Acolo, peste drum, stăpîne", zise Yang, „vedeţi litiera?"

Marco Polo văzu o litieră bine închisă, escortată de opt soldaţi.

„Ce s-a întîmplat, Yang ?" întrebă el mirat. „De ce eşti aşa de agitat ?"

„Acum sînt pierdut", şopti Yang, „mă vor găsi oriunde m-aş ascunde".

„Nu te înţeleg, vorbeşte !" îl îndemnă nerăbdător Marco.

„E litiera ministrului Ahmed, stăpîne. Se duce la casa de pe fluviu".

Marco strînse frîul. Calul îşi dădu capul pe spate şi se opri dansînd.

„Nu te înşeli ?" întrebă.

Litiera nu se mai vedea. Nu mai era timp de pierdut. Cei doi soldaţi din garda lui Hiu-Heng, care rămăseseră să păzească personalul, trebuiau înştiinţaţi. Să-l trimită pe Yang ? Ar fi mai bine să dea această însărcinare unui soldat din gardă.

Îi făcu semn primului soldat să se apropie, îl examină, tăcut, şi în cele din urmă zise „Du-te, înapoi ! Trebuie să întreci litiera şi pe cei opt soldaţi, ei nu trebuie să te vadă. Spune celor doi, care au rămas în casă, să dispară cît mai repede, nu pe drum, ci de-a lungul fluviului".

„Respect şi ascultare !" zise soldatul şi se îndreptă în şea.

„In litieră e ministrul Ahmed", adăugă Marco, după o scurtă ezitare.

„Am înţeles, stăpîne !" zise călăreţul, îşi întoarse calul şi plecă în trap grăbit.

Clopotul cel mare bătu. Marco văzu cum călăreţul dispare în amurg.

„Trebuia să mă trimiteţi pe mine, stăpîne", zise Yang, stăpînindu-şi frica.

„Tu vii cu mine, Yang, mai am nevoie de tine".

Călăriră mai departe. În fața lor se întindea zidul alb ce înconjura orașul cu puternicile clădiri înălțate deasupra porții. Așima își strînse tremurînd umerii și se ținea bine de coama calului. „Taci mereu". De ce o spusese ? Pericolul nu trecuse încă, iar ea îl deranja cu neînsemnatele ei gînduri.

Santinelele de la poartă lăsară să treacă grupul de călăreți. Mulțimea de oameni se pierdea în străzile și străduțele laterale ; vizitii își deshămau caii, măgarii și catîrii în fața hanurilor : micii negustori își încărcau mărfurile și-și strîngeau umbrelele, iar meseriașii își închideau atelierele. Kambali se pregătea pentru noapte. Peste munții din vest se înălța palidă secera lunii.

Marco Polo încerca să-și închipuie, ce va face Ahmed, cînd va vedea că lovitura lui dăduse greș. Trebuia s-o pună pe Așima în siguranță ; căci era de așteptat că, ambițiosul bărbat, îl va ataca acum pe față. Dădu pinteni calului. Nu mai întîlniră decît puțini oameni. În curînd clopotul va bate a doua oară. La încrucișare soldații din gardă se despărțiră de Marco Polo, Așima și Yang. Ei se opriră o vreme, văzură cum călăreții dispar în întuneric și ascultară tropotul copitelor. Apoi dădură pinteni cailor.

Marco Polo se gîndea dacă n-ar trebui să-l roage pe Hui Heng să-i dea găzduire Așimei. Dar ce se va întîmpla dacă lovitura contra lui Ahmed nu va reuși ? Era greu de luat o hotărîre. Așima ședea în fața lui și nici nu-i bănuia gîndurile. Ea dormea în brațele lui, emoțiile prin care trecuse, păreau să o fi epuizat. Caii ascultară de frîu și cotiră în strada laterală unde Marco Polo avea locuința.

„Am sosit ?" întrebă Așima. I se părea c-ar fi trecut o veșnicie de cînd o luase litiera galbenă.

Cînd servitorul închise poarta în urma lor și trecură prin curtea liniștită, Marco avu un sentiment de siguranță, ca și cînd orice pericol ar fi trecut. Mica bijuterie ieși din camera ei și-și îmbrățișă stăpîna. Rîdea și plîngea deodată.

Clopotul cel mare bătu a doua oară. Acum străzile orașului erau goale. Marco Polo socotea că la această oră Ahmed ajunsese la casa de pe fluviu.

„Taci o dată", zise el către mica bijuterie.

Îl rugă pe Așima și pe Yang să vină în camera lui. Mica bijuterie se retrase repede, pentru că-i era frică de ochii mînioși ai stăpînului.

Servitorul aprinse luminările şi aduse ceaiul. Yang se oprise lîngă uşă. Aşima şedea în faţa lui Marco şi îi privea îngrijorată fruntea chinuită.

„Aşează-te, Yang. Nu mai avem mult timp".

Yang luă loc. Ochii lui Marco se odihniră pe obrazul simplu, de ţăran, al purtătorului de lectici. Îi plăcu. Scoase dintr-un sertar secret al mesii lui de scris, un pachet de bani de hîrtie şi-i puse pe masă.

„Ia-i, Yang".

Purtătorul de lectici privi cu o neîncredere uimire banii. Dădu din cap.

„Nu, stăpîne" zise el.

Cu atîţia bani ar putea cumpăra pentru tatăl lui pămînt şi lemne de o casă, şi ar mai rămîne suficienţi să ducă o viaţă lipsită de griji.

Marco Polo împinse banii peste masă.

„Ia-i, totuşi", iar către Aşima zise : „Lui îi datorăm salvarea ta, Aşima. Ahmed a poruncit să fii răpită. I-am văzut pe drum, la poarta oraşului. El ştie de-acum ce s-a întîmplat.

„Ahmed ?" întrebă Aşima. „Dar ce voia cu mine ?" Brusc îşi dădu seama de pericolul care-l ameninţa pe Marco. El o eliberase şi atrăsese toată furia îngrozitorului bărbat asupra lui. Ahmed nu va ezita nici o clipă să se răzbune.

„Trebuie să fugi, Marco", zise ea emoţionată, „imediat trebuie să pleci ! Te omoară dacă se întoarce".

Se ridică şi fugi la el ; îşi puse mîinile pe umerii lui şi-l scuturâ.

„N-auzi, Marco ? De ce mai şezi aici ?"

Obrazul lui se liniştise de tot, chiar zîmbea uşor.

„Pe tine trebuie să te ducem în siguranţă", zise el şi cu un gest energic îi mătură toate argumentele. „Numai pînă mîine seară, atunci am să fiu din nou cu tine". Se întoarse către Yang : „Poţi s-o adăposteşti pe stăpînă pînă mîine?"

Yang avea mulţi prieteni. Îşi aminti de familia cofetarului Li. Femeia locuia la o depărtare de nici trei sute de paşi de aici, într-o colibă mică. Dar cum ar putea-o duce pe stăpînă într-o casă aşa de amărîtă ?

„Ce este, Yang ?" întrebă Marco.

„Nu departe de aici, stăpîne... e o colibă, acolo le găsesc oameni de încredere".

„Rămîi cu ea, Yang" zise încet Marco Polo. „Dacă mîine seară nu mă întorc, atunci fugi cu ea. Ia și banii aștia și o pungă cu pietre prețioase".

Așima înțelesese fiecare cuvînt: trebuia să plece cu Yang și să-l părăsească pe Marco.

„Nu merg, Marco. Rămîn cu tine".

Purtătorul de lectici părăsi camera. Erau singuri. Lumina caldă a lumînărilor îi învălui, un vînt ușor se juca cu frunzele copacilor și adia un suflu proaspăt în cameră. În curte sforăia un cal. Servitorul lăsă găleata în fîntînă. Auzeau cum săreau stropii. Zgomotele erau foarte aproape. Un bărbat se plimba neliniștit prin grădină în sus și în jos. Yang! Banii și punga cu pietre scumpe erau pe masă. Yang aștepta.

Marco zise: „Hiu-Heng a fost astăzi la mine. Încă nu știam ce făcuse Ahmed, Așima, dar i-am promis să-l ajut să-l omoare pe Ahmed. Acum nu mai am nici o îndoială că fac bine ceea ce fac. Este un asasin și duce țara la rîpă".

„De ce vrei să mă trimiți de-acasă?" întrebă Așima.

Marco Polo îi înconjură umerii cu brațele și o trase spre el.

„Ascultă, Așima, ce-a zis Matteo, înainte să plece. M-am gîndit mereu la cuvintele lui, dar n-am îndrăznit să vorbesc cu tine despre asta... „Poate vine și ea cu noi la Veneția. Vorbește odată cu ea despre acest lucru!" așa a spus Matteo".

Așima îl privi în ochii lui negri și întrebători.

„Lui Matteo îi era mereu dor de Veneția", zise ea. „Dacă tu dorești vin și eu cu tine la Veneția. Dar unde este Matteo?"

„Campania contra Tipangu a dat greș, au fost distruse multe corăbii".

Yang bătu la ușă.

„Iertați-mă, stăpîne, dacă Ahmed a trimis un curier înainte... Ar putea sosi în orice clipă", strigă el.

„Du-te, Așima" zise Marco. „Du-te cu Yang. Mîine seară voi fi din nou la tine".

„Dac-ar fi aici Matteo", șopti Așima.

Grădinile imperiale se întindeau în toată liniștita lor frumusețe sub cupola înstelată a cerului de primăvară. Secera lunii strălucea în mijlocul unei cununi de nori albastru închiși. Pe malul lacurilor și a canalelor creșteau ierburi drepte ca niște săgeți și flori care-și aplecau gingaș capetele.

Printre tulpinile cenușii ale arborilor vieții se ascundeau depărtările. Ceea ce nu vedeau ochii, lăsau să bănuiască chemările nostalgice ale cucilor.

Sub arcada podului „cingătoarei de jad", sclipea apa. O barcă trecu. Pe un stîlp înalt era legată o lampă rotundă și galbenă, a cărei lumină se oglindea în adîncul apei. O voce de femeie cînta acompaniată de sunetele perlate ale ghitarei.

„Cînd răsună strunele, înalții nori
ai nopții se opresc din mers,
iar peștii înoată în urma ecoului care răsună
din adîncimile fluviului.
Toate dealurile sînt îmbrăcate cu florile copacilor în floare;
Pe aleea adumbrită de copaci și bătută de
lună, se apropie frumusețea".

Luntrașul stătea la pupă și vîslea. Curteni și doamne de onoare, servitori și servitoare gustau farmecul nopții. Dșambuik Hatun, capricioasa plecase cu împăratul la Sangtu, orașul celor o sută opt temple. Așa că nu trebuia să-ți fie teamă, că soldații din garda ei personală își fac rondul prin parc, ca să deranjeze pe plimbăreții nocturni.

Marco Polo se îndrepta, însoțit de un soldat din garda personală a lui Hiu-Heng, spre pavilionul verde. Fără vorbă, soldații de la poartă îl lăsaseră să treacă, era și el posesorul unei tăblițe de aur cu sigiliul Marelui Han, care-i permitea să intre la orice oră în grădinile împărătești. Ca întotdeauna înaintea unei importante hotărîri, aștepta nerăbdător săvîrșirea faptului eliberator, și nu dădea nici o importanță peisajului înconjurător. Asta era noaptea în care Ahmed trebuia să moară, și el era gata să-l omoare cu sabia lui, dacă Hiu-Heng i-ar cere-o. Urcau dealul pe un drum șerpuit și vedeau luminile înguste ale ferestrelor pavilionului verde.

„Aici este domnul", zise soldatul de gardă.

În jurul pajiștilor, într-un cerc tăcut se înălțau copaci puternici. Marco Polo aruncă o privire înapoi, ca și cînd ar fi vrut să-și ia rămas bun de la viața liberă a copacilor și a plantelor, care nesimțitoare la soarta oamenilor își purtau florile și frunzele. Trecu prin mai multe încăperi pînă ajunse într-o mică cămăruță.

Ardeau două lumînări. Trei bărbați ședeau la o masă. Cînd le văzu fețele împietrite, își aminti de un proverb chi-

nez : „Cînd te întîlneşti cu cineva, trebuie să spui numai în parte ceea ce gîndeşti. Nu trebuie să-i dai în mînă toată inima ta".

Se înclină tăcut.

La masă şedeau : colonelul Van-Ku, comandant peste zecii mii de soldaţi, la poarta de sud a oraşului ; Tşen fost general în armata de sud a împăratului, acum degradat prin maşinaţiile lui Ahmed, comandant peste şase mii de soldaţi şi Hiu-Heng.

Ei se ridicară şi-i răspunseră la salut.

„Luaţi loc, domnule Marco Polo, vă mulţumesc că aţi venit".

„Nu trebuie să-i dai toată inima ta în mînă", dar el se grăbi spre ei cu toată căldura inimii, deşi ei îl priveau cu feţe posomorîte.

„Ce s-a întîmplat domnii mei ?" întrebă el. „De ce tăceţi ?"

„V-am aşteptat multă vreme". zise Van-Ku. În glasul lui se simţea neîncrederea.

Marco Polo simţi înstrăinarea dintre el şi chinez. Îşi stăpîni un răspuns violent şi i se adresă lui Hiu-Heng : „Dumneavoastră ştiţi de ce nu am venit mai devreme. Nu v-au spus soldaţii voştri de gardă ce s-a întîmplat ?"

Hiu-Heng ridică mîna împăciuitor.

„Ştiu, Messer Marco Polo. Van-Ku nu are intenţii rele". Se întoarse spre Van-Ku. „Nu judeci bine. N-a venit încă timpul. De asta nu pot fi încă aprinse focurile de semnal, pe munţi. Înţelege asta Van-Ku. Judecata ţi-e tulburată de moartea prietenului tău. Ahmed e ucigaşul lui. Gîndeşte-te la lucrul ăsta !"

„În toate oraşele, cataii aşteaptă semnalele noastre", zise Van-Ku.

„Peste tot trupele tătare sînt gata să ne scalde în sînge !" răspunse Hiu-Heng.

„E mai bine să mori liber decît să-ţi necinsteşti strămbunii printr-o ruşinoasă sclavie".

Hiu-Heng sări în picioare. Mînia şi toată energia ascunsă a acestui om apărură la suprafaţă, şi şterseră obişnuitul chip de izolare de lume a înţeleptului învăţat.

„Stai liniştit, Van-Ku", zise el mînios. „Nu ştii ce vorbeşti. Trebuie să te supui. Îl vom omorî pe Ahmed şi îi vom

trage la răspundere pe toți aderenții lui din țară. Asta este tot ce putem face acum".

„Și sclavia rămîne", murmură Van-Ku.

Marco Polo urmărea pasionatul schimb de cuvinte cu sentimente contradictorii. Nu voia să fie atras într-o conspirație îndreptată contra stăpînirii lui Kublai han. De aceea fu mulțumit că prudența înțeleaptă a lui Hiu-Heng avu prioritate și Van-Ku, cu planurile lui revoluționare, trebui să se supună lui Hiu-Heng.

Tșen ascultase tăcut controversa. Acum zise: „Dacă Ahmed nu vine, așteptăm degeaba".

Hiu-Heng își încrucișă brațele în mînecile largi ale veșmîntului său, își stăpînea toată enervarea, chiar și Van-Ku ședea acum liniștit la locul lui.

„Nu este ușor, să te cațeri pe deal și să pui mîna pe tigru", zise Hiu-Heng. „Să plecăm la palatul Prințului moștenitor și să aprindem lumînările".

Ministrul Ahmed se plimba furios în sus și-n jos prin camera lui. Servitorul aprinsese toate lumînările. În curte zăngăneau armele soldaților de gardă. Secretarul bătu ușor la ușă și intră.

Ahmed se uită la el cu o privire lungă și-apoi își continuă plimbarea.

„Onorate stăpîne..."

„Taci", îl întrerupse Ahmed.

Secretarul rămase nehotărît lîngă ușă. Ahmed nu-l băgă în seamă. Gîndurile îi erau răvășite. Era cuprins de o furie nestăpînită, care era totuși însoțită și de o spaimă înăbușită, cînd își amintea de obrazul crispat și de trupul lui Said scăldat în sînge. Din cele ce i le spuseseră servitorii, aflase că Marco Polo, însoțit de șase soldați înarmați, eliberase fata. Se întorsese, pe cel mai scurt drum și în mare grabă, la Kambali și poruncise ca Marco Polo să fie arestat. Pe fața lui se zugrăvi un zîmbet rău. Venețianul trebuia să plătească cu viața, pentru că se pusese în calea lui, el cel mai însemnat dregător al împăratului. Simțea un sentiment neplăcut, gîndindu-se cum îi va motiva lui Kublai han măsura luată, dar spera ca și de data aceasta să obțină sprijinul Dșambuikai Hatun. Morții nu mai puteau vorbi, iar Marco Polo nu va mai ajunge ziua de mîine, asta și-o jura. N-ar fi cel dintîi care, la ordinul lui, ar fi fost înjunghiat în celulă.

Lumina puternică îl supăra.

„De ce stai așa", își repezi secretarul. „Stinge șapte lumînări !"

Secretarul se grăbi să execute conștiincios ordinul. Șapte și nu mai multe, căci prea cinstitul stăpîn credea în puterea magică a acestui număr sfînt. Se strecura ca o umbră de la un candelabru la celălalt și stingea flăcările cu degete umezite.

Ministrul Ahmed îl urmărea cu priviri bănuitoare.

„Ce este ?" întrebă el. „S-au întors ?"

„A sosit un curier, prea onorate stăpîne", zise secretarul. „Alteța Sa prințul moștenitor Tșing Kim vă așteaptă în palatul său. Alteța Sa dorește să-l căutați numaidecît".

Ahmed se opri surprins.

„Prințul moștenitor Tșing Kim ?" întrebă. „Cînd s-a întors la Kambali ? De ce n-am fost anunțat ?"

„Alteța Sa a sosit abia de o oră", zice curierul.

Vrea să-mi vorbească, se gîndi Ahmed. Trebuie să fie ceva urgent.

Se simțea măgulit că Tșing Kim vroia să-l vadă pe el mai întîi, chiar în mijlocul nopții.

„Spune-i servitorului să-mi aducă veșmîntul. Grăbește-te ! Am nevoie de o litieră și de șapte soldați din garda personală".

Cînd litiera trecu prin poarta spre Taidu, colonelul tătar Kogotai han comandant peste cei douăsprezece mii de soldați care formau garda palatului, ieși din umbra zidului și-l întrebă :

„Încotro, Ministre Ahmed ?"

„Alteța Sa prințul moștenitor Tșing Kim vrea să-mi vorbească".

Kogotai han se dădu un pas înapoi.

„Prințul moștenitor Tșing Kim ?" întrebă el. „Dar el nici măcar nu-i în Taidu".

„A sosit acum un ceas", răspunse Ahmed.

„Cum e posibil să fi venit în secret, fără să fi băgat de seamă ca să pot trimite o parte din străjeri să-i facă primirea ?"

„Treceți mai departe", porunci Ahmed purtătorilor de lectică. „Ei, acum știți că Alteța Sa a sosit", zise. „Doar v-am spus că Alteța Sa prințul moștenitor Tșing Kim vrea să-mi vorbească într-o chestiune foarte urgentă. Somn ușor Kogotai han".

Colonelul privi posomorît în urma litierei. Nebunul ăsta arogant ! Nu-l înțelegea pe Kublai han de ce îi ridica pe străini în cele mai înalte dregătorii.

Santinele tătare ascultaseră conversația fără să trădeze nici o emoție. Cu picioarele îndepărtate stăteau la dreapta și la stînga porții și-și cuprindeau cu mîna cozile lăncilor.

„L-ați văzut pe prințul moștenitor Tșing Kim cu suita lui ?" întrebă Kogotai han.

„Nu, stăpîne !"

Colonelul îngîndurat urcă scările, se opri și privi cerul acoperit de stele și nori. Sosise oare Tșing Kim pe poarta de nord, iar străjerii palatului uitaseră să-l anunțe ? Kogotai han intră în camera de gardă, făcu semn soldaților care săriră în picioare să șadă, și se așeză pe scîndurile cioplite din bardă ale mesei. Mirosea a sudoare și a piele. Soldații nu îndrăzneau să sufle. Două lămpi cu ulei ardeau cu lumină tulbure deasupra paturilor. Lăncile stăteau gata așezate într-un rastel lîngă ușă.

„Aduceți-mi calul și un arc cu săgeți !" zise Kogotai han. Sosirea tainică a lui Tșing Kim nu-i lăsa pic de liniște. Voia să călărească pînă la palat, și să vadă cu ochii lui dacă Ahmed spusese adevărul.

Între timp litiera trecuse prin poarta celui de-al doilea zid înconjurător și ajunsese în apropierea palatului. Ahmed văzu lumină printre copaci. Zîmbi trufaș. Conversația cu colonelul tătar îi făcuse bine. Se gîndea dacă era recomandabil să-l înștiințeze pe prințul moștenitor Tșing Kim despre arestarea lui Marco Polo, dar se hotărî să mai aștepte, pînă cînd va primi o veste sigură.

Între palatul împăratului și cel al prințului moștenitor, Tșing Kim, curgea, țărmurit în marmoră, rîul tăcut și întunecat. Un pod alb lega cele două clădiri. Cînd litiera se apropie, o siluetă întunecată fugi să-l anunțe pe Marco Polo, care aștepta cu sabia scoasă, sosirea lui Ahmed.

Marco Polo se ascunse în dosul unei coloane. Sala de așteptare era slab luminată. La ușile ce duceau în interiorul palatului făceau de gardă cîțiva soldați din suita lui Hiu-Heng. Colonelul Van-Ku, ședea, în felul neglijent al lui Tșing Kim, pe tron. Obrazul lui era în umbră.

Tșen stătea cu sabia scoasă după o coloană din apropierea tronului. Hiu-Heng stătea în umbră.

Ahmed coborî din litieră și porunci soldaților din gardă

sa aştepte afară. Intră pe poarta deschisă în sala de aşteptare şi-şi căuta cuvintele raportului despre evenimentele petrecute în Kambali, pe care-l va prezenta prinţului moştenitor cu o amabilă supunere. Ahmed nu era atent la ce se petrecea în jur. Paşii lui răsunau. Coloanele se înălţau roşii întunecate şi-şi aruncau umbrele. Părea un tablou fantomatic modul cum bărbatul scund trecea prin sala înaltă şi largă.

Ahmed îşi pusese veşmîntul albastru de damasc, de mare dregător. Trecînd din umbră în lumina mată, firele de aur ale broderiei străluciră. Un sentiment de libertate îi dădea aripi, îşi imagina conversaţia cu prinţul moştenitor Tşing Kim. Nu era el un maestru în ce priveşte felul de a te comporta cu persoanele sus-puse, nu simţea oare dinainte orice schimbare în sentimentele partenerului de discuţie şi nu ştia să-l cinstească linguşindu-l în vorbele sale ? Nu se pricepea el oare mai bine decît toţi ceilalţi de la curte să-şi păstreze favorurile prea înălţatului ? De doisprezece ani îndeplinea funcţia de ministru de finanţe a acestui uriaş imperiu, iar cînd împăratul părăsea Kambali îi încredinţa lui, fostului negustor din Fenaket, conducerea întregii capitale.

Kogotai han călărea în trap prin grădinile palatului. Copitele armăsarului negru răsunau puternic pe pămînt. Corpul subţire şi avîntat al animalului trecea în viteză pe lîngă copaci. O barcă, luminată de o lampă galbenă, era pe malul micului lac, barcagiul şedea pe banca lui de vîslaş şi privea visător în apă. Jos, în adînc, se oglindeau stelele. O servitoare fugi grăbită şi se ascunse într-un tufiş pînă trecu călăreţul. Kogotai-han nu băga în seamă frumuseţea nopţii. Voia să aibă siguranţa dacă Tşing sosise, sau dacă Ahmed l-a dus de nas. Armăsarul negru zbura în galop peste podul de piatră. Călăreţul sări din şa şi aruncă frîiele în mîna unui servitor care se apropiase în fugă.

Ahmed auzi tropotul copitelor, dar nu se lăsă deranjat în gîndurile lui plăcute. Două santinele stăteau de gardă la intrarea în sala tronului. El ştia că lui Tşing Kim îi face plăcere să primească chiar şi oaspeţi de taină, de pe înălţimea tronului său. Un servitor deschise uşa.

Ministrul văzu pe prinţul moştenitor, se aruncă şi atinse cu fruntea pămîntul. Un gest îl chemă în faţa tronului. În candelabrele cu cinci braţe, ce se aflau jur împrejurul sălii, nu ardea decît cîte o lumînare. Culorile şi ornamentele tavanului şi a mobilelor străluceau şters pe fondul întunecat

lăcuit al sculpturilor. Nu se auzea nimic, decît ciripitul somnoros al unei perechi de rîndunici, care-şi făcuseră cuibul sus într-un colţ.

Simţurile lui Ahmed erau influenţate de tăcerea şi solemnitatea ce domnea în jur, îşi dădu silinţa să-şi păstreze ţinuta sigură de sine. Prinţul moştenitor Tşing Kim, îl lăsă să se apropie de tron, fără un cuvînt de salut. Faţa lui era în umbră, aşa încît Ahmed nu putea vedea decît ochii şi contururile feţei. Îl cuprinse un sentiment de nelinişte. De ce şedea prinţul aşa de nemişcat şi tăcut ? Eticheta de la curte îl obliga să se lase în genunchi şi să atingă de trei ori cu fruntea pămîntul. Auzi în timp ce se înclina, în spatele lui un schimb de cuvinte aţîţat, dar nu îndrăzni să se uite într-acolo.

Tşen ieşi de după o coloană şi fugi spre tron. Cu o lovitură de sabie despărţi capul lui Ahmed de trup. Van-Ku se ridică de pe tron şi privi spre ticălosul muribund de la picioarele lui. Prietenul său Yin era răzbunat. Van-Ku privi spre uşă, lumina îi căzu din plin pe obraz şi atunci auzi un strigăt mînios şi în aceeaşi clipă îl recunoscu pe Kogotai han, care stătea lîngă intrare, cu arcul încordat. Săgeata străbătu umbra aducătoare de moarte ce se apropia de el. Rămase nemişcat. Săgeata îi străpunse inima.

Marco Polo, care-l urmărea pe Kogotai han, sosise prea tîrziu.

„Ce-aţi făcut ?" strigă el. „L-aţi omorît pe Van-Ku !"

Cu sabia în mînă stătea în faţa comandantului gărzii palatului.

Kogotai han puse o săgeată pe coardă şi îndreptă arcul spre Marco Polo. „Aruncaţi sabia", zise cu o voce de gheaţă. „Sînteţi arestaţi !"

Marco văzu vîrful ascuţit îndreptat spre el. Ofiţerul tătar era numai la doi paşi, iar coarda arcului era bine întinsă. Dacă mîna galbenă şi viguroasă îi dădea drumul, săgeata l-ar străpunge şi ar cădea ca şi colonelul Van-Ku, ce zăcea lîngă tron, cu ochii deschişi. Ochii înguşti ai comandantului îi pîndeau orice mişcare.

Uşoară ca un gînd, făptura Aşimei se întrepuse între Marco şi arcaş. Marco aruncă sabia. Atunci vocea lui Hiu-Heng răsună :

„Aşteaptă Kogotai han ! Lasă arcul !"

Învățatul catai trecu repede pe lîngă mort. Tșen stătea aplecat asupra lui Van-Ku și se uita în ochii lipsiți de privire.

„Noi l-am omorît pe criminalul Ahmed și vom răspunde înaintea maiestății sale împăratul", zise Hiu-Heng. „Acum lasă-ne să plecăm. Mîine vom merge la Sangtu."

„Eu sînt comandantul gărzii palatului și eu răspund." „Sînteți arestați!" „Fugi la poartă și dă alarma gărzii de pază", porunci santinelei de la ușă. Soldatul rămase pe loc nehotărît, era un soldat din garda personală a lui Hiu-Heng.

„Execută ordinul comandantului", zise Hiu-Heng, apoi se întoarse spre Kogotai han : „Vedeți că nu ne gîndim să fugim. Dă-ne posibilitatea să scriem încă în noaptea asta actul de acuzare. Nu acționa greșit, gîndește-te la mînia prea înaltului!"

„Mergeți înainte", porunci Kogotai han. „Tșen să-și arunce sabia!"

Hiu-Heng, Marco Polo și Tșen mergeau înaintea lui Kogotai-han, spre ieșire. Auziră pași și zăngănit de arme. Nu se simțea farmecul blîndei nopți de primăvară. Lumina facelor lucea pe lănci și fețe amenințătoare. Glasul cucului răsuna neauzit de nimeni, o mînă se așeză pe corzile răsunătoare ale ghitarei și o voce șopti : „Liniște, acum!"

Luminile ardeau în sala tronului. Van-Ku zăcea în fața tronului de aur.

CAVALCADA SPRE SANGTU

Fan-Kung-do era așa de bogat cum nu visase niciodată în viața lui. Avea bancnote negre cu sigilul roșu aprins al marelui han, pentru care ar fi putut să-și cumpere o casă și o bucată de loc. O pungă de piele cu neprețuite rubine îi atîrna la gît ; lîngă catîrul lui, păștea un cal. Își cumpărase un veșmînt nou, iar cînd călărea de-a lungul satului, țăranii îl salutau ca pe un stăpîn.

Mormîntul era ridicat lîngă fluviu. Fan îl ridicase cu un țăran, Matteo se odihnea cu fața înspre apă și spre țărmul stîncos în pămîntul galben al cataiului. Pe mormîntul lui erau pietre care-l apărau de vulturi și de corbi. Fan dăduse,

prietenului și tovarășului său de drum, lucrul cel mai drag ce-l poseda, pălăria de paie a fetiței lui moarte.

Fluviul se zbuciuma vuind prin trecătoarea de stînci. Corăbierii priveau cu fețe îngrijorate pereții colțuroși de stîncă, pe unde șiroiau apele albe sau galbene. Cînd joncile erau furate de fluviul învolburat din prima clipă orice artă a cîrmaciului nu mai conta ; ele se învîrteau văzute din vîrful stîncilor, ca niște corăbioare de jucărie, se îndreptau cu viteză de săgeată spre zidul abrupt ce se înălța asupra apei și dispăreau după colțul ascuțit.

Se întîmplase de multe ori ca **joncile să se sfarme de stînci.**

Strîmtoarea de pe fluviu era numită de corăbieri, „groapa cu șerpi", căci noaptea, cînd era lună plină, valurile ridicau limbi argintii ca de șerpi, spre scîndurile joncilor și amenințau oamenii care îndrăzneau să se apropie de bord. Sus, deasupra fluviului se înălța pavilionul „fiorului albastru ca azurul" care fusese zidit, după cum spunea legenda, cu multe sute de ani înainte de un sihastru. El ar fi trăit acolo cu un cocor, pe care-l trata ca pe copilul lui. După o lungă viață liniștită, într-o zi se zice că ar fi zburat la cer pe spatele cocorului.

Fan luîndu-și adio de la mormîntul lui Matteo, își aminti toată grija crescîndă pentru sănătatea tovarășului său, străbătută de o veselă mulțumire. Durerea după nevastă și copil, și după coliba curată de pe marginea cîmpului de orez, se mai șterse. Acum însă simțea din nou durerea.

Pe cer pluteau vulturi și uli, stăteau aproape nemișcați pe deasupra ogoarelor, apoi dădeau din aripi și alunecau în volute largi pe deasupra cotiturii fluviului. Nu creștea nici un pom și nici un tufiș pe solul stîncos ; ici și colo în crăpăturile umplute cu pămînt ale stîncilor mai creștea ceva iarbă sărăcăcioasă care abia ajungea, drept hrană, caprelor și oilor sălbatice. Matteo murise sub vela cea mare și-acum zăcea îngropat sub o movilă de pietre.

„Rămîi cu bine, șefule !" zise Fan-Kung-do. „A fost frumos. Am să fac tot ce mi-ai spus".

Mai erau trei zile de drum pînă la Kambali. Nu mai trebuia să fure nici o găină și nici o oaie, dar din obișnuință, o mai făcea din cînd în cînd. Ah, obișnuința ! Spre seară se așeza sub un copac, mai departe de drum, se asigura că nu-l vede nimeni și întindea pe iarbă o pînză. Calul și catîrul

păsteau în apropiere. Un curier special trecu în galop pe drum, în fața lui atîrna sacul de poștă, roșu, a poștei imperiale. Fan-Kung-do așteptă pînă cînd nu-l mai zări și auzi, apoi puse pe pînză legătura de bani și turnă din pungă rubinele.

Ce minunat străluceau !

„Dacă n-ai fi murit", oftă Fan și acoperi cu mîna pietrele scînteietoare. „Ce să fac acum, șefule ?" își continuă încet conversația cu prietenul mort. „De ce nu mi-ai spus „Banii sînt pentru tine, chiar și calul poți să-l iei, celelalte însă le dai prietenilor mei". Așa ar fi trebuit să vorbești. „Ia cît ai nevoie. " Un om are nevoie de atîtea lucruri, doar știi. Dacă are un pantalon și o cămașă de pînză, vrea să aibă și un veșmînt de mătase, și dacă are asta nu mai poate locui într-o colibă, ci-și dorește o casă ca onoratul domn Wu, cu o grădină plină de curmali și accația albe, dacă are o casă pe munte, are nevoie de o casă de vară, în vale, cu servitori și servitoare. Și-așa merge mai departe. Și asta din cauza ta : „Ia, cît ai nevoie".

Fan-Kung-do oftă încă o dată din fundul inimii. Ridică mîna de pe pietre și închise ochii să nu le mai vadă ispititoarea strălucire. Matteo îi povestise cît fusese de greu să obțină rubinele de la înălțimea sa cel mai înalt rege al Badakșanului. Lui Fan i se părea că aude rîsul răsunător al tovarășului său de drum, dar în aceeași clipă văzu înaintea ochilor obrazul palid al muribundului. Și acesta-i șoptea : „Așima primește tot ce am. Bani-rubine-tot. Rămîi cu ea și cu Marco. O vreau... Ia pentru tine cît ai nevoie... Treci prin poarta de sud a orașului. De pe strada celor zece mii de fericiri a treia stradă".

Poimîine o să vadă zidul înconjurător al orașului Kambali. Acolo sînt palate de marmoră și săli, ce se sprijină pe coloane de marmoră. Oamenii sînt atît de numeroși ca și boabele de pe un cîmp de orez. Dar dacă acolo locuiesc așa de mulți oameni, o să fie greu să găsească strada celor zece mii de fericiri în toată învălmășeala aia de străzi și străduțe. Cum și-a putut închipui „șeful" așa ceva ?

„Dacă n-ai fi murit", zise Fan a doua oară și-și deschise ochii. Văzu rubinele. Ardeau ca focul în razele soarelui de seară, și i se părea că se transformă în picături de foc care cad pe inima lui chinuită.

Pe mormîntul lui Matteo erau așezate pietre, vuietul fluviului ajungea pînă sus pe blocul de stîncă, și pe cer pluteau vulturii. El se odihnea, cu mica pălărie de paie, în pămîntul galben, departe de țara lui. Fan se uită cu frică în toate părțile. Nu se va supăra oare Matteo dacă nu-i îndeplinește dorința ?

Pe șosea trecea o caravană de cămile. Calul lui Fan și catîrul mîncau frunzele verzi de pe un tufiș ; o familie de rațe se opri pe malul lacului.

„Eu știu că tu vezi tot ce fac, **șefule**", zise Fan. „Tu vrei deci, ca **eu** să-mi iau jumătate ? Na, **bine, îmi iau** jumătate. Strada **celor zece mii de fericiri o s-o găsesc eu,** nu trebuie să-ți faci griji pentru asta."

Fan-Kung-do privea fix și încordat în sus, **ca** și cînd ar fi așteptat un semn tainic. Liniștea adîncă a serii luminată de soarele aprins îl învăluia. Pe crengile groase ale copacului cioturos cîteva păsări se jucau neastîmpărate. Săreau de pe cracă pe cracă, fără să le pese de lupta ce se da în bărbatul de pe pajiște. Fan **se** cutremură cînd în fața lui, căzu ceva. Era **de la o** pasăre, **și după cum stabili Fan,** liniștit, nu avea nimic de-a face cu un semn tainic.

Împărți banii și rubinele în două părți egale. Apoi își prinse animalele și plecă împăcat mai departe. Dacă n-ar fi fost durerea după prietenul pierdut, ar fi cîntat cu plăcere un cîntec. Într-un mic **orășel, în care** sosi **înainte de** căderea întunericului, **făcu popas.**

Cît un stat de om de înaltă, plutea ceața peste ogoare, în **dimineața următoare, cînd** își continuă drumul. Apoi răsări soarele și împrăștie vălurile cenușii și transparente ale ceții. **Toate păreau noi și** strălucitoare în lumina dimineții. **Un** bărbat înalt, **cu un copil de** mînă, îi veneau în față. Sandalele **lor de paie erau găurite, iar** îmbrăcămintea le era veche și **uzată.**

Oameni săraci, își zise Fan-Kung-do, merg pe jos pe șosea și nici nu știu dacă-și vor cîștiga un blid de orez. Un bărbat puternic și un copil. În curînd printre catai o să fie mai mulți cerșetori decît muncitori... Nu cumva avea vreun săculeț de orez în plus ? Văzu ochii stinși ai copilului. Un orb se gîndi el cu milă, și încă așa de tînăr !

Trase de frîu și sări jos pe pămînt.

„Bună dimineața", zise el **condescendent.** „Cît mai este pînă la Kambali ?"

Bărbatul purta pe obraz două cicatrici după semnele de criminal ce-i fuseseră arse. Fan-Hung-do se gîndi la averea ce o purta la el. Bărbatul îl examină cu o lungă privire, în care se oglindeau amărăciune şi dispreţ de oameni.

„Nu trebuie să te temi, domnule, nu sînt nici hoţ, nici ucigaş. Mîine la amiaz puteţi sosi deja în Kambali".

„Wang este bun", zise copilul cel orb.

Fan-Kung-do rîse de spaima lui. Fără să-şi dea seama imită felul de-a vorbi al lui Matteo :

„Dar ce crezi tu, băiete" zise el către Wang, „aşa ceva se întîmplă cît ai bate din palme : îţi faci rost de-o găinuşă, te prind şi deja ai un semn pe faţă. În zilele noastre trebuie să fii isteţ".

Wang zîmbi ascultînd felul de-a vorbi a vioiului bărbat din sud, dar îşi recăpătă imediat seriozitatea şi zise :

„Eu sînt Wang fierarul, din Kambali. Mîinile mele n-au făcut nimic necinstit, credeţi-mă".

Sŭ îşi scoase fluierul de bambus şi cîntă un cîntec.

„Călătoresc spre sud" zise Wang. „Poate acolo voi găsi ceva de lucru".

„De ce aţi părăsit Kambali ? întrebă Fan.

„De ce ?" răspunse Wang posomorît. „Poate nu mi-a mai plăcut acolo".

Fan-Kung-do simţi că nu trebuie să mai insiste. Tăcu şi ascultă melodia fluierului de bambus. „Opreşte-te, Sŭ, cîntă de dimineaţa pînă seara. Deja nu te mai pot asculta".

Orbul Sŭ îşi întrerupse melodia. Cînd Wang auzea cîntecele i se făcea dor de atelierul său în curtea căruia Sŭ îşi cînta altădată cîntecele. Sŭ ştia lucrul ăsta şi de ăsta nu se supăra.

„Dar cîntă aşa de frumos", zise Fan Kung-do. „Aşteptaţi puţin, am aici un săculeţ cu orez."

„Ziua începe bine, Sŭ", zise Wang, puţin ruşinat de mărinimia străinului. „Vă mulţumim, domnule. Drum bun pînă la Kambali." Şi adăugă încet : „Salutaţi-l şi din partea noastră".

Drumul era lat şi cam stricat de atîta circulaţie. În dreapta şi în stînga lui erau plantaţi copaci. Soarele se ridică, razele lui ardeau spinările aplecate ale ţăranilor care mergeau pe urma plugurilor sau plantau răsadurile verzi de orez.

Pe un platou, ce dominau valea, se ridicau corturile unui lagăr de trupe, nemărginit în întindere, caii păşteau în jur,

o trupă de călăreți trecu în galop întins pe lîngă șosea, cu lăncile gata de atac, și executau la ordinul comandantului, întoarceri de o îndrăzneală nebunească, oprindu-și brusc caii cu frîul, așa că aceștia ridicați pe picioarele dinapoi se întorceau pe loc și în aceeași clipă o luau la goană pe pajiște, în direcția opusă.

Lîngă cortul bogat împodobit și acoperit de pici de leopard, stătea comandantul și privea exercițiile călăreților lui.

Fan-Kung-do văzuse, cît durase călătoria lui, multe trupe. Ele înconjurau, cam la o distanță de patru sau cinci mile, orașele mai mari și puteau să le ocupe oricînd ar fi dorit. Soldați tătari și catai apărau stăpînirea lui Kublai han, soldații catai din sud erau transferați în lagărele de trupe din nord îndepărtate la o distanță de mai multe mii de Li, iar soldații din nord erau duși în sud. În afară de asta ofițerii lor erau schimbați la fiecare doi ani.

Existau lucruri asupra cărora puteai să te gîndești mereu. Exista și multă tainică durere. Fan nu putea uita întîlnirea ce o avuse în dimineața aceea, ea îl mișcase într-un fel pe care nu și-l putea explica rațional. Era de vină cîntecul copilului orb sau obrazul întunecat al fierarului marcat cu semnele criminalilor ?

La ce-i putea servi vîrful de lance din bagajul său ?

Pielea de pe caii lor strălucea ca mătasea, și călăreau așa de aproape pe lîngă el, încît le putea observa expresia războinică de pe fețe.

Poate era mai bine să arunce vîrful de lance. Catailor le era interzis să poarte arme.

Fan-Kung-do se simți mai ușurat cînd se îndepărtă de apăsătoarea apropiere a campamentului de trupe. Spre amiaz sosi într-un mic orășel și-și permise o masă princiară : orez, pasăre, pastă de carne, boboci de pin, mlădițe de bambus și rădăcini de lotus. Se gîndi cu jale la Matteo. Îl mustra conștiința că-i cheltuia atît de ușuratic banii.

„Nu te supăra, șefule" murmură el, „diseară îmi fac rost de o puicuță ieftină, așa totul se va echilibra".

Cu cît se apropia mai mult de marele oraș, cu atît ajungea mai mult în contradicție cu el însuși. Oricît își dădea silința, totuși gîndurile lui se învîrteau mereu în jurul banilor și a rubinelor. Discuțiile lui cu prietenul mort sunau din ce în ce mai pline de reproșuri. „Acum ai putea să călărești alături de mine. Mori pur și simplu și zici : „Ia cît ai nevoie"...

Dar ce pot eu face, dacă viaţa e aşa de scumpă ? Tu vezi doar : o simplă masă de prînz şi deja zboară o bancnotă. Acum merg la Kambali să-ţi îndeplinesc dorinţa, dar nu trebuie oare să mă gîndesc şi la viitorul meu ? Spune şi tu şefule, nu trebuie să mă gîndesc şi la viitorul meu ?"

Într-un loc singuratic Fan scoase banii şi rubinele şi începu din nou să le împărţească : Trei sferturi pentru el şi un sfert pentru Aşima. Apoi fură o găină, o fripse la foc deschis şi se culcă cu burta sătulă sub cerul liber, între calul şi catîrul său.

Îl chinui un vis : Banditii îl atacaseră şi-l căraseră într-o peşteră. Acolo erau banii şi rubinele. Căpetenia banditilor era înalt şi cînd îşi scoase cîrpa neagră de pe faţă, Fan îl recunoscu pe Matteo. Matteo rîse batjocoritor şi zise cu o voce tunătoare : „Ai furat, şefuleţule, acum ajungi în butuc..."

Fan se trezi înainte să fi răsărit soarele. Se ridică şi privi peste spinarea catîrului său în lumina crepusculară. Cu mîini tremurătoare se pipăi la piept şi în pînza de la brîu. Banii şi rubinele erau la locul lor. Respirînd uşurat se pregăti de drum.

Tîrziu, după-amiază, Fan Kung-do ajunse la periferia oraşului Kambali. Era prima zi după moartea lui Ahmed. Vestea despre întîmplările nocturne zburase din gură în gură şi chinezii erau de-o agitată veselie. Meseriaşii şi negustorii stăteau în grupuri, ca să asculte povestea morţii lui Ahmed.

Zidurile duble ale palatului şi alarma dată imediat, celor douăsprezece mii de soldaţi, puternica gardă a palatului Taidu, nu reuşiseră să păstreze secretă moartea lui Ahmed. Încă în timpul nopţii vestea ajunsese, pe tainice căi, în oraş, se împrăştiase cu viteza vîntului în orele dimineţii şi-acum punea în mişcare spiritele. De la Kambali, vestea zbură în toate direcţiile imensului imperiu, mai repede decît cei mai repezi curieri speciali ai poştei imperiale.

Bătrînii povestitori publici treceau din loc în loc şi povesteau ascultătorilor atenţi.

Oraşul mişuna de soldaţi. Grupuri de călăreţi treceau pe străzi şi împrăştiau grupurile de oameni. Porţile oraşului erau păzite de o gardă întreită. Toate căruţele şi bagajele erau percheziţionate.

Din cauza asta Fan-Kung-do hotărî să rămînă în cartierul din afara oraşului. Duse animalele în grajdul unui han

arătos, închirie o cameră şi se plimbă spre seară pe străzi. Într-o mică piaţă se alipi de un grup de oameni, care înconjurau un povestitor.

Fan-Kung-do ascultă cum bătrînul povestea în ritmul bătăilor băţului de eben, cu vocea lui cîntată.

„Ştiu despre păsări, că pot să zboare, despre peşti ştiu că pot înota, despre patrupede că pot să fugă. Cele ce fug pot să fie prinse cu lăţul, cele ce înoată să fie prinse cu undiţa, iar cele ce zboară să fie împuşcate, dar în ceea-l priveşte pe dragon, nu pot înţelege cum poate scăpa de duşmanii săi călătorind cu vîntul şi valurile, şi atunci cînd îi convine, se ridică spre cer".

Bătrînul îşi coborî vocea şi continuă abia şoptit „L-am văzut astăzi pe Hiu-Heng, nu seamănă el cu un dragon ?"

Un suspin de uşurare trecu prin mulţimea de oameni. Ei erau îngrijoraţi pentru Hiu-Heng, care era arestat, împreună cu ceilalţi, în casa lui. Dar nu era el asemenea unui dragon care putea să scape de duşmanii lui pe aripile vîntului sau ale valurilor, atunci cînd îi convenea ?

„Să trăiască zece mii de ani", zise o femeie.

Fan-Kung-do obosit de atîta umblat şi de atîtea noi impresii se întoarse curînd la hanul său. Mîncă şi bău şi se retrase în camera lui. Se întunecase. Prin perceţi subţiri se auzeau conversaţii potolite. Într-un candelabru ardeau lumînări. Fan mîngîie tăblia mesei strălucind întunecată, admiră modelul şi culorile covorului, ce acoperea toată podeaua. Bagajul său zăcea într-un colţ al camerii. Învelitoarea de mătase albastră părea de-a dreptul jerpelită, iar săculeţele şi pungile nu se potriveau deloc aici. Le băgă în ladă, se aşeză liniştit pe pat şi căzu pe gînduri.

Nu-şi închipuise niciodată că va locui ca un domn, într-o cameră, care să nu aibă pereţi galbeni de lut şi o podea asemănătoare. Uită ce văzuse şi auzise în oraş. Vocile care murmurau în odaia alăturată tăcură. Un rîndaş mai făcea treabă prin curte, o uşă se izbi, cîini lătrau undeva departe.

Era ca în vis. Nu trebuia să se ocupe de animale, mîini străine le aprovizionau cu mîncare, nu mai existau griji pentru mîncare şi pentru aşternut, purta un veşmînt de pînză fină, şi dacă i-ar conveni mîine şi-ar putea cumpăra un veşmînt de mătase. Pe masă era o ceaşcă cu ceai. O adusese servitorul şi întrebase dacă domnul mai are vreo dorinţă.

Ce ar mai fi putut să-şi dorească ? Fan oftă. Farmecul trecu repede şi simţul lui practic îşi recîştigă supremaţia. Mîine o să treacă prin poarta de sud a oraşului... Strada celor zece mii de fericiri şi apoi a treia stradă perpendiculară la stînga... Bineînţeles că voia să îndeplinească ultima dorinţă a lui Matteo, nimeni n-ar putea să-l oprească de la aşa ceva, altfel n-ar mai putea fi fericit toată viaţa lui. Era greu, fiindcă Matteo se exprimase aşa de neclar : „Ia-ţi atît de cît ai nevoie, fiule !" Îşi amintea fiecare cuvînt. Se sculă uşurel, se uită în jur prin cameră, ca şi cînd i-ar fi fost teamă că un hoţ se strecurase înăuntru, şi zăvorî uşa. Apoi scoase din nou bancnotele şi rubinele, le puse în faţa lui pe masă, şi privi grămezile de diverse mărimi.

„Trebuie să iei în considerare", zise el „cîte cheltuieli am avut. Cînd mă gîndesc numai la hrana pentru calul tău ! Apoi a trebuit să fie plătit corăbierul şi ţăranul care mi-a ajutat să-ţi sap groapa, chiar şi bătrîna din colibă, şi-a întins mîna, poţi să mă crezi. Şi deodată bancnotele s-au făcut nevăzute, ca păsărelele, care acum stau pe cracă, şi deodată nu mai sînt. Dacă ai noroc îţi mai lasă şi o amintire pe nas..."

Obrazul lui Fan se încreţi în riduri pline de amărăciune. „Spune dacă nu eşti de acord... Dar poţi fi sigur că acum am să caut cele mai frumoase două pietre, pentru Aşima".

Inima lui Fan îi bătea puternic în piept. Credea cu adevărat că prietenul său poate să-i audă vorbele şi aştepta în fiecare clipă să-i audă glasul mînios, dar nu se întîmplă nimic.

„Ştiam eu că o să fii de acord", zise el.

Ascunse punga cu pietrele preţioase şi banii sub pernă, stinse luminările şi se aşeză, cu conştiinţa împăcată, să doarmă.

Casa lui Hiu-Heng era situată în mijlocul oraşului, nu departe de turnul cu clopote ! Servitorii mergeau încet şi vorbeau în şoaptă. În biblioteca învăţatului şedeau cei trei bărbaţi obosiţi de încordările nopţii. Nu dormiseră deloc, ci scriseseră actul de acuzare contra lui Ahmed. Marco Polo lua la cunoştinţă cu groază de marele număr de crime pe care le săvîrşise Ahmed în cei doisprezece ani de guvernare.

Timpul trecuse dintr-o muncă încordată, abia dacă băgară de seamă bătaia clopotului care anunţa primul succes al dimineţii. Soarele se ridica peste vîrful Tai-hing şi-şi revărsa

razele peste orașul tremurînd de agitație. În fața lor se afla actul de acuzare, care după o ultimă citire, urma să fie trimis la Sangtu, lui Kublai han, împreună cu un raport al comandantului gărzii palatului, Kogotai han.

Marco Polo își răzimă capul în mîini și închise ochii. Îl supăra lumina soarelui. Sprîncenele lui se încruntau de încordare. Îl vedea pe Van-Ku, cum stătea drept și nemișcat așteptînd săgeata aducătoare de moarte, și cum căzuse în fața tronului. Auzea vocea rece a lui Kogotai han. „Aruncați spada, sînteți arestat". Își aminti, cum făptura Așimei apăruse brusc în fața lui, ca și cînd ar fi vrut să-l oprească de la o faptă nesăbuită, și retrăia, căzînd într-o stare de visare, încă o dată clipa, scăldată în fericire, a eliberării Așimei, o vedea în ușa deschisă, stînd și ezitînd, cu un zîmbet pe buze, să se apropie de el, pînă cînd i-a strigat : „Dar Așima, vino !"... Ea îl iubea și-i promisese că va merge cu el la Veneția...

Aripile somnului îl atinseră.

„Lăsați-l să se odihnească", zise Hiu-Heng. Servitorii puseră fără zgomot mîncarea pe masă, și ieșiă. Simțurile lui Marco erau însă atît de ascuțite în urma evenimentelor petrecute, încît auzi vorbele și pașii ușori.

„Am adormit puțin", zise.

„Odihniți-vă", zise Hiu-Heng. „O meritați". Privirea lui se opri asupra venețianului, plină de simpatie. „Actul de acuzare e gata. Îl așteptăm pe Kogotai han. Culcați-vă puțin, domnule Marco Polo. Aveți nevoie de somn mai mult decît noi, dacă vrei să călărești pînă la Sangtu".

„Lăsați-mă aici", se rugă Marco Polo. „Poate aveți nevoie de mine cu ocazia convorbirii cu Kogotai han".

Hiu-Heng luă actul de acuzare și citi :

„Noi nevrednicii, îl rugăm pe Marele Han Kublai, cel prea slăvit, stăpînul pămîntului, împăratul Chinei..."

Cu tonul ei neutru, vocea lui răscolea mai mult spiritele, decît ar fi făcut-o o ieșire plină de mînie. Marco Polo își frămînta mîinile, iar generalul Tșen umbla neliniștit în sus și-n jos prin cameră, în timp ce Hiu-Heng repeta din nou capetele de acuzare „Ahmed nu a anunțat prea înălțatului emisiunea de bancnote în voloare de două sute de mii de ting bancnote de hîrtie, a ridicat cu de la sine putere șase ministere în clasa de rangul doi, a neglijat poșta fulger a

maiestății sale, a dat ordin să se întrebuințeze trei feluri de saci de poștă, roșii, verzi și albi pentru poșta lui personală... A luat impozite pe grîu sălbatic, lemn, obiecte de porțelan, dude, pe cărbuni de lemn și de pămînt, pe textile, măsline și mori de ulei... La început a spus că vrea să ducă poporul la mulțumire și fericire, apoi a asuprit toate districtele prin ordine chinuitoare, și pretenții din cale afară de aspre... A ordonat să-i fie îndepărtați din drum cei ce-i stăteau în cale: marele cenzor Tșin Yii, secretarul de stat de stînga Tșu Yin, subsecretarii Feng Kuei și Pan Kie și pe mulți alți, peste tot a dat afară funcționari capabili și i-a aruncat în închisoare, ca să numească în locul lor oameni din clica lui, a săvîrșit sustrageri, a adunat mari comori și a răpit soțiile și fetele familiilor supuse..."

„Taci Hiu-Heng", se rugă generalul Tșen.

Învățatul puse actul de acuzare pe masă. Marco Polo se sculă și se duse la fereastră. Curtea era plină de soldați înarmați, casa era separată de lumea din afară, ca un cerc strîns. Erau prizonierii gărzii palatului și nu știau ce se întîmplă afară.

Așteptarea asta inactivă era chinuitoare. De ce nu venea Kogotai han ? Știa doar că actul de acuzare era gata.

Marco se gîndea la Așima plin de îngrijorare. N-o s-o mai vadă, înainte să plece la Sangtu, s-ar putea să n-o mai vadă niciodată ? Gîndul era atît de neconceput, încît el făcu un nu, cu capul, ca și cînd prin această mișcare l-ar fi putut îndepărat. Dar gîndul i se instală cu toată puterea în minte și-l făcu să se gîndească și la un șir de consecințe.

Toate atîrnau de capriciile lui Kublai han. Dacă-l chinuiau durerile lui de burtă sau era prost dispus din cine știe ce cauză, s-ar putea întîmpla să-l condamne la moarte, fără măcar să asculte actul de acuzare... Dșambuik Hatun era în Sangtu. Ahmed fusese favoritul ei, nu va încerca ea să-l influențeze pe Kublai han ? De ce se lăsase convins să ia parte la asasinarea lui Ahmed ? De ce îl trimitea Hiu-Heng, tocmai pe el, Marco Polo, la Kublai han și nu duce singur actul de acuzare contra lui Ahmed ?

Cînd Marco Polo își ridică privirea, văzu ochii lui Hiu-Heng îndreptați asupra lui. Se rușină de gîndurile lui lașe, cum putuse uita măcar pentru o singură clipă ce-i făcuse Ahmed lui și Așimei ? Erau prizonierii lui Kogotai han și situația lor nu era trandafirie. Dacă Ahmed ar fi rămas în

viață astăzi ar fi prizonierul acestui criminal. Își aminti cu mulțumire că luase hotărîrea înainte să fi știut de răpirea Așimei. Se dăduse de partea lui Hiu-Hang, înainte ca întîmplările personale să-l constrîngă să acționeze contra lui Ahmed sau cel puțin să se apere de el. Și o să meargă pe drumul ăsta, fără nici o frică, pînă la capăt. Cuvintele impetuosului Van-ku i se întipăriseră adînc în memorie : „Mai bine să mori liber, decît să-ți necinstești străbunii zăcînd în sclavie".

„Vă faceți griji pentru logodnica voastră ?" zise Hiu-Heng, „Vom face tot ce stă în puterea noastră și o vom proteja".

Vocea lui avea un ton cald. Învățatul chinez nu-i fusese niciodată atît de aproape ca în clipa asta.

„Vă mulțumesc, prea stimate domn", zise Marco Polo. „Toate vor merge bine, așa cred".

Un servitor anunță că Kogotai han sosise. Toată oboseala le dispăru. Stînd în picioare îl primiră pe comandantul gărzii palatului. Două santinele se postară de-a dreapta și de-a stînga ușii. Kogotai han de o statură scundă, dar puternică, păși în fața lui Marco Polo, își dădu capul pe spate și-l examină cu ochii ascuțiți. Era îmbrăcat cu armură de război și semăna, cu coiful lui de argint a cărei placă argintie de apărare cobora pe frunte, pînă la rădăcina nasului, cu un cocoș gata de luptă. Era cu totul pătruns de importanța răspunderii lui, de cînd cu evenimentele nocturne, și-și dădea silința să șteargă din el orice urmă din neajutorata lui blîndețe, care-l caracteriza. După ce examină suficient pe venețianul înalt și lat în umeri, își propti pumnii în șolduri și începu să se plimbe cu pași plini de importanță, prin cameră.

Se opri brusc, își întinse degetul arătător și zise :

„Așadar, voi doriți să călăriți spre Sangtu. Bine, plecați la Sangtu, la Saut-Bogdo... Cel prea înalt o să vă spună ce urmează să se întîmple... Spuneți-i că eu voi veghea asupra imperiului. Nu uitați ! O mie de călăreți vă vor întovărăși. Nu călăriți nici în cap, nici la coadă, nici pe partea stîngă nici pe partea dreaptă. Santinelele vor veghea mereu asupra voastră. Gîndiți-vă la acest lucru ! Dacă încercați să fugiți, am poruncit să fiți omorît. Un curier rapid a părăsit azi de dimineață Kambali. Ușii Temir, președintele sfatului cenzorilor, i-a prezentat deja celui prea mărit raportul meu. Am lăsat ca toate să fie scrise așa precum le-am văzut... Ușii

Temir este fratele meu de singe. Dacă vreţi puteţi să-i transmiteţi salutări din partea mea. Acum luaţi actul de acuzare şi plecaţi. Afară vă aşteaptă escorta".

Kogotai han îşi şterse sudoarea de pe faţă, după discursul ăsta lung.

„Vă mulţumesc pentru garda de onoare, pe care mi-aţi dat-o să mă însoţească", zise Marco Polo cu o uşoară ironie. „E foarte numeroasă... Am să-l salut pe onoratul Uşii Temir din partea voastră, iar celui prea mărit îi voi comunica că vegheaţi asupra imperiului".

Se înclină uşor şi-şi atinse, după obiceiul mongol, cu vîrful degetelor, inima, obrazul şi fruntea.

„Dşe-dşe" răspunse Kogotai han măgulit.

Hiu-Heng se apropie de Marco Polo şi îl îmbrăţişă tăcut. Chiar şi generalul Tşen îl îmbrăţişă ca rămas bun.

„Dşe-dşe", făcu Kogotai han. „Eternul cer fie cu voi".

În curte stătea un cal focos, pătat ca un leopard, pregătit pentru Marco Polo. Dacă ar mai fi fost nevoie de un semn ca să marcheze bunăvoinţa lui Kogotai han, ar fi fost acest nobil animal. Marco Polo se aruncă cu un salt în şa şi plecă în mijlocul convoiului de călăreţi. Gîndurile tulburi îl părăsiră, nu mai simţea nici o oboseală. Vîntul îi mîngîia fruntea. Soarele cobora în mersul lui de după-amiază spre munţii din vest ; pomi şi tufişuri înfloreau în spatele zidurilor albe, copitele cailor băteau tactul unei melodii ameţitoare. Întîmplările nocturne din palatul prinţului moştenitor îi păreau acum fantomatice. Beţia libertăţii se revărsă asupra lui.

Îşi strînse coapsele, atinse uşor cu biciuşca spatele animalului, se aplecă peste coama lui şi-i strigă uşor : „Fugi pantera mea !"

Simţea cum muşchii superbului animal se încordează, apoi se repezi înainte ca o săgeată. Copitele-i atingeau uşor de tot pămîntul, încît lui Marco Polo i se părea că zboară. Trecură fără oprire prin poarta de nord a oraşului. În faţa lor se întindea largă şoseaua principală, care ducea la terenurile de vînătoare de lîngă lacul alb şi către reşedinţa de vară Sangtu.

Feţele soldaţilor tătari străluceau, în timpul galopului întins. Cravaşele se învîrteau prin aer, armele străluceau în soare, iar spinările cafenii ale cailor se întindeau atît încît coamele fluturau în vînt.

Cu toate că Marco Polo călărea în mijlocul detașamentului, el era acela care imprima ritmul în care se călărea. Dacă pornea în galop cu calul lui pătat, soldații care-l înconjurau își grăbeau caii cu strigăte ușoare sau cu lovituri de cravașă ; dacă mergea în trap ei strîngeau frîiele cailor și se adaptau noului ritm. Era o plăcută experiență pentru Marco, să simtă că toată trupa de călăreți forma un singur trup, pe care-l mișca după propria-i voință. De fapt îl păzeau foarte strict, chiar și în timpul scurtelor popasuri pentru odihnă, așa că nu-i rămînea nici o posibilitate de fugă, dar îl tratau cu respect și-i arătau simpatia lor prin priviri. Vestea despre moartea tiranului Ahmed o luase înaintea călăreților. Țara era într-o agitație febrilă și multe priviri mînioase îi urmăreau pe cei o mie de călăreți. În unele orașe avuseseră loc răscoale. Populația, răzvrătită, alungase pe favoriții lui Ahmed din funcții, trăgîndu-i la răspundere. Trupele intraseră în orașe, ca să înăbușe răscoalele și să împrăștie adunările locuitorilor. În orașe și sate soldații erau în stare de alarmă. Numele lui Van-Ku și a lui Hiu-Heng erau pe toate buzele ; dar se mai vorbea și despre generalul Tșen și despre un străin înalt și cu barbă, care dăduseră o mînă de ajutor la îndepărtarea lui Ahmed. Cînd Marco Polo era văzut în mijlocul escortei de călăreți, se ivea bănuiala că ar putea fi vorba de acest legendar erou străină. Dar soldații tătari nu dădeau nici o lămurire și împrăștiau cu înjurături pe indiscreții ce se apropiau de locurile lor de popas.

În tot timpul cavalcadei pe Marco nu-l părăsi un sentiment optimist de speranță. Se complăcea să-și zugrăvească plăcute imagini de viitor, și uită aproape complet situația lui periculoasă. Abia cînd de pe vîrful unui munte zări reședința de vară, cu dealurile și cu grădinile ei înflorite, cu casele, palatele și pagodele sale, își aduse aminte de greutatea însărcinării lui. Cum el din noaptea fatală fusese rupt de orice legătură cu lumea din afară, nu știa în ce fel fusese privit faptul de către oamenii influenți de la curte, și nu-și putea imagina, în ce fel l-au informat pe Kublai han. El știa de asemenea că împăratul era plin de neprevăzut, și făcea tocmai contrariul decît ceea ce i se sugerase. Fusese o înțeleaptă mișcare de șah, faptul că Hiu-Heng îl trimisese tocmai pe el, Marco Polo, cu actul de acuzare la Sangtu, pentru că împăratul, de la prima lor întîlnire îi arătase o favoare neschimbată.

Marco trecu prin poarta oraşului. Văzu în faţa lui oraşul în care viaţa pulsa ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Şi în clipa asta ar fi dorit ca Matteo să-i fie alături, cu veselia şi cu înţelepciunea lui şireată. Se simţea singur în mijlocul călăreţilor, şi i se păru că zăreşte pe feţele soldaţilor tătari o întunecată ameninţare. Îşi scutură neliniştea, gîndindu-se şi amintindu-şi de prima lui întîlnire cu Kublai han în marea sală a tronului. Tocmai sosiseră după îndelungata şi periculoasa lor călătorie prin pustiuri, roditoare şesuri, peste dealuri şi gheţari strălucitori, într-o multicoloră lume de basm, pe care el nu şi-ar fi putut-o imagina niciodată. Nu va putea uita nicicînd această primă întîlnire cu marea ţară din răsărit. Ştia fiecare cuvînt, îşi aducea aminte de fiecare gest al preamăritului. „Cine este tînărul din suita voastră ? Nu-l cunosc". — „Este fiul meu, şi servitorul maiestăţii Voastre" — „Fiul vostru are strălucire în obraz şi foc în privire. Stă sub protecţia mea specială şi va deveni însoţitorul meu de onoare".

Strada principală era pavată. Fierul potcoavelor sunau puternic pe pietre. Oamenii se dădeau la o parte din faţa stolului de călăreţi care se apropia în viteză cu lăncile strălucind. Umbrele lor treceau în zbor peste şirul lung de prăvălii, de pe marginea străzii. Ziua era senină, mirosea a iarbă şi a zarzavaturi proaspete. Munţi de ceapă verde şi de conopidă se înălţau pe acoperişuri şi pe scînduri, în colivii cîntau greierii, giuvaergii îşi expuneau, cu solemnitate, pietrele preţioase, doi saltimbanci, pe o mică piaţă, îşi aruncau, înconjuraţi de o mulţime de privitori, lăncile în aer şi le prindeau apoi pe spatele gol, pe braţe sau pe coapse.

Marco vedea acestea toate alunecînd pe lîngă el, şi nu putea să scape de gîndul că poate le vede pentru ultima oară în viaţă. Grădinile şi palatele împărăteşti erau situate în celălalt capăt al oraşului. Dădu pinteni calului, îl lovi puternic cu cravaşa şi-l îmboldi la un galop dezlănţuit.

„Fugi, pantera mea !"

Încă o dată se dărui complet beţiei de libertate, pînă cînd poarta zidului palatului se deschise şi-l cuprinse liniştita frumuseţe a pajiştilor şi a grădinilor. Pe pajiştile verzi, cerbi şi căprioare păşteau mai departe, fără să le pese de călăreţi. Sălcii plîngătoare îşi lăsau să le atîrne ramurile cu frunzuliţele lor verzi deschise, mici poduri de marmoră treceau peste rîuri limpezi ca argintul. Printre tufişuri şi flori păunii treceau mîndri şi-şi desfăceau cozile minunat colorate ; fazani

și găinușe sălbatice își întorceau capetele. La al doilea zid înconjurător soldații rămaseră pe loc. Marco Polo, un căpitan din garda palatului și patru soldați din gardă călăriră mai departe spre palat. Zidurile de marmoră se ridicau albe din pămînt, acoperișurile, din țiglă emailată, străluceau, galben, verde și roșu printre frunzișul pomilor.

Un funcționar inferior, îmbrăcat cu un veșmînt de mătase roșie, împodobit cu trese țesute cu fir de aur, îl primi pe Marco Polo cu o plecăciune plină de demnitate.

„Prea onoratul Președinte al sfatului cenzorilor Ușii Temir vă așteaptă, onorate domn".

„Du-mă la el !" porunci Marco Polo.

Ușii Temir era de puțină vreme în slujbă. Marco Polo nu-l cunoștea. Cînd intră în cameră rămase o clipă, pe loc, uimit, căci i se părea că are înaintea lui, pe nimeni altul decît pe Kogotai han, pe care-l părăsise acum patru zile. Asemănarea era izbitoare. Marco Polo observă însă că Președintele sfatului cenzorilor era cu totul diferit de fratele lui de sînge. Ceea ce la Kogotai han era o veselie oarecum necioplită, părea să se fi transformat la Ușii Temir într-o șireată viclenie. Ochii lui mici îl măsurară pe Marco Polo cu o privire pătrunzătoare ; erau impersonali ca și ochii unui tigru și nu arătau nici o căldură. Marco răspunse neînfricat privirilor, și așteptă. Abia vizibil se zugrăveau pe fruntea lui și în colțul buzelor cutele unor incipiente enervări.

În cele din urmă micul și spătosul prinț tătar zise :

„Vorbiți, domnule Marco Polo".

Capul său tuns și rotund se aplecă înainte, ochii reci și pătrunzători îl priveau acum pe Marco Polo din imediata apropiere. Marco privind obrazul bătrîn, lipsit de milă și brăzdat de o mulțime de crețuri, își aminti că Ușii Temir venise fără nici un chef din stepa tătară a țării lui. Kublai han îl chemase pe vechiul său tovarăș de luptă, din tinerețe, și dintr-un inexplicabil capriciu îl numise președintele sfatului cenzorilor, deși Ușii Temir nu vorbea nici limba catai nici cea uigurică. Bătrînul războinic poseda însă o extraordinară cunoaștere a oamenilor și se bizuia pe inteligența lui ascuțită. Influența lui asupra lui Kublai han era mare.

„Kogotai han, fratele vostru de sînge, vă trimite salutări", zise, Marco Polo.

„Ați venit aici ca să transmiteți salutări ?" întrebă Ușii Temir.

„Nu", răspunse Marco Polo scurt. „Întrebați-mă și vă voi răspunde... Aduc actul de acuzare".

Prezidentul sfatului cenzorilor luă voluminoasa scrisoare și o aruncă, nedindu-i importanță, pe masă.

„Cîți ani aveți", întrebă.

Marco Polo îl privi uimit.

„Douăzeci și nouă", răspunse.

„Cîți oameni ați omorît în război ?"

Ce voia bătrînul de la el ?

De ce punea întrebări atît de ciudate ? Ochii înguști păreau acum să-l examineze cu o vizibilă bunăvoință. Sau se înșela ? Nu era mai mult privirea unui vînător care se bucură de făptura nobilă a vînatului încercuit ?

„În război nici unul !" zise. „De ce mă întrebați, Ușii Temir ?"

Pe obrazul bătrînului se zugrăvi dezamăgirea.

„Tăceți", porunci el sever. Iar după o lungă pauză zise : „Kogotai han este un erou. Cînd plecam călare la luptă, dușmanii tremurau." Și pe neașteptate izbucni : „Nebunilor ! Vă ascundeți după ziduri groase și suciți capul lui Kublai, trimisul lui Dumnezeu".

Marco Polo își zise că cel mai bun lucru pe care-l putea face era să nu bage în seamă ciudata purtare.

„Așa, Kogotai han v-a însărcinat să-mi transmiteți salutări". Ușii Temir căzu multă vreme pe gînduri apoi continuă. „Mi-a trimis un curier... Voi i-ați sfărîmat capul viperei de Ahmed ?"

Luă actul de acuzare de pe masă și-l dădu lui Marco Polo.

„Nu știu citi ! Citiți-mi-o, ca să pot să-i spun celui prea cinstit".

Președintele sfatului cenzorilor se așeză în fața lui Marco Polo. Cu obrazul împietrit, două ore în șir, ascultă acuzele contra lui Ahmed. Nimeni nu intră în cameră. Seara își arunca umbrele, literele dansau în fața ochilor lui Marco, capul îl durea de încordarea de a traduce semnele chinezești în limba tătară. Respirînd ușurat citi în sfîrșit și ultima propoziție.

Obrazul lui Ușii Temir, rămase fără expresie.

„Am auzit totul", zise. „Cel prea cinstit are nevoie de liniște. Mîine am să-i spun. Acum plecați ! Nu aveți voie să părăsiți cuprinsul palatului".

Marco Polo părăsi camera cu sentimente împărțite. Nu știa dacă acționase bine sau rău. Comportamentul vulpii bă-

trie lăsa deschise toate ipotezele : adînc de tot, în el, simţea că, cauza lui nu stă prea prost, mai ales cînd îşi amintea de vorbele : „Voi i-aţi sfărmat capul viperii de Ahmed ?“

Servitorul îi dădu o cameră. Cînd Marco se duse să se mai plimbe puţin prin parcul palatului, i se ataşară patru soldaţi din gardă, care nu-l slăbeau din ochi.

Dimineaţa următoare cerul era complet roşu. Rămase multă vreme purpuriu, pînă cînd culoarea se răspîndi pe cupola cerului şi apoi se stinse încet.

Treceau unul lîngă altul prin lumina trandafirie.

Marco Polo se gîndea : Ce se va întîmpla cu cei doi bătrîni, dacă Kublai han mă va condamna ? Vor cădea în disgraţie şi-şi vor pierde averea ?

Uşii Temir zise : „Preaînălţatul e în pavilionul fumului de tămîie. I-am spus tot. Trebuie să veniţi la el... se joacă cu pene de păun“.

Pe firele de iarbă atîrnau boabele de rouă, fără strălucire. Vîrfurile ierburilor se înclinau. Un flamingo şedea singuratic pe pajişte. În palat era linişte.

„Prea înălţatul a dormit prost“, zise Uşii Temir.

Ce vrea cu mine ? gîndi Marco Polo. Vrea să mă înspăimînte ?

Uşii Temir purta la şold o sabie scurtă. Mînerul îi era bogat împodobit cu aur şi nestemate.

Era ora dintre zori şi răsăritul soarelui. O oră timpurie. Se năştea ziua. Pentru un om care nu poate să doarmă, o oră dureros aşteptată. Dar era şi ora călăului.

Peste alee se întindeau crengile şi ramurile copacilor ; treceau ca printr-o sală înaltă şi verde. Între tulpinile copacilor stăteau drepţi turgaunzii la fel de tăcuţi şi de nemişcaţi ca şi copacii, perfect aliniaţi.

Nu se poate ca totul să se fi terminat, gîndi Marco Polo. Atunci va fi executat şi Hiu-Heng şi generalul Tşen. Va fi liber sau în lanţuri cînd se va întoarce ?

Uşii Temir zise : „Nu există nici un motiv de veselie“.

Marco Polo rîse aspru. „Vreţi să mă speriaţi, Uşii Temir ? întrebă el. „Eu nu regret nimic“.

Îşi încetini paşii, ca şi cînd ar fi vrut să sublinieze, că nu-l interesa întîrzierea deciziei.

„De asemenea nu există nici un motiv de a nu fi vesel“, zise şiretul bătrîn.

Dacă-şi pierd averea şi trebuie să se întoarcă la Veneţia,

săraci, se gîndi Marco Polo, atunci asta ar fi mai rău pentru ei, decît moartea... Dar toate vor ieşi bine, tată, îşi făcu el curaj.

„Acolo este pavilionul fumului de tămîie", zise Uşii Temir şi arătă spre o clădire. Era galben deschisă, ca fildeşul şi era aşezată pe un platou între flori şi pajişti verzi. Alcea cu copaci şi soldaţi turgaunzi, pe margine, se opri brusc. Un drum larg ducea la poartă. „Aşteptaţi aici, domnule Marco Polo", zise Uşii Temir. „Am să-i anunţ celui prea înalt sosirea voastră".

Două servitoare fugeau rîzînd, uşor, prin parc. Veşmintele lor, de mătase multicoloră, în dungi galbene şi albastre, dispărură în tufişuri. O movilă uşor arcuită se ridica peste aburul albăstrui ce plutea deasupra pajiştilor. Dimineaţa nu mai era trandafirie.

Cel prea înalt stătea pe patul de odihnă, din lemn negru de abanos. Barba lui încărunţită îi atîrna pe piept. Se rezema cu braţul stîng de o pernă mare. În mînă ţinea un pocal cu vin. O cîntăreaţă stătea ghemuită pe covor şi cînta la ghitară.

Cel prea înalt ridică paharul la gură, bău, apoi aruncă pocalul pe covor. Peste tot erau răspîndite pene de păuni.

Un ogar pitic, cu blana albă, ca zăpada, şi cu capul ascuţit şi inteligent stătea lîngă măsuţă. Pereţii camerei erau îmbrăcaţi în mătase. Un stîrc cenuşiu plutea peste un lac înconjurat de păpuriş ; un fluviu se revărsa larg, păsări pluteau pe un cer alb, malurile erau deluroase şi nemărginit de singuratice, la piciorul unei stînci creşteau pini şi se înălţau două colibe acoperite cu trestie. Peisaj lîngă peisaj, pictate pe mătase, pagode, case, peisagii după natură, păsări. Nici un om.

Marco Polo cuprinse încăperea cu priviri repezi. Îngenunche lîngă Uşii Temir pe podea şi aşteptă cuvintele împăratului. Inima îi bătea liniştită. O servitoare stătea în colţul camerei şi frigea deasupra ligheanului cu cărbuni aprinşi mici bucăţele de carne. Mirosul aromat umplea încăperea.

„Să nu mai cînte", zise Kublai han. „Să plece".

Cîntăreaţa se înclină de trei ori şi părăsi camera.

„Uşii Temir şi Marco Polo" se adresă el celor îngenunchiaţi, „aşezaţi-vă în faţa mea".

Se aşezară pe covor. O servitoare le împinse perne la spate şi sub braţe. Cocorul plutea deasupra capului celui prea

sublim. Camera nu avea nici o fereastră şi totuşi era complet inundată de lumină : căci afară, în spatele lui Uşii Temir şi a lui Marco Polo se ridicase acum globul rotund şi arzător al soarelui. Cel prea înalt îl vedea prin uşa deschisă : o lumină caldă i se răspîndea pe faţă şi-i şterse zbîrciturile.

„Adu-mi carne", zise împăratul.

Marco Polo observă că mîinile servitoarei tremurau, cînd îi întinse mica frigare cu miner rotund de fildeş.

Uşii Temir îşi împinse sabia spre spate. Cel prea înalt şi Uşii Temir mîncară cu poftă. Marco Polo avea impresia că Kublai han ezită intenţionat să înceapă conversaţia. Voia să-l chinuiască ? Aruncă bucăţi de carne, ogarului, şi-apoi, cu totul pe neaşteptate :

„Aşadar, l-aţi omorît pe Ahmed... Dşambuik Hatun este foarte furioasă".

Luă trei pene de păun în mînă şi suflă asupra lor. Ele zburară prin aer, două căzură lîngă măsuţă, iar a treia în vigheanul cu cărbuni aprinşi unde arse.

„Dacă Nayan nu ne lăsă în pace", zise împăratul către Uşii Temir. „trebuie să-l învingem".

Marco Polo ştia că lui Kublai han îi place să ajungă la ţel pe căi ocolite. Acum vorbea despre cumnatul său Nayan, care ridicase contra lui o armată în nordul Kataiului, şi-acum îşi căuta aliaţi. Dar imediat, în clipa următoare, putea să roască cu o singură propoziţie sentinţa contra lor. Aştepta încordat şi cu respiraţia oprită, şi-şi aminti de micile mîini tremurătoare care-i întinseseră friptura.

„Uşii Temir mi-a spus tot", zise cel prea înalt şi bagă o bucată de carne în gură. „Am auzit acuzaţiile voastre. Kogotai han trebuie să fie răsplătit... Dar ştiţi că guvernatorul din Yangtşu a fost omorît fiindcă era rudă cu Ahmed ? Peste tot au fost revolte, dar trupele mele le-au înăbuşit".

Marco Polo vedea cum pe obrazul lui Kublai han se zugrăveşte o adîncă mulţumire. Se linişti complet. Cu capul ridicat, cu ochii îndreptaţi asupra celui prea înalt, aştepta sentinţa.

Kublai han zise : „Ahmed m-a înşelat, ştiu asta, dar cum poate fi omorît un om fără judecată ? Dumneata Uşii Temir, ai zis : „Bine că l-au omorît. Să-l bagi în închisoare, n-ar fi însemnat altceva decît să-l hrăneşti în fiecare zi şi să-ţi dai mîncarea din cămară pe degeaba". Aşa ai spus... Sogetii Bahadur, Tula Temur şi dumneata Uşii Temir trebuie să ple-

cați la Kambali. Hiu-Heng să convoace pe toți dregătorii, pe toți curtenii mai în vîrstă și pe învățați, și să le aducă la cunoștință actul de acuzare. Apoi va trebui să dați sentința. Asta e porunca mea".

Ușii Temir și Marco Polo atinseră de trei ori pămîntul cu fruntea. Cel prea înalt zise către Marco Polo. „Pe voi vă numesc guvernator de Yangtșu. Ușii Temir să vă dea tăbliță de aur... Plecați înapoi la Kambali și porniți cît mai repede..."

Un gest încheie convorbirea.

Marco Polo mergea pe aleea lungă, printre șirurile de copaci și turgaunzi, înapoi spre intrare. Trecea prin lumină și umbră. Era de neconceput ! Era liber ! Dimineața timpuri era luminoasă. Aerul străluca peste pajiști. Cel prea înalt suflase peste trei pene de păun. Una căzuse în ligheanul cu cărbuni încinși și arsese. O servitoare îi întinsese cu mîini tremurătoare frigăruia cu mîner de fildeș...

Era de neconceput ! Era liber ! Cel prea înalt îl numise în cel mai înalt post pe care-l putea vreodată ocupa un străin în acest imperiu. Marco Polo din Veneția guvernator în Yangtșu !

Simți oboseala în toate oasele. În cele cinci zile și nopți ce trecuseră dormise numai puține ceasuri. Dormi adînc și fără vise.

În dimineața următoare Ușii Temir îi aduse tăbliță de aur, cu capul de leu și cu sigiliul împăratului.

„Vă mulțumesc, Ușii Temir" zise Marco Polo cu un zîmbet vesel.

„Ah, voi nebunilor !" răspunse întunecat bătrînul tătar. Apoi adăugă ceva mai blînd : „Băgați numai de seamă să nu puneți mîna pe voi turgaunzii lui Dșambuik Hatun. Afară vă așteaptă garda voastră personală, trimisă de cel prea sublim. Luați-o cu voi la Yangtșu, domnule guvernator".

Marco Polo dădu ordin să i se înșeueze calul și porni în aceeași zi în fruntea gărzii, formată din cinci sute de soldați, înapoi, pe drumul spre Kambali. Călăreau cu el alături, așa cum poruncise cel prea înalt, Ușii Temir, Sogetii Badahur și Tula Temir.

Fan-Kung-do avusese nevoie de opt zile ca să găsească drumul pînă la strada celor zece mii de fericiri. Stătuse adesea în fața porții de sud a orașului, și privea cum oamenii mergeau și veneau, dar întotdeauna se întorcea cu conștiința

încărcată la han și își îneca necazul în vin de orez și ofta: „Matteo prietene, ce mi-ai lăsat pe cap! Acum oamenii se poartă cu mine ca și cu un mandarin, și totuși nu sînt fericit. Mereu îmi spui: „du-te la Marco Polo și Așima". Ți-am promis doar, mai așteaptă puțin, mîine mă duc. Sigur".

Catîrul și calul erau bine îngrijiți în grajdul hanului. Fan-Kung-do își luă rămas bun de la ei, ca și cînd n-ar mai fi vrut să se întoarcă niciodată. Speranța lui, că n-o să găsească casa, sau să nu fie nimeni acasă, nu se îndeplini. Yang îl primi. Examină plin de neîncredere pe domnul bine îmbrăcat.

Fan se îndreptă, ca o luminare, și-și dădu obrazului o expresie distinsă:

„Nu te uita așa la mine. Fugi și spune, stăpînilor tăi, că Fan-Kung-do vrea să le vorbească. De ce mai eziți? Trebuie să-ți fac eu picioare?"

„Nu am voie să vă dau drumul înăuntru", zise Yang nehotărît. „Prea onoratul stăpîn nu s-a întors încă..."

Atunci Fan-Kung-do se înfurie. Uită cît îi fusese de greu să vie aici. Acest servitor îndrăznea să-l împiedice pe el, domnul Fan-Kung-do, să intre?

„Mergi imediat la stăpîna ta, prietenușule, și-i anunți că Fan-Kung-do, vrea să-i vorbească. Nu cumva o cheamă Așima, pe stăpîna ta?... Vezi că știu exact. Spune-i că sînt un vechi prieten al lui Matteo. O să vezi, cum o să fugi ca să-mi dai drumul înăuntru".

După ce Yang plecă, să-l anunțe, începu să caute punga cu rubine și luă două, din cele mai frumoase pietre, pe care le alesese pentru Așima. Cu o față întristată o să spună: „Pe acestea vi le trimite prietenul meu, Matteo. Asta-i tot ce avea la el. „Dă-le Așimei", mi-a spus el. Mi-am cheltuit toți banii, ca să-i fac o piatră la mormînt".

Fan repetase lucrurile astea de atîtea ori, încît aproape credea și el în adevărul cuvintelor lui. Privi în jur prin curte, dar nu zări nici un animal cu pene, care să-i fi trezit vreo dorință. Pe o mică colonadă stătea un vas cu pești aurii.

Yang se întoarse.

„Stăpîna vă așteaptă", zise el.

„Vezi prietenușule! Nu ți-am spus eu? Acum mergi înainte și condu-mă".

Yang o luă înainte zîmbind.

Aşima aştepta pe vizitatorul străin care promisese să-i aducă veşti de la Matteo, cu o veselă emoţie. Azi de dimineaţă sosise un curier special de la Sangtu şi-i adusese o scrisoare de la Marco Polo, cu fericita veste că toate s-au terminat cu bine şi că Marco se află pe drumul spre Kambali.

O zi fericită.

„Ia loc, străine". „Ce bine c-aţi venit astăzi" ! strigă ea. „Spuneţi repede cum îi merge lui Matteo ? Iertaţi-mi, nerăbdarea".

Fan-Kung-do se uita la Aşima cu gura căscată. Toate erau cu totul altfel decît şi le închipuise. În ochii ei luminoşi străluceau lumini neliniştite. Era frumoasă. Părul ei strălucitor negru-albăstrui încadra ovalul plin al obrazului, două ace cu turcoaze şi un trandafir roşu o împodobeau.

Fan îşi aplecă privirile în faţa ochilor ei întrebători.

Un fugar sentiment de spaimă trecu peste faţa ei. „De ce tăceţi ?" întrebă ea nerăbdătoare.

Mică floare de lotus, gîndi trist Fan, cum pot să-ţi spun ?

„Eu sînt Fan-Kung-do", zise el cu o voce stinsă, „Am fost un prieten al lui Matteo... Cel mai bun prieten al lui... Salută-i pe Marco Polo şi pe Aşima din partea mea..."

Fan nu mai putea privi în ochii măriţi de groază ai fetei. El îşi aşează capul pe braţe. O auzi pe Aşima vorbind, ca de la o mare depărtare. „Spuneţi-mi ce s-a întîmplat !" strigă ea deznădăjduită. „Unde este Matteo ? Trebuie să-mi spuneţi !"

El se îndreptă hotărît. I se părea că ochii mari şi buni ai lui Matteo sînt îndreptaţi asupra lui. Scoase punga cu rubine şi banii şi le puse în faţa lui pe masă.

„A murit sub pînza cea mare. Era fericit c-a putut să moară pe apă. Faţa lui zîmbea cînd a murit... „Aşima primeşte tot ce am", a zis el. Bani, rubine — totul. Rămîi pe lîngă ea şi Marco. O vreau"... Asta a spus. I-am săpat un mormînt, deasupra fluviului. Acolo se odihneşte faţă în faţă cu pavilionul norului albastru azuriu."

Ochii Aşimei rămaseră goi de lacrimi. Gîndurile ei se întorceau departe în trecut. Străinul înalt venise spre ea într-o zi vîntoasă de primăvară. O femeie îi dăduse o bucată de pîine. Noaptea era legată cu un lanţ, ca o căţea. Apoi venise Matteo şi o luase de mînă „Vino, fetiţa mea. Îţi cumpăr un veşmînt de mătase. Nu trebuie să-ţi mai fie frică, cînd căpitanul Matteo e cu tine. Nimeni nu-ţi mai poate face nimic". Şi ea şoptise pentru prima oară numele lui : „Matteo".

Aşima zise, rupîndu-se de propriile ei amintiri :
„Povesteşte-mi totul".

El povesti cum stătuse în butuc, cînd îl văzuse pentru prima oară pe Matteo, cum mîncaseră „găina de miloş" şi băuseră zăpadă bine mirositoare, cum au călătorit, pînă cînd boala îl învinse pe Matteo — îi povesti totul. Şi în timp ce ea îl asculta, îl vedea pe Matteo în faţa ochilor şi-i auzea glasul îngrijorat : „Se face frig fetiţa mea. Stăm aici de multă vreme". Asta fusese în seara cînd Marco îi spusese : „Te duc la Kunming, Aşima... O să călătorim împreună, Matteo, tu şi cu mine."

Aşima se gîndea : Matteo a murit. Trebuie să-i spun lui Marco.

Fan tăcea de multă vreme. Ea se uita cu privirile pierdute, pe lîngă el. În faţa lui erau rubinele şi bancnotele.

„Te gîndeai că Fan o să te înşele, Matteo ?" îşi spuse „Am făcut tot ce-ai dorit, acum poţi să fii liniştit. Şi eu sînt foarte liniştit, o vezi doar, frate... Banii ăştia frumoşi. Uite cum stau degeaba..."

Întinse mîna uşor spre bancnote, se jucă puţin cu ele, apoi şi le strecură în chimir.

O să i le dau mai tîrziu înapoi, îşi propuse el.

Aşteptă multă vreme ca Aşima să vorbească. Buzele erau întredeschise şi tot obrazul mut de durere.

Atunci Fan Kung-do zise încetişor : „Dacă voiţi rămîn la dumneavoastră".

„Trebuie să-i spun lui Marco" răspunse ea fără să-şi dea seama de înţelesul cuvintelor ei. „Se întoarce în curînd... Trebuie să-i spun lui Marco", strigă ea şi-şi ascunse obrazul în mîini.

Fan-Kung-do ieşi din cameră şi zise către Yang : „Acum plînge. Nu pot să văd aşa ceva, de aceea am şi ieşit. Dacă tu eşti servitor aici o să mă cunoşti în curînd. Pe masă e o pungă cu rubine, să nu te atingi de ea !"

IH WEI WAI SING

Bătrînul sculptor în lemn şedea în faţa atelierului, la umbra unui tufiş de bananier cu frunze late. Obrazul lui îngust

și plin de crețuri, părea, prin șuvița căruntă de păr care-i pornea de pe bărbie, și mai lung decît fusese înainte. Mîinile, cu încheieturi fine, se odihneau deasupra cuțitelor de sculptură și pe un bloc mic, dreptunghiular, din lemn de rădăcină. Peste tot în jur erau așchii. Atelierul era situat la marginea orașului Yangtșu, lîngă un canal, care curgea cam la o sută de pași depărtare de canalul imperial.

Soarele ardea. Vele lîngă vele pluteau mînate de o briză ușoară înspre sud. Mai mult de cinci mii de corăbii treceau zilnic pe aici, duceau încărcăturile lor din sudul țării spre nesățiosul oraș Kambali, la curtea Marelui Han, și se întorceau goale, ca să fie încărcate din nou.

Bătrînul se uita la frînghier și la cei cinci feciori ai lui. Doi cărau o legătură de cincisprezece picioare de tulpini de trestie de bambus, care pînă atunci fusese înmuiată în apă, i o aruncară jos. Al treilea fecior le crăpa în fîșii foarte subțiri, prindea cîte patru fîșii cu degetele și le dezghioca de pe lemn. Apoi le ducea celorlalți care le împleteau frînghii, tot așa de rezistente ca și frînghiile de cînepă ale joncilor cu pînze. Cu asemenea frînghii, în zilele lipsite de vînt, erau trase corăbiile, de cîte zece sau doisprezece cai, la malul canalului, sau contra curentului.

Printre cursurile de apă țăranii munceau pe ogoare. Căruțe se zdruncinau peste drumul pietruit de pe lîngă canalul imperial. O muscă se așeză pe dosul palmei sculptorului în lemn, o alungă, apoi luă bucata de lemn în mînă.

„Nu mai am chef", murmură el. „Șü, unde ești ?"

Copilul orb ședea în spatele colibei. De un an el și Wang locuiau la bătrînul sculptor în lemn. Uneori mergea cu Wang în oraș — să vîndă figurile sculptate : dragoni, lei, vulturi, țărani chirciți la pămînt, cu pălării mari sau pe cei opt zei nemuritori. Dar de cele mai multe ori rămînea acasă și cînta, cînd sculptorul dorea, la fluierul lui de bambus, sau îi asculta poveștile. Cînd, după lungul lor drum de cerșetori, sosiseră de la Kambali la Yangtșu, coliba bătrînului era așa de dărăpănată, că amenința să se năruie în fiecare clipă. Wang o așezase din nou pe picioare, iar sculptorul în lemn îl rugase să rămînă la el, împreună cu Șü. Uneori Wang mergea în oraș să-și găsească de lucru, de ocazie.

„Vin acum, bunicuțule" răspunse Șü.

Se opri în fața măsuței și pipăi peste așchiile de lemn, pînă dădu de mîna bătrînului.

„Wang nu s-a întors încă", zise sculptorul. „Mi-ar fi putut ajuta să tai în bucăți rădăcinile".

„A plecat de ieri dimineață", zise Șü trist.

„Wang este un neliniștit, Șü".

Feciorul cel mai mare al frînghierului le strigă peste drum : „Cîntă ceva, Șü, lucrăm mai bine cînd cînți".

Dar Șü nu voia să cînte.

„Șezi aici cu mine", zise bătrînul.

„Uneori mi-e frică, bunicuțule, că n-o să se mai întoarcă. Se înfurie așa de ușor".

„Să-ți povestesc povestea generalului Ba Nan ?... Ai răbdare și așteaptă, diseară Wang se întoarce... Dacă vrei pot să-ți povestesc și cum fierarul Han-al-Kang, înainte cu multe sute de ani, a tăiat cu sabia lui o piatră în două, cu o singură lovitură... Sau mai bine cîntă un cînticel vesel, auzi că te roagă".

Dar orbul Șü își trase capul într-o parte. „Aud venind mulți călăreți, bunicuțule. Îi vezi, deja ?... Mulți călăreți !"

Ei veneau călare pe drumul pietruit de pe lîngă canalul imperial. Siluetele lor și ale cailor lor se ridicau înalte spre cer. Patru soldați din gardă călăreau înainte și eliberau drumul.

„Îi văd", zise bătrînul. „Acum patruzeci de zile au trecut spre sud. Acum se întorc".

„Cine este bunicuțule ?"

„Prea cinstitul domn guvernator, cu garda lui personală".

„Mulți cai", zise Șü.

„Vino, Șü !"

Sculptorul în lemn îl luă pe copilul orb de mînă și trecu cu el spre dig.

„Vreau să-i văd fața" murmură el.

„Cum arată bunicuțule ? Spune-mi și mie !"

„Călărește pe un cal pătat. Doi călăreți țin deasupra capului un baldachin de mătase albastră. Închipuiește-ți : un străin înalt cu obrazul brunet. Are ochii mari și mîndri, un nas lung, o barbă neagră care aproape că-i acopere buzele și o frunte înaltă. Nu-i bătrîn, Șü. Străinii ăștia cu bărbi lungi sînt de obicei mai tineri decît crezi. Șade drept în șa și are un corp frumos. Nu știu ce să spun. Șü, despre obrazul lui. Închid ochii și atunci pot să-l văd mai bine, atunci chipul lui trăiește în mine. Acum trebuie să cădem în genunchi și

să atingem cu fruntea pămîntul în fața prea cinstitului stăpîn guvernatorul. Cred că e și el ca și ceilalți un străin. Ar trebui să-i urîm pe toți, fără nici o deosebire. Dar cînd ai să îmbătrînești Șü, ai să te dezobișnuiești să urăști".

„Cîți călăreți sînt, bunicuțule ?"

„Sînt mulți călăreți, mai mulți decît poți tu să-i numeri pe degete. Cu mult mai mulți. Ei trec și noi zăcem în praf. Acum putem să ne ridicăm din nou". Sculptorul se ridică cu greu, se ridicară și ceilalți și rîseră și începură să vorbească toți deodată. El îl văzu pe Wang apropiindu-se și fu fericit.

„Acolo e Wang, acum n-avem de ce să ne mai facem griji".

Merseră toți trei de-a lungul șanțului. Șü și Wang îl ajutară pe bătrîn să urce. Se așeză la măsuță, luă bucata de lemn în mînă și începu să lucreze.

„Sculptezi un muritor sau un dragon ?" întrebă Wang.

„Un muritor, Wang. Tocmai a trecut sub un baldachin albastru", răspunse bătrînul.

„Atunci nu uita să-i scrii sub el și vorbele : „Un diavol străin !" zise Wang posomorît.

„I-am văzut, obrazul", murmură sculptorul în lemn. „Tu nu trebuie să pleci așa de des în oraș, adăugă sever. Șü este speriat cînd tu întîrzii nopți întregi".

Marco fusese într-o inspecție în sudul provinciei sale. Sub jurisdicția provinciei Yangtșu stăteau douăzeci și șapte de orașe. De un an el își dădea silința să-și cîștige alături de el pe funcționarii onești, iar pe cei necinstiți să-i îndepărteze din slujbe. Cînd trecea prin oficiile Yamenului, îl întîmpinau spinări plecate și cuvinte lingușitoare.

Kublai han cerea guvernatorilor lui, ca și pînă acum, sume enorme pentru tezaurul statului. Ceea ce putea face Marco Polo, ca să ușureze soarta populației, consta numai în faptul de a înlătura venituri ilicite care se scurseseră pînă atunci în buzunarele funcționarilor necinstiți.

Cînd marele Han cucerise provincia Manji, partea sudică a imperiului, a stăpînitorilor Sung cu capitala la Hangtșu, o împărțise în nouă districte. În fiecare district instală un vicerege, care exercita puterea de guvernator principal. Vice regii trimiteau anual un raport către deregătorii din Kambali, despre sumele la care se ridicau veniturile, și despre orice împrejurare importantă. După trei ani vice regii se schimbau ca și funcționarii publici.

Un vice rege își avea reședința în orașul Hangțșu, care, făcea parte dintre cele mai bogate orașe al imperiului, iar în ceea ce privește arhitectura și peisajul înconjurător întrecea chiar și Kambali. Ținutul Yangțșu aflat sub guvernarea lui Marco Polo, aparținea districtului vice-regelui din Hangțșu. Venețianul fusese și în acest oraș, îi văzuse minunata așezare și înfloritoru-i comerț. Vice regele îl primise foarte amabil și-i dăduse ocazia să poată studia binc atît orașul cît și organizarea conducerii lui.

Hangțșu era situat între legendara mare de vest și un fluviu, care fusese condus în oraș prin nenumărate canale mici și mari. Pe lîngă străzi și străduțe curgeau ca și în Veneția, dar mai largi, cursuri de apă, așa încît puteai merge pe jos, călare, cu trăsura sau cu corăbii și bărci în toate direcțiile orașului.

Veniturile pe care le încasa împăratul din districtul Hangțșu, erau atît de mari, încît la început, Marco Polo, clătină din cap neîncrezător. Kublai han primea un impozit anual pe sare în valoare de optzeci de Tomani de aur. Cum fiecare toman avea 80.000 de Saggi și fiecare sagii avea valoarea unui ducat venețian de aur, primea deci pentru sare 6.400.000 de ducați. Districtul Hangțșu era situat la malul mării și poseda un mare număr de lagune și de lacuri sărate.

În cîmpiile bogate era cultivată și trestia de zahăr. Impozitul pe trestia de zahăr ca și pentru alte mirodenii era de trei procente și jumătate. Aceeași cotă la sută revenea și pentru vinul de orez care se producea în mari cantități. Chiar și meseriașii plăteau un impozit de 3 1/2% după veniturile lor. Și cînd te gîndeai la ceea ce cîștigau numai cele 12.000 de ateliere a marilor meseriași din Hangțșu anual, îți puteai face o imagine aproximativă, ce fel de izvor de venituri erau aceștia pentru Marele Han. La toate acestea se adăugau și sumele impozitelor plătite de negustori care plăteau de asemenea 3 1/2 procente din tranzacțiile lor statului. Dacă bunurile erau aduse din țări îndepărtate, ca de exemplu din India, atunci negustorii trebuiau să plătească chiar și zece procente. Din toate produsele pămîntului, de la vite, de la produsele plantelor și din mătase, împăratul își primea tributul său. Suma finală, care însă nu cuprindea impozitul pe sare, se cifra la 210 tomani, sau 16.800.000 de ducați venețieni de aur.

În timp ce Marco Polo se afla pe drumul de întoarcere spre Yangtşu se gîndea la vizita din Hangtşu. Şi-şi propuse să-şi noteze în jurnalul său tot ce văzuse şi simţise.

Călărea în fruntea gărzii lui personale pe drumul pietruit de pe digul marelui canal imperial şi nu era atent la cele ce-l înconjurau. I se părea că vorbele sînt prea slabe ca să-i poată descrie trăirile. Îi părea rău că nu este în stare să redea totul cu ajutorul pensulelor şi a culorilor.

Adesea îşi amintea de mormîntul prietenului său situat sus, deasupra puternicului fluviu. Presimţirea întunecată a lui Matteo se adeverise. Se odihnea departe de ţara lui în pămînt străin, aşa de departe, încît te şi durea să te gîndeşti.

Amintirea trezea în Marco în ceasurile lui de singurătate o posomorită şi vagă presimţire. Primise, în serviciul lui Kublai han, cea mai mare cinste care-i fusese vreodată conferită unui străin, şi totuşi dorul de ţară se făcea simţit. Veneţia, este adevărat, nu poseda douăsprezece mii de poduri ca Hangtşu, dar era liberă şi frumoasă şi ar fi putut suporta comparaţia cu uriaşul oraş din sudul Chinei.

Cu un an înainte Aşima se botezase în religia creştină, într-o biserică din Tşin Kiang, zidită în anul 1274, şi se căsătorise cu Marco Polo. Nunta o sărbătoriseră în tăcere. Nicolo şi Máffio Polo încă nu ştiau nimic de căsătorie. Marco se gîndea cu îngrijorare la tatăl şi unchiul său care erau plecaţi de mai bine de doi ani şi nu-i trimiseseră veşti decît o dată.

Vîntul sufla în pînze şi mîna marile jonci ; corăbierii şi nevestele lor, foarte brozaţi de soare şi îmbrăcaţi în zdrenţe pieturale, şedeau pe punte sau la umbră, mulţumind vîntului care-i scutea de lucru. Ceilalţi însă, care mergeau spre nord, îşi afundau vîslele lungi în apă în ritmul unui aspru cîntec marinăresc şi apoi se aplecau cu toată greutatea corpului asupra lor.

Lîngă Marco Polo, călărea purtătorul de lectici, Yang. Dar acum nu mai era purtător de lectici : purta o sabie la şold şi pe umăr arcul în formă de gîscă sălbatică. În tolba lui puteai găsi zece săgeţi roşii. Yang era căpitan, era în serviciul lui Marco Polo şi era comandantul gărzii lui personale. El nu-l văzu pe Wang, pe prietenul său din Kambali, căci nu vedea bucuros spinările încovoiate ale compatrioţilor lui, nici atunci cînd se înclinau în faţa lui Marco Polo. Şi fiindcă

nu-l văzu pe Wang, fierarul din Kambali, nu-şi putu aminti de noaptea petrecută în cămăruţa acestuia.

Cînd Marco Polo şi căpitanul trecură, Wang se ridică şi îi măsură cu priviri încărcate de ură. Nu-l recunoscu nici el pe Yang. Dar cum ar fi putut să ghicească în călăreţul cu coif de argint, pe purtătorul de lectici Yang ?

Două picioare goale nu lasă nici o urmă cînd trec peste puntea frecată lună, a unei jonci. Prima întîlnire dintre Yang şi Wang nu-i făcu să se recunoască şi nu lăsă în urmă-i nici o urmă.

Spinările încovoiate la marginea străzilor, ajunseseră o obişnuinţă pentru Marco Polo. Se vedea peste tot, în camerele oficiilor, la primiri, în timpul judecăţilor — peste tot. Oamenii îi datorau respect, pentru că era guvernatorul împăratului, dar nu-i păsa că frunţile lor se umpleau de praf, dacă atingeau prea de multe ori pămîntul. Se bucura de revederea cu Aşima, aşa că nu băgă în seamă pe bătrînul sculptor în lemn, care ducea de mînă un copil orb şi se îndrepta spre atelierul lui.

„În curînd sosim acasă, prea înălţate domn", zise Yang.

„În curînd", răspunse Marco Polo.

Casa guvernatorului, situată în mijlocul oraşului, era înconjurată de un parc mare. Pe vîrful copacilor îşi făceau cuiburi coţorii. Lîngă lacul cu flori de lotus se înălţa un pavilion pe patru colonade roşii. Aşima răzimată de balustradă hrănea peştii aurii.

„Iertaţi-mă că plec", zise mica bijuterie. „Fan-Kung-do, ar putea să se mînie dacă nu mă prezint la timp la el".

„Du-te, mică bijuterie, zise Aşima zîmbind uşor.

Mica bijuterie îşi luă dezamăgită rămas bun de la stăpîna ei.

Fan-Kung-do, devenise temutul stăpîn al servitorimii din casă. La recepţii oficiale se înălţa chiar pînă la rangul de majordom şi-şi îndeplinea funcţia cu mare atenţie. Pe „mica bijuterie" o ţinea foarte strîns. Niciodată nu ştiai ce fel de sentimente îi legau pe cei doi. Uneori se tachinau, alteori îşi spuneau cuvinte ameninţătoare, ca de exemplu : „Aşteaptă, c-am să te spun stăpînei" sau „bagă de seamă, tu gură spartă", şi se mai şi întîmpla ca zile întregi să treacă unul pe lîngă celălalt, fără să schimbe o vorbă.

„Iar vii cu o jumătate de ceas mai tîrziu", zise Fan do-

jenitor. „Bagă de seamă, să nu te fac într-o zi să simți nuiaua pe pielea ta".

Mica bijuterie strîmbă din gură. „După cum dorește prea înălțimea Voastră", zise ea ironic.

„Pleci imediat în oraș", zise Fan. „Aduci de la bijutier brățara și totodată și veșmîntul stăpînului. Nu flecări prea mult, altfel știi ce te așteaptă".

„Mica bijuterie" îi întoarse spatele fără să scoată o vorbă, și lui îi păru puțin rău că o repezise așa.

„Hai, hai," zise el împăciuitor. „Nu trebuie să-ncepi imediat să plîngi. N-a fost cu intenție rea".

„Mica bijuterie" însă, pleznea de furie, pentru că-i dăduse o însărcinare, pe care ar fi putut-o duce la îndeplinire orice servitoare. Se opri nehotărîtă în ușă, gîndindu-se cum ar face să-i arunce în obraz tot disprețul ei. Așa că se întoarse, scoase limba uluitului Fan și fugi cu ochii plini de lacrimi, de ciudă.

În ușă se izbi de căpitanul Yang, care tocmai sosise cu stăpînul lui. Imediat își uită cearta cu Fan, își șterse lacrimile și strigă :

„V-ați întors cu bine ? Trebuie să-i spun imediat stăpînei".

Fără să mai aștepte răspuns, fugi înapoi în parc. La însărcinarea pe care i-o dăduse Fan nici nu se mai gîndea, căci era așa de curiaosă, să vadă cum o să primească stăpînul surpriza care-l aștepta. Așa că nu putea fugi în oraș să aducă o brățară reparată și un veșmînt de mătase !

Marco Polo îl chemă pe Fan-Kung-do, la el.

„Unde este stăpîna ?" întrebă.

„În parc, stimate stăpîne", răspunse Fan. „Doi domni vă așteaptă. Au sosit de trei zile". Ochii lui șireți clipeau, și obrazul i se strîmbă complice, că aproape te durea să te uiți la el.

„Doi domni ?" întrebă Marco mirat. „Aici în casă la mine ?"

„Domnii Nicolo Polo și Maffio Polo", anunță Fan-Kung-do.

Marco Polo îl privi surprins. Au sosit, gîndi el, în fine au sosit. Se gîndise adesea la cei doi bătrîni, mai ales după moartea lui Matteo, uneori cu o grea presimțire, că s-ar putea ca nici ei să nu se mai întoarcă din periculoasele lor călătorii.

„O veste bună", zise el emoționat.

În prima lui bucurie se amesteca și puțină neliniște, cînd se gîndea la Așima. Cum vor privi cei doi, căsătoria lui cu o chinezoaică ? Dar bucuria neașteptatei sosiri a tatălui și a unchiului, precum și încrederea lui în sine, îi împrăștiară îndoielile.

Așima sosi, urmată de mica bijuterie, în cameră : era îmbujorată de fugă. Își îmbrățișă fericită soțul.

„I-am spus deja, onoratului stăpîn", observă Fan-Kung-do, „de fapt era de datoria mea".

Așima nu-l asculta. Se bucura că Marco se întorsese din călătoria lui și-i putea spune vestea fericită, pe care deja limbutul Fan i-o adusese la cunoștință.

Mica bijuterie fugi însă la Fan care stătea acolo oarecum zăpăcit și-i puse sub nas micul ei pumnișor.

„Ai trădat totul", șuieră ea. „Oh, tu... tu... Ah, nici nu știu ce să mai zic. Ar trebui să-ți fie rușine ! Ieși afară ! Nu vezi că stăpînii nu au acum lipsă de tine ?"

„De ce vă certați iarăși ?" întrebă Marco rîzînd. „Și de ce stați aici ? Fugi, Fan, și anunță domnilor Nicolo și Maffio Polo sosirea mea".

Mica bijuterie lăsă să-i cadă pumnul. Fan-Kung-do îi aruncă o privire nimicitoare. Asta trebuie s-o plătească, se gîndi el mînios. De data asta, nuiaua-i a ei, obraznica. „Fug, cinstite stăpîne", zise.

Mica bijuterie însă socoti c-ar fi mai bine să execute însărcinarea dată de Fan. Cu un oftat tainic, părăsi încăperea.

Tatăl intră întîiul în cameră, ținîndu-se drept, așa cum îl știa Marco, cu trăsăturile lui înguste și severe. Își dădea silința să-și ascundă fericita emoție. Bărbații se apropiară unul de celălalt și se cuprinseră de umeri. Fețele lor se aflau acum la aceeași înălțime. Semănau foarte mult. Marco se gîndea: E același ca și înainte... Nicolo Polo gîndea : Fiul meu...

„Am sosit", zise. Apoi își întoarse capul și strigă „Maffio, dar unde întîrzii ? Nu vrei să-l saluți ?"

E chiar așa ca și altădată, gîndi Marco și zîmbi.

Maffio Polo se oprise în ușă. Zise cu un rîs larg : „Nu vă miraţi unul de altul, ca de chipurile unor zei... Dumnezeu să dea bine, stimate domnule guvernator. N-o să mă mir dacă într-o bună zi ai să ajungi și împărat al Chinei !"

Așima părăsi camera pe furiș. Nu voia să deranjeze prima revedere a bărbaților. Mica bijuterie, săraca, își pocni fruntea de lemnul tare al ușii, cînd Așima o deschise. Își stăpîni stri-

gătul de durere și zise cu un obraz roșu ca focul : „Tocmai voiam să intru să întreb dacă stimații domni, nu doresc ceva".

„Acum n-au nevoie de tine", zise Așima. „Pleacă și răcorește-ți fruntea curioasă".

Cei trei bărbați se așezară în jurul mesei. Marco Polo îl strigă pe Fan-Kung-do și-i ceru ca nimeni să nu-l deranjeze, oricît de importantă ar fi chestiunea de rezolvat.

Nicolo și Maffio Polo povesteau despre călătoriile lor negustorești, pînă la țărmul marelui ocean indian. Fuseseră la Kublai han și-i dăduseră un raport. Marco asculta uimitoarele întîmplări ale tatălui și unchiului cu interes crescînd. Povestirea la început neutră a lui Nicolo Polo, deveni mai vie și mai colorată, cînd începu să vorbească despre marile și bogatele insule ale oceanului Indian. Maffio Polo le pigmenta cu reușitele lui observații pline de umor.

După obiceiul lui, Marco puse multe întrebări, și-și transcrise imediat întîmplările cele mai importante. Dorința de a cunoaște India și insulele oceanice, deveni mai puternică.

Din cînd în cînd privirile lui alunecau pe fețele povestitorilor. Eforturile făcute în timpul călătoriei prin China fierbinte îi marcaseră. Tatăl devenise mai subțire : ridurile de pe frunte și cele două cute care porneau de la nas trecînd spre bărbie pe lîngă colțurile gurii se adînciseră. Maffio Polo își pierduse o parte din podoaba capilară. O cunună de păr argintiu îi înconjura chelia. Amîndoi erau foarte bronzați. Amîndoi îmbătrîniseră, dar nu erau bătrîni.

Lui Marco Polo i se părea că diferența de ani dintre el și cei doi bătrîni se scurtase. Gîndurile lui îi erau în avans față de vîrsta pe care o avea ; tatăl și unchiul rămaseseră, însă, în dispoziția lor de a întreprinde mereu ceva nou, tot atît de tineri ca și pe vremea cînd plecaseră din Veneția, ca să călătorească în țările Orientului îndepărtat. Ei formau un grup de trei bărbați legați prin legături de familie, dar mai uniți prin multitudinea pericolelor și întîmplărilor trăite și petrecute în comun ; și fiecare simțea, că nimic în afară de moarte, n-ar mai putea să-i despartă.

Își amintiră de Matteo. Marco și Așima, fuseseră la mormîntul lui, în drumul ce-l făcuseră de la Kambali spre Yangtșu. Le povesti istoria morții lui Matteo, așa cum o aflase de la Fan-Kung-do.

„De ce n-a venit cu noi ?" întrebă Maffio Polo, mișcat dureros de moartea prietenului. „Credeam c-o să trăiască

o sută de ani". Apoi adăugă gînditor : „Era așa de bătrîn, ca mine, cînd a murit... Nu mai sîntem tineri. Tatăl tău are cincizeci și doi, iar eu cincizeci și patru de ani..." Își ridică ochii și-l privi direct în față pe Marco. „Ne-am gîndit că a sosit vremea să ne gîndim și la întoarcerea acasă".

De ce nu spun nimic despre Așima ? se întrebă Marco. Se închise în el, privi în gol și se prefăcu a nu fi auzit nimic.

„Sîntem acum bogați ca niște regi", zise tatăl. „Ceea ce a spus Maffio e adevăr : trebuie să ne gîndim la drumul spre casă. Kublai han a fost foarte nervos, cînd i-am vorbit despre asta. „Nu v-am acoperit de daruri ?" ne-a strigat el. „Și acum vreți să mă părăsiți. De ce vreți să vă expuneți pericolelor și oboselilor unei călătorii, în care ați putea să vă pierdeți și viața ? Dacă doriți să cîștigați, am să vă dau atîta cît doriți. Dacă vreți onoruri, am să vă dau dregătorii. Nu l-am făcut pe fiul vostru guvernator ? Rămîneți aici !"... O să fie greu să căpătăm de la Kublai han permisiunea de a pleca acasă".

Marco Polo simțea emoția în cuvintele tatălui său. Chipul ispititor al patriei apăru în fața ochilor lui Marco. Dar descrierile călătoriei îi treziseră dorința de-a vedea India.

Nicolo Polo zise : „N-aș vrea să fiu înmormîntat în Katai".

„Nu sînteți de acord că m-am căsătorit cu Așima ?" întrebă Marco Polo.

Nicolo și Maffio Polo se priviră uimiți. Apoi Maffio începu să rîdă.

„De aia șade și nu zice nimic !" strigă el. „Cum de am și putut uita să-l felicităm, să-i dorim noroc și să-i dăm binecuvîntare ? Noi ne bucurăm, Marco... E oare Așima nemulțumită de noi, cei doi urși ? întrebă îngrijorat. „S-a plîns de noi ?"

„Pur și simplu a fugit" răspunse el zîmbind. „Dar ce-ați făcut unchiule, de vă e teamă că Așima ar putea fi nemulțumită de voi ?"

„Ce-am făcut ?" întrebă Maffio în gura mare. „Ca un curtezan am stat mereu în jurul ei și i-am citit din ochi orice dorință. Și tatăl tău ? Cînd îl căutam era la Așima".

„Vă dorim la amîndoi mult noroc și fericire", zise Nicolo Polo serios. „Dar n-o să fie ușor pentru ea, cînd noi într-o zi ne vom întoarce la Veneția".

„Ea se bucură că va merge la Veneția, tată", zise Marco Polo.

În fața ochilor lor plutea peisajul patriei, iar, adînc, în inimi, dorul. De fapt dorul era mereu prezent, uneori mai puternic, uneori mai slab, încît o cuprinsese și pe Așima. Cînd Marco Polo nu era acasă, Așima stătea cu Nicolo și Maffio Polo și-i ruga să-i povestească despre Veneția. Chiar și în vis o urmărea chipul orașului de pe cele o sută de insule. Uneori credea că s-a jucat și ea, copil fiind, printre coloanele din piazzetta. Spaima de îndepărtatul oraș dispăruse cu totul, de cînd cei doi bătrîni o luaseră cu multă dragoste în societatea lor.

Vara și toamna trecură. Acoperișurile aurite ale mănăstirilor de pe insulele stîncoase se ascunseră sub o învelitoare subțire de zăpadă, canalul imperial îngheță, dar nu era greu să se păstreze linia de navigație liberă. Iarna era scurtă și blîndă. Curînd apăru din nou primăvara și pămîntul se îmbrăcă în verde.

Marco Polo era ocupat cu afacerile guvernamentale. Vizita orașele din apropiere, din ținutul său, cîteodată Așima îl însoțea, sau rămînea cu Nicolo și Maffio Polo.

Le venea greu neastîmpăraților mari negustori să stea în oraș lipsiți de orice activitate. Îi promiseseră lui Marco că în timpul cît el va fi în funcția de guvernator nu vor întreprinde nici o călătorie de afaceri. Așa că-și petreceau timpul cu vînătoarea și pescuitul, în ținutul bogat în lacuri din nordul marelui fluviu. Călătoreau adesea în frumosul oraș Kaoyu, de la mare, se plimbau pe străzi și priveau cu invidie activitatea comercială, sau urcau în munți și păduri la vînătoare de mistreți. Nicolo Polo împușcă chiar doi lei, ale căror piei le făcu cadou Așimei. Abia așteptau timpul cînd Marco Polo urma să fie eliberat din funcția lui de guvernator. Atunci voiau să plece împreună la curtea Marelui han și să aștepte o împrejurare propice, pentru a-și putea repeta cererea de a li se permite să se întoarcă acasă.

În coliba de bambus a bătrînului sculptor în lemn se afla o mică operă de artă, prăfuită. Reprezenta un cal cu călărețul lui. Obrazul călărețului nu era mai mare decît unghia degetului mare, dar era sculptat cu o atît de mare artă încît puteai crede că trăiește. Era fața prea cinstitului guvernator Marco Polo. Cîteodată bătrînul sculptor lua statueta în mînă și o contempla gînditor. Wang spusese că ar trebui să sculpteze sub ea cuvintele „Un diavol străin", dar bătrînul nu se

putea hotărî să-i îndeplinească dorința. Figurina stătea de multă vreme, neatinsă, pe mica policioară.

Nu se întîmpla nimic deosebit în micul atelier al sculptorului. Viața își urma cursul normal. Șu cînta uneori, cîte un cîntec vesel ; sunetele urcau, ca trilurile unor păsărele, înalte și luminoase și-apoi se prăbușeau surprinzător, așa încît părea că într-o fîntînă s-ar arunca mici pietricele. Așa putea cînta numai Șu. Cîntecul adia pînă la canal, cînd vîntul bătea spre fluviu.

Wang muncea de o vreme într-o fierărie, în celălalt capăt al orașului. Fiindcă distanța era așa de mare, putea să vină acasă numai odată pe săptămînă. Bătrînul sculptor și Șu se bucurau că Wang găsise de lucru.

Așteptau cu nerăbdare în fiecare săptămînă vizita lui, efici tot mai trăiau cu tainica teamă, că firea lui i-ar putea aduce într-o zi vreo nenorocire. Dar Wang venea regulat ei și era mai calm ca înainte. Le aducea orez, legume și fructe cumpărate din cîștigul său, făcu în orele lui libere un pat pentru Șu și ținea coliba de bambus în ordine. Seara ședeau în fața atelierului. Bătrînul le povestea ; pînzele jonilor treceau prin fața ochilor lor ; harnicii frînghieri împleteau fibrele lemnoase ; cămile, măgari și catîri încărcați cu poveri treceau pe drum.

Ședeau împreună, pînă apunca soarele, atunci intrau în colibă și se culcau. „Timpul trece mult prea repede cînd ești acasă, tată Wang", zise Șu de jumătate adormit și se întoarse suspinînd mulțumit, pe o parte.

Așa trecură aproape doi ani. Într-o zi, însă, veni un om la ei și după ce privi cu teamă în jur, le spuse în șoaptă : „Wang a fost arestat. Am venit să vă spun. Stați însă liniștiți și nu vorbiți cu nimeni despre asta".

„Dar de ce ?" strigă Șu care simți cuvintele ca o lovitură.

Bărbatul ridică mîna liniștitor.

„Stai liniștit" îl avertiză el. „Să intrăm în colibă".

Sculptorul se ridică gemînd.

„Vino Șu", zise și prinse mîna orbului. Intrară în colibă și se chircirăă jos pe pămînt.

„Trebuie să plec imediat", zise străinul. „Dacă ei află că Wang a locuit aici, vor veni poate și la voi".

„Povestește-ne ce s-a întîmplat" zise sculptorul.

„Am lucrat cu Wang în fierărie" povesti străinul repede. „Am fabricat săbii și vîrfuri de lănci... Wang pleca uneori

cu căruța la țară și le preda. Ieri seară cînd s-a întors, l-au arestat soldații guvernatorului".

„Soldații guvernatorului", șopti Sü absent.

„Acum plec", zise străinul. „Dacă mai aflu ceva vin și vă spun".

„Da", zise bătrînul.

Străinul se ridică. Era mic și vînjos. Bătrînul se uită după el cum pleacă, cu pași ușori ca de pisică. Dispăru în mulțimea de negustori și cumpărători.

„Spuneați că are ochi mari și mîndri, un nas lung, o barbă neagră care aproape că ascunde buzele, și o frunte înaltă ?" Fruntea lui Sü era ridicată de gîndurile care-l frămîntau. Încerca să-și imagineze chipul prea cinstitului domn guvernator, așa după cum i-l descrisese odată bătrînul sculptor.

„Poate că nici nu-i așa de mîndru, bunicuțele" își făcea singur curaj. „Dar spune ceva... ei l-au arestat pe Wang. Ce-ar trebui noi să facem ?"

„Trebuie să așteptăm Sü", răspunse bătrînul și se ridică cu greutate.

„Fug în oraș și le spun oamenilor !" Sü tremura din tot corpul. „Dacă-l aruncă în închisoare, îl rog pe prea cinstitul domn guvernator să-l ierte. Poate că este un stăpîn drept, bunicuțule. Oamenii nu vorbesc rău despre el".

Dacă ar fi numai asta — închisoarea — gîndi sculptorul.

„Vino, Sü, afară bate vîntul. Nu-i așa de cald ca în colibă... Trebuie să așteptăm. Poate c-o să-i dea drumul".

Nu credea așa ceva. Dar nu putea să-i spună lui Sü, că se temea de ce e mai rău : Wang făcuse arme și le împărțise. În Kambali fusese închis. Avea pe față, arse cu fierul roșu, semnele de criminal. Era un stigmatizat, aici nu încăpea iertare.

„Dă-mi călărețul cu calul, bunicuțule".

Sculptorul luă figurina de pe policioara de pe perete și i-o dădu orbului. Șü pipăi cu degetele sculptura, apoi i-o dădu înapoi bătrînului. Ieșiră din colibă și se așezară în fața ei, la măsuță. Vîntul unduia frunzele mari și verzi ale tufișului bananierului. Șü asculta, căuta, cu auzul lui fin, să descopere zgomote sau glasuri. Nici el nu știa ce așteaptă. Soarele pe cer era roșu ca sîngele, dar pe acesta nu-l vedea. Observa doar că razele lui nu mai erau așa de puternice. Simțea apropierea serii.

„Aţi venit acum trei ani", zise bătrînul, „Wang şi cu tine. Vecinii la început mi-au spus : Cum poţi primi un asemenea om ! Poate fi un hoţ sau chiar un ucigaş... Wang le-a ajutat cîte ceva. Ei s-au adunat în faţa colibei noastre şi Wang le-a spus povestea lui... Ai făcut bine, au zis ei... Pe tine te ascultau cu plăcere cînd cîntai la fluierul tău de bambus..."

Lumina zilei se stinse. Veni noaptea. Nu dormiră nici unul pînă cînd se iviră zorile. Aşteptau.

Într-a treia noapte apăru, brusc, în colibă străinul şi şopti „Treziţi-vă, trebuie să vă spun **ceva**, dar nu vă speriaţi".

„Nu dormim", zise bătrînul.

Şü nici nu putea să vorbească.

„Nici nu ştiu cum să v-o spun", şopti vocea. „Dar trebuie s-o ştiţi şi voi".

„Vorbeşte !" porunci bătrînul.

„L-au condamnat la moarte, ticăloşii !"

Şü zise tare : „Acum merg la palatul guvernatorului".

„Stai liniştit", şopti agitat străinul, „vrei să mă aresteze şi pe mine ?"

Şü se sculă.

„Acum plec, bunicuţule".

Străinul se strecură afară neauzit.

„Noaptea nu poţi face nimic", zise sculptorul. „Te prind santinele şi te bagă în turn. Aşteaptă pînă se face ziuă, atunci am să te însoţesc".

Cînd clopotul anunţă primul ceas al dimineţii, părăsiră coliba. Şü îşi ţinea fluierul de bambus în mînă. Erau primii trecători. Dar în curînd nu mai erau singuri pe stradă, căci negustorii veneau devreme cu mărfurile lor cu umbrelele şi mesele pe care-şi etalau mărfurile.

Santinelele de la clădirea oficială rîseră cînd bătrînul şi copilul orb le cerură să le dea voie să intre.

„Vreţi să vorbiţi cu prea cinstitul domn guvernator ?... Ia căraţi-vă de aici".

Şi rîdeau.

Şü se aşeză lîngă zid şi cîntă.

„Lasă-i să şadă", zise una dintre santinele. „E aşa de vesel. Îţi vine să sari şi să joci, cînd cîntă".

Bătrînul sculptor se chirci lîngă Şü şi se uita fără nici o speranţă la poartă.

Veniră şi plecară mulţi oameni. Erau sătui şi bine îmbră-

cați. Cînd Șü încetă să mai cînte, bătrînul îi povesti ceea ce văzuse. Santinelele fură schimbate.

„Să mai încercăm o dată" zise Șü.

„Nu vă putem lăsa să intrați", zise cu milă una din santinele. „Mergeți acasă... Mîine puteți veni din nou".

Dar ei rămaseră. Sculptorul scoase orez și carne și un pocal plin de apă. Mîncară și băură.

Atunci Șü auzi un călăreț. Batantele porții se deschiseră și santinele strigară : „Respect și ascultare !"

Căpitanul gărzii personale a lui Marco Polo voia să iasă în oraș.

Șü puse vasul pe pămînt, sări în picioare și fugi spre poartă. Se aruncă în fața copitelor calului și-și ridică obrazul cu ochii morți spre călăreț. În mînă ținea fluierul de bambus.

Căpitanul Yang opri calul, nu putea să-și întoarcă privirea. Amintirea îl străfulgeră brusc. Ăsta era orbul Șü.

„Șü, cum ai ajuns aici ?" întrebă. „Scoală-te !"

Orbul păstra în memoria lui vocile, după cum cei cu vedere, păstrează figurile celor cunoscuți. Era vocea purtătorului de lectici Yang, care venise, adesea, în atelierul lui Wang. Șü știu numaidecît, că nu se înșeală. Zăpăcit se ridică în genunchi.

Căpitanul Yang sări de pe cal și-l trase pe orb spre el.

„Ce s-a întîmplat Șü ?" întrebă el așa de încet încît santinelele nu-l puteau auzi.

„Wang este la închisoare, va fi condamnat la moarte", șopti Șü.

Yang nu pierdu vremea cu lucruri inutile.

„Întreabă de locuința căpitanului Yang", murmură el. „Vino imediat la mine". Iar cu ton de poruncă adăugă cu glas tare : „Dă-te la o parte, orbule ! Aproape că te-ai fi prăpădit sub copitele calului meu".

Dădu pinteni calului și călări spre oraș.

Șü se duse, împreună cu bătrînul sculptor, la locuința lui Yang și-i povesti ce se întîmplase.

Multă vreme stătu căpitanul la masă, pe gînduri. Apoi zise : „Întoarceți-vă în coliba voastră. Stați liniștiți. Nu spuneți nimănui nici un cuvînt... Wang nu trebuie să moară !".

Marco Polo ședea în camera lui de lucru și compara listele și socotelile anuale. Pe masa cea mare se găseau hîrtii, teancuri de bancnote și sigiliul guvernatorului. Era ultima

verificare pentru lichidarea socotelilor lui de guvernator. Peste cîteva săptămîni urma să fie schimbat. Noul guvernator, un prinț tătar se afla deja pe drum, spre Yangtșu. Marco Polo își revedea cu mulțumire anii care trecuseră. Își dăduse silința să fie drept și să îndepărteze pe funcționarii necinstiți, din suita lui Ahmed, care căutaseră numai să-și umple buzunarele. Nu luase niciodată mită. Vice regele din Hangtșu îl aprecia, îi spusese că trimisese împăratului rapoarte favorabile în ceea ce privea administrația districtului Yangtșu.

Își ridică privirea neplăcut surprins, cînd secretarul îl deranjă din gîndurile lui.

„Ce este ?" întrebă.

„Căpitanul Yang vrea să vă vorbească, prea cinstite stăpîn".

Marco Polo împinse hîrtiile la o parte.

„Să intre !"

Obrazul lui Yang parcă era tăiat în piatră. El spusese : „Wang nu trebuie să moară", dar ce putea el face dacă guvernatorul va refuza să-l ajute ? Oare fusese bine că fugise de-a dreptul la guvernator ? Îndoielile îl chinuiau.

„Ridică-te Yang", zise Marco Polo. „Ce s-a întîmplat ?"

Yang istorisi povestea fierarului Wang. Marco Polo îl asculta cu obrazul neclintit. Află că Said, spionul lui Ahmed, îl băgase pe Wang la închisoare în Kambali, același Said, care mai tîrziu o răpise pe Așima apoi își aminti cum Yang venise la el, și-l ajutase s-o elibereze pe Așima... Acum Yang îi cerea milă pentru prietenul său Wang. Dar Wang era un răzvrătit. Judecătorul îl condamnase la moarte... Marco Polo se întinse după sigiliul de stat și îl cîntări în mînă. Yang îl servise, în calitate de căpitan al gărzii lui personale, trei ani, cu credință.

„A dus arme la țară, Yang" zise Marco Polo ezitînd. „Asta se pedepsește cu moartea".

„El nu trebuie să moară", răspunse Yang cu aprindere. „Vă rog prea cinstite stăpîne, dați-i libertatea. Wang nu este un criminal. Spionul lui Ahmed l-a stigmatizat drept criminal, i-a luat atelierul, a umblat ca un cerșetor, cu un copil orb de mînă, prin toată țara. Înțelegeți-i disperarea prea cinstite stăpîne ! Ce-a făcut ? A omorît pe cineva ? A furat ?... Ajutați-l, vă rog !"

Marco Polo se ridică în picioare și se apropie de Yang.

„Nu pot să-l eliberez, asta o știi și dumneata, căpitane Yang".

„Puterea voastră e mare, prea cinstite stăpîne", zise căpitanul insistînd.

„N-am uitat niciodată, ceea ce-ţi datorez, Yang", continuă Marco Polo. „Acum vii să mă rogi pentru un prieten. Dacă îi dau drumul, duşmanii mei vor raporta împăratului. „Guvernatorul din Yangtşu deschide uşile puşcăriilor, criminalilor de less-maiestate..."

Obrazul lui Yang îşi pierdu, cu totul culoarea. Mîna lui cuprinsese fără să-şi dea seama mînerul sabiei, şi rămase acolo neputincioasă.

„El nu trebuie să moară", murmură.

„Ţine-ţi firea, căpitane Yang", zise Marco Polo, „ascultă ce-ţi spun... Îl graţiez pe fierarul Wang. O să fie deportat pe viaţă. Pe dumneata te eliberez din serviciul meu şi te însărcinez să-l conduci pe răzvrătit la locul unde este proscris". Se apropie mult de Yang şi-şi puse mîna pe umărul lui. „Drumul pînă la locul de deportare este lung", zise el încet, „îmi pare rău că te pierd".

Seara Yang călări spre coliba de bambus a bătrînului sculptor. Şü auzi apropiindu-se călăreţul.

„El e, bunicuţule ?" întrebă neliniştit.

„El e, Şü".

Soarele apărea mare şi auriu în spatele unui nor transparent. O boare de ploaie împrospătase pămîntul. Pe ierburi străluceau milioane de stropi, iar în băltoace se oglindea lumina.

Yang îşi legă calul de un stîlp şi sări peste şanţ.

„Vă aduc o veste bună", zise el. „Prea cinstitul stăpîn, guvernatorul, l-a graţiat pe Wang şi l-a condamnat la deportare pe timpul vieţii".

„Slavă cerului !" strigă bătrînul sculptor. „Bine că-şi păstrează viaţa".

Din ochii orbi ai lui Şü curgeau lacrimi.

„Pleacă şi nu se mai întoarce niciodată ?" întrebă.

„Poţi să-l întovărăşeşti, Şü", zise Yang. „Guvernatorul m-a însărcinat pe mine să-l duc pe Wang la locul lui de deportare".

Atunci bătrînul sculptor, intră în coliba lui şi aduse figurina de lemn a călăreţului. Îşi luă cuţitul de sculptat şi săpă în lemnul tare, următoarele cuvinte : IH WEI WAI SING — O inimă cinstită de străin.

Veneţienii erau din nou înconjuraţi de strălucirea şi bogăţia curţii imperiale. Locuiau în vechea lor locuinţă din apropierea străzii celor zece mii de fericiri. Boschetul de iasomie creştea lîngă bazinul cu peşti aurii, albinele zumzăiau şi se aşezau pe flori, Aşima şedea în grota adumbrită, acoperită de verdeaţă şi se bucura de peisajul bine cunoscut al grădinii.

Era ca şi altădată.

Mica bijuterie fugea rîzînd prin curte, pîndea pe la uşi şi flecărea cu mutriţa ei nevinovată tot felul de mici secrete. Mai des se auzea rîsul ei ca de păsărică, atunci cînd onoratul domn majordom îşi făcea apariţia. Domnea ca o tirană asupra lui Fan-Kung-do ; căci acum ştia sigur că oricît ar ameninţa-o, nu l-ar fi lăsat inima s-o pedepsească cu binemeritata nuia.

În faţa zidului alb se înalţa, cu crengile şi ramurile lui neclintite, mărul. Doar frunzele tremurau uşor în boarea de vînt abia simţită.

Umbre bine conturate se întindeau pe alee. Spinările peştilor aurii străluceau prin apa limpede. Cînd veneţienii se întorceau acasă de la afacerile lor de la curtea marelui han, sau din călătoriile făcute în interiorul ţării, găseau aici o adîncă linişte binefăcătoare.

Era ca şi altădată şi totuşi era oarecum altfel.

Acum era prezent şi dorul de casă. Şi-l ascundeau unul de celălalt, dar simţeau, că devenea din ce în ce mai mare, şi aproape că le era frică de el. Era atotputernic în felul precaut în care creştea în intensitate : se cuibărea în colţurile ochilor, răsuna odată cu hohotele de rîs, se ascundea în vorbele care, glumind, trezeau amintirile...

O pisică sări peste curte, fugi, ascunzîndu-se prin iarbă, şi se aşeză la pîndă sub un tufiş. Ochii fixi şi nemiloşi urmăreau o pasăre din măr.

„Îţi mai aduci aminte, Nicolo, de vremea cînd eram copii şi am fugit după o pisică şi tu ai căzut de pe punte în apă ?" Maffio Polo rîdea din toată inima trecîndu-şi mîna peste cununa de păr albă ca argintul..

Pisica se mişca neliniştită, muşchii i se încordară — acum sări spre măr, ajunse pînă pe prima creacă şi încercă să prindă pasărea.

„Prea tîrziu, proasto !" strigă Maffio Polo.

Pasărea zburase.

„Giovanni nu putea suferi pisicile, pentru că pindeau păsările", zise Marco.

„Ah, da, Giovanni, prietenul tău" zise Nicolo Polo. „Îmi aduc aminte cînd l-ai adus la noi : era aşa de sfios, cînd i-am spus să-şi aleagă diamantul cel mai frumos".

„Cînd îmi amintesc cum mai cînta ! Niciodată n-am mai auzit o voce atît de strălucitoare..."

Era ceva emoţionant de copilăros în convorbirile bărbaţilor.

„Dacă aş fi aşa de puternic, cum a fost Matteo", zise Maffio Polo, „aş pleca la curtea regelui Kaidu, ca să lupt cu fiica lui".

Marco îl privi întrebător.

„Nu cunoşti povestea fiicei regelui ?" Maffio Polo se aşează mai comod. „Am auzit-o în India".

„Aşteaptă puţin, unchiule" îl rugă Marco Polo. „Aşima te ascultă cu atîta plăcere cînd povesteşti".

„Atunci adu-o !", răspunse Maffio măgulit.

Era o seară liniştită. Ferestrele erau larg deschise : Fan-Kung-do stătea sub arcada porţii spre curtea a doua şi vorbea cu cineva, făcînd gesturi ameninţătoare. Probabil cu mica bijuterie. Nu trecu multă vreme, pînă cînd i se auzi rîsul batjocoritor.

Aşima se aşează alături de bărbaţi şi Maffio începu :

„Nu trebuie s-o povestiţi lui Kublai han. Bătrînul îl urăşte îngrozitor pe regele Kaidu. Nu poţi să-i pomeneşti nici numele în faţa urechilor lui, că se înverzeşte tot. După cum ştiţi, Kaidu şi-a măsurat de mai multe ori puterile cu armatele lui Kublai, şi după toate aparenţele se pregăteşte şi acum de război contra lui în alianţă cu prinţii Kadan şi Singtin... Dar ascultaţi acum povestea fiicei lui Kaidu. O cheamă Aigiarm — lumină de lună — şi este aşa de puternică încît în tot regatul nu se găseşte nici un tînăr care s-o poată învinge. Cînd tatăl ei a voit s-o mărite, ea a refuzat să-şi ia un bărbat care să fie mai slab decît ea. Atunci regele Kaidu i-a promis, că o lasă să se mărite cînd va vrea. Ea a lăsat atunci să se dea veste în multe ţări, că va lua de bărbat pe acel tînăr, care o va învinge în luptă.

În curînd sosiră mulţi peţitori, din toate părţile lumii, ca să-şi încerce norocul. Luptele aveau loc într-un cadru

foarte solemn. Regele și regina, cu toată suita lor de curteni și doamne de onoare, luau loc în marea sală de recepții a palatului, atunci intra fiica regelui într-un veșmînt de mătase bogat împodobit în mijlocul sălii și aștepta tînărul care era de asemenea îmbrăcat în mătase. Dacă reușea s-o trîntească pe Aigiarm la pămînt, atunci o lua de nevastă, dar dacă învingea fiica regelui, atunci el pierdea o sută de cai... Se povestește că fiica regelui a cîștigat pînă acum mai mult de zece mii de cai ; fiindcă este așa de mare și de puternică, că aproape ai zice că-i o uriașă... Maffio Polo făcu o pauză. Fiindcă nici unul nu zise nimic, adăugă : „Asta e povestea Aigiàrmei. Dealtfel, fata ar fi tot atît de frumoasă, așa ni s-a spus, pe cît e de puternică".

„Vrei s-o cîștigi pe fata regelui, unchiule ?" întrebă glumind Așima.

„Gîndește-te că o cheamă și lumină de lună", interveni Nicolo Polo.

„O sută de cai aș mai putea strînge", răspunse Maffio oftînd, „dar mi-ar place mai mult dac-aș putea să-mi înmoi degetul cel mic în apa canalului San Marco. Kublai, bătrînul verde, ne ține bine, ca și cînd am fi cele mai scumpe nestemate de pe coroana lui".

„Ne-a făcut mult bine", zise Marco Polo.

„Desigur ! — Dar acum nu ne lasă din mînă".

Maffio Polo o spusese în glumă, dar nu era așa, ideea se strecura în vise, era prezentă și ziua... „Mi-ar place mai mult să-mi înmoi degetul cel mic în apa canalului San Marco... Așima înțelegea sentimentele bărbaților, de parcă și ea s-ar fi născut la Veneția.

„Trebuie să luptăm pentru întoarcerea noastră acasă", zise Marco Polo.

„Ca tinerii cu fiica regelui", socoti Maffio. „Să sperăm că vom fi destul de puternici".

„Kublai han o să fie indignat, cînd o să audă", zise Nicolo Polo. „Dar ce se întîmplă cu noi, dacă într-o zi închide ochii ? E bătrîn, și uneori mi se pare că moartea n-o să mai aștepte prea mult după el. Există oameni la curte care cam ochesc averea noastră. Atîta timp cît ne bucurăm de favoarea lui Kublai han, nu îndrăznesc să întreprindă nimic contra noastră, dar ce o să fie după aceea ?"...

Stătură multă vreme împreună și cîntăriră multiple posibilități, cum ar putea pleca de la curtea lui Kublai han, dar

raţiunea lor sănătoasă le spunea că nu avea nici un rost să plece în taină. Dacă vroiau să-şi mai revadă vreodată ţara, aveau nevoie de acordul împăratului.

Veneţienii îl însoţeau pe marele Han şi curtea lui în ţinuturile de vînătoare din nord, la reşedinţa de vară din Sangtu şi apoi din nou la Kambali. Vînturile din vest începură să bată şi iarna coborî de pe înălţimile Tai-hing în cîmpie, în Kambali. Distinşii domni se duceau îmbrăcaţi în blănuri calde de samur la serbările şi recepţiile de la palatul imperial. Dşambuik — Hatun părăsi lumea aceasta şi fu îngropată cu mare pompă.

Împăratul făcu apel către toţi medicii şi vindecătorii şi promise cea mai mare recompensă pentru acela care i-ar aduce elixirul vieţii veşnice. Medici, înţelepţi şi şarlatani se prezentară cu rădăcini de viaţă, băuturi vrăjite, pietre miraculoase şi tot felul de mixturi secrete, sau se ofereau să-i dea lui Szutu-Bogdo, trimisul lui Dumnezeu viaţă veşnică, prin punere de mîini, tămîieri sau cuvinte vrăjite. Ei aveau parte de recompense, sau îşi pierdeau capul, fiecare, după capriciul de moment al împăratului.

Într-o zi Marco Polo socoti că a venit ocazia să-i ceară împăratului o favoare. Tocmia se întorsese după o călătorie mai lungă făcută în interiorul ţării şi-i raportase împăratului despre obiceiurile şi uzanţele supuşilor lui şi despre starea administraţiei şi a finanţelor din ţinuturile vizitate. Împăratul îl primise în apartamentele sale particulare şi-i ascultase expunerea cu mare interes. În afară de Uşii Temir, preşedintele sfatului cenzorilor, nimeni de la curte nu era de faţă.

„Mi-aţi povestit, ceea ce aţi văzut", zise cel prea slăvit, „şi mi-aţi dat nişte sugestii bune. Pentru asta o să fiţi răsplătit. Mergeţi acasă şi odihniţi-vă. Cînd EU o să am nevoie de serviciile voastre, am să vă chem".

Prinţul tătar, cu capul lui rotund, lăsă să se audă un mîrîit de aprobare.

Atunci Marco Polo se aruncă la picioarele împăratului şi-l rugă să-l asculte.

„Sculaţi-vă", zise împăratul. „Ce mai doriţi?"

Marco Polo îl rugă, în cuvinte mişcătoare, să le dea permisiunea de a se întoarce acasă.

Kublai han îl asculta.

Picăturile din ceasul cu apă cădeau în vasul de porţelan pictat. Marco Polo privi căutînd ajutor spre preşedintele sfa-

ului cenzorilor, dar obrazul lui Uşii Temir rămase lipsit de expresie.

În cele din urmă împăratul zise : „Ai auzit Uşii Temir ?"

„Dşe-dşe" făcu prinţul tătar.

Împăratul se întoarse spre Marco Polo. Ochii lui oblici îl examinară pe veneţian cu o privire pînditoare.

„Hiu-Heng a murit, am nevoie de sfetnici buni".

Marco Polo se dădu uimit un pas înapoi.

„Hiu-Heng ?" întrebă el, nevenindu-i să creadă.

„Da", răspunse cel prea înalt, impasibil. „Hiu-Heng a murit".

Marco Polo aproape uită auzind această veste că se afla în faţa celui prea slăvit. Îl cuprinse un sentiment de mihnire, dar în acelaşi timp şi de furie faţă de felul indiferent şi rece, în care Kublai han îi adusese la cunoştinţă moartea părintelui învăţat. Dar învăţase să-şi stăpînească simţămintele, aşa că stătea cu capul plecat şi aştepta cuvintele împăratului.

„Vii la mine şi-mi spui că vreţi să plecaţi : nu vă mai place la curtea mea ? Acum trebuie să lupt contra lui Kaidu renegatul. Am să-l învăţ minte... Vouă însă vă spun : Armaţi corăbii şi plecaţi spre India. Trebuie să mergeţi pînă la marea insulă Ceylon. Acolo domneşte regele Sandernaz. E stăpînul celui mai mare rubin : mare cît o palmă şi gros ca braţul. Aşa mi s-a spus. Arde ca focul şi are puteri magice. Spuneţi-i regelui că EU, stăpînul pămîntului, vreau să am acest rubin. Dăpătă pentru el preţul unui oraş întreg. Veniţi înapoi şi spuneţi-mi ce-aţi văzut. Şi nu-mi mai vorbiţi despre întoarcerea acasă..."

Marco Polo îngenunchie şi atinse de trei ori cu fruntea covorul. Privirea împăratului se odihnea plină de bunăvoinţă asupra veneţianului.

Uşii Temir tuşi.

Kublai han zise : „Acum eşti mulţumit ?"

„Vă mulţumesc, maiestate, pentru marea cinste pe care mi-o faceţi", răspunse Marco Polo. „Voi face totul aşa precum mi-aţi poruncit".

Părăsi palatul imperial cu sentimente împărţite. Împăratul nu-i îndeplinise dorinţa, dar îi dăduse o însărcinare care îi îndeplinea cele mai tainice dorinţe. Adesea ascultase, cu ochi aflăcăraţi, povestirile tatălui şi unchiului despre India şi insulele marelui ocean. Parcă-l cuprinsese o beţie. Ieşi prin

poarta mare, în oraș. Purtătorii de lectici îi oferiră serviciile. Nu-i auzi. Ca întotdeauna strada principală era plină de oameni : negustorii își strigau mărfurile, răsunau jocuri de clopote, muzicanții făceau să răsune coardele, să cînte chitarele și suflau în flaute, un murmur de multe mii de glasuri plutea peste mulțimea pestriță. Era fața de fiecare zi a orașului Kambali, care îl emoționa pe străin, deși o cunoștea de ani de zile. Exista o măreție și un optimism în trăsăturile pline de viață ale capitalei imensului imperiu.

Marco Polo trecu grăbit prin fața atelierelor și prăvăliilor, pe lîngă standurile astrologilor, ghicitorilor, dentiștilor și a scribilor, animat numai de dorința de a ajunge cît mai repede acasă, ca să le spună vestea, celor doi bătrîni și Așimei.

În fața strălucitoarelor peisagii pe care i le zugrăvea imaginația în fața ochilor, uită de dorul de patrie, care cu puțină vreme încă înainte, îi adumbrea orice alt gînd. Își închipuia deja cum după luni de zile de călătorie pe mare, în fața lor apare din ocean insula înverzită. Valurile se izbesc urlînd de mal, fug pe plajă în mișcări largi și albe și se-ntorc obosite de la picioarele palmierilor. Auzea o muzică ciudată în templele unor zei îngrozitori și vedea trupurile zvelte ale bajaderelor unduindu-se, ca să-i descopere misterele. Păsări enorme pluteau deasupra stîncilor : cu ghiarele lor ascuțite ca vîrfurile lăncii, se năpusteau asupra cailor care pășteau pașnici.

Vraja depărtărilor avea aceeași putere ca și în copilărie. Dar ce vor spune Nicolo și Maffio Polo ? Marco îndepărtă acest gînd neplăcut. Tablourile colorate ale imaginației lui fură alungate de gîndurile clare și judicioase asupra pregătirilor de călătorie. Se gîndi la corăbiile ce trebuiau pregătite de plecare, corăbii bune cu echipaje disciplinate și cu experiență. Soldați, mari negustori și un cîrd de pierde-vară împreună cu servitorii lor, îl vor însoți în India ; căci un trimis al împăratului era întotdeauna înconjurat de o mulțime de căutători de cîștig și de curteni mîndri.

Abia cînd părăsi zgomotoasa stradă principală, își aminti de vestea tristă pe care o aflase : „Hiu-Heng a murit". Împăratul o spusese fără nici o urmă de părere de rău. Dar un lucru Marco Polo îl știa : imediat ce se va răspîndi vestea morții bătrînului învățat, milioane de inimi vor fi îndoliate. Lui Marco Polo i se părea de neînțeles, cum Kublai han care simțea el însuși o spaimă nebună de moarte, privea moartea

unui om, atît de apropiat lui, fără nici o emoție. El era un soare care nu dădea căldură, și-n această clipă Marco Polo își dădu seama, că nu ar fi imposibil să-l urască și pe el, chiar dacă-l acoperea cu favoruri.

Stătu multă vreme gîndindu-se în camera lui, înainte de-a se duce la Așima și la cei doi bătrîni, să le povestească despre însărcinarea împăratului. În taină le observa expresiile. Se înserase. Servitorul închise ferestrele și aprinse lumina. Mîinile Așimei se frămîntau neliniștite, Maffio Polo își rezemase bărbia în palmă ; Nicolo Polo, în picioare, privea în gol, pe lîngă Marco, cu buzele strînse.

„Să plecăm în India", zise Maffio și trase din umeri. „Dacă așa poruncește cel prea înalt..."

Ochii Așimei se măriseră și deveniseră strălucitori. Para lumînărilor i se oglindea în pupile.

„Nu rămîn singură acasă", strigă ea. „Mi-e frică, atunci cînd pleci, Marco".

„Plecăm cu corăbii mari" o liniști Marco, „Vii și tu cu noi Așima".

Atunci frica îi dispăru, dar nu se putea bucura căci observă muta resemnare de pe fețele lui Nicolo și Maffio Polo.

Nicolo Polo își descleștă buzele. „Am strîns mari bogății", zise. „Dacă avem noroc, în India le mai putem înmulți". Lăsă să-i cadă umerii și-și privi băiatul cu o privire pierdută. „Nu știu ce rost mai are".

„O să rămînem călători pînă la sfîrșitul vieții, Nicolo..."

Vorbele celor doi bătrîni îl atinseră în inimă pe Marco. Abia acum simțea, pentru prima oară, cît de mare și adînc era în ei dorul de țară. Nu putea să le răspundă nimic ; dar își jură că aceasta va fi ultima călătorie în serviciul prea slăvitului.

Curînd după această conversație, Nicolo și Maffio Polo porniră să aleagă în portul din sud, Zaitum, corăbiile și echipajul necesar. Marco Polo și Așima rămaseră în Kambali. După trei luni, părăsiră capitala, în fruntea unei uriașe societăți de două mii de oameni. Fan-Kung-do și mica bijuterie călătoreau cu ei. Trebuiau să se îngrijească de stăpînii lor în timpul călătoriei.

Drumul spre Zaitum îi ducea pe Marco și Așima prin ținuturi cunoscute : portul era numai la patrusprezece zile de drum depărtare de Yangtșu. În drumul lor figura lui Matteo

le era aproape. Ca în vis îi vedeau statura puternică și înaltă, fața lui prietenoasă cu rîsul lui blajin părea să le dea curaj pentru călătoria în India. Ce frumos ar fi fost dacă ar fi putut să-i însoțească !

Marco Polo îi îndemna să se grăbească. Acorda nobililor domni, care i se alăturaseră, doar scurte pauze de odihnă. Ca întotdeauna înaintea unei mari expediții era cuprins de o neliniște nervoasă. Abia aștepta ziua, cînd vor putea părăsi portul. Considera febrila lui bucurie de a descoperi secretele unei țări încă străine lui, aproape ca o nedreptate pe care le-o făcea celor doi bătrîni.

După șase luni sosiră la periferia orașului Zaitum. Marco Polo și Așima călăriseră înaintea uriașei societăți. Se opriră pe un deal și săriră jos de pe cai. Era o zi de vară tîrzie. Peste orizont se ridicau munți de nori albi. Aerul îi învăluia ca o mătăsoasă țesătură de păianjen. În fața lor se întindeau casele orașului, printre o multitudine de grădini răspîndite peste cîmpie, sau se cățărau pe coastele dealurilor, tiveau malurile fluviului și se alipeau de un golf azuriu și liniștit al mării. O mănăstire se ridica întunecată și amenințătoare pe un munte stîncos. Văzură, în ancoră, o mulțime de corăbii și de jonci.

Zaitum era un oraș frumos și avea cel mai mare port din lume.

Marco îl cunoscuse deja, de pe vremea cînd era guvernator în Yangtșu. În depozitele lui se aflau cantități uriașe de mărfuri. Zilnic soseau corăbii din diferite țări, ca să le ridice. În Zaitum se găsea de o sută de ori mai mult piper ca în depozitele din Alexandria, care aprovizionau țările din partea de vest a pămîntului cu această scumpă mirodenie.

În străduțele portului găseai diverși meșteri în tatuaje. Erau vestiți în lumea întreagă ; veneau mulți oameni, chiar din interiorul Indiei, ca să-și împodobească corpul cu tatuaje. Tot atît de renumite erau și mărfurile de mătase și de satin ale țesătorilor din Zaitum.

Marco și Așima își făceau tainice griji în ceea ce privea întîlnirea cu cei doi bătrîni. Dar dacă își închipuiseră că vor găsi doi oameni abătuți sau prost dispuși, avură o plăcută surpriză. Maffio Polo îi primi cu o gălăgioasă bucurie, iar Nicolo Polo le făcu, zîmbind mulțumit, o avîntată descriere a pregătirilor deosebit de reușite pe care le executase. Activitatea neîntreruptă din ultimile luni le făcuse bine.

„Vă puteți bizui pe noi, prea stimate domnule conducător al expediției", zise Maffio Polo. „Dacă doriți să plecați mîine, vă rog, în port stau gata zece foarte bune veliere indiene, încărcate cu tot necesarul, de către Nicolo Polo și fratele său, pe nume Maffio Polo". Făcu cu mîna, un gest de invitație : „Deci urcați, domnii mei, călătoria poate începe".

După opt zile velierele părăsiră portul Zaitum. Veneții stăteau pe puntea primei corăbii și-și priveau, mîndri, flota.

„Acum ne-am încredințat mării", zise Maffio Polo. Să dea dumnezeu să ne întoarcem cu bine, continuă el în gînd.

Cu cît se îndepărtau mai mult de port cu atît vîntul era mai puternic. Cele zece corăbii cu pînzele lor umflate înfățișau o priveliște uimitoare. Corpul corăbiilor și catargele ușor înclinate, alunecau peste valurile înspumate. Cerul era de o nedefinită culoare alb-albăstruie. Marea în schimb era cînd verde ca sticla, cînd albastră, apoi de culoarea cernelii sau chiar neagră străbătută de coame albe de valuri. Călătoreau pe o corabie bine și solid construită, cu patru catarge și patru vele mari. La dreapta și în stînga atîrnau de pereții bordului cîte cinci bărci de salvare. Chila vasului era făcută din poște groase de lemn care se îmbucau una în alta și avea și camere intermediare pentru apă. Dacă corabia se lovea de o stîncă și se găurea, apa putea intra numai într-o despărțitură de unde putea fi scoasă fără primejdie.

Echipajul era format din două sute cincizeci de oameni, sub comanda unui căpitan indian cu o barbă albă, care făcuse de multe ori drumul de la Manji spre India. Sub punte se aflau șaizeci de cabine mici, prevăzute cu tot necesarul. Pe pereți atîrnau covoare frumos colorate, iar pe paturi găseai perne moi de mătase. O fereastră patrată îți oferea vederea spre mare. Dacă din întîmplare vîntul ar fi căzut, erau suficienți vîslași, ca să poată duce corabia înainte.

Uriașa societate era compusă din două sute de curteni, circa opt sute de soldați ai împăratului și două sute cincizeci de mari negustători, cam cu același număr de servitori. El îi împărțise pe pretențioșii curteni și hoarda lor de servitori pe cele zece corăbii. În magaziile vaselor se aflau, bine împachetate, cadourile marelui han către regii străini, dar mai ales mărfurile negustătorilor ; baloturi de mătase, bijuterii de aur și argint, veșminte, porțelanuri, fire toarse de aur și argint, spade și lănci, armuri de piele sau de metal, vase de aramă și alte mărfuri cerute de India. Negustătorii sperau să le vîndă

bine și să achiziționeze în schimb mirodenii, pietre scumpe, dinți de elefant, nuci de India, perle, lemn de abanos și santal. Această călătorie nu era numai un capriciu al împăratului, ci era, în același timp, o uriașă întreprindere comercială care promitea un mare cîștig, pentru marii negustători ca și pentru marele han, căci el încasa zece procente din cîștig.

Marco Polo lasă conducerea comercială în mîinile atît de pricepute ale tatălui și unchiului său. El avea suficient de lucru cu domnii de la curte. Ei veneau îi lăudau cu vorbe lingușitoare calitățile și amabilitatea sa, se ponegreau unii pe alții și-i ofereau cadouri, care mergeau de la costisitoare bijuterii, pînă la sclave. Bineînțeles existau și alții, care-l priveau pe venețian cu o sinceră simpatie. Marco Polo nu primi nici un cadou și știu să-i deosebească pe lingușitori, de cei sinceri.

Plutiră două luni fără să zărească nici o singură dată uscatul. Marea îi ținea cu totul prizonieri. Nu mai existau case, vînzători gălăgioși, ziduri, turnuri, palate, nu existau oameni care să umple, multicolori și gălăgioși străzile și bazarele. Dar nu existau nici grădini, ca să te poți plimba. Marea lua mereu alt chip și rămînea totuși imensă și impunătoare, chiar și atunci cînd era netedă și strălucitoare ca o oglindă, era măreață.

Noaptea era luminoasă. Pe cer străluceau luna și stelele. În lumina semi-obscură se auzeau troznind catargele și loviturile de vîsle. Aerul fierbinte se mai răcorise puțin, peste punte adia un vînt călduț și ici și colo strălucea cîte un veșmînt de mătase.

În fața pînzei albe se distingeau siluetele a doi marinari mușchiuloși.

Marco Polo și Așima stăteau la prora corabiei, rezemați de balustradă. Vuietul valurilor le suna în urechi, peste valuri se întindea un luciu argintiu. Auziră, undeva aproape de ei un strigăt ușor și un rîs luminos. Se întoarseră și văzură o siluetă subțirică, care fugea grăbită peste punte. Unul din marinarii de lîngă velă strigă : „Nu fugi pe-aici !“ Vocea lui suna mînioasă.

„Mica bijuterie“ a plecat după aventuri zise Marco zîmbind. „Dacă o prinde Fan, o să iasă rău“.

Uitară curînd mica întîmplare. Marco Polo arătă spre vest. „Acolo se întinde coasta Indiei, Așima. Mîine sau poimîine o s-o zărim“.

Aşima privi în direcţia arătată ca şi cînd ar fi putut zări în orice clipă umbra întunecată a pămîntului, dar nu se vedea nimic în afară de mare şi cer.

„Bătrînii dorm deja, în cabinele lor" zise Marco Polo ca pentru el. „Călătoria i-a înveselit din nou".

Îşi puse braţul în jurul umerilor Aşimei. Corabia trecea prin noapte. Cîntecul mării era monoton. Inimile lor băteau liniştit, erau fericiţi.

„Dar visează Veneţia", zise Aşima şi se gîndi cu o uşoară tristeţe la cei doi bătrîni pe care-i îndrăgise.

În timp ce Marco şi Aşima savurau plăcuta noapte înstelată, în interiorul corăbiei se juca o mică dramă. Fan-Kung-do, în ultimele zile, era neliniştit. Chiar şi în seara asta îl chinuia neliniştea, aşa că nu făcea altceva decît se tot întorcea de pe o parte pe alta, în patul său. Părea că în el un demon perfid îi şoptea tot felul de gînduri neliniştitoare. În cele din urmă, Fan-Kung-do se sculă căci îşi zicea — şi pe bună dreptate — că n-are nici un rost să se zgîiască la binecunoscutele obiecte din cabina lui.

Prin fereastră adia un curent de aer. Fan se îmbrăcă repede şi părăsi încăperea înăbuşitoare. Se strecură prin coridorul lung prin faţa mai multor cabine. Unele uşi erau deschise, în altele ardea încă lumina. La capătul coridorului erau despărţiturile pentru servitoare.

Fan-Kung-do căută uşa micii bijuterii. Un timp stătu nemişcat înaintea ei, cu inima bătînd. Ce o să spună dacă o s-o trezească, dar nu auzi nimic decît zgomotele corăbiei. Deschise prudent uşa. Se deschise uşor şi-i scăpă din mînă, lovindu-se cu zgomot de perete Fan-Kung-do sări la o parte, gata să fugă înapoi în coridorul întunecos, dacă aude glasul micii bijuterii. Voia doar să ştie dacă nu cumva ea, după cum îi şoptea vocea perfidă, lăuntrică, umblă noaptea cine ştie pe unde. Nu era oare de datoria lui să vegheze asupra vieţii ei ?

Acum nu dorea nimic cu mai multă ardoare decît să audă strigătul mînios al micii bijuterii. Uşa pendula scîrţîind în ţîţîni. Valurile izbeau corabia. Fan simţi o durere ascuţită, apoi se înfurie groaznic. Unde era nechibzuita ? De data asta trebuie s-o simtă. Vai de ea dacă îndrăzneşte să-i dea un răspuns obraznic ! Păcat că nu şi-a adus şi nuiaua, ca să-i dea ce merită. Sau poate doarme aşa de adînc, încît nu mai aude nimic ?

Fan-Kung-do intră hotărît în mica despărțitură. Mica bijuterie nu era acolo. Mînia lui se aprinse foc. „Așteaptă tu", murmură el. „O să faci niște ochi, cînd o să mă găsești aici".

Se socoti, dacă n-ar trebui s-o caute, dar își zise că e mai sigur s-o aștepte aici. Își repeta tot felul de vorbe jignitoare ca să-și țină furia trează. Dar cu cît trecea timpul, se întrista din ce în ce mai mult. Nu auzi pașii ușori și tresări numai cînd se deschise ușa și mica bijuterie se strecură înăuntru, respirînd grăbit.

„Așa, te-ai întors haimana ce ești!" zise Fan-Kung-do. Își strînse tot curajul laolaltă și-i dădu o palmă. Nu era prea dureroasă, pentru că mînia lui Fan-Kung-do în ultima clipă se mai atenuă. Mica bijuterie rămase împietrită. Apoi sări la el ca o pisică, și-l mușcă de mînă.

„Ah, tu spionule!" strigă ea plîngînd. „Toată vremea mă chinuiești. Nici măcar pe punte nu pot să mă duc să mai respir puțin aer curat".

Fan-Kung-do își privea rana făcută de dinții ei și stătea pe loc zăpăcit.

„Ieși afară!" strigă mica bijuterie. „Am să sar în apă dacă mă mai chinuiești!"

Îl lovea cu pumnișorii și el se lăsă de bună voie împins spre ușă... Voia să se arunce în apă? Lui i se urcă sîngele la cap. O auzea cum suspină înlăuntru.

Fusese puțin pe punte să respire aer curat și el o bătuse?! Numai de s-ar opri din plîns. Nu putea s-o lase, pur și simplu, singură cu durerea ei. Cînd el deschise din nou ușa, ea începu să suspine și mai tare. El nu îndrăznea să se apropie.

„Capeți mîine un rubin... Auzi, îți fac cadou un rubin... Să te arunci în apă, ce vorbe sînt astea?".

Ieși, închise ușa și așteptă afară, pînă se făcu liniște, apoi fugi înapoi pe coridorul cel lung spre cabina lui. Îi întîlni pe Marco Polo și pe Așima, care tocmai se întorceau de pe punte.

„O cauți desigur pe mica bijuterie?" întrebă Marco Polo. „Trebuie să bagi mai bine de seamă ce face, noaptea fuge pe punte și glumește cu marinarii".

„Oh, broasca asta veninoasă!" se bîlbăi Fan. Și își jură să n-o mai învrednicească cu nici o vorbă. Abătut se retrase în cabină.

Corabia se apropia de coasta Indiei. Intrară în golful maritim Cheian şi văzură multe insule populate. Maffio Polo îi povesti lui Marco, că la revărsarea fluviilor se poate spăla mult aur din nisipul mării ; chiar şi aramă, grîu şi fructe în mari cantităţi se pot găsi pe aceste insule.

Dar ei plutiră mai departe spre regatul Ziamba, care abia cu cîţiva ani în urmă fuseseră cucerite de trupele marelui han, în nişte împrejurări destul de ciudate. Cînd Kublai han. aflase despre marile bogăţii ale acestui regat, îi poruncise generalului Sagatu să mobilizeze o puternică armată formată din călăreţi şi pedestraşi şi să cucerească ţările de pe coasta de răsărit a Indiei. Trupele trecură prin Manji şi trecură frontiera în regatul străin. Băştinaşii se opuseră vitejeşte şi cauzară tătarilor, în ţinuturile fierbinţi şi muntoase, mari pierderi, dar nu le putură opri înaintarea. Năvălitorii pustiiră oraşele deschise şi aşezările din cîmpie. Într-o amarnică luptă generalul Sagatu suferi o înfrîngere categorică.

El trimise imediat curieri împăratului şi îl rugă să-i trimită întăriri de trupe, mai ales pedestraşi. Akkambale, regele din Ziamba se retrase în cetăţile şi-n oraşele lui întărite. Avea aproape de optzeci de ani şi vedea cu jale în suflet cum tătarii îi pustiau ţara. Deşi învinsese armatele duşmane, ştia, că în timp, nu va putea rezista, de aceea trimise ambasadori la marele han şi-i oferi închinare. Kublai han speriat de marile pierderi pe care le suferiseră armatele lui, ascultă cu bunăvoinţă, ambasadorii regelui şi trimise imediat poruncă generalului Sagatu, să-şi retragă trupele şi să le ţină gata, pentru ale cuceriri.

Din acest moment regele Akkambale trimitea anual, împăratului, o mare cantitate de lemn de aloe şi douăzeci şi cinci din cei mai mari şi mai frumoşi elefanţi.

Corăbiile aruncară ancora într-un golf liniştit. Marco Polo permise călătorilor o oprire de opt zile. Curtenii şi marii negustători aleseră doi reprezentanţi, care-i raportau în fiecare seară lui Marco Polo, tot ce se întîmpla. În regatul Ziamba călcă pentru prima oară în tovărăşia lui Nicolo şi Maffio Polo. În spatele plajei întinse se ridica zidul verde şi de nestrăbătut al junglei. În faţa lui se aflau colibele construite din trestii uşoare.

Era îngrozitor de cald ; de mai multe luni nu căzuse nici un strop de ploaie. Marco ar fi făcut cu plăcere o expediţie

în junglă. dar Nicolo și Maffio Polo îl sfătuiră să renunțe, erau abia la începutul călătoriei lor și de-acum încolo vor avea destule ocazii să cunoască pădurile Indiei, populate de multe animale sălbatice. Băștinașii micii așezării purtau doar un șorț în jurul șoldurilor. Erau niște bărbați bruneți și frumoși, cu fețe deschise și copilărești. Negustătorii schimbară la ei bijuteriile și obiecte ieftine, contra prafului de aur și a nestematelor. Se cumpărară alimente pentru continuarea călătoriei, iar rezervele de apă fură reînnoite ; apoi mica flotă părăsi golful.

În golf nu era pic de vînt. Pînzele atîrnau dezumflate, așa încît vîslașii, pe fiecare bancă cîte patru, trebuiră să vîslească. Dar pe marea deschisă adia o ușoară briză. Se îndreptau spre sud. Săptămîni și luni trecură aducînd cu ele boli și certuri între răsfățații curteni.

Marco Polo nu se plictisea. Chiar și seara tîrziu veneau la el curtenii, ca să se plîngă sau să-i ceară sfatul. Îi asculta cu o liniștită bunăvoință și-și cîștigă astfel o mare autoritate. Hotărîrile lui nu erau atacabile, căci în spatele lui stătea puterea celor cinci sute de soldați ai împăratului, și el nu pierdea ocazia să-i amenințe pe nobilii domni, cînd era necesar, sau chiar să-i oblige cu forța. Deși interzisese un duel între doi curteni totuși aceștia se luptară pe punte, cu săbiile ; dădu ordin gărzii sale personale să-i dezarmeze și să-i închidă în cabinele lor pînă cînd le veni mintea la cap.

„Domnește ca un prinț înțelept", zise Maffio, către fratele lui. Nicolo mormăi mulțumit, se vedea pe el că e mîndru de Marco.

Dacă Marco Polo reuși să mențină o ordine severă în timpul lungii călătorii pe mare, nu același lucru se întîmplă în ceea ce privește boala. În mod ciudat, nu se îmbolnăveau decît bărbații. Bolnavii se plîngeau de febră ridicată, și erau galbeni la trup și la ochi. De cele mai multe ori erau așa de obosiți că abia puteau să miște. Medicii nu mai știau ce să se facă și prescriau diferite medicamente, care nu ajutau la nimic. În fiecare dimineață cînd Marco Polo intra în cabina celor doi bătrîni, se uita îngrijorat la ochii lor, căutînd semnele ciudatei boli. Dar ei erau de-o sănătate de fier.

Dar altfel se petreceau lucrurile pentru sărmanul Fan-Kung-do : după dezamăgirea cu mica bijuterie, se mai adăugă acum și boala. Pînă acum în supărarea lor nu schimbaseră decît cuvinte absolut necesare ; nici glume, nici amenințări,

nu rîs, nu strimbături — numai fețe reci ca ghiața. Seara ședea fiecare singur, posomorît, clocindu-și necazul.

Într-o dimineață, cînd mica bijuterie intră în cabina majordomului, ca să-i primească ordinele, îl văzu cu obrazul aprins de febră, zăcînd pe pat. Se sperie foarte tare și imediat se aplecă deasupra lui întrebîndu-l: „Fan, ce ai?"

Dar Fan îngîna cuvinte neînțelese. Peste noapte febra îl doborîse. Mica bijuterie îi șterse cu mîini tremurătoare sudoarea de pe față. Îi privi mîna, ovalul făcut de dinții ei se încrustase ca un semn de nestors, ars cu fierul roșu. O cuprinse o frică de moarte. Fugi plîngînd la Așima.

„L-am mușcat de mînă", strigă ea nestăpînit. „Eram așa de furioasă pe el, poate că a fost otrăvitor... e bolnav bunul Fan... Numai de n-ar muri... Dacă moare eu sînt de vină. L-am necăjit mereu".

Așima încercă s-o liniștească pe mica bijuterie, care credea, cu toată seriozitatea, că boala lui Fan se trage din mușcătura ei.

„Eram așa de supărată pe el", se tînguia.

Marco, care ședea liniștit într-un colț, zise cu o blîndă ironie: „Dar ceilalți bolnavi, mică bijuterie?! I-ai mușcat și pe ei?"

Mica bijuterie își ridică ochii uimită, lacrimile i se opriră:

„Du-te și-l îngrijește pînă se face sănătos", zise Așima. „Îți dau liber pînă cînd Fan se face bine".

Marco Polo era foarte neliniștit din cauza acestei boli. Îi chemă pe toți doctorii la el și-i întrebă, dacă nu există vreun mijloc contra acestei febre și a acestei oboseli.

Un medic catai, care mai călătorise spre India, zise: „Nu se poate face nimic pînă, onorate domn, nu vom ajunge pe uscat și vom putea da bolnavilor fructe proaspete, atunci se vor însănătoși".

Și fiindcă în zilele următoare, dacă vîntul rămînea favorabil, puteau atinge Java, Marco își recîștigă speranța. Erau deja de trei luni pe mare și făcuseră o mie cinci sute de mile. Uneori trecuseră pe lîngă insule mai mari sau mai mici, dar altceva nu văzuseră decît marea și cerul, nu simțiseră nimic decît o arșiță apăsătoare și o ciudată neliniște, care-i purta la un cap al corăbiei la celălalt, nu auziseră nimic decît eternul vuiet al mării și plescăitul valurilor ce se rostogoleau.

Soarele apărea din mare. Cerul și marea păreau de foc. Li se părea că plutise exact în mijlocul imensului pămînt, în-

conjurați de linia orizontului, spre un nou continent, care se ridica din mare strălucitor de frumos, cu stîncile, munții și pădurile lui. Spre amiaz acostară pe marea și bogata insula Java. Marco Polo porunci ca bolnavii să fie transportați la mal și să li se dea fructe proaspete. Mica bijuterie se îngrijea foarte mult de bolnavul ei. Aduse în barcă atîtea perne și pături, încît Fan-Kun-do se odihnea pe ele ca un prinț. Băștinașii începură un comerț activ cu negutătorii din Manji și Zaitum, care urma să aducă un mare cîștig negutători străini, dacă reușeau să-și termine cu bine călătoria lor pe mare, așa de lungă și plină de pericole. În Java se găseau cele mai alese mirodenii și condimente, piper, rădăcini de gălagan, cuișoare și nucșoare. Se mai găsea și foarte mult aur.

Negutătorii intrară în legătură cu negustorii de pe coastă și încheiară afaceri avantajoase. Nicolo și Maffio Polo doreau să cumpere pietre scumpe și perle, care erau de găsit pe alte insule.

Bolnavii se însănătoșiră repede, așa cum prezisese medicul chinez. Febra și oboseala dispărură, după patru săptămîni Marco Polo putu da ordinul de continuare a călătoriei. Luară pe bord fructe, în mari cantități, ca să aibă provizii la o eventuală revenire a bolii. Mica bijuterie și Fan Kung-do, trăiau acum în pace, și se pare că înmormîntaseră neînțelegerile pentru totdeauna.

După o săptămînă zăriră Mica Javă (astăzi Sumatra), insula celor opt regate. Cum după puțină vreme de la ancorare, începu anotimpul ploios cu vînturi potrivnice, venețienii fură constrînși, contra voinței lor, să rămînă vreme mai îndelungată pe uscat. Insula era foarte mare și poseda comori din abundență. Existau mirodenii de toate felurile și păduri întregi de Aloe, de lemn de abanos și de binemirositorul lemn de santal. Insula era situată atît de departe spre sud, încît steaua polară nu se mai zărea. În interiorul insulei existau elefanți sălbatici, rinoceri, maimuțe și alte multe animale sălbatice.

Regii îl recunoșteau pe marele han drept stăpînul lor, dar nu-i plăteau tribut. Știau că distanța era prea mare, ca să poată fi trimise trupe din Manji.

Marco Polo, în timpul șederii sale silite, vizită șase regate și primi pentru împărat tot felul de cadouri scumpe și ciudate. Regele din Basma îi dădu două cutiuțe de lemn, în care, după cum spunea, erau îmbălsămați cei mai mici oa-

meni de pe pămînt. Veneţienii primiră zîmbind cadoul, pentru marele han, căci ei ştiau din călătoriile lor anterioare, ce fel de legătură aveau aceştia cu „cei mai mici oameni." Era vorba, de fapt, de maimuţe, cu un obraz asemănător celui omenesc, care erau prinse de neguţători în goană după cîştig. Li se tundea părul şi erau puse la uscat şi preparate cu canfor şi alte mirodenii, pînă cînd semănau leit cu nişte oameni foarte mititei. Atunci le împachetau în mici cutiuţe de lemn de santal, şi le trimiteau în chip de curiozităţi în toate părţile lumii.

În lunile iunie, iulie şi august a plouat aproape fără încetare. Plantele creşteau aşa de repede în înălţime, încît îţi făcea impresia că vezi cum se înalţă, mai ales cînd apărea pentru scurt timp soarele. Plutiră pînă la regatul Samara, pe coasta de nord a insulei. Deoarece nu voiau să-şi petrecă tot timpul în cabinele lor strîmte, Marco Polo porunci să se construiască un campament solid, într-un loc propice, pînă cînd vîntul la va îngădui să-şi continuie lungul drum pînă în insula Ceylon.

Aflase că în munţii din apropierea coastei existau triburi de munteni sălbatici care după ce-şi omorau duşmanii îi mîncau. Din acest motiv, dădu ordin ca în jurul campamentului lor să se sape un şanţ adînc şi lat, de asemenea, ordonă ca din o sută în o sută de paşi să se ridice turnuri de pază, iar şanţul să fie întărit cu stîlpi ascuţiţi.

Soldaţii făceau cu schimbul de gardă, încît numeroasa societate se află timp de cinci luni, cît dură popasul lor, în deplină siguranţă.

Cu băştinaşii din regiunile învecinate au trăit în cele mai bune raporturi, căci Marco Polo dăduse ordin să nu li se facă nici un rău acestor oameni negri şi goi, cît timp nu se arătau duşmănoşi. Vînătorii le aduceau vînat pe care-l vînau cu suliţe sau cu arcuri şi săgeţi, pescarii le aduceau cei mai frumoşi peşti de apă dulce sau de mare, iar femeile le aduceau fructe şi vin, precum şi nuci de India, de mărimea unui cap de om, umplute cu savurosul lapte de cocos, rece. Vinul îl obţineau dintr-un copac ce semăna cu un curmal. Îi tăiau o ramură, iar de desuptul tăieturii atîrnau un vas, care în timpul unei zile şi a unei nopţi se umplea cu sucul copacului. Din acesta se prepara vinul.

Cînd băştinaşii îşi aduceau mărfurile în campament, mica bijuterie nu era de văzut. Fugea în vreun turn de pază sau

se ascundea în spatele bărcilor care stăteau una lîngă alta trase pe plajă. Nu arăta nici urmă de curiozitate, căci Marco Polo îi spusese : „Nu ieşi din campament, mică bijuterie. Dacă mîncătorii de oameni te prind, te bagă într-un cazan mare cu apă clocotită, şi n-o să mai poţi, apoi, asculta pe la uşi".

Prea cinstitul stăpîn, pe care-l stima şi de care se şi temea, i-o spusese glumind, dar ea simţise că vorbele lui erau serioase. Şi fiindcă acum se înţelegea aşa de bine cu Fan, nu avea nici un chef să cadă în mîinile mîncătorilor de oameni.

Petrecură cinci luni pe coasta regatului Samara. Cînd ridicară pînzele şi o porniră din nou pe mare, băştinaşii stăteau pe mal şi le făceau semne sau îi însoţiră o bucată de drum pe bărcile lor grosolane. În cele din urmă venise şi vîntul mult aşteptat. Veneţienii stăteau pe punte şi priveau cum uscatul devenea din ce în ce mai mic, pînă cînd dispăru complet.

Din nou erau, cu excepţia unor mici insule, care apăreau şi dispăreau, înconjuraţi numai de apă. Pluteau spre vest. Cît de departe erau de Catai ? Nu făcuseră oare aproape jumătate distanţa ce despărţea Kambali de portul Layas de pe coasta mării mediterane ? În mintea lui Marco Polo încolţii un gînd, care-l preocupa din ce în ce mai mult. Se gîndea ca drumul de întoarcere la Veneţia să-l facă pe apă. După ce vor îndeplini însărcinarea lui Kublai han şi se vor întoarce cu bine la Kamblai, voia să încerce, cu toată energia, să-şi realizeze aceste gînduri.

Într-o după-masă, căpitanul îl anunţă că insula Ceylon apăruse la orizont. Marco Polo se urcă pe punte. În faţa lui se întindea, la orizont, o coastă întunecată şi misterioasă. Auzise că băştinaşii din India continentală, credeau că Ceylonul era locuit de spirite demoniace, de aceea o botezaseră insula Lanka — adică spirite rele. Acolo domnea însă, regele Sandernaz, acolo se găseau safire, topaze, ametiste, cele mai frumoase şi scumpe rubine din lume, acolo se găsea rubinul care era lung de o palmă şi gros ca braţul, ce ardea ca focul şi care trezise dorinţa celui prea înalt.

A doua zi veneţienii plecară pe uscat întovărăşiţi de două sute cincizeci de soldaţi, de servitorii necesari pentru transportul cadourilor, de zece curteni şi cîţiva tîlmaci. Golful portuar se întindea nemişcat ca un lac adînc şi limpede. Un dig verde închis acoperit de ierburi, palmieri, pomi în-

frunzițl și ferigi înalte cît un stat de om, îl apărau de vînturi. Țărmul mării se ridică în terase în spatele plajei cu nisip galben-auriu, cîștigînd în înălțime. Cele trei sute de bărci lăsate pe apă, trezeau brusc golful liniștit din somnolența lui visătoare. Mici maimuțe agitate se cățărau pe corzile lianelor și săreau cu țipete ascuțite de pe o creangă pe altă creangă, pînă cînd găseau o spărtură în frunziș de unde să privească neobișnuitul tablou. În copaci erau papagali cu penaj multicolor. Păsările micuțe de tot săreau ca niște mingi printre frunze.

La o oarecare depărtare stăteau locuitorii și așteptau acostarea bărcilor. Îmbrăcămintea lor era un șorțuleț în jurul șoldurilor, iar copii umblau goi complet. Cînd primele bărci fură trase pe nisip și cînd soldații săriră pe mal cu armele și armurile lor strălucind în soare, locuitorii satului se refugiară în colibe.

Abia după ce venețienii împreună cu un tîlmaci intrară neînarmați în sat și le spuseseră că veniseră cu intenții bune, bărbații arămii, femeile și un mare număr de copii neastîmpărați, îndrăzniră să apară. Un bărbat în vîrstă, care în afară de șorțuleț avea legată pe cap și o bucată de mătase verde, se oferi să-i conducă la rege.

Marco Polo îl rugă pe tatăl său să rămînă cu ceilalți călători și să construiască un campament întărit asemănător cu cel ce-l avuseseră în Mica Iava. El, însă, împreună cu Maffio Polo în fruntea celor două sute de războinici, purtători de cadouri și cei zece curteni, o porniră spre interiorul insulei. Doi curieri din sat fuseseră trimiși înainte, ca să anunțe sosirea lor, regelui Sandernaz.

Merseră de-a lungul coastei, intrară pe poteci înguste în junglă, traversară cursuri de apă, pe poduri ce se clătinau, se cățărară pe lanțuri de fier fixate pe stînci și după un marș de șase zile ajunseră într-o vale minunată. Ogoare de orez și ogoare de susan, livezi de palmieri și grădini, o înconjurau. La piciorul unui munte prăpăstios se înălțau casele și colibele așezării. Formau un semicerc larg în jurul palatului regal.

Regele Sandernaz trimise înaintea lor zece elefanți bogat împodobiți și litiere. Venețienii, curtenii, tîlmaciul și comandanții soldaților luară loc în căsuțele ce se legănau pe spinările elefanților și se lăsară duși la palatul regal, care era

construit din lemn și împodobit cu minunate sculpturi deosebit de frumos colorate.

Regele îi primi la intrarea în palat și dădu în cinstea lor un banchet cu mîncări foarte condimentate și cu vin. Ședeau în jurul regelui și a suitei sale pe covoare și perne. Era înăbușitor de cald în încăpere, în spatele fiecărui oaspete stătea o servitoare care-i făcea vînt cu un evantai de frunze de palmier.

Regele Sandernaz nu era altfel îmbrăcat decît supușii lui, numai că purta bogate bijuterii pe trupul său arămiu și strălucitor : un colier de smaragde și rubine de o nemaipomenită valoare, un șireag de o sută patru perle mari și rubine care-i ajungea pînă la piept, brățări de aur, inele împodobite cu diamante pe degetele de la mîini și de la picioare.

În timpul mesei Maffio Polo zise : „Uită-te la el cum s-a împodobit. Cu ăsta ai putea cumpăra un castel întreg".

După banchet, Marco Polo îi transmise regelui cadourile, și-i expuse, lăudîndu-i cu vorbe înflorite țara și înțeleapta lui conducere, dorința prea înălțatului, puternicului stăpînitor al pămîntului, împărat al catailor și mare han peste toți războinicii tătari.

Regele Sandernaz ședea cu picioarele încrucișate sub el pe o pernă rotundă de mătase galbenă și asculta discursul lui Marco Polo, cu o expresie prietenoasă pe obraz. Cadourile marelui han, strălucita suită a prea cinstiților ambasadori îl bine dispuseseră. Dar rubinul nu putea să-l dea. El era gata să-l arate prinților străini, ca să poată povesti despre frumusețea lui de neasemuit, marelui împărat, dar nu î-l putea dărui.

Dădu poruncă cu voce scăzută. O servitoare ieși în grabă. După puțină vreme aduse nestemata și o puse, pe un talger plat de aur, în fața lui Marco Polo și a lui Maffio Polo.

Veneției și curtenii tăcură uimiți. Servitoarele uitară, de admirație să mai facă vînt musafirilor.

Marele rubin era așezat pe talgerul de aur ; strîngea în el toată lumina și o transforma într-un foc roșu ca sîngele. Părea că scaldă în lumina lui roșie, sala, fețele și trupurile oamenilor, covoarele și picturile de pe pereți. Era ca un fluviu de foc, care luminează totul, fără să-l ardă.

Regele Sandernaz observă mulțumit impresia ce o făcuse rubinul. Întrerupse lunga tăcere, și prin tîlmaci îi transmise lui Marco Polo, că el va trimite marelui împărat de ale cărui

fapte glorioase vorbește întreaga lume, salutări și cadouri, însă rubinul nu-l poate da nici pentru toate comorile lumii, fiindcă îl moștenise de la înaintașii lui, iar dacă ar lăsa să iasă rubinul din regatul său, acest fapt i-ar aduce nenorocire.

Marco Polo ceru în ziua următoare o audiență privată regelui Sandernaz și-i promise zece mii de cai, care i-ar fi aduși peste Ormuz, dacă ar fi de acord să-i dea împăratului podoaba pe care și-o dorește. Dar regele persistă în refuzul său.

După o săptămînă Marco Polo plecă din nou cu suita lui și se întoarse mulțumit la tovarășii de călătorie, căci regele îi dăduse drept cadou pentru marele han multe pietre prețioase. Spera că Kublai han va fi mulțumit cu rezultatul călătoriei lui, deși nu-i putuse aduce rubinul.

Cu o zi înainte de a părăsi Ceylonul, venețienii împreună cu Așima se duseră să se plimbe pe plajă. La dreapta lor se găsea golful cu corăbiile și bărcile, la stînga oceanul. Priviră spre vest. Soarele se afla în spatele lor rotund și arzător și se înălța numai la cîteva sulițe deasupra mării. Vîntul le flutura pletele. Simțiră mirosul mării și a vegetației luxuriante. Așima în veșmîntul ei de mătase multicoloră stătea în mijlocul celor trei bărbați. Liane înflorite se încolăceau în jurul tulpinii puternice și cenușii a unui copac uriaș, ale cărui rădăcini făceau o boltă deasupra pămîntului ca niște uriașe brațe murdare și apoi se înfigeau cu vîrfurile lor în pămîntul mustind de umezeală. Din coroana de frunze îi priveau ochi curioși de maimuțe.

Aerul era plin de murmurul mării. Valurile alb înspumate, se rostogoleau pe plajă. Lîngă coastă, apa se pierdea într-un verde deschis.

Stătură multă vreme fără să scoată o vorbă, și priviră spre vest. Apoi Marco Polo zise : „Cu un vînt favorabil, în patru luni am ajunge la Ormuz".

„Două mii cinci sute de mile", socoti Maffio Polo. „Am putea pluti de-a lungul Coastei Indiei".

Trei corăbii rezistente la călătoriile pe mare erau ancorate în golf. Hamalii și marinarii cărau cadourile pentru marele han și mărfurile negustorilor la bord. Soldații desfăceau campamentul. În ziua următoare înainte de răsăritul soarelui, ridicară ancorele. Toți erau veseli.

„Vîntul bate dinspre vest", zise Nicolo Polo.

„Ai putea să te crezi pe plaja de la Lido", zise Maffio.

Doi uli enormi zburau spre coastă. Maimuțele scoaseră dintr-o dată țipete pătrunzătoare. În pomi se auzeau foșnete și trosnituri. Papagalii cîrîiau, iar păsările scoteau sunete agitate.

Maffio Polo își ridică amenințător pumnul : „Fiți liniștiți, măi dracilor !" strigă.

„Așima, nu te mișca !" strigă Marco Polo și o cuprinse protector cu brațul.

Un șarpe ieși dintre rădăcinile arborelui, își ridică partea de sus a trupului cu capul său ascuțit și privi fix spre oameni. Dar fiindcă nici unul nu se mișcă, se lăsă din nou să cadă pe pămînt și se tîrî șerpuind spre cel mai apropiat tufiș.

„Un șarpe pyton" zise Nicolo Polo. „Nu-i primejdios".

„Maimuțe și șerpi nu există pe insula Lido", își dădu cu părerea Maffio.

Se făcu din nou liniște în jurul lor. Doar marea susura.

Un gînd fantastic puse stăpînire pe venețieni Dacă nu s-ar mai întoarce în Catai ? Veneția era mai aproape decît China. Dar vîntul bătea dinspre vest, și cel prea înalt îi aștepta.

În dimineața următoare, cînd vîntul umfla pînzele și cerul deveni roz, marinarii cîntau. Globul de foc se ridică din mare, iar băștinașilor de pe mal, li se părea ca și cînd corăbiile ar pluti de-a dreptul în soare.

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Burteh, în vîrstă de șaptesprezece ani, era fiica unui prinț tătar, din poporul Kungurat. Cu doi ani înainte aflase de marea cinste, că fusese aleasă de către deregătorii împăratului, ca să intre în serviciul personal al celui prea înalt.

Burteh era frumoasă și se bucura de favoarea împăratului. Cînd începea să cînte cîntecele din țara ei, ochii celui prea înalt prindeau viață. O răsplătea întotdeauna cu daruri bogate.

Tînăra doamnă trăia bine ocrotită în apartamentele sale bogat împodobite și visa că, într-o zi, va veni un prinț ca s-o ceară de soție. Cititorii în stele îi spuseseră că se născuse într-o zodie norocoasă. Nu avea nici un motiv să se plîngă de viața pe care o ducea în grădinile și parcurile palatului imperial, doar că i se părea puțin plictisitor.

Se întîmplă, în vremea aceea, că Bolgara, soția regelui Persiei și al Korasanului se îmbolnăvi grav. Ea îl imploră ca să-și dăruiască simpatia unei urmașe demne, aleasă dintre fecioarele poporului ei. I-o jură pe patul ei de moarte, iar după moartea ei trimise trei curteni de încredere Ulatai, Apusca și Goza la curtea marelui han ; fiindcă Bolgara era din neamul Kungurat, din nordul Kambali-ului.

Trimișii fură bine primiți de către cel prea slăvit. Împăratul tocmai se întorsese dintr-o victorioasă campanie contra lui Kaidu și era într-o dispoziție foarte bună. Auzi dorința regelui și porunci unei servitoare s-o aducă pe Burteh. Tînăra doamnă intră în cameră, îmbrăcată în cel mai frumos veșmînt al ei, împodobită cu briliante, brățări și agrafe de fildeș, și se aruncă la pămînt în fața celui prea sublim.

„Scoală-te, Burteh, porunci împăratul. Au sosit trei ambasadori ai regelui Argon. Caută o fecioară din neamul Kungurat ca soție pentru regele lor".

Ulatai, Apușca și Goza, examinară pe tînăra doamnă. Dar cum era frumoasă și bine făcută, le plăcu. Îi mulțumiră marelui han și declarară că o iau pe Burteh cu ei. Fata se bucură foarte mult, pentru că se părea că acum visele și dorințele ei tainice se vor îndeplini.

Cel prea mărit porunci să se pregătească totul pentru călătorie și să i se dea viitoarei neveste a regelui Argon, o numeroasă suită. Cu o zi înainte de plecare dădu în cinstea ei o serbare și își luă rămas bun de la ea.

Trimișii părăsiră orașul împreună cu Burteh și cu strălucitoarea suită, călăreții, servitorii, curtenii și doamnele de onoare, și luară pentru întoarcere același drum, pe care și veniseră. După opt luni sosiră într-un ținut în care se purtau lupte crîncene între prinții tătarii. Continuarea călătoriei era imposibilă. Burteh își plînse soarta nenorocită, cînd nobilii domni Ulaltai, Apușca și Goza îi aduseră la cunoștință că trebuie să se întoarcă. Dar nu le mai rămînea nimic altceva de făcut dacă nu voiau să nu se trezească amestecați în gro-

zăviile războiului. Trecură din nou opt luni pînă cînd sosiră din nou la reşedinţa marelui han.

Împăratul le ascultă raportul cu o expresie mohorîtă şi în cele din urmă le declară că vor fi nevoiţi să-i aştepte hotărîrea. Cel prea înalt nu se grăbea deloc. Burteh deveni foarte melancolică, iar celor trei trimişi le era dor de curtea regelui lor. Dar fiindcă cel prea sublim nu voia să se amestece în războiul stăpînitorilor tătari din vest, trebuiau să aibă răbdare. Săptămînile şi lunile treceau. Într-o zi, îşi dădură seama că trecuseră trei ani de cînd plecaseră din ţara lor, şi încă nu exista vreun semn că războiul din vest s-ar apropia de sfîrşit.

În vremea aceasta sosiră şi veneţienii cu tovarăşii lor de călătorie. Vestea cît de bine şi cu ce bune rezultate decursese călătoria pe mare spre India, se împrăştie repede. Cadourile regilor străini şi cîştigul din afacerile comerciale încheiate erau atît de neobişnuit de mari, încît marele han îi distinse în faţa întregii lui curţi, prin faptul că le mări garda personală şi le dărui a zecea parte din pietrele preţioase şi din perlele aduse. Îi primi în apartamentele sale particulare, în cercul prinţilor tătari şi îi puse să-i facă un raport exact asupra tuturor celor văzute şi întîmplate.

Gîndul de a se întoarce la Veneţia pe mare, nu-i mai lăsa nici un pic de linişte lui Marco Polo. Observă îngrozit cît îmbătrînise împăratul în timpul celor aproape trei ani cît lipsiseră.

Toate băuturile şi elixirile de viaţă lungă nu reuşiseră să-i redea sănătatea şi tinereţea. Obrazul său odinioară rotund căzuse şi era brăzdat de cute adînci şi posomorîte, umerii îi erau căzuţi şi spatele încovoiat, numai ochii priveau ca şi odinioară şireţi şi vicleni din dosul pleoapelor grele.

Veneţienii hotărîră să nu-l mai roage pe împărat să le dea aprobarea pentru călătoria lor spre casă, căci se temeau să nu-i piardă încrederea. Atunci ar fi fost şi mai greu să poată pleca de la curte. Ei luau acum în considerare un plan, ca după un oarecare timp să-i ceară Marelui han, permisiunea să facă o călătorie pentru afaceri comerciale în India, fără o excortă de soldaţi şi curteni. Îşi jurau ca din această călătorie să nu se mai întoarcă niciodată în Catai.

Acum veneţienii nu se mai gîndeau la nimic altceva decît la drumul spre casă. Era ca un fel de febră ce-i năpădise, de cînd se întoarseră din nou în Kambali. Bătrînii visau să-şi

încheie amurgul vieții ca niște cetățeni onorați în Venetia, iar dorința lui Marco era să poată povesti concetățenilor lui despre uimitoarele lor călătorii și întîmplări, încît să poată îmbogăți cunoștințele omenirii despre geografia pămîntului. Putea susține cu mîndrie că nici unul din contemporanii lor, indiferent dacă era creștin, sarazin, tătar sau păgîn nu văzuse regiuni așa de vaste ale lumii, ca ei.

Într-o după masă, se prezentă la venețieni, din însărcinarea trimișilor de la curtea regelui Aragon, un curier, care-i rugă să le acorde acestora o întrevedere confidențială. Marco Polo răspunse că ar fi pentru ei o mare cinste, să poată primi pe nobilii domni în umila lor locuință. Fan-Kung-do trebui să facă imediat toate pregătirile pentru primirea musafirilor.

Tatai. Apușca și Goza îi salutară cu toată considerația pe venețieni și după manifestări obișnuite de respect și cinstire reciprocă, luară loc la masă. Goza, cel mai învîrstă dintre curteni, îndreptă discuția asupra călătoriei veneților în Indi, rugîndu-l pe Marco Polo să le povestească despre evenimentele survenite în timpul cît au plutit pe marele ocean. Și fiindcă domnii vorbeau limba tătară, mica bijuterie, care-și făcu mereu treabă prin jur, spre marea ei mîhnire nu înțelese nici un cuvînt.

Și domniile voastre credeți că se poate ajunge în siguranță din Catai pînă la Ormuz ?" întrebă Goza.

Venețienii ciuliră urechile. De fapt ei îi văzuseră pe trimiși la curte, dar nu știau ce misiune aveau de îndeplinit în Cambali. Marco schimbă o privire cu cei doi bătrîni.

În siguranță ?" răspunse el cu o intonație interogativă. „Este o călătorie primejdioasă, dar după experiența noastră mai sigură decît cea pe uscat".

Scuzați-ne, nobile domn", se amestecă Nicolo Polo. „Domniile Voastre ne-ați cerut o întrevedere confidențială ?"

Atunci Goza se hotărî să le împărtășească veneților planurile lor secrete.

Cel prea slăvit nu știe încă nimic despre vizita noastră", zise „Burteh, viitoarea regină a Persiei și Korasan, ne-a trimis. Ea este foarte nenorocită că nu putem călători spre Persia. Știți că în vest, războiul ne închide calea... Pentru acest motiv ne-am interesat, așa ca în trecere, despre drumul pe mare. Iertați-ne că n-am vorbit deschis încă de la început".

Goza îi privi pe venețieni plin de neliniște.

„Doriți ca noi să vă însoțim la Ormuz ?" întrebă Maffio Polo.

„Aceasta este cea mai fierbinte dorință a reginei noastre", zise Goza.

„Și a noastră așișderea", adăugă repede Ulatai. „De trei ani așteptăm să ne putem întoarce acasă".

Trei ani, se gîndi Marco Polo. Privirea lui mîngîie fețele tatălui și unchiului său, și le văzu furtuna sentimentelor lăuntrice.

Dar domnii străini nu puteau citi nimic în ele și așteptau nerăbdători răspunsul.

„Noi sîntem plecați de douăzeci de ani de-acasă", zise Marco Polo. „Și cel prea înalt se mînie cînd noi îi vorbim despre dorința noastră de a ne întoarce".

„Deci sînteți de acord ?" întrebă Goza.

„Vorbiți cu maiestatea sa împăratul. Noi am fi fericiți..."

După ce trimișii plecară, Marco Polo, căzu pe scaun, își răzimă capul în mîini și murmură : „Nu pot să cred... Nu pot să cred..."

„Să nu mai vorbim despre asta", zise Nicolo Polo.

Era pentru prima oară cînd Marco, îi vedea pe cei doi bătrîni, descurajați.

Porunci lui Fan-Kung-do să îi pună șaua pe calul cel mai iute.

„Mă întorc diseară, tată", zise el.

Ieși călare pe poarta de nord a orașului, singur de tot. Cînd lăsase în urmă periferiile, dădu pinteni calului. Nobilul animal își dădu capul spre spate, necheză bucuros își destinse trupul, și porni în galop pe drum. Marco Polo călări spre vest, într-acolo unde se înalță întunecoși munții Tai-hing. Aplecat mult deasupra coamei calului se lăsă pradă unei bucurii lipsite de gînduri.

Seara se întoarse înapoi epuizat și dădu calul alb de sudoare, servitorului. Bătu liniștitor, pe gît, animalul agitat.

Cînd se întîlniră, în dimineața următoare, schimbau cuvinte lipsite de importanță, dar fiecare observa la celălalt încordarea din ce în ce mai greu de suportat. Veselia lui Maffio Polo dispăruse, iar trăsăturile lui Nicolo Polo erau mai severe ca oricînd. Trecură două săptămîni, fără să se fi întîmplat nimic. Fang-Kung-do și mica bijuterie se mișcau

cu maximă prudență, căci observaseră curînd cît deveniseră de iritabili stăpînii.

În ziua a cinsprezecea sosi însă un curier și le anunță vizita ambasadorului Goza. Speranța care se stinsese deja, se reaprinse din nou.

Goza le făcu cunoscut că fusese împreună cu tînăra regină la cel prea înalt și îi prezentaseră prea plecata lor dorință. La început n-a părut prea convins, dar în cele din urmă nu le-a respins complet argumentele și le-a promis să-i primească pe venețieni, dacă aceștia vor cere o audiență.

Cel prea înalt îi lăsă să aștepte pînă după-masă în anticameră. Apoi porunci să fie aduși în fața lui. Îi primi în apartamentele lui personale, care se aflau în parc, în spatele palatului. Ușii Temir era cu el. El devenise după moartea lui Hiu-Heng, principalul sfetnic al împăratului. Kublai han se întreținu cu venețienii despre ultima lor călătorie spre India și se interesă de multe amănunte. Citeodată privirea lui săgeta bruișc bărbații, apoi din nou pleoapele coborau parcă somnoroase peste ochi, ședea în fața lor mic și foarte bătrîn — un mosneag șiret cu o judecată practică și căruia puterea nu i se urcase la cap. Ușii Temir nu lua parte la conversație.

Venețienii își înfrînau nerăbdarea și răspundeau lămurit la toate întrebările celui prea înalt. Simțeau că hotărîrea e aproape.

În cele din urmă cel prea înalt zise :

„Ulatai, Apușca și Goza, cei trei, au fost la mine cu Burteh. Vreți deci să-i conduceți în siguranță pînă în țările lui Argon... Burteh micuța de ea, e bolnavă de dor... Nu vă dau drumul bucuros, dar Ușii Temur a zis : „De ce-i mai oprești, nu vezi că vor să meargă acasă ? Trimite-i deci". Voi mi-ați făcut bune servicii. De asta vreau să vă aprob cererea. Duceți-o pe Burteh la curtea regelui Aragon și apoi mergeți acasă. Veți primi corăbii."

Împăratul vorbise cu prietenie și bunăvoință. Se aruncară la picioarele lui și-i mulțumiră pentru marea favoare.

Mica bijuterie și Fan-Kung-do băgară imediat de seamă, că intervenise un eveniment fericit. Stăpînii erau complet schimbați. Rîdeau și glumeau : toată casa era plină de veselie. Mica bijuterie află de la Așima, ce se întîmplase, și-i împărtăși imediat vestea și lui Fan. Stăpînii se întorceau în țara lor, dar ce se va întîmpla cu ei ? Fan se gîndea cu

spaimă la călătoria pe mare. Nu iubea marea, nici viața în continuă mișcare de pe corăbii.

„Ah, mică bijuterie", suspină el. „De data asta mor, dacă mai merg în țara aia fierbinte... Aș putea să-mi cumpăr o căsuță și o bucățică de pămînt. Ar mai ajunge și pentru un porc și pentru un bivol... Dacă tu ai vrea mică bijuterie aș putea vorbi cu stăpînii... Dar ți e ți-ar place mai mult să mor..."

Mica bijuterie îl privi mînioasă.

„Așa, asta crezi tu despre mine", zise ea. „Atunci fii fericit cu bivolul tău. De mine n-ai nevoie decît atunci cînd ești bolnav..."

Voi să fugă repede afară, dar Fan o prinse.

„Am zis numai așa, mică bijuterie", zise. „Vrei deci să rămîi cu mine dacă stăpînii sînt de acord ?"

Mica bijuterie aprobă, cu ochii plini de lacrimi. Era tristă fiindcă trebuia să se despartă de Așima și era fericită din toată inima, că în cele din urmă prostul de Fan îi spusese vorbele mult așteptate. Plîngea în brațele lui Fan și era așa de blîndă ca o pisicuță, care pentru moment și-a ascuns ghiarele.

Kublai han porunci să li se predea veneților o tăbliță de aur, în care era săpată porunca lui, ca în toate țările aflate sub stăpînirea lui, să li se acorde, lor și tovarășilor lor de călătorie, trecere liberă și o primire bună ; să li se dea orice ajutor de care au nevoie. Le dădu și depline puteri ca să trateze în chip de ambasadori ai săi, cu papa și cu regii Franței și Spaniei.

În portul Zaitum, la porunca Marelui Han fură pregătite de plecare, pentru lunga călătorie, patrusprezece corăbii. Fiecare dintre ele avea un catarg care putea purta pînă la nouă vele. Cinci, mai mari, aveau un echipaj format din două sute cincizeci de oameni. Corăbiile aveau provizii pentru doi ani de zile.

Cel prea înalt dădu în cinstea veneților, a trimișilor și a frumoasei Burteh o serbare de rămas bun. Dărui lui Marco, Nicolo și Maffio Polo multe rubine și pietre prețioase de mare valoare, își luă de la ei un rămas bun dar și promisiunea ca să se reîntoarcă la curtea lui, după ce vor petrece cîțiva ani în Europa.

Călătoriră pe cunoscutul drum spre sud, pînă cînd sosiră pe malul marelui fluviu Galben. În timp ce jonci și bărci

transportau pe celălalt mal toată societatea, veneţienii, Aşima şi Fan-Kung-do călăriră spre stîncile ce se găseau în faţa pavilionului „la norul albastru azuriu". Îşi luau rămas bun de la prietenul lor Matteo. Îngenunchiară tăcuţi în faţa mormîntului acoperit cu pietre. Fluviul vuia printre stînci, vulturii pluteau sus în înaltul cerului, iar vîntul purta praful galben peste cîmpie. Printre pietre înfloreau flori cu mici căpşoare galbene.

Prietenul îşi dormea somnul de veci. Dar în amintirea lor, trăia mai departe, cu rîsul său răsunător, cu inteligenţii lui ochi afundaţi în orbite şi cu statura lui înaltă şi puternică. Veneţienii îşi aminteau toate bucuriile şi necazurile pe care le împărtăşiseră cu Matteo. Dialogau cu el în gînd. Apoi Marco zise : „A fost un om mare şi bun..." O să salutăm Veneţia, din partea ta, Matteo..."

Aşima îşi ascunse obrazul în palme. Plîngea.

Fan-Kung-do, vorbea cu el însuşi : Ştiu că nu eşti supărat frate... Acum îmi zidesc o colibă şi-mi cumpăr o bucăţică de pămînt. Un bivol şi un purcel... O să am o viaţă frumoasă. Cu mica bijuterie poate omul fi mulţumit. Toate trebuie să ţi le mulţumesc ţie, şefule... Rămîi cu bine, Matteo".

Într-o după-masă blîndă de septembrie, patruzprezece corăbii ridicară ancora din portul Zaitum. Adia o briză uşoară. Fan-Kung-do şi mica bijuterie stăteau în mijlocul marei mulţimi de oameni, ce se uitau după corăbiile care, cu pînzele lor albe desfăşurate, plecau plutind uşor. Marco Polo şi Aşima le făcuseră amîndorura bogate cadouri.

„Ce buni sînt" zise Fan-Kung-do mişcat. „Acum putem să ne cumpărăm doi bivoli, mică bijuterie... Dar acum ne părăsesc".

Mica bijuterie făcea semne cu şalul de mătase. Culorile mării, ale cerului şi capetele oamenilor se topeau în faţa ochilor lor.

„Doi bivoli", murmură Fan.

„Măi !" strigă la el mica bijuterie. „Nu te gîndeşti decît la bivolii tăi !"

„Na, na" zise Fan, liniştitor.

Prin şalul colorat de mătase străbătea lumina soarelui.

„Priveşte Aşima, abia mai poţi să-i recunoşti, zise Marco Polo. „Uite-i acolo în mulţimea de oameni. Mica bijuterie,

cea curioasă și Fan cel de omenie".

Marea se întindea maiestuoasă în fața lor. Casele, grădinile și pădurile, deveniră din ce în ce mai mici, contururile li se estompară, și din apă se mai ridicau doar înălțimile întunecate ale peisajului lăsat în urmă.

Așima nu-și putea întoarce privirile de la ele. Marco Polo o înconjură cu brațul. Ea trebuia să simtă că el îi este alături.

„Mi se pare ca și cînd aș pleca acasă", zise Așima.

Cei doi bătrîni stăteau la provă cu pletele fluturînd în vînt. Abia acum, față în față cu marea care-i înconjura din toate părțile, se simțeau complet liberi. Aș fi în stare să mîngîi vîntul și pînzele și scîndurile corăbiei, se gîndea Maffio Polo, cel ce acum avea șaizeci de ani, și părul ca zăpada. Își puse mîna pe umărul fratelui său.

„Mergem spre casă, Nicolo".

„Da. Dumnezeu să ne dea o călătorie fericită".

Călătoria fu plină de greutăți. În golful Keinan bîntuiau furtuna și valurile izbeau corăbiile. Apoi din nou marea părea adormită săptămîni în șir într-o încăpățînată nemișcare. Și cerul revărsa o arșiță copleșitoare. Multe îmbolnăviri cu febră făcură jertfe omenești. În mod foarte curios și în călătoria aceasta se îmbolnăviră numai bărbații. Ulatai și Apușca, trimișii regelui Argon, muriră în aceeași zi. Bătrînul Goza și frumoasa Burteh stăteau disperați lîngă sicriele lor.

Veneții mergeau pe punte numai înarmați și întovărășiți de soldații din garda lor personală. Noaptea stăteau pe rînd de gardă în cabinele : căci simțeau privirile încărcate de mînie ale echipajului. Se auzeau glasuri printre marinari, care-și șopteau : „Spiritele sînt contra noastră. Aruncați necredincioșii peste bord și totul va merge mai bine"

După trei luni ajunseră în mica Iava, insula celor opt regate. Ancorară într-un golf de pe coasta de nord și timp de o lună se refăcură după oboseala drumului. Dispoziția echipajului și a suitei se îmbunătăți. Dar a doua parte a călătoriei fu și mai grea decît prima. Plutiră optsprezece luni în mările Indiei, pînă cînd sosiră în portul Ormuz. În timpul călătoriei muriseră șase sute de persoane, și dintre ele o singură femeie.

Obrazul frumoasei Burteh devenise mic și ascuțit. Chiar și Goza și veneţienii erau ca uscaţi de oboselile călătoriei și de arșița puternică. Numai Aşima nu se schimbase. Toţi fură fericiţi cînd putură să pună piciorul pe pămîntul stîncos al insulei din golful persic. Stăpînitorul din Ormuz le puse la dispoziţie cinci case de vară. Auziră și vestea tristă a morţii regelui Argon, care murise cu puţină vreme înaintea debarcării lor. În regatul său domnea guvernatorul Kaikatu ca tutore al fiului minor al regelui Argon.

Burteh izbucnii în bocete, și multă vreme nu se liniști. Seara ședea în grădină și se uita la marea liniștită și strălucitoare. Doamnele de onoare încercau să o mîngîie. Ea își acoperea obrazul și le spunea să plece. Burteh se gîndea la viaţa fără griji de la curtea Marelui Han, la copilăria ei, în cortul tatălui său, la cîntecele păstorilor și la caii care păsteau pe costișele dealurilor. Dar era tînără, și într-o zi își luă oglinda și-și aranjă părul. Cînd Goza îi spuse c-ar fi vremea să pornească spre curtea lui Kaikatu, fu de acord.

Reşedinţa locţiitorului regelui era în Tebris. Goza îi rugă pe veneţieni să-l însoţească, Și fiindcă Tebris era pe drumul care-i ducea spre casă, propunerea le veni foarte bine. Domnii și doamnele se odihniseră și porniră plini de speranţă din Ormuz. O mare și strălucitoare caravană, cu litiere ce se legănau între catîri strălucitor împodobiţi, cămile de povară și călăreţi mîndri, traversa Persia. Tăbliţa de aur a marelui Han le aducea protecţie și o escortă sigură. Pe cinci cămile erau încărcate valoroasele bagaje ale veneţienilor, însă ca prevedere își cususeră cele mai valoroase pietre scumpe în veșmintele lor puţin arătoase.

Sosiră cu bine la Tebris, Kaikatu îi primi cu mari onoruri. Cînd le auzi dorinţa de a ajunge pe cel mai scurt drum la Veneţia, ordonă să li se înmîneze trei tăbliţe de aur. Pe ele scria, că cei trei ambasadori, trebuie să fie primiţi în toată ţara ca reprezentanţi ai lui cu toată cinstea necesară și peste tot să li se asigure o excortă sigură.

Frumoasa Burteh însă, împreună cu toată suita ei, fu trimisă la fiul lui Argon, care în fruntea unei armate de șaizeci de mii de oameni păzea trecătorile din munţi pe partea de răsărit a ţării, contra năvălirii duşmanilor.

După un scurt popas veneţienii și Aşima, plecară mai departe. Avură nevoie de patru săptămîni pînă la Trapezunt, pe coasta Mării Negre. În port se afla o corabie de o con-

structie îndrăzneață, cum nu mai văzuseră până atunci. Plutea pe apă ca un uriaș și zvelt pește de pradă. Celelalte corăbii de comerț și galerele păreau greoaie pe lîngă ea. Pe catarg flutura mîndru, steagul alb cu leul de la San Marco.

Pe strada din port venetienii întîlniră doi marinari. Vorbeau tare și-și subliniau cuvintele cu gesturi largi. Maffio Polo se opri brusc.

„Dar ascultați !" zise.

Marinarii vorbeau italiana moale și melodioasă a venetienilor. Cu respirația tăiată marii negustători ascultau fiecare cuvînt. În port se afla o corabie a republicii San Marco, iar pe stradă se plimbau doi marinari venetieni.

„Ia veniți pînă la noi, domnilor marinari", strigă Maffio Polo. „Sînteți de la Veneția !"

Cei doi marinari îi măsurară pe bărbații rău îmbrăcați cu priviri disprețuitoare. Se apropiară încet.

„Ce doriți ?" întrebă unul din ei.

„Am văzut în port corabia venetiană", răspunse Marco Polo. „Ne-a trezit admirația".

„Vorbiți ca un venetian, zise marinarul gînditor, dar sună așa de ciudat... Corabia a construit-o Giovanni din Murano. Nu-l cunoașteți ? Șantierul lui e vestit în lumea întreagă."

„Giovanni din Murano", murmură Marco Polo.

Marinarii plecară încet mai departe, clătinînd din cap.

„Nu m-am zgîit la ei ca la niște animale miraculoase ?", întrebă rîzînd Maffio Polo. „Aș putea să-i ascult mereu".

Era o zi cenușie și ploioasă. Marea se întindea în fața lor lipsită de strălucire. Negustători din toate țările lumii, mergeau împreună cu scribii lor spre port. Hamalii încărcau corăbiile, la orizont adia o ușoară pînză de ploaie.

Marco Polo mergea tăcut pe lîngă cei doi bătrîni. Simțea aceeași bucurie și aceeași nerăbdare ca și ei. Numele prietenului îi reînvie copilăria... Giovanni din Murano... Katai se îneca în marea amintirilor.

Țara era aproape, aproape de tot.

Într-o frumoasă zi de vară tîrzie a anului 1295 de portul de la San Nicolo se apropia o corabie. Pe punte stăteau trei bărbați îmbrăcați în haine ponosite și o femeie, care purta un ciudat veșmînt de mătase brodat cu flori galbene și roșii. Simțeau mirosul proaspăt al mării și vedeau cum dunga malului insulei Lido devenea tot mai mare. Soarele se topea

pe cer. Marea bătea ușor plaja gălbuie. Un călugăr coborî treptele săpate în stîncă și aștepta sosirea corăbiei.

Pe apă se legănau într-un semicerc larg, zece bărci de pescari. Pescarii scoteau plasele cu prada argintie și viu mișcătoare. Pe mal ardea un foc de lemne. Flăcările înconjurau un ceaun de aramă, înegrit de funingine. Două femei pregăteau mîncarea. Fumul se înălța ca un steag ce flutură.

Corabia trecu pe cursul navigabil de la San Nicolo în lagună. Călătorii tot mai stăteau tăcuți pe punte. Pe canalul San Marco se încrucișau gondole plutind repede. Gondolierii își **mișcau cu** ușurință vîslele și-și aruncau unul altuia cuvinte **glumețe**. Grădinile tomnatic multicolore din **San** Giorgio **ii salutau.**

Apoi în fața lor se ridică insula Rialto, cu casele, palatele și colibele ei. Pescărușii albi se așezau pe parii de stejar care indicau cursul navigabil. Cerul își revărsă lumina pe laguna strălucitoare, acoperită de gondole împodobite, cu bărci de pescari, bărci-case și galere. Pînze galbene, castanii și albe, înconjurau corabia. Acolo era Piazzetta, în alba lui frumusețe se ridica din apă palatul dogilor. Pe cupolele bisericii San Marco străluceau crucile de aur. Doi senatori cu robe roșii își urmau servitorii care le tăiau drum în învălmășeala de oameni din Piazzetta. Din campanila sunau clopotele.

„Asta este Veneția, Așima", zise Marco Polo.

Leul de piatră privea peste lagună, iar sfîntul Teodorus zîmbea de pe coloana lui.

Sosiseră acasă.